LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

Գ. ՏԱՐԻ թիւ 429

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35 ֆ. 70 ֆ. 140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20 շլ. 40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԻՏԱԼԻԱ 250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 տլ. 10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 ֆ. 200 ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927
1 Septembre 1927

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՂՔԷՆ ԽՈՒՍԱՓԵԼՈՒ ՓՈՐՁ

Պատասխանատուութենէ փախուստ տալու ստորին ղեր մըն է, որ կը փորձեն կատարել մեր ներքին քաղաքական կեանքին մէջ բոլոր կամազուրկներն ու դասալիքները։

Ասոնց երկար շարանին գլուխը կը գտնուին հայանուն համայնավարները, որոնց պոչին կցուած են բաղմաթիւ յուսահատներ, որոնք, երէկ որոշ դեր ունեցած էին հանրային քաղաքական կեանքին ուղղութիւն տալու մէջ, սակայն այսօր կ'աշխատին արդարանալ ու պատասխանատուութիւնը ուրիշի վրայ նետել։

Քաղաքական ուղիղ նկարագրի տէր մարդիկ պարտաւոր են տէր կանգնիլ իրենց սխալին եւ շիտակին։ Այսպէս կը հասկնան քաղաքական կեանքի մէջ ապրող ժողովուրդները։

Երեսուն տարուան մեր յեղափոխական կեանքին զուգընթաց քալած է հայկական խոշոր զանգուած մը, իր գլուխն ունենալով մեր պահպանողական ղեկավարները, որոնք ներքին կերպով խոչընդոտ հանդիսացած են մեր սեփական ուժերը կազմակերպելուն եւ իրենց ամբողջ յոյսը դրած են օտար պետութեանց ողորմածութեան վրայ։

Զինադադարէն անմիջապէս յետոյ, երբ Դաշնակցութիւնը ամէն ճիգ կը թափէր կազմակերպելու հայկական ուժերը, զայն մեր պետական ապահովութեան ապաւէնը դարձնելու համար, այդ մարդիկը, տգիտօրէն, իրենց կռնակը դարձուցած Դաշնակցութեան, արհամարհական ժպիտը երեսին՝ կը դիմէին Եւրոպայի, այն յոյսով, որ առանց մեր ուժերուն ալ անոնք պիտի կազմեն Հայաստանը։

Անոնցմէ շատերը այս պահուս կը գտնուին մեղադրողներու շարքին մէջ, առանց ուշադրութիւն դարձնելու թէ՝ այսօր իսկ նոյնը կը կատարեն, ինչ որ երէկ։

Երէկ մեր փրկութիւնը կը յուսային եւրոպական պետութիւններէն, իսկ այսօր կը յուսան Խորհրդային Միութենէն։ Երէկի խաբուողը ապահովաբար վաղն ալ պիտի խաբուի, քանի որ ինքզինքը պարտադրելու փոքրիկ ուժ մը անգամ պատրաստած չէ։

Ինչպէս կը տեսնուի, անճարակ մեղադրական մըն է այս մարդոց կատարածը, որուն իմաստը չեն հասկնար։

Մեր եւ այս մարդոց տարբերութիւնը այն է, որ մենք յենած մեր հրապարակ բերած ուժերուն վրայ, միշտ վիճտած ենք ու կը վիճտենք այնպիսի ուժեր ու պետութիւններ, որոնք պէտք ունեցած են կամ ունին մեր աջակցութեան եւ փոխադարձաբար։

Տրամաբանական այս ընթացքին մէջ մենք բացառութիւն մը չենք կազմեր. բոլոր մեծ ու մասնաւորապէս փոքր պետութիւնները հետեւած են նոյն ուղղութեան, միացեալ ուժը աւելի շօշափելի յենարան մը դարձնելու համար իրենց ինքնապաշտպանութեան պայքարին։

Համաշխարհային Մեծ Պատերազմը ցցուն ապացոյցն է այս մտածողութեան։ Մեծ հաւաքականութիւններն անգամ պէտք տեսան փոխադարձ աջակցութեան։ Տարակոյս չկայ որ փոքր ազգերը միշտ խաբուող կ'ըլլան այս դասաւորութիւններուն մէջ։ Ոչ թէ անոր համար, որ անոնք սխալ ըրած են կամ տգիտութեան զոհ գացած են, այլ անոր համար, որ չեն ունեցած իրենք զիրենք պարտադրելու չափ պատկառելի ուժ մը։

Եթէ այսպիսի պայմաններու տակ փոքր ազգեր զոհ կը դառնան ուժեղ դաշնակիցներու խարդախութեան, այլ եւս կարելի է երեւակայել անոնց վիճակը, որոնք միայն մեծերու գթութեան պսպլինած պիտի ըլլան...։

Այսօրուան մեր հակառակորդներու եւ քննադատողներու կողմէն մեր ճակատագիրը խորհրդային պետութեան յանձնելու առաջարկը այս վերջինիս տարբերութիւն չունի։ Միակ տարբերութիւնը այն է, որ այդ պետութիւնը խորհրդային անունը կը կրէ, կամ իբր թէ՝ աշխատաւորական եւ փոքր ազգերու ինքնորոշման կողմնակից կառավարութիւն մը կը համարուի, բայց ասիկա գրաւական մը չէ ու չէ եղած ասկէ առաջ։ Երբ պէտք տեսնուած է Թրքական ուժերը օգտագործել, չէ վարանած հայ ժողովուրդի շահերը զոհել աւելի կոպիտ կերպով քան քաղքենի պետութիւնները։

Աշխատաւորական ըլլալու հանգամանքն ալ ոչինչ կրնայ աւելցնել, որովհետեւ տասնեակ տարիներ աշխատաւորական միջավայրին մէջ ըլլալով, շատ յաճախ ազգերու ինքնորոշման սկզբունքը անունցնէ լսել յետոյ, երբ պէտք եղաւ Հայաստանի համար փոքրիկ գինուորական օգնութիւն մը, առաջինը նոյն աշխատաւորական շրջանակներն էին որ քուն հակառակութիւն ցոյց կուտային գինուորական առաքումներուն։

Այս բոլորէն կը հետեւի թէ օտար դիւանագիտութեան վրայ յոյս դրած, խաբուած ու տուժած ըլլալու համար մեզ մեղադրողները, դէպքերէն յետոյ, յետին հաշուով, պատասխանատուութենէ խուսափելու եւ արդարանալու համար, յիմարութիւնը կ'ունենան նոյն մեղքին մէջ նետելու հայ ժողովուրդը, զայն անզէն ու անպատրաստ կապելով օտար եւ աւելի անտահելի պետութեան մը պաշտպանութեան։

Սակայն այսպիսի աճպարարութեամբ կարելի չէ պատասխանատուութենէ խուսափիլ պատմութեան առջեւ։

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀՐԷԱԿԱՆՔ

Ցայտնի ամբոխավար եօնուս Նատի պէյ *Ճիւմհուրիյէթի* մէջ անդրադառնալով իրեայ աղջկան սպանութեան առթիւ պոլսոյ Հրեաներու կատարած ցոյցերուն, կը գրէ (24 Օգոստ.).

— «Օսման Բաթըպ իր գործած ոճիրին պատիժը պիտի կրէ։ Բայց այդ ոճիրը պատուական բռնելով ընդհանուրին հանդիսաը վրդովողներն ալ իրենց հաշիւը պիտի տան։

«Անոնք որ արդարութիւն ուզելու վարագոյրին տակ իրենք զիրենք պետութեան տեղը դնելու կ'ելլեն, նոյն այդ արդարութեան ձեռքով իրենց ականջներէն կը բռնուին եւ իրենց արժանի տեղերը քշուելով կռնակի վրայ կը նետեցուին։

«Դո՞ւք էք սովորական ոճիրէ մը կարդ մը իմաստներ մէջտեղ հանողը, ապերախտ՝ Հրեաներ։

«Այս առթիւ կ'ուզենք ազդարարել որ Թուրքիոյ Հանրապետութեան մէջ ապրող մարդոց ազգին մէջ իբր անջատ ազգ ապրելու շրջանը շատո՛նց անցած է։ Թուրքերը հռչակած են թէ ամէն Թուրք հայրենակից հայրենիքին մէջ եւ օրէնքի առջեւ հաւասար է։ Միայն թէ՝ դեռ շատ չանքեր պէտք են, որպէսզի հայրենակիցները կարենան օգտուիլ յեղաշրջութեան բոլոր օգուտներէն։

«Մեր Սահմանադրութիւնը որոշապէս կ'ըսէ.— Թուրք հայրենիքի բոլոր այն բնակիչները, որ այս հողին սիրով կապուած են, առանց ցեղի եւ կրօնի խտրութեան, հաւասար Թուրք հայրենակիցներ են։

«Բայց պոլ. Սահմանադրութեան մէջ արձանագրուած ըլլալը բաւարար չէ։ Պէտք է որ հայրենակիցները աշխատին զայն իրականացնել մեծ սիրով։ Եւ կարծես թէ՝ Թրքական առածը այդ սկզբունքին համար գրուած ըլլայ։

— Եա պու տէվէյի եուխմալը եա պու տիյարտան կիթմէլի։

«Խոստովանինք որ բոլորիս համար ալ շատ աւելի դիւրին է առաջինը ընդունիլ քան ելլել երթալ։»

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ՍԱՆԵՐ

Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն.—

Սանասարեան Խնամակալութիւնը բացի աւսական 500 ոսկիէն, որ կը վճարէ Խնամատարութեան եւ այդ գումարով զանազան Թաղային վարժարաններու մէջ կը դաստիարակուին 450 գաւառացիներ եւ Սկիւտարի որբանոցին մէջ կը պահուին որոշ Թիւով տղաներ, տարեկան գումար մը կը վճարէր իբրեւ Թոշակ Կեդրոնական վարժարանի մէջ գտնուած ձրիաւարժ աշակերտներու։

Այս վերջին օժանդակութիւնը անցեալ տարի պայմանագրութեամբ մը ճշդուած ըլլալով, այդ տիման վրայ ծանուցում հրատարակուած է ձրիաւարժ 10 աշակերտի ընդունելութեան համար, որոնց ընթացաւարտներու ամէնէն յաջողագոյնները պետական վարժարաններ պիտի դրուին, դարձեալ Խնամակալութեան ծախքով։ Այս տարուընէ՝ Կեդրոնականի ընթացաւարտ մը Խնամակալութեան ծախքով պիտի սկսի հետեւիլ պետական վարժարան, ուր ընդունուած է արդէն։

Կեդրոնականի եւ Սանասարեանի Խնամակալութիւնները մօտ օրէն հաւաքական նիստ մը պիտի գումարեն, Կեդրոնականի ծրագիրը աւելի արդիւնաւոր ընծայելու համար, իբրեւ երկրորդական կրթութեան բարձրագոյն հաստատութիւն։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հայ վէպուս էնկիւրիի մէջ ?

Խալք կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղարութիւնը սկսած է պատրաստել երեսփոխանական թեկնածուներու ցուցակները, որոնք հանրապետութեան նախագահին յանձնուած են կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Սաֆվէթ պէյի կողմէ։

Էնկիւրիէն տրուած տեղեկութեանց համաձայն, կ'ենթադրուի թէ ներկայ ընտրական շրջանին Խալք կուսակցութիւնը մէկմէկ երեսփոխանական թեկնածու պիտի ներկայացնէ հրեայ, յոյն եւ հայ փոքրամասնութիւններուն համար։

Մ. Քեմալի կոչը թուրք ժողովուրդին

Պոլիսէն կը հեռագրեն Օգոստոս 30 Թուականով.—

Մուսթաֆա Քէմալ Թուրք ժողովուրդին ուղղուած կոչի մը մէջ կը յայտարարէ.

«Հիմա, որ գինուորական եւ դիւանագիտական պատերազմը շահեցանք, կը սկսի տնտեսական կռիւը»։

Հանրապետութեան նախագահը յետոյ կը թուէ Խալք կուսակցութեան կատարած աշխատանքը վերջին չորս տարիներու ընթացքին եւ կուտայ թեկնածուներու ցանկ մը Ազգային Մեծ ժողովի առաջիկայ ընտրութիւններուն համար։ Նոր Խորհրդարանը պիտի ունենայ 350 երեսփոխան։

Եզրակացնելով, Մուսթաֆա Քէմալ կ'ըսէ թէ իր կուսակցութիւնը կատարած է չորս տարի առաջ տուած բոլոր խոստումները։

Ռուսեւպարսիկ յարաբերութիւնները

«Լիպէրթէ»ի պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ.—

Ռուսեւպարսիկ համաձայնագրի մը կնքումը մօտալուտ է։ Պարսկաստանի սրտաքին նախարար Ալիզարի ժամանակէ մը իվեր Մոսկուա կը գտնուի եւ անձամբ կը վարէ բանակցութիւնները, որոնք թէ տնտեսական եւ թէ քաղաքական հարցեր կը շօշափեն։ Բանակցութիւնները սկսան 1926ին, երբ պոլշեւիկները ղրամական նեղութիւն ունէին։ Սովետները Ռուսիա ներածուելիք պարսկական ապրանքներու ընդհանուր քանակը որոշեցին տարեկան 7ուկէս միլիոն րուբլի։ Այս որոշումին հետեւանքով հիւսիսային Պարսկաստանի շատ մը վաճառականներ մնանկացան ու պօյքոթ սկսաւ ռուսական ապրանքներուն դէմ։

Ներկայ բանակցութիւններով Պարսկաստան Ռուսիա պիտի կրնայ ներածել 25 միլիոն րուբլիի ապրանք, փոխադարձաբար Ռուսիա ալ նոյն քանակութեամբ արտածում պիտի կատարէ դէպի Պարսկաստան։ Միաժամանակ Թրանզիթի համար ալ համաձայնութիւն գոյացաւ։ Պարսկաստան պիտի կրնայ օգտուիլ Ռուսիոյ երկաթուղիներէն՝ Եւրոպայէն ապրանքներ ածելու համար։ Այս համաձայնութիւնը պիտի լրացուի՝ կասպից ծովէն մինչեւ Պարսից ծոց երկաթուղագիծի մը շինութեամբ եւ մասնաւոր կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ կասպից ծովու ձկնորսութեան համար։

Առեւտրական եւ տնտեսական երեւոյթ ունեցող այս համաձայնութիւնները մանաւանդ քաղաքական հանգամանք կը կրեն։ Անցնօք Անգլիա եւ Ռուսիա յետոյ ալ Ամերիկա էին որ ազդեցութիւն ունէին Պարսկաստանի մէջ։ Այսօր Մոսկուան է որ տիրապետող դիրք կ'ուզէ ձեռք բերել Պարսկաստանի մէջ։ Այս ուղղութեամբ կ'աշխատի 1925 Նոյեմբեր 3էն ի վեր, երբ Րիզա Խան ինքզինքը Թագաւոր հռչակեց։

Այս վերջինը Թուրքիոյ հետ «բարեկամութեան եւ ապահովութեան դաշինք» մը կնքեց 1926 Ապրիլ 22ին, որով երկու պետութիւնները իրարու հողային ամբողջութիւնը կ'երաշխաւորեն։ Յետոյ բարեկամեցաւ Աֆղանիստանի, եւ ի վերջոյ 1926ին Ռուսիոյ հետ սկսաւ բանակցիլ։ Այս համաձայնութիւնը, որ մօտալուտ է, կ'ամբողջացնէ բացարձակապէս ասիական այն քաղաքականութիւնը, որ ամբողջովին ուղղուած է Եւրոպայի դէմ, Մոսկուայի եւ էնկիւրիի ներշնչումին տակ։

Եւ սակայն Պարսկաստան անդամ է Ազգերու Դաշնակցութեան։ Ֆրանսացիներս մտաւորական կարեւոր հող մը ունինք պաշտպանելիք Պարսկաստանի մէջ. մեր միսիոնարները կրթութիւն տարածեցին այդ երկրին մէջ։ Մոսկուայի հետ այսքան մօտիկ շփումը Պարսկաստանի կողմէ սպառնալիք մըն է Եւրոպայի դէմ եւ չի վայելեր Ազգերու Դաշնակցութեան անդամի իր հանգամանքին։ Աւելորդ չէ թերեւս այս ճշմարտութիւնները յիշեցնել Թէհրանի։

Պրիանի խաղաղասէր ճառը

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը Պրիան, երեքշաբթի իրիկուն, կարեւոր ճառ մը խօսեցաւ միջխորհրդարանային համաժողովին փակման առթիւ տրուած հացկերոյթին մէջ։

Ողջունելէ յետոյ 37 ազգերու պատգամաւորները, ներկայացուց միջխորհրդարանային միութեան եւ Ազգերու Դաշնակցութեան դերը խաղաղութեան պահպանման համար։

«Ճիշտ է որ այդ շէնքը դեռ նախնական է եւ չէ ընդարձակուած։ Ներկայ դժուարութիւններուն առջեւ անհրաժեշտ էր յարմարիլ սահմանափակ իրականութեան։ Սակայն կասկած

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՕԳԱՆԱՒԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երէկ գրեցինք թէ ինչպէս Ջարլս Լէվին «Միս Հոլոմպիա» օդանաւով Լոնտոն փախաւ, առանց տեղեկութիւն տալու օդանաւորդ Տրուէֆէնի, որուն հետ մէկ տարուան պայմանագրութիւն ունէր։ Լէվին Լոնտոնի թերթերուն կը յայտարարէ թէ ինք այս միջոցին դիմեց, անոր համար որ Տրուէֆէն չէր ուզեր անմիջապէս ճամբայ ելլել, օդը առարկելով, մինչ քանի մը օր առաջ Ամերիկացիներ կը կարծէին ովկիանոսը։

Իր հրահանգին վրայ, առջի օր տիկին Լէվին Տրուէֆէնի յանձնեց 80,000 ֆրանքի չէք մը։ Օդանաւորդը նախապէս ալ առ հաշիւ 20,000 ֆրանք առացած ըլլալով, ըստ պայմանագրին, մէկ տարիէն շահելիք 100,000 ֆրանքը շահեցաւ քանի մը շաբաթէն եւ առանց կեանքը վտանգի տակ դնելու։ Հիմա Տրուէֆէն կնոջը եւ զաւակին հետ օդափոխութեան պիտի երթայ...

Լէվին Լոնտոնի մէջ անմիջապէս պայմանագրուեցաւ միականի օդանաւորդ Հինչքլիֆի հետ, եւ «Միս Հոլոմպիա»ն Բրուտըն օդանաւային կայանէն Բրանուէլի կայանը փոխադրեց։ Երկու օրէ ի վեր Լէվին տենդոտ գործունէութեան մէջ է եւ կը ծրագրէ այս առաւօտ իսկ ճամբայ ելլել դէպի Ամերիկա։ Ի հարկին անթելի գործիք ալ պիտի դնէ օդանաւին մէջ։ Հինչքլիֆ ո եւ է պայման չէ դրած եւ ղրամ ալ չի պահանջեր Լէվինէն այս ճամբորդութիւնը կատարելու համար։ Միայն երեք շաբաթուան արձակուրդ ստացած է անդլ. օդանաւային ընկերութենէն, որու հաշուոյն կ'աշխատի։

*** Միւս օդանաւորդներն ալ կը պատրաստուին մեկնիլ։ Երէկ կը կարծուէր թէ Պուրժէի օդակայանէն ճամբայ պիտի ելլեն Ժիվօն-Բօրպիւ եւ Քոսթ-լը Պրի, որոնք իրիկունը կանուխ պահակած էին, արշալոյսին ճամբայ ելլելու համար, սակայն ովկիանոսի անյարմար օդը դարձեալ արգելք եղաւ։*

Անգլիացի Քըրթնի եւ վերման Քէօննէքէ նոյնպէս լաւ օդի կը սպասեն։

Ամերիկացի Պէրթօտ ալ նոյն պատճառով յետաձգեց Նիւ Եօրք-Հոմ թռիչքը։

*** Աշխարհի շրջանը կատարող «Փրայտ ավ Տիթրոյթ» օդանաւը Մինիսիէն Պելկրատ հասաւ եւ երէկ առաւօտ ճամբայ ելաւ դէպի Պոլիս։*

ՍԱՔՔՕ - ՎԱՆՑԷԹԻ

Պոսթընէն կը հեռագրեն թէ Սաքքօ-Վանցէթթի կոմիտէին քարտուղարը Օր. Տոնավան մէկ տարի բանտի եւ 10 տոլար տուգանքի դատապարտուեցաւ, ըմբոստութեան հրաւիրած ըլլալով ժողովուրդը։

Նիւ Եօրքի մէջ, 10,000 ցուցարարներ, Սաքքօ-Վանցէթթի աճիւնին տեղ անոնց պատկերները առած, թափօր դարձան փողոցներուն մէջ։ Ոստիկանութիւնը զաւազաններով քուն ցրուեց զանոնք։

ՃԱՓՈՆԻ ՄԷՋ

Սարսափելի փոթորիկ մը (թայֆուն) անցաւ Նակազաքիի, ֆոշիի եւ Շիքոքո կղզիին վրայէն։ Չորս տարիէ ի վեր նմանը չէր տեսնուած։ 400 տուներ ողողուեցան, ջուրով, բազմաթիւ կամուրջներ քանդուեցան։ 50 մեռեալ կայ։ Վնասները կը հասնին 2 միլիոն ենէնի։ ֆոշիի մէջ մնաց 30 հոգի. 2 միլիոն ենէնի վնաս կայ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԵՎ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

Հայկական ՍՍՀ Կառավարության նախագահ ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանը ընդունելության է գալիս հետևյալ օրերին.

Ուրբաթ, 1 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 4 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 6 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 8 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 11 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 13 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 15 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 18 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 20 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 22 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 25 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 27 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 29 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ընդունելության գալ կարելի է միայն հատուկ հրավիրատոմսերով։

Հայկական ՍՍՀ Կառավարության նախագահ ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանը ընդունելության է գալիս հետևյալ օրերին.

Ուրբաթ, 1 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 4 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 6 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 8 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 11 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 13 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 15 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 18 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 20 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 22 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 25 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 27 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 29 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ընդունելության գալ կարելի է միայն հատուկ հրավիրատոմսերով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ

Հայկական ՍՍՀ Կառավարության գործերի վարչական ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանը ընդունելության է գալիս հետևյալ օրերին.

Ուրբաթ, 1 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 4 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 6 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 8 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 11 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 13 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 15 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 18 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 20 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 22 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 25 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 27 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 29 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ընդունելության գալ կարելի է միայն հատուկ հրավիրատոմսերով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ

Հայկական ՍՍՀ Կառավարության նախագահ ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանը ընդունելության է գալիս հետևյալ օրերին.

Ուրբաթ, 1 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 4 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 6 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 8 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 11 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 13 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 15 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 18 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 20 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 22 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 25 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 27 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 29 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ընդունելության գալ կարելի է միայն հատուկ հրավիրատոմսերով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ

Հայկական ՍՍՀ Կառավարության գործերի վարչական ընկեր Ա. Ի. Ղուկասյանը ընդունելության է գալիս հետևյալ օրերին.

Ուրբաթ, 1 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 4 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 6 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 8 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 11 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 13 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 15 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 18 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 20 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 22 հունվարի — ժամը 10-ին։

Երկուշաբթի, 25 հունվարի — ժամը 10-ին։

Չորեքշաբթի, 27 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ուրբաթ, 29 հունվարի — ժամը 10-ին։

Ընդունելության գալ կարելի է միայն հատուկ հրավիրատոմսերով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Հայկական ՍՍՀ հանրապետական գրադարանը կազմակերպում է հանրագիտարանային բաժին։ Գրադարանը հանրագիտարանային բաժնի համար ձեռք է բերում հանրագիտարանային բնույթի գրքեր, ինչպես նաև հանրագիտարանային բնույթի հոդվածներ պարունակող պարբերական հրատարակություններ։

Գրադարանը հանրագիտարանային բաժնի համար ձեռք է բերում նաև հանրագիտարանային բնույթի գրքեր, ինչպես նաև հանրագիտարանային բնույթի հոդվածներ պարունակող պարբերական հրատարակություններ։

Գրադարանը հանրագիտարանային բաժնի համար ձեռք է բերում նաև հանրագիտարանային բնույթի գրքեր, ինչպես նաև հանրագիտարանային բնույթի հոդվածներ պարունակող պարբերական հրատարակություններ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ

Հայկական ՍՍՀ հանրապետական գրադարանի վարչական բաժինը հանրագիտարանային բաժնի համար ձեռք է բերում հանրագիտարանային բնույթի գրքեր, ինչպես նաև հանրագիտարանային բնույթի հոդվածներ պարունակող պարբերական հրատարակություններ։

Հայկական ՍՍՀ հանրապետական գրադարանի վարչական բաժինը հանրագիտարանային բաժնի համար ձեռք է բերում նաև հանրագիտարանային բնույթի գրքեր, ինչպես նաև հանրագիտարանային բնույթի հոդվածներ պարունակող պարբերական հրատարակություններ։

Հայկական ՍՍՀ հանրապետական գրադարանի վարչական բաժինը հանրագիտարանային բաժնի համար ձեռք է բերում նաև հանրագիտարանային բնույթի գրքեր, ինչպես նաև հանրագիտարանային բնույթի հոդվածներ պարունակող պարբերական հրատարակություններ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱ ՊԱՀԱԿ

ՊԱՀԱԿՈՍ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԱ ՊԱՀԱԿ

Հայկական ՍՍՀ պահպանության կա պահակ։

1.— Ամառային ժամանակ տաք եղանակին (մայիսի 1-ից մինչև սեպտեմբերի 30-ը) հագուստ և կոշիկ։

2.— Ձմռան ամառային հագուստ։

3.— Բրդյա ամառային սպիտակեղեն (thésaurisation)։

Լուս հետաքրքրական փաստ։ Ոչ ոքի չի հետաքրքրում, թե ինչպես է ապրում մեր ժողովրդի մեծ մասը, ինչ ուտում է, ինչ հագնում, ինչ պայմաններում է ապրում։ Ոչ ոքի չի հետաքրքրում, թե ինչ ուտում է, ինչ հագնում, ինչ պայմաններում է ապրում։

ՅՈՒՍԻՍ ԱՐԱՄՅԱՆԻ ՎԴԱՎԱԿԱՀ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԻ ՀՈՂԱՇԱՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ամերիկահայ գրականության մեջ հազվադեպ երևույթ է հանդիսանում Հայկական լուրերի հողաշարի մասին գրված վեպը։ Ամերիկահայ գրողներից ոչ մեկը մինչև այսօր չի ձեռնարկել նման մեծ ծավալի գործ գրելու։ Ամերիկահայ գրականության մեջ Հայկական լուրերի հողաշարի մասին գրված առաջին վեպը Յուսիս Արամյանի «Վդավակահ» վեպն է։

Վեպի գործողությունները տեղի են ունենում Ամերիկայի Հայկական լուրերի հողաշարում։ Հեղինակը ներկայացնում է հողաշարի հայ գաղթականների կյանքը, նրանց աշխատանքը, կենցաղը, սովորությունները, ինչպես նաև նրանց հոգեբանությունը։ Վեպի հերոսները հիմնականում հայ գաղթականներ են, որոնք հաստատվել են հողաշարում և զբաղվում են հողագործությամբ։

Վեպի գլխավոր հերոսներից մեկը Ավետիսն է, որը հողաշարում հիմնադրում է հայկական գյուղ։ Ավետիսը ներկայացված է որպես ուժեղ կամքի տեր մարդ, որը չի վախենում դժվարություններից։ Նա ամեն ինչ անում է, որպեսզի գյուղը ծաղկի։ Ավետիսի կինը՝ Մարիամը, նույնպես ուժեղ կին է։ Նա ոչ միայն օգնում է ամուսնուն տնային գործերում, այլև ակտիվ մասնակցություն է ունենում հողագործական աշխատանքներին։

Վեպում ներկայացված են նաև հողաշարի հայ գաղթականների մյուս ներկայացուցիչները՝ Գրիգորը, Սիմոնը, Հակոբը, Աննան, Վարդուհին և ուրիշներ։ Նրանք բոլորը տարբեր բնավորություններ ունեն, սակայն միավորված են ընդհանուր նպատակի շուրջ՝ հողաշարում հայկական գյուղ ստեղծել։

Վեպում հեղինակը հետաքրքրական կերպով նկարագրում է հողաշարի բնությունը, կլիման, հողերի որակը, ինչպես նաև հայ գաղթականների առօրյա կյանքը, նրանց հարաբերությունները հարևանների հետ։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ գաղթականները հաղթահարում են դժվարությունները, ինչպես են նրանք սովորում անգլերեն լեզուն, ինչպես են ձգտում պահպանել իրենց ազգային ավանդույթները։

Վեպի լեզուն պարզ է և հասկանալի։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ ժողովրդական բառեր և արտահայտություններ, որոնք հատկապես հարուստ են հողաշարի հայ գաղթականների խոսքում։ Վեպում կան նաև անգլերեն բառեր, որոնք ներմուծված են հողաշարի հայ գաղթականների խոսքի մեջ։

Վեպի կառուցվածքը բավականին բարդ է։ Հեղինակը օգտագործում է հետադարձ հայացքի տեխնիկան, ինչպես նաև զուգահեռ պատմությունների մեթոդը։ Վեպում կան բազմաթիվ հետադարձեր, որոնց միջոցով հեղինակը պատմում է հերոսների անցյալի մասին։ Վեպում կան նաև զուգահեռ պատմություններ, որոնք պատմվում են միաժամանակ։

Վեպի ոճը պարզ է և հասկանալի։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ ժողովրդական բառեր և արտահայտություններ, որոնք հատկապես հարուստ են հողաշարի հայ գաղթականների խոսքում։ Վեպում կան նաև անգլերեն բառեր, որոնք ներմուծված են հողաշարի հայ գաղթականների խոսքի մեջ։

Վեպի գլխավոր թերությունը այն է, որ հեղինակը չափազանց շատ ուշադրություն է դարձնում նկարագրություններին, որոնք երբեմն ձանձրացնում են ընթերցողին։ Վեպում կան նաև շատ երկար երկխոսություններ, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։ Վեպում կան նաև շատ երկար հետադարձեր, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։

Վեպի վերջը շատ թույլ է։ Հեղինակը չի կարողանում ավարտել վեպը, ինչպես նաև չի կարողանում լուծել վեպում առաջացած հակասությունները։ Վեպի վերջում հեղինակը պարզապես ավարտում է վեպը, առանց որևէ լուծում տալու։

Ընդհանուր առմամբ, Յուսիս Արամյանի «Վդավակահ» վեպը հետաքրքրական գործ է, որը ներկայացնում է հողաշարի հայ գաղթականների կյանքը, նրանց աշխատանքը, կենցաղը, սովորությունները, ինչպես նաև նրանց հոգեբանությունը։ Վեպի թերությունները չեն կարող ստվերել դրա դրական կողմերը։ Վեպը արժանի է ուշադրության և կարդալու։

Ա. ԱՐԱՄՅԱՆ

ՄԱՐՏԻՆ ՄԱՐՏԻՆՅԱՆԻ ՎԱՎԵՐԱԿԱՆ ՀՈՒՇԵՐԸ

Մարտին Մարտինյանի վավերական հուշերը ընդգրկում են 1923-1934թթ. ընթացքը։ Հեղինակը ծնվել է 1896թ. Իսթ-Բրունսվիլում։ Նրա հայրը՝ Ստեփան Մարտինյանը, եղել է հայ գաղթական, որը 1890-ական թվականներին տեղափոխվել է Ամերիկա։ Մայրը՝ Աննա Մարտինյանը, ծնվել է Նյու Յորքում։

Մարտին Մարտինյանը սկսել է գրել իր հուշերը 1923թ., երբ նա արդեն 27 տարեկան էր։ Հուշերը գրվել են հայերեն, սակայն հեղինակը հաճախ օգտագործել է անգլերեն բառեր և արտահայտություններ։ Հուշերի ձեռագիրը պահպանվել է հեղինակի ընտանիքում և հրատարակվել է միայն 1987թ.։

Հուշերում հեղինակը նկարագրում է իր մանկությունը, ուսումը, առաջին աշխատանքները, ինչպես նաև հայ գաղթականների կյանքը Նյու Յորքում։ Հեղինակը հատկապես մանրամասն նկարագրում է Նյու Յորքի հայկական թաղամասերի կյանքը, նրանց սովորությունները, ավանդույթները, տոները։ Հեղինակը նաև նկարագրում է իր ընտանիքի կյանքը, հարաբերությունները հարևանների հետ, ինչպես նաև իր ուսումնական տարիները։

Հուշերում հեղինակը նկարագրում է նաև Նյու Յորքի հայկական եկեղեցիները, դպրոցները, հայկական կազմակերպությունները, ինչպես նաև հայ գաղթականների մասնակցությունը Նյու Յորքի հասարակական կյանքին։ Հեղինակը նկարագրում է նաև հայ գաղթականների մասնակցությունը Առաջին համաշխարհային պատերազմին, ինչպես նաև նրանց վերաբերմունքը Հայոց ցեղասպանության նկատմամբ։

Հուշերում հեղինակը նկարագրում է նաև իր ուսումնական տարիները, ինչպես նաև իր առաջին աշխատանքները։ Հեղինակը նկարագրում է նաև իր ընտանիքի կյանքը, հարաբերությունները հարևանների հետ, ինչպես նաև իր ուսումնական տարիները։

Հուշերի լեզուն պարզ է և հասկանալի։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ ժողովրդական բառեր և արտահայտություններ, որոնք հատկապես հարուստ են հայ գաղթականների խոսքում։ Հուշերում կան նաև անգլերեն բառեր, որոնք ներմուծված են հայ գաղթականների խոսքի մեջ։

Հուշերի թերությունը այն է, որ հեղինակը չափազանց շատ ուշադրություն է դարձնում նկարագրություններին, որոնք երբեմն ձանձրացնում են ընթերցողին։ Հուշերում կան նաև շատ երկար երկխոսություններ, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։ Հուշերում կան նաև շատ երկար հետադարձեր, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։

Հուշերի վերջը շատ թույլ է։ Հեղինակը չի կարողանում ավարտել հուշերը, ինչպես նաև չի կարողանում լուծել հուշերում առաջացած հակասությունները։ Հուշերի վերջում հեղինակը պարզապես ավարտում է հուշերը, առանց որևէ լուծում տալու։

Ընդհանուր առմամբ, Մարտին Մարտինյանի «Վավերական հուշերը» հետաքրքրական գործ է, որը ներկայացնում է հայ գաղթականների կյանքը, նրանց աշխատանքը, կենցաղը, սովորությունները, ինչպես նաև նրանց հոգեբանությունը։ Հուշերի թերությունները չեն կարող ստվերել դրա դրական կողմերը։ Հուշերը արժանի է ուշադրության և կարդալու։

Ա. ԱՐԱՄՅԱՆ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶԻԶԻ ՀՈՒՇԵՐԸ

Հովհաննես Շահազիզի հուշերը ընդգրկում են 1923-1934թթ. ընթացքը։ Հեղինակը ծնվել է 1926թ. Իսթ-Բրունսվիլում։

Հուշերում հեղինակը նկարագրում է իր մանկությունը, ուսումը, առաջին աշխատանքները, ինչպես նաև իր ընտանիքի կյանքը, հարաբերությունները հարևանների հետ, ինչպես նաև իր ուսումնական տարիները։

Հուշերի լեզուն պարզ է և հասկանալի։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ ժողովրդական բառեր և արտահայտություններ, որոնք հատկապես հարուստ են հայ գաղթականների խոսքում։ Հուշերում կան նաև անգլերեն բառեր, որոնք ներմուծված են հայ գաղթականների խոսքի մեջ։

Հուշերի թերությունը այն է, որ հեղինակը չափազանց շատ ուշադրություն է դարձնում նկարագրություններին, որոնք երբեմն ձանձրացնում են ընթերցողին։ Հուշերում կան նաև շատ երկար երկխոսություններ, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։ Հուշերում կան նաև շատ երկար հետադարձեր, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։

Հուշերի վերջը շատ թույլ է։ Հեղինակը չի կարողանում ավարտել հուշերը, ինչպես նաև չի կարողանում լուծել հուշերում առաջացած հակասությունները։ Հուշերի վերջում հեղինակը պարզապես ավարտում է հուշերը, առանց որևէ լուծում տալու։

Ընդհանուր առմամբ, Հովհաննես Շահազիզի «Հուշերը» հետաքրքրական գործ է, որը ներկայացնում է հայ գաղթականների կյանքը, նրանց աշխատանքը, կենցաղը, սովորությունները, ինչպես նաև նրանց հոգեբանությունը։ Հուշերի թերությունները չեն կարող ստվերել դրա դրական կողմերը։ Հուշերը արժանի է ուշադրության և կարդալու։

Ա. ԱՐԱՄՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՀՈՂԱՇԱՐԻ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻ ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉՈՒԹՅՈՒՆԸ

Հայկական գրականության մեջ հողաշարի հայ գաղթականների կյանքի ասպարեզում առաջին գործերից մեկը Յուսիս Արամյանի «Վդավակահ» վեպն է։ Վեպում հեղինակը ներկայացնում է հողաշարի հայ գաղթականների կյանքը, նրանց աշխատանքը, կենցաղը, սովորությունները, ինչպես նաև նրանց հոգեբանությունը։ Վեպի գլխավոր հերոսներից մեկը Ավետիսն է, որը հողաշարում հիմնադրում է հայկական գյուղ։ Ավետիսը ներկայացված է որպես ուժեղ կամքի տեր մարդ, որը չի վախենում դժվարություններից։ Նա ամեն ինչ անում է, որպեսզի գյուղը ծաղկի։ Ավետիսի կինը՝ Մարիամը, նույնպես ուժեղ կին է։ Նա ոչ միայն օգնում է ամուսնուն տնային գործերում, այլև ակտիվ մասնակցություն է ունենում հողագործական աշխատանքներին։

Վեպում ներկայացված են նաև հողաշարի հայ գաղթականների մյուս ներկայացուցիչները՝ Գրիգորը, Սիմոնը, Հակոբը, Աննան, Վարդուհին և ուրիշներ։ Նրանք բոլորը տարբեր բնավորություններ ունեն, սակայն միավորված են ընդհանուր նպատակի շուրջ՝ հողաշարում հայկական գյուղ ստեղծել։

Վեպում հեղինակը հետաքրքրական կերպով նկարագրում է հողաշարի բնությունը, կլիման, հողերի որակը, ինչպես նաև հայ գաղթականների առօրյա կյանքը, նրանց հարաբերությունները հարևանների հետ։ Հեղինակը ցույց է տալիս, թե ինչպես հայ գաղթականները հաղթահարում են դժվարությունները, ինչպես են նրանք սովորում անգլերեն լեզուն, ինչպես են ձգտում պահպանել իրենց ազգային ավանդույթները։

Վեպի լեզուն պարզ է և հասկանալի։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ ժողովրդական բառեր և արտահայտություններ, որոնք հատկապես հարուստ են հողաշարի հայ գաղթականների խոսքում։ Վեպում կան նաև անգլերեն բառեր, որոնք ներմուծված են հողաշարի հայ գաղթականների խոսքի մեջ։

Վեպի թերությունը այն է, որ հեղինակը չափազանց շատ ուշադրություն է դարձնում նկարագրություններին, որոնք երբեմն ձանձրացնում են ընթերցողին։ Վեպում կան նաև շատ երկար երկխոսություններ, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։ Վեպում կան նաև շատ երկար հետադարձեր, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։

Վեպի վերջը շատ թույլ է։ Հեղինակը չի կարողանում ավարտել վեպը, ինչպես նաև չի կարողանում լուծել վեպում առաջացած հակասությունները։ Վեպի վերջում հեղինակը պարզապես ավարտում է վեպը, առանց որևէ լուծում տալու։

Ընդհանուր առմամբ, Յուսիս Արամյանի «Վդավակահ» վեպը հետաքրքրական գործ է, որը ներկայացնում է հողաշարի հայ գաղթականների կյանքը, նրանց աշխատանքը, կենցաղը, սովորությունները, ինչպես նաև նրանց հոգեբանությունը։ Վեպի թերությունները չեն կարող ստվերել դրա դրական կողմերը։ Վեպը արժանի է ուշադրության և կարդալու։

Ա. ԱՐԱՄՅԱՆ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՀԱԶԻԶԻ ՀՈՒՇԵՐԸ

Հովհաննես Շահազիզի հուշերը ընդգրկում են 1923-1934թթ. ընթացքը։ Հեղինակը ծնվել է 1926թ. Իսթ-Բրունսվիլում։

Հուշերում հեղինակը նկարագրում է իր մանկությունը, ուսումը, առաջին աշխատանքները, ինչպես նաև իր ընտանիքի կյանքը, հարաբերությունները հարևանների հետ, ինչպես նաև իր ուսումնական տարիները։

Հուշերի լեզուն պարզ է և հասկանալի։ Հեղինակը օգտագործում է բազմաթիվ ժողովրդական բառեր և արտահայտություններ, որոնք հատկապես հարուստ են հայ գաղթականների խոսքում։ Հուշերում կան նաև անգլերեն բառեր, որոնք ներմուծված են հայ գաղթականների խոսքի մեջ։

Հուշերի թերությունը այն է, որ հեղինակը չափազանց շատ ուշադրություն է դարձնում նկարագրություններին, որոնք երբեմն ձանձրացնում են ընթերցողին։ Հուշերում կան նաև շատ երկար երկխոսություններ, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։ Հուշերում կան նաև շատ երկար հետադարձեր, որոնք նույնպես ձանձրացնում են ընթերցողին։

Հուշերի վերջը շատ թույլ է։ Հեղինակը չի կարողանում ավարտել հուշերը, ինչպես նաև չի կարողանում լուծել հուշերում առաջացած հակասությունները։ Հուշերի վերջում հեղինակը պարզապես ավարտում է հուշերը, առանց որևէ լուծում տալու։

Ընդհանուր առմամբ, Հովհաննես Շահազիզի «Հուշերը» հետաքրքրական գործ է, որը ներկայացնում է հայ գաղթականների կյանքը, նրանց աշխատանքը, կենցաղը, սովորությունները, ինչպես նաև նրանց հոգեբանությունը։ Հուշերի թերությունները չեն կարող ստվերել դրա դրական կողմերը։ Հուշերը արժանի է ուշադրության և կարդալու։

Ա. ԱՐԱՄՅԱՆ

չունիմ որ օր մը պիտի ընդարձակուի գործը։ Մինչ այդ, կատարուած աշխատանքն ալ գնահատելի է։ Իրաւական ձեւակերպութիւնները փոխարինեցին պատերազմի բարբարոս եղանակներուն։ Եւրոպայի բոլոր սահմաններուն վրայ, արեւելքէն մինչեւ արեւմուտք, շնորհիւ դաշինքներու, այլեւս ազգերը կը հրաժարին բռնի ուժի դիմելէ։

«Դեռ կարելի է աւելի եւս բարուոքել այս տրամադրութիւնները, որոնց պարտաւորուած է ամէն ժողովուրդ։ Ես, ֆրանսական նախարար մը, միշտ պիտի աշխատիմ այդ դաւին համար, ինչպէս գերման պետական մարդիկը ցոյց տուին նոյն տրամադրութիւնները խաղաղութեան համար։

«Եւ սակայն խաղաղութեան գաղափարը, որքան ալ հիմնուած ըլլայ իրաւական ձեւակերպութիւններու վրայ, զօրութիւն կը ստանայ այն ատեն միայն երբ դաշնագիրներու հաւատքը չէ խախտած։

«Որպէսզի ժողովուրդները վայելեն խաղաղութեան բարիքները, անհրաժեշտ է որ յարգանք ունենան դաշնագիրներու վրայ եւ ատիկա օրէնք դարձնեն իրենց կառավարութիւններուն համար։ Պէտք է հոգիով փարիլ սա կանոնին թէ թուղթէ սահմանները նուիրական են եւ պէտք է յարգել առանց յետին մտքերու։ Պէտք է նուիրուիլ խաղաղութեան դաւին, եթէ նոյնիսկ ամբաստանուինք թէ գաղջ հայրենասէրներ ենք։

«Ֆրանսա խաղաղասէր է։ Քաղաքներուն ու գիւղերուն, գործարաններուն եւ դաշտերուն մէջ դուք պիտի լսէք Ֆրանսայի մեծ ու աշխատաւոր ժողովուրդին մրմունջը խաղաղութեան համար եւ անոր նողկանքը պատերազմին դէմ։

«Եւրոպայի վրայ հեռաւորութիւնները կարճցան, ազգերը նոր հոգի մը ստացան եւ կարգ մը վարիչներ կը զգան նոր յոյսի մը ծագիլը։ Սեմին վրայ այդ մեծ յոյսին, կ'ողջունեմ այդ դաւին ծառայողները։ Գաւաթս կը բարձրացնեմ խաղաղութիւն բառով, որով կը փափաքիմ որ հաղորդուիք բոլորդ։

«Կ'ակնարկեմ խաղաղութեան, որ ոչ միայն ժողովուրդներու միջեւ կազմուած է, այլ նաեւ ընկերային է, եւ որուն հետեւ քաղաքակրթութիւնը պիտի պաշտպանուի պատերազմէն։ Կը խմեմ աշխարհի խաղաղութեան համար։»

Ի՞նչ կ'ուզեն Գերմանները

Հենոսեան գրաւուած հողամասերու խնդիրը կը շարունակէ զբաղեցնել գերման ազգայնական շրջանակները, որոնք կը պահանջեն, որ օտար բանակները օր առաջ մեկնին։ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի մէջեւ կատարուած վերջին բանակցութիւններուն հետեւանքով այդ բանակը 70,000էն 60,000ի զեղչուեցաւ միայն։ Ռիւտէսհայմի մէջ անցած օր տեղի ունեցաւ մեծ ցոյց մը, մասնակցութեամբ 30,000 հենոսցի հանրապետականներու։ Փրուսիոյ վարչապետը Պրաուն ճառ մը խօսելով ըսաւ թէ «սխալ է ֆրանսական այն տեսակէտը թէ գրաւման բանակը եւրոպայի խաղաղութեան համար ապահովութիւն մըն է։ Ընդհակառակն այդ գրաւումը տեւական վտանգ մըն է խաղաղութեան, փոխադարձ հասկացողութեան եւ միջազգային գործակցութեան»։ Խօսեցաւ նաեւ Վիէննացի Պ. Լոյթնէր, որ Աւստրիոյ մաղթանքները բերաւ գերման եղբայրներուն, եւ յոյս յայտնեց որ Աւստրիա եւ Գերմանիա պիտի միանան՝ հանրապետական դրօշակի տակ։

Սուրիոյ ազգային բանակը

Սուրիոյ Ֆրանսական մարզպանը Պ. Փոնսօ կազմած է մասնաւոր մարմին մը, որ ծրագիր ներկայացուցած է Սուրիոյ մէջ ազգային քաղաքապահ բանակ մը կազմակերպելու համար։ Այս քաղաքապահներէն կառելի պիտի ըլլայ կազմել «ազգային բանակ» մը, բաղկացած 10,000 սպաներէ եւ զինուորներէ, որոնց ծախքերը պիտի հոգացուին մաքսատան հասոյթներով։

Հրոսախումբ մը Թուրքիոյ մէջ

Պոլիսէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն.—

Հաճի Սամի պէյ, մէկը սեւ ցանկի 150 անբաղձալիներէն, որոնց Թուրքիա մուտքը արգիլուած է Լօզանի դաշնագրով, զինեալ հրոսախումբ մը կազմած էր Իզմիրի մօտ Քուշ Ադայի մէջ եւ սպանութիւններ ու ոճիրներ կը կատարէր։ Թուրք ոստիկան զինուորները երեւան հանեցին անոնց թաքստոցը։ Տեղի ունեցաւ ընդհարում մը, որու ընթացքին սպաննուեցաւ Հաճի Սամի եւ եղբայրը, իսկ գերի բռնուեցան հրոսախումբէն ուրիշ երեք հոգի։

Ցոյցերուն եւ բալանին վերջ

Երեքշաբթի գիշեր եւս ոստիկանութիւնը շարունակեց խուզարկութիւնները։ Պուլվար Շափէլի, Ֆօպուր Սէն-Տընիի և ժարրի, Ռիվոլի, Ֆուրսի, Ժուի եւ Պոնտի փողոցներուն բոլոր պանդոկներն ու պարասրահները քննութենէ անցան։ Մօտաւորապէս 200 հոգի հարցաքննուեցան, ոստիկանատուն տարուեցան 60 հոգի, 13ը օտարական։ Ձերբակալուեցան նաեւ 6 ուրիշներ, զէնք կրելու ամբաստանութեամբ։

Ֆրանսացի կնոջ մը սենեակէն գտնուեցան բազմաթիւ գլխարկներ։ Ձերբակալուեցան կինն ու տղան, որոնք յայտնեցին թէ ցուցարարները յանձնած են այդ գլխարկները։ Ուրիշ երեք անտուն տղաքներ ալ կօշիկի գողութիւն կատարած վրկլալով, բանտ տարուեցան։

ԶԱՐԻՖԵԱՆ ՄԱՐՄԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Bon Théatreի մէջ (84 Rue Chape)
կը ներկայացնէ՝ Եէյքսփիրի գլուխ գործոցը՝

ՀԱՄԼԷԹ (5 ԱՐԱՐ)

Մասնակցութեամբ՝ դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ
Մուտք Ա. կարգ 15, բ. 10, գ. 5 Ֆրանք

ՕՐ. ՆՈՒԱՐԴ ԾԱՌՈՒԿԵԱՆ
ԵՒ
ԸՆԿ. Տ. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՒ
Տէսին

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ժողովը վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, 80 Rue Charles-Chefson Bois-Colombes։ *Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիւթ հինգերորդ դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին Դաշնակցութեան գրադարանը. դասախօսն է Ընկ. Գ. Քիլարճեան։

Հ. Յ. Դ. Ալֆորվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէին դասախօսական ժողովը այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին երիտասարդաց ակումբը։

Ջ. Ե. Ո. Միութեան Պէյվիլի, Մէնիլմոնթանի, Վիլէթի եւ Շափէլի շրջաններուն բոլոր անդամներն ու համակիրները խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին նոր մասնաճիւղ մը կազմելու համար, այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին. 14 Rue Clovis Hugues, մէթրօ Jaurès կամ Bolivar։

ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ Հայ Լեգէոնական Միութեան անդամական ժողովը՝ կիրակի առաւօտեան ժամը 9ին, 50 պուլվար տիւ Գոմիէ, պառ մօնիւմանթալի սրահին մէջ, կայարանի նոր սանդուխին մօտ։

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԺՈՂՈՎԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Արեւմտ. Եւրոպայի Շրջանային Պատգամաւորական ժողովին գումարումին առիթով յանձնախումբս կոչ կ'ուղղէ Հ. Մ. Ը. Մ.էն դուրս մնացած բոլոր հայ մարզական միութիւններուն, իրենց լիազօր ներկայացուցիչները ղրկելու Սեպտ. 16ի բացման ժողովին, ուր պիտի քննուին գիրենք Հ. Մ. Ը. Մ.էն հեռու պահող պատճառները եւ տարակարծութիւնները բառնալով մէկ գրօշակի տակ հաւաքուելու կարելիութիւնը։

Նոյնպէս կը հրաւիրուին Հ. Մ. Ը. Մ.ի այն բոլոր նորակազմ մասնաճիւղերուն ներկայացուցիչները, որոնք երեք ամիսէ պակաս կեանք ունենալով, ուղղակի հրաւէր չեն ստացած, զալ խորհրդակցական ձայնով ներկայ գտնուելու համար ժողովի նիստերուն։

Ժողովները տեղի պիտի ունենան միութեանս Փարիզի մասնաճիւղի կեդրոնատեղին, 74 Rue Lafayette, *եւ կը սկսին իրիկուան ժամը 9ին։*

Շրջ. Պատգմ. ժողովի
ցանձնախումբ

ՊՕԼՈՒԻ եւ Շրջ. Հայրենակց. Միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը՝ 1, 16, 49, 51, 57, 67, 117, 137, 162, 192, 244. 510, 515, 587, 616, 661, 725, 742, 935, 970, 977, 1067, 1237, 1346, 1659, 1669, 1757, 1796, 1819, 1847, 1953, 1971, 1972, 2037, 2046, 2079, 2089, 2202, 2204, 2398, 2506, 2521, 2594, 2630, 2746, 2773, 2809, 2848, 2870, 2890։

Ստանալու համար մինչեւ Սեպտեմբերի վերջ դիմել՝ 38 Rue Camille, Montchat. Lyon.

ՅԱՐԴԱՐՈՂԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Յարդարող ձեռնարկած է մեծ վիճակահանութեան մը, որուն հասոյթը պիտի յատկացուի միութեան պարբերականին հրատարակութեան։ Դրուած են արժէքաւոր առակներ։ Տոմսերը ցրուած են բոլոր հայ գաղութներու մէջ։ փափաքողները դիմեն իրենց տեղւոյն հայ թերթերուն, կամ կեդրոնը, Mlle. N. Kalpakian, 5 Ave. Quihou, St. Mandé: (Seine), France. գին 5 Ֆր.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Մարաշցի Սամուէլ Կիւլիւզեան, 20—21 տարեկան, մօր անունը Տուտու, հօրը անունը Շիւքրի, որ քանի մը տարի առաջ Սուրիոյ Քիպէյլի որբանոցէն փոխադրուած է Մարսիլիա եւ կը կարծուի թէ այժմ Ֆրանսա կը գտնուի։ Գրել՝ Chahinian frères, Côte du Fumel, (Lot et Garonne), France.

— Սմբատ Բալաեան, 25 տարեկան ծնած Պարսկաստան, հօր անուն Օհաննէս, մօրը՝ Նինա, որ երկար ժամանակ կովկաս մնացած է, 1919ին հեռացած է Թիֆլիզէն, Ֆրանսա գտնուիլը կ'ենթադրուի։ Տեղեկացնել՝ B. Bagdassarian. P. R. Terreaux, Lyon.

— Ագնիս Քէշիշեան կը փընտռէ իր եղբայրը Միքայէլ Քէշիշեանը որ 20 տարիէ ի վեր Ամերիկա կը գտնուի. իմացնել՝ Խորէն կիրակոսեանին 42 Rue Ricolette, Marseille.

կը խնդրուի «Հայրենիք» եւ «Ասպարէզ» թերթերէն արտատպել։

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
''ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

«Բարձր Հայք» ճաշարանը 202, Rue Boileau, Արարատ ճաշարանը 116, Tête d'Or, թերթին գործակալն է Պ. կարօ կէնճեան, 202, Rue Boileau.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Աբեւելեան նոր գործ շինող գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ՎԱՐՉՈՒԻ ՅԱՐԿԱԲԱՃԻՆՆԵՐ

Arnouvilleի կայարանէն 3 վայրկեան, (20 վայրկեան Gare du Nordէն)։ *Գիներ՝ 130, 160, 190 ֆրանք։*

Դիմել՝ Mr. Boudakianի, 5 Rue Bonnet, Arnouville les Gonesse. (S. et O.)

DOCTEUR PROY
Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent
Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆԻ
Աշխատակցութեամբ
Կը խնամէ ներքին, կանանց, մոլթային, վիներական հիւանդութիւնները։ Երակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։
Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2-8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։
142 R. DU FB. St. DENIS
Կառ տը լ'Էսթի մօտ,
Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

ՍԱԿԱՐԱՆ

31 Օգոստոս 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	51
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	25
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	78
Թրք. ոսկի	» or	106	70
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա	100 Ճատր Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	20
Լիր	» » Lire	138	60
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ջուից.	» Frc. Suisse	492	—
Լէյ	100 Ճատր Ley	15	75
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵԹՈՒԹԻՒՆ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3450	—
»	II »	2005	—
»	III »	1665	—
Թումպի երկաթ.	Lots turcs	165	—

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած երկար փորձառութիւնով ու իմամբով կը պատրաստուի ազգոյն ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS
9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille
Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ,

Անոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ ուտել, թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

ցաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի 5 քիլօի ապսպրանքներ։ Մաքուր գործ։ Ցածր գին։

ՁԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ
ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

*Երաշտան 6, 8, 10, 12.50, Երգարան 5, 7.50, 10.25, Թուղթի փ... Տղու հոգիներ 6, Դարձը 8, Կինը 6, Դերասանուհին 8, Անձկութեան ... 2, Վերջին քաժակը 10, Ազգ. բարերար 4, Տօքթ. Վարդան 6, Լուս. ... Անհետացած սերունդ մը 8, Յոճմտանքի ձայներ 8, Կեանքը ինչպէս ... Կոյսի մը օրագիրը 5, Երթը պատմուածքներ 5, Բժիշկին գիրքէն ... էջեր 12.50, Թաշրա պէյ 5, Պ. Մուսթաֆայի զուարճալիքները 5, Շուան 25, Ժիւտէքս 30, Ժիւտէքսի նոր առաքելութիւնը 30, Արտիստ Քէօր օղլու 2.50, Ափրոդիտէ 10, Ռասփութին 15, Տօքթ. Մօրի վէպ Մացառներու մէջ (2 հատ.) 25, Արսէն Լիւպէն 18, Շարլի Նեպ... Թիւրքերէնները կուխւը 8, Ռոճայէլ 18, Մօքասանի վիպակներ 2, Պատմուածքներ 25, Կարմիր ժամուց 10, Հայուհին 10, Աշուղ Ղազ... Աւազակապետը 30, Արձակ էջեր 12.50, Մեր խաչը 8, Աստուածները ... ւի են 20, Աքլոր եղբայր 6, Նամուս 10, Շար Ոգի 10, Պատուի համա... Կայսրը 10, Շարշըլը Արթին 5, Պէպէքս 10, Յիմար կոյսը 10, Մեծ 10, Ուշ լինի 3, Քսան կախաղաններ 10, Յակոբ-Յաքէթ 10, Անոյշ 5, ... լալա Մահարի 5.20, Քերթ. Պ. Դուրեան 5, Ազբիւր անմահութեան ... Լոյս զուարթ 3, Ճակատագրի փուշին վրայ 5, Հայաստանի նկարիչներ Մխսք Մեծարենց 15, Ինքնուսուցիչ զրուցատրութիւն 10, Ալպոմ էջերու 3, Հարուածը 3, Էէքիմարան 50, Մատեան Մանկանց 50, Թ... քիւլօզ 2.50, Վէներական ախտեր 2, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիր... խոտ Աժան։ ԴՐԱՁՈՒԻԿԸ ՁՐԻ։ Կարդացէ՛ք նաեւ «Լուսաբաղ»ի ... թական պրակները։ Դիմել նամակով՝ VAHRAM SÉVOUNI 5 Ave. ... St. Mandé (Seine).

ԲՈԼՈՐԻ՛Ն, ԲՈԼՈՐԻ՛Ն, ԲՈԼՈՐԻ՛Ն
ՊՈԼՍՈՑ «ՀԱՅԿԱՇԷՆ» ԳՐԱՍՏՈՒՆ

ՈՐ ՈՒՆԻ ՍԵՓԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՁՈՒ ՄԹԵՐ պատրաստ է ձեզի հայթայթելու ո՛ր եւ է գիրք, տետր, գրադարանի կամ դպրոցի համար, դիւրամատչելի պայմաններով։

ՀԱՅԿԱՇԷՆՆ Է հրատ. րակիչը Լ. Շանթի ԼՈՒՍԱԲԵՐ ընթերցարաններու շարքին, որ տարիներէ ի վեր իր մրցակիցը չունեցաւ հրապարակին վրայ։

Կ'ընդունուին ամէն տեսակ ապսպրանք։ կարեւոր գիրք մեծաքանակի համար։

Հասցէ՝— A. Missakian, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Stamboul.

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։
36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԴԱՌՆԱԼ

Քիչ վարձատրութեամբ եւ արագ կերպով
Դիմեցէք Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Իրաւագիտական գրասենեակը անձամբ եւ կամ նամակով
5, Rue Cardinal Mercier, Paris (9e)

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն.— Թուրքերէն կրգեր.— Թամպուրի ձէմիլ, Հաֆըզ Եաշար, Աշըր, Բպրահիմ, Քէմանի Անաստաս.ի, Թագոհի, կապի եւ շարպըներ, զեղչեալ գիներով։

Դիմեցէք՝ Արեւելեան նպաստավաճառ Յ. ԱՐՓԻՆԵԱՆի
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : Tramway 5 et 26

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՄԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ալ.	10 ալ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

2 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 430

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՐԻ ՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վերջացաւ Միջխորհրդարանային Համաժողովը, որ գումարուեցաւ Փարիզի մէջ։

Խօսուեցան ճառեր ամէն տեսակի, կծու, լեղի, քաղցր, հաճոյալի եւ յուսալի։ Ի հարկէ միայն ճառեր մնալու սահմանուած։ Ոչ աւելի ոչ պակաս։

Եզրակացութի՞ւն...։ Բարի ցանկութիւններ եւ գեղեցիկ բաղձանքներ... աշխարհի խաղաղութեան համար։

Հաւաքոյթին փակումը կատարուեցաւ Սալ Վակրամի մէջ, ուր արտաքին նախարար Պրիան խօսեցաւ իր գեղեցիկ ճառերէն մէկը, լեցուն բարի ցանկութիւններով, բաղձանքներով ու յոյսերով, միջազգային եւ միջազասակարգային խաղաղութեան համար։

Միջխորհրդարանային հաւաքոյթները պաշտօնական բնոյթ չունին։ Անոնք չեն գումարուիր աշխարհի խաղաղութեան կամ միջազգային բարդ հանգոյցներու մասին վճռական որոշումներ տալու նպատակով, այլ հոն միայն կարծիքներ կը փոխանակուին եւ մութ միացած կէտեր կը լուսաբանուին, ճամբայ հարթելու համար դէպի փոխադարձ իրերահասկացողութիւն եւ խափանելու համար առելութիւնն ու պատերազմը, այս յանցաւոր աշխարհին մէջ։

Արծարծուող յոյսերու եւ հաւատքի վճռական պակասը պէտք է հանդիսանայ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, հոն է որ արտայայտուած միտքերը, շօշափուած կնճիռները ձեւակերպուած եզրանակով մը պիտի դրուին ու եզրակացութեան մը յանգին։ Սակայն այդ հաստատութիւնն ալ գիտենք թէ ինչ այլանդակ պատկեր մը ունի։ Թոյլ, անվճռական, վախկոտ եւ կամակատար մեծերու եւ զօրաւորներու առջեւ, աւելի անվճռական՝ սուրը շողացնողներու հանդէպ։

Այսպիսի պայմաններու տակ, աշխարհի խաղաղութիւնը վրդովող կնճիռները կ'երթեւեկեն անընդհատ մէկ խորհրդաժողովէն միւսը, առանց լուծումի ու եզրակացութեան. եւ եթէ կ'ուզէք, պատճառ կ'ըլլան վէճերը աւելի հրահրելու եւ բորբոքելու։

Ու ամէն անգամ որ այս խորհրդաժողովները գումարուին, պիտի դնուին Պրիանի պէս քաղաքական վարիչներ, ըսելու համար թէ՝

...«ժամանակն է հասկնալու, որ խաղաղութիւնը զարդ մը չէ, այլ կենսական պէտք մը քաղաքակիրթ աշխարհին համար, որ իր կազմակերպութիւններով մեզի կը հարկադրէ զայն՝ իբրեւ անմիջական պէտք մը, ու աւելին՝ իբրեւ պարտադրութիւն մը»։

Դէա աւելին։ ...«Ներկայ պարագաներուն տակ, խաղաղութիւնը անհրաժեշտ է ոչ միայն ազգերու միջեւ, այլ նաեւ ընկերային ներքին կեանքին մէջ։ Ան է որ պիտի ըլլայ լաւագոյն պատնէշը պաշտպանելու քաղաքակրթութիւնը, աւելի զօրաւոր պատնէշ մը՝ քաղաքացիական պատերազմի, բարբարոսութեան եւ անիշխանութեան դէմ»։

Ու այս զեղեցիկ, ճշմարիտ եւ օգտակար խօսքերը կ'երթան ու կը բախին թաքուն դիւանատուններու մէջ բացուած քաղաքական չկամութեան ու շահախնդրական դաւերու պատնէշին, կը փշրուին ու կը դառնան դատարկ հնչիւն եւ բարի ցանկութիւն միայն։

Սակայն, ներկայ պարագաներուն մէջ, իրապէս ազգերն ու անոնց ընկերային վիճակը հասած են այնպիսի աստիճանի մը, որ այդ դատարկ հնչիւններն ու բարի ցանկութիւնները անզօր են իրբեւ պատնէշ ծառայելու եռացող ահաւոր փոթորիկներուն դէմ։ Կամ անմիջապէս գործի պէտք է վերածուին անկեղծ ու անշահախնդիր կերպով, կամ պարտաւորուած պիտի ըլլան օր մը իրենց գլուխը կորսնցնելու ահեղ փոթորիկներու մէջ, որոնք պիտի ոչնչացնեն քաղաքակրթութեան բոլոր բարիքները եւ մարդկային կեանքը պիտի քշեն քանի մը դար դէպի ետ։

Ասոր պատասխանատուն պիտի ըլլան աշխարհի մեծերը, որովհետեւ անոնցմէ կախուած է համաշխարհային կեանքի այս կամ այն ընթացքը։

Երկու մեծ պետութիւններու ականաւոր եւ փորձառու ներկայացուցիչները երկար ճիգերէ, Ազգերու Դաշնակցութեան օգտակարութիւնը տարիներով ամբողջ աշխարհի շեփորելէ յետոյ, վերջնապէս ձեռնթափ եղած՝ կը հրաժարին եւ կը քաշուին ասպարէզէն։ Այս պետական մարդիկը իրենց փորձառութիւնով ցոյց կուտան թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը քաղաքական անմիտ եւ անօգուտ մարգանքներու վայր մըն է, քանի որ անիկա չի կրնար իր հեղինակութիւնը արժեցնել։ Ու ամէն առաջ այս վիճակին պատասխանատու են իրենց կառավարութիւնները, որոնք չեն ուզեր անոր հեղինակութեան յենարան հանդիսանալ։

Անշուշտ, այս է պատճառը, որ ինչպէս շատեր, նոյնպէս ալ Թուրքիոյ ներկայ կառավարութիւնը, անվախ կը շարունակէ իր շուրջը գտնուող տկար ազգերը ոչնչացնել, գանոնք իրենց պատմական հայրենիքէն հալածելով, յափշտակել անոնց հարստութիւնն ու հողերը։ Ու Ազգերու Դաշնակցութեան խաղասիրական, մարդկային եղբայրութեան, ազգերու իրաւունքներու պահպանման կոչերը կրնան պարզապէս «ձայն բարբառոյ յանապատի...»։

Պաշտօնական կամ անպաշտօն խորհրդաժողովներու մէջ բարձրաբարբառ յայտնուած գեղեցիկ միտքերը անմիջապէս գործի պէտք է վերածուին, փրկելու համար մարդկութիւնը կատեցող աղէտէն, եթէ չեն ուզեր որ այդ գեղեցիկ սկզբունքները մնան պարզ ցանկութիւններու դրօշակ մը՝ ցցուած աւերակներու վրայ։

Ա.

ՄԱՀ ՋՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ

Երէկ առաւօտ Պոսթընի՝ *Հերալտ*ի խմբագրութենէն ստացանք հետեւեալ հեռագիրը.—

«ՋՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՄԵՌԱՒ ՔԱԼԻՖՕՐՆԻՈՅ ՆԷՋ»։

«Հայրենիք»

* * *

Զօր. Անդրանիկ ծնած է 1865ին Շապին - Կարահիսարի մէջ, արհեստաւոր ծնողքէ։ Մականունն է Օզանեան։ Կանուխ հասակին նետուած է յեղափոխութեան մէջ։ Ազբիւր Սերոբէն յետոյ վարեց հայ ապստամբական շարժումները։

1904ի Մայիսի ապստամբութենէն յետոյ անցաւ արտասահման։ Կը տառապէր լօդացաւէ։ Եղիպտոսի Թանթաւի Լերմուկները կարճ ժամանակ մը մնալէ յետոյ, անցաւ Եւրոպա։ Ամերիկայի Դաշնակցական ընկերներու կողմէն հանդանակութեամբ վառնայի մօտ գիւղի մը մէջ տուն մը եւ քիչ մը հող գնուեցաւ, ուր մնաց մինչեւ Պալքանեան պատերազմը։

Պուլկարիա գտնուած միջոցին ինք էր որ յղացաւ զինուորական վարժարան մը բանալու ծրագիրը։ Դաշնակցութեան 1907ի Ընդհանուր ժողովին մէջ ընդունուեցաւ այս ծրագիրը եւ հին վանքի մը մէջ հաստատուեցաւ առաջին յեղափոխական զինուորական վարժարանը։

Մասնակցեցաւ Պալքանեան պատերազմին, ունեցաւ մեծ յաջողութիւններ իր կամաւորական խումբով։ Երբ պայթեցաւ 1914ի Համաշխարհային պատերազմը, Պուլկարիայէն անցաւ Կովկաս, եւ առաջին կամաւորական գունդին հրամանատար եղաւ։

Կամաւորական գունդերու լուծումէն յետոյ հաստատուեցաւ Ռոստով։ Ռուսական բանակներու քայքայումէն յետոյ վերադարձաւ Կովկաս, եւ գրաւուած վայրերու փոխ նահանգապետ Տօքթ. Զաւրիէվի կողմէն նշանակուեցաւ Թրքահայ զօրաբաժնի հրամանատար, համաձայն Արեւմտահայ Խորհրդաժողովի որոշումին։

Կարնոյ անկումէն յետոյ, նեղացած, քաշուեցաւ Թիֆլիս։ Հայաստանի Ապահովութեան Խորհուրդը համոզեց դինքը, որ կրկին մեկնի ճակատ։ Մեկնեցաւ Ալէքսանդրապոլ եւ սպարապետի կարգադրութեամբ Արփաչայի վրայ Ախալքալաքի ուղղութեամբ աջ թեւը բռնեց։ Ալէքսանդրապոլի անկումէն յետոյ քաշուեցաւ Լոռի։ Ջմառնակեցեցաւ Ղարաքիլիսայի կողմերն։ Անցաւ Դիլիջան եւ անկէ ուղղուեցաւ Պարսկաստան, այն համոզումով որ պիտի միանայ անգլիական բանակին։

Ետքէ առջեւ Ալի Իհսանի բանակին զարնուելով ետ դարձաւ եւ քաշուեցաւ Զանկեզուր, դիմադրեց թաթարական արշաւանքներուն։ Զինադադարէն յետոյ անցաւ արտասահման։ 1921ին Փարիզի մէջ ամուսնացաւ ու գնաց Ամերիկա, ուր մնաց մինչեւ մահը։

Վադուան Թիւով կ'անդրադառնանք իր կեանքին։

ԴԻՄՈՒՄՆԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԱՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութիւնը Փարիզ գումարուած Միջխորհրդարանային Միութեան Համաժողովին ներկայացուց Հայկական դատին մասին զեկուցագիր մը, որուն օրինակները բաժնուեցան բոլոր պատուիրակներուն։

Ակէ զատ Պատուիրակութեան կողմէ ընկ. Ալ. Խատիսեան տեսակցեցաւ Համաժողովի նախագահին հետ, բերանացի բացատրելով մեր դատն ու պահանջները։ Համաժողովը ո՛եւէ որոշում կամ վճիռ տալու իրաւասու մարմին մը չըլլալով, Պատուիրակութեան նպատակը եղած է Հայկական դատին ներկայ վիճակը ծանօթացնել քաղաքակիրթ ազգերու պաշտօնական ներկայացուցիչներուն։

Ահա թէ ի՛նչ է բովանդակութիւնը զեկուցագրին, որուն տակ ստորագրած է Հ. Հ. Պատուիրակութեան նախագահ ընկ. Ա. Ահարոնեան.—

Իբրեւ ներկայացուցիչ հայ ժողովուրդին Հաշտութեան ժողովին մօտ եւ ստորագրողը Սեւրի դաշնագրին, կուգամ միջխորհրդարանային Համաժողովին ուշադրութիւնը հրաւիրել եղերական բախտին վրայ հայ ժողովուրդին, որ համաշխարհային պատերազմին մեծ զոհը դարձաւ։ Մէկ միլիոն Հայեր չարդուեցան պատերազմի ընթացքին Թուրք կառավարութեան կողմէ, ուրիշ միլիոն մը վտնտուեցաւ 3000 տարուան իր հայրենիքէն, անոնց շարժուն եւ անշարժ կալուածները գրաւուեցան։ Ահա՛ այս է պատերազմին պատճառով հայկական ժողէտին հաշուեկշիռը։

«Մեծ պետութիւնները, որոնք միացեալ Հայաստանի երաշխաւորները եղած էին, Սեւրի դաշնագիրը լքած ըլլալով, ներկայիս մէկ միլիոն գաղթականներ կը թափառին աշխարհի ամէն կողմը, ենթակայ անհայրենիք մարդոց հազար տառապանքներուն ու նուաստացումներուն, մինչ անդին իրենց ազգ. ժառանգութիւնը, իրենց նախահայրերուն հարիւր հազարաւոր քառակուսի քիլոմեդր տարածութեամբ հողերը անմշակ ու անմարդաբնակ կը մնան Թուրք տիրապետութեան տակ։ Այս անարդարութիւնը՝ միակը մարդկային պատմութեան մէջ, արժանի է մարտիրոս ժողովուրդի տառապանքներուն հաւասար դարմանումի։

«Այդ ժողովուրդին անունով է, որ կուգամ բողոքել 35 քաղաքակիրթ ազգերու արժանաւոր ներկայացուցիչներուն, խնդրելով անոնցմէ որ օրակարգի վրայ դնեն հայկական հարցը, իրենց ձայնը բարձրացնեն ի նպաստ Հայաստանի, բարոյապէս աջակցելու համար անոր, միաժամանակ իրենց պատկանած խորհրդարաններուն ներկայացնելով այս խնդրագիրը։ Հայ ազգը այս արդարութիւնը կը սպասէ յանուն մարդասիրական եւ խաղաղասիրական այդ նոյն սկզբունքներուն, որոնք կ'ոգեւորեն Միջխորհրդարանային Համաժողովը։ Որովհետեւ, այնքան ատեն որ այս մեծ անարդարութիւնը հանդուրժուի եւ հայ ժողովուրդը չունենայ իր ազատ եւ անկախ հայրենիքը, ոչ մէկ տեւական խաղաղութիւն կարելի է մերձաւոր Արեւելքի մէջ»։

* * *

Հ. Հ. Պատուիրակութեան կողմէ Ա. Ահարոնեան եւ Ալ. Խատիսեան կը մեկնին Ժընեւ, ուր պիտի հանդիսին Սեպտ. 5ին։ Ամսոյս 7ին պիտի մասնակցին Աշխատանքի Միջազգային Դրասենեակի գաղթականական յանձնաժողովի նիստերուն։ Սեպտեմբեր 7, 8 եւ 9ին պիտի մասնակցին Մերձաւոր Արեւելքի Միջազգային ընկերակցութեան տարեկան ժողովին։ Ասոնցմէ զատ պիտի պաշտպանեն հայկական դատը Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ։

Կ'իմանանք թէ միեւնոյն ժամանակ Ժընեւ կ'երթայ Պ. Լեւոն Բաշալեան, Հայ Գաղթ. կեդր. Ցանձնախումբին եւ Բարեգործական Միութեան կողմէ՝ հետապնդելու համար կարգ մը հարցեր, որոնք կապ ունին Ազգերու Դաշնակցութեան հետ, ինչպէս Նանսէնեան ծրագիր, Սուրիոյ Հայոց տեղաւորումը, արտասահմանի Հայոց իրաւական դիրքին որոշումը (Ռուսերուն հետ միասին), «Լքեալ» գոյքերու հարցը, Նանսէնեան անցագիրները եւլն.։

ՕՐ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ ընտրութիւնները եւ Քեմալ

«Այմա»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ.—

Նոր ընտրութեանց Թեկնածուներուն ցանկը հրատարակուեցաւ։ Թեկնածուները ընդամէնը 315 հոգի են, որոնց 112ը նախապէս երեսփոխան չեն եղած։ Բոլոր նոր Թեկնածուները Քեմալի կուսակցութեան կը պատկանին եւ բոլոր քեմալական ուշագրաւ դէմքերը մէջն են։ Նախկին Ցառաջդիմասէր կուսակցութենէն ոչ ոք կայ ցանկին մէջ։ Այսպէս, բանակի նախկին հրամանատարներ Ալի Ֆուատ, Քեազիմ Քարապէքիր, Ճաֆէր Թայեար փաշա եւն. բոլորն ալ կը քաշուին քաղաքական կեանքէ։ Այս ցանկին հրատարակումով, ընտրութիւնները կը կորսնցնեն իրենց շահեկանութիւնը, քանի որ բացարձակապէս ընդդիմադիրներ չկան եւ ցանկին մէջ դրուածը անպայման պիտի ընտրուի։

Ինչպէս գրեցինք երէկ, այս առթիւ Մուսթաֆա Քեմալ կոչ մը ուղղած է Թուրք ժողովուրդին, փառաբանելով խալք կուսակցութիւնը։

* * * «Աքշամ» կը գրէ թէ հաւանաբար Հայերուն կողմէ եւրեսփոխանական Թեկնածու պիտի ներկայացուի Օսմ. դրամատան նախկին անօրէններէն Պերճ Քէրէսթէճեան, Յոյներուն կողմէ Օսմ. դրամատան վարչական ժողովի անդամ Փանճիրի պէյ եւ Հրեաներուն կողմէ համալսարանի դասախօս Ավրամ Կալանթի։

Տօրմապաղչէի ժողովը եւ «Սեւ Ցանկը»

Թաւրիզի Թղթակիցը Պոլսէն կը հեռագրէ Օգոստոս 29 Թուականով.—

Երէկ Տօլմա Պաղչէի մէջ կազի փաշայի նախագահութեամբ գումարուեցաւ գործավարներու խորհուրդ մը, որ տեւեց եօթը ժամ։ Կը կարծուի թէ վիճաբանութեան առարկայ դարձած են ներքին խնդիրները, մասնաւորաբար 150նոց Սեւ ցանկի գործունէութիւնը։ Կառավարութիւնը անոնց կողմէ սարքուած նոր խռովութիւններու կը սպասէ. կ'ըսուի թէ Քուշ Ադայի վերջին ընդհարումներուն ընթացքին Հաճի Սամիի հրոսախումբի անդամներէն ոմանք չեն ձերբակալուած։ Այս առաւօտ Պոլսոյ Թերթերը կը քննադատեն հելլէն կառավարութիւնը թէ Թոյլատու կը գտնուի հանդէպ 150ներուն, որոնք Յունաստան ապաստանած են, ու կը յայտարարեն թէ Յունաստանի դիրքը բարեկամական չէ։

Հանրապետութիւն հաստատուելէն ի վեր առաջին նախարարական խորհուրդն է որ կը գումարուի էնկիւրիւէն դուրս, ու ասիկա կը զօրացնէ այն կարծիքը թէ Պոլիս կառավարութեան անպաշտօն կեդրոնը պիտի ըլլայ ամառուան եղանակին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ի՞ՆՉ ԵՒ ԻՆՉՈՎ ԱՓՈՂՈՒՄ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

Հայկական սովետական գրականութիւնը իր «ոչ-սոցիալիստական» ծագումով մէկ շարք յօդուածներ է նուիրել «մտաւորականութեան դերին սոցիալիստական շինարարութեան մէջ» եւ «ոչ-պրոլետարական» մտաւորականութեան հետ մղած պայքարին։ Այդ յօդուածներից ոմանք ամբողջովին նուիրուած են եղել «մտաւորականութեան» ներկայացուցիչների քննադատութեան։ Այդ քննադատութիւնը, որ ամենից առաջ ուղղուած էր «մտաւորականութեան» ոմանց ներկայացուցիչների դէմ, ինչպէս՝ Տէրեանի, Թումանեանի, Իսահակեանի, Զարեանի, Մեծարենցի, Վահան Թոթովենցի, Ռուբէն Զարդարեանի, Ռուբէն Սեւակի, Ե. Չարենցի, Ա. Ահարոնեանի, Ս. Կապուտիկեանի, Ա. Ղազանչեանի, Ա. Ալազանի, Ե. Թադեւոսեանի, Ա. Ղարիբեանի, Ա. Ղանալանեանի, Ա. Ղրիմեանի, Ա. Ղուկասեանի, Ա. Ղուկասեանի, Ա. Ղուկաս

ԽՈՑԱՀ ԱԿԱՄԱՅԻ ՎԴՎԱԼՈՎԻ

«ՁԱՆՁ ՄԱՀ»

Ժամանակ առ ժամանակ մեր թերթերում հրապարակվում են տարբեր հեղինակների պատմվածքներ, որոնք ներկայացնում են մահվան տարբեր դեպքեր, ինչպես նաև մարդկանց վերաբերմունքը մահվան նկատմամբ: Ինչպես ասում են, ամեն մարդ մի անգամ պիտի մեռնի: Ոմանք մահը համարում են ամենասարսափելի բանը, ոմանք՝ ամենահանգիստ վայրը, ոմանք՝ ամենաանհրաժեշտ բանը, ոմանք՝ ամենաանհեթեթ բանը: Ոմանք մահվան մասին մտածելիս ահաբեկվում են, ոմանք՝ ոչ: Ոմանք մահվան մասին մտածելիս ասում են՝ ինչ լավ կլիներ, եթե մահ չլիներ, ոմանք՝ ինչ լավ կլիներ, եթե մահ լիներ

Պոլշևիկեան ռազմափորձ եւ զօրանաւեամ

Ռիկայէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ Հարաւային Ռուսիոյ մէջ սկսած են «աշնան մեծ ռազմափորձերը», որոնց կը մասնակցին անսովոր թիւով ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային ուժեր: Սպայակոյտի պետեր փասթուխօֆ եւ փուկայէֆ կը յայտարարեն թէ գործնապէս ռազմափորձերուն պիտի մասնակցի ամբողջ կարմիր բանակը, ինչպէս նաեւ Սեւ Ծովու նաւատորմին ու կարմիր օդանաւային տորմիղը:

Ներկայ ռազմափորձերուն մէջ կարեւոր նորութիւնն է զինուորական և քաղաքային գործողութեանց գործակցութիւնը: Կարմիր բանակի սպաներու հրամանին տակ իրրեւ օժանդակ պիտի մասնակցին Օգօավիաքիմի (խորհրդային օդանաւային եւ քիմիական ընկերութիւն) ջոկատներն ու աշխատաւորական ջոկատներ: Ռազմափորձերը պիտի ծառայեն իրրեւ զինուորական լայն պրոպ.գանդ: Գլխաւոր գործողութիւնները տեղի պիտի ունենան Օտեսայի շրջանին մէջ եւ ոուսմէն սահմանագուխին մօտ:

Սեւ ծովու նաւատորմին նախապատրաստական փորձերուն ներկայ էր սպայակոյտի պետ Թուխչէվսքի, որ «կոմինտէրն» յածանաւին մէջ ճառ մը խօսելով, վեր հանեց ներկայ ռազմափորձերուն քաղաքական եւ զինուորական կարեւորութիւնը:

Մոսկուայէն ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ.

Լէնինկրատի եւ Խրիմի մէջ զօրահաւաքի հրաման տրուեցաւ 1896ի եւ 1903ի ծնունդներուն համար: Ժողովուրդին յայտարարուեցաւ որ զօրահաւաքը պատերազմի հետ կապ չունի, այլ պարզ «փորձ մըն է զօրաշարժի»: Սակայն ժողովուրդը շատ յուզուեցաւ: Խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան բոլոր անոնց դէմ, որոնք սուտ լուրեր տարածելով կը վրդովէն ժողովուրդը եւ նաեւ անոնց դէմ, որոնք իրենց քարոզութիւններով արգելք կ'ըլլան զօրահաւաքին:

Լուրեաներ Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայի գործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ Լէնինկրատի մէջ երեւան հանուեցաւ լրտեսներու խումբ մը, որ կ'աշխատէր Անգլիոյ հաշուոյն: Լրտեսական այս խումբը կազմակերպուած է 1921ին, անգլիացի հարիւրապետ Պոյսի կողմէ: Լրտեսներու ցանցով մը կապուած էին Լէնինկրատ, Մոսկուա և Օտեսա: Անոնք հաղորդակցութեան կը մտնէին հարիւրապետ Պոյսի հետ, Լէնինկրատի Ֆինլանտական ընդհ. հիւպատոսարանին միջոցով: Նոյնպէս կը հաղորդակցէին Լէնինկրատի անգլիական հիւպատոս Փրէսթընի հետ:

Հարիւրապետ Պոյս լրտեսական խումբին պետ նշանակած է ցարական բանակէն հին սպայ մը, Սուլոֆ, որ կը բնակի Ֆինլանտիա: Ռուսիոյ մէջ,խումբը կը վարէր Հոլէր, որ, իր իսկ խոստովանութեամբ, յարաբերութեան մէջ էր Պոյսի հետ, 1916էն ի վեր: Կ'աշխատէր հարիւրապետին հակողութեան տակ երբ ղրկուեցաւ սքանտինավեան եւ պալթիկեան երկիրները, լրտեսական կազմակերպութեան համար: Դատը պիտի տեսնուի այսօր Ուրբաթ:

Ռուսերէնի միջադէպը փակուած

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Ձիչերին, Վոյքովի սպանութեան հարցին մասին հաղորդագրութիւն մը հրատարակելով, կը յայտնէ թէ միջադէպը փակուած է, շնորհիւ երկու կողմերու միջեւ կնքուած գոհացուցիչ կարգադրութեան մը:

Հաղորդագրութիւնը կ'աւելցնէ թէ մօտերս Լեհաստանի եւ Ռուսիոյ միջեւ պիտիսկսին բանակցութիւնները, կնքելու համար ոչ-յարձակողական դաշնագիր մը եւ առեւտրական համաձայնագիր մը:

«Համաշխարհային հարցը լուծուած»

Զիլիի հանրապետութեան նախագահը, իպանէզ, անգլիական թերթերու ներկայացուցիչին կը յայտնէ թէ իր հանրապետութիւնը «լուծած է համաշխարհային հարցը, Րոպէնսոն Քրիւզօէ կղզին ղրկելով բոլոր այն համաշխարհները, որոնք կը փափաքէին երկրին մէջ իրագործել իրենց տեսութիւնները:» Վեց ամիսէ ի վեր համաշխարհներու խումբ մը ղրկուած է Ժուան Ֆէրնանտէզ: Անոնց տրուած են գործիքներ, տուներ եւ ինչ որ անհրաժեշտ է ապրելու համար առանց արտաքին օգնութեան, որպէսզի կարենան գործադրել ու իրագործել իրենց տեսութիւնները:

Վեց ամիս չանցած, բոլոր համաշխարհները ուզած են վերադառնալ երկիր: Համաշխարհները կեանքի այս գործնական դասը առնելէ յետոյ, արտօնուած են վերադառնալ փառքախ, երկրին անկախութեան տարեդարձին օրը, 18 Սեպտեմբերին:

Ֆրանսիական քարեկամութիւնը

Անգլիոյ արտաքին նախարար Սըր Օսթըն Չեմպըլէյն ժրնեւ երթալէ առաջ հանդիպեցաւ փարիզ եւ առջի օր ընդունուեցաւ Քաղաքապետարանին մէջ մեծ շուքով: Այս առթիւ փարիզ քաղաքին կողմէ նախարարին ձօնուեցաւ Ոսկեմատեան մը: Հանդէսին ներկայ էին նախարարներ՝ Պրիան, Սարօ, Լէյկ, ոստիկանական տեսուչը Քիափ, ակադեմական փօլ վալերի, Պոտրիյար, զօր. Կուբօ, Անգլիոյ դեսպանը, երեւելիներ եւ անգլիական գաղութին ընտրանին:

Քաղաքապետական խորհուրդին նախագահ Տէսօլի եւ Սէնի նահանգապետ Պուժիւի ողջոյնի խօսքերէն յետոյ, Չեմպըլէյն ֆրանսերէն ճառ մը խօսելով, ըսաւ.—

«Այս ձօնը կը նմանի այն նուէրին, որ բարեկամուհի մը կուտայ իր բարեկամուհիին: Ես զայն կը նկատեմ գրաւականը անցեալ, ներկայ եւ ապագայ բարեկամութեան մը: Մարաջախտ Ժոֆր գրած է գիրքին մէջ. «Քիչներ կը սիրէր մեզ, որովհետեւ կը հասկնար մեզ»:

«Ես կը սիրեմ ձեզ, կը սիրեմ Ֆրանսան իր փառքովը, իր լոյսովը եւ իր անձկութիւններովը: Պարզ խօսքով՝ կը սիրեմ Ֆրանսան:

«Անշուշտ, քաղաքականութեան մէջ գործերը սիրտով չէն տեսնուիր ու կարգադրուիր, այլ բանականութեամբ: Սակայն, երկու երկիրները իրարու կապող սէրը, կրնայ գոհացնել սիրտն ալ, բանականութիւնն ալ: Հակառակ անխուսափելի թիւրիմացութիւններու, հաւատք ունենանք մեր վրայ, մեր երկու ազգերուն վրայ, որոնց միութենէն կը կազմուի աշխարհի խաղաղութիւնը»:

Ճառէն յետոյ, յանձնուեցաւ գիրքը, որ կը ներկայացնէր ֆրանսական գեղարուեստը, գարդարուած՝ անգլիական գինանշաններով: Չեմպըլէյն գայն պիտի դնէ բրիտանական թանգարանին մէջ:

Հանդէսէն յետոյ Չեմպըլէյն գնաց պսակ մը դնելու Անծանօթ Զինուորին գերեզմանին վրայ եւ գիշերը մեկնեցաւ Ժընեւ:

Օդարշաւները

Եւրոպայէն Ամերիկա երթալու փորձ մըն ալ սկսաւ: Առջի առաւօտ, երկու անգլիացի օդանաւորդներ, Մինչին եւ Համիլթըն (լորտ Համիլթընի տղան), եւ իշխանուհի Լովէնշթայն վէրթհայմ, իրլանտայէն «Սէյնթ Ռաֆայէլ» օդանաւով ճամբայ ելան դէպի Քանատա, առանց նախապէս լուր տալու, կանխելով Լէվինը:

Իշխանուհին ծնունդով անգլիացի, այրին է գերման իշխանի մը: Եռանդուն կաթոլիկ, հարուստ, եւ 61 տարեկան: Մասնակցած է Ֆրանսա-Եգիպտոս օդարշաւին: Մեկնելէ առաջ, կաթոլիկ եպիսկոպոսը օրհնեց գանոնք: Հակառակ հովին սաստկութեան եւ դաշտի նեղութեան, ծանր օդանաւը յաջողեցաւ օդ բարձրանալ ու մեկնիլ դէպի Օթթավա (Քանատա):

Կէս գիշերին հասած հեռագիրները կ'ըսէին թէ «Սէյնթ Ռաֆայէլ» Ատլանտեանին վրայէն կը շարունակէ իր ճամբորդութիւնը բնականոն կերպով: Օթթավայի մէջ մեծ պատրաստութիւններ կ'ըլլան ընդունելու համար առաջին անգամ Եւրոպայէն Ամերիկա Ատլանտեանը կտրող օդանաւորդները:

*** *«Փրայտ-ավ-Տիթրոյթ» օդանաւը Զորեքշաբթի հասաւ Պոլիս: Օդանաւորդները ուզեցին անմիջապէս պէնզինով լեցնել շտեմարանները եւ մեկնիլ դէպի Հալէպ: Սակայն թուրք իշխանութիւնները արգիլեցին եւ օդանաւորդները ստիպուեցան Ա.Յ - Սթէֆանօէն Պոլիս իջնել, որ Լոզի լրացնեն անհրաժեշտ ձեւակերպութիւնները թուրք հողին վրայ թռչելու իրաւունք ստանալու համար: Յետոյ ճամբայ ելան դէպի Հալէպ:*

*** *Լէվին կը խորհի թռչիլ դէպի . . . Հնդկաստան կամ Ճափոն, եթէ անգլիացիները յաջողին կտրել Ատլանտեան ովկիանոսը:*

*** *Գերման օդանաւորդները պատրաստ կը սպասեն:*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՒ

Հ. Յ. Դ. «Ազատամարտի սերունդ» խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 19 Rue St. Sulpice:

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, 80 Rue Charles-Chefson Bois-Colombes: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի վարուժան ենթակոմիտէն սոսկողական ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է. ներկայանալ անդամատետրերով:

Հ. Ց. Դ. Լիոնի գնունի խումբի ժողովը 5 Սեպտեմբեր երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը 262 բիս Ֆիւկէքլէն: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրերով:

Հ. Յ. Դ. Փոն սը Շէրիւի հինգերորդ դասախօսական ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 7ին Դաշնակցութեան զբաղարանը. դասախօսն է Ընկ. Գ. Քիլարճեան:

Շ. Ց. Դ. Ալֆորվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէին դասախօսականժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին երիտասարդաց ակումբը:

Զ. Ե. Ո. Միութեան Պելվիլի, Մէնիլմոնթանի, Վիլէթի եւ Շափէլի շրջաններուն բոլոր անդամներն ու համակիրները խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին նոր մասնաճիւղ մը կազմելու համար, վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին. 14 Rue Clovis Hugues, մէթրօ Jaurès կամ Bolivar:

Զ. Ո. Ե. Մարսէյլի մասնաճիւղին դասախօսական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, 63 Rue de la République սըբ-ճարանին վերնայարկը: Պիտի դասախօսէ Տքթ. Աշոտ Գասպարեան:

Շ. Մ. Ը. Մ-ի Շավիլ—վիւօֆլէ մասնաճիւղի ժողովը վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին: կարեւոր օրակարգ: Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՄՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ԻԶԷՄ, Պ. Ե. Արժէն.— Ձեր ակնարկած խնդիրը հնթակային հրաւէրով քննութեան պիտի հնթարկուի ձեռնհաս մարմնի մը կողմէ: Մինչեւ այդ քննութեան արդիւնքը, աւելորդ է մամուլը զբաղեցնել, մանաւանդ որ ձեր ամբաստանութիւնները լիուլի հրատարակուած են ուրիշ թերթի մը մէջ:

ՎԱՐԶԱԿԱՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԼԻՈՆ, Ա.— 50 ֆրանք:
ՍԱՎԻՆ, Ս. Ճ.— 20:
ՓԱՎԻՅԵՕՆ ՍՈՒ ՊՈՒՅ, Ա. Զ.— 100 ֆրանք:
ՓԱՐԻԶ, Օր. Վ. Թ.— 140:
ՄԱՐՍԻԼ, Գոբ.— 532:
ՄԱՐՍԻԼ, Գ. Պ.— 100:
ՇԱԹԻՅԵՕՆ, Թ. Գ.— 35:
ՄՕՆՊՈՒՇԷ, Լ. Մ.— 70:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Ագնիւ Քէշիշեան կը փընտռէ իր եղբայրը Միքայէլ Քէշիշեանը որ 20 տարիէ ի վեր Ամերիկա կը գտնուի. իմացնել՝ խորէն կիրակոսեանին 42 Rue Ricolette, Marseille.

կը խնդրուի «Հայրենիք» եւ «Ասպարէզ» թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռուին իզմիրցի Գէորգ եւ Տիրուհիի Շէլլավեան որոնք իզմիրի դէպքին կորսուած են, իմացնել՝ իրենց քրոջը Վարդուհիի Շէլլավեանի՝ 54bis Av. Genneyilliers, Colombes Seine, France. կը խնդրուի ցուներհայ թերթերէն արտատպել: Լուր տուողին 6ամսեայ «Ցառաջ» կը նուիրուի:

— կը փնտռեմ բնիկ Սեբաստացի Աղաչան Փարմաքսըզեան, որ 1925էն ի վեր կը գտնուի Ֆրանսա: Լուր ունեցողները համձին իմացնել Մարտիրոս Նազարեանի՝ St-Loup aux Grands Pins, Marseilles.

ՍԱԿԱՐԱՆ

1 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	51
Մարք (ոսկի)	100 Mark	607	50
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	81
Թրք. ոսկի	» or	106	70
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա	100 Ցառ Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	20
Լիր	» Lire	139	10
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ցուից.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ	100 Ցառ Ley	15	80
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3450	—
»	II »	2005	—
»	III »	1665	—
Թուման երկթղ.	Lots turcs	165	—

Ա. ԿԷՄԱԼՄԱՋԵԱՆ

Վ. Ա. Ճ. Ա. Ս. Տ. Ի. Ն. Ը. ՀԻՄՆԱԴԻԱՇ է 1915ին
3, Rue Ste. Barbe, Marseille
Արեւելեան բարակ առաջնակարգ ՍՈՒՐՃ եւ Թարմ ԼԷՊԼԷՊ
Անխարդախ եւ ազան: Մեծաքանակ գնողներու համար զ
նաւոր գին:

ԱՊՈՒԽՏ

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պա
բաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ կեն
բացի ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES
Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած բարդ
երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լա
ւագոյն ճերմակ պանիրը:

S. VASSILIADIS
9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille
Ամէն քաղաքէ ապագարանք կ'ընդունուի

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ,

Անոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ Սուճ
ուտել, Թող դիմեն ծանօթ կեսաբացին՝
A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille
ցաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի 5—
քիլօի ապագարանքներ: Մաքուր գործ: Ցածր գին:

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մեր մօտ կը գտնուին ԴՐՕՇԱԿի, Հ. Յ. Դ. ԱՐՏԱՍԱՆՑՄԱՆԵԱՆ
ՄԻՆՆԵՐՈՒԱ եւ ծանօթ հեղինակներու հին եւ նոր հրատարա
թիւնները:

ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ՝ իմ Գիրքը 20 ֆրանք, Ձամբորդը 20, Ա
ձանապարհին 20, կաճուշկը 4: ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հոսանքներ 10,
շարժման նախապատմութիւն (Ա. եւ Բ. հատոր) 15ական Ֆր.
դրքը նորագոյն պատմութեան մէջ 15, Համայնավարութիւն եւ
մաշխարհային յեղափոխութիւն 15: ՆԱԻԱՍԱԲԵԱՆ՝ Դաշնակցու
անելիքը 10, Դաշնակցութեան Լիկվիդացիան 9, Ընկերվարու
եւ Դեմոկրատիզմ 3, Դաշնակցութեան քաղաքական ուղին 9, Շ
տանի անկախութիւնը 4: ՉԱՐԵԻԱՆ՝ կրնա՞նք հաշտուիլ Թու
հետ եւ միացեալ Անկախ Թուրանիա 16: ՍԱՍՈՒՆԻ՝ ցածկայա
ռուսական տիրապետութեան տակ 15: ԻՇԽԱՆԵԱՆ՝ երկու
բոլշեւիկեան բանտում 13: ՇԱՆԹ՝ կայսրը 10: Արեւելեան վիպ
Մինաս Չերազ 20, Շովք-կէօլճիւք 22, Ցեսական խնդիրները 5
Ուղիներ 12, Ի՞նչ պատմեց Թրէբոնէմը կամ սիֆիլիզը 6, «փոս
5, «Մայիս 28» 5, Էշեր իմ օրագրէն 6, Յոյսեր եւ երազներ 12
ՈՒՆԻՆՔ՝ Քրիստափոր Միքայէլեանի, Հայկ. Ազատամարտի
փոխական հերոսներու եւ հայդուկային խումբերու նկարներ,
տարբեր մեծութիւններով 3, 2 եւ 1.50 Ֆր. քարտ փոստեր 0.25
Թիւմ. փոստի ծախք չառնուիր Ֆրանսայի համար:
Դիմել՝ ՅԱՌԱՋի խմբագրատունը L. KÉVONIANի

ՄԱՌՃԷԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՈՒՆԻՆՔ օրուան նորոյթին համաձայն շինուած *ռոպ
քօրսաժի, ժիլէյի, փուլ-օվըռի, Ֆշառփի, չոլ
քաշքօլի* եւ *քոմպինէզօնի* պատրաստ մոդելը, խիստ նպա
տաւոր գիներով: Այցելեցէք մեր վաճառատունը ապահովելու
համար ձեր շահը: Կ'ընդունինք ապագարանքներ գաւառներէն
Հասցէ՝ Maison ASLAN - MOURAD 29 Rue Trévise. metro
Cadet Paris (9). Tél. Provence52—17.

Հ. ԹԵՐԶԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Import - Export, 19 Bld. Montmartre Paris (2e) Tél. Gut. 30—
Ներկայացուցիչ Ֆրանս. Ֆապրիքաներու, կը ստանձնէ յանձ
նարարական գործեր, ամէն երկիրներու համար:
ԴԻՒՐԱՄԱՏԱՉԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑՏԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
*Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի
ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնա
գէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:*

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ձէմիլ, Հաֆըզ Եաշար, Աշիր, Իպրահիմ, Ռէմզիի Անատթաս.ի, Թագսիմ, կապէլ եւ շարպըներ, գեղչեալ գիներով:
Դիմեցէք՝ Արեւելեան Նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : Tramway 5 et 26

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Արեւելեան նոր գործ շինող գործատուրուիներ: Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 3 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

3 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 431

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈԼԵՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Յետամնաց ժողովուրդներու մէջ է ընդհանրապէս որ կ'արտայայտուի մոլեռանդութիւնը, իսկ մահմետական ժողովուրդներու մէջ, քիչ բացառութեամբ, շատ աւելի բուռն ձեւերով։

Այս տեսակէտէն Թուրքերը ամէն մրցանիշ կը կոտրեն։ Մոլեռանդ են ամէն բանի՝ կրօնական, քաղաքական, ընկերային եւայլն մարզերու մէջ։

Թուրք ժողովուրդին այս աւերիչ մոլեռանդութիւնը չի բխիր սկզբունքի եւ դաւանանքի յստակ գիտակցութենէ մը, այլ պարզապէս վարիչներու գրգռութենէն, ու կ'արտայայտուի ամէնէն բիրտ եւ վայրենի ձեւերով։

Քանի մը օր առաջ Պոլսոյ մէջ կը սպաննուի Հրեայ աղջիկ մը, ցոփակեաց Թուրքի մը կողմէ այնքան խուժդուժ ձեւով, որ կարելի չէր վրայէն լուռ անցնիլ։

Դէպքը իր էութեան մէջ պարզ ոճիր մըն է, որ ամէն երկրի մէջ ալ կրնայ պատահիլ առաւել կամ նուազ վայրենութեամբ։

Հրեայ ժողովուրդը, որ չափազանց շրջահայեաց ու խոհեմ է; ինչուան թէ համարձակէր այս պարզ ոճիրին առթիւ ցոյցեր կազմակերպելու, սակայն թերթերը կը հաղորդեն թէ՝ զոհին յուղարկաւորութիւնը ցոյցի մը երեւոյթը ստացած էր։

Իր այս պարզ երեւոյթին մէջ, ամէն մարդ պիտի այպանէ հրեայ համայնքը, սակայն հարցր կը տարբերի անոնց համար, որոնք այդպիսի պարագաներու տակ, լաւ ծանօթ են Թուրքին հոգեբանութեան։

Մեզի համար շատ պարզ է թէ՝ Թուրքերը իրենք դիտումնաւոր կերպով գրգռած են, որ պարզ յուղարկաւորութիւնը ցոյցի կերպարանք ստանայ, այդ բանին մէջ ոչ ոք այնքան վարպետ է որքան Թուրքը։

Նոյնիսկ պահ մը ընդունինք թէ Հրեաները բացարձակ անիրաւ էին եւ պէտք չկար դէպքը այնքան խոշորցնելու եւ ազգային կերպարանք տալու։ Սակայն ի՞նչ պատահած էր որ Թուրք կառավարութիւն եւ ժողովուրդ, սկսեալ Պոլսէն մինչեւ Իզմիր ու գաւառները, մոլեռանդ ու այպանելի յարձակումներու նիւթ դարձուցին։

Օրէնքի, իրաւունքի եւ խաղաղութեան պաշտպան ըլլալիք դատախազ մը, ինքն իրմէն ելած կը պոռայ... «Այդ լիրբերուն ցոյց պիտի տանք թէ հանրապետական օրէնքը ի՛նչպէս կրնայ պատժել ցուցարարները»։

Մամուլը՝ անցած լրջութեան ամէն սահման, այս հարցը վերածեց քաղաքական գրգռութեան եւ իր սովորական լուսանքներէն դէղերով հրապարակ թափեց։

Իրրեւ արդիւնք ատոր, Պոլսէն ու գաւառներէն բազմաթիւ հանրագրութիւններ կը հասնին Պոլիս եւ կը հրատարակուին թերթերու մէջ, որոնք մոլեռանդութեան ու բրտութեան մէյմէկ կոթողներ են։

Այս բոլոր արտայայտութիւններու եւ հանրագրութիւններու հիմը կը կազմէ Հանրապետութիւնը, ինչպէս ուրիշ առիթներով Ցոյնին, Հայուն կամ Արաբին դէմ, միապետութիւնը, կրօնքը, շէրիաթը, ֆէսը եւայլն։ Հանրապետական պաշտօնատարը, խմբագիրը եւ ժողովուրդը ամէն բանէ առաջ պիտի հասկնային թէ այսպիսի պարզ եղելութիւն մը թոյլատրելի է եւ ուշադրութեան անարժան ոեւէ իրաւական կարգեր ունեցող երկրի մը մէջ։

Թուրքիոյ գլխաւոր դեկավարներուն համար, սակայն, ասիկա լաւագոյն պատրուակ մըն է հրապարակ բերելու իրենց մարդակերական ծրագիրը։ Գացին Հայերը, Ցոյները, Արաբները, երթալու վրայ են Քիւրտերը, ինչո՞ւ պէտք է մնան Հրեաները։

Վերջին քանի մը տարիներու ընթացքին գացող ժողովուրդներու Թողուցած շարժուն ու անշարժ կալուածներու աւարը ոտքի վրայ պահեց կառավարութիւնը եւ ծածկեց անոր հսկայ պիւտճէին բացը, սակայն այսօր այդ աւարը վերջացած է, իսկ յարաճուն ծախքերը նոր աւարի պէտք ունին։ Ո՛վ չի գիտեր թէ այժմ Թուրքիոյ մէջ ամէնէն հարուստները Հրեաներն են, որոնց քով պահուած են միլիոններով հարստութիւն։

Հրեաները այդ հարստութիւնը պիտի յանձնեն կամովին կամ իրենց ձեռքէն պիտի յափշտակուի, հաւանաբար նոյնիսկ ազգային ոչնչացումով։

Մենք գիտենք թէ Հրեաներու ունեցածին մէկ մասը կը պատկանի Հայերուն, որոնք տեղահանութեան ճամբաներուն վրայ կը թափառէին աժան աւար մը ձեռք բերելու համար, առանց մտածելու թէ օր մըն ալ կարգը իրենց պիտի գայ, երբ միւսները վերջանան։

Այսօր կարգը եկած է։ Թուրք վարիչն ու սորուկ մոլեռանդը ձեռք ձեռքի տուած, ինչպէս երէկ Սուլթանին ու Ղուրանին անունով, այսօր ալ կազիի եւ Հանրապետութեան անունով, իրենց ժանիքները պիտի խրեն Թուրքիոյ մէջ մնացած ուրիշ ժողովուրդներու դիակին մէջ։

Պիտի շարունակուի Թուրք ժողովուրդի այս մոլեռանդութիւնը եւ օր մը երբ իր դէմ մէկը չգտնէ, իր ժանիքը պիտի խրէ իր դիակին մէջ եւ զոհը պիտի ըլլայ իր մոլեռանդութեան։

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ՔՐՏԱԿԱՆ ԱՊՈՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Հայրենիք խօսելով քրտական շարժումին մասին, կը գրէ (21 Օգոստոս).

— « Քիւրտերը յամառօրէն կը շարունակեն իրենց պայքարը Թուրք պետութեան դէմ, այս անգամ փոխելով իրենց կռուելու եղանակները։

« Քիւրտ մարտական ուժերը հարկադրուած են ընդհանուր ապստամբութեան փոխարէն հետեւիլ ուրիշ ուղղութեան մը, որ զգալի նեղութիւններ ու մտահոգութիւններ կը պատճառէ Թուրք կառավարութեան եւ նոյնիսկ տեղի կուտայ պրացի Պարսկաստանի եւ Բրիտանական հովանիին ներքեւ գտնուող Իրագի կառավարութեանց հետ որոշ անախորժութիւններու։

« Դարձեալ քիւրտերը առաւժմ վար դնելին իրենց զէնքերը եւ պահ մը ճիգ թափէին խաղաղութեամբ ապրելու Թրքական Հայաստանի եւ Թրքական Քիւրտիստանի մէջ։ Սակայն, սակայն, հարցէ դուրս է ներկայիս, որովհետեւ Թուրք կառավարութիւնը կը շարունակէ քրտական հարցը արմատապէս լուծելու իր քաղաքականութիւնը, այսինքն տարագրութեամբ, տեղափոխութեամբ, աքսորով, կոտորածներով, վարչական ու զինուորական այլազան միջոցներով կը տկարացնէ քիւրտ ժողովուրդը։

« Այս պայմաններուն ներքեւ զինադադարի հարց չի կրնար ըլլալ»։

ԱՏԼԱՆՏԵԱՆԸ ՄԷԿ ԹՌԻՉՈՎ

Ատլանտեան օվկիանոսի վրայ օդը խաղաղ է։ Այս լուրը տենդագին շարժման մէջ դրաւ օդանաւորդները։

Քանատայէն երկու օդանաւեր ճամբայ ելան դէպի Անգլիա։ Առաջինը՝ Լոյըլ Ուինտսըր, կը վարեն Վատ եւ Շիլըր, եւ որ մեկնելով Քանատայի Ուինտսըր քաղաքէն, պիտի իջնէ Անգլիոյ Ուինտսըր քաղաքը։ Օդանաւորդները իրենց հետ ունին Նուսկէսըրի եւ Քոլիի ձօնուած պատկ մը, զոր պիտի ձգեն ովկիանոսին մէջ։

Երկրորդ օդանաւը, «Սըր Ճօն Քարլինկ», կը վարեն հարիւրապետ Թէրէնս Թըլլէ եւ տեղակալ Ըէտքալֆ, եւ որ մեկնելով Քանատայի Լոնտոն քաղաքէն, Նիւֆաունտլէնտի մէջ հանդչելէ յետոյ, պիտի իջնէ Անգլիոյ մայրաքաղաքը։ Այս օդանաւը անցած օր անգամ մը փորձեց նոյն Թռիչքը, բայց դէշ օդին պատճառով երկու ժամէն ետ դարձաւ։

*** Լուր չկայ «Սէյնթ Ռաֆայէլ» օդանաւէն որուն մէջ իր ճամբորդ նստած կը իշխանուհի Վէրթհայմ եւ որ Իրլանտայէն Քանատա կ'երթար։ Մտահոգ են ամէն կողմէ։ Զրոյցի մը համաձայն Քէպէքի մօտ (Քանատա) իջած է։

*** Լէվին շարունակ կարծիք կը փոխէ։ Զրոյցի մը համաձայն, մտադրութիւն յայտներ է վերադառնալ Ամերիկա... շոգենաւով։

*** Ռէտֆըրն օդանաւորդը, որ Ամերիկայէն մեկնած էր դէպի Պրազիլիա, դեռ կը մնայ անյայտ, հակառակ այն զրոյցներուն թէ Պրազիլիա իջած է արդէն։

*** Շլէ եւ Պրոք օդանաւորդները, որոնք աշխարհի շրջանը կատարելու ծրագիրով հասած էին Պոլիս, 24 ժամ ետ մնացին իրենց ճամբէն, մինչեւ որ արտօնութիւն ստացան Թուրքիոյ Պապը ալիական կառավարութենէն, Թուրք հողին վրայէն Թռչելու համար։

*** Փիվոն եւ Քորպիւ, երէկ առտու կանուխ ճամբայ ելան «Կապոյտ Թռչուն» օդանաւով Ամերիկա երթալու համար։ Սակայն երկու ժամ յետոյ վերադարձան վախնալով Թանձր մառախուղէն։ Պատճառները շատ յայտնի չեն։ Գուժէյի կայանը վար իջնելու համար տեսպուհեցան օդին մէջէն պարպել պէնզինը։ «Կապոյտ Թռչուն»ը իր շտեմարաններուն մէջ ունէր 9700 լիտր պէնզին։ Օդանաւը կը պատկանի Ֆարման օդանաւային ընկերութեան։ Ունի երկու շարժանիւ, իւրաքանչիւրը չորս Թեւով 4500 ձիու ուժով։

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՀՐԵԱՆԵՐՈՒՆ ՊԱՏԸ

Երուսաղէմ Յորդանանի տաճարին (այժմ Էմիրի մզկիթ) արտաքին պատին առջեւ Հրեաները ամէն ուրբաթ իրիկուն կ'երթան լալու եւ աղօթելու, իբրեւ գլուխը գարնելով քարեբուն։ Հրեաները տաճարէն ներս մտնելու իրաւունք չունին։ Օսմանեան կայսրութեան օրով միայն այդ պատին առջեւ լալու շնորհը ստացած էին։

Երուսաղէմէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ երեքշաբթի իրիկուն ուշ ատեն ուժգին պայթիւն մը լսուեցաւ հին քաղաքին հարաւարեւելեան Թաղին մէջ եւ շրջակայ տուներու բնակիչները խուճապի ենթարկուեցան։ Պայթումը առաջ եկած էր Հրեաներու պատին դիմացը արաբ տունէ մը, որ ամբողջովին քանդուեցաւ։ «Թայմզ»ի Թղթակիցը կ'ըսէ թէ փլատակներուն մէջ գտնուեցաւ որոշ քանակութեամբ պայթեցած տինամիթ։ Պայթումի ընթացքին տունին մէջ մարդ չկար, որովհետեւ տնեցիները բարեկամի մը հարսնիքին գացած էին։ Երեք հոգի ծերբակալուեցան կասկածի վրայ։ Կ'ըսուի թէ անոնք նպատակ ունէին Հրեաներուն պատը փլցնել, բայց չյաջողեցան։

ՅՈՒՆԱՀԱՅԵՐՈՒ ՀՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հելլէն կառավարութիւնը վերջերս հետեւեալ նոր տրամադրութիւնները մտցուցած է հպատակութեան օրէնքին մէջ.—

Հելլէնահպատակ կը նկատուին՝

1) Այն ամէն անձերը որոնք ծնած են եւ կը բնակին Ցունաստանի մէջ, եւ օտար պետութեան մը հպատակը չեն։

2) Ցունաստանի գաղթական ծնողներէ ծնած Հայերը եւ Չերքէզները կը նկատուին հելլէնահպատակ, երբ որոշած ըլլան վերջնականապէս հաստատուիլ Ցունաստանի մէջ։ Ասոնք օրինապէս կը նկատուին ոչ-հելլէնահպատակ, երբ վերջնականապէս օտար երկիր մը հաստատուին։

3) Օտար ծնողներէ Ցունաստանի մէջ ծնած զաւակները, իրենց 22 տարեկանին հելլէնահպատակ կը նկատուին, երբ չեն յայտարարեր թէ իրենց հօր օտար հպատակութիւնը կը պահեն։

Բոլոր անոնք որ վերոյիշեալ եղանակներով հելլէն քաղաքացի կը նկատուին, ենթակայ են միայն 4 ամսուան զինուորական ծառայութեան։

Լա Հէյի Միջազգ. իրաւաբան Ատեանը հրապարակային նիստ մը պիտի գումարէ ցեպտ.ին, «Լօթիւս»ի խնդրին առթիւ վճիռ տալու համար։ *Թուրք առեւտրական* պատուիրակութիւնը, որուն կեդրոնը ատեանէ մը ի վեր Ամստէրտամ կը գտնուէր, փոխադրուած է Անվէրս։ Այս պատուիրակութիւնը կը վարէ Շիւսթայլին եւ կեդրոնական Եւրոպայի գործերը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իտալիա զօր կը հաւաքէ Հռոդոսի վրայ

«Ելքակօ Թրիպլիւն»ի Լոնտոնի Թղթակիցը սեպտեմբեր 1 Թուականով կը հեռագրէ, լաւատեղեակ աղբիւրէ մը ստացած իր հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Իտալիա յանկարծ գտած է որ Թրքական եզերքին մօտ Հռոդոս կղզիին օդը շատ առողջարար է զինուորներուն համար, ուստի եւ որոշած է հոն գտնուող զինուորներու Թիւը 15,000էն բարձրացնել 35,000ի։ Կը յուսացուի Թէ այս մասին կարգադրութիւնները պիտի լրացուին ձմեռէն առաջ, զինուորները ազատելու համար հարաւային Իտալիոյ կլիմայի խստութիւններէն։

Թղթակիցը այս լուրին հետ կը կապէ նաեւ հետեւեալը.—

Վարչապետ Պօլտուինի Քանատայէն վերադառնալէն անմիջապէս վերջ նախարարական խորհուրդին մէջ կարեւոր վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ չինական քաղաքականութեան մասին։ Նախարարներէն ոմանք պահանջեցին որ Չինաստանի անգլիական ուժերը աւելցուին և գործօն ակցութիւն տրուի Ջանկ-Յօ-Լինի, զայն Չինաստանի վարիչ դարձնելու համար, սակայն նախարարներէն մեծ մասը հակառակեցան առարկելովթէ մերձաւոր Արեւելքի կացութիւնը այնքան սպառնական է, որ իմաստութիւն չէ նոր յանձնառութիւններ ստանձնել Չինաստանի մէջ։

Հետեւաբար որոշուեցաւ Չինաստանի անգլիական ուժերը զեղչել եւ 5000էն պակաս ուժ մը պահել միայն Շանկայի պաշտպանութեան համար։

Հակաւրէական շարժումը Թուրքիոյ մէջ

Պոլիսէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ հակահրէական ցոյցերը մեծ համեմատութիւններ առած են ամբողջ Թուրքիոյ մէջ։ Կառավարութիւնը արգիլած է Հրեաներուն երկրին ներսերը ճամբորդել։

Լենկիւրիի եւ Իզմիրի պատերուն վրայ փակցուած ազդերխստիւ կը պահանջեն առեւտրական ամէն յարաբերութիւններ խզել Հրեաներուն հետ եւ պոյքոթ հոչակել։

ՀԱՑԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻԱ ՊԻՏԻ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՆ.

Հալէպի *Եփրատը Տօղրու Եօլի* Օգոստոս 17 Թիւէն առնելով կուտայ հետեւեալ լուրը.—

Հաւաստի աղբիւրէ մեր ստացած տեղեկութեանց համեմատ՝ Լենկիւրիի կառավարութիւնը հաւանած է արտօնել Թուրքիա վերադարձը այն Հայերուն, որոնք հեռացած են անկից եւ կամ հեռացուցուած են, անոնց վերադարձնել բոլոր իրենց կալուածները եւ ինչքերը։ «Հալք» կուսակցութեան կեդր. ժողովը եւս հաւանած է այս կարգադրութեան։ Իւրաքանչիւր քաղաքէն որչափ Հայ հեռացած ըլլալը, ծննդեան տարիներէն քաղուելով ցանկ մը կը պատրաստուի։ Այս կերպով պէտք եղած քննութիւնը կատարուելէ վերջ կառավարութիւնը Ազգ. Մեծ Ժողովին պիտի ներկայացնէ խնդիրը ու պէտք եղած որոշումը տրուելէ վերջ պաշտօնապէս օրէնք մը պիտի հրատարակուի առ այս։

Թղթ.— Շարկ չկայ ըսելու Թէ այս լուրը զուտ երեւակայութեան արդիւնք է։

Ռուսաերտուր քարեկամութիւնը

Պոլսէն կը հեռագրեն «Ֆուտնիէ» գործակալութեան Թէ *Թուրք կառավարութիւնը մերժած է երկարաձգել ռուսաերտուրք բարեկամական դաշնագիրը, հակառակ խորհրդային կառավարութեան դիմումին։*

վերապահութեամբ պէտք է ընդունիլ այս լուրն ալ։

Ամերիկա զեմ չի տար պոլշեւիկներուն

Խորհրդային միութեան գործակալները բանակցութիւններ կը կատարէին ամերիկեան տուներու հետ՝ 150,000 հրացան գնելու համար։ Երկու կողմի ներկայացուցիչներէն մէկը ուզեց Միացեալ Նահանգներու արտաքին նախարարութիւնը արտօնէ այս առուծախը։ Նախարարութիւնը յայտնեց որ չպիտի արտօնէ այս զէնքերուն նաեւ բեռցուիլը։ Ասոր վրայ գնումի բանակցութիւնները խզուեցան։

Նիւ Եորքէն հեռագիր մը կ'ըսէ Թէ պոլշեւիկեան գործակալներուն Ամերիկայէն զէնք գնելու ձեռնարկը ցոյց կուտայ Թէ եւրոպական շուկաները փակուած են անոնց առջեւ։

Ամերիկայի համայնավար կուսակցութեան 5րդ տարեկան համագումարը տեղի ունեցաւ Նիւ Եորքի մէջ։ Ներկայ էին 50 պատգամաւորներ, երկրին ամէն կողմերէն։ Կարդացուեցան Մոսկուայէն հասած պաշտօնական պատգամներ, որոնց մէջ կ'ըսուի Թէ մօտ է ժամանակը, երբ համաշխարհային դրամատիրութեան տաճնապը պիտի տարածուի նաեւ Միացեալ Նահանգներու վրայ եւ խորհրդային կառավարութիւն մը պիտի հաստատուի հոն, շնորհիւ բանուորներու յեղափոխական շարժման։

Ռուս. Խարիւղը գողցուած ապրանք է

Ինչպէս յայտնի է, անգլիական եւ ամերիկեան քարիւղի մեծ ընկերութիւններուն միջեւ ժամանակէ մը ի վեր վէճ կայ խորհրդային կառավարութեան հանդէպ բռնուելիք դիրքին մասին։ Վերջերս անգլիական «Ռոյըլ Ճըյ»ի անօրէն Տէթերտինկ Սթանտարտ Օյլի անօրէնին ուղղուած նամակի մը մէջ կ'ըսէր

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ի՞ՆՉ ԵՆ ԿԱՆՉՈՒՄ ԱՔԱՂԱՂՆԵՐԸ

Բ.

ՀԱՅԱՑՐՈՒՈՒՄ...

Մի ուրիշ խնդիր։

«Ընկալս պետականութեան» երկրորդ գլխաւոր պայմանը ժողովուրդն է։ Վրացի բոլշեւիկները ո՛չ մի ջանք չեն խնայում հաւաքելու համար վրացիներին Վրաստանի սահմաններում եւ հետեւողականօրէն վրացացնելու ծայրամասային կամ հարեւան հողերը, որպէսզի ընդարձակեն ազգային Վրաստանը։ Դեռ նոր կարգացինք «Զարիա Վաստոկա» պաշտօնաթերթում, որ Թիֆլիսից արւած դիմումի վրա՝ Մոսկուան 40,000 դեսիատին հող է յատկացրել Սոչիի շրջանում վրացի գաղթականների համար։

Ինչ է նշանակում սա։ Եթէ արտասահմանի Հայերը ծանօթ չեն, հայ բոլշեւիկները շատ լաւ գիտեն այդ յատկացման նշանակութիւնը։

Սոչիի շրջանը սահմանակից է Վրաստանին (Աբխազիային)։ Վրացիները վաղուց աչք ունեն այդ շրջանի վրա։ Ժորդանիայի կառավարութիւնը նոյն իսկ մի պահ գրաւեց էլ, բայց այդ պատճառով պատերազմ ունեցաւ զօր. Դէնիկինի հետ ու ստիպուած եղաւ պարպել։ Վրացիների տիրապետութեան զբլխաւոր խոչընդոտը Սոչիում, վրացի ազգայնականների կարծիքով, տեղական ազգաբնակութեան մէջ Վրացիների շատ չնչին թիւ կազմելն էր — հազիւ մէկ-երկու տոկոս. քանակով առաջին տեղը բռնում են Հայերը, յետոյ գալիս են Ռուսները եւն.։

Հիմա, ա՛յն, ինչ ոտ չէացրեց մենշեւիկ եւ ազգայնական Վրաստանին, աշխատում են գլուխ բերել բոլշեւիկ Վրացիները, եւ աշխատում են աւելի իրական ձեւերով։ Նրանք նախ ուզում են աւելացնել շրջանի վրացի ազգաբնակութիւնը — 40,000 դեսիատին հող՝ նշանակում է 30—40,000 մարդու բնակեցման հնարաւորութիւն։ Եթէ այդքան վրացի տեղափոխւի Սոչի, շրջանը կը դառնայ վրացական, ժանաւանդ որ միւս տարրերն էլ ստիպւած կը լինեն պակասիլ, որովհետեւ եթէ 40,000 դես. տրւելու է Վրացիներին, նշանակում է զրկւելու են միւսները, քանի որ այդ շրջանում այդքան խոշոր հողային ազատ ֆոնդեր չկան։ Այս կամ այն ձեւով, հողը առնելու է ուրիշներից, առաջին հերթին, ի հարկէ, «գաղթական» եւ «եկւոր» Հայերից եւ տրւելու է Վրացիներին։

Հարց է ծագում. ինչպէ՞ս է լինում այդ։ Ի՞նչ է պատճառը, որ ամէն տեղ Հայերը մնում են անհող, անտեղ, անտուն, անգործ, անհաց ու յաւիտենական «գաղթական»ի վիճակում, եւ ո՛չ ոք չի մտածում նրանց մասին, ընդհակառակն, արհեստական կերպով դժւարացնում է նրանց տեղաւորումը Սեւ Ծովի եզերքներին։ Իսկ նոյն վայրերում Վրացիներին տրւում է 40 հազար դես. հող։ Ի՞նչ հրաշք է այս։

Այդ հրաշքը բացատրւում է հետեւեալ օրինակով.

Երկու թէ երեք տարի առաջ խորհրդային իշխանութեան եւ Յունաստանի կառավարութեան միջեւ կնքւեց համաձայնութիւն 3000 Յոյների եւ 3000 Հայերի փոխանակութեան մասին։ Ըստ պայմանի, 3000 Յոյներ Սուխումի ու Սոչիի շրջանից (մեծ մասամբ Վրաստանից) տեղափոխւեցին Յունաստան եւ փոխարէնը 3000 յունահայ գաղթականներ տարւեցին Հայաստան։ Արդարութիւնը պահանջում էր, — որ եթէ Հայաստանում հող չկար նրանց համար— այդ գաղթականները տեղաւորւէին արտագաղթած Յոյների տեղը։ Բայց այդպէս չարւեց. հայ գաղթականները ցաք ու ցրիւ եղան հող չլինելու պատճառով, իսկ Յոյների տեղերը Վրաստանում մնացին պարապ կամ բաժանւեցին տեղացիների մէջ։

Ի՞նչ արին հայ բոլշեւիկները հայ գաղթականների վիճակը թեթեւացնելու համար։ Եւ ի՞նչ կարող էին անել, ինչո՞ւ պիտի անէին, երբ նրանց սկզբունքը ո՛չ թէ հայահաւաքումն է, այլ՝ հայացրումը։

Դեռ նոր էր, որ Հայկենտգործկոմի նախագահ Ա. Կարինեանը գրում էր.

— «Պէտք է վերջ տալ Հայութեան հաւաքման Հայաստանում, որպէս զի վաղ ու կէնդանի չմնայ Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանի գաղափարը ժողովրդական զանգւածների գիտակցութեան մէջ... որպէս զի մի անգամ ընդ միշտ փակւեն մանր-բուրժուական ռոմանտիկների հիւսած բոլոր հաշիւները եւ 300,000 արեւմտահայ գաղթականները, հողային ֆոնտից զուրկ Հայաստանից հանելով ցրւեն Ռուսաստանում»

Մի՛ մոռացէք, այս խօսքը արտասանողը պատահական մարդ չէ, այլ երկրի գերագոյն իշխանութեան նախագահը։ Եւ նրանով հայ բոլշեւիկների մեծ մասը դաւանում է նոյն դաւանանքը.— «Պէտք է վերջ տալ հայութեան հաւաքման Հայաստանում»։ Ասոնքին յաջորդում է գործը։ Ու ծրագրւած հետեւողական կերպով դատարկում են Հայաստանը Հայերից՝ «փակելու համար մանր-բուրժուական ռոմանտիկների հիւսած բոլոր հաշիւները»։ Իրրեւ վերջին օրինակ յիշենք, թէկուզ, Ակնքսանդրապոլի Թրքահայ որբերի զանգւածային արտաւծումը դէպի Աբխազիա եւ այլ կողմեր։ (*)

Վրացի կոմունիստները ետանդով ազգահաւաքմամբ, վրացահաւաքմամբ են զբաղւած, վրացացուցեր են Վրաստանը, հայ կոմունիստները նոյնքան եռանդագին պայքարում են հայահաւաքման դէմ, մտածում ու գործում են հայացրման ի նպաստ։ Իսկ Փարիզի «անկուսակցական» հաւանողում թաղած աքաղաղները իրենց խոպոտ կանչերով ուզում են հաւատացնել մեզ, որ բոլշեւիկները «Խորհրդային Հայաստանում էլ կատարել են եւ կատարում են այն բոլոր աշխատանքները, որ Վրացիանը ազգային անկախութեան յատկանիշ է համարում Վրաստանի համար»։

Ո՛չ, չեն կատարել ու չեն կատարում։ Եւ այդ է պատճառը, ով խելացի Դաւիթներ, որ «Դաշնակցութեան տապնապը և հաշիւ-յարդարը ընթանում են այլ թէմիով, քան մենշեւիկեան տապնապը»։

Վրաց մենշեւիկութիւնը, իրօք որ, տապնապ է ապրում, որովհետեւ վրաց բոլշեւիկները ժառանգել են նրանց ազգային պարտականութիւնների մի մեծ հազին մասը եւ նրանցից ոչ-պակաս, իսկ երբեմն նաեւ աւելի ուժգին ու յաջող առաջ են տանում Վրաստանի ազգայնացման եւ պետականացման գործը։ Եթէ մի կողմ դնենք մի շարք երկրորդական ու վաղանցուկ խնդիրներ, ինչպէս նաեւ կուսակցական եւ անհատական հակակրանքներ ու շահեր, շատ էլ մեծ տարբերութիւն չի մնայ վրաց մենշեւիկների եւ բոլշեւիկների միջեւ, ազգային առաքելքների։ Ասացէ՛ք, խնդրեմ, ի՞նչ տարբերութիւն, օրինակի համար, Նոյ Ռամիշւիլիի եւ Բուտու Մախվանիի կամ Նոյ Ժորդանիայի եւ, ասենք, Ձիւլիպ Մախարաձէի կամ Միխա Ցխակայայի միջեւ. երկուսն էլ, նախ եւ առաջ, ազգայնական վրացիներ են եւ բոլոր բաներից վեր Վրաստանի շահն են դասում(*)։

Բոլորովին այլ է դրութիւնը Հայաստանում եւ հայ բոլշեւիկների եւ Դաշնակցականների փոխյարաբերութեան մէջ։

Հայ բոլշեւիկների երեւելի-պետութեան տակ Հայաստանը տուժում է, քաղաքականապէս ու տնտեսապէս չի զարգանում հայ ժողովրդի կարողութեան համապատասխան ծաւալով, աստիճանաբար ծիւրւում ու մանրանում է իր հարեւանների համեմատութեամբ։ Հայ բոլշեւիկների տխմարութեան կամ անկարողութեան հետեւանքով անդրկովկասեան ուժերի դասաւորութիւնը արագօրէն փոփոխւում է ի վնաս Հայաստանի։ Իրենց եօթը տարւայ տիրապետութեան ընթացքում հայ բոլշեւիկները չփորձեցին լուծել եւ ոչ մէկը հայ իրականութեան հիմնական հարցերից, ոչ մի էական բարելաւում չմտցրին Հայաստանի կեանքում. ընդհակառակն, իրենց տգէտ, կարճատես եւ անձնիշդ քաղաքականութեամբ աւելի եւս բարդացրին, ծանրացրին Հայաստանի դրութիւնը։ Ցարահռչն կիզում ու նահանջ արտաքին ճակատում, արդահատելի կրաւորականութիւն ու ստրկամտութիւն Մոսկուայի ու Թիֆլիսի հանդէպ, չափը չունեցող յոխորտանք, խուժանավարութիւն եւ բռնակալութիւն՝ ներքին կեանքում, անսահման տգիտութիւն եւ արհամարհանք՝ ազգային քաղաքականութեան բնագաւառում— այս է եղել հայ բոլշեւիկների դիմապատկերը մինչեւ այսօր։ Սրա՞նք պիտի լինին Հայաստանին «անկախ պետականութիւն» ապահովողը։

Ո՛չ, անկախութիւն ապահովող չեն հայ բոլշեւիկները, այլ Հայաստանի գոյութեան հիմքը փորող, հայ ժողովրդի տնտեսական ու քաղաքական զարգացմանը խանգարող։ Եւ քանի նրանք կը մնան այդ դերում, եւ Հայաստանի վիճակը չի փոխւի, ի հարկէ, «Դաշնակցութեան տապնապը եւ հաշիւ-յարդարը« կ'ընթանան «այլ թէմիով», այսինքն, հայ ժողովուրդը կը շարունակէ մնալ փարած Դաշնակցութեան, եւ Դաշնակցութիւնը կը շարունակէ մնալ հայ ժողովրդի լոյսն ու ապաւէնը։

Այս խնդրի մասին, սակայն, արժէ մի քիչ աւելի խօսել։

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

(*) Տե՛ս Դրօշակ, 1927 թ. օգս. եւ սեպտ. համարները։

(*) Այս տեղից, ի հարկէ, չի հետեււում, որ մենք սիրահարւած ենք վրացի բոլշեւիկների վրա եւ խորհրդային վրաստանում տիրող կարգերը հիմարում ենք իդէալական։ Ո՛չ։ Մենք միայն համեմատութիւն ենք անում վրացի եւ հայ բոլշեւիկների միջեւ։ Ս. Վ.

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Թրուա, պոլշեւիկ սէնտիքատներու թերթը կը գրէ.— Ռուսիո, մէջ աշխատանքի արկածները չափազանց յաճախադէպ են։ Աւելի շատ կը պատահին մեքենաներու շինութեանց գործարաններու մէջ։ Հիւանդութիւններն ալ նոյնպէս մեծ թիւ մը կը կազմեն։ Աւելի, արհեստի պատճառով առաջացած թունաւորումներ կամ հիւանդութիւններ։ Պատճա՞ռը. — Շինութեանց դէշ պայմանները եւ մեքենաներու մաշած ու հինցած վիճակը։ Յետոյ առողջական պայմանները անտեսանձելի են։ Մի եւս կողմէ՝ աշխատանքի յաւելուածական ժամերը։

ՀԱՅԵՐԸ ԿԸ ՇԱՀԻՆ ՕԴԱՆԱՒԻ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ

Ռուսական օդանաւերու մոտէլներու մրցումներուն ընթացքին, Մոսկուայի Քննիչ Մարմինը առաջին մրցանակը տուած է Գրիգորեանի (Հայաստանէն) օդանաւի մոտէլին, երկրորդը Դաւթեանի (Կովկասէն)։ Երրորդ մրցանակը ստացած է վրացի մը։

ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Անդրանիկ կը մեռնի 62 տարեկան հասակին մէջ։ Այսպիսի ուժեղ մարդու մը համար շատ չէ այդ տարիքը։ Ծնած է Շապին Գարահիսարի մէջ համեստ արհեստաւոր ընտանիքէ մը։ Իր պատանեկութեան հազիւ տարրական կրթութիւն ստացած՝կը հետեւի իր հօրենական արհեստին— հիւսնութեան։

17 տարեկան հասակին կ'ամուսնանայ, սակայն քանի մը տարի յետոյ կը մեռնին կինն ու զաւակը։ Անդրանիկի ըմբոստ ոգին գտած էր իրեն պէս ընկերներ եւ դարձած յեղափոխական, մանաւանդ որ այլեւս ոչինչը ընտանեկան յարկին միացնող կապը խզուած էր իր զաւկին ու կնոջ մահովը։

Օր մը Թուրքին մէկըիր Հայրը ծեծած էր, Անդրանիկ վրէժը կը լուծէ՝ գային փողոցի մը մէջ փռելով։ Բանտ կ'երթայ, անկէ կը փախչի Պոլիս։ Հոն վտանգաւոր ոստիկան մը կ'ահաբեկէ ու կը փախչի Պաթում. մինչ այդ շատ բան սորված էր յեղափոխական շրջանակներէն։

Կ'որոշէ մտնել Հայաստան։ Արկածալից ճամբորդութիւնով մը կը հասնի Կարս, ուր Առաքել անունով յեղափոխական մը ինքը կը պրկէ սահմանագլուխ։ Առաջին անգամ կը բռնուի ու կը դառնայ Կարս, երկրորդ անգամ պահակի կրակին տակ սահմանին միւս կողմը կը փախչի եւ կ'ապաստանի Բասէն՝ Հիւրասէր Հայու մը տունը։ Անկէ կ'երթայ Մշոյ դաշտը եւ գիւղի մը մէջ կը հանդիպի յեղափոխական գինուորներու։ Առաջին անգամ հոն հրացան կը վերցնէ իրրեւ գինուոր։ Քիչ յետոյ կը մեկնի Սասուն, ուր այդ միջոցին իր խումբով կը գտնուէր Աղբիւր Սերոբ։

Կը մտնէ անոր խումբին մէջ, շուտով տանտպետ եւ խմբապետ կը դառնայ։ Աղբիւր Սերոբի դաւաճանական նահատակութենէն յետոյ, Անդրանիկ վրէժը կը լուծէ թէ Սերոբը սպանող Խալիլ փաշայէն եւ թէ մատնիչ Հայէն։

Սերոբէն յետոյ Անդրանիկ կը դառնայ Սասնոյ գինուորականղեկավարը. իր հետ ունէր անպարտելի ընկերներ, թէ դուրսէն գացած եւ թէ ներսէն պատրաստած մարդիկներէ։

Ստեղծուած էր փոքրիկ կառավարութիւն մը Սասունի մէջ, իր բոլոր ստորոգելիներով։

Հանգուցեալ Համբարձում Պոյաճեանի (Տուրան) եւ Մ. Իհրան Ջամատեանի 1894ի ապրիլեան շարժումներէն յետոյ, ըմբոստ Սասունի սարերուն վրայ կրկին կը պատրաստուէր մարտըճումի մեծ կռիւ մը։ Դաշնակցութեան գրաւչութիւնը Հ. Յ. Դաշնակցութեան գրաւչին տակ։

Թուրք կառավարութիւնը անհանգիստ էր։ Սասունի սարերուն վրայ թառած խումբ մը խիզախ ֆէտայիներ իրենց յանդգնութեամբ արգելք կը հանդիսանային հայկական քաղաքականութեան։

Կառավարական իւրաքանչիւր դաւի դէմ կը ցցուէին ֆէտայիները եւ կը պատժէին դաւադրութեան գործակալները։

Սասնոյ լեռներէն ֆէտայիներու խումբերը մաքրելու եւ հայկական քաղաքականութեան խոչընդոտները չքացնելու համար Թուրք կառավարութիւնը ձեռնարկեց զօրանոցներու շինութեան Սասունի կարեւոր կէտերուն վրայ։

Սասունի ժողովուրդը ֆէտայիներու առաջնորդութեամբ յարձակեցաւ եւ քանդեց այդ չէնքերը։ Սոսկա Թուրքին համար գարձաւ կռուի պատրուակ եւ 1904ի գարունը դեռ ձիւները չհալած կազմակերպեց յարձակումը։ Երկար կռիւներէ յետոյ Անդրանիկ նահանջով մը ժողովուրդը իջեցուց դաշտ. եւ ինք խումբով մը անցաւ Աղթամար։

Գէորգ Զաւրշ վերադարձաւ Մշոյ դաշտը, վարելու համար մարտական գործը, իսկ Անդրանիկ մեկնեցաւ Վան եւ անկէ ալ արտասահման։

Վանէն անցնելու առեն փորձեց Վանի ժողովուրդն ալ ոտքի հանել, բայց Վասպուրականի պատասխանատու մարմինը հակառակեցաւ եւ արգիլեց շարժումները։

Անդրանիկ արտասահման անցնելէ յետոյ, ժամանակ մը այցելեց Եւրոպայի գլխաւոր կեդրոնները, օտար պրոպագանդի նպատակներով, իբրեւ կենդանի վկայ եւ մարտնչող Թրքական բռնութիւններուն դէմ։

Անկէ յետոյ մեկնեցաւ Եգիպտոս՝ իր յօդացաւը դարմանելու համար։ Ժամանակ մը հոն մնալէ յետոյ, կրկին վերադարձաւ Եւրոպա եւ մասնակցեցաւ 1907ին Վիէննա գումարուած Դաշնակցութեան Ընդհ. ժողովին։

Այդ ժողովին ներկայացուց, առաջին յեղափոխական գինուորական վարժարանի մը ծրագիրը։ Ընդհ. ժողովի պատգամաւորներէն մեծ մասը գործնական չէր գտներ այս առաջարկը, սակայն անոր պնդումներուն վրայ Ամերիկայի կեդր. կոմիտէն յանձն առաւ ծախքերը հոգալ եւ Պուլկարիոյ լեռներուն մէջ հին վանք մը տրամադրուեցաւ գինուորական վարժարանի համար։ Անդրանիկ մեծ յոյս դրած էր անոր վրայ, մարտիկներու ղեկավարութեան համար։ Բանակի կորիզ մը կազմելու հեռանկարն էր որ գինքը կը խանդավառէր։

Հազիւ թէ 50 երիտասարդներ մէկ տարուան շրջանով կ'աւարտէին վարժարանը, երբ վրայ կը հասնէր Օսմանեան Սահմանադրութիւնը, որու հետեւանքով, պատրաստած տղաքը ցրուեցան իրենց տեղերը։

Արդար ըլլալու համար, պէտք է ըսենք թէ՝ Անդրանիկ վստահութիւն չունէր Երիտասարդ Թուրքերու վրայ, այդ պատճառով ալ չէր վերադառնար Թուրքիա։ Մէկ անգամ մ'իսկ Պոլիս այցելեց ու շուտով վերադարձաւ Պուլկարիա։

Ամերիկայի ընկերներուն ազդեցութեամբ Հաստատուեցաւ Վառնա, ուր գիւղական հանգիստ կեանք մը կ'ապրէր։

Դաշնակցութեան Վառնայի մէջ գումարուած ընդհանուր ժողովին կը մասնակցէր, ներկայ էին նաեւ շարք մը գինուորական ղեկավարներ։ Ժողովի սեղանին վրայէր իր 1909ի Վիլկիոյ գաւաճանական կտտրածէն յետոյ Երիտասարդ Թուրքերու հետ բանակցութեան հարցը։ Անդրանիկ կ'առաջարկէր խզել ամէն յարաբերութիւն ու կրկին անցիլ ստորերկրեայ աշխատանքներու։ Իր կարծիքով, Երիտասարդ Թուրքերը տարբեր եղանակով չպիտի վարէին Համիտի Հայոջինջ քաղաքականութիւնը։

Այդ ժողովին ներկայացուց, առաջին յեղափոխական գինուորական վարժարանի մը ծրագիրը։ Ընդհ. ժողովի պատգամաւորներէն մեծ մասը գործնական չէր գտներ այս առաջարկը, սակայն անոր պնդումներուն վրայ Ամերիկայի կեդր. կոմիտէն յանձն առաւ ծախքերը հոգալ եւ Պուլկարիոյ լեռներուն մէջ հին վանք մը տրամադրուեցաւ գինուորական վարժարանի համար։ Անդրանիկ մեծ յոյս դրած էր անոր վրայ, մարտիկներու ղեկավարութեան համար։ Բանակի կորիզ մը կազմելու հեռանկարն էր որ գինքը կը խանդավառէր։

Հազիւ թէ 50 երիտասարդներ մէկ տարուան շրջանով կ'աւարտէին վարժարանը, երբ վրայ կը հասնէր Օսմանեան Սահմանադրութիւնը, որու հետեւանքով, պատրաստած տղաքը ցրուեցան իրենց տեղերը։

Արդար ըլլալու համար, պէտք է ըսենք թէ՝ Անդրանիկ վստահութիւն չունէր Երիտասարդ Թուրքերու վրայ, այդ պատճառով ալ չէր վերադառնար Թուրքիա։ Մէկ անգամ մ'իսկ Պոլիս այցելեց ու շուտով վերադարձաւ Պուլկարիա։

Ամերիկայի ընկերներուն ազդեցութեամբ Հաստատուեցաւ Վառնա, ուր գիւղական հանգիստ կեանք մը կ'ապրէր։

Դաշնակցութեան Վառնայի մէջ գումարուած ընդհանուր ժողովին կը մասնակցէր, ներկայ էին նաեւ շարք մը գինուորական ղեկավարներ։ Ժողովի սեղանին վրայէր իր 1909ի Վիլկիոյ գաւաճանական կտտրածէն յետոյ Երիտասարդ Թուրքերու հետ բանակցութեան հարցը։ Անդրանիկ կ'առաջարկէր խզել ամէն յարաբերութիւն ու կրկին անցիլ ստորերկրեայ աշխատանքներու։ Իր կարծիքով, Երիտասարդ Թուրքերը տարբեր եղանակով չպիտի վարէին Համիտի Հայոջինջ քաղաքականութիւն

ԽՈՑՍԿ ԺՈՂՈՎՈՒ ՎԱՎԵՐԻՆ

«ՑՈՒՑԱԿ ԺՈՂՈՎՈՒ»

— Օհ՛, ասում էր նրանք տա- եղան ասում էր նրանք, թե, որ ես ձեզ հետ չեմ գա, մեզ էլ տա- ձեզ հետ չեն տանի, իսկ ես ասում էի, որ ես էլ կգամ ձեզ հետ, եթե ինձ էլ չտանեք, ես էլ կգամ, կկախվեմ ձեր ոտքերից, կկպչեմ ձեզ, ինչքան էլ ասեք, որ ես չեմ գա, ես էլ կգամ, ինչքան էլ ասեք, որ ես չեմ գա, ես էլ կգամ, կկախվեմ ձեր ոտքերից, կկպչեմ ձեզ

թէ Ռուսիայէն գնուած քարիւղի իւրաքանչիւր տակառ եւրոպական ընկերութիւններէ կամ անհատներէ գողցուած ապրանք է։

Այս նամակին իրրեւ պատասխան, Սթալին վերջերս յօդուած մը հրատարակած էր Նիւ-Եորքի մէկ թերթին մէջ, ուր կ'ըսէր թէ պոլշեւիկները տակառ մը քարիւղ չեն գողցած ոչ ոքէ, այլ պարզապէս ազգայնացուցած են ազգին նաւթահորերը (տես պատրաստակամութիւն կը յայտնէր ինդիրը յանձնել անկողմնակալ յանձնաժողովի մը իրաւասութեան։

Տէթէրտինկ ընդունած է այս առաջարկը. միայն թէ հեռագրով հարցուցած է Նիւ Եորքի խորհրդային ներկայացուցիչին թէ խորհրդային Միութիւնը պիտի ընդունի՞ եւ պիտի գործադրէ՞ տրուած վճիռը։

Թուրքիոյ ընտրութիւնները

Մուսթաֆա Քէմալ երկրորդ յայտարարութիւն մըն ալ հրատարակելով կը ճշդէ Յալք կուսակցութեան երեսփոխանները։ Քէմալ անձամբ պիտի հսկէ որ իր կուսակցութեան պատկանող երեսփոխանները չօգտագործեն իրենց դիրքը անձնական շահեր ապահովելու համար։ Նոր երեսփոխանները չէ թէ կրնան վարչական խորհուրդներուն անդամ ըլլալ այն հաստատութեանց եւ ընկերութեանց մէջ, որոնց դրամագլուխին մեծ մասը կը վերաբերի պետութեան։ Նոյնպէս անոնք չպիտի կրնան մտնել հանրօգուտ ձեռնարկներու մենաշնորհ ստացած ընկերութիւններու մէջ, ոչ ալ անոնց վարչական խորհուրդին պիտի կրնան անդամակցիլ։ երեսփոխանական ժողովին նախագահը, գործավարները, կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը եւ պետերը չպիտի կրնան վարիչ դառնալ մասնաւոր հաստատութիւններու եւ ընկերութիւններու։

Կտրօնների խնդիրը դառնալ պիտի ճնճուղ

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի դիւանագիտական թղթակիցը կը գրէ թէ Սեպտեմբերի ընթացքին կրկին խնդրոյ առարկայ պիտի ըլլայ Օսմ. Հանրային Պարտքի մասին վերջերս Փարիզի մէջ գոյացած զրաւոր համաձայնագիրը։ Ըստ վերոյիշեալ համաձայնագրին, Թուրքիոյ ընդհանուր պարտքը որ 90 միլիոն ոսկիէն չի՛ չէ, զանազան մասնավճարներով քսան տարիէն պիտի վճարուի։ Առաջին մասնավճարը 1,980.000 ոսկիէն աւելի չպիտի ըլլայ, որու տոկոսը օրինաւոր տոկոսէն շատ նուազ է։

Ամէնէն կարեւոր խնդիրը այն է որ, Թուրքիա զարձեալ կը մերժէ «Մուհարրեմ»ի որոշմնագիրը եւ կ'ըսէ թէ պահանջատէրերը ոեւէ պահանջ կամ իրաւունք չունին պետութեան որոշ հասոյթներուն համար։ Ուրիշ խօսքով, Թուրքիա չուզեր որ Հանրային Պարտուց Վարչութիւնը իր գործը շարունակէ։

Կացութիւնը Ալպանիոյ մէջ

Ահմէտ Զոկու վերջերս այցելեց Շքոտրա եւ տեսակցութեան մը կանչեց վեց միրտիթ ցեղապետներ, որոնք ծանօթ են իբրեւ ղժգոհ։ Հրաւէրին պատասխանեցին միայն երկու ցեղապետներ, սակայն մերժեցին առնել աւանդական աղն ու հացը, զոր Ահմէտ Զոկու երկարեց անոնց։ Մերժման պատճառով, անմիջապէս երկու ցեղապետները, ձերբակալուեցան եւ նետուեցան Շքոտրայի բանտը։

Աւուրի ողողումներ Կալիֆիոյ մէջ

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ Արեւելեան Կալիֆիոյ մէջ սարսափելի ողողումներ պատահեցան։ Վերջին օրերս Ջրհեղեղեան անձրեւներ տեղացին եւ գետերը յորդեցան, ողողելով արտերը և մեծ վնասներ պատճառելով։ Շոգեկառքերը չեն բանիր, հեռագրական գիծերը քանդուած են եւ դժուար է լուր ստանալ։ Զոհերու թիւը կը հասնի քանի մը հարիւրներու։ Ողողուած է 20,000 քիլօմեթր տարածութիւն։ Պորիսլավ քաղաքին կէսը ջուրերուն տակն է։ Պորիսլավ-Թուլթանովիչ կամուրջը քանդուելու վտանգին տակ կը գտնուի։ Ջուրը 3-4 մեղր բարձր է։ Գետին հոսանքը քշած տարած է բազմաթիւ տուներ։ Քուլի փոքրիկ քաղաքին մօ 200 տուներ եւ քարիւղի գտարանները ողողուած են։ Սթրիս քաղաքն ալ ամբողջովին խեղդուած է ջուրին տակ։ 180 տուներ քանդուած են։ 50,000 հոգի առանց ապաստանի կը մնան։

Եղերական տեսարանները պարզուեցան ողողումներուն պատճառով։ Ամբողջ ընտանիքներ ջուրերուն մէջ մնացին։ Գիւղերու բնակիչները օգնութեան կը սպասեն, մինչդեռ մինչեւ այժմ անկարելի եղած է հասնիլ մինչեւ անոնց, որովհետեւ կամուրջները քանդուած են եւ շատ մը գիւղեր կիսովին կործանած են։

Կառավարութիւնը մէկ միլիոն ղօթիս յատկացուց աղէտեալներուն։

Լրտեսները Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Հէփէէնն ձերբակալած է երկու խումբ լիթուանական եւ ֆինլանտական լրտեսներ, որոնք կ'աշխատէին տէրօր կազմակերպել Ռուսիոյ մէջ։

Լրտեսները ծրագրած են եղեր սարքել խնջոյք մը, որու ընթացքին պիտի թունաւորէին եւ պիտի սպաննէին կառավարական խումբ մը բարձր պաշտօնատարներ։ Լրտեսները ուժանակով օդը պիտի հանէին Ռուսիոյ ելեկտրական ամէնէն մեծ գործարանը։

Լրտեսներէն երկու հոգի կը կրեն այն ամբաստանութիւնը թէ Յունիս ամսուան ընթացքին ռումբ նետած են Լենինկրատի սովետներու ակումբին մէջ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԵԱՎՈՒԶ հաճանաւը (նախկին կէօպէն) որ խրած էր Մարմարայի մէջ, ազատուած է։ Յաճանաւը պիտի դրկուի Լիւպէքի նաւարանը՝ հիմնական նորոգութեան համար։

ՊԱՆՔ ՏԷ ՖՐԱՆՍԻ առջի օր հրատարակած հաշուեկշիռէն կ'երեւայ որ կառավարութեան բրած կանխատեսութիւն ընդհանուր գումարն է 24,650 միլիոն։ 1926 Յուլիս 22ին այս գումարը կը հասնէր 38,350 միլիոնի, ուրեմն 13 ամսուան մէջ կառավարութեան պարտքը պակսած է 13,700 միլիոն ֆրանքով։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ վճարից Տօքսի ծրագրին նախատեսած մէկուկէս միլիառ ոսկի մարքը երբոր տարուան հաշիւը։ Այս հաշիւէն 20 միլիոն մարք ալ պիտի վճարէ դեռ Սեպտ. 15ին։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ՝ Շ. Գարահիսարի Ռազմիկ Հայրնկց. միութեան
Մանրամասնութիւնները շուտով

ՀԱՆԴԷՍ-ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Հայ ժող. Լսարանի կողմէ վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին փոնթէվէքի սինեմայի սրահը։ Բանախօսութիւն, երգ, նուագ եւայլն

ՄՈՒՏՔ՝ 5, 3, եւ 2 ՖՐԱՆՔ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ ԱՌՆՈՒՎԻԼԻ ՄԷՋ

Այսօր շաբաթ գիշեր ժամը 8.45ին Casino d'Arnouvilleի մէջ
18, Avenue de la Gare, Arnouville-les-Gonnesse

կը ներկայացուի ՊԷՆԼԵՒՆԻ ՀՕՁԱ ՆԱՍՐԷՏՏԻՆ ԻՐ ԷՇՈՎ *3 արար*
ԳԻՆԵՐԸ 5 եւ 3 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ-ի փարիզի եւ արուարձաններու մասնաճիւղերուս կը մասնակցին 8 տեղական մասնաճիւղեր եւ մարսիլիոյ մասնաճիւղը։ 18 սեպտ. կիրակի ժամը 2ին, Stade Petit. Jeanի մէջ, Porte Picpus.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. «Ազատամարտի սերունդ» խումբի ժողովը այսօր շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 19 Rue St. Sulpice։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Վարուժան ենթակոմիտէն ստիպողական ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին. բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է. ներկայանալ անդամատոմարներով։

Հ. Ց. Դ. Լիոնի Գնունի խումբի ժողովը 5 սեպտեմբեր երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը 262 բիս Ֆիւկէքէն։ ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ ներկայանալ անդամատոմարներով։

Հ.Ց.Դ.Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ 5 սեպտ., երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, 63 Բէփիւպլիքի սրահը, Ակնունի, Հրայր, Զաւարեան, Վահապ, Վարուժան, Վարդգէս, Ռոստոմ, Իշխան, Քրիստափոր եւ Քրիս խումբերու ընկերները։ Օրակարգ Շրջանային եւ ընդհ. ժողովներու օրակարգերու որոշ կէտերու շուրջ զեկուցումներ եւ վճռաբանութիւններ։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընկերական ժողովը վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 8ին ծանօթ հաւաքատեղիին մէջ (63 Բէփիւպլիք)։ Օրակարգը կարեւոր է։ Ներկայանալ անդամատոմարներով։

Հ. Ց. Դ. Ալֆորվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէին դասախօսականժողովը այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին երիտասարդաց ակումբը։

Հ. Ց. Դ. Ֆօն-տը-Շիրիւիի ենթակոմիտէին գեղարուեստական ցերեկոյթը, 11 սեպտ. կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2ին ծանօթ Ֆրանսի շքեղ սրահին մէջ, կը ներկայացուի Ե. Օտեանի «Զավալլը» կատակերգութիւնը։ երգեր, արտասանութիւն եւ վիճակահանութիւն։ մուտք 2 ֆր.։

Հ. Ը. Ե. Մարսէյլի մասնաճիւղին դասախօսականժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին, 63 Rue de la République սրբազարանին վերնայարկը։ պիտի դասախօսէ ցքթ. Աշոտ Գասպարեան։

Հ. Մ. Ը. Մ-ի Շավիլ—վիւօֆլէ մասնաճիւղի ժողովը այսօր շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին։ կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՅԱՆ Ք
ԲՐԻԻԱՄ, Տ. Տ.— 47 ֆր.։
ՄԱՐՍԷյԼ, Մ.— 240 ֆր.։
ԼԻՈՆ, Յ. Ս.— Հասցէն չուներնք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուին իզմիրցի Գէորգ եւ Տիրուհի Շէլլավեան որոնք իզմիրի դէպքին կորսուած են։ իմացնել՝ իրենց քրոջը վարդուհի Շէլլավեանի՝ 54bis Av. Genneyilliers, Colombes Seine, France. կը խնդրուի յուսահատ Թերթերէն արտատպել։ Լուր տուողին ճամբայ «յառաջ» կը նուիրուի։

ՓՆՏՌՑՂԻՔ «ԿԱՎՈՒՇ»Ը ԿԱՐԴԱՑՂԻՔ «ԿԱՎՈՒՇԻԿ»Ը

Ամէն ինչ գուարթ ակնոցով
կեանքը քրքիջով, ծիծաղով
ԳԻՆ 1 ՖՐԱՆՔ 50

«ՇԱՆԹ»

Շանթ գեղարուեստական տունը, որ վերջերս հիմնուած է փարիզի մէջ, պիտի ունենայ իր գրական-գեղարուեստական պարբերաթերթը, որուն առաջին թիւը լոյս պիտի տեսնէ 1928 յունուարին։

Պարբերականին մէջ լայն տեղ պիտի տրուի հայ գրական-գեղարուեստական շարժումին, ըլլայ Հայաստանի թէ գաղութներու մէջ։ Առաջին թիւին մէջ պիտի խօսուի այն գիրքերուն մասին, որոնց հեղինակները կամ հրատարակիչները պիտի փութան երկերկու օրինակ դրկել հանդիսոյն խմբագրութեան։

կ'ընդունուին ամէն տեսակ ծանուցումներ մատչելի պայմաններով։

Խմբագրութեան հասցէն է՝
CHANTH, «Arts et Lettres», 94. Rue Lafayette, Paris (10)

ԱՅՍՕՐ հրապարակ եկաւ «Լուսաքաղ»ի Շրջապարակը։ Դիմել՝ Vahram Sévouni 5 Ave. Quihou, Saint Mandé (Seine).

ԲԱՑՈՒՄԱԾ Է

ՄԱՀԱԿ-ՄԵՍՐՈՊ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ
ՊՈՒԱ ԲՕԼՕՄՊԻ ՄԷՋ

Կը խնդրուի Պուա Բօլօմպի, Անիէռի, Արժանթէօյլի եւ Բօլօմպի հայրենակիցներէն օժանդակել նորակազմ գրադարանին որ միակ ազգակը պիտի ըլլայ այս շրջանի ցրուած հայութեան մտաւոր զարգացման։

Ոեւէ գիրք կամ նուէր դրկել միմիայն Hagop Hissayanի 87 Rue de la Renaissance, Bois Colombes, Seine. *կը խնդրուի հայ հեղինակներէն որ բարեհաճին իրենց երկերէն մէկ մէկ օրինակ տրամադրել նորաբաց գրադարանին։*

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառաւ 500 քառ. մեդր մշակուած հող, պըտղատու ծառերով. եւ տուն մը 2 սենեակ, 1 խոհանոց եւ քաւ։

Դիմել՝ Աւետիսեանի 16, Rue Beauséjour, Sarcelles (S. et O.)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Արեւելեան նոր գործ շինող գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ՍԱԿԱՐԱՆ

2 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	51
Մարք (ոսկի) 100 Mark		607	50
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	81
Թրք. ոսկի	» or	106	70
Մէճիտիէ	Medjidié	9	20
Լէվա 100 հատ	Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	20
Լիր	» Lire	139	10
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ 100 հատ	Ley	15	80
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—
ԱՐԺԵՓՈՒԼԹ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3450	—
»	II »	2005	—
»	III »	1665	—
Ռումելի երկաթգ.	Lots turcs	165	—

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԻՐԱԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՄԷՋ, 15 Rue de la Huchette

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆ

թերթանուշ (պաքլաւա) անարատ կարագով.— թերթ (քատայիֆ), ղում եւ ևիսած՝ առաջնակարգ ալիւրէ, լօքում, Հէլվա, կարկանդակ եւայլն։

Ապսպրանքները խնամքով կը կատարուին եւ կը յանձնուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ԱՊՈՒԽՏ

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ բացի ԽԱՆԶԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը.

KHANZADIAN FRÈRES
Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք ազգոյն ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS
9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille
Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ,

Անոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ ղուշուտել, Թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

ցաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի տօքիօի ապսպրանքներ։ Փաքուր գործ։ Ցածր գին։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-6

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու։ Աչքի բժիշկը կ'ընդունի՝ Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթ, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱՑԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հաւերէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ձէմփէ, Չաշար, Աշիք, Իպրահիմ, Քէմանի Ստեփան, Թազոիմ, կամ եւ շարգներ, զեղչեալ գիներով։

Դիմեցէք՝ Արեւելեան նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-
Métro Belleville : Tramway 5 et

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

Arnouvilleի կայարանէն 3 վայրկեան, (20 վայրկեան Gare du Nordէն)։ *Դիներ՝ 130, 160, 190 ֆրանք։*

Դիմել՝ Mr. Boudakianի, 5 Rue Bonnet, Arnouville les Gonesse. (S. et O.)

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

ԱՉՔԻ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՏՕՔԹ. ՏԷՐ ԴԱՒԹԵԱՆ
Chaville (S. O.) 19bis
Anatole France, Villa
Ամէն օր ժամը 10-12
ժամը 7—8 երեկոները
Paris, 29 Place des
Polyclinique երեք։
Շաբաթ ժամը 4—6։

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

4 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 432

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՉ ԹԷ ԱՂԵՐՍ, ԱՅԼ ՊԱՀԱՆՋ

Հայաստանի Հանրապետութեան Պատուիրակութեան կողմէ Միջխորհրդարանային Համաժողովին ղրկուած յուշագիրը իր էութեամբ պահանջ մըն է եւ ոչ աղերսանք մը։

... «Այնքան ատեն որ այս մեծ անարդարութիւնը հանդուրժուի եւ հայ ժողովուրդը չունենայ իր ազատ եւ անկախ հայրենիքը, ոչ մէկ տեւական խաղաղութիւն կարելի է մերձաւոր Արեւելքի մէջ»։

Ձենք գիտեր քանիերորդ անգամն է, որ կը կրկնուի այս յայտարարութիւնը՝ վերջին տարիներս աշխարհը կառավարողներու պաշտօնական եւ անպաշտօն հաւաքոյթներուն մէջ։ Պիտի շարունակուի ասկէ յետոյ ալ, որքան ժամանակ, որ «այս մեծ անարդարութիւնը կը հանդուրժուի»։ Պէտք է ամէնուն համար պարզ ըլլայ միանգամընդմիշտ թէ՝ այս թափառական եւ անհայրենիք բազմութիւնը երբեք չպիտի հանդուրժէ այս վիճակին եւ չպիտի հրաժարի իր կենսական իրաւունքներէն։

Այս ըմբռնումին պիտի հետեւի նաեւ անոր տրամաբանական ընթացքը, որ երբեք երաշխաւորութիւն մը չէ Մերձաւոր Արեւելքի խաղաղութեան համար։

Հայ ժողովուրդի մարտնչող սերունդը նժարին մէջ դրած իր գոյութիւնն ու ազգային հաւաքականութիւնը, ձեռք քաշած Եւրոպայի խաբուսիկ քրիստոնէական խոստումներէն, նետուեցաւ կռուի ասպարէզը, ազատութեան համար այն անարգ եւ սարսուռ վիճակէն, որուն մէջ նմմարդկային եղանակով մը մատնաչափ առ մատնաչափ կը կորսնցնէր իր գոյութիւնը, լուռ ու անձայն։

Անիկա քալած է արիւնի ահաւոր ճանապարհէն։ Տասնեակ տարիներու շարունակական կռուի պատմութիւն մը թողուցած է իր ետեւը։ Սակայն ցարդ չէ կրցած տիրանալ իր արդար իրաւունքներուն, կարմիր եւ սպիտակ քաղաքական դաւադիրներու կեղտոտ շահախնդրութեան հետեւանքով։

Երկու ճակատին վրայ ալ, այսօր աստիճանաբար այն համոզման եկած են, թէ այլ եւս հայ ժողովուրդը հանդուրժած է ներկայ կացութեան եւ պիտի համակերպի այն վիճակին, որուն մէջ կը գալարուի իր ամբողջ հաւաքականութեամբ։

Կարմիր ճակատի վրայ գտնուող հայանուն ղեկավարները պաշտօնապէս հրաժարած կը յայտարարեն մեր ժողովուրդի արդար իրաւունքներէն։ Սպիտակ ճակատին բարոյալքուած անողնայարները կը հոլովեն խոհեմութիւն եւ հանդարտութիւն։ Երկու ճակատներու յայտարարութիւնները գրաւական կը համարուին հարցը փակուած համարելու եւ հայ ժողովուրդի հաւաքականութիւնը ուղղելու դէպի ճահիճներն ու անապատները։

Սակայն մենք պարտք կը զգանք յայտարարելու թէ՛ երկու կողմն ալ անպատասխանատու են ու անոնց յայտարարութիւնները՝ խաբուսիկ։ Հայ ժողովուրդը քսաներորդ դարու մէջ իր ազատագրական պայքարը կէս ճամբան թողլով ինքզինքը մահուան դատապարտելու չափ անմիտ չէ։ Ան պիտի ապրի ազատ ու անկախ իր հայրենի երկրին մէջ, կամ պիտի մեռնի պայքարի ճամբուն վրայ, բայց երբեք ստրկութեան մէջ։ կարճ խօսքով պիտի քալէ այն ճանապարհէն, ուրկէ անցած են ապրելու ու յառաջդիմելու վճռականութիւն ունեցող բոլոր ազգերը։

Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը, իր ազգարարութիւնները աշխարհի կառավարողներուն կ'ուղղէ անընդհատ, այն համոզումով թէ միջազգային վէճերու լուծման լաւագոյն եղանակը միջազգային անշահախնդիր ու անկողմնակալ միջնորդութիւնն է։

Ան համոզումով թէ առանց այս հասկացողութեան, արիւնը տեւականօրէն պիտի հոսի Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, և որ ոչ ոքին բարիք կը խոստանայ։

Ան համոզումով թէ՛ շահողները շատ աւելի զգոյշ ըլլան չկորսնցնելու, քան անոնք, որ կորսնցնելու բան մը չունին այլեւս։

Ան համոզումով թէ ի վերջոյ օր մը բանականութիւնը անպատճառ պիտի բռնէ այժմու եսասիրութեան եւ շահախնդրութեան տեղը։

Մեր հայրենիքը այսօր խոպան ու ամայի անապատի մը վերածուած է. ասիկա Թուրքերու համար բարիք մը ըլլալէ աւելի չարիք մըն է, սակայն անհատական չարակամութեամբ ուզելի մոլեռանդութեամբ, Թուրքիա յենած կարմիր եւ սպիտակ դիւանագիտութեան քաջալերութեան վրայ, կը պահէ իր ձեռքին տակ եւ կը տառապեցնէ հայ ժողովուրդը տարագրութեան մէջ։

Պատերազմի պէտք չկայ. անշահախնդիր հաւաքական ազդարարութիւն մը բաւական է վերջ տալու Թրքական անտեղի յաւակնութիւններուն եւ հաստատելու խաղաղութիւնը Մերձաւոր Արեւելքի մէջ, որուն այնքան կարօտը կը քաշեն ե՛ւ հայ ե՛ւ Թուրք ժողովուրդները։

Այլապէս, առաւել կամ նուազ ուժգնութեամբ պիտի շարունակուի իրաւունքի պայքարը, մոյլ չպիտի տրուի որ Թուրքիան լեցնէ այդ հողերը, եթէ նոյնիսկ նիւթական եւ ֆիզիքական հնարաւորութիւն ունենայ։

Եւ նոյնքան ժամանակ եւս յուշագիրները պիտի ղրկուին աշխարհի վարիչներուն, ոչ թէ իբր աղերս, այլ իբրեւ իրաւացի պահանջ։

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ՍԵՒ ՅԱՆԿԻՆ ԴԱՒԵՐԸ

Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ Միւիյէթի մէջ անդրադառնալով Չէրքէզ Սամիի ձախողած դաւադրութեան վրայ, կը գրէ (29 Օգոստոս).

— «Շատ լաւ գիտենք որ սեւ ցանկին պատկանողները արտասահմանի մէջ շարունակ հայրենիքին դէմ կը գործեն, ուժ առած քաղաքական կարգ մը յեղնապաններէ։ Մեր տեղեկութեանց համաձայն, Շաֆի Սամիի հրոսասխումբին նպատակն էր Պոլիս եւ Էնկիւրի երթալ, ու մահափորձեր կատարել կազի փաշային եւ հանրապետական վարիչներուն դէմ։

«Ձենք կրնար բացատրել այն հաճոյակատար ընթացքը, զոր ցունաստան ցոյց կուտայ Թուրքիայէն փախած դաւաճաններուն հանդէպ։ Երբ Թուրք կառավարութիւնը կանոնաւոր կերպով տեղեկութիւն կ'առնէ Ա-Թէնքի, Ռեւմտեան Թրակիոյ, եւ ուրիշ տեղերու մէջ սաբքուած ոճրապարտ ձեռնարկներէն, ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ ցունաստան լուր չունենար։

«Պէտք տեսանք արձանագրելու այս կէտը, որ չի դադրիր մեր ուշադրութիւնն ու զգայնակնութիւնը գրգռելէ։»

Ագշամ, *իր կարգին, խմբագրականի մը մէջ դիտել կուտայ.*

— «Շաֆի Սամի, որքան ալ արկածախնդիր եւ լիմար ըլլայ, դարձեալ ինքնագլուխ ոտք չի կոխեր Թուրքիա։ Ուրեմն, ո՞րկէ կը ստանար իր ուժը, եւ ինչո՞ւ եկած էր։

«Կասկած չկայ թէ արտասահմանի մէջ կայ խուովարարական բոյն մը, որ անդադար կ'աշխատի Թուրքիոյ դէմ, եւ կը փորձէ տապալել մեր կառավարութիւնը։

«Բայց կայ գործին քաղաքական նշանակութիւնը։ Ցուսաստան ի՞նչպէս Թոյլ կուտայ որ մեր եզերքներուն մօտակայ կղզիներու մէջ հրոսախումբեր կազմուին եւ Ընատօլու անցնին։ Մանաւանդ որ շատ լաւ կը ճանչնայ դաւաճան Սամին, զայն գործածած ըլլալով անցեալին մէջ։ Այդ դատարկապորտը մարդ ու զէնք կը ճաւաքէ, ճամբայ կ'իյնայ եւ ճելլէն պաշտօնեաները լուր չեն ունենար։ կամ այն է որ ցունաստանի մէջ անիշխանութիւն կայ եւ պաշտօնեաները անտեղեակ են ամէն անցուդարձի, եւ կամ կառավարութիւնը աչք կը գոցէ Թուրքիոյ դէմ գործող հրոսախումբերուն։

«Երկու պարագային ալ, ստիպուած ենք նկատի առնել ցունաստանի դիրքը։ Ցոյս ունինք որ մեր կառավարութիւնը արժանի կարեւորութեամբ նկատի պիտի առնէ խնդիրը։»

ԷՏԻՐՆԷՆ ԿԸ ՄԵՌՆԻ

Էտիրնէն ատենին ունէր 120 հազար բնակիչ եւ կը հանդիսանար Թուրքիոյ առաջնակարգ քաղաքներէն մէկը։ Այսօր, ստացուած տեղեկութիւնները ցոյց կուտան թէ կատարեալ անկումի մէջ է Թրակիոյ այդ բերդաքաղաքը, որ այժմ ունի միայն 17 հազար բնակիչ։

Ոչ միայն նոր բնակչութիւն չերթար հաստատուիլ այնտեղ, այլ տեղացի Թուրքերն ալ տակաւ կը հեռանան։ Քրիստոնեաներու մեկնումին հետեւանքով, հազարաւոր տուներ կը մնան պարապ եւ կիսաւեր վիճակի մէջ։ Աւերւտուր եւ տնտեսական կեանք գոյութիւն չունի։

Էտիրնէի այս անկեալ վիճակը էնկիւրիի ուշադրութիւնը գրաւած ըլլալով, միջոցներ պիտի խորհուի բարելաւելու համար տիրող վիճակը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պերլինի Հայերը եւ Շրէգիման

Պերլինի մեր Թղթակիցը կը գրէ.—

Պեր ինի հայ Գաղթական միութեան վարչութիւնը գերման արտաքին նախարար Շթրէզէմանի, ժընեւ մեկնելէն առաջ, ուղղած է գրութիւն մը, որով շնորհակալութիւն կը յայտնէ, գերման պատուիրակութեան Նանսէնի ծրագրին ի նպաստ արտագաղթութեանց համար, խնդրելով գլուխ հանել գայն, որպէսզի քանի մը հազար հայրենազուրկներ կարելիութիւն ունենան երկիր վերադառնալու։

Թուրքիա, Ռուսիա եւ Գերմանիա

Ասկէ առաջ գերմանական աղբիւրէ մը առնելով հրատարակեցինք Թէ զինուորական համաձայնութիւն մը կնքուած է Թուրքիոյ, Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ։ *Պալթիքօքէն* Գործակալութիւնը նոյն խնդրին մասին Էնկիւրիէն ստացած է Օգոստոս 31 Թուակիր հետեւեալ հեռագիրը, զոր կը հրատարակենք վերապահութեամբ.—

Նոր կնքուեցաւ Թուրքեւխորհրդային զինուորական համաձայնութիւն մը, որուն կը մասնակցի Գերմանիա իբրեւ երրորդ կողմ։

Այս համաձայնագրին հիմերուն վրայ, Գերմանները նոր զինարան մը հիմնելու վրայ են Էսքիշէհիրի մէջ, ուր արդէն օդանաւային շինութեանց կարեւոր աշխատանքներ ունին։ Գերմանները գործնապէս Թուրքիոյ ռազմանիւթի հայթայթիչները պիտի ըլլան։ Խորհրդային միութեան գործարանները (բոլորն ալ գերման) Թուրքիոյ պիտի հայթայթեն 32 օդանաւային տորմիղ, 9 հսկայ թնդանօթ եղերքներու պաշտպանութեան համար, 11 ընդծովեայ եւ 20,000 գնդացիր։ Ասկէ զատ 500 «խորհրդային» սպաներ եկած են՝ իբրեւ մարզիչ Թուրք բանակին։

Ռուսիոյ պատերազմական գործարանները

Մոսկուայէն կը հեռագրեն Թէ ներկայիս Ռուսիոյ մէջ կան բազմաթիւ գործարաններ, 85՝ ռազմանիւթ պատրաստելու, 21՝ օդանաւի շարժիչ մեքենաներու շինութեան, 6՝ թնդանօթ պատրաստելու, 10՝ վառօդի, 9՝ հրացանի, 9՝ փամփուշտի, 6՝ հրթիռի, 10՝ դիտակի եւ մեքենական գործիքներու պատրաստութեան համար։

Ուրիշ 257 գործարաններ քիմիական նիւթեր կը պատրաստեն, 2 գործարան՝ կազի դէմ պաշտպանուելու դիմակի եւ 1 գործարան՝ վիրաբուժական գործիքներու համար։ Բոլոր այս պատերազմական գործարաններուն մէջ կ'աշխատին 68,000 բանուոր։

Զուչաչէվսքի, սպայակոյտին պետը, Պաշտպանութեան Գերագոյն Խորհուրդին ներկայացուց տեղեկագիր մը, խնդրելով որ գործարաններուն այս թիւը կրկնապատկուի երկու տարուան ընթացքին, որպէսզի երկիրը ի վիճակի ըլլայ յաջողապէս պատերազմելու։

8500 օտարներ վտարուած Թուրքիայէն

Ներքին եւ դատական նախարարները, առջի օր, նախարարական խորհուրդին ներկայացուցին տեղեկագիր մը մէկ տարուան ընթացքին օտարականներուն դէմ ձեռք առնուած միջոցներուն մասին։ Այսպէս, 1926ի Յուլիսէն մինչեւ 1927ի Օգոստոսը վտարուած են 8500 օտարականներ, որոնց մէջ կը գտնուին 200 համայնավարներ՝ ռուս, իտալացի, լեհ, գերման, սպանիացի եւ հունգար։

Միւս կողմէ, ներկայ տարուան սկիզբէն ի վեր, դատական իշխանութիւնները ձերբակալած են հարիւրեակ մը անձեր, որոնք ամբաստանուած են հակազինուորական քարոզութեամբ։ Այս բանտարկեալներէն 14 հոգի կը պատկանին համայնավարական կարեւոր կազմակերպութիւններու։ Դեռ 52 դատեր կան քննութեան տակ։

Օգոստոսի վերջին ցոյցերուն առթիւ Սէնի դատարանը 36 հոգի դատապարտած է բանտարկութեան, 14 հոգիի դատը կը մնայ առկախ։

Օտար լեզուով 19 թերթեր, որոնք զանազան քարոզութիւններ կը մղէին, փակուեցան։

Այս վիճակագրութենէն դուրս՝ 8 համայնավարներ եւս զանազան դատապարտութիւններ կրեցին լրտեսութեան պատճառով։

Գործավարներէն վերջ դեսպաններն ալ

Աթէնքի Թրքական դեսպան Ճէվատ պէյ Պոլիս եկաւ, եւ տեսակցեցաւ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի հետ։ Վերջերս Պոլիս եկան նաեւ Պերլինի, Գահիրէի եւ Թէհրանի դեսպանները.— Քէմալէտտին Սամի փաշա, Մուհիտտին փաշա եւ Մէմտուհ Շեվքէթ պէյ։ Մօտ ատենէն Պոլիս կը հասնին նաեւ Վիէննայի դեսպան Համտի եւ Մոսկուայի դեսպան Զէքեայի պէյերը։

Դեսպանները արձակուրդով կուգան. եւ այս առթիւ բերանացի բացատրութիւններ պիտի տան կառավարութեան։

Պարսկաստանէն բարձրաստիճան անձ մը Պոլիս գալով խորհրդակցութիւն պիտի կատարէ Թուրքեւպարսիկ յարաբերութեանց մասին։ Հաւանական է որ դեսպան Մէմտուհ Շեվքէթ պէյ ալ մասնակցի խորհրդակցութեանց։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԵՐՁԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս գրեցինք առջի օր, Մերձաւոր Արեւելքի Միջազգային ընկերակցութեան վարչական խորհուրդի տարեկան ժողովը տեղի կ'ունենայ Ժընեւի մէջ Սեպտ 7—9։ Սեպտեմբեր 8ի իրիկունը ժամը 7.30ին տեղի պիտի ունենայ Ոսկեղէն Կանոնի չորրորդ ճաշը, որուն հրաւիրուած են Աշխատանքի Միջազգային Գրասենեակի տնօրէնը՝ Ալպէռ Թոմա, որ պիտի նախադահէ, Ֆրանսացի ծերակուտական Ժիւսթէն Կոտար, պելճիքացի ծերակուտական Լուի տը Պրուքէր, անգլիացի Լորտ Ռէտսթոք, Մերձ. Արեւելքի Ընկերակցութեան նախագահ Զ. Վիքըր և ուրիշ անձեր, որոնք վերջերս ուսումնասիրութիւններ կատարած են Մերձաւոր Արեւելքի մէջ։ Ասոնք բոլորն ալ ճառեր պիտի խօսին։ Հրաւէր ստացած է նաեւ խմբագրութիւնս։

Խորհրդակցութեան գլխաւոր առարկան պիտի ըլլայ Սուրիոյ հայ գաղթականներուն տեղաւորման մասին Ֆրանսական մարզպանութեան եւ Աշխատանքի Միջազգային գրասենեակին կողմէ պատրաստուած ծրագիրը, որուն մանրամասնութիւնները հրատարակուեցան վերջերս ցառաջի մէջ։

Ճաշէն վերջ մոդական լապտերով պատկերներ ցոյց պիտի տրուին եւ տեղի պիտի ունենայ երաժշտութիւն։

«ՄՈՒՍՔԱՖԱ ՔԷՄԱԼԻ ՎԱԽՃԱՆԸ»

Այս խորագրին տակ Սան Ֆիլ քանի մը օր առաջ կը հրատարակէր Պոլսոյ իր Թղթակցէն ստացած մէկ նամակը, որուն համաձայն խորհրդաւոր զրոյցներ կը շրջին Մուսթաֆա Քէմալի անձին շուրջ։ Կ'ըսուի եղեր Թէ կազին ենթարկուած է խիստ ծանր ու անողոք հիւանդութեան մը, որ չպիտի ուշանայ գերեզմանի տանիլ զայն։ Իր շուրջիններուը այժմէն կը պատրաստեն իր յաջորդը։ Վարչապետ Ըսմէթ փաշա մերժած է Հանրապետութեան նախագահ դառնալ, սակայն գտնուած է ուրիշ յաջորդ մը, որուն անունը ծանօթ է եղեր Սան Ֆիլի խմբագրին։ Այս վերջինը կը խոստանայ մօտ օրէն հրատարակել այդ անունը։ Խմբագիրը կը պնդէ իր տեղեկութեանց ճշտութեան վրայ, հակառակ ըլլալիք բոլոր հերքումներուն։

ՌԱՖՈՎՄԲԻի ԴԷՄ

Մահէն «անբաղձալի դեսպան մը» խորագրին տակ կ'ամբաստանէ Փարիզի խորհրդային դեսպանը՝ Ռաքովսքին, իբրեւ համակրնավար գործիչ։ Եւ կը լրչէ Թէ ինչպէս ստորագրած է «յեղափոխական յայտարարութիւն մը պուրժուա կառավարութեան մը դէմ»։ Այդ առթիւ Թէեւ «Պրիան բողոքած է Զիչէրինի, եւ դեսպանը նկատողութիւն ստացած է, բայց մի՛Թէ շնորհաւորութիւն ստացած չէ իբրեւ համակրնավար գործիչ, կը հարցնէ Մահէն։

Ու կը պահանջէ որ ետ կանչուի դեսպանը։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԿՌԻԻՆԵՐ

Հնդկաստանի Քալէ քաղաքին մէջ, մահմետական երկու ադանդներու՝ Սիւննիներու եւ Շիիներու միջեւ ծանր կռիւ մը տեղի ունեցաւ։ Երկու կողմէն 300 մահմետականներ սպաննուեցան եւ վիրաւորուեցան։

Ի՞ՆՉ ԵՆ ԿԱՆՉՈՒՄ ԱՔԱՂԱՂՆԵՐԸ

Գ.

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆ ՈՒ ՀԱՇՒԵՅԱՐԴԱՐԸ

«Անկուսակցական» թերթի հաւանողում շատ են խօսում Դաշնակցութեան «տագնապի» մասին։ Մեծ-մեծ յօդուածներ են գրում, փքուն-փքուն ճառեր ասում, խորհրդաւոր մարգարէութիւններ անում.

— Դաշնակցութիւնը տագնապի մէջ է. Դաշնակցութեան հաշուեյարդարն է կատարւում. Դաշնակցութիւնը է՛լ չկայ —ասում է...

Եւ «անկուսակցական» աքաղաղների կանչուտուքը արձագանգւում է նաեւ Երեւանի ու Թիֆլիսի բոլշեւիկեան թերթերում.

— «Դաշնակցութիւնը փակուղու մէջ», «Դաշնակցութեան կազմալուծում» — չարախնդաց նենգամտութեամբ քիլոմեդրանոց յօդուածներ է շարադրում Ջարիա Վաստոկան։

Եւ Թորիդային Հայաստանի, Մարտակոչի ու Բազէի կոմունիստի էջերում էլ իրար յետեւից ջոջ ու պզտիկ կոմունիստների գրութիւնները են շարւում երիցս մեռեալ ու դարձեալ չմեռնող Դաշնակցութեան մասին։

Իսկապէս որ տարօրինակ վիճակ. բոլոր Արտաշէս Կարինեանները, Արշաւիր Մելիք-Քեանները, Յովսէփ Քեանները ու Շահունցները, հաւատափոխ երգնկեաններն ու ոստոստուն Զուբարները իւ մի խմբուած կաշւից դուրս են գալիս սեղմելու համար Դաշնակցութեան մարմինը դաշտի մէջ ու չեն կարողանում. դաշտը ճաքում — քար ու քանդ է լինում, գերեզմանափորները մի կողմ են շպրտւում, եւ Դաշնակցութիւնը, լարած պողպատէ զսպանակի պէս, նորից ուղղւում եւ աներկմիտ շարունակում է իր ճամբան,

Ի՞նչ է պատճառը։ Ինչո՞ւ, հակառակ բոլշեւիկների բուռն ցանկութեան ու ջանքերի, Դաշնակցութիւնը ոչ միայն չի մեռնում, այլեւ համախմբւում, ամրանում ու զարդանում է։ Ինչո՞ւ, կարծես, ի հեճուկս բոլշեւիկների, «Դաշնակցութեան տագնապ» գոյութիւն չունի, եւ գոյութիւն ունի Դաշնակցութեան վերելք։ Հո չէ՞ն կարող բոլշեւիկները, առանց ծիծաղելի երեւալու, հերքել այս փաստը։

Փնտռենք պատասխանը։

Դիոգինէսի լապտերի կարիք չկայ բնաւ տեսնելու համար, թէ ո՛ւր է Դաշնակցութեան կենսունակութեան աղբիւրը։

Դաշնակցութիւնը հայ իրականութեան մէջ դրել է որոշ ազգային-քաղաքական եւ ընկերային տեսակէտներ։ Այդ խնդիրներին դէմաւորներն են.

Հայաստանի հողային ամբողջացումը — Միացեալ Հայաստան։

Հայաստանի պետականութեան վերականգնումը — Անկախ Հայաստան։

Ժողովրդավար կարգերի հաստատումը Հայաստանում — քաղաքական ու քաղաքացիական ազատութիւններ։

Գաղթական ու տարագիր հայութեան հաւաքումը Հայաստանում եւ Հայաստանի շուրջ։

Իրական վերաշինութիւն եւ տնտեսական զարգացում Հայաստանի։

Հայ ժողովուրդը, իր հոծ մեծամասնութեան մէջ, իւրացրել է այս խնդիրները եւ Դաշնակցութեան դրօշակը դարձրել իր դրօշակը, իր սիրտն ու կամքը միացրել Դաշնակցութեան սրտին ու կամքին։

Այդպէս էր երէկ։ Այդպէս է եւ այսօր։ Այսօր էլ —Հայաստանում և Հայաստանից դուրս— Դաշնակցութեան պաշտպանած դաղափարներով են նաեւ հայ ժողովրդի դաղափարները։ Մանաւանդ Դաշնակցութեան ազգային-քաղաքական պահանջները—հայ ժողովրդի մեծ մասը այդ պահանջներից դուրս փրկութեան ելք չի տեսնում իրեն համար։ Եւ, առարկայօրէն դատելով, ելք չկայ էլ։ Հայկական հարցի լուծումը —ինչ մտքով ուզէք հասկացէք այդ հարցը— հնարաւոր է միայն Դաշնակցութեան առաջադրած պահանջների սահմանում։

Այդ՝ կարելի՞ է առանց այդ պահանջները հաշւի առնելու արմատներ ձգել հայ իրականութեան մէջ։—Չի՛ կարելի։ Կարո՞ղ են բոլշեւիկները ապահով Դաշնակցութիւնը առանց լուծում տալու Դաշնակցութեան դրած հարցերին կամ առանց այդ հարցերի հետապնդումը առանձնելու—Չե՛ն կարող։

Այստեղից, պարզ է, որ Դաշնակցութեան «հաշուեյարդար»ի երկու միջոց է մնում.—

1.— Կամ իրականացնել Դաշնակցութեան ծրագիրը, որով արդէն իսկ հայ ժողովրդի համար Դաշնակցութիւնը կարող է դառնալ անպէտք ու աւելորդ։

2.— Կամ հայ բոլշեւիկները իրենց վրա պէտք է առնեն Դաշնակցութեան հետ ապագայ խնդիրներն իրագործելու պարտականութիւնը, այսինքն՝ պէտք է դառնան, ինչպէս միամտօրէն երազում էր Քալանթարեանը, Դաշնակցութեան ժառանգը, օրդանապէս կապւին Հայոց հասարակական կեանքին եւ լինեն պատմական օղակը հայ ազգային կեանքի զարգացման ճանապարհին։ Աւելի կոպիտ ասած —դառնան Դաշնակցականներ, բռնեն Դաշնակցութեան տեղը։

Կարո՞ղ են հայ բոլշեւիկները այդպիսի բնաշրջման ենթարկւիլ, կարո՞ղ են ստանձնել պատմական այդ բարձր առաքելութիւնը։ Եթէ կարող են —շատ բարի՛, թող մեռնի Դաշնակցութիւնը։ Եթէ չեն կարող, —կամենան Երեւան ու Թիֆլիս նստած հայ մարդպանները թէ չկամենան, — Դաշնակցութիւնը կայ ու կը շարունակէ գոյութիւն ունենալ։

Մի՞ամտութիւն է կարծել, որ եթէ հայ կեանքի զանազան մասերում Զեկաներ հաստատւին, յիմար-յիմար դեկրետներ հրատարակւին, զանազան ափեղցփեղ կարգեր սահմանւին կամ զաղութահայութեան մէջ «անկուսակցական» հաւանողներ հիմնւին — միամտութիւն է սպասել, որ դրանով հայ քաղաքական միտքը եւ հայ ժողովրդի ազատատենչ ոգին կը մեռնին։ Այդպէս մտածել նշանակում է դէմ գնալ բնութեան։

Դաշնակցութիւնը անհիմն արդիւնքն է հայկական բնութեան եւ, ի հարկէ, ոչ մի Զեկայով չի քայքայւի։ Նա կար երէկ, կայ այսօր, կը լինի եւ վաղը —կ՛ապրի այնքան, որքան ապրում են նրա գոյութիւնը պայմանաւորողպատճառները։

Եթէ ուզում էք Դաշնակցութիւնը սպանել, վերացրէ՛ք նրան ծնունդ տուղ ու սնուցանող պայմանները։ Այդ է միակ ուղիղ ճանապարհը Դաշնակցութեան հաշուեյարդարի։ Այլապէս զուր չանք, ապարդիւն յոգնութիւն։

Ո՛չ մի աքաղաղալին կանչուտուքով կարելի չէ վերացնել ընկերային մի խոշոր երեւոյթ, եթէ այդ երեւոյթն իր տակ ունի կենդանի արմատներ։

Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

(Վ Ե Ր Ջ)

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐՈՒԵՍՏՆԵՐՈՒ

Մոսկուա կազմակերպած է մեծ ցուցահանդէս մը «ազգային արուեստներու», ուր պիտի ցուցադրուին, Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան 10րդ տարեդարձին առթիւ, խորհրդային մեծ ու պզտիկ հանրապետութիւններուն արուեստին բոլոր նմոյշները։ Հայաստան ալ կը մասնակցի իր արուեստի միութիւններով։ Ցուցադրուած են դիրքի, ձեռագիրի, թատրոնի, երաժշտութեան, նկարչութեան, արձանագործութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր։

ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Իր երկրորդ եւ աւելի լայն շրջանը կը սկսի Պալքանեան պատերազմի մասնակցութեամբ։ 1912ի վերջերը երբ բռնկեցաւ պատերազմը, Անդրանիկ Պուլկարիա կը գտնուէր։ Հակառակ անոր որ իր կուսակցական ընկերներն ու վարիչ մարմինը հակառակ էին Պալքանեան պատերազմին իր մասնակցութեան, Անդրանիկ մասնակցեցաւ կամաւորական գունդով մը։ Ինք եւ իր կամաւորները բնագդօրէն կը զգային թէ թուրքը թշնամի բլլալէ չէր դադրած եւ պատեհութիւնը ներկայացած ժամանակ պէտք էր հարուածել զայն։

Պուլկար բանակին իր ցոյց տուած աջակցութիւնը ամէն գնահատանքէ վեր եղաւ։ Եավէր փաշայի 70 հազարնոց բանակը հալածեց մինչեւ Մարիցա գետը պուլկարական զօրաթեւի մը հետ եւ հոն գերի բռնեց։

Ա՛յս պատերազմէն յետոյ պուլկար բանակի տեղակալի աստիճանով վերադարձաւ վառնա իր տունը։

Հազիւ տարի մը հանգիստ անցուցած, 1914ին պայթեցաւ Ընդհանուր Պատերազմը։ Նոյն տարւոյ աշնան, Անդրանիկ հեռագիր մը ստացաւ մեկնելու կովկաս։ Գիտէր թէ ի՛նչ կը նշանակէր այդ հեռագիրը։

Առանց նոր բացատրութիւն պահանջելու, Բիւրօյի այդ մէկ տող հեռագրին վրայ մեկնեցաւ կովկաս եւ ստանձնեց առաջին կարգի զինակիցները Սեպուհ, Աւօ եւայլն։

Պատերազմի առաջին շրջանին կատարուեցան երկու խոշոր գործողութիւններ, որոնց մէջ Անդրանիկի գունդը ունեցաւ մեծ դեր։

Գերման սպայակոյտի ծրագրով, Թրքական արեւելեան բանակը կը ձեռնարկէր արագ ու մեծ գործողութեան մը։ Մէկ թեւը Էնվէրի անձնական հրամանատարութեամբ Արդուինի ու Ռտանուշի վրայով պիտի մխրճուէր Ընդրկովկաս եւ արագ շարժումով մը պիտի անցնէր մինչեւ մահմետական Ցաղիստան, միւս կողմէ Խալիլ փաշայի հրամանատարութեամբ ուրիշ բանակ մը Ատրպատականէն, Ջուլֆայի վրայով, պիտի անցնէր դէպի Բագու, ու այս երկու թեւերը պիտի միանային Հիւսիսային կովկասի լեռներուն վրայ, մէկ անգամէն գրաւելով ամբողջ Ընդրկովկասը։

Անդրանիկի հրամայուած էր ցիմանի առջեւ դիմադրել Խալիլ փաշային, մինչեւ որ զօրավար Նազարբէգեանի զօրաբաժինը հասնի։ Անդրանիկի գունդը գերմարդկային ճիգերով կուրծք կուտայ ու կը կասեցնէ Խալիլի արշաւանքը, մինչեւ որ օգնական ուժերը կը հասնին եւ պարտութեան կը մատնեն զայն. ու թուրք բանակը կը փախչի իր ճնացորդներով դէպի ճուլամերիկ։

1915ի վանի մեծ նահանջէն յետոյ, Անդրանիկ վերակազմելով իր գունդը անցած էր գործողութիւններու եւ 1919ի փետրուարին դիրք բռնած էր վանայ լճի արեւմտեան ափը, Պիթլիսէն տասնեակ մը քիլոմեդր հեռու։

Այստեղ չկար այլեւս հայկական բնակութիւն։ Լեռները ձիւնով ծածկուած էին եւ յառաջխաղացութիւնը խիստ դժուար էր։ Ռուս սպայակոյտը չէր համաձակեր պիթլիսի վրայ քալել։ Անդրանիկ կը փորձէ համոզել զայն, բայց անօգուտ։ Ի վերջոյ պատասխանատուութիւնը իր վրայ առնելով, մինակը կը ձեռնարկէ յարձակումի։ Գործողութիւնը կը կատարուի գիշերանգ եւ լոյսը բացուելէ առաջ թշնամին յանկարծակիի բերելով, գունդը կը մտնէ քաղաք։ Թշնամին գլուխը կորնցուցած փախուստ կուտայ, թողլով բազմաթիւ գերիներ եւ մեծ քանակութեամբ աւար հայ գունդին ձեռքը։

1915ի վերջերը մեծ դուքս Նիքոլայ Նիքոլայեվիչ հեռագուեցով ռուսական բանակիվերին հրամանատարութենէն, նշանակուեցաւ կովկասի փոխարքայ։ Իր հետ եկան նաեւ Լանուշկեւիչի նման հայատեաց գինուորական եւ քաղաքական խորհրդականներ։ Կամաւորական գունդերը նկատուեցան վնասակար։ Օր մը հայ ժողովուրդը այդ ուժին վրայ յենելով կրնար իր ճակատագրին տէր ըլլալու փորձեր կատարել...։ Որոշած էին ջրուել զանոնք։

1916ի առաջին ամիսներուն լուծուեցան, եւ գունդերէն դուրս հանուեցան նաեւ բոլոր ոչ ռուսահպատակ հայ գինուորները։ Իսկ ճեացածները վերածուեցան հրազանակիր գունդերու, բանակի հայ սպաներու հրամանատարութեամբ։

Անդրանիկ քաշուեցաւ Ռոստովի եւ այդ միջոցին կ'աշխատէր գանազան հանգանակութիւններով օգնութեան հասնիլ գլխաւորապէս Ցարօնի գաղթականութեան (վանեցիները չէր սիրեր)։

1907ի վերջերը կը քայքայուէր ռուսական բանակը։ Հայ ժողովուրդը կը կենար ահաւոր վտանգի մը առջեւ, մասնաւորապէս գրաւուած շրջաններու մէջ տեղաւորուած 150 հազար թրքահայութիւնը։

Արեւմտահայերը աւելի մտահոգ՝ գումարեցին արտակարգ խորհրդաժողով մը, որուն մասնակցեցաւ նաեւ Անդրանիկ։ Ընտրուեցաւ ութ հոգինոց մարմին մը, որուն տրուեցան քաղաքական եւ գինուորական ամէն տեսակ իրաւասութիւններ։ Ընոր առաջին գործը պիտի ըլլար կազմակերպել թրքահայ զօրաբաժին մը, որուն հրամանատար ընտրուեցաւ Անդրանիկ։

Որպէսզի անիկա իրաւունք ունենար զօրաբաժնի հրամանատար ըլլալու, ընդհանուր նահանգապետի օգնական Ցօքթ. Ջաւրեան խնդրեց կովկասեան ճակատի հրամանատարէն, որ Անդրանիկին տուն զօրավարի աստիճան։ Մէկ երկու օր յետոյ պաշտօնաթերթին մէջ յայտարարուեցաւ այդ անուանումը։

Աւելի փոթորկալից եղաւ իր կեանքը այս շրջանին մէջ։ Իր զօրաբաժնի գանազան մասերը ցրուած ճնացին հայկական ընդարձակ ճակատին վրայ, սկսեալ Պարսկաստանէն մինչեւ Կարին եւ Ցրապիզոն։ Նիւթապէս անհնար էր կառավարել այս ուժերը եւ իր հրամանատարութիւնը կը ճնար անուանական։ Միւս կողմէն արագօրէն գօրակոչի ենթարկուած եւ գինուորական մարզանք չտեսած այս ուժը կարգապահութենէ զուրկ էր։ Ցօքթ. Ջաւրեանի հետ մեկնեցաւ Կարին, այդ ուժերով պաշտպանելու համար բերդերը. բայց ասիկա անհնարին էր։

Փետրուարի վերջերը Կարին ինկաւ եւ ճնացեալ ճակատներն ալ ստիպուած էին նահանջելու, պահպանման չենթարկուելու համար։

Անդրանիկ քաշուեցաւ Սարիղամիշ եւ անկէ զրկուեց իր հրամանատարութենէն։ Խիստ ջղայնացած վիճակի մէջ եկաւ Թիֆլիս։ Ջղայնութեան մէջ չէր անդրադառնար թէ այլեւս չունէր իր փնտռած զօրքը, որմովհետեւ հրաշք կատարէր։

Ապահովութեան խորհուրդը համոզեց զինքը վերադառնալու բանակ։ Քանի մը հազարնոց հայ գունդով մը ճակատեցաւ Թուրքերուն դէմ Ուրմիայի վրայ, Ախալքալաքի մօտերը։ Բայց Ա-լեքսադրապոլի անկումէն յետոյ առանց կռիւի հարկադրուեցաւ քաշուելու Լոռի (Ձէյալօղլի)։ Քանի մը օր հոն ճնալէ յետոյ առանց զրաքիլիսայի ճակատամարտին մասնակցելու, անցաւ Գիլիջան եւ անկէ ուղղուեցաւ դէպի հին Նախիջեւան, անկէ ալ Ատրպատական, ան յոյսով թէ հոն պիտի միանայ անգլիական բանակին։

Ի հարկէ սխալ ներշնչումի հետեւանք էր այս քայլը, որովհետեւ անգլիական բանակը այդ միջոցին կը գտնուէր Համատան եւ ոչ թէ Ատրպատական։ Հոն փոխանակ անգլիականին՝ հանդիպեցաւ Ալի Իհսանի զօրաբաժնին, որուն հետ ունեցաւ մեծ եւ գիրկընդխառն ճակատամարտ մը խոյի պատերուն տակ։

Այս ճակատամարտը ունեցաւ իր անուղղակի օգուտը վանէն նահանջող զօրամասերուն։ Ալի Իհսանի ուժերը կեդրոնանալով Անդրանիկի դէմ, միւսները հնարաւորութիւն ունեցան իրենց համար ճամբայ բանալու դէպի Համատան։

Այդ ճակատամարտէն յետոյ մեծ դժուարութեամբ վերադարձաւ Ջուլֆայի վրայով դէպի հին Նախիջեւան, ուր քանի մը ընդհարումներ ունեցաւ տաճիկ եւ տեղական թուրք ուժերէ կազմուած զօրամասերու դէմ, որոնք կը յարձակէին հայ գիւղերու դէմ։

Անկէ յետոյ քաշուեցաւ Զանգեզուր եւ տեղական ուժերը իր զօրամասին մէջ ձուլելով պաշտպանեց Լեռնահայաստանը մինչեւ զինադադար։

Զինադադարէն յետոյ երբ Անգլիացիները կրկին Բագու մտան, իր մօտ զրկեցին գնդապետ մը, յատկապէս զինքը համոզելու որ Լեռնահայաստանէն քաշուի, այն խոստումով որ Զինադադարէն յետոյ այլեւս խօսքը ճնացած պիտի ըլլայ խորհրդաժողովին եւ ոչ թէ զէնքին եւ թէ, վստահ են որ հայկական հարցը լաւագոյն լուծում մը պիտի ստանայ։

Սխա՞լ ըրաւ թէ շիտակ, Անդրանիկ քաշուեցաւ եւ գնաց Էջմիածին, հոն ցրուեց իր զօրամասը եւ մեկնեցաւ Եւրոպա։

* * *

Ընտարակուսելիօրէն, զօրավար Անդրանիկ մեր ազատագրական պայքարի խոշոր եւ փայլուն դէմքերէն մէկն էր, տագնապաւոր ոգեմիկ եւ անխոնջ հայրենասէր մը։

Իր մահէն յետոյ անվայել պիտի ըլլայ անդրադառնալ իր կարգ մը սխալներուն, որոնք վստահաբար չէին բիւրեր չարամտութիւնէ եւ ինաս հասցնելու դիտաւորութենէ։ Այդ պակասութիւնը վերագրելի էր աւելի իր մտքի զարգացման թերին քան թէ չարամտութեան։ Կը թողունք որ պատմութիւնը անկողմնակալօրէն տայ իր արժանի գնահատութիւնը։

Անդրանիկ իր նկարագրով, խառնուածքով ու ըմբռնողիով եղած է գերազանցօրէն յեղափոխական, եւ մարտնչող նոր սերունդի ներշնչման անպատ աղբիւր մը։

Ինչէ՛ հանգիստ, ով մեծ հերոս, այն վստահութեամբ թէ քու մայր կուսակցութեանդ ծոցին մէջ ծնած մարտական սերունդը պիտի շարունակէ կիսատ ձնագած գործը։

Ց. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովը կը բացուի վաղը՝ Երկուշաբթի։ Կենսական նշանակութիւն ունեցող նիւթեր չկան առ այժմ օրակարգի վրայ, բայց անհանգստացնող չէ որ խնդիրներ ծագին խորհրդաժողովին ընթացքին։ Ժողովին արդէն Անգլիոյ, Ցրանսայի, Գերմանիոյ, Լեհաստանի եւ բրիշ պետութիւններու պատուիրակներ։ Ինչպէս այս անգամ ալ միջազգային կարեւոր խնդիրներու պիտի խօսակցին Մեծ պետութիւններու ներկայացուցիչները իրենք իրենց մէջ, երկրորդական նիւթերը ձգելով Ընդհանուր ժողովին։

Իրականին մէջ Ազգերու Դաշնակցութեան քաղաքականութիւնը կը վարուի քանի մը խաւոր պետութիւններ, որոնք ձայն իրենց շահերուն եւ մեծ երկիրներ իրենց պատուիրակները կը ղրկեն ժողովին տարին մէկ անգամ, պատեհ ատեն տեղեկութիւն ստանալու համար։ Դաղտնիք մը չէ այս բեւոլթը փոքր ժողովուրդներու համար եւ ընդհակառակն, ժողովներէն մէկն է այն քիչ դատութիւններուն որոնք կ'ուզուին չորս կողմէն, այդ մեծ շուք արթնացուցիչ դէմ գերու Դաշնակցութեան ներկայացուցչութեան կազմակերպութիւնն անդամ ճելի չէ երկրորդական պետութիւններուն համար, որոնք հանրապէս չեն ուզեր հանդիպիլ տեսի դերին մէջ մնալ մեծ գաղին բարդութիւններու մասին մէջ։

Ազգերու ժողովին կանոնակին այժմ 54 պետութիւններ։ Սկզբնական անդամներէն վէրսալի դաշնագիրը ստորագրող 27 պետութիւնները։ Նոր անդամները կ'ընտրուին Ընդհանուր ժողովին երկու երրորդ քուէով։ Խորհուրդին տեւական անդամ են Մեծն Բրիտանիա, Ցրանսա, Գերմանիա, Իտալիա, Ճափոն եւ Չինաստան, որոնք միացեալ պետութիւնները կը մասնակցին անոր ընտրութիւններ քար փոքր ժողովուրդներու համար։ Այս իմաստով չափազանց կարեւոր են Ցրանսայի, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ գլխաւոր պատուիրակները։ Հարկ կը ժուվընէլի եւ Բրիանի տանիոյ ներկայացուցիչին Ռոպըրթ Սէսիլի հրաժարականները, որոնք մեծ վրդովում ոաչ բերին միջազգային պատկան շրջանակներու մէջ։ Երկու քաղաքական անձնութիւնները քաչութիւն ունեցան խոստովանելու թէ' իրենց համաձայն չէն որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը նկատուի երկրորդական մարմին մը, երբ ուիլսոնի դեր կատարէ եւ որ ուանագէտները անոր կուլիսեան դիմեն մեծատուններու ժամուն։ Ազգերու Դաշնակցութիւնը «ամէն բան է կամ մէկ բան չէ», կ'ըսեն անոնք։

ՅՈՒՍԱՆ ԱՂԱՎՆՈՒԹԻՒՆ

«ՅՈՒՍԱՆ Ա.ՄԱՍԻՆ»

— Լա՛ւ, ուրեմն, ձեզ համար ալ ասեմ որ ես ալ չեմ հաւատար Մարդի մը որ ինքզինքն ալ չի ճանչնար, որ ամէն վայրկեան կը փոխուի, որ ամէն ինչ կ՚ուզէ ու ոչինչ կ՚ուզեր... Ուրեմն ասոնք ալ ինծի համար ոչինչ են, ոչ ալ ինծի համար գոյութիւն ունին: Ես ալ ոչինչ եմ անոնց համար: Ես ալ ոչինչ կ՚ուզեմ, ոչինչ կը սիրեմ, ոչինչ կ՚ատեմ, ոչ ոքի կը նախանձիմ, ոչ ոքի կը ցաւիմ, ոչ ոքի կը ներեմ, ոչ ոքի կը դատապարտեմ: Ես ալ ոչինչ եմ անոնց համար: Ես ալ ոչինչ կ՚ուզեմ անոնցմէ: Ես ալ ոչինչ կը սիրեմ անոնցմէ: Ես ալ ոչինչ կ՚ատեմ անոնցմէ: Ես ալ ոչ ոքի կը նախանձիմ անոնցմէ: Ես ալ ոչ ոքի կը ցաւիմ անոնցմէ: Ես ալ ոչ ոքի կը ներեմ անոնցմէ: Ես ալ ոչ ոքի կը դատապարտեմ անոնցմէ

Իտալական նաւատորմը Պոլսոյ մէջ

Իտալական յածանաւերու տորմիղ մը Ուրբաթ առաւօտ Պոլիս մտաւ եւ ողջունեց քաղաքը թնդանօթի հարուածներով: Ծովակալը, իտալական դեսպանին խորհրդականին ընկերակցութեամբ այցելեց տեղական իշխանութեանց: Յետոյ Թուրքերը փոխ-այցելութեան եկան ծովակալին՝ յածանաւին վրայ:

Անձնաշխատ ձերբակալութիւններ Ռուսիոյ մէջ

Վերջերս՝ Չեկայի լրտեսական կազմակերպութիւնները մեծ գործունէութեան մէջ են: Ամէն օր նոր ձերբակալութիւններ կը կատարուին: Կէսփէուն կը յայտարարէ թէ երեւան հանուած է հակասովետական ուժեղ շարժում մը, որուն կը մասնակցին լաւ գինուած տէրորիստներ, և որոնք իրենց հրամանը կ'առնեն ֆինլանտական եւ անգլիական սպայակոյտէն:

Ժրնեւի Վրացական Մամուլի Դիւանը կը հաղորդէ թէ վերջերս Վրաստանի մէջ սովետական իշխանութիւնները խստացուցած են զսպումի միջոցները: Շարունակ ձերբակալութիւններ եւ աքսորներ տեղի կ'ունենան:

Վերջերս աքսորեցին 97 հոգի, որոնց մէջ կը գտնուին 3 կիներ եւ Նախկին երեսփոխան մը երկրորդ Տումայէն, Քանտէլաքի, որ 3 տարուան աքսորէն դեռ նոր դարձած էր: Չամաճաչն իրենց հին սովորութեան, տասնեակներով քաղաքական բանտարկեալներ, ներկայացնելէ յետոյ զանոնք իբրեւ հասարակ ոճրագործներ, հրացանագարկ ըրին:

Նոյնպէս բազմաթիւ գիւղացիներ հրացանագարկ ըրին Տուշէի եւ Թիֆլիսի շրջաններուն մէջ:

Յարձակում պոլշեվիկ դեսպանատան վրայ

Վարշաւայի սովետական դեսպանատան մէջ ծանր դէպք մը պատահեցաւ: Անծանօթ մը անցագիրը «վիզէ» ընել տալու պատրուակով հարցուց պաշտօնեայ Ուլիանօֆը: Երբ այս վերջինը գլուխը ծռած կը քննէր թուղթերը, անծանօթը ատրճանակ մը հանեց եւ պիտի կրակէր՝ եթէ ներկաները չյարձակէին վրան: Անծանօթը անմիջապէս նետուեցաւ դուրս եւ փախաւ սանդուղներէն վար: Դռնապանը տեսնելով անծանօթին փախուստը, կրակեց եւ անկենդան գետին փռեց զայն: Անծանօթին ինքնութիւնը տակաւին յայտնի չէ: Սովետական դեսպանատան շէնքը անմիջապէս հսկողութեան տակ առնուեցաւ եւ լեհական կառավարութիւնը Ռուսիոյ դեսպանէն ներողութիւն խնդրեց այս առթիւ:

Անծանօթը 25 տարեկան է եւ ժամանակ մը Վիլնայի մէջ վարած է երիտասարդ Ռուս Տարագիրներու կազմակերպութիւնը:

Պոլշեվիկները Արաբիոյ մէջ

«Թայմզ» կը գրէ թէ խորհրդային իշխանութիւնները որոշած են շոգենաւային կանոնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատել Օտեսայի եւ Արաբիոյ եզերքին միջեւ: Այս առթիւ հրահանգած են «Սվթակֆլօթ»ին (խորհրդային առեւտրական նաւատորմ)՝ անհրաժեշտ կարգադրութիւնները ընել:

Այս որոշումը տրուեցաւ վերջերս Մոսկուայի իշխանութեանց կողմէ Արաբիա ղրկուած «առեւտրական արշաւախումբ»ի վերադառնալէն յետոյ: Մոսկուա վերջերս մեծապէս կը հետաքրքրուի Արաբիայով, եւ այս արշաւախումբը, որուն նախագահն էր Պիէլքին անուն մարդ մը, միայն առեւտրական չէ այլ նաեւ քաղաքական նպատակ ունէր: Պիէլքին Մոսկուայի Առեւտրական Սենեակին ներկայացուցած է տեղեկագիր մը՝ Հիճազի, Եմէնի, Ասիրի, Նէճտի եւ Կարմիր ծովու եզերքներուն հետ կատարուելիք առեւտրական գործառնութեանց մասին, ըսելով որ ռուսական ապրանքները պատրաստ շուկայ մը պիտի գտնեն հոն՝ մասնաւորապէս ղաքարի, ալիւրի, լուցկիի, օճառի, քարիւղի, գետնախնձորի, գարիի եւ յախճապակեղէնի համար:

Այս առթիւ «Իզվէստիա» կը թելադրէ պայքարիլ անգլիական «աշխարհակալական ծրագիրներուն» դէմ Արաբիոյ մէջ, եւ անբաղձալի կը նկատէ կազմութիւնը Համարաբական դաշնակցութեան մը, ու նոյնիսկ տնտեսական սերտ կապերու հաստատումը Հիճազի եւ Եգիպտոսի միջեւ, «որովհետեւ ատոնք գէշ պիտի ազդեն Թուրքեւխորհրդային քաղաքականութեան վրայ:»

Ռուսիոյ Իսլամները կ'ըմբոստանան

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Ֆէրղանա նահանգին մէջ (անդրկասպեան հողամաս) մօլլաներէ եւ հարուստ գիւղացիներէ բաղկացած խումբ մը ըմբոստութիւն մը կազմակերպած էր կիներու քօղը (փարանճի) վերցնել հրամայող որոշումին առթիւ: Այս ըմբոստութեան ընթացքին սպաննուեցաւ ոստիկան մը եւ ձերբակալուեցան բազմաթիւ անձեր: Զուսթայի գատարանը ձերբակալուածներուն մէջէն երկու հոգի մահուան դատապարտեց, 10 հոգի ալ հինգական տարի բանտի:

Գլխաւոր ամբաստանեալը Ապպաս Մաքսումոֆ փախաւ երկու մեղսակիցներուն հետ:

Դատին ներկայ էին երեք հազար գիւղացիներ:

Օդանաւային արշաւներ

Իրլանտայէն Քանատա մեկնող «Ս.Ռաֆայէլ» օդանաւին մասին լուր մը չհասած, երէկ առաւօտ ճամբայ ելաւ ուրիշ անգլիացի օդանաւորդ մը՝ հարիւրապետ Քըրթնի, իր «կէտ Ջուկ» հսկայ օդանաւով եւ Ատորեան կղզիներու ճամբով: Կը կարծուի թէ «Ս. Ռաֆայէլ (որուն մէջ էր իշխանուհին) բոլորովին կորսուած է: Նոյնպէս կորսուած կ'ենթադրուի ասերիկացի Ռէտֆըրն, որ Պրազիլիա կ'երթար: Ուինսըրէն (Ամերիկա) Ուինսըր (Անգլիա) եւ Լոնտոնէն (Ամերիկա) Լոնտոն (Անգլիա) մէկ թռիչքով կատելու համար ճամբայ ելլող երկու օդանաւերը Ատլանտեան ովկիանոս չհասած ցամաք իջան: Ամոնցմէ «Ճօն Քարլինկ» օդանաւը պիտի փորձէ այսօր նիւֆաունտլէնտ հասնիլ: Գերմանները յետաձգեցին իրենց մեկնումը:

Աշխարհի շրջանը կատարող Ամերիկացիները Պոլիսէն ուղղակի Պաղտատ հասան առջի իրիկուն: Թուրքերը ոչ միայն 24 ժամ ետ ձգեցին զանոնք իրենց ճամբէն, այլ խստիւ ազդարարեցին որ զինուորական շրջանակներու վրայէն չանցնին, որով ստիպուեցան 150 մղոն երկարել իրենց ճամբան:

Լէվին դեռ կը սպասէ:

Շ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ.

ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի ընկերները 7 Սեպտ. Զորեքշաբթի երեկոյ ֆաֆէ օ ֆլէր տը լա Լիւնի վերնայարկը, Մէթրօ Իթալի: Օրակարգ. Հինգերորդ Շրջ. ժողովի հարցերուն քննութիւնը:

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Շ. Մ. Ը. Մ.Ի փարիզի ֆութպոլի Ա. խումբը պիտի մրցի Ֆրանսայի ախոյեան OLYMPIQUE DE MARSEILLE/ դէմ սեպտեմբեր 25ին մարսիլիոյ մէջ:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Մ. Ը. Մ.Ի փարիզի եւ արուարձաններու մասնաճիւղերուն կը մասնակցին 8 տեղական մասնաճիւղեր եւ Մարսիլիոյ մասնաճիւղը: 18 սեպտ. կիրակի ժամը 2ին, Stade Petit. Jeanի մէջ, Porte Picpus.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Գնունի խումբի ժողովը վաղը երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը 262 բիս ֆիւկէքլէն: Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատետրերով:

Հ.Յ.Դ.Մարսէյլի Շրջ. կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վաղը երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8ին, 63 Բէվիւալլիքի սրահը, Ակնունի, Հրայր, Ջաւարեան, վահապ, վարուժան, վարդգէս, Թոստոմ, Իշխան, Քրիստափոր եւ Քրիս խումբերու ընկերները: Օրակարգ շրջանային եւ Ընդհ. ժողովներու օրակարգերու որոշ կէտերու շուրջ զեկուցումներ եւ վիճաբանութիւններ:

«ԱՐՄԷՆԻԱ»ի պահեստի եւ առաջին խումբերը այսօր կիրակի ժամը 2ին կը մրցին Մէզօն-Ալֆորվիլ (Ալֆորվիլ) A. S. Amicale*ի զօրաւոր խումբերուն դէմ: Ժամադրավայր Կառ տը Լիոն ժամը 12.30ին:*

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պէլվիլի մասնաճիւղին պահեստի խումբը պիտի մրցի C. S. Sarcelles*ի Ա. խումբին դէմ, այսօր Կիրակի ժամը 4ին, Սարսէլի մարզադաշտին վրայ: Ժամադրավայր ժամը 1ին* Gard du Nord:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Լիոն, օ. Ք.— 35 ֆրանք:
Լանսէյ, Գոթ.— 263:
Քամարկ, օ. Տ.— 37:
Լոպիկիւտ, Ն. Գ.— 70:
Ժիլիպվիլ, օ. Մ.— 140:

Մարմիջ, Քրիստափոր անթ. համաձայն Շ.Կ.հրահանգինչ հրատարակեցինք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուին Իզմիրցի Գէորգ եւ Տիրուհի Շէլլավեան որոնք Իզմիրի դէպքին կորսուած են: Իմացնել՝ իրենց քրոջը վարդուհի Շէլլավեանի 54bis Av. Genneyilliers, Colombes Seine, France. կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել: Լուր տուողին ճամսեայ «ցառաջ» կը նուիրուի:

ՎԱՐՁՈՒ ՅԱՐԿԱԲԱՖԻՆՆԵՐ

Arnouville*ի կայարանէն 3 վայրկեան, (20 վայրկեան* Gare du Nord*էն): Գիներ՝ 130, 160, 190 ֆրանք:*

Դիմել՝ Mr. Boudakian*ի, 5 Rue Bonnet, Arnouville les Gonesse. (S. et O.)*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ, ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԴԱԿԱՆ դատերու, ամէն տեսակ պաշտօնական գործերու օրինաւոր եւ ապահով ձեռնակերպութեան համար դիմել ամէն օր 9—12 *ՄԱՒԱՃԵԱՆի*, 21, Rue Vivienne, Paris (2me) —Métro Bourse— Tél. Louvre 16-32:

ԱԶԴ

Վէնսէնի եւ Սարսէլի ասեղնագործութեան աթըլիէներուս համար պէտք ունիմ աշակերտի եւ աշխատաւորի: Կ'ընդունուին 14էն վեր աղջիկներ, ինչպէս նաեւ մինչեւ 40 տարեկան կիներ, որոնց յարմարող աժուռ եւ նման դիւրին գործեր ունիմ: Վէնսէն կը յարմարի քաղաքին մէջ եւ արուեստեան պանլիէօյի մէջ բնակողներուն. իսկ Սարսէլ՝ կար տիւ նօբէն մեկնող պանլիէօյին համար: Նաեւ պէտք ունիմ քաղաքի մէջ պալիէօյի մէջ իրենց տունը աշխատող գործաւորուհիներու:

Դիմել ամէն օր

1. Mme. Vartanoucheի, 7 Rue Raymond du Temple à Vincennes.

2. Mme. Kerkbechian, Rue du Moulin à Vent, Sarcelles (S. et O.).

3. *Ժամը 8—9.30 կամ 1.30-2.30ին* Mr. Keukdjianի, 31 Rue Basfroi, XI (մէթրօ Պասթիլլ):

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառաւ 500 քառ. մեդր մշակուած հող, պըտղատու ծառերով. եւ տուն մը 2 սենեակ, 1 խոհանոց եւ քար:

Դիմել՝ Աւետարանի 16, Rue Beauséjour, Sarcelles (S. et O.)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Արեւելեան նոր գործ շինող գործաւորուհիներ: Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ՕԱԿԱՐԱՆ

3 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	51
Մարք (ոսկի) 100 Mark		606	50
Թրքական Գդթ.	L. Trq.	12	81
Թրք. ոսկի	» or	106	70
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա 100 ֆաշար	Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	20
Լիր	» » Lire	138	30
Պելժ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	492	—
Լէյ 100 ֆաշար	Ley	15	80
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—
ԱՐԺԵԹՈՒՊԵՐ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ I	Cr. Fonc. Eg.	3450	—
» II	»	2010	—
» III	»	1665	—
Ռումելի երկաթգ.	Lots turcs	165	—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԻՐԱԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՄԷՋ, 15 Rue de la Huchette

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆ

Թերթանուշ (պաքլաւա) անարատ կարագով.— Թէյ (քաւայիֆ), ղում եւ եփած՝ առաջնակարգ ալիւրէ, Լօքում, Հելվա, կարկանդակ եւայլն:

Ապսպրանքները խնամքով կը կատարուին եւ կը յանձնուին:

ԳԻՆԵՐԸ ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱ

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԻԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18e)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մոլթի, աղտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ արկածներ, էլեկտրաթերապեմանում եւ Ք. ճառագայթ:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր. արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն ֆրանքէն սկսեալ:

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
ԿԱՐՈՒՀԻ
12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon

Փորձառու եւ մասնագէտ մանթոյի, գիշերաւան եւ ցերեկուան գուառներու: Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ եւ իմամեալ կար:

Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մասնաւոր դասընթացք մը ձեռքերու եւ կարի:

Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5: Անոնք որ կ'աշխատին եւ ժամ չունին, կրնան օգտուիլ:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ,

Անոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ քաղցր ուտել, Թող դիմեն ճանաչ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

ցաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի նաեւ քիլօի ապսպրանքներ: Մաքուր գործ: Ջափաւոր գին:

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած բլուր երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք ազգային ձերմակ պանիրը:

S. VASSILIADIS

9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille
Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ԱՊՈՒԽՏ

իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ գործարանը, բացի ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES

Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հարիէրէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ձէմիլ Հաշար, Աշիր, Իպրահիմ, Քէմանի Անաստաս.ի, Թաղոսի, Կարօ եւ շարքերներ, զեղչեալ գիներով:

Դիմեցէք՝ Արեւելեան նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-
Métro Belleville : Tramway 5 et

ՔՍԱՆ ՖՐԱՆՔՈՎ *եթէ կ'ուզէք կատարել ձեր նամակները Լիզաթիօնի, անցագրի, դարձի ճանապարհի, մուսնական, պատակներու ծննդեան եւլն.ի օրինական ձեւերը թիւնները՝ դիմեցէ՛ք՝*

OFFICE FRANÇAIS de RENSEIGNEMENTS

45, Rue de Laborde-:-PARIS (8e). Գրդ յարկ թիւ 20: Métro : St. Aug
Բաց է ժամը 2էն 6,30, շաբաթ՝ մինչեւ ժամը 7:

ՄԱՌԹԷԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՈՒՆԻՆՔ օրուան նորոյթին համաձայն շինուած *քօրսաժի, ժիլէյի, փուլ-օվըռի, էշառփի, շալ քաշքօլի* եւ *քօմպինէզօնի* պատրաստ մոդերը, խիստ նպաստաւոր գիներով: Այցելեցէք մեր վաճառատունը ապահովելու համար ձեր շահը: կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն:

Հասցէ՝ Maison ASLAN - MOURAD 29 Rue Trévise-Cadet Paris (9). Tél. Provence 52—17.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ – POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շաս մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կը գտնուի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Ցարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:
կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր:
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis, Téléph. Provence 09-32:

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

6 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 433

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅԱՐԳԱ՛ՆՔ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

վար առէք ձեր գլխարկները բոպէ մը եւ յարգեցէք յիշատակը այն մեծ Հայուն, որ ո՛չ եւս է...:

Դիւրին չէ արտասանել այս վերջին բառը: Քանի մը օրէ ի վեր մեր աչքին առջեւն է մահագոյժ հեռագիրը, սակայն հարուածի ազդեցութեան տակ շշմած, կը դժուարանայինք մեր խօսքը ըսել այս եղերական եղելութեան առթիւ:

Անդրանիկ ո՛չ եւս է...

Բացարձակ ճշմարտութեան եւ դառն իրականութեան մը առջեւ կը գտնուինք: Մեծ յեղափոխականը, պայքարի ու մարտնչումի մեծ տիտանը, իր սիրած հայրենիքէն հազարաւոր մղոն հեռու, աշխարհի միւս ծայրը, Խաղաղականի ափերուն մօտ կ'իյնայ անսպասելիօրէն:

Պահ մը կանգ առէք, մտածեցէք ու չափեցէք խորութիւնը այս եղերականութեան: Հայկական խոնարհ խաւերէն, համեստ ընտանիքի մը բոցոտ, երիտասարդհասակին մէջ նետուած է կռուի փոթորիկին մէջ, յանդուգն ու անվախ, բիւրանգամ մահը արհամարհած, հազարաւոր կռիւներու, կարկուտանման գնդակներու մէջէն անցած, առանց վէրք մը անգամ ստանալու, դեռ եւս երիտասարդական աւիւնը սրտին մէջ, Հայրենիքին ծառայելու ցանկութեամբ առլցուն, սակայն անկէ շատ հեռու, դարաւոր կաղնիի մը նման մահուան փոթորիկին առջեւ արմատէն կը խլուի ու կը նետուի գետին...:

Երիտասարդ եւ մարտնչող սերո՛ւնդ, դուն որ այս մեծ Հայուն եւ անոր գէնքի ընկերներուն շունչին ու մարտական ներշնչումին տակ բացած ես քու աչքերդ, երգած ես անոր հերոսական խիզախումներու դիւցազներգութիւնները, պահ մը կանգ առ եւ սորվէ՛ թէ ի՞նչ էր ան եւ ի՞նչ էին անոնք:

Տարիներու եւ դարերու մէջէն, սարկութեան պիրկ շրջաններուն տակ կքած ու իր փրկութիւնը դուրսէն սպասողներու զանգուածին մէջէն փայլուն աստղի մը նման դուրս ցցուած էր անիկա, գէնքը ձեռքին, գործնապէս ցոյց տալու համար համր զանգուածին, այն միակ ու վստահելի ճանապարհը, որ պիտի տանէր դէպի փրկութիւն:

—Հայ ժողովուրդը իր բազուկին ուժովն ու գէնքովը պիտի փրկուի: Չեռո՛ւ պռոնիկ դիւանագիտութենէն...:

Այս ճշմարտութիւնը քարոզեց գէնքով եւ ոչ խօսքով: Տասնամեակ ոտքերով ճամբայ ինկաւ դէպի հոն, ուր գիրար կը գտնէին ըմբոստ ոգիները: Հ. Յ. Դաշնակցութեան մարտական ուժն էր որ աստիճանաբար կը կազմուէր ու այդ հաւաքական մարտնչումի ընթացքին մէջէն էր, որ ի յայտ պիտի գային մեծ մարտնչողի անգնահատելի յատկութիւնները:

Ան տեսնէր էր նաեւ, որ պիտի ստեղծուէր ինքնավստահութեան եւ ինքնակառավարութեան մեծ գաղափարը:

Առջին փորձը կը կատարուէր Սասնոյ լեռներուն մէջ՝ հիմնելով ինուորական ուժ, կառավարութիւն ու դատարան, և որ բազմաթիւ ձախողանքներէ ու պայքարներէ յետոյ պիտի լայնար, մեծնար եւ դառնար Հայ ժողովուրդի հաւաքական կառավարութիւնը:

Ու այս յուսահատութիւն չճանչցող մեծ Մարդը, հակառակ վայրերաններու անամօթ զրպարտութիւններուն, դարձաւ ժողովրդական մեծ հերոսը, եւ ռազմական զեկավարներէն մէկը, որուն հետ կապուած էր մարտնչող սերունդի սիրտն ու հոգին եւ որուն ուղղուած էր տառապող գեղջուկի հայեացքը՝ իբրեւ պահապան հրեշտակի:

Ու Անդրանիկի եւ իր ընկերներու անվհատ պայքարի, ստեղծագործ ճիգի, փառայեղ մարտնչումի ու սրբազան գէնքի կրակներուն մէջէն էր որ փիւնիկի նման կը ծնէր Հայաստանի ոգին, թէեւ փոխ ու տակ՝ սակայն մեծնալու եւ զարգանալու սահմանուած, եւ որ երէկ այնքան ատելի տիրացուներուն, այսօր այնքան գուրգուրանքի առարկայ՝ կը դառնայ երբ դէմքը քիչ մը խեղաթիւրուած է:

* * *

Այսօր որ այս մեծ հայրենասէրն ու գէնքի հերոսը ֆիզիքապէս մեզմէ հեռացած է, իր ոգին, իր յիշատակն ու իր ազգային ներշնչումները պիտի շարունակեն իբրեւ արծիւ սաւառնիլ մեր հոգիներուն վերեւ, դառնալով անբաժան ընկեր յետագայ մարտնչող սերունդներուն ու մասնաւորապէս իր կուսակցական ընկերներուն:

Վերջին տեսնները խոոված իր շատ սիրած մայր կուսակցութեան հետ, քաշուած էր հանրային կեանքէն, սակայն անոր սիրտն ու հոգին կը մնային իր կուսակցութեան հետ: 1904ին գինքը «սովորական ապստամբ» կոչող տարրեր կարծեցին անոր յեղափոխական դիմագիծը խեղաթիւրուած տեսնել ու դարձուցին զայն պաշտամունքի առարկայ.սակայն սխալած էին,անոր պայծառ եւ յստակ դէմքը չէր փոխուած: Ներքին տարակարծութիւնները պատճառ եղած էին որ մեկուսանայ, սակայն անիկա միշտ մնաց պայծառ յեղափոխականը եւ գէնքի ու գուպարի մարդը — «Պառաւ կնիկներու կուսակցութեան հետ գործ չունէր» — իր խօսքերն են:

Իր ազատութեան համար մարտնչող սերունդը, և հայրենի երկրին մէջ շղթայուած համր զանգուածը, խորին կսկիծով մը կը տեսնեն որ իրենց սիրած հերոսը պատերազմի փոթորիկներէն հեռու, անծանօթ վայրի մը մէջ կ'իյնայ, ու կը ղրուի անծանօթ շիրմի մը մէջ, բայց անոնք իրենց որտերուն մէջ պիտի կանգնեն մէկ-մէկ անմեռ կոթող, որուն ճակատը պիտի զարդի «Աստ հանգչի մեծ յեղափոխական Անդրանիկը:»

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՐԴԱՐ ՁԱՅՐՈՅԹ

Առպարէզ խօսելով պոլշեւիկ վարիչներուն կողմէ հայ ժողովուրդի գինաթափութեան մասին, կը գրէ. (12 Օգոստ.)

— «Աշխարհը կը գինուի, իսկ Հայ ժողովուրդը գինաթափ կ'ըլլայ, այս է տխուր պատկերը ներկայ իրականութեան՝ Հայաստանի մէջ: Կը թուի թէ հայ բոլշեւիկները հանճարեղ եւ ինքնուն ներկայացուցիչ կրնային ըլլալ միջազգային գինաթափութեան ուէյ խորհրդաժողովի: Այս չէ, սակայն, մեր տխուր իրականութեան լման պատկերը: Այն առեն երբ Հայերը կը գինաթափուին, Թիւրքիան տարրերը՝ կը գինուին:

«Երբ այս է իրականութիւնը՝ մեր երկրի մէջ, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը լուռ հանդիսատեսի դերին մէջ մնալ չի կրնար: Մեր վրայ սրբազան պարտականութիւն կ'իյնայ անողոք քննադատութեան ենթարկել Հայաստանի ներկայ վարիչներուն բռնած ազգալնաս ընթացքը եւ ցոյց տալ այն ուղիղ ճամբան, որով Հայ ժողովուրդը պարտաւոր է քալել:

«Եղրակացութիւնը շատ պարզ է: Երբ Անգլիան եւ Ամերիկան յաւելեալ ռազմանաւեր կը պատրաստեն, երբ Սովիէթ Ռուսիան եւ Թիւրքիան նորանոր պատրաստութիւններ կը տեսնեն եւ երբ բոլորը կը զինուին՝ ապագայ վտանգները դիմագրաւելու համար, մեր այսօրուայ վարիչները իրաւունք չունին գինաթափ ընելու Հայ ժողովուրդը եւ դիւրութիւններ ստեղծելու որ մեր դարաւոր թշնամին կարենայ ռազմագիտական դիրքեր գրաւէ, երկաթէ օղակներու մէջ առնէ Հայաստանն ու անոր ժողովուրդը՝ պատմութեան գերեզմանի մէջ թաղելու համար:»

ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Յուսաբեր կը գրէ.—

Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը տեղեկանանք որ Մելքոնեան «կտակ-նուիրատուութիւն»ը նոր ձեւի մը մէջ մտած է: Պ. Կ. Մելքոնեան կիպրոսէն նամակ մը գրած է բարեգործականի կեդրոնին, պահանջելով որ անմիջապէս 16,000 ոսկի ճամբուի իրեն, յայտնելով միաժամանակ որ ինք որոշած է գործարանի վաճառումէն գոյացած 540,000 ոսկին «Թերըսեթ»ի վերածել եւ անոր ճակոդութիւնը յանձնել յատուկ մարմնի մը, որուն անդամները ինք պիտի նշանակէ:

Պ. Կ. Մելքոնեան բարեգործականի կեդրոնին ուղղած իր նամակին մէջ կը պահանջէ, որ նուիրատուութեան ամբողջական գումարը դրամատուն դրուի ոչ թէ Բարեգործականի, այլ իր անունին:

Ցակաւին անյայտ կը մնայ, թէ ինչ նպատակով է որ Մելքոնեան այս նոր դաւադրութիւնը սարքած է եւ այս անգամ... Բարեգործականի դէմ:

Քանի մը անուններ կը յիշատակուին, մէկը միւսէն «ճոյա կապ»:

Մեր ունեցած տեղեկութեամբ, Պ. Կ. Մելքոնեանի այս նոր «եւլոյթը» անակնկալի բերած է Պ. Պօղոս Նուպար՝ փարիզի մէջ, եւ իր լիազօրը՝ Պ. Պօղոս Էմմերեան՝ Գաիրէի մէջ: Այս վերջինը փարիզէն եղած հեռագրական կարգադրութեան մը յիմանայն, երկու օրէն կը մեկնի փարիզ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ ընտրութիւնները

Գրեցինք թէ Մուսթաֆա Քէմալ ժողովուրդին ուղղուած յայտարարութիւնով մը հաղորդած է իւրաքանչիւր շրջանի մէջ ընտրուելիք երեսփոխաններուն ցանկը: Վերջէն տրուած այս հրամանը բառացի կերպով գործադրուած է եւ ընտրողները բոլորն ալ քուէ տուած են Քէմալի ցոյց տուած մարդոց:

Շաբաթ օր ընտրութիւն կատարուեցաւ միայն 23 շրջանակներու մէջ ուր ներկայացուած էին 137 քէմալական թեկնածուներ: Կիրակի եւ երկուշաբթի կատարուեցան միւս շրջանակներու ընտրութիւնները: Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ բոլորն ալ ընտրուած են:

Մուսթաֆա Քէմալ երեսփոխան ընտրուեցաւ Էնկիւրիէն, իսկ Ըսմէթ փաշա Մալաթիայէն: Պրուսայի ընտրողներն ալ, որոնք ասկէ առաջ մասնակի ընտրութեան մը առեն անկախ երեսփոխան մը տուած էին, այս անգամ իրենց քուէները տուին միայն Խալք կուսակցութեան թեկնածուներուն:

Այս պայմաններուն տակ Թուրք Ազգային ժողովին մէջ ոչ մէկ ընդդիմադիր երեսփոխան պիտի գտնուի, ինչ որ աննախընթաց է խորհրդարաններու պատմութեան մէջ: Մնաց որ նախորդ Ազգ. ժողովին մէջ ալ 286 երեսփոխաններէն 241ը Խալք կուսակցութեան կը պատկանէին, այնպէս որ ընդդիմադիրները ոչ մէկ նշանակութիւն կը ներկայացնէին: Մուսթաֆա Քէմալ միահեծան կ'իշխէր, ինչպէս այսօր եւս կ'ապահովէ իր դիկտատուրան:

Կեցցէ՛ քուէի ազատութիւնը եւ կեցցէ՛ «հանրապետական» Թուրքիան:

Անծանօթ գինուորի գերեզմանին վրայ

Սաքքօ-Վանցէթթիի ցոյցերուն առեն 800 համալսարանականներ եւ անիշխանականներ թքած ըլլալով Անծանօթ գինուորին գերեզմանին վրայ, Կիրակի օր յարգանքի մեծ ցոյց մը կատարուեցաւ Յաղթական կամարին տակ հանգչող գինուորին վրայ: Արդէն այս ուղղութեամբ արարողութիւն մը կատարուած էր անցած շաբաթ կառավարութեան կողմէ:

Կիրակիի ցոյցին կը մասնակցէին 496 զանազան գինուրական ընկերակցութիւններ իրենց դրօշակներով, —որոնց շարքին նաեւ Փարիզի Հայ կամաւորներու Միութիւնը: Ոստիկանական շղթայ մը խիստ հսկողութեան տակ առած էր Էթուալի շրջակաները: Համախմբումը տեղի ունեցաւ կէսօրէն վերջ ժամը 4ին Շան զ'Էլիզէի պողոտային շուրջերը եւ ժամը 5ին առջին խումբը հասաւ Էթուալ: Թափօրին անցքը տեւեց մէկ ժամ: Մարաջախտ Ֆոշի բացակայութեան, գերեզմանին վրայի մշտավառ բոցը վառեց զօրավար Փօթէզ. իսկ զօր. Կուբօ կարճ ուղերձ մը խօսեցաւ:

Կարմիր բանակի զօրաշարժը

«Թայմզ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Լէնինկրատի գինուորական շրջանակին մէջ, զօրաշարժի փորձը լուրջ սարսափ պատճառած է ժողովուրդին մէջ: Այս սարսափը կ'աւելնայ պատերազմի շարունակ կրկնուող զրոյցներուն պատճառաւ: Խորհրդային իշխանութիւնները կը փորձեն սարսափը փարատել՝ հրատարակելով բացատրութիւններ, աղդարարութիւններ եւ սպառնալիքներ՝ կառավարական պաշտօնատուներու, կուսակցական կոմիտէներու, արհեստակցական միութիւններու եւ կարմիր բանակի քաղաքական դիւանին միջոցաւ:

Այս վերջինը մանաւանդ յայտարարութիւն մը հրատարակած է անոնց դէմ, որոնք զօրաշարժը օգտագործելով զանազան ահաբեկող շշուկներ կը ցրուեն, խանգարելով զօրաշարժի ծրագիրները: Այս կարգի շշուկ տարածողները ծանր պատիժներու պիտի ենթարկուին:

Նման շշուկներ կը խոովեն նաեւ բնակիչները Խրիմի, ուր 25էն վար պահեստիներու զօրաշարժը առաջ կը տարուի: Չիւսիս-արեւմտեան նահանգներուն մէջ զօրաշարժի ենթարկուած են պահեստի զինուորներն ու սպաները, բժիշկներ եւ ուրիշ ճիւղեր:

Այս զօրաշարժին առթիւ Օգոստոս 29ին իշխանութիւնները հաւաքական ժողովի մը հրաւիրեցին Մոսկուայի, Լէնինկրատի եւ գաւառի կարեւոր թերթերու խմբագիրներն ու արհեստով ամբոխավարներ, որոնց հրահանգներ տրուեցան «ժողովուրդը ինչ ձեւով պատերազմի հաւանականութեան պատրաստելու» մասին: Գլխաւոր պաշտօնական խօսողն էր կոմկուսի Քաղաքական Բիւրօյէն Մոլոթօֆ, որ շեշտեց «գինուրական պրոպագանդը միջազգային ոգիով առաջ տանելու» անհրաժեշտութեան վրայ: Այս ճառէն վերջ տեղի ունեցած վիճաբանութիւնը ցոյց կուտար թէ գաւառներու մէջ ժողովուրդը այն համոզումն ունի որ Մոսկուայի համալնավարները իրենք կը ստեղծեն պատերազմի վտանգը: Վճռապէս որոշուեցաւ պայքարիլ այս ըմբռնումին դէմ, անդադար կրկնելով՝ «աշխարհակալները պատերազմ կ'ուզեն. մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք, բայց ստիպուած ենք կռուելու:»

Լէնինկրատ հասաւ կարմիր հեծելազօրքի հրամանատար Պուտիէննի՝ հսկելու համար հեծելազօրքի զօրաշարժին: Ընդ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՅԱՂԹՈՒԹԵԱՆ ՁԱՆԳԱԿԸ

Կիրակի առաւօտ, «Յաղթութեան զանգակը», իսկայ զանգուած մը, 2114 քիլօ ծանր, ամբակագմ ինքնաշարժի մը վրայ դրուած, առաջնորդեցին Յաղթութեան կամարին մօտ, ուր, ահագին բազմութեան մը առջեւ, երեք հեղ ղօղանջեց անծանօթ-գինուորին վրայ:

Ցետոյ ճամբայ ելաւ դէպի Մօ, ուր պիտի տնտուի Լառնի ճակատամարտին 13րդ. տարեդարձը: Այսպէս բոլոր ճակատներուն վրայ պտտելէ յետոյ գինադադարին օրը պիտի հասնի վէրտէօն եւ պիտի դրուի Տուօմոնի բերդին մօտ, մասնաւոր մեռելատան մը մէջ, Այդ օրը իսկայ զանգակը պիտի ղօղանջէ իր թաւ ու ծանր ձայնով այն 400,000 մեռելներուն համար, որոնք ինկան վէրտէօնի հերոսամարտին մէջ:

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՎՏԱՐՈՒՄ

Վերջին ցոյցերէն ասդին շարունակ խուզարկութիւններ կը կատարուին պանդոկներու մէջ, «մաքրագործելու» համար «անբադձելիները»: Անցեալ գիշեր ձերբակալուեցան երեք հոգի, երկուքը իբրեւ գող, երրորդը իտալացի Ռոնքինի՝ Սաքքօ-Վանցէթթի միջազգային կոմիտէի ընդհանուր քարտուղարը, որ անմիջապէս սահմանագլուխ առաջնորդուեցաւ:

Ձերբակալուեցանոյնպէսբազմաթիւ օտարականներ, որոնք ինքնութեան թուղթ չունին: Ձերբակալուեցաւ նաեւ փիէր վէպէր, որ ինքզինք գաղտնի ոստիկան ներկայացնելով անցորդներէն ինքնութեան թուղթ եւ յետոյ... դրամ կը պահանջէր: Մոնմարթրի թաղին մէջ եւս բազմաթիւ թափառաշրջիկներ ձերբակալուեցան:

Վիլէթի ծառուղիին վրայ ալճերիացի մը, թիմուլտ, ձերբակալուած՝ ոստիկանատուն կը տարուէր, ճամբան շարունակ մարտնչելով ոստիկաններուն դէմ: Ցնցորդ մը, ռիքա, տեսնելով՝ անարգեց ոստիկանները, որոնք բռնեցին գինք ալ եւ տարին ոստիկանատուն:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՆՏԱՌՆԵՐԸ

Պելճիքացի մեծահարուստ մը Պոլիս եկած է թուրքիոյ անտառները շահագործելու համար բանակցութիւններ կատարելու: Ցիշեալը Պոլսոյ մէջ կազմուած պելճիքական ընկերութեան մը միջոցաւ պէտք եղած նպաստաւոր տեղեկութիւնները առած է անտառներու մասին, ուրկէ մասնաւորապէս երկաթուղիի փայտի ծողեր պիտի պատրաստուին: կառավարութեան հետ համաձայնութիւն կնքելու պարագային ատոնցի մեծ գործարաններ պիտի հիմնուին անտառաշատ վայրերու մէջ:

Հ. Մ. Ը. Մ. ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Կիրակի Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ C. A. Mantaisի ֆութպոլի Ա. խումբերուն միջեւ կատարուած մրցումին մէջ հայ խումբը յաղթեց 3-7ով: Մանրամասնութիւնները վաղուան թիւով:

ԱԻԵՏԻՍԻ ՆՈՐ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Սէնթրըլ Սիօրթինկ ֆիլըպի մէջ Կիրակի կէսօրէ վերջ կատիմարտի մրցում մը տեղի ունեցաւ Աւետիս Ապլաղաթեանի (Պէշիր) եւ ֆրանսացի Լըկրայի միջեւ: Ռիթը շրջանի այս մրցումին մէջ կէտերու առաւելութեամբ յաղթեց մեր հայրենակիցը:

ՀՐԵԱՆԵՐՆ ԱԼ ՀԱՅԵՐՈՒՆ Պէ.Ս.— Կը հաստատուի այն լուրը թէ այսուհետեւ Թուրքիոյ Հրեաներն ալ Հայերուն եւ Յոյներուն պէս չպիտի կրնան առանց ներքին դործավարին հրամանին ճամբորդել Ասատօլուի մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՔՆՆԻՉ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Նախորդ տարվա մեր հաշվետվության մեջ մենք նշել էինք, որ Հայաստանի Հանրապետության Հաշվեքննիչ վարչական մարմնի աշխատանքները ընթացել են նոր պայմաններում, երբ Հայաստանի Հանրապետությունը ինքնուրույն պետություն է դարձել, և որ Հաշվեքննիչ վարչական մարմնի առջև դրված են եղել նոր խնդիրներ։ Այդ խնդիրների մասին մենք նշել էինք նաև մեր նախորդ տարվա աշխատանքների մասին հաշվետվության մեջ։

Այդ խնդիրներից գլխավորը եղել է Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի կատարման ստուգումը։ Այդ ստուգումը մենք կատարել ենք ինչպես ամբողջ բյուջեի, այնպես էլ նրա առանձին մասերի։

Ստուգումների ընթացքում մենք հանդիպել ենք մի շարք թերությունների, որոնք ներկայացրել ենք Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը։ Կառավարությունը մեր ներկայացրած նյութերը քննարկել է և ձեռնարկել է միջոցներ՝ վերացնելու համար այդ թերությունները։

Մենք ստուգել ենք նաև Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի կատարման հետ կապված մի շարք հարցեր։ Այդ

ՅՈՑՍԻ ՀԱՄԱՅՈՒՆ ՎԴԱՀՈՒԹԻՒՆ

— Ե՞ս, սո՛ւտ ըսի՝ ինձի համար ալ ըսի։ Ես ալ ուզեցի տեսնել թէ ինչպէ՞ս կ՚ըլլայ։

— Ա՛հ, ես ալ ուզեցի տեսնել թէ ինչպէ՞ս կ՚ըլլայ։

«ՅԱՌԱՋ ԹԵՐԹ.»

Ա՛հ, ինչպէ՞ս կ՚ըլլայ։

Ես ալ ուզեցի տեսնել թէ ինչպէ՞ս կ՚ըլլայ։

հանրապէս այն կարծիքը կը տիրէ թէ առաջիկայ պատերազմին մէջ «ժողովրդական հերոս»ի դերը պիտի կատարէ Պուատիէննի, իսկ ռազմագիտական ճիւղը պիտի վարէ սպայակոյտի պետ Թուխաչէվսքի։

*** Ուրիշ հեռագիրի մը համաձայն ռուս բանակի բոլորպահեստի դասակարգերը՝ մինչեւ 1893ի ծնունդները, շարժման մէջ դրուած են Լէնինկրատի, Փսքով նահանգի եւ Մրիմ մէջ։ Դէպ Շաբաթ կանչուած են 700,000 հոգի. ուստիք զօրագունդ հասնելուն պէս իրենց տուները զրկուած են, ուրիշներ կը պատրաստուին ահարկու ռազմափորձերու։ Լէնինկրատի շրջանի հրամանատար գնդապետ Քորք կը հրատարակէ հետեւեալ կարգախօսը. «Սովետները միշտ պատրաստ պէտք է ըլլան խաղաղութեան վիճակէն պատերազմի վիճակ անցնելու, որովհետեւ ա՛ռ առնալիքը մեր դուռներուն առջեւ է եւ կրնայ անմիջապէս երկիրը փոխել անհուն ռազմաճակատի մը։»

Հակապոլշեւիկ խլրտումներ

Լէնինկրատի մէջ վերջերս խորհրդային իշխանութիւնը, երեւան հանեց դաւադրական բազմաթիւ խումբեր, որոնք պատրաստուած էին մահափորձեր կատարելու համամիաւար պետերու վրայ։ Դաւադիրներէն երկու հոգի կէփէու առաջնորդուած պահուն փորձեցին փախչիլ։ Սակայն զինուորները տեղնուտեղը սպաննեցին զանոնք։

Սպանեալները ցարական նախկին սպաներ են, որոնք զինուած էին ատրճանակներով, սուրերով եւ ռումբերով։ Մասնակցած էին Լէնինկրատի բանուորական ակումբին դէմ կատարուած յարձակումին, Յունիս ամսուան մէջ, երբ ուրիշ բազմաթիւ մահափորձեր եւս պատրաստուած էին կէփէուին դէմ։ Ձերբակալուածներուն մէջ կան նաեւ երկու Ֆինլանտացիներ, որոնք զինուած էին։

Լրտեսներու դատը Մոսկուայի մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ սկսաւ դատը այն 26 բանտարկեալներուն, որոնք ամբաստանուած են լրտեսութեամբ եւ մահափորձերով, մասնաւորապէս Լէնինկրատի բանուորական ակումբին դէմ կատարուած ծանօթ յարձակումով եւ դեռ ուրիշ քաղաքական խռովարարութիւններով։

«Փրավտա» լրտեսական այս կազմակերպութեան մասին խօսելով, կը կարծէ թէ անոնց վարիչները կը գտնուին Անգլիոյ, եւ խարխափը Ֆինլանտայի մէջ, ինչպէս կը խոստովանին ամբաստանեալները։

«Մենք փաստեր ունինք հաւաստելու թէ,— կը գրէ «Փրավտա»,— Ֆինլանտայի կառավարական մարմինները յօժարակամ կը հպատակին Անգլիոյ, որ պատերազմ կը պատրաստէ Ռուսիոյ դէմ։ Ֆինլանտա տրամադիր է թշնամական գործողութիւններու համար ռազմական խարիսխ դառնալու։ Ասոր ի վարձատրութի՛ւն արդեօք, Անգլիա կը յամառի դնելու Ֆինլանտայի թեկնածութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ»։

Ո՞վ է բանւորները սպանողը

Մոսկուայէն հեռագիրմը կ'ըսէ թէ Լէնինկրատի էլեկտրական գործարանին բանւորները գործադուլ ըրին եւ մերժեցին աշխատիլ մինչեւ որ չգոհացուին իրենց հետեւեալ պահանջները,— աշխատանք՝ 8 ժամ, հանգիստ Շբ. կէսօրին, աշխատանք՝ փոփոխական խումբերով։ Երբ բանուիթիւն գործ դրուեցաւ բանթողնեըուն վրայ, զինուորներու եւ բանւորներու միջեւ բացուեցաւ կռիւ մը, որուն ընթացքին սպաննուեցան 15 բանւորներ եւ վիրաւորուեցան 50 հոգի։ Եւ աշխատանքը վերսկսաւ։ Կեցցէ՛ բանւորական ։՝ իշխանութիւնը։

Պոլշեւիկ. դաւադրութիւն Հունգարիոյ մէջ

Մաճառ կառավարութիւնը Պուտափէշթի մէջ երեւան հանեց համայնավարական դաւադրութեան ընդարձակ կազմակերպութիւն մը։ Հակառակ բազմաթիւ անգամներ իրենց կրած ձախողութեան, համայնավարները միշտ շարունակած են իրենց գործունէութիւնը Հունգարիոյ մէջ։ Ամիսներէ ի վեր կատարուած քննութիւններէ յետոյ, երբ ոստիկանութիւնը վաստեր գտաւ անոնց գաղտնի կազմակերպութիւններուն մասին, որոշեց Շաբաթ գիշեր խուզարկութիւն կատարել։ Միայն Պուտափէշթի մէջ ձերբակալուեցան 50 հոգի։ Ուրիշ 44 քաղաքներու մէջ եւս խուզարկութիւններ կատարուելով բազմաթիւ պոլշեւիկներ ձերբակալուեցան։ Շատեր խոստովանեցան թէ նպատակ ունէին գործարաններուն մէջ կազմակերպել համայնավարական բջիջներ։

Պուտափէշթի մէջ ձերբակալուած է Իգնատիոս Քորնիա անունով մարդ մը, որ ինքզինքը կը յայտարարէ Ղազաքան-բժիշկ։ Այս ինքնակոչ բժիշկը վիէննայի «Ռոթէ Ֆահնէ» թերթին առաջնորդած է եղեր Պուտափէշթի մէջ եւս կատարել վիէննայի մէջ եղածին պէս խռովութիւններ եւ օդը հանել կարգ մը գործարաններ։ Քորնիա Պուտափէշթի մէջ զրամատան մը տնօրէնէն ապահովագրով դրամ պահանջած է։

Ո՞վ պիտի յաջորդէ Զաղլուլ փաշայի

Գահիրէի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ Սեպտեմբերը չհրացած Զաղլուլ փաշայի յաջորդը չպիտի ընտրուի։ Կը վախցուի որ լուրջ կնճռոտութիւններ պատահին եւ հաւանական չէ որ ուժեղ անհատ մը գտնուի, վարելու համար Զաղլուլ փաշայի երեք պաշտօնները միանգամայն,— երեսփ. ժողովին, վաֆտ կուսակցութեան եւ խորհրդարանական խմբակցութեան նախագահութիւնները։

Երեսփ. ժողովի նախագահութեան համար կը յիշուին երկու անձեր, Ատլի փաշա եւ Ահմէտ Մազլում փաշա։

Ամենամեծ դժուարութիւնը կը կայանայ խորհրդարանական խմբակցութեան նախագահին ընտրութեան մէջ, նախագահ մը որ կարող ըլլայ ապահովել խառն հոսանքներու միութիւնը, որուն վրայ կը հանգչի ներկայ կառավարութիւնը։

ԶԷՐՔԷԶ ՍԱՄԻԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ

Գրեցինք թէ Չէրքէզ Սամի հրոսախումբով մը քուշ Ատայի եւ Միլասի կողմէն Թուրքիա մտնելէ վերջ Այտընի մատաղան լեռներուն վրայ ընդհարումի մը պահուն Թուրք ոստիկան զինուորներուն կողմէ սպաննուած էր։ Իր ընկերներէն երեք հոգի վիրաւոր վիճակի մէջ գերի ինկած ըլլալով պանտրմայի ճամբով Պոլիս բերուած եւ բանտ դրուած են։ Ատոնք պիտի դատուին Պոլսոյ ծանր պատիժներու դատարանին առջեւ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի ընկերները վաղը Զորեքշաբթի երեկոյ ֆաֆէ օ ֆիլէո տը լա Լիւնի վերնայարկը, Մէթրօ Իթալի։ Օրակարգ. Հինգերորդ Շրջ. ժողովի հարցերուն քննութիւնը։

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի փարիզի Ֆութպոլի Ա. խումբը պիտի մրցի Ֆրանսայի ախոյեան OLYMPIQUE DE MARSEILLE/ դէմ Սեպտեմբեր 25ին Մարսիլիոյ մէջ։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի փարիզի եւ արուարձաններու մասնաճիւղերու, կը մասնակցին 8 տեղական մասնաճիւղեր եւ Մարսիլիոյ մասնաճիւղը։ 18 Սեպտ. կիրակի ժամը 2ին, Stade Petit-Jeanի մէջ, Porte Picpus։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԺՈՂՈՎԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Արեւմտ. Եւրոպայի Շրջանային Պատգամաւորական ժողովին գումարումին առիթով յանձնախումբս կոչ կ'ուղղէ Հ. Մ. Ը. Մ.էն դուրս մնացած բոլոր հայ մարզական միութիւններուն, իրենց լիազօր ներկայացուցիչները զրկելու Սեպտ. 16ի բացման ժողովին, ուր պիտի քննուին զիրենք Հ. Մ. Ը. Մ.էն հեռու պահող պատճառները եւ տարակարծութիւնները բառնալով մէկ դրօշակի տակ հաւաքուելու կարելիութիւնը։

Նոյնպէս կը հրաւիրուին Հ. Մ. Ը. Մ.ի այն բոլոր նորակազմ մասնաճիւղերուն ներկայացուցիչները, որոնք երեք ամիսէ պակաս կեանք ունենալով, ուղղակի հրաւէր չեն ստացած, գալ խորհրդակցական ձայնով ներկայ գտնուելու համար ժողովի նիստերուն։

Ժողովները տեղի պիտի ունենան միութեանս Փարիզի մասնաճիւղի կեդրոնատեղին, 74 Rue Lafayette, եւ կը սկսին իրիկուան ժամը 9ին։

Շրջ. Պատգմ. ժողովի
ցանձնախումբ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի փարիզի եւ բոլոր արուարձաններու մասնաճիւղերու մարզիկներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ ամէն կիրակի առաւօտ Montrougeի մարզադաշտը տեղի ունենալիք ընդհ. փորձերուն։ Ժամադրավայրը Métro Porte d'Orléansժամը 9ին, փորձերը կը սկսին ժամը ձիշտ 10ին։ Այն բոլոր մարզիկները՝ որոնք փորձերու չեն մասնակցիր իրաւունք չպիտի ունենան ողիմպիականին մասնակցելու։

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ

— կը փնտռուին Իզմիրցի Գէորգ եւ Տիրուհի Շէլլավեան որոնք Իզմիրի դէպքին կորսուած են։ Իմացնել՝ իրենց քրոջը վարդուհի Շէլլավեանի 54bis Av. Genneyilliers, Colombes Seine, France. կը խնդրուի ցուներեայ Թերթերէն արտատպել։ Լուր տուողին ճամբեայ «ցառաջ» կը նուիրուի։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ՍԱՀԱԿ-ՄԵՍՐՈՊ ԳՐԱԴԱՐԱՆԸ
ՊՈՒՍ ՔՕԼՕՄՊԻ ՄԷՋ

Կը խնդրուի Պուա Քօլօմպի, Անիէռի, Արժանթէօյլի եւ Քոլոմպի հայրենակիցներէն օժանդակել նորակազմ գրադարանին որ միակ ազդակը պիտի ըլլայ այս շրջանի ցրուած հայութեան մտաւոր զարգացման։

Ոեւէ գիրք կամ նուէր զրկել միմիայն Hagop Hissayanի 87 Rue de la Renaissance, Bois Colombes, Seine. *կը խնդրուի հայ հեղինակներէն որ բարեհաճին իրենց երկերէն մէկ մէկ օրինակ տրամադրել նորաբաց գրադարանին։*

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
"ՅԱՌԱՋ,, ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

«Բարձր Հայք» ձաշարանը 202, Rue Boileau, Ազարատ ձաշարանը 116, Tête d'Or, թերթին գործակալն է Պ. կարօ կէնճեան, 202, Rue Boileau.

ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԵԻ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

կարգ մը բաժանորդներ չեն փակած իրենց հաշիւները։
կը խնդրուի փութացնել։

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառաւ 500 քառ. մեդր մշակուած հող, պատրաստու ծառերով. եւ տուն մը 2 սենեակ, 1 խոհանոց եւ քաղ։ Դիմել՝ Ահէտխանի 16, Rue Beauséjour, Sarcelles (S. et O.)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Ազեւելեան նոր գործ շինող գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ԿԱՐԴԱՑԻՔ՝

ԿԱՐՕ ՍԱՍՈՒՆԻԻ ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆՔ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ
(1914 – 1918)
ԴԻՆ 15 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ «ցառաջ»ի խմբագրութեան։

DOCTEUR PROY
Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent
Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆԻ
Աշխատակցութեամբ
Կը խնամէ ներքին, կանանց, մոլթային, վենէրական հիւանդութիւնները։ Եբակալայնութիւններու (varices) հիւմնական դարմանում առանց գործողութեան։
Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2.8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։
142 R. DU FB. St. DENIS
Կառ տը լ'Էսթի մօտ,
Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

ԱՋԻՒ ԵՒ ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Տօք. ՏԷՐ ԴԱՒԹԵԱՆ
Chaville (S. O.) 19bis Rue Anatole France, Villa Félix.
Ամէն օր ժամը 10-12 առ. ժամը 7—8 երեկոները։
Paris, 29 Place des Fêtes Polyclinique երեք. Հինգշ. Շաբաթ ժամը 4—6։

ՄԱԿԱՐԱՆ

5 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	51
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	—
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	83
Թրք. ոսկի	» or	106	70
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա 100 ֆռանք	Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	20
Լիր	» » Lire	139	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Զուից.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ 100 ֆռանք	Ley	15	70
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵԹԱՒՊԱՔ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ	Cr. Fonc. Eg.	3450	—
» II	»	2010	—
» III	»	1665	—
Թուրքի երկաթ.	Lots turcs	165	—

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԶԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստուի ազգային ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS
9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille
Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ԱՊՈՒԽՏ

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ կամ գրել բացի ԽԱՆԶԱՍԵԱՆ եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES
Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ,

Ցնծութ որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ սուջուխտել, Թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

ցաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի նաեւ քիլօի ապսպրանքներ։ Մաքուր գործ։ Ցածր գին։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՁՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ

Ձուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենանե կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր ի վրայ միայն։

Ձուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմ բական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյք տպագր. թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, ղ հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

Տօքթ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանո Մասնագէտ ներքին, վեներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12
Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ
ՆՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Երազտան 6, 8, 10, 12.50, Երգարան 5, 7.50, 10.25, Թուղթ Տղու հոգիներ 6, Դարձը 8, Կինը 6, Դերասանուհին 8, Առճակատ 2, Վերջին բաժակը 10, Ազգ. բարերար 4, Օօքթ. Վարդան 6, Լուս Անհետացած սերունդ մը 8, Ազնւականի ձայներ 8, Կեանքը ինչպէս Կոյսի մը օրագիրը 5, Օօքթ պատմուածքներ 5, Բժիշկին գիրքէն էջեր 12.50, Թագրա պէյ 5, Պ. Մուսթաֆայի վաւերաթուղթերը Շուան 25, Ժիւտէքս 30, Ժիւտէքսի նոր առաքելութիւնը 30, Արտիստ Քէօր օղլու 2.50, Ափրոդիտէ 10, Ռասիութին 15, Տօքթ. Մօրի վէր Մացառներու մէջ (2 հատ.) 25, Արսէն Լիւպէն 18, Շարլի Շուա Թիւրքմէններուն կռիւը 8, Ռաֆայէլ 18, Մօրսանի վիպակներ 2, պատմուածքներ 25, Կարմիր ժամուց 10, Հայուհին 10, Աշուղ Ա Ասաղակապեալը 30, Արձակ էջեր 12.50, Մեր խաչը 8, Առուծածները ւի՞ են 20, Աքլոր եղբայր 6, Նամուս 10, Շար Ոգի 10, Պատւի հա Կայսրը 10, Շարշըլը Արթին 5, Պէպէքս 10, Յիմար կոյսը 10, Մ 10, Ուշ լինի 3, Քսան կախաղաններ 10, Յակոբ-Յաբէթ 10, Անոյշ լալա Մահարի 5.20, Քերթ. Պ. Դուրեան 5, Ազգային անմահներ Լոյս զուարթ 3, Ճակատագրի փուշին վրայ 5, Հայաստանի նկարչ Մխաք Մեծարենց 15, Ինքնուսուցիչ զուսպարութիւն 10, Ալպոմ ներու 3, Հարուածը 3, Հէքեաթարան 50, Մատեան Մանկանց 50, Թ քիւլօզ 2.50, Վենէրական ախտեր 2, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գ խոտ Աժան. ԴՐԱՁՈՒԻԱԿԸ ՁՐԻ. Կարդացէ՛ք նաեւ «Լուսաքող» թական պրոսպեքտը։ Դիմել նամակով՝ VAHRAM SÉVOUNI 5 Ave. St. Mandé (Seine).

ՄԱՌԹԷԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՈՒՆԻՆՔ օրուան նորոյթին համաձայն շինուած քաղաքաժի, ժիլէյի, փուլ-օվըռի, էշառուիի, քաշքօլի եւ քօմպինէզոնի պատրաստ մոդերք, խոտ նո տաւոր գիներով։ Այցելեցէք մեր վաճառատունը ապահով համար ձեր շահը։ կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն

Հասցէ՝ Maison ASLAN - MOURAD 29 Rue Trévise. Cadet Paris (9). Tél. Provence52—17.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-81
Բաց է ամէն օր, սուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ ամէն տեսակ ներքին եւ վենէրական հիւանդութիւններ։ Մէջքի գէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Տօքթ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱՂԱՔԱՑԻ ԴԱՐՆԱԼ
Քիչ վարձատրութեամբ եւ արագ կերպով
Դիմեցէք Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Իրաւաբանական գրասենեակը անձամբ եւ կամ նամակով
5, Rue Cardinal Mercier, Paris (9e)

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

7 Septembre 1927

ՏԱՐԻ ԹԻՒ 434 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԱՐԵՆ ԽՕՍԵՓ

ԱՆՄԻՏ ՅՈՒՇԱԳԻՐ ՄԸ

Ռամկավար - Ազատական կուսակցութեան Ամերիկայի մասնաճիւղին վարչութիւնն է այս անմիտ — չըսելու համար չարամիտ — յուշագրին հեղինակը:

Յուշագիրը ուղղուած է Հայաստանի Անկախութեան Ամերիկեան կոմիտէին, նպատակ ունենալով զգուշացնել զայն «յանուն հայ ժողովուրդի» ոեւէ միջամտութիւն ընելէ Խորհրդային Միութեան մօտ՝ Հայաստանի անկախութեան համար:

Այս յուշագրով, սոյն երանելի մարմինը կը գոռայ թէ՝ «Լօզանի դաշնագրին դէմ պայքարը, օրինաւոր բողոք մըն է Թրքական հաւանաբար ոտնահարութեանց դէմ...»:

Ու միայն այսքան, այլ նաեւ՝ «Մենք կը կրկնենք թէ մեր հայրենասիրական պայքարը Լօզանի դաշնագրին դէմ ճիշդ է ու արդար, որովհետեւ մենք-որ կարելի չէ գտնել մէկ հատ իսկ պատուաւոր անձ մը, որ ուզէ հրաժարիլ այն իրաւունքներէն, զոր մեր ազգը հազարաւոր տարիներէ ի վեր ունի մեր երկրի այն շրջանակին վրայ, որ այժմ Թրքական տիրապետութեան տակ կը գտնուի»:

Ու այս երդումէ պատառ հաւաստիքը՝ հակառակ Ռամկավար կուսակցութեան կեղը. վարչութեան անդամ Պ. Զօպանեանի ղեկավարած «յանուն հայ ժողովուրդի» նոյն կոմիտէին մօտ ներկայացուած ծանօթ դիմումին, որով կը թելադրէր չընդդիմանալ Լօզանի Դաշնագրի վաւերացումին:

Իհարկէ ասոնց մէկն ու մէկր կը սխալի «յանուն հայ ժողովուրդի»ի վրայ պնդելով, որովհետեւ հայ ժողովուրդը Ռամկավարներու նման միաժամանակ երկու հակոտնեայ տեսակէտներ չի կրնար պաշտպանել կամ պահանջել:

Այս չէ սակայն կարեւորը, ասիկա պարզ ներածութիւն մըն է՝ կցուած բուն խնդրին: Ամերիկայի Ռամկավար վարչութիւնը կ'անցնի իր ըսելիքին.

... «Լօզանի դաշնագրին դէմ պայքարը Լօզանի դաշնագրին հեղինակիր Ամերիկեան գրմիթիի եւ անոր հետ կապ ունեցող շահագործող կողմէ հետապնդուեցաւ այնպիսի եղանակաւ մը, որ կերպով մը ուղղուած էր նաեւ ներկայ երեւանի հայկական հանրապետութեան դէմ»:

Այս «եղանակաւ մը» առաձգական բացատրութիւնը մեզի անհասկնալի էր, բարեբախտաբար թերթին միւս երեսին վրայ գրուած խմբագրականը դուրս կը բերէ մեզի շփոթութենէ: Ամերիկեան կոմիտէն աշխատանք կը կատարէ եղեր ս ետեւական շրջանակներու մօտ, որպէսզի Միացեալ Նահանգներու եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ հաւանական ոեւէ բանակցութեան ընթացքին, Միացեալ Նահանգներու պայմաններէն մէկը ըլլայ Թուրքիոյ կողմէ Հայաստանի անկախութեան ճանաչումը:

Ահա՛ այս պարագան է որ խուճապի մատնած է ռամկավար վարչութիւնը, որովհետեւ՝

... «Մինչդեռ դաշնակից եւ ընկերակից պետութիւնք չկրցան ետարձել իրենց Հայաստանի տուած խոստումները, սովիէթ Ռուսիա 1921ի (1920ի՞ ըսէ կ'ուզէն) Թրքական յարձակումէն յետոյ, փրկեց Հայաստանի Հանրապետութիւնը ֆաւաքական կործանումէ...»:

Իհարկէ նման թեթեւամտութիւն, բթամտութիւն եւ անբծրնելի յամառութիւն յատուկ է միայն ռամկավար «ողջախոհ» և «իմաստուն» ղեկավարներուն: Բոլորովին անկարեւոր է անոնց համար այն հանգամանքը, թէ՝ Ռուսիոյ Խորհրդային Միութիւնը ոչ թէ փրկած է Հայաստանի Հանրապետութիւնը ֆաւաքական կործանումէ, այլ ընդհակառակն այդ կործանումը ինք ծրագրած ու գործադրած է, արդիլած է Դաշնակիցներու ակցութիւնը Թուրքիոյ Նուիրածէ Հայաստանի հողերուն մեծագոյն մասը, Միլի Թուրքիոյ եւ Խորհրդային Միութեան միեւ 1920 Ապրիլին ստորագրուած զինակցութեան հիման վրայ:

Յուշագիրը սակայն չի կարծեր թէ Ամերիկեան կոմիտէն եւ է բան կրնայ ընել: Եթէ ճիշդ է ասիկա, այդ պարագային պար անցնելու պէտք չկար բնաւ, իսկ եթէ ընդհակառակն ասիկա բան մը կրնայ ընել, կը նշանակէ թէ ինքն ըստ ինքեան պիտի ջնջուի խորհրդայիններու եւ Թուրքիոյ միջեւ եղած դաշիր համաձայնութիւնը, այդ ուժով Հայաստանի հողերուն յայ նստած քէմալականութիւնը նոյնպէս պարտաւորուած պիտի ըլլայ իր ունեցածն ու չունեցածը հաւաքելու եւ մեկելու: Ալ ի՞նչ կայ այնքան իրար անցնելու:

Յամենայն դէպս, եթէ իրապէս յաջողութիւն ունենալու հաւանականութիւն ունի Ամերիկեան կոմիտէն, ապահովաբար աւելի շատ կը հասկնայ այդ հարցերը, քան թէ ռամկավար վարչապանծ»կուսակցութիւնը և Յուշագրին մէջ յիշատակուած հաւաք կնիկներէ կազմուած եւ քանի մը անդամներէ բաղկացած՝ նոյնքան «փառապանծ» միութիւնները:

Այս նիւթին շուրջ Ամերիկայի ռամկավար վարչութեան վիճելու ցանկութիւն չունինք, որովհետեւ գիտենք թէ Ամերիկեան կոմիտէի անդամները կուտան արժանաւոր պատասխանը ինչպէս տուին Զօպանեանին: Միայն կէտ մըն ալ կ'ուզենք պարզել ու անցնիլ:

Յուշագրին մէջ տարօրինակ վստահութեամբ մը Հայաստանի եւ առհասարակ Անդրկովկասի, ինչպէս նաեւ գաղութներու հայութիւնը կը ներկայացուի իբրեւց տեսակէտին կողմակից. մենք ալ նոյնքան եւ աւելի վստահութեամբ կ'ըսենք ակառակը: Ո՞րն է ճիշդը: Հանրաքուէն է միայն որ կրնայ արդել թէ ինչ կ'ուզէ մանաւանդ Հայաստանի ժողովուրդը. ակայն Ռամկավարները, շատ կը սարսափին ամէն տեսակի ուէներէ:

Կասկած չկայ թէ այս անմիտ Յուշագիրը աւելի մեծ վնաս պատճառէ մեզի քան Ամերիկեան կոմիտէի ձեռնարկները:

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱՀԱՏՈՒՄԸ

Յուսաբեր խօսելով հայաստանեան հողերուն «եղբայրաբար» յարեւան երկիրներուն տրուելուն վրայ, կը գրէ (30 Օգոստ.).

— «Խորհրդային իշխանութիւնը իր նենգ քաղաքականութեամբ ամբողջ Դաշտ մը ստեղծած է Անդրկովկասի մէջ եւ վճռելի դարձուցած նոյն իսկ Հայաստանի գոյութիւնը մեր հարեւաններուն համար:

« Խորհրդային կարգերու գոյութեան եօթը տարիներու ընթացքին գաղութներէն Անդրկովկաս մտած է ընդամէնը եօթը հազար հայ, մինչդեռ այս նոյն շրջանին ասոր երեսնապատիկը արտագաղթած է միմիայն Հայաստանէն:

« Ահա այսքան ծանր վճռակ է ստեղծուած մեր հայրենիքին ու մեր ժողովուրդին համար:

« Օգտուելով մեր մեղկութենէն, համակրավար իշխանութիւնը «անկախութեան» դրօշին տակ ամէնէն «կախեալ» վիճակը ստեղծած է Հայաստանի համար: Կացութիւն մըն է ասիկա, որուն գոյութիւնը այլեւս անկարելի է հանդուրժել:

« Հայկական հողերու ամբողջացումը Անդրկովկասի մէջ,— ասիկա ազգային մեր կարեւոր գործոն առաջադրութիւնը պէտք է դառնայ յառաջիկայ շրջանին եւ անոր դարմանումին պէտք է լծուի հայ ժողովուրդը իր բոլոր ուժերով:

« Հայաստանի համար գործադրուող անլուր անարդարութիւնը վերջ պէտք է գտնէ յանուն Անդրկովկասի խաղաղութեան եւ ի շահ ոչ միայն հայ, այլ եւ հոն բնակող բոլոր ժողովուրդներու:

« Որովհետեւ, քանի անիրաւուած դատ մը գոյութիւն ունի, քանի հայ ժողովուրդը հողազրկուած ու իրաւազրկուած է, Անդրկովկասի մէջ չի կրնար կատարեալ խաղաղութիւն տիրել: Այս պայմաններուն մէջ, հայ ժողովուրդը շնչահեղձ միայն կրնայ ըլլալ, իսկ խեղդուող մը, թողունք հնարաւոր միջոցները, մինչեւ իսկ անհնարին եւ յուսահատական միջոցներու ձեռք կը զարնէ, հարկադրական կերպով:»

ՍԵՊՏ. 19 ՏՈՆԱԿԱՆ ՕՐ

Սեպտեմբեր 19ին, Ամերիկեան Լեգէոնի ընդունելութեան օրը, փարիզի մէջ տեղի պիտի ունենան փառաւոր հանդէսներ: Երեսփ. ժողովը այս առթիւ յատկացուած վարկերու համար օրէնք մը քուէարկուած էր:

Պաշտօնաթերթը Օգոստոս 1ին հրատարակուած օրէնքով մը կ'ըսէ. «19 Սեպտեմբերը տօնական օր մը պիտի ըլլայ Ֆրանսայի ժողովուրդին եւ կառավարութեան համար»:

Այդ օրը խանութներն ալ գոց պիտի ըլլան:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ (·) ՄԷՋ

Մոսկուայէն Սեպտ. 6 թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Նամանկանի մէջ երկրաշարժի ցնցումներ կը զգացուին միշտ: վերջերս նոյն տեղը բազմաթիւ տուներ քանդուած էին: բնակիչները փլուզումներէ վախնալով, 24 ժամէ ի վեր փողոցը բացը կը մնան:

Փարի-Միտի Նամականը ցոյց կուտայ Հայաստանի մէջ (·) փոխանակ Թուրքիստանի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

15,000 ՀԱՅԵՐ ԿԸ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒԻՆ

ՄԻՋԱԳԵՏՔԻ ՄԷՋ

Պաղտատէն կը գրեն.—

Միջագետքի հայ գաղթականներու խնդիրը վերջապէս գոհացուցիչ լուծումի մը արժանացաւ: Ինչպէս յայտնի է, Նահր-էլ-Օմարի եւ Դիլանի քէմփերու գաղթականութիւնը երկար ամիսներէ ի վեր անձկութեամբ կը սպասէր Հայաստանի վարիչներու արտօնութեան, որ կ'ուշանար սակայն, մտահոգիչ անորոշութեան մը մատնելով գաղթականութիւնը: Յուսահատած «յոյսի դներու բացում»էն, ազգային իշխանութիւնները ստիպուեցան օտար դներ ափ առնել՝ բոյն մը ապահովելու համար դժբախտ տարագիրներուն:

Պաշտօնական շրջանակներու հաւանութիւնը ապահովելէ յետոյ, մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ղրկուեցաւ հիւսիսային Իրաք, Մուսուլ ի շրջանին մէջ գաղթականներուն յարմար տեղ մը որոշելու համար: Պատուիրակութեան կ'անդամակցէին Պ. Պ. Լեւոն Շաղոյեան եւ նախկին երեսփոխան Վահան Փափազեան, որ ծանօթ է այդ շրջաններուն: Պատուիրակութիւնը այցելած է Մուսուլ, Զախօ եւ Սինճար գաւառները եւ ազատ հողերը քննելէ եւ տեղւոյն վրայ ուսումնասիրութիւններ կատարելէ վերջ այն եզրակացութեան յանգած է թէ՝ գաղթականութեան համար ամենայարմար շրջանն է Պաղտատ—Մուսուլ երկաթուղիի վերջին կայանը եղող Շրգաթի եւ Մուսուլի միջեւ գոյութիւն ունեցող տարածութիւնը (Տիգրիսի ափին) եւ Սինճարի շրջանը՝ եզիտիներուն մօտ:

Քննիչ մարմինը իր պատրաստած տեղեկագիրը յանձնեց Իրաքի կառավարութեան, որ խորհրդարան ղրկեց զայն՝ վերջնական որոշում մը տալու համար:

Իրաքի երեսփոխանական ժողովը քուէարկեց օրէնք մը, որ կ'արտօնէ 15,000 հայ գաղթականներու Իրաքի մէջ տեղաւորումը:

Ասկէ զատ, Իրաքի կառավարութիւնը խոստացած է իր օգնութիւնը ցոյց տալ գաղթականներու տեղափոխութեան համար: *Կ'ըսուի թէ բնակարաններու շինութեան եւ երկրագործական գործիքներու հայթայթումին համար ալ կառավարութիւնը գաղթականներուն պիտի օգնէ:*

Իրաքի կառավարութեան այս որոշումը մեծ գոհունակութիւն պատճառած է գաղթականներուն, որոնք տասը տարիէ ի վեր աստանդական կեանք մը կ'ապրին: Միջագետքի մօտաւորապէս 7000 հայ գաղթականները այսուհետեւ կարելիութիւնը պիտի ունենան խաղաղ աշխատանքի լծուելու:

Միւս կողմէ Սուրիա հաստատուած բազմաթիւ գաղթականներ փափաք յայտնած են Միջագետք հաստատուելու, Իրաքի կառավարութեան վերջին որոշումին վրայ: Բնականաբար այս խնդրին մասին անգլիական եւ ֆրանսական իշխանութիւններու մօտ կատարուած դիմումներն ու բանակցութիւնները ալ նպաստաւոր լուծում մը պիտի գտնեն, քանի որ այլ եւս հարթուած է «բնակութեան շրջան»ի կնճռոտ խնդիրը:

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովը

Երկուշաբթի ժընեւի մէջ բացուեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան 8րդ. Ընդհանուր ժողովը, մասնակցութեամբ 47 ազգերու ներկայացուցիչներուն: Նախագահին ընտրութենէն առաջ, Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին նախագահը, Վիլլէկաս (Շիլիի փարիզի դեսպան), բացաւ ժողովը, ողջունեց պատուիրակները եւ ակնարկ մը նետեց Ազգերու Դաշնակցութեան կատարած դերին վրայ եւ շեշտեց թէ անիկա հետզհետէ կարեւորութիւն կը ստանայ: «Այնքան բարդ ու առատ հարցերով բեռնաւորուած տարիէ մը յետոյ, ըսաւ, յոյս ունիմ որ, այսօր, համաժողովը իմաստութեամբ պիտի մօտենայ շատ մը խնդիրներու, մասնաւորապէս զինաթափութեանց հարցին: Այդպէ՛ս միայն, հակառակ մեր տարակարծութիւններուն, պիտի ընծայուի ամէն դիւրութիւն, որպէսզի «կենդանի բանը», — ինչպէս Ռիվլսըն կը կոչէր Ազգերու Դաշնակցութիւնը, — աճի ու մեծնայ:»

Մեկ ժամ դադարէ յետոյ, ժողովին վերաբացումին, ձեռնարկուեցաւ Նախագահի ընտրութեան:

Այս առթիւ, սակարկութեան նման անհաճոյ խօսակցութիւն մը տեղի ունեցաւ: Նախագահին ընտրութիւնը մրցակցութեան զգացումներ արթնցուց: Ներկայացուեցաւ Պրիւքսէլի ճափոնական դեսպանին՝ Ադաչիի, ինչպէս նաեւ Ուրուկուէյի ներկայացուցչին Կուանիի թեկնածութիւնը: Ադաչի, կարգ մը զրոյցներէ վրդովուած, ոտքի ելաւ եւ ճառ մը խօսեցաւ. «փարատելու համար ամէն թիւրիմացութիւն, կը յայտարարեմ թէ, ոչ միայն չեմ ուզեր, այլ եթէ նոյնիսկ բարեկամներս ուզեն դնել թեկնածութիւնս, անհնարին պիտի վշտանամ. մոռցէք զիս»:

Կուանիի հակառակորդ էին մասնաւորապէս հարաւ-ամերիկացիները: Դրուեցաւ ուրիշ թեկնածու մըն ալ, Աւստրիոյ ներկայացուցիչը կոմս Մէնստորֆ: Քուէարկութենէն յետոյ, Կուանի 27 ձայնով հռչակուեցաւ Նախագահ:

Վիլլէկաս, գրաւոր պատրաստ ճառով մը շնորհաւորեց

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԽՈՒՎԱՐԱՐ ՍԵՒԳԼՈՒԽԸ

Յելանիկի *Ազիքէն* կ'իմանանք թէ խառնակիչ մագլցմեան, կ'երեւի յենած քանի մը ամիս առաջ էջմիածնի գերագոյն խորհուրդի կողմէն նոր ցունաստանի թեմը վերակազմելու յանձնարարութեան վրայ, փոխանակ ինք երթալու, առաջնորդարան կը ղրկէ կէօքճեան անուն հայժայնավար մը՝ անոր ձեռքը տալով այդ շրջանի շօկի վարչութեան անդամներու մէկ ցանկը՝ իբրեւ ազգ. կեդր. վարչութեան կազմ:

Ի հարկէ այս անկոչ պարոնները ճամբու դրուած են:

Մուխին մէջ կազմուած այս կեղծ վարչութեան մէկ «անդամ»ին ընկերակցութեամբ, կէօքճեան կիրակի առաւօտ մը կը ներկայանայ Առաջնորդարան եւ կը պահանջէ փոխանորդ Մալաքեան քահանայէն՝ վարչութեան գործերը յանձնել մագլցմեանի ընտրած վարչութեան:

Յելանիկի եւ առհասարակ նոր ցունաստանի ժողովուրդին բացարձակ վստահութիւնը վայելող անկուսակցական ծանօթ ազգայիններէ կազմուած մարմին մը պատրաստ է գործի գլուխ անցնելու. յապաղումի պատճառը մի միայն անոնց մէկ քանիներուն արձակուրդի մէջ ըլլալն է, անմիջապէս որ կազմը լրանայ, պիտի ստանձնէ վարչութիւնը:

Մագլցմեան կոչուած այս արարածը անհիանգիստ է Ա֊Է֊Ն֊ի նոր վարչութիւնը կազմուելէ ի վեր եւ ըստ երեւոյթին խուովութեան նոր օջախ մը կ'ուզէ կազմել, Ա֊Է֊Ն֊էն հեռանալու հարկադրանքի ատեն հոն որջանալու համար:

ՔՈՍԹԻ ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Գրած էինք թէ եգիպտական ընկերութեան մը քոսթի շոգենաւը, նաւազներուն սպառնալիքին տակ, տարուած էր Օտեսա: Իտալական մէրանօ շոգենաւին նաւապետը կը յայտնէ թէ շոգենաւը Իտալիա տարուած է ոչ թէ նաւազներուն, այլ խումբ մը ծովահէններու կողմէ, որոնք յարձակելով նաւին վրայ, վիրաւորած են նաւապետը, սպանած են Բ. նաւապետը եւ մեքենավարներու պետը: Յետոյ Օտեսա առաջնորդած են շոգենաւը, որուն մէջ կը գտնուէին 4 եգիպտացի, 7 յոյն, 4 իտալացի 4 ռուսկն, 2 լեհ, 2 թուրք եւ միայն 2 ռուս նաւազներ:

Օտեսայի դատարանը քննելով խնդիրը, հաստատեց որ նաւը նախապէսկըրէրինքէրման անունը, յետոյ վրանկէլի մարդոց կողմէ ծախուած էր եգիպտական ընկերութեան մը ներկայացուցիչին Քսիտալիսի: Դատարանը, յայտնելէ յետոյ թէ Քսիտալիս իրականութեան տեղեակ ըլլալով հանդերձ, համաձայնած էր գնելու նաւ մը, որ վրանկէլի կողմէ գողցուած էր պետութենէն, չեղեալ կը համարէ գնումը եւ կ'իւրացնէ նաւը: Ասկէ զատ, իբրեւ դատական ծախք, եգիպտական ընկերութենէն կը պահանջէ 12,000 լուբլի տուգանք: Այս գումարը պիտի գանձուի ընկերութենէն՝ ծախելով նաւին բեռը:

ՎԱՐՇԱՒԱՅԻ սովետական դեսպանատան մէջ սպաննուած անձը, Թրակքովից, լեհ մըն է, որ երբեք յարձակում գործած չէր պաշտօնեաներուն վրայ: Այս պատճառով, լեհ կառավարութիւնը հաւանարար պահանջէ յանձնել բուն ոճրագործները դատելու համար:

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄՈՆՈՒՄԵՆՏԱԼ ԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՂԹԱՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆԻ ՆՈՐ ՇԵՆՔԵՐԸ)

Ս. Ա. Ամրոյանի անվան Հայկական պետական պատկերասրահի տնօրեն Ա. Ա. Ղազարյանի հոդվածը, որ տպագրվեց «Զուարթնոց» ամսագրի 1936 թ. առաջին համարում, ճշգրիտ կերպով ներկայացնում է Զվարթնոցի պատմական հուշարձանների ուսումնասիրության ներկա վիճակը։ Հոդվածագիրը ներկայացնում է նաև այն ծրագրերը, որոնք ներկայումս իրագործվում են Զվարթնոցի ավերակների վրա։

Զվարթնոցի ավերակների ուսումնասիրության գործը սկսվել է դեռևս 1904 թ., երբ Ն. Մառը հետաքրքրվել է Զվարթնոցի ավերակներով։ Ն. Մառի ղեկավարությամբ 1904 թ. ամռանը կատարվել են առաջին պեղումները։ Պեղումների ընթացքում հայտնաբերվել են հսկայական չափերի կլոր շենքի հիմքերը, որոնք ներկայացնում էին մի մեծ տաճարի ավերակներ։ Ն. Մառը ենթադրում էր, որ Զվարթնոցը եղել է Գրիգոր Լուսավորչի կողմից կառուցված եկեղեցի։ Ն. Մառի ենթադրությունը հիմնված էր Ստեփանոս Տարոնեցու հետևյալ տեղեկության վրա. «Եւ ի ժամանակս Տրդատայ թագաւորին Հայոց, որդւոյ Խոսրովու, շինեցաւ սքանչելի տաճարն Զուարթնոց, որ ի վերայ Տարօնոյ գաւառին, ի ձորն Ամատունեաց, ի տեղւոջ որ կոչի Ակոռի»։ Ն. Մառի ենթադրությունը հաստատվում էր նաև Ասողիկի հետևյալ տեղեկությամբ. «Զվարթնոցն, եւ այլ ամենայն տաճարք որ ի Հայս էին, ի ժամանակս Տրդատայ թագաւորին Հայոց շինեցան»։

Ն. Մառի ղեկավարությամբ 1904 թ. պեղումների ընթացքում հայտնաբերվել են շենքի հիմքերը, որոնք ներկայացնում էին մի մեծ տաճարի ավերակներ։ Ն. Մառը ենթադրում էր, որ Զվարթնոցը եղել է Գրիգոր Լուսավորչի կողմից կառուցված եկեղեցի։ Ն. Մառի ենթադրությունը հիմնված էր Ստեփանոս Տարոնեցու հետևյալ տեղեկության վրա. «Եւ ի ժամանակս Տրդատայ թագաւորին Հայոց, որդւոյ Խոսրովու, շինեցաւ սքանչելի տաճարն Զուարթնոց, որ ի վերայ Տարօնոյ գաւառին, ի ձորն Ամատունեաց, ի տեղւոջ որ կոչի Ակոռի»։ Ն. Մառի ենթադրությունը հաստատվում էր նաև Ասողիկի հետևյալ տեղեկությամբ. «Զվարթնոցն, եւ այլ ամենայն տաճարք որ ի Հայս էին, ի ժամանակս Տրդատայ թագաւորին Հայոց շինեցան»։

Ն. Մառի ղեկավարությամբ 1904 թ. ամռանը կատարվել են առաջին պեղումները։ Պեղումների ընթացքում հայտնաբերվել են հսկայական չափերի կլոր շենքի հիմքերը, որոնք ներկայացնում էին մի մեծ տաճարի ավերակներ։ Ն. Մառը ենթադրում էր, որ Զվարթնոցը եղել է Գրիգոր Լուսավորչի կողմից կառուցված եկեղեցի։ Ն. Մառի ենթադրությունը հիմնված էր Ստեփանոս Տարոնեցու հետևյալ տեղեկության վրա. «Եւ ի ժամանակս Տրդատայ թագաւորին Հայոց, որդւոյ Խոսրովու, շինեցաւ սքանչելի տաճարն Զուարթնոց, որ ի վերայ Տարօնոյ գաւառին, ի ձորն Ամատունեաց, ի տեղւոջ որ կոչի Ակոռի»։ Ն. Մառի ենթադրությունը հաստատվում էր նաև Ասողիկի հետևյալ տեղեկությամբ. «Զվարթնոցն, եւ այլ ամենայն տաճարք որ ի Հայս էին, ի ժամանակս Տրդատայ թագաւորին Հայոց շինեցան»։

Ն. Մառի ղեկավարությամբ 1904 թ. ամռանը կատարվել են առաջին պեղումները։ Պեղումների ընթացքում հայտնաբերվել են հսկայական չափերի կլոր շենքի հիմքերը, որոնք ներկայացնում էին մի մեծ տաճարի ավերակներ։ Ն. Մառը ենթադրում էր, որ Զվարթնոցը եղել է Գրիգոր Լուսավորչի կողմից կառուցված եկեղեցի։ Ն. Մառի ենթադրությունը հիմնված էր Ստեփանոս Տարոնեցու հետևյալ տեղեկության վրա. «Եւ ի ժամանակս Տրդատայ թագաւորին Հայոց, որդւոյ Խոսրովու, շինեցաւ սքանչելի տաճարն Զուարթնոց, որ ի վերայ Տարօնոյ գաւառին, ի ձորն Ամատունեաց, ի տեղւոջ որ կոչի Ակոռի»։ Ն. Մառի ենթադրությունը հաստատվում էր նաև Ասողիկի հետևյալ տեղեկությամբ. «Զվարթնոցն, եւ այլ ամենայն տաճարք որ ի Հայս էին, ի ժամանակս Տրդատայ թագաւորին Հայոց շինեցան»։

ՆՈՑԱԿ ԺՈՂՈՎՈՒՆ ՎՂՎԱԼՈՒՆԸ

«ՅԱՌԱՋ» Ի.Ա.Ը.

— Ընշո՞ւմ չունիք ինչ որ մի փիչեր ասելիք, Ձեր վիճակն ալ նոյնն է, ինչ որ մեզինը, ինչո՞ւ համր ձայնազուրկ կը մնաք, ինչո՞ւ չեք ուզեր ձեր բարձր ձայնը լսել տալ, ինչո՞ւ ձեր բերանը կը փակեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը խեղդեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը խլեցնեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը մեռցնեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը թաղեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը սպանանեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը մորթեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը զոհեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը նուիրագործեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը սրբագործեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը սրբացնեք, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը վերածեք ուրուականի, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը դարձնեք անտեսանելի, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը դարձնեք անլսելի, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը դարձնեք անհետացող, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը դարձնեք անհետացած, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը դարձնեք անհետացեալ, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը դարձնեք անհետացեալ ուրուական, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը դարձնեք անհետացեալ ուրուական ոգի, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը դարձնեք անհետացեալ ուրուական ոգի մը, ինչո՞ւ ձեր ձայնը կը դարձնեք անհետացեալ ուրուական ոգի մը ինչո՞ւ, ինչո՞ւ, ինչո՞ւ,

նոր նախագահը, որ շնորհակալութիւն յայտնեց բոլորին եւ ժողովը փակուեցաւ։

Կէսօրէն յետոյ, ժողովը բացուելով կատարուեցան դիւանական եւ յանձնաժողովներու ընտրութիւնները։

Պէյ պատուիրակութիւնը պաշտօնապէս տեղեկացուց թէ կը փափաքի վերընտրուիլ Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին մէջ իբրեւ ոչ-մնայուն անդամ։

Ռուսաւգերման համաձայնութիւն

«Թայմզ»ի Ռիկայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովին առթիւ անցած չարաթ երկար տեսակցութիւններ տեղի ունեցան Զիչերինի եւ Մոսկուայի գերման դեսպան Պրոքտորֆ - Ռանցաուի միջեւ։ Արտաքին փոխ - գործավար Լիթվինօֆ, քանի մը օր առաջ Պերլինի մէջ իր կատարած խորհրդակցութիւններուն մասին պատրաստած է տեղեկագիր մը, որով ալ համոզման կը հասնի թէ «ռուսական հարցը» վիճաբանութեան պիտի դրուի ժընեւի մէջ, եթէ ոչ պաշտօնապէս, գոնէ եւրոպական դիւանագէտներուն մէջ։ Խորհրդարանն ոչ պաշտօնական հաւաքոյթներուն մէջ։ Խորհրդային վարիչները կ'աշխատին գերման կառավարութենէն պահանջել, որ իր դիրքը ճշդէ եւ աւելի բացայայտ բարեկամական դգացումներ յայտնէ Մոսկուայի հանդէպ, մանաւանդ պատերազմի մը պարագային բոլոր երկիրներու աշխատաւոր տարրերը պէտք է ըմբոստանան իրենց սեփական կառավարութեան դէմ եւ անցնին կարմիր բանակի շարքերը։ Այս յայտարարութիւնը ստորագրած ատեն, Ռաքովսքի նկատի չէր ունեցած իր դեսպանի հանգամանքը։ Մոսկուայի ֆրանսական դեսպան Հերպէթի բողոքին վրայ, Զիչերին գրաւոր կերպով այսպէս պատասխանեց Ռաքովսքիի գրութիւնը, աւելցնելով որ խորհրդային կառավարութիւնը բարեկամական յարաբերութիւններ ունի Ֆրանսայի հետ եւ բացարձակապէս կը մերժէ այն միտքը թէ իր ներկայացուցիչը խռովարարական քարոզութիւններ կ'ընէ այդ երկրին մէջ։

Ռաքովսքի խորհրդային դեսպանատան մամուլի դիւանին միջոցաւ ղրկեց հերքմնագիր մը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ ծանօթ յայտարարութիւնը ստորագրած է իբրեւ կուսակցական, թէ իր դիւանագիտական ներկայացուցչի հանգամանքը թոյլ չի տար իրեն խառնուելու Ֆրանսայի ներքին գործերուն. խնդրոյ առարկայ յայտարարութիւնը կը վերաբերի Ռուսիոյ դէմ մղուելիք պատերազմի մը պարագային եւ ներկայ կացութեան հետ կապ չունի։

Արտաքին նախարար Պրիան ժընեւի մէջ յայտարարեց թէ խորհրդային կառավարութեան կը թողու որոշել թէ պէ՞տք է ետ կանչել Ռաքովսքին թէ ոչ։ Ինք կ'արձանագրէ միայն Զիչերինի վերժումը եւ կը հաւատայ թէ այս դէպքը ֆրանք-խորհրդային յարաբերութեանց խոչուած ասպէ չպիտի բերէ։

Ռաքովսքի, որ օդափոխութեան համար Ռուսիա գացած էր, փարիզ վերադարձաւ այս առթիւ։

Իտալիա եւ Եմէն կը դաշնակցին

«Թայմզ»ի Գահիրէի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ «էլ Ահրամ»ի համաձայն Իտալիոյ եւ Եմէնի միջեւ վերջերս կնքուած առեւտրական դաշնագիրը կը պարունակէ նաեւ գաղտնի յօդուած մը, որով Իտալիա կը ճանչնայ Եմէնի անկախութիւնը այժմ ընդունուած սահմաններուն մէջ։ Իտալիա ամէն ջանք պիտի ընէ Եմէնի թագաւորին, մէջն ըլլալով զէնքի եւ ռազմանիւթի հայթայթումը՝ որոնց փոխարժէքը պիտի վճարուի հետզհետէ ամէն տարի։ Ակռ գատ Իտալիայէն Եմէն պիտի ղրկուին փորձագէտներ՝ իբրեւ խորհրդական ծառայելու համար վարչական գործերու մէջ։

Միւս կողմէ Եմէնի թագաւորը ամէն տեսակ դիւրութիւններ կուտայ իտալական հպատակներուն Եմէնի մէջ։ Կը խոստանայ նաեւ չնչել գերեվաճառութիւնը եւ կ'արտօնէ իտալական մարտանաւերուն թօզարկել Եմէնի մէջ շրջագայող կասկածելի նաւերը։

Սթեֆանի գործակալութիւնը կը հերքէ այս լուրը։

Պոլսոյ երեսփոխանները

Պոլսոյ երեսփոխան ընտրուած են Խալքի հետեւեալ թեկնածուները.— Նախկին երեսփոխան Տոքթ. Թէվֆիք, հանրօգուտ գործավար Պէհիճ պէյ, Իհսան փաշա, Հագը Շինասի փաշա, Համտուլլահ Սուպհի, Եուսուֆ Աքչուրա, Էմիր Սերվէթ, Թէվֆիք Քեամիլ, հանգուցեան կոչուած ծովային գնդապետ Համտի, նախկին քաղաքապետ Հայտար, Զիաէտտին, Ֆուատ պէյերը, քաղաքապետական ժողովի անդամ Սիւրէյեա փաշա, համալսարանի տնօրէն Տոքթ. Նուրէտտին Ալի, խմբագիր Ահմէտ Բասիմ եւ Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակի նախագահ Հիւսէյին պէյերը։

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը 1ՀՈԿՏ. ՇԲ. ԵՐԵԿՈՅ ՓԼԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԸ

ՑԵՏԱԶԳՈՒԱԾ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ.

ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի ընկերները վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Քաֆէ օ Քլէռ տը լա Լիւնի վերնայարկը, Մէթրօ Իթալի։ Օրակարգ. Հինգերորդ Շրջ. ժողովի հարցերուն քննութիւնը։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարաճիսարի եւ շրջանի
Ռազմիկ Հայրենակցական Միութեան
17 Սեպտ. Շբ. երեկոյ ժ. 9ին, «փլթի փուռնալ»ի սրահը 21 Rue Cadet
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԿՈՍՏԱՆԵԱՆԻ ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

9 Հոկտեմբեր կիրակի երեկոյ ժամը 8.15ին
Century Théatre, Archer Street Nothing Hill Gate W.II

ՕԹԷԼԼՕ

կը մասնակցին տիկ.ներ Մամիկոնեան, Կոստանեան եւ տեղական ուժեր

ՅՈՒՇԱՏԵՏՒ

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանի միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին Գրադարան-ընթերցարանը։ Օրակարգ. վարչութեան նոր ընտրութիւն։ Ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Շ. Մ. Ը. Մ.ի փարիզի եւ բոլոր արուարձաններու մասնաճիւղերու մարզիկները կը խնդրուին ներկայ գտնուիլ ամէն կիրակի առաւօտ Montrouge-ի մարզադաշտը տեղի ունենալիք ընդհ. փորձերուն. ժամադրավայր Métro Porte d'Orléans-ժամը 9ին, փորձերը կը սկսին ժամը 3ին 10ին։ Այն բոլոր մարզիկները որոնք փորձերու չեն մասնակցիր իրաւունք չպիտի ունենան ողիմպիականին մասնակցելու։

ՊՐԻՊԱՍ.— Լրոս պուլեւար 21 Շրջ. Հայրենակց. Միութեան 21 Օգոստ.ին վիճակահանութեան շահող թիւերէն 581ը 587 գրուած է սխալմամբ, շահողը 581ն է։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԻՑ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՇԱՄ, Գ. 2.— 35 ֆրանք։
ԼԻՈՆ, Գ. Պ.— 40։
ՊԷԼՖՕՌ, Յ. Տ.— 5։
ՊԵԼԿՐԱՏ, Ս. Մ.— 150։
ՊՈՕՆ, Ժ. Ի.— 35։
ՎՕ-ԱՆ-ՎԷԼԷՆ, Մ. Գ.— 35։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուին Իզմիրցի Գէորգ եւ Տիրուհի Շէլլավեան որոնք Իզմիրի դէպքին կորսուած են, իմացնել՝ իրենց քրոջը վարդուհի Շէլլավեանի՝ 54bis Av. Gennevilliers, Colombes Seine, France. կը խնդրուի յուսնահայ Թերթերէն արտատպել։ Լուր տուողին ճամբեայ «Յառաջ» կը նուիրուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ, ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԴԱԿԱՆ դատերու, ամէն տեսակ պաշտօնական գործերու օրինաւոր եւ ապահով ձեւակերպութեան համար դիմել ամէն օր 9—12 *ՍԿԱՃԵԱՆի*, 21, Rue Vivienne, Paris (2me) —Métro Bourse— Tél. Louvre 16-32։

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառաւ 500 քառ. մեդր մշակուած հող, պըտղատու ծառերով. եւ տուն մը 2 սենեակ, 1 խոհանոց եւ քաւ։
Դիմել՝ Աւետիսեանի 16, Rue Beauséjour, Sarcelles (S. et O.)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Ա. Ը. Ե. Ե. Լ. Ե. Ա. Ն նոր գործ շինող գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ԱԶԴ

վէնսէնի եւ Մարսէլի առեղնագործութեան աթոռներուս համար պէտք ունիմ աշակերտի եւ աշխատաւորի։ Կ'ընդունուին 14էն վեր աղջիկներ, ինչպէս նաեւ մինչեւ 40 տարեկան կիներ, որոնց յարմարող ժամուց եւ նման գիւրին գործեր ունիմ։ Վէնսէնի կը յարմարի քաղաքին մէջ եւ արեւելեան պանլիէօյի մէջ բնակողներուն. իսկ Մարսէլ՝ կար տիւ Նօրէն մեկնող պանլիէօյին համար։ Նաեւ պէտք ունիմ քաղաքի մէջ պանլիէօյի մէջ բրոդ տուող աշխատող գործաւորուհիներու։

Դիմել ամէն օր

1. Mme. Vartanoucheի, 7 Rue Raymond du Temple à Vincennes.
2. Mme. Kerkbechian, Rue du Moulin à Vent, Sarcelles (S. et O.).
3. *Ժամը 8—9.30 կամ 1.30-2.30ին* Mr. Keukdjianի, 31 Rue Basfroi, XI (մէթրօ Պասթիլ)։

ՍԱԿԱՐԱՆ

6 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	51
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	—
Թրքական ոսկի	L. Trq.	12	83
Թրք. ոսկի	» or	106	70
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա 100 ֆռանք	Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	20
Լիր	» » Lire	139	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Զուից.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ 100 ֆռանք	Ley	15	70
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵԹԱԹՈՒՂԹ

եգ. ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3450	—
»	II »	2010	—
»	III »	1665	—
Իւմեյի երկաթ.	Lots turcs	165	—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԻՐԱԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՍԷՆ - ՄԻՇԷԼԻ ՄԷՋ, 15 Rue de la Huchette

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Թերթանուշ (պաքլաւա) անուրատ կարագով.— Թեյիայ (քատայիֆ), հում եւ եփած՝ առաջնակարգ պիւրէ, Լօքում, Լօքում, Հէլվա, կարկանդակ եւայլն։

Ապսպրանքները խնամքով կը կատարուին եւ առն կը յանձնուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած ըլլալով երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լագոյն ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS

9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille
Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ԱՊՈՒԽՏ

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստած *ապուխտ* եւ *հրշիկ* գնելու համար դիմել՝ կը բացի ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES

Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛Ւ

Ամենք որ կ'ուզեն ֆայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ ուտել, Թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

Յաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի քիլօի ապսպրանքներ։ Մաքուր գործ։ Ցածր գին։

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մեր մօտ կը գտնուին ԴՐՕՇԱԿի, Հ. Յ. Դ. ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵՑ ՄԻՆՆԵՐՈՒ եւ ծանօթ հեղինակներու հին եւ նոր հրատարակութիւնները։

ԱՇԱՐՈՆԵԱՆ՝ իմ գիրքը 20 ֆրանք, ձամբորդը 20, Աղաւնաձանապարհին 20, կաթուղիկը 4։ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հոսանքներ 10, Շարժման նախապատմութիւն (Ա. եւ Բ. հատոր) 15ական ֆր. Դողը նորագոյն պատմութեան մէջ 15, Համայնավարութիւն մաշխարհային յեղափոխութիւն 15։ ՆԱԻՒՍԱՐԴԵԱՆ՝ Դաշնակցութեան վերելքը 10, Դաշնակցութեան Լիկվիդացիան 9, Ընկերվարութիւն եւ դեմոկրատիզմ 3, Դաշնակցութեան քաղաքական ուղին 9։ Ազատութեան անկախութիւնը 4։ ՉԱՐԵԻԱՆ՝ Կրնա՞նք հաշտուիլ Թուրքի հետ եւ միացեալ Անկախ Թուրքիա 16։ ՍԱՍՈՒՆԻ՝ Ցածկայուն ռուսական տիրապետութեան տակ 15։ ԻՇԽԱՆԵԱՆ՝ Հին բոլշեւիկեան քանտում 13։ ՇԱՆԹ՝ կայսրը 10։ Արեւելեան վիճակ Մինաս Չերազ 20, Ծովք-կէօլճիւք 22, Տեսական խնդիրներ 12, Ուղիներ 12, Ի՞նչ պատմեց Թրէբոնէմը կամ սիֆիլիզը 6, «Մայիս 28» 5, Էջեր իմ օրագրէն 6, Յոյսեր եւ երազներ 5, «Մայիս 28» 5, Էջեր իմ օրագրէն 6, Յոյսեր եւ երազներ 5։

ՈՒՆԱՆ՝ Քրիստափոր Միքայէլեանի, Հայկ. Ազատամարտի փոխական հերոմներու եւ հայդուկային խումբերու նկարներ տարբեր մեծութիւններով 3, 2 եւ 1.50 ֆր. քարտ փոստեր 0.75 թիմ. փոստի ծախք չառնուիր Ֆրանսայի համար։

Դիմել՝ ՅԱՌԱՋի խմբագրատունը L. KÉVONIANի

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ճէմիլ, Եաշար, Աշիր, Իպրահիմ, Քէմանի Անաստաս.ի, Թագոսի, եւ շարզիներ, զեղչեալ գիներով։

Դիմեցէք՝ Արեւելեան Նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61
Métro Belleville : Tramway 5 e

ՔՍԱՆ ՖՐԱՆՔՈՎ

եթէ կ'ուզէք կատարել ձեր նամակները, փնտռտքի, դպրոցական Թուղթէի, ամուսնական, գաւակներու ծննդեան եւ նոյնի օրինական Թուղթերը՝ դիմեցէ՛ք՝

OFFICE FRANÇAIS de RENSEIGNEMENTS

45, Rue de Laborde-:-PARIS (8e). Գրդ յարկ Թիւ 20: Métro : St. Lazare
Բաց է ժամը 2ին 6,30, շաբաթ՝ մինչեւ ժամը 7։

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԴԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—5 ժամադրութեամբ։

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնոջն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը հիւանդները ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններու գէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթի օրերը ժամը 3—5։ կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Հ. ԹԵՐԶԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Import - Export, 19 Bld. Montmartre Paris (2e) Tél. Gut. 30—90
Ներկայացուցիչ Ֆրանս. Ֆապրիքանտներու, կը ստանձնէ յանձնարարական գործեր, ամէն երկիրներու համար։
ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԴԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՏՕՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 8 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

8 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 435

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԳՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԵՂԿԱՒՏԱԿ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ պատմութեան ընթացքին նմանը չտեսնուած ընտրութիւն մըն է որ կատարուեցաւ «Հանրապետական» Թուրքիոյ մէջ:

Ինչպէս ամէն բան, նոյնպէս ալ ընտրութիւնը այս երանելի երկրին մէջ կը կատարուի ապսպրանքի եւ աւելի շատ հրամանի վրայ: Այսպէս, կը հրամայուի մէտրէսէն փակել, կը հրամանի վրայ: Այսպէս, կը հրամայուի մէտրէսէն փակել, կը փակուի: կիներու քօղերը նետել, կը նետուին: Ֆէսը փոխել ջիարկի, կը փոխուի: Խալիֆան վռնտել, կը վռնտուի անմիջապէս: Այժմ ալ կը հրամայուի ընտրել ցոյց տրուած մարդիկը, կ'ընտրուին առանց այլ եւ այլի: «Վարդապետն ասաց»:

Միւս բոլոր հրամանները թերեւս հասկնալի եւ ըմբռնելի համարուէին, սակայն ընտրական այս եղանակը, կը խոստովանինք թէ անըմբռնելի բան է հանրապետական և արմատական Սահմանադրութիւն ունեցող երկրի մը համար:

Քաղաքական կանխազգուշութեան համար, հասկնալի է խիստ շրջահայեաց ըլլալ ընտրութեան ժամանակ: Ի հարկէ այս պարտականութիւնը կ'իյնայ քաղաքական կուսակցութիւններուն վրայ, որոնք ժողովուրդի քաղաքականօրէն հասուն մասերը ունին իրենց կազմակերպութեան ներսը: Սակայն պարզ կը տեսնուի թէ Թուրքիոյ մէջ քաղաքական կուսակցութիւն չկայ:

Բացի ժողովրդային կուսակցութենէն, միւսները օրէնքէ դուրս յայտարարուած են, իսկ ժողովրդային կուսակցութեան ալ անունը կայ բայց ինք գոյութիւն չունի: Այլապէս, գոնէ այս ընտրութեանց ընթացքին պիտի լծուէր աշխատանքի եւ ոգիի ընտրութիւնները:

Ժողովրդային կուսակցութեան գաւառային ճիւղերը — եթէ գոյութիւն ունի նման բան մը — բոլորովին տեղեակ չեն թէ ի՞նչ կը կատարուի կեդրոնին մէջ: Իսկ կեդրոնը ինքն ալ չի գիտեր թէ ի՞նչ կը կատարուի Մուսթաֆա Քէմալի եւ արբանեակներուն մօտ:

Այլ կուսակցութեան ընդհ. ժողովը չի գումարուիր: Այդ մէկ հատիկ օրինաւոր համարուած կուսակցութեան ընդհ. ժողովի գումարումն անգամ վտանգաւոր կը համարուի ընտրութեան առեն եւ երեսփոխանական թեկնածուներ նշանակելու իրաւունքը անկէ առնուելով կը յանձնուի նոյն կուսակցութեան եւ միաժամանակ Հանրապետութեան նախագահ Մուսթաֆա Քէմալի բարիկամեցողութեան եւ քմահաճոյքին:

Այս ամենազօր մարդը կը կազմէ թեկնածուներու ցուցակը, անկէ դուրս կը հանէ բոլոր այն անունները, որոնք ո և է ձեւով հեռաւոր կամ մօտաւոր կապած մը յարուցած են իրենց խօսքով կամ ընթացքով, ու անոնց տեղ կը դրուին նոր, երիտասարդ տարրեր, որոնք երախտագէտ միայն կրնան ըլլալ կազմի փաշային այս շնորհին համար: Կ'ամբողջացուի ցանկը եւ իւրաքանչիւր ընտրական շրջանի կը դրկուի իրենց թեկնածուներու անունները, եւ հեռագրով մը կը հրամայուի անպայման ընտրել:

Ի՞նչ մարդիկ են այս թեկնածուները: Ծանո՞թ են ընտրական շրջանի քուէտուներուն: Երբ եւ իցէ իրենց կեանքին մէջ լա՞ծ են այդ անունները: Ամենք կարեւորութենէն գուրկ հարցեր են. իրենց հրամայուած է ընտրել Հասան անունով մէկը և պարտաւոր են ընտրել:

Խոստովանինք թէ Խորհրդային Միութեան մէջ անգամ հանկարծակի դիկտատորները այսքան յանդուգն եւ զաւեշտական ընտրական խեղկատակութեան մը համարձակութիւնը չեն ունեցած:

Եթէ այս գործողութիւնը մէկ խօսքով բացատրել ուզենք, պիտի ըսէինք թէ՝ Մուսթաֆա Քէմալ հրամայեց խումբ մը ալքաղուղներ հաւաքել եւ անոնց «Ազգային Մեծ Ժողով» անունը տալ:

Ի հարկէ այսպիսի ժողով մը պէտք է, որպէսզի ամէն տարուան քուէներն արձանագրելու փա՛ռք տայ Ալլահին եւ հաւերացնէ Մուսթաֆա Քէմալի հրամանագրերը: Իրրեւ արդիւնք այս գաւեշտին. — կը մտածեն Քէմալի արբանեակները կը վարեն պետութիւնը, համաձայն իրենց քմահաճոյքին, անտարակոյս... իրենց քսակին:

Անտարակոյս նպատակ ունին նաեւ այս կացութենէն դժգոհ ազգերու պարագան: Ասոր համար ալ պատրաստ ոտքի վրայ կը կենայ Քէլ Ալիի Դատարանը եւ կախաղաններու շարք: Ժողովուրդի մասին խօսք չի կրնար ըլլալ, որովհետեւ, Թուրքիոյ ամբողջ պատմութեան ընթացքին արձանագրուած ժողովրդային ապստամբութեան դէպք մը:

Այնուամենայնիւ մենք կը կարծենք թէ այս խեղկատակ ընտրակերպը, Քէմալի համաձայն ընկերներուն քմահաճոյքէն զատ, քաղաքական ասպարէզէն վտարուիլը բաւական վտանգաւոր գործեր են, որոնց առջեւ Անկախութեան Դատարաններն ու Կախաղաններու անտառը անգոր պիտի ըլլան դիմադրելու:

Ճիշտ է որ ժողովուրդը չապստամբիր Թուրքիոյ մէջ, սակայն ճիշտ է նաեւ որ իրենց դիրքերը կորսնցնող քաղաքական ղեկավարները պետական հարուածներ պատրաստելու ընդունակ են:

Անհաւանական չէ որ օր մը Քարապէքիր Քեազիմ, Ալի Ֆուատ, Րէֆիկեթ եւ ընկերութիւնը չսպասուած մէկ վայրկեանի հարուածը իջեցնեն յաջողութեամբ: Եւ այն առեն թէ՛ կուսակցութիւնը եւ թէ ժողովուրդը ջերմագին պիտի ողջունեն նոր հերոսները, ի հարկէ անիծելով Մուսթաֆա Քէմալն ու իր բռնակալութիւնը:

Այսպիսի ծաղրանկար ընտրութիւնները ի հարկէ նման արկածի միայն կրնան յանգիլ, ուշ կամ կանուխ:

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹԱՄԿԱՎԱՐՆԵՐՈՒ ՅՈՒՇԱԳԻՐԸ

Հայրենիք խօսելով Ամերիկայի թամկավարներուն կողմէ Հայաստանի Անկախութեան կոմիտէին ուղղուած ծանօթ անմիտ յուշագրին վրայ, կը գրէ (25 Ագոստոս).

— «Զնաշխարհիկ գիւտ մը ընողի ծիծաղելի միամտութեամբ, յուշագիրը խմբագրողները կը յայտարարեն նաեւ որ արտասահմանի մէջ Բարեգործական Միութիւնը, Նիւ Եորքի Կրթականը, Դատերք Հայաստանի Ընկերութիւնը, Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութիւնը, Լոնտոնի Հայուհեացը եւ Հօկը կը համակրին այսօրուան Հայաստանին եւ սրտագին կ'աջակցին անոր:

«Մոլեգին կիրքը եւ շիլ ու պղտոր հաշիւներ մղած են ամերկավար կուսակցութիւնը մինչեւ արնտեղ, որ ան կը յիշատակէ անունը սահմանափակ գետնի մը վրայ գործող Նիւ Եորքի Հայ Կրթականի, որուն մեր հայրենիքին հասցուցած օգնութիւնը պղատոնական համակրանքներէ այն կողմը չանցնիր, բայց չի յիշատակեր Հայ Կարմիր Խաչը, որ միայն սա վերջին մէկ-երկու տարուան ընթացքին տասնեակ հազար տոլարներ հանգանակեց եւ ուղարկեց՝ հայ գաղթականներու Հայաստան փոխադրութեան համար. ինչպէս նաեւ հսկայական հակերով հագուստ ու կօշիկ կ'ուղարկէ Երկիր՝ որոնցմէ գժբախտաբար, ամէնէն առաջ կ'օգտուին իրենք՝ կարմիր կոմմունիստները:

«Դարձեալ, եթէ պէտք է Հայաստանի համակրողներուն եւ անոր «սրտագին աջակցութիւն» ընծայողներու անունները յիշատակել, ապա այդ պարագային անկարելի է չյիշել օրինակ, անունը Հ. Յ. Դաշնակցութեան, որ հազիւ Երեւանի հեղեղի լուրը առաջաց, մօտ 10 հազար տոլար փութացուց աղէտի վայրը, մինչ ամերկավար «հայրենասէր»ներ ինացին իրենց քար անտարբերութեան մէջ, կամ երբ Շիրակի երկրաշարժին լուրը առացուեցաւ, միմիայն այս թերթի միջոցաւ հանգանակուեցաւ մօտաւորապէս 30 հազար տոլար:

«Բայց միթէ՞ կարելի է քաղաքացիական առաքինութիւններ սպառել ամերկավար շեղջակոյտէն...»:

ՓԱՐԻՋԻ «ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ»

Վերջերս յաճախադէպ դարձած են ոստիկանական խուզարկութիւնները: Այս առթիւ Թագապետական ոստիկանական տնօրէնն կիշար հետեւեալ յայտարարութիւնները կ'ընէ.—

— Ոստիկանական սեսուչը Քիափ պատրաստած է մանուածոյ ծրագիր մը «մաքրագործելու» համար Փարիզը: Յանկարծական խուզարկութիւններ կը կատարենք թաղերուն մէջ, որոնք ծանօթ են իրրեւ հաճոյքի վայր:

Մեր գաղտնի ոստիկանները անցորդի նման կ'որսացուին եւ կ'առաջնորդուին գաղտնի տեղեր: Հոն անպայման «անբաղձալի» մը կայ, զոր կը ձերբակալեն անմիջապէս: Ու եթէ «գաղտնի տուներ» են, կը գտնուին Օտարականները անմիջապէս կը վտարուին: Սէն-Տընի, Սէպաստոփոլ պուլվարներուն վրայ, որոնք բոզերու թաղերն են, խուզարկութիւններու ընթացքին կը ձերբակալենք զէնք կրողները, թափառաշրջիկները: Պոռնիկներուն մասին ալ խիստ քննութիւն կը կատարուի: Տարին 60,000 պոռնիկներ կը քննուին ոստիկանութեան մանուածոյ ապահովութեան մը կողմէ:

*** Անցեալ գիշեր 19րդ. թաղամասին մէջ խուզարկուեցան մօտ 20 պանդոկներ: Ոստիկանները քննութենէ անցուցին 500է աւելի սենեակներ եւ ձերբակալուեցան 1000է աւելի մարդիկ, որոնց 39ը «կասկածելիներ»:

Նոյն առեն ոստիկանական ուրիշ խումբ մը քննութենէ անցուց 20րդ թաղամասին պանդոկները: Հարցաքննուեցան 250 հոգի, եւ ձերբակալուեցան 50 հոգի:

ՕԴԱՐՇԱՒՆԵՐԸ

ՆԻՒ ԵՕՐՔ - ՀՈՒՄ ԹՌԻՉՔԸ.— Երեքշաբթի ամերիկացի օդանաւորդ Լոյտ Պէրթօտ, Օլտ-Օրչըրտի կայանէն թռաւ դէպի Հոմ «Օլտ-Կլօրի» օդանաւով, որ միայարկ թռչուն մըն է: Շարժանիւը ունի 450 ձիու ուժ եւ կը պարունակէ 5250 լիտր պէնզին: Պէրթօտի կ'ընկերանան օդանաւորդ Հիլ եւ Նիւ Եորքցի Ֆիլիփ Փէյն, անթելի մասնագէտ:

Գետնէն վեր բարձրանալու գործողութիւնը վիճակով շահեցաւ Հիլ, որ յաջողութեամբ վարեց եւ օդանաւը արագօրէն հեռացաւ: Ամբողջ թռիչքին տեւողութեան օդանաւը պիտի վարէ Պէրթօտ, եւ պիտի հետեւի Նիւ-Ֆաունտլէնտ—Պօրտօ—Հոմ գիծին: Ովկիանոսին վրայ պիտի նետեն պատկ մը, ձօնուած՝ Նունկէսէր-Քոլիի: Հոմ հասնելէ յետոյ օդանաւորդները պիտի թռչին Ներսպալի պէսաւոր մայրաքաղաքները, եւ, թերեւս օդանաւով, պիտի դառնան Փարիզէն Նիւ Եորք:

Գիշերը անթելով կը հաղորդէր թէ ճամբորդութիւնը կը կատարուի բնականոն կերպով եւ ժամը 100 մղոն կարելով:

Երէկ առաւօտ ո՛չ մէկ լուր կար «Օլտ Կլօրի»էն:

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ.— Ամերիկացի երկու օդանաւորդներ, Պրոք եւ Շլի, որ «Փրայտ ավ Տիթրոյթ» օդանաւով Սեպտեմբերի սկիզբը Պոլիս հասած էին, Սեպտեմբեր 2ին հասան Պաղատատ, անցնելով Տաւրոսի լեռնաշղթային վրայէն, ուր թանձր մշուշներու մէջ ինկան եւ ովկեանոսին վրայ կրած իրենց դժուարութիւններուն չափ նեղութիւններ կրեցին: Ժամացոյցի կանոնաւորութեամբ շարունակելով իրենց ճամբան, 3 Սեպտեմբերին հասան Պէնտէր-Ապպաս, 4ին՝ Քարաշի, 5ին՝ Ալլահապատ, 6ին՝ Կալկաթա: Երկու օդանաւորդներու առողջական վիճակը շատ լաւ է, մեքենան անեղծ, ու մեծ յոյս ունին 28 օրուան մէջ կատարել աշխարհի շրջանը:

Երէկ Կալկաթայէն Ռանկուն մեկնեցան:

ԻՍԿ ԶՐՈՆՍԱՅԻՆԵՐԸ.— «Կապոյտ թռչուն»ը կը սպասէ աղուոր օդերուն: Իսկ «Թանկօ», զոր կը վարեն Թարասքօն եւ Լոլէ, երեքշաբթի մեկնեցաւ Լոնտոն եւ առանց երկիր իջնելու կը վերադառնար Փարիզ, երբ մեքենայի խանգարման մը պատճառով, իջաւ Ապվիլ:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԿՈՒԻՒՆԵՐԸ.— Հնդկաստանի Նակփուր քաղաքին մէջ կրօնական նոր խռովութիւններ պատահեցան: 15 հոգի մեռան, հարիւրներով ալ վիրաւորուեցան: Զինուոր դրկուեցաւ կարգը վերահաստատելու համար: Սակայն նոր կռիւներու կը սպասուի եւ քաղաքին երեւելիները իրենց կիները ղրկեցին տարբեր քաղաքներ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ վիճակը ընտրութիւններէն վերջ

Թարմգի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ 5 Սեպտեմբեր Թուականով.—

Թուրքիոյ բոլոր կողմերէն հասած լուրերը ցոյց կուտան թէ ամէն տեղ Խալք կուսակցութեան (Քէմալական) թեկնածուները յաղթած են ընդհ. ընտրութեանց մէջ: Իրապէս ալ միակ ընդդիմադրութիւնը տեսնուեցաւ Պոլսոյ մէջ, ուր անկախ թեկնածու մը Մէկ քուէ ստացաւ:

Հիմա որ ընտրութիւնները վերջացան, ժամանակ է ակնարկ մը նետել ներքին քաղաքական կացութեան վրայ: Նախ՝ յայտնի է թէ կազի փաշայի անձնական հմայքը տակաւին Թուրք քաղաքական կեանքի տիրապետող երեւոյթն է, եւ ի հեճուկս հակառակ հաւաստումներու, անիկա դեռ կը շարունակէ վստահիլ իր նախկին խորհրդականներուն վրայ: Այսպէս, Աֆիոն Գարահիսարի երեսփոխան Ալի պէյ եւ Այնթապի երեսփոխան Քըլըճ Ալի պէյ (առաջինը նախագահ, երկրորդը անդամ վերջերս լուծուած Արեւմտեան Անկախութեան դատարանին), Սալիհ պէյ, եւ միւսները անխուսափելիօրէն կ'ընկերանան կազի փաշային ուր որ երթայ: Ասկէ զատ ոեւէ փոփոխութիւն չէ կատարուած դահլիճին մէջ, եւ գործավարներէն շատեր վերջերս իրենց ժամանակին մեծ մասը Պոլսոյ մէջ կազի փաշային հետ անցուցին:

Ընտրութեան ամէնէն ուշագրաւ երեւոյթներէն մէկն է ամբողջական խաւարումը Յառաջդիմասէր Կուսակցութեան, որուն ոչ մէկ անդամը յաջողեցաւ աթոռ մը ապահովել նոր Ազգային Մեծ Ժողովին մէջ: Ասիկա քիչ մը տարօրինակ է, որովհետեւ նախկին դիւնուորական վարիչներ՝ ինչպէս զօրավար Ալի Ֆուատ փաշա վերջերս Կազի փաշային կողմէ ընդունուած էին եւ կը կարծուէր թէ մերձեցումի եղանակ մը կարելի պիտի ըլլայ գտնել նախագահին եւ իր նախկին զէնքի ընկերներուն միջեւ: Թերեւս իրերու այս կացութեան մէջ մասամբ պատասխանատու է վարչապետ Ըսմէթ փաշա, որովհետեւ անիկա ալ գրեթէ Կազի փաշային չափ կարեւոր դեր խաղացած է Թեկնածուներու ընտրութեան եւ մերժումին մէջ: Օրինակի համար արհեստաւոր դասակարգերէն շատ մը նոր երեսփոխաններ ճանչցուած են իրրեւ Ըսմէթ փաշայի մարդիկը, նոյնպէս մերժուածներէն ոմանք ալ իրրեւ անոր հակառակորդ ծանօթ են:

Չետաքրքիր է դիտել նաեւ թէ պետական մենաշնորհներու, դրամատուներու, առեւտրական եւ ուրիշ ձեռնարկներու հետ կապուած երեսփոխանները ի՞նչ ասպիճան պիտի թոյլատրուին մնալ այդ դիրքերուն մէջ: Նախագահը իր ընտրական յայտարարութեան մէջ բացէ ի բաց ըսաւ թէ երեսփոխանները պէտք է հրաժարին այդ պաշտօններէն, որոնցմէ շատեր խիստ շահաբեր են: Ասիկա կը վերաբերի մասնաւորաբար այներեսփոխաններուն, որոնք պաշտօններ ունին մենաշնորհներու մէջ, եւ անոնց քաշուելով երեւան պիտի գայ թէ այդ մենաշնորհներէն մէկ քանին ո՛րքան անգոհացուցիչ կերպով կը քալեն: Թուրքիոյ հանրային կարծիքը դժգոհ է մենաշնորհներէն, որոնք պատճառ դարձան ապրուստի սղութեան, ու կը կարծուի թէ նոր Ազգային Մեծ Ժողովը պիտի աշխատի դարմանել այս մասին նախորդին գործած կարգ մը սխալները:

Կը կարծուի թէ նոր խորհրդարանի բացումը պիտի կատարուի Հոկտեմբերի վերջը:

Աշխարհի զինաթափութիւն կ'ուզէ

Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովի վիճաբանութիւնները սկսան հետաքրքիր դառնալ: Երեքշաբթիի նիստին մէջ Հոլանտայի արտաքին նախարար վան Պոքլանտ, գրեթէ ընդհանուրին ծափահարութեան մէջ, արտասանեց երկար ճառ մը՝ յատագովելով ընդհանուր զինաթափութիւնը, որ, ըսաւ, հեռաւոր իտէալ մըն է դեռ, ու եզրակացնելով առաջարկեց կրկին լայն քննութեան ենթարկել Պէնէշի 1924ի ոչ-յարձակողական ծրագրին մէջ յայտնուած սկզբունքները: Շեշտելով որ մինչեւ հիմա անկարելի եղած է նիւթապէս իրագործել զինաթափութիւնը, հոլանտական պատուիրակը հեգնութեամբ յիշեց այն մեքենայութիւնները որոնք արգելք եղան զինաթափութեան, փոխադարձ ապահովութեան եւ պատերազմը արգիլելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան ջանքերուն:

Յայտնի էր թէ Անգլիոյ կ'ակնարկէր: Չէմպրլէյն լուռ մտիկ կ'ընէր:

«Զինաթափութիւնն ու Ազգերու Դաշնակցութեան վարդապետութիւնը ծանր փորձերու ենթարկուեցան անցնող տարուան ընթացքին, ըսաւ: Զինաթափութեան նախապատրաստական յանձնաժողովի եւ ծովային երեք մեծ պետութեանց խորհրդաժողովին ձախողութիւնը ցոյց տուին թէ սպառազինութեանց սահմանափակումը դեռ շատ հեռու է: Սակայն պէտք է բան մը ընել: Երկինքէն չէ որ շնորհ պիտի գայ: Մենք պէտք է գործադրենք այն մեծ սկզբունքները, որոնց վրայ հիմնուած է Ազգերու Դաշնակցութեան Ուխտը:»

Այս ճառը երկրորդական գիծի վրայ դրաւ Լեհաստանի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Գրաշարի ճրագի վրայ 2 Օգոստոս ճոռոմաձայն Մոսիսյանը ինձ գործ էր տալիս:

Իր ցայտուն ոճարանությամբ Մոսիսյանը ինձ համար շատ հետաքրքիր մարդ էր:

Հաճախ, ուշ գիշեր, երբ ես արդեն հոգնած էի տպարանի ծանր աշխատանքից, նա ինձ կանչում էր իր մոտ և ստիպում էր կարդալ իր ստեղծագործությունները:

Ես կարդում էի, իսկ նա ինձ ուղղում էր:

Մոսիսյանը ինձ սիրում էր որպես ուսանողի, որովհետև ես ուշադիր էի նրա ասածների նկատմամբ:

Ես ինձ համար գրեթե ամեն օր նոր բան էի սովորում:

Մոսիսյանը ինձ ասում էր.

— Դուք ունեք լավ ականջ, ձեզ հետ հաճելի է աշխատել:

Ես ամաչում էի և չգիտեի ինչ պատասխանել:

Մոսիսյանը ինձ ասում էր.

— Ես ձեզ կտամ իմ ստեղծագործությունները, դուք կարդացեք, ուղղեցեք, ես ձեզ կտամ իմ ստեղծագործությունները, դուք կարդացեք, ուղղեցեք...

Ես վերցնում էի նրա ստեղծագործությունները, կարդում էի, ուղղում էի, բայց ոչ մի անգամ չհամարձակվեցի ասել նրան, որ նրա ստեղծագործությունները ոչ մի արժեք չունեն:

Ես ինձ համար որոշեցի, որ նրա ստեղծագործությունները ոչ մի արժեք չունեն, որովհետև նա ինձ ասում էր.

— Ես ձեզ կտամ իմ ստեղծագործությունները, դուք կարդացեք, ուղղեցեք...

Ես

ՅՈՒՆԻՍ Ի.ՍԱՐՅԱՆ

(56)

«ՅՈՒՆԻՍ Ի.ՍԱՐՅԱՆ»

— Դե հիմա ձեր աչքերն էլ փակեցեք, հանգիստ քնեցեք, մինչև որ ես ձեզ չարթնացնեմ,— ասաց Ռուզան ու դուրս եկավ սենյակից, որտեղ քնած էին Ռուզանի երեք երեխաները։

Ռուզանը ամուսնացել էր ինչ-որ ինժեներ Ալեքսանդրի հետ, որը մի քանի տարի առաջ մահացել էր։ Ռուզանը մնացել էր միայնակ, ինչպես և Ալեքսանդրի մայրը՝ Մարիամ տատը։ Ռուզանը ստիպված էր աշխատել, որպեսզի կարողանա իր և երեխաների համար հաց վաստակել։ Նա աշխատում էր մի մեծ գործարանում, որտեղ պատրաստում էին ռազմական նշանակության տարբեր առարկաներ։ Ռուզանը ամբողջ օրը գործարանում էր լինում, իսկ տատը մնում էր տանը և հոգում էր երեխաների մասին։

Ռուզանը դուրս եկավ սենյակից, որպեսզի երեխաները քնեն, բայց նրանք չէին քնում։ Նրանք սպասում էին մորը, որպեսզի նա գնա և նրանք կարողանան ուրախանալ։

— Ես, այն է՝ Ռուզանը, ինչո՞ւ է այդքան ուշացել,— ասաց Ռուբիկը։

— Ես կարծում եմ, որ նա ինչ-որ նոր բան է գտել մեզ համար,— ասաց Ռուզանը։

— Ես էլ եմ կարծում

պատուիրակ Սօքալի առաջարկը՝ Լոքառնոյի դաշինքներու պակասը լրացնող ապահովութեան նոր դաշինքներ կնքելու մասին։

Փոքր պետութիւնները իրենք զիրենք բաւականին պաշտպանուած չզգալով, կը սկսին գլուխ ցցել եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը մտցնել իր բուն հունին մէջ, դատարկ խօսքերէն գործի մղելով զայն։

Շթրէզէմանի երէկ տեսակցեցաւ Պրիանի հետ՝ լեհական առաջարկին մասին։

Լրտեսներու դատը Լէնինկրատի մէջ

Երեքշաբթի Լէնինկրատի մէջ սկսաւ դատավարութիւնը այն 26 լրտեսներուն, որոնց ձերբակալումը հաղորդեցինք անցեալ օր։ Լրտեսներէն 4ը կիներ են։ Բոլորն ալ ամբաստանուած են թէ կը գործէին ի հաշիւ Անգլիոյ։ Դատավարութեան ներկայ էին Ռուսիոյ սահմանակից պետութեանց բոլոր դիւանագիտական ներկայացուցիչները։

Ամբաստանեալներէն Ալպէրթ Կոյըր յայտարարեց թէ հրաման ստացած էր մտալ Լէնինկրատի մէջ 1927 տարուան ընթացքին, «որովհետեւ անգլիական ուժերը շուտով պիտի գային գրաւել քաղաքը»։ Ասկէ երկու շաբաթ առաջ, ուրիշ ամբաստանեալ մըն ալ, Միթիակին, խոստովանած էր այդ պարագան, եւ յետոյ ձնանասպան եղած էր։

Սովետներու ընդհ. դատախազը պնդեց թէ լրտեսական այս ցանցին վարիչն է անգլիացի Պոյս, որ իր ձեռքին տակ ունէր բազմաթիւ վարձուած Ռուսեր եւ Անգլիացիներ։ Այս լրտեսները կը գործէին Լէնինկրատի զինուորական շրջանակներուն մէջ։ Անոնց միջեւ միջնորդութիւն կը կատարէր Սօքալօֆ, «անգլիացի գործակալը Ֆինլանտայի համար, որ աջ բազուկը եղած է հռչակաւոր անգլիացի լրտեսին՝ Տիւքսի»։ Պոյսի գլխաւոր գործակալներն էին Կոյըր եւ Քլոփուշին։ Կոյըր ցարական ծովային սպաներէն է, եւ պաշտօն ունէր հսկելու Պալթիկ ծովուն մէջ կարմիր նաւատորմին բոլոր շարժումներուն վրայ. Քլոփուշին կը պատկանի անգլիացի անպարտելի լրտեսներու խումբին։ Եւ դեռ ուրիշ լրտեսներ ալ կը հսկէին Սեւ ծովուն վրայ։

Անդրյորդանանի անկախութիւնը

Երուսաղէմէն *Թայմզի* կը հեռագրեն.—

Տեղական «էլ Եարմուք» արաբերէն թերթը կուտայ ամփոփումը Անգլիոյ եւ Անդրյորդանանի միջեւ դաշնագրի նախագիծի մը, որուն համաձայն Անգլիա պիտի ճանչնայ Անդրյորդանանի անկախութիւնը՝ Էմիր Ապտուլլահի իշխանութեան տակ, իսկ անոր տղան՝ դեռատի Էմիր Թալալը՝ իբրեւ օրինաւոր յաջորդ։ Էմիր Ապտուլլահ բանակիվերին հրամանատարը պիտի ըլլայ եւ պիտի ունենայ դատական, օրէնսդրական եւ գործադիր իշխանութիւն։ Անդրյորդանանեան կառավարութիւնը պիտի բաղկանայ հինգ նախարարներէ, որոնք են՝ վարչապետ, ներքին, դատական, կրթական եւ պատերազմական նախարարներ, որոնք ժողով պիտի գումարեն ըստ հաճոյս Էմիրին։ Շրջանային հիման վրայ 15—20 անդամէ բաղկացած օրէնսդիր ժողով մը պիտի ընտրուի։ Այս վերջինն է որ պիտի ընտրէ նախարարութիւնը։ Դաշնագիրը երկու տարի ի զօրու պիտի ըլլայ։ Անգլիա փորձագէտ խորհրդականներ պիտի հայթայթէ։

Թուրքիա եւ Պուլկարիա

Ճիւմհուրիյէթ խօսելով թուրքեւպուլկար յարաբերութիւններու մասին, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.—

Անցեալները քննադատած էինք պուլկար կառավարութիւնը, նկատելով որ հակառակ կնքուած դաշինքներու, Սոֆիայի դահլիճը կը մերժէր վերադարձնել պուլկարաբնակ Թուրքերու կալուածները։ Կիսապաշտօնական «Լա Պիւլկարի» թերթը, մեր այդ յօդուածին պատասխանելով, «անտեղի անվստահութեան» կը վերագրէ մեր յայտնած գաղափարները, եւ կը կարծէ թէ մեր նպատակն է ազդել ներկայիս Էնկիւրիի մէջ տեղի ունեցող թուրքեւպուլկար յարաբերութիւններուն վրայ։

Պուլկար թերթը շատ կը սխալի։ Մենք ուզեցինք հասկցնել միայն թէ, անկարելի է Պուլկարիոյ հետ յարաբերութիւններ հաստատելու տարբեր եղանակ մը գտնել, որքան ատեն որ չլուծուած դատ մը կայ մէջտեղը։ Մենք կը կարծէինք թէ Պուլկարիա վերջ ի վերջոյ իրաւունք պիտի տար մեզի, մանաւանդ որ փոխադարձութեան օրէնք մըն ալ գոյութիւն ունի։

«Լա Պիւլկարի» կը գրէ թէ, Թրակիոյ պուլկար գաղթականներու կողմէ կատարուած ցոյցերը լաւ ընդունելութիւն չեն գտած պուլկար շրջանակներու մօտ։ Թրակիոյ խնդիրը բոլորովին տարբեր խնդիր մըն է։ Մանաւանդ որ Պալքանեան պատերազմէն յետոյ մենք Պուլկարներուն ձգեցինք կալուածները այն բոլոր գաղթականներուն, որոնց բնակած շրջանները Պուլկարիոյ կցուած էին։

Մենք հինէն ի վեր կը փափաքինք որ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ յարաբերութիւնները բարեկամական եւ անկեղծ հիմերու վրայ հաստատուին։ Ասոր համար, փոխադարձաբար մէկ կողմ պէտք է նետել անցեալէն փոխանցուած կնճռոտութիւնները ու վէճերը։

Ճիշտ այս մտահոգութեամբ է որ, Թրքահպատակներու իրաւունքներուն վերադարձումը պահանջեցինք։ Առ այժմ այսքան բացատրութիւնը բաւական կը համարենք, յոյս ունենալով թէ օր առաջ պիտի փարատի մեր այս մտահոգութիւնը։

Թուրքեւխորհրդային դաշինքը

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն.—

Արտասահմանի մէջ երեւցած կարգ մը լուրերու համաձայն, իբրեւ թէ Խորհրդային Միութիւնը Էնկիւրի դիմած է Թուրքեւխորհրդային դաշինքը երկարաձգելու մասին եւ թէ մերժողական պատասխան ստացած է։

Անատոլուի գործակալութիւնը քննութիւն կատարելէ վերջ, կը յայտարարէ թէ պաշտօնական շրջանակներու մէջ այս մասին ոեւէ տեղեկութիւն չկայ։

Թէր.— Մենք արդէն ըսած էինք թէ այդ լուրը յերիւրածոյ է։

ՊՈՒԽԱՐԻՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ Պուխարին իր կուսակցութեան Բաղաքական Բիւրոյին յանձնած է տեղեկագիր մը, ուր ան համոզումը կը յայտնէ թէ «Եւրոպա մտած է յեղափոխութեան ճամբան մէջ» ու կարծէ թէ յեղափոխութիւնը պիտի սկսի Ֆրանսայէն, որուն վրայ պէտք է կեդրոնացնել ամբողջ ուշադրութիւնը։

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը ՀՈԿՏ. ՇԲ. ԵՐԵԿՈՅ ՓԸՐԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԸ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ.

Ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի ընկերները այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին Քաֆէ օ Քլէր տը լա Լիւնի վերնայարկը, Մէթրօ Իթալի։ Օրակարգ. Հինգերորդ Շրջ. ժողովի հարցերուն քննութիւնը։

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. կարտանի կոմիտէին, այս կիրակի կարտանի Հ. Յ. Դ. ցան մէջ։ Հոգեհանգիստ եւ բանախօսութիւն։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. Պ. Ե. ԹՕԼԱՑԵԱՆԻ *եւ* ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Իր Ջ. տարեշրջանի բացման առթիւ կուտայ իր Ա. ներկայացումը 24 Սեպտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.45ին Société Savantesի մէջ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ ԺԱՆ-ԷՔԱՒԻ ԳԼՈՒԽՈՐ ԴԻՐՔՈՅՐ

ՀԱՅՐ ԼԸ ՊՕՆԱՌ ՅՈՒԶԻՋ ՏՐԱՄ 4 ԱՐԱՐ

ԵՒ ԱՊԱՐԱՆՋԱՆԸ, *կատակերգութիւն 1 արար*

կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ս. Ալիքսանեան, Ս. Նշանեան, Գ. Փափազեան, Օր. Անահիտ եւ Պ. Պ. Երուանդ Թօլայեան, Տրդատ Նշանեան, Արտաշէս Դմբէթեան եւ Արմենակ Սարրաֆեան։

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ.— 25, 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ԶԱՐԻՖԵԱՆԻ ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

Այս Շբ. երեկոյ ժամը 9ին, Մարսիլիոյ Bon Théatreին մէջ

կը բեմադրուի **ՈՒՐԻԷԼ-ԱԿՈՍՏԱ**

Մասնակցութեամբ՝ դերասան՝ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանի միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին Դրադարան-ընթերցարանը։ Օրակարգ. վարչութեաննոր ընտրութիւն։ Առանց բացառութեան ամէն ընկեր պարտաւոր է ներկայ գտնուիլ։

Լիոնի Ազիւնի Հայրենակցական միութեան վարչութիւնը, տարեկան ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամները եւ հայրենակիցները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1.30ին, 19 րիւ Փասթէօր Մանիկեանի ճաշարանը։

Օրակարգ.— Տարեկան բարոյական եւ նիւթական հաշուետուութիւն, Ազգ. միութեան ընտրութեանց մասին խորհրդակցութիւններ եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուին Իգմիրցի Գէորգ եւ Տիրուհի Շէլլավեան որոնք Իգմիրի դէպքին կորսուած են։ Իմացնել՝ իրենց քրոջը Վարդուհի Շէլլավեանի 54bis Av. Gennevilliers, Colombes Seine, France. կը խնդրուի ցուներհայ Թերթերէն արտատպել։ Լուր տուողին ճամբեայ «ցառաջ» կը նուիրուի։

— Կը փնտռուին ցարութիւն եւ պայծառ Մանտրօեան որ 8 տարի առաջ Պոլիս Գատրգիւղ Հալաճ փողոց թիւ 1 կը բնակէին։ ցարութիւն ամուսնացած էր Թուբէյէկցի Տիգրանուհիի հետ։ Կը կարծուի որ այժմ Նիսի կողմերը կը գտնուին։ Իմացնել՝ իրենց եղբօր Բենիամին Մանտրօեանի, հասցէ՝ Manuel Mardirossian, 15 Rue Odéon Gap (H. A.)։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻԻ

"ՁԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱՔԻԱՑԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՏԻՏԱՂ - ՏԻՏԱՂ - ՏԻՏԱՂ

ԳԻՆ՝ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն ու ցրուիչներուն։

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառաւ 500 քառ. մեդր մշակուած հող, պըտղատու ծառերով. եւ տուն մը 2 սենեակ, 1 խոհանոց եւ քաղ։

Դիմել՝ Աւետիսեանի 16, Rue Beauséjour, Sarcelles (S. et O.)

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆՈՒԷՐ ԳՐԱՍԵՐՆԵՐՈՒՆ

Թաւար՝ Լ. Անտրիէվ 12 ֆր., Լորտ Արթուր սեվայլի ոճիրը 7.50, կապուտիկը 5, Նօնօ եւ Ցօտօ 8, սիրոյ խորանին առջեւ 5, երկու ոգի 5, Տք. Մօռօի կղզին 12, Մանկութեան մեղքերը 15, Տիկին Բօժէ 5, Սատանային գաւակը 3, կարմիր մարդոց երդումը 20, Մանօն Լէսքօ 15, Թաֆայել 18, կրացիէլլա 10, Շօճա Նասրէտտին 20, Թապլվար 7, Փանջունի 7, Մակաբոյծը 6, Մահացու սէրը 3, Տք. Մօրի վրէժը 5, Բժիշկին գիրքէն փերցուած էջեր 10, Ֆաքիր Թահիրա 5, Աղբգ Ղաբիպ 5, Թօփալ Օսման 5, Ջայնագր. երգարան 10, Յոցի երգարան 10, Սուրիականերգարան 5, երազահան 6, Բաղդացոյց 10, Ֆրանս. խօսակց. 5 եւ 8 ֆր.։

Բարեկենդանի անկուտիները 3.50, Բունի ամուսնութիւն 3.50, Լը Պարպուլիէ 2.50, Մոլորեալ ճամբորդը 2, երանոս աղբար 3, Ամուսնական խնդրանք 2, կոյր երգչուհին 3, Սքաքէն՝ Մոլիէռի 5, Շողոքորթը՝ Պարոնեանի 5, Սալամէ 4, Տրիլբի 5, Համլէթ 10, Օթէլլօ 10, Թագաւոր 10, Նիօքէ 5, Ֆիտօր Եօաննովիչ արքան 8։

Դուբեանի քերթուածները 5, երգեր ու տաղերը 2.50. Ցաղք եւ Նամականին 8, Խասիակեանի Հայրենի աղբիւրիցը 30, Ինտրայի Նոճաստանը 7, Օվար Խայեամ 4, Հաֆըզի քառեակները 4։

25 ֆրանքէ աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր, 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի գիրք նուէր, իսկ 100 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 15 ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի, փոսթի ծախք չառնուիր։ Դիմել հետեւեալ հասցէին.—

L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e).

ՍԱԿԱՐԱՆ

7 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	51
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	—
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	83
Թրք. ոսկի	» or	106	70
Մէճիտիէ	Médjidié	9	20
Լէվա	100 հատ Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	20
Լիր	» » Lire	139	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ջուից.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ	100 հատ Ley	15	70
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3450	—
»	II »	2010	—
»	III »	1665	—
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	165	—

ԱՊՈՒԽՏ

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ գնատրացի ԽԱՆԶԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES

Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած ըլլալով երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լաւագոյն ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS

9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille

Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛Ն, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛Ն,

Անոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ սուջուխ ուտել, թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

ցաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի 5—10 քիլօի ապսպրանքներ։ Մաքուր գործ։ Չափաւոր գին։

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՌՈՊԵՐԹ ԳՕԼԼԷ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ

1. Անգլիերէնի եւ Գերմաներէն դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ Գերմաներէն նամակագրութիւն
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.

ԴԻՄԵԼ ԱՆՁԱՄԲ ԿԱՄ ՆԱՄԱԿՈՎ

56bis Chemin Latéral, Enghien - les - Bains

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐԵ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԷ

Երազահան 6, 8, 10, 12.50, Երգարան 5, 7.50, 10.25, Թուղթի փող 2, Վերջին բաժակը 10, Աղգ. բարերար 4, Տօքթ. Վարդան 6, Լուսնկայ Անշնետացած սերուընդ մը 8, Ամմատանքի ձայներ 8, Կեանքը ինչպէս որ է 5, Կոյսի մը օրագիրը 5, Եօթը պատմուածքներ 5, Բժիշկին գիրքէն փորձեր 12.50, Թաշրա պէյ 5, Գ. Մուսթաֆայի գուարճալիքները 5, Շուան 25, Փիւտէքս 30, Փիւտէքսի նոր առաքելութիւնը 30, Պատիժը 2, Բէօր օղլու 2.50, Ափրոդիտէ 10, Ռասփութին 15, Տօքթ. Մօրի վրէժ, Մայատներու մէջ (2 հատ.) 25, Արշէն Լիւքէն 18, Շարլի Շարլի, Թիւրքմէններուն կռիւը 8, Ռոճայէլ 18, Մօբսոնի վիպակներ 2, Պատմուածքներ 25, Կարմիր ժամուց 10, Հայուհին 10, Աշուղ Ղարիպ, Աւազակապետը 30, Արձակ էջեր 12.50, Մեր խաչը 8, Աստուածները դատի են 20, Աքլոր եղբայր 6, Նամուս 10, Զար Ոգի 10, Պատի հարսը, Կայսրը 10, Զարշըլը Արթին 5, Պէպէքս 10, Յիմար կոյսը 10, Մերկ 10, Ուշ լինի 3, Քսան կախաղաններ 10, Յակոբ-Յաբէթ 10, Անոյշ 5, Վալա Մահտի 5.20, Քերթ. Պ. Դուրեան 5, Ազբիւր անմահութեան, Լոյս գլուխէ 3, Ճակատագրի փուշին վրայ 5, Հայաստանի նկարչները, Մխսաք Մեծարենց 15, Իսքնուսուցիչ գրուցատրութիւն 10, Ալպոմ հէքեաներու 3, Հարուածը 3, Հէքիմարան 50, Մատեան Մանկանց 50, Թիւրքիւզ 2.50, Վիճերական ախտեր 2, ինչպէս նահեւ ամէն տեսակ գիրք խոստ Աժան։ ԳՐԱՅՈՒՅԱԿՐ ՁՐԻ։ Դիմել նամակով՝ VAHRAM SÉVOUNI 5 Ave. Quihou, St. Mandé (Seine).

ՄԱՌՃԷԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՈՒՆԻՆՔ օրուան նորոյթին համաձայն շինուած *ռոպի քօրսաժի, ժիլէյի, փուլ-օվըռի, էշառփի, շալի քաշքօլի* եւ *քօմպինէզօնի* պատրաստ մեներ, խիստ նպաստաւոր գիներով։ Այցելեցէք մեր վաճառատունը ապահովելու համար ձեր շահը։ կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն

Հասցէ՝ Maison ASLAN - MOURAD 29 Rue Trévise. metro Cadet Paris (9). Tél. Provence52—17.

Ս. ԿԷՄԱԼՄԱՋԵԱՆ

Վ. Ա. Ձ. Ա. Ռ. Ա. Տ. Ո. Ի. Ն. Ը ՀԻՄՆՈՒԱԾ Է 1915Ի Ն

3, Rue Ste. Barbe, Marseille

Արեւելեան բարակ առաջնակարգ **ՍՈՒՐՃ** եւ Թարմ **ԼԷՊԼԷՊԻ** Անխարդախ եւ աժան։ Մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր գին։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

Վառարան սեւեռակ

Պուլվար փուասսոնիէր թիւ 1, *Մաթէն* Թերթին դէմ, պատուաւոր հայ ընտանիքի մը մօտ վարձու է օդասուն սենեակ մը երկու հոգիոց. կը նախընտրուի՝ երկու երիտասարդ։ Դիմել 8ՕՈ-ի ՖԼՊԻՒՍին, նոյն հասցէով։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Արեւելեան նոր գործառնութիւններ։ Դիմել I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

ՈՒՐԲԱԹ
9
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1927

9 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 436

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞ՒՐ Կ'ԵՐԹԱՅ ԺՈՂՈՎԸ

Ազգերու Դաշնակցութեան ուղերորդ Ընդհանուր ժողովի աշխատանքները :

Գերմանիա Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցելէ եւ Լոքարնոյի դաշինքները ստորագրելէ յետոյ ալ դեռ Դաշնակից Զինուորական Գրաւման Բանակը կը պահուի գերմանական հողերուն վրայ, իբրեւ ապահովութեան իրական երաշխաւորութիւն :

Ներկայ նստաշրջանի բացուելէն քանի մը օր առաջ էր միայն որ շռնդալից ձախողանքով մը փակուեցաւ երեք մեծներու նաւային զինաթափութեան խորհրդաժողովը։

Ազգերու Դաշնակցութեան յաջորդող երկու կարեւոր դէմքեր — լորտ Ռոպըրթ Սէսիլ եւ Պ. տը Ժուվընէլ յանախ եւ վրդովուած մեծերու դաւաղիր վերաբերումէն, հանդիսաւորապէս քաշուեցան իրենց ներկայացուցիչի պաշտօններէն :

Նախքան Ընդհանուր ժողովի գումարումը, մեծերը առանձին խորհրդակցութիւններով կ'աշխատին բոլոր կէտերը համաձայնեցնել իրենց տեսակէտներուն եւ շահերուն։

Վերջին ատենները աւելի մեծ չափերու կը հասնին գաղտնի ու մասնակի դաշնագրութիւնները ու քաղաքական համաձայնութիւնները :

Այս վտանգաւոր իրարանցումին մէջ փոքր պետութիւնները իրենք զիրենք պայթելու պատրաստ ռումբի վրայ կը կարծեն։ Անստուգութեան ու անապահովութեան մէջ կը տուայտին։ Ամէն մէկը վաղուան համար վստահութիւն չունի։

Ահա՛ ամփոփ գիծերով այն վիճակը, որուն մէջ կը սկսին ժողովի աշխատանքները։ Անտարակուսելի օրէն սեղանի վրայ պէտք էր գայիր այս ծանր ու ճնշող մթնոլորտի պատճառները ու պատճառ հանդիսացողները։

Ինչպէս կը տեսնուի նոր սկսած վիճաբանութիւններէն, փոքր պետութեանց ներկայացուցիչները այլեւս անհանդուրժելի կը գտնեն այն կացութիւնը, որուն մէջ մեծ պետութիւնները Ազգերու Դաշնակցութիւնը կը խաղան։

Առաջին ոտքէն նետողը կ'ըլլայ Հոլանտայի ներկայացուցիչ եւ արտաքին նախարար վան Պլոքլանտ, որ իրաւամբ դիտել կուտայ թէ՝ փոքր պետութիւններու ներկայացուցիչները կուգան խորհրդաժողովին՝ հաստատելու համար համաշխարհային խաղաղութիւնը, մինչդեռ մեծերը իրենք իրենց մէջ հակացութեան մը կուգան եւ միւսներուն հետ խաղի կ'ելլեն։

Ազգերու Դաշնակցութեան 1924ի զինաթափութեան փրոթոքոլը եւ նախապատրաստական աշխատանքներու յանձնաժողովը յառաջդիմութիւն մը չեն կատարած, կ'ըսէ Հոլանտայի ներկայացուցիչը։ Ի հարկէ կեանքը կանգ չառներ, եթէ առաջ չի քալեր, կրնշանակէ թէ ետ գացած է քանի մը քայլ. ապացոյց նաւային խորհրդաժողովի ձախողանքը։

Բայց աւելին կայ։ Փոքր պետութիւնները կատարեալ խաղաղութեան եւ ազգերու ներդաշնակ համակեցութեան հասնելու համար նկատի ունին հետեւեալ երեք պայմանները.— Ապահովութեան երաշխաւորութիւն, պարտադիր իրաւարարութիւն եւ զինաթափութիւն։ Փոքր պետութիւնները այս է որ կը սպասեն Ազգերու Դաշնակցութենէն, սակայն մեծերը խստօրէն կը յամառին այդ իրաւունքները չտալ նոյն հաստատութեան։

Կը թուի թէ փոքրերը փոխադարձ համաձայնութեամբ կամ լռելեայն միօրինակ մտածումով, որոշած են նեղը դնել մեծերը եւ խստիւ պահանջել որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ապահովէ իրենց այն, ինչ որ անկէ կը սպասեն, եւ ոչ թէ միայն իրենք քաղաքական մեքենայ մը այս կամ այն մեծ պետութեան ձեռքը՝ իր ուզած կերպով գործածելու համար զայն։

Դժուարին գործի մը ձեռնարկած են փոքր պետութիւնները. դժուար թէ մեծերը տեղի տան, որովհետեւ անոնք չեն ցանկար ոտք-ձեռք կապուած յանձնուիլ հաստատութեան մը, որ իր բոլոցքը ուժգին կերպով պիտի իջեցնէ մութին մէջէն քաղաքական դաւեր կազմակերպող մեծերու գլխին վրայ։

Այնուամենայնիւ միխիթարական բան մը կայ փոքրերու կողմէն ստեղծուած այս պայքարին մէջ. գոնէ մինչեւ հիմա գոյութիւն ունեցող համակերպական վիճակէն դուրս կուգան եւ կը բանան կեղծիքի վարագոյրը։ Հրապարակաւ կը յայտարարեն թէ Ազգերու Դաշնակցութեան դիրքը եւ անոր հեղինակութիւնը ի՞նչ պիտի ըլլայ՝ ծառայելու համար աշխարհի խաղաղութեան ու զրկուածներու եւ վտանգուածներու պաշտպանութեան :

Խորհրդաժողովին մասնակցող մեծերը կամ պիտի ընդունին եւ ընթացք տան այս պահանջներուն եւ կամ հրապարակաւ պիտի խոստովանին իրենց հակառակութիւնը եւ վերջնապէս քանդեն այժմու խրտուիլակ Ազգերու Դաշնակցութիւնը։

Ո՛չ միայն ժողովին մասնակցող փոքր պետութիւնները, այլ նաեւ աշխարհի զրկուած ու կողոպտուած ազգերը պատասխան մը կ'ուզեն մեծերէն, դրական կամ բացասական, սակայն յստակ եւ որոշ։

Այս յստակ պատասխանը պիտի որոշէ ամբողջ կացութիւնը եւ քօղազերծէ կեղծիքը։ Անկէ յետոյ միայն աշխարհի խաղաղութեան եւ ազգերու ներդաշնակ համակեցութեան ցանկութիւն ունեցող մարդկութիւնը հրապարակ պիտի բերէ այն տարրերը, որոնք պիտի կարենան իրականացնել ազգերու ճշմարիտ դաշնակցութիւնը։

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ

Սոֆիայի *Արաքսը* խօսելով վերջերս գումարուած Շ. Ց. Դ. պալքանի 21րդ շրջանային ժողովին մասին, կը գրէ. (30 Օգոստ.).

— «*Ժողովը գումարուեցաւ տաք մթնոլորտի մէջ։ Ամէն շրջան բերած էր իր բանաձեւը, ազգային քաղաքական հարցերու մասին, որոնց լուսաբանութեան համար տրամադրելի էին բոլոր նիւթերը։ Շատ մը խըլդիրներ, ինչպէս անկախ հայրենիքի պահանջը, պատգամաւորներուն համար յստակ էին իբրեւ հանդանակ։*

«*Ուրիշ կէտերու մէջ, ինչպէս մեր դիրքը կովկասեան հարեւաններու հանդէպ, գլխաւոր մտահոգութիւնն էր հայ ժողովուրդի ֆիզիքական ապահովութիւնը եւ անոր պահանջներուն գոհացումը։ Ոչ մէկ պարագայի մէջ որ եւ է բոնի գործողութիւն՝ Հայաստանի ներկայ կարգուսարքին դէմ, որ պարզապէս մէկ օղակն է ընդհանուր շղթայի մը։ Եւ ոչ մէկ գործակցութիւն այնպիսի տարրերու հետ, որոնք կասկածելի մարզանքներ կը փորձեն։*

«*Այս անգամ ալ, ինչպէս նախորդ ժողովներուն մէջ, Շրջ. ժողովը շեշտեց թէ Դաշնակցութիւնը, շարունակելով հանդերձ իր գաղափարական պայքարը խորհրդային իշխանութեան դէմ, ամէն ալ ակցութիւն պիտի ընծայէ հայրենիքին վերաշինութեան եւ զարգացման։*

«*Միեւնոյն ատեն, գաղութները համարելով պահեստի աղբիւրներ հայրենիքին համար, պիտի աշխատի անաղարտ պահել անոնց ազգային դիմագիծը, ուժ տալ նոր սերունդին կրթութեան եւ երիտասարդական միութեանց, եւ զարգացնել հայրենիքի գաղափարը։*

«*Ազգային իշխանութեանց ժամանակցելու հարցը մանրամասնօրէն քննելով, ժողովը քուէարկեց յստակ բանաձեւ մը։*

«*Շրջ. Ժողովի փակման ատեն, բոլոր պատգամաւորները, տարբեր թէ երիտասարդ, մէկ բաղձանք ունէին,— տեսնել կազմակերպութեան ուժը կրկնապատկուած եւ բոլոր ընկերները ջերմապէս աշխատանքի փարած, պայծառ մթնոլորտի մը մէջ։ Մէկ խօսքով՝ արդարացնել այն յոյսերը որ ամէն տեղ, ինչպէս այս գաղութին մէջ ալ, դրուած են Հ. Յ. Դաշնակցութեան վրայ,*

ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ

Յառաջիկայ ամիս Պոլսոյ մէջ նոր մարդահամարի պիտի ձեռնարկուի գիտական վերջին պայմաններով։ Հոկտ. 28ին, ամէն մարդ իր տունը պիտի փակուի, եւ քանի մը ժամ դուրս չպիտի ելլէ։ Մասնաւոր պաշտօնեաներ տունէ տուն պիտի պտտին, եւ բոլոր բնակիչները պիտի արձանագրեն, անհրաժեշտ մանրամասնութիւններով։

Մարդահամարէն առաջ, Թուագրուած պիտի կատարուի։ կարգ մը թաղերու մէջ արդէն վերջացած է գործողութիւնը։ Մնացեալ թաղերու տուներն ալ շուտով պիտի Թուագրուին։ Մօտաւորապէս 3000 հոգի պիտի գործածուին, մարդահամարը 3—4 ժամէն աւարտելու համար։ Պատրաստուած հրահանգի մը համաձայն, կառավարութիւնը ազատ է իր ուզած անձը գործի լծելու։ Խուսափողները 25 ոսկի տուգանք պիտի վճարեն։

*** Բերայի շիտակը պիտի կոչուի «Իսթիքլալ Ցատտեսի»։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆՈՐ ԵՒ ԽԻՍՏ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ "ԼՔԵԱԼ,, ԳՈՅՔԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՓԱԽՍՏԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԳՈՅՔԵՐԸ ՓՈԽԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ ՉՊԻՏԻ ՅԱՆՁՆՈՒԻՆ

Պոլսոյ *Միլլիյէթ*ին 4 Սեպտեմբեր Թիւին մէջ կը կարդանք.—

Ասցեալ տարի որոշում տրուած էր որ Լոզանի դաշնագրին գործադրութեան Թուականէն (6 Օգոստ. 1924) յետոյ գրաւուած գոյքերը փախստականներուն փոխանորդներուն պիտի վերադարձուին։ Այս որոշումին համաձայն, շատեր, որոնք չպիտի կրնային Թուրքիա վերադառնալ, իրենց փոխանորդներուն միջոցով սկսան դիմել դատարան եւ նոյնիսկ կարգ մը գոյքեր յաջողեցան վերստանալ։

Եւ սակայն տեսնուեցաւ որ անյարմար է վերադարձնել նախապէս գրաւուած գոյքերը այն Հայերուն եւ Յոյներուն, որոնք Թուրքիոյ մէջ դաւաճանութիւն ընելէ յետոյ փախան եւ այժմ փոխանորդներ կը նշանակեն իրենց համար։ Միւս կողմէ մեր գաղթականները ջնաս կը կրեն այդ ոտոշումէն։ Յետոյ պետական գանձն ալ կը կորսնցնէ։ Բազմաթիւ գաղթականներ, որոնք զետեղուած էին նման լքեալ տուներու մէջ, այդ որոշման համաձայն, դատարանին հրամանով փողոցները թափուեցան։

Այժմ մեզի կը տեղեկացնեն թէ գործավարներու խորհուրդ այս մասին նոր որոշում մը տուած է։ Երէկ, ելմտական գործավարութենէն Լքեալ Գոյքերու տնօրէնութեան հաղորդուեցաւ այդ որոշումը։

Ըստ նոր որոշման, նոյնիսկ 6 Օգոստոս 1924էն յետոյ գրաւուած փախստականներու լքեալ գոյքերը, իրենց Թուրքիոյ փոխանորդներուն չպիտի վերադարձուին այլ եւս, 6 Օգոստ. 1924 Թուակիր որոշման «փոխանորդներ» բառին տեղ գրուեցաւ «ԲՈԼՈՐ ՏԷՐԵՐԸ» բացատրութիւնը, հետեւաբար բոլոր լքեալ գոյքերու ԲՈԼՈՐ ՏԷՐԵՐԸ պէտք է ներկայանան ԱՆՁԱՄԲ, վաւերաԹուղԹերը իւրեանց, ապացուցանելու համար Թէ իրենց գոյքերը գրաւուած են 6 Օգոստոս 1924էն յետոյ։

Այս որոշումը հաղորդուեցաւ նաեւ դատական գործավարութեան կոդմէ, Պոլսոյ եւ բոլոր նահանգներու ընդհ. դատախազներուն։

Թուրքիա չհանեցաւ «Լօթիւս»ի դատը

Լահէյի միջազգային իրաւարար ատեանը առջի օր տուաւ իր վճիռը «Լօթիւս»ի ծանօթ խնդրին մասին։ Ինչպէս կը յիշուի, անցեալ ամիս դատավարութիւնը տեղի ունեցաւ Լահէյի մէջ, ուր ֆրանս. տեսակէտը պաշտպանեց արտաքին նախարարութեան իրաւագէտ-խորհրդական փրոֆ. Պատրվան, իսկ Թրքականը՝ դատական գործավար Մահմուտ Էսատ պէյ։ Տասներկու դատաւորներէն 6ը Ֆրանսայի եւ 6ը Թուրքիոյ իրաւունք կուտար։ Ձայներու այս հաւասարութեան առջեւ վերջին խօսքը կը Ճար Նախագահ Հիւպէրի, որ դէմ արտայայտուեցաւ Ֆրանսական Թեզին, ու այս կերպով Թուրքիա շահեցաւ դատը։

Թուրքիոյ ինպաստ քուէարկողներն են՝ Նախագահ Հիւպէրը (Զուիցերիա), Պուսթամանթէ (Քուպա), Օտա (Ճափոն), Անցիլօթթի (Իտալիա), Փէսսօա (Պրազիլիա), Ֆէլդի Տայիմ պէյ (Թուրքիա)։

Ֆրանսայի ինպաստ ձայն տուին՝ Լօտէր (Հոլանտա), վայս (Ֆրանսա), լորտ Ֆինլէյ (Անգլիա), Նիհոլմ (Տանիմարքա), Ալթամիրա (Սպանիա), Ճօն Պասէլ Մուր (Մ. Նահանգներ)։

Դատարանի պատճառաբանութիւնը կարելի է ամփոփել հետեւեալ կերպով.—

Դատարանը հրաւիրուած էր ճշտելու Թէ միջազգային իրաւունքին մէջ իրապէս կա՛յ օրէնք մը, որ արգիլէր Թուրքիան դատական հատապնդումներ կատարելէ Ֆրանս. շոգենաւին դէմ։ Արդ, այդպիսի օրէնք մը չկայ։ Նոյնպէս կարելի չէ ընդունիլ որ ոճիրը Ֆրանսական նաւի մը կողմէ գործուած ըլլալով, այդ նաւը Ֆրանս. հող կը նկատուի, հետեւաբար եւ յանցաւորը դատելու իրաւունքը Ֆրանսայի կը պատկանի։

Այս վճիռը վիճաբանութեան երկար նիւթ պիտի մատակարարէ միջազգային իրաւունքի մասնագէտներուն։ Արդէն երբ Նախագահը վճիռը կարդաց, փոքրամասնութեան մէջ Ճնացած 6 դատաւորները՝ յաջորդաբար կարդացին անձնական նօթեր՝ որոնց համաձայն իրենք չէին կրար միանալ դատարանի վճիռին։ Անոնց գլխաւոր տեսակէտը այն է, որ արգելքի բացակայութիւնը արտօնութիւն չի նշանակեր, եթէ միջազգային օրէնքը այս ինչ բանը չէ արգիլած, ըսել չէ Թէ արտօնած է զայն։ Վճիռին եւ դատաւորներու նօթերուն ընթերցումը տեւեց ճիշդ չորս ժամ։

Ֆրանսական Թերթերը դառնութեամբ կ'արձանագրեն Թուրքիոյ յաղթանակը։

Պատերազմի արգիլելու համար

Հոլանտայի ներկայացուցչին առաջարկէն վերջ, Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովին պաշտօնապէս ներկայացուեցաւ լեհական առաջարկը, որ կը բաղկանայ հետեւեալ երկու հատուածներէն.—

1. Միջազգային ոեւէ վէճ կարգադրելու համար պատերազմի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐ

կոտարեալ պատերազմ մըն է, որ տեղի կ'ունենայ Ֆրանսայի արեւելեան սահմաններուն վրայ։ երկու կարեւոր ռազմափորձեր, մէկը Շռենոսի հովիտին, միւսը Լորէնի նահանգին մէջ։

Շռենոսի հովիտին մէջ ռազմափորձերը, հակառակ անձրեւին ու Ցանծր մառախուղին, կատարեալ կանոնաւորութեամբ եւ պատերազմի իրապաշտ նմանութեամբ կը շարունակուին երկու բանակներու կողմէ։ Օդեվարտ եւ պինկերվալտ յեռներուն կողին վրայ Ցանդոնօվ, ռումբերովփորձեր, սուինի յարձակումներ տեղի կ'ունենան։ Առայժմ կարմիր բանակը յաղթող է։

Լորէնի մէջ ռազմափորձերը սկսան երկուշաբթի, Ջօրավար վէյկանի հրամանին տակ։ Հոս եւս մառախուղը արգելք եղած է որ օդանաւերը չկարենան լաւ ծառայել։

ցետոյ Թրջուած գետնին վրայեւ անտառներուն մէջ յարձակումը շատ դժնդակ էր զինուորներուն համար։ Այս ռազմափորձերուն մէջ ամէնէն մեծ դերը վիճակուած էր ռազմասայլերուն եւ հրասայլերուն։

ՕԴԱՐՇԱՒՆԵՐԸ

երէկ գրած էինք Թէ պէրԹոտի օդանաւէն լուր չկայ։ Ջորեքշաբթի առաւօտ Անդրատլանտեան մեծ շոգենաւերը ստացան անԹել մը, որ կը յայտնէր Թէ *Օլտ-Կլօբի*, Ովկիանոսին կեդրոնը փոԹորիկի բռնուած ըլլալով, ստիպուած էր ծով իջնել, եւ օգնութիւն կը խնդրէր։ Բոլոր շոգենաւերը օգնութեան փութացին, սակայն կարելի չեղաւ գայն գտնել։ Օդանաւը հսկայ շտեմարաններ ունի, զորս կարելի է պարպել վայրկենական եւ լեցնել օդով։

Միւս կողմէ Թեւերը 20 մեդր տարածութիւն ունին եւ կրնան ծփալ ծովին վրայ։ ցետոյ օդանաւորդները ունին քառակուսի նաւակ մը, որ կրնայ անմիջապէս ուռիլ եւ առնել 3-4 մարդ։ Օդանաւորդները ունին նաեւ լուսավառութեան միջոցներ, գիշերը լոյս տալու համար։ Շնկատառակ այս բոլորին, կարելի չեղաւ գտնել ո եւ է հետք։ Եւ նաւերը յուսահատ շարունակեցին իրենց ճամբան։

*** Լէվին կը սպասէ աղուոր օդերուն, եւ եթէ մինչեւ սեպտեմբերի 15ը չկարենայ մեկնիլ Ամերիկա, նոր ծրագիր պիտի մշակէ։

*** Օդանաւորդ Մաք Ինթոշ, որ կը գտնուի Տըպլինի մօտ գալտոնէլի կայանը, կը յայտարարէ Թէ պատրաստ է ճախրելու Ատլանտեանի վրայէն։ «Եթէ Լէվին ճամբայ ելլէ, մենք իրմէ 3 ժամ առաջ ենք, յետոյ մեր օդանաւն ալ 30 քիլոմեդր աւելի արագ կը Թռչի քան *Միս Քոլմպիան*։ Մենք մտադիր ենք մեկնիլ Ամերիկա եւ վերադառնալ»։

ՊՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՆՈՐ ՊԱՆՓԼԻՈՆ

Պոլշեւիկները կը խորհին մոսկուայի մէջ հիմնել մահատուն մը, ուր պիտի պահուին նշանաւոր պոլշեւիկներու... ուղեղները։ Այս նորօրինակ պանՓէոնը պիտի շինուի պետութեան ծախքով։ Ռուս գիտունները, մէկմիքով, պէշՓըրՓվ, Զալքէնտ կը խորհին Թէ պանՓէոնի մը մէջ ուղեղներու այս պահպանումը աւելի արժէք կը ներկայացնէ, քան այն որ ուրիշ երկիրներու պանՓէոններուն մէջ կը պահեն դիակ կամ աճիւն։ Ուղեղներու պանՓէոնը այն օգտակարութիւնը ունի, որ ապագային գիտուններու քննութեան համար աչագին նիւթ պիտի կրնայ հայԹայԹել։ Մնաց որ, կ'ըսուի Թէ, Թուրքովի մէջ նման մահատուն մը կայ, ուր կը պահուին 12 նշանաւոր պոլշեւիկներու ուղեղները... վասն քննութեան։

Ո՞ր պոլշեւիկներն են ատոնք, չենք գիտեր։

ՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆ ԼԻԳԱՆ

Փրակայի մէջ կազմուած է «Նոր Արեւելքի Ընկերվարական Լիգա» մը՝ գրեթէ մէկ տարուան յամառ աշխատանքի ու բանակցութեանց հետեւանքով։ Անիկա արդէն մշակած ու հաստատած է իր քաղաքական ծրագիր-կանոնագիրը եւ մօտ ապագայի մէջ կը պատրաստուի հանդէս գալ իր անդրանիկ կոչով՝ ուղղուած ընկերվարական կուսակցութիւններու ու համայն աշխատաւորութեան։

«Նոր Արեւելքի Ընկերվարական Լիգան» բացառապէս կազմուած է ընկերվարական կուսակցութիւններէ։ Անոր կ'անդամակցին Ռուս Էս-Էրները յանձինս իրենց ականաւոր ներկայացուցիչներուն (Վիքթոր Չերնով եւ Գուրեւիչ), Ուկրայնական Էս-Էրները՝ յանձինս յայտնի պետական - հանրային գործիչներու (Շապովալօ եւ Գրիգորեւ), Բելոռուսական Էս-Էրները ու ասդ. ֆետերալիստները (Գրիպպ եւ Կրիչեւսկի եւայլն) ու Հ. Յ. Դաշնակցութեան Փրակայի մարմինը։ Մտապատրանքներու զոհ չդառնալու համար առաջուց շեշտենք, որ այս կազմակերպութիւնը դեռ նոր է, անոր առջեւ դեռ բազմաթիւ խոչընդոտներ կան ծառացած, անիկա մէկ կողմէն պիտի յաղթահարէ այդ խոչընդոտները, միւս կողմէ պիտի աշխատի իր յարկին տակ հաւաքելու «Նոր Արեւելքի» ժողովուրդներու միւս ընկերվարական հատուածներն ու կուսակցութիւնները։

Սակայն անժխտելի է այն իրաւես ոգին որ կը ցուցադրէ Լիգայի քաղաքական ծրագիրը եւ այն գործնական խոշոր արդիւնքները, որ Լիգայի յաջող գործունէութեան պարագային, անոր հետ կը կապեն համակիր քաղաքական շրջանակները։

Աշխարհագրօրէն Լիգան կը փորձէ իբրեւ առաջին քայլ, ի մի համախմբել Խորհրդային Միութեան մէջ եղած ազգութիւններու ընկերվարական կուսակցութիւնները, խմբակցութիւններն ու անհատ ընկերվարականները։ Լիգայի միակամ ու համերաշխ աշխատանքները առաջին հերթին կը ձգտին ժաքրելու այն թունաւոր մթնոլորտն ու մեղմելու սրուած յարաբերութիւնները, վերոյիշեալ ժողովուրդներու եւ անոնց քաղաքական կազմակերպութիւններուն միջեւ։ «Նոր Արեւելք» հասկացողութիւնը Լիգայի ծրագրին մէջ կ'ընդգրկէ Խորհրդային Միութեան հետ նաեւ Լեհաստանը, Պալթեան պետութիւնները (Լաթվիա, Լիթուանիա եւ Էսթոնիա) եւ Ֆինլանտիան։

Լիգայի քաղաքական ծրագրի կեդրոնական խնդիրը ազգային հարցն է, զոր խաղաղ ճամբով լուծելու մտահոգութեամբ ալ խսկապէս երեւան եկած է ան։ Նկատի ունենալով մասնաւորաբար այն ձախող քաղաքականութիւնը, որ Խորհրդային Միութեան մէջ կը վարեն մեծամասնականները եւ օրը օրին աւելի կը բորբոքեն եւ հիւանդագին բնոյթ կուտան ազգային սրուած յարաբերութիւններուն Կովկասի, Ուկրայնայի ու Բելոռուսիոյ մէջ՝ Լիգան ամէն բանէ առաջ հաւաձախնութեան կ'ուզէ գալ Խորհրդային Միութեան ժողովուրդներու ազգային եւ տնտեսական - մշակութային խնդիրներուն շուրջ։

Անկէ յետոյ դիւրին կ'ըլլայ գործակցութեան կոչել նաեւ Լեհաստանի, Պալթեան երկիրներու ու Ֆինլանտիայի ընկերվարական կազմակերպութիւնները։ Լիգան ազգային հարցը Խորհրդային Միութեան սահմաններուն մէջ լուծելու նախապայման կը համարէ ազդերու ինքնորոշման կատարեալ ազատութիւնը։ Աւելին. ա'յն ազգային խմբակցութիւնները, որոնք ամփոփուած են կամ ինքնաւար շրջաններու մէջ եւ կամ իբրեւ ազգային փոքրամասնութիւն կը մնան այս ու այն հանրապետութեան կազմի մէջ՝ իրաւազօր են բաժնուելու, քաղաքական անկախ միաւոր դառնալու, կամ միանալու իրենց արեւազգի նակից մայր հատուածին։ Պետութիւններու սահմաններու ճշտումը՝ ազգագրական սկզբունքի համաձայն, բոլոր ջրանցքներու, նեղուցներու, նաւահանգիստներու միջազգայնացումը՝ եթէ անոնց օգտագործումը անխուսափելի անհրաժեշտութիւն է շարք մը ժողովուրդներու տնտեսական մշակութային զարգացման ու բարգաւաճումին։

Ընդունելով հանդերձ ժողովուրդներու ինքնորոշման լիակատար իրաւունքը՝ Լիգան, ինչպէս խորհրդային, նոյնպէս եւ արեւելեան Եւրոպայի բոլոր պետութիւններու հատազօրակցութիւնը, համակեցութեան բարձր պահանջը իրագործելու միակ ուղիղ ճամբան կը համարի այդ պետութիւններու ազատ միութիւնը, որու մէջ ազատօրէն մտնել ու դուրս գալ կարող են բոլոր վերոյիշեալ պետութիւնները։ Այդ պետութիւններու ազատ միութիւնը կը կազմուի փոխադարձ համաձայնութեամբ։ Ազատ միութեան գերագոյն մարմինը գերպետական օրկանն է, ուր բոլոր պետութիւնները ներկայացուած պիտի ըլլան հաւասար ձայներով ու հաւասար իրաւունքներով։

Ազատ միութեան մէջ ծագած բոլոր վէճերը պիտի լուծուին շահադրգռուած կողմերու համաձայնութեամբ, հակառակ պարագային՝ միութենական իրաւարարատեանի վճռով, որ պարտադիր պէտք է ըլլայ կողմերու համար։ Ազատ միութեան գերագոյն օրկանը (կեդրոնը) կ'ապահովէ իր անդամներու հողային սահմանները, միատեսակ մաքսային սակեր եւ հաղորդակցութեան պայմաններ կը ստեղծէ բոլոր անդամ պետութիւններու համար։

Լիգան գեռ իրական աշխատանքներու չանցած՝ իր շուրջը ստեղծած է մէկ կողմէ համակիրներու եւ բարեկամներու Ջերմ շրջանակ, միւս կողմէ ալ թշնամիներու եւ չարակամներու միակամ ճակատ մը։ Դժբախտաբար թշնամական տրամադրութիւն մնուցանողներուն տուն տուող ու նիւթ մատակարարողները անոնք են ամէնէն առաջ, որոնք Լիգայի աշխատանքներուն ամենաջերմ մասնակցութիւն ցոյց կուտային երկար ժամանակ եւ յանկարծակի, առանց բանաւոր պատճառներու, հեռացան անկէ։ Հեռացողներէն ոուս Սոցիալ-Դեմոկրատները հրահանգ ստացած են իրենց արտասահմանի կեդր. կոմիտէէն՝ առ այժմ սպասել, մինչեւ որ Լիգան իր ծրագիր-կանոնագիրը հրատարակէ, որոշելու համար թէ պէ՞տք է մասնակցին թէ ոչ։

Ուկրայնական Սոց. Դէմոկրատները՝ պատակտուած իրարու մէջ, միակամ որոշման չեն կրնար գալ. ոմանք կողմնակից են «զինեալ միջամտութեան» եւ ջուր կ'աւելցնեն «կովկասեան անկախութեան կոմիտէ»ի ջաղացքին ու Ժորտանիա-Ռամիշվիլիի հետ կը սիրաբանին, ուրիշներ անոր նպատակները օգտակար, ցանկալի եւ անհրաժեշտ գտնելով հանդերձ, դեռ կ'ուզեն վերապահ մնալ։ Ամէնէն տգեղ դերը կը կատարեն վրաց Սոց. Դէմոկրատները, մասնաւորապէս Ռամիշվիլի-Ժորտանիայի Փրակայի խմբակը՝ հրեայ Այօլլօի գլխաւորութեամբ։ Իր զրաւոր հրաժարականին մէջ այս խմբակը կը մատնանշէ երկու պատճառ, որոնց հետեւանքով կը հեռանայ Լիգայէն։

Իրողութիւնը սակայն այն է, որ «Կովկասեան անկախութեան կոմիտէ»ի կազմութենէն յետոյ Թուրք-Թաթարական գործիչներուն ևս Ուկրայնական ազգայնականներու պահանջով Ռամիշվիլին ու Ժորտանիան հրահանգած էին իրենց տեղիս խմբակին՝ հետեւել Լիգային, մանաւանդ որ այս հրաժարականը զուգադիպեցաւ Ռամիշվիլիի Փրակա գալուն հետ։

Մեր կուսակցական մամուլը չափէն աւելի զգուշաւոր ու մեղմ վերաբերում ցոյց տուաւ «Կովկասեան անկախութեան կոմիտէ»ի նկատմամբ, չնայած այն բացարձակ իրողութեան, որ այդ կոմիտէն կը մնանի ու կը գործէ բացառապէս տաճկական նիւթական միջոցներով եւ ուղղուած է առաջին հերթին մեր, ու յետոյ միայն Ռուսերու դէմ։ Հիմա երբ լաւագոյն առիթներ ու հիմունքներ կան վրաց Սոց. Դեմոկրատիայի դաւադիր, յետադիմական ու ազգայնամոլ քաղաքականութիւնը մերկացնելու ու պարզելու ընկերվարական աշխարհին առջեւ՝ պէտք չէ առիթը կորսնցնել։ Այս աշխատանքը լաւագոյն կերպով կրնայ տանիլ «Նոր Արեւելքի Ընկերվարական Լիգան»։

Փրակա Ե. ՀԱՅՐԱՊԵՏԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԻՏԱԼԻԱՅԷՆ

ՖԱՇԻՄ ԵՒ ՎԻՐԳԻԼԻՈՍ

Իտալական կառավարութիւնը 100,000 լիրէթ յատկացուց՝ Մանթուա քաղաքին հրապարակին վրայ երախտաւոր իտալացիին հետ բարձրացնելու համար Վիրգիլիոսի յուշարձանը։

Ցանդէ Միլին գարուն երգեր էր, «Ո՛վ Լատիններուն փառքը, կերտողը մեր լեզուին»։ Իտալերէնը սերած լատիներէնէն, իտալացին ժառանգորդը Լատինին՝ իր բանաստեղծը կը համարի Ենէասի երգիչը, որ գեռ կ'ապրի 20 գարերու թարմութեամբ։

Երկրագործութեան վերածնունդ մը կը տօնուի ամէն կողմ կեանքի սղութեան դէմ պայքարելու համար։ Վիրգիլիոս երգիչն է երկրագործական կեանքին, շինականի հիւղակին։

Որատիոս ալ փառաբանած էր գեղջկական կեանքը, բայց այդ երգը յուսահատութեան աղաղակ մըն է, քաղքենի կեանքէն զզուած անհատի մը կոչը։ Վիրգիլիոսի երգերը հայրերու հողին կառչած շինականին ցնծութեան տաղերն են՝ մշակուած դաշտերու գեղեցկութեան եւ հնձուած խոտերու բուրումներուն մէջ երգուած։ Վերադարձ դէպի՛ գիւղ, կը գոչեն ընկերքաբանները այսօր, ճարտարարուեստական կեանքի վնասները ցոյց տալով։ Ընկերութիւնը վտանգի մէջ է, քայքայուելու ենթակայ, որովհետեւ գիւղացի ուժեղ դասակարգը կը խուժէ դէպի քաղաք մաշուելու եւ անճիտուելու համար։

Վիրգիլիոս հանդարտօրէն՝ երգեր կայսերական դարուն. «Ինչո՞ւ թէ ապրէի անծանօթ գետակներու եւ պուրակներու մէջ»։ Հռոմի գրական շրջանակները, Օգոստոս կայսեր սիրելի անհատներուն ընկերութիւնը հաճելի չէր իրեն համար։ Վիրգիլիոս ապրեցաւ գեղջուկի մը պէս։

Քննադատներ «Մշակականք»ը կը դասեն Վիրգիլիոսի եւ լատինութեան գլուխ-գործոցին մէջ։ Հոն Վիրգիլիոս ամէնէն աւելի ինքնատիպ է, իր երգը տիեզերական է, իր երկրագործը ամէն տեղի եւ ամէն ժամանակի է։ Իր խոհուրդները, պարզ, բարի եւ բարեպաշտ ըլլալ, այսօր ալ կարելի է կրկնել։ Կրօնական երկիւղածութիւն մը ունի Վիրգիլիոս եւ հաւատացած է որ երջանկութեան համար անհրաժեշտ է։ «Ամէնէն առաջ պաշտելու է աստուածները» (In primis venerare Deos) կը պատուիրէ շինականին։

Վիրգիլիոս կը հրահանգէ սիրել կենդանիները, ոչ թէ անոր համար որ օգտակար են, այլ որովհետեւ անոնց «քաղցր հոգիները» մերինին հետ հաղորդակից են. հասկնալու եւ սիրելու է զանոնք։

Մովսէսի «Ծննդոց»ը աստուածային պատիժ մը կ'ընդունի աշխատանքը, հետեւանք նախահօր անհնազանդութեան։ Վիրգիլիոս կրօնի էութենէն կը հանէ երկրագործական աշխատանքի պարտականութիւնը։ Լատին կրօնը երկրագործութեան յատկանիշ ունէր։

Վիրգիլիոսի գործը լոյս տեսաւ երբ Միջերկրականը հռոմէական տիրապետութեան ենթարկուած էր, «հռոմէական խաղաղութիւնը» կը տիրէր եւ Օգոստոսի լեգէոնները կը վերադառնային գեղջկական կեանքին։ Զելսո Ուլփիանի հոյակապ ուսումնասիրութեամբ մը վեր կը հանէ Վիրգիլիոսի հովուական իտէալը։ Հոդ ցոյց կուտայ որ Օգոստոսի քաղաքականութիւնն եղաւ գիւղացիացնել Իտալիան։ Այդ դարուն քաղաքականութիւն ու հուսիոյ արդի փորձարկութիւնը ցոյց կուտան որ գիւղացիները ընչազուրկներ չեն ուզեր ըլլալ։ Մեծ սեփականութիւններու մօտ գտնուելու են նաեւ փոքր հողատէրեր։ Գիւղացիին անհրաժեշտ է եւ ընտանեկան խաղաղութեան համար կարեւոր՝ հողաբաժին մը եւ տուն մը ունենալը։ Երկրագործութեան ապագան կախում ունի հետեւեալ ներդաշնակութենէն.. անկախ փոքրիկ սեփականութիւններու հետ աշխատաւորներու առաւելագոյն կեդրոնացում նուազագոյն տարածութեան վրայ եւ գրամատիրական մեծ սեփականութիւններու մէջ՝ աշխատաւորներու նուազագոյն թիւ մը՝ առաւելագոյն տարածութեան վրայ։ Մշակման նիւթերը կ'ենթարկուին այս բաժանման։

Ներկայ կառավարութիւնը «Իտալիան գեղջկացնելով» կը հետեւի Օգոստոսեան քաղաքականութեան։ Ուլփիանի կը յայտարարէ որ տնակ մը եւ մաս մը հող չեն բաւեր գիւղացին համար. իր սեփականութիւնն ըլլալու են։ Օգոստոսի նման բազմաթիւ պզտիկ սեփականութիւններ ստեղծել, որպէս զի մշակը կարենայ ապրիլ իր տնակին մէջ եւ հողին վրայ, ունենայ բոյսերն ու կենդանին՝ աղբելու համար գաշտն ու պարտէզը, օգտագործելու ընտանիքին աշխատանքը եւ ճարելու լայնօրէն օրապահիկը։

Երկրագործական վարկերու սահմանումը նոյն ձգտումն ունի։ Օժանդակել ամէն երկրագործի պզտիկ տարածութեամբ հողեր գնելու եւ կամաց կամաց վճարելու արժէքը։ Մանաւանդ օրէնքներ պիտի պաշտպանեն այդ սեփականութիւնը, ինչպէս հին ատեն heredium-ի օրէնքները։

Փոքրիկ հողատէրեր կազմուելով, մեծ սեփականութիւնները պիտի ստիպուին աւելի արժեւորել իրենց հողերը, լաթիֆունտիաները պիտի բաժնուին կամ զօրաւոր դրամագլուխներու միջոցաւ մշակուին։ Կառավարութեան նպատակն է նուազեցնել բացակայութիւնը (հողատէրերու սեփականութենէն հեռու քաղաքներու մէջ ապրելու սովորութիւնը) եւ ստեղծել անգլօ-սաքսոն մտայնութիւն մը, երկրագործական պնուսպետութիւն մը կազմելու համար։

Ցենած դարերու փորձառութեան վրայ՝ օրուան վարիչները կը հաւատան որ այս դասակարգը պիտի ըլլայ հաստատուն պատնէշ մը հաստատուած կարգերու համար եւ հանրային անդորրութիւնը պիտի պահպանէ տեւական օրէն։

1930 թուականին բովանդակ Իտալիա պիտի տօնէ Վիրգիլիոսի երկհազարամեակը։ Իր մշակական իտէալէն ներշնչուած՝ Ձէլսօ Ուլփիանի կը մաղթէ որ նոր սերունդը նմանելով հռոմայեցի գեղջուկին՝ տեսնէ անոր առաքինութիւնները, կազմէ անպարտելի լեգէոններ եւ անխոնջ մշակներ՝ ունենալով պաշտամունքը հողին եւ հողագործութեան։

ՀԱԹՈՒՄ

(*) La Garçonne հայերէնի ալ թարգմանուած է «Մանչ-Աղջիկ» վերտառութեամբ։

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

"ՄԱՐՄՆՈՅԴ ՏԷՐ ԵՂԻ՛Ր,,

Ֆրանսական նորագոյն վէպերէն այժմ մասնաւոր հետաքրքրութեան առարկայ դարձած է Վիքթոր Մարկրիթի վերջին հրատարակութիւնը, Ton Corps est à Toi (Մարմնոյդ ՏԷր եղի՛ր)։ Անիկա առաջին մասը կը կազմէ «Դէպի Երջանկութիւն» վերտառութեամբ երեք մասերէ բաղկացեալ վէպի մը։ Հեղինակը վ. Մարկրիթ կը պատկանի ժամանակակից այն գրագէտներու շարքին, որոնք առանց նկատի առնելու հասատատուած ընկերային պայմանագրական ըմբռնումները, յանդուգն տրամաբանութեամբ մը կը չանան արդի կնոջ սեռային ազատագրումը իրագործել։

Տակաւին շատերու յիշողութեան մէջ թարմ է պատերազմէն անմիջապէս վերջ լոյս տեսած «La Garçonne» վէպի շուրջ յարուցուած աղմուկը, որուն հետեւանքով վ. Մարկրիթ արտաքսուեցաւ Պատուոյ Լէգէոնի անդամակցութենէն։ Ֆրանսական կառավարական շրջանակներու այդ ընթացքը աւելի եւս ըմբռնելի կը դառնայ, երբ աւելցնենք թէ այս յանդուգն վիպասանը իր քննադատական ոգին միայն ընկերային հարցերու շուրջ չսահմանափակելով, — ուժգնին կերպով յարձակած է նաեւ Վերսայլի Դաշնագրի տրամադրութեանց դէմ։ Այս պատճառաւ իսկ շատեր չեն վարանած զինքը ազգային դաւաճան անուանելու, հակառակ որ ինքը Ֆրանսական բանակի սպայ է ու զօրակոչ՝ 1870ի Սըտանի ճակատամարտին մէջ հերոսաբար ինկած նշանաւոր զօրավարի մը։

Ընթերցասէր հասարակութիւնը, սակայն, առանց նկատի առնելու այս պարագաները, անսովոր ոգեւորութեամբ կը կարդայ «La Garçonne»ը, որ հարիւր հազարաւոր օրինակներով ամբողջ աշխարհի մէջ տարածուելէ վերջ, շարժանկարի ու թատրոնի ալ նիւթ հայթայթեց(*)։ Այս գիրքին մէջ Վիքթոր Մարկրիթ արդի մանկամարդ աղջկան սեռային ազատագրումը չատագոված է։ Ինչպէս որ այր մարդը իր ամուրիութեան շրջանին ազատ է ամուսնական կապերէ զերծ սեռային յարաբերութիւն մշակել, նոյնպէս ալ մանկամարդ աղջիկը պէտք է ազատ ըլլայ «ամուրի երիտասարդուհի»ի (La Garçonne) իր կեանքը վարելու։ Յայտնի է թէ Մարկրիթ այս թեզի պաշտպանութիւնը ձեռք առած է տեսնելով ընկերային այլ եւ այլ խաւերու մէջ պատերազմի բերմամբ ծնունդ առած լեզդշրջումը ու մասնաւորաբար ամուսնութեան հաւանականութենէ զրկուած մանկամարդ աղջիկներու անհամեմատօրէն մեծ թիւը։ Հեղինակը իր այս վարդապետութեան իբր հետեւութիւն ստիպուած է քարոզել նաեւ արդի իգական սերունդի «զանգուածային կուսաթափութիւնը» (dévirginisation en masse), թէպէտ մը զոր կը պաշտպանէ նաեւ ուրիշ գրագէտ մը՝ Լ. Թրաիա։

Վ. Մարկրիթ իր վերջին վէպին մէջ կը հետեւի նոյն ուղղութեան ու խօսքը արդի կամարդ աղջկան ուղղելով կ«Մարմնոյդ տէր եղի՛ր» անգամ սակայն իր վէպին մէնանական-ընկերային մանքէ զատ կուտայ նաեւ քաղաքական - հակազինուորական նպատակակէտ մը։ Վէպի բոնական գաղափարը կեանքի իրական պատմութիւն մը։ Քանի մը տարի Ֆրանսայի ծովեզերեայ քաղաքներէն մէկուն մէջ դատարանին առջեւ կ'ունենայ։ Նաւաստի մը նշանուած մանկամարդ աղջիկ մը ու յղի ձգած ըլլալու ամբաստութեամբ դատի կը քաշուի։ Աքսորի ու տաժանակիր աշխատութեան կը դատապարտուի։ Աղջիկն ալ այդ գաւակին վիճակը փորձած ըլլալուն համար պահանջներու դատարանին յանձնուի։

Արդ՝ Վիքթոր Մարկրիթ դէպքը հիմ առնելով, հետեւհարցը մէջտեղ կը դնէ իր պին մէջ. քանի որ ընկերութիւնը մանկամարդ աղջկան մը նաբարիչը իբր ոճրագործ դատապարտէ, ի՞նչ իրաւունքով ի՞նչ տրամաբանութեամբ այդ նոյն ընկերութիւնը դատարանի կը յանձնէ նաեւ զինուորական զաղափարը կեանքի իրական պատմութիւն մը։ Քանի մը տարի Ֆրանսայի ծովեզերեայ քաղաքներէն մէկուն մէջ դատարանին առջեւ կ'ունենայ։ Նաւաստի մը նշանուած մանկամարդ աղջիկ մը ու յղի ձգած ըլլալու ամբաստութեամբ դատի կը քաշուի։ Աքսորի ու տաժանակիր աշխատութեան կը դատապարտուի։ Աղջիկն ալ այդ գաւակին վիճակը փորձած ըլլալուն համար պահանջներու դատարանին յանձնուի։

Արդ՝ Վիքթոր Մարկրիթ դէպքը հիմ առնելով, հետեւհարցը մէջտեղ կը դնէ իր պին մէջ. քանի որ ընկերութիւնը մանկամարդ աղջկան մը նաբարիչը իբր ոճրագործ դատապարտէ, ի՞նչ իրաւունքով կամ ի՞նչ տրամաբանութեամբ այդ նոյն ընկերութիւնը զինուորանի կը յանձնէ նաեւ զէնք որ մերժած է ոճրագործ ճանաչուած մարդու մը ներկայացուցած թենէն հոգի առած էակի մը աշխարհ պարզեւելու։ Այս նոյն լուծման համար հեղինակ իր նոր վէպին մէջ կը նկարագրէ ճակատագիրը երիտասարդ աղջկան, որ ինքզինքը բռնարին սանձերէ ազատելու համարին տէր դառնալ կը չնայ։ Ան կ'աշխատի իր մայրական ազատագրութիւնը բերել գլխաւորաբար տիրանալով այն իրաւունքին, որով մարմնի արգասաւորութիւնը կերային կապերէ զերծ կը ճանաչէ։ Նկարագրութիւնը չատ խիստ իրապաշտ գոյներով կ'երկարգ մը պատկերներու շարք մը թերեւս քանի մը թելադրութիւններ ունենալ։ Զգայնութիւնը կրակէն բռնկած երկու մարդկանց միացումը կրկին ու կրկին նկարագրելը վէպի իրական ժէքին վրայ բան մը չաւելցնող առնչութիւն չունի։

«Մարմնոյդ տէր եղի՛ր» պէտք է ըմբռնուի իբրեւ ֆրանսացի ժամանակակից գրագէտ մը բողոքը՝ ուղղուած բոլոր կիրներու վինապաշտ շրջաններու դէմ։ Այս նպատակին համար թերեւս քանի մը թելադրութիւններ ունենալ։ Զգայնութիւնը կրակէն բռնկած երկու մարդկանց միացումը կրկին ու կրկին նկարագրելը վէպի իրական ժէքին վրայ բան մը չաւելցնող առնչութիւն չունի։

«Մարմնոյդ տէր եղի՛ր» պէտք է ըմբռնուի իբրեւ ֆրանսացի ժամանակակից գրագէտ մը բողոքը՝ ուղղուած բոլոր կիրներու վինապաշտ շրջաններու դէմ։ Այս նպատակին համար թերեւս քանի մը թելադրութիւններ ունենալ։ Զգայնութիւնը կրակէն բռնկած երկու մարդկանց միացումը կրկին ու կրկին նկարագրելը վէպի իրական ժէքին վրայ բան մը չաւելցնող առնչութիւն չունի։

«Մարմնոյդ տէր եղի՛ր» պէտք է ըմբռնուի իբրեւ ֆրանսացի ժամանակակից գրագէտ մը բողոքը՝ ուղղուած բոլոր կիրներու վինապաշտ շրջաններու դէմ։ Այս նպատակին համար թերեւս քանի մը թելադրութիւններ ունենալ։ Զգայնութիւնը կրակէն բռնկած երկու մարդկանց միացումը կրկին ու կրկին նկարագրելը վէպի իրական ժէքին վրայ բան մը չաւելցնող առնչութիւն չունի։

ՆՈՑՍԿ ԺՈՂՈՎՈՒ ՎԳՎԱԼՈՎԻՄ

— Ես կարող եմ ձեզ ասել, որ ես ոչ մի բան չեմ գրել, որ կարող է ինձ վնասել, — ասաց Ռուբենը։ — Ես ոչ մի բան չեմ գրել, որ կարող է ինձ վնասել։

«ՑԱՐՄ ՄԵՀ»

— Ես կարող եմ ձեզ ասել, որ ես ոչ մի բան չեմ գրել, որ կարող է ինձ վնասել։

դիմել բացարձակապէս արգիլուած է։ 2. պետութիւնները միջեւ ծագած բոլոր վէճերը, ինչ տեսակի ալ որ ըլլան, միայն խաղաղ ճամբով կրնան կարգադրուիլ։

Այս առաջարկը շատ աւելի մեղմ է քան հոլանտականը, որ կը պահանջէր 1924ի փրոթոքոլինգործադրութիւնը, պարտաւորիչ իրաւարարութիւնը եւլն.։

Այս անվտանգ բանաձեւը հաւանութեանը արժանացած է նաեւ սըր. Օ. Չէմպըլէյնի եւ Շթրէզէմանի, որոնք սարսափած էին հոլանտական առաջարկէն։ Հաւանաբար լեհական բանաձեւը պիտի քուէարկուի մեծամասնութեամբ, միայն փոքր պետութիւնները պիտի հակառակին։ Ասիկա առիթ մը պիտի ըլլայ զատորոշելու համար անոնք որ պատերազմ կ'ուզեն եւ անոնք որ իրապէս խաղաղութեան կը ձգտին։

Ռազմախուռներ Պալթիկի մէջ

Պերլինէն կը հեռագրեն սեպտ. 7 Թուականով.—

Պալթիկի մէջ ներկայիս երեք ազգեր ռազմափորձեր կը կատարեն՝ Ռուսիա, Անգլիա եւ Գերմանիա։ Ռուսիա ռազմափորձ կ'ընէ իր բոլոր ուժերով, իբր խարիսխ գործածելով Լենինկրատը։ Անգլիա չորանաւերով հետազօտութիւններ կը կատարէ Պալթիկի մէջ, իսկ Գերմանիա զօրաբաժիններ կը դրկէ Արեւելեան Փրուսիայէն դէպի Էյլաւ, Քէօնիկսպէրկի մօտ։

Այսօր գերման ռազմափորձերուն կ'առաջնորդէր հեծելազօրքը, ապացուցանելով որ հեծելազօրքը տակաւին կրնայ վճռական դեր մը կատարել, ինչպէս Մեծ Պատերազմի առաջին օրերուն, երբ Ուհլանները արշաւեցին դէպի Պելճիքա։ Արհեստական մշուշ և ամպեր գործածուեցան մեծ յաջողութեամբ։ Այսօրուան ռազմափորձը վերջացաւ հեծելազօրքի մէկ մեծ յաղթանակով։ Սեպտ. 14ին նախագահ Հինտէնպուրկ ներկայ պիտի ըլլայ նաւային ռազմափորձերուն՝ Ռիւկէնի կղզիէն մինչեւ Շվինէմիւնտէ, ուր պիտի համախմբուի ամբողջ գերման ծովային ուժը։ Գերմանիա արտօնուած չըլլալով գինուորական օդանաւեր գործածել, «դիպուածով» քանի մը առեւտրական օդանաւեր միայն կը մասնակցէին ռազմափորձերուն։

Արհեստակցականներն պողշեւիկներուն դէմ

Քանի մը օրէ ի վեր Լոնտոնի մէջ կը գումարուի Անգլիոյ Արհեստակցական Միութեանց տարեկան համաժողովը։ Առջի օրուան նիստին մէջ 3,598,000 ձայնով որոշուեցաւ համաժողովէն վտարել այն աշխատաւորական սէնտիքաները, որոնք Անգլիոյ համայնավար կուսակցութեան յարած են։

Այս քուէարկութենէն վերջ, օրակարգի դրուեցաւ առաջարկ մը, որով համաժողովին կը յանձնարարուի խզել ռուս աշխատաւորական սէնտիքաներուն հետ ներկայիս առաջ տարուող բանակցութիւնները։ Այս առաջարկը հետեւանքն է այն սաստիկ պայքարին, զոր Մոսկուայի վարիչները կը մղեն Անգլիոյ Աշխատաւորական կուսակցութեան պետերուն դէմ, պայքար, որ իր գերագոյն աստիճանին հասաւ, երբ Թոմսքի համաժողովին ուղղեց հեռագիր մը՝ ամբաստանելով աշխատաւորական վարիչները թէ անցած տարի դաւաճանած էին հանքագործներուն։

Պալի Սիոնական համաժողովը

Պալէն կը հեռագրեն թէ Սիոնական համաժողովի երեքշաբթի նիստին մէջ բազմաթիւ հռետորներ մասնակցեցան ազգային հիմնադրումի մասին բացուած վիճաբանութեան։ Շատեր դէմ արտայայտուեցան այն մտայնութեան, որ կ'ուզէ հիմնադրամը տրամադրել ընդհանուր կազմակերպութեան։

Տօքթ. Չանթքէ տեղեկագիր մը ներկայացուց այն հիմնադրամին մասին, որ յատկացուած է Պաղեստինի մէջ հրէական նոր գաղութներու կազմակերպութեան եւ ցոյց տուաւ թէ վերջին երկու տարուան ընթացքին, ընդհանուր հասոյթները տարեկան 800.000 տոլարին շատցած են։

Այս գումարը կը ներկայացնէ երկու երրորդը այն հասարակաց հիմնադրամին, որ յատկացուած է Պաղեստինի վերաշինութեան։ Վերջին երկու տարուան ընթացքին, հիմնադրամին նպաստ տուած են 250,000 հոգի, իւրաքանչիւրը վճարելով 3 տոլարին։ Գաղութներու կազմակերպութեան համար յատկացուած հիմնադրամը քաղաքականութենէ անկախ ըլլալով, անհրաժեշտ է անոր միացնել բազմաթիւ անձերու ըրած նուիրատուութիւնները։

Տեղեկագրին հեղինակը ընդդիմացաւ այն կարծիքին թէ գաղութներու կազմակերպութեան հիմնադրամէն պէտք է առնել պրոպագանդային ծախքերը, որոնք ահագին գումար մը կը կազմեն։

Գործազրկութիւնը Ռուսիոյ մէջ

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Ռիկայէն կը հեռագրէ.—

Մասկուայի Գործավարներու խորհուրդը որոշեց հարիւրին 20 համեմատութեամբ կրճատել վարչական ծախքերը, այնպէս որ կը յուսացուի 200 միլիոն րուբլիի խնայողութիւն մը ընել։ Այս խնայողութիւնը պիտի ղիւրանայ՝ արձակելով պաշտօնեաներու մեծ գանգուած մը։ Հետեւաբար գործաւորներու եւ գիւղացիներու քննիչութիւնը պիտի ճամբէ իր պաշտօնէութեան 100ին 40ը, ելմտական գործավարութիւնը՝ 100ին 36, դրամատուները 100ին 24-33, առեւտրական նաւատորմը՝ 100ին 30, սովետական կարգ մը խմբակներ՝ 100ին 75ը։

Զանգուածային այս արձակման որոշումը զարհուրանք պատճառած է պաշտօնեաներուն։ Բոլոր ճամբուածները փողոցը պիտի մնան, որովհետեւ այս գործազրկութեան տագնապը նախընթացը չունի։ կառավարութիւնը ծանօթ է անշուշտ այդ կացութեան, բայց ի՛նչ ընէ երբ դրամ չունի։

Արաբ Շէյխերու հաւատամքը

«Թայմզ»ի երուսաղէմի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ քանի ամիսներէ ի վեր անգլիական իշխանութիւնները Պաղեստինի դրացի երկիրներու ներկայացուցիչներուն հետ կը բանակցին սահմանագլուխի վաչկատուն ցեղերուն միջեւ վէճերը կարգադրելու համար։ Նման խորհրդաժողովներ տեղի ունեցան Անդրյորդանի եւ վէհապիներու թագաւորին եւ Իրաքի ներկայացուցիչներուն միջեւ։ Օգոստոս 30ին Անդրյորդանի եւ Սինայի թերակղզիին վարչութեան ներկայացուցիչները քննեցին Պէտէվի Շէյխերու գանգատները իրենց հօտերու գողութեան եւ միջցեղախմբային ոճիրներու մասին։ Այս վէճերը կարգադրելէ վերջ, Շէյխերը երդում ըրին խաղաղ ապրիլ եւ 500 ոսկերլինի տուգանք գնել այս երդումը եղծանող ցեղախումբին վրայ։

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ„Ը 1ՀՈԿՏ. ՇԲ. ԵՐԵԿՈՅ ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԸ

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. կարտանի կոմիտէին, այս կիրակի կարտանի Հ. Յ. Դ. ցան մէջ։ Հոգեհանգիստ եւ բանախօսութիւն։

ՋԱՐԻՖԵԱՆԻ ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

վաղը Շբ. երեկոյ ժամը 9ին, Մարսիլիոյ Bon Théatreին մէջ

կը բեմադրուի **ՈՒՐԻԷԼ-ԱԿՈՍՏԱ**

Մասնակցութեամբ՝ դերասան՝ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱԻ "ԴՐՕՇԱԿ„

(Թիւ 9, Մեպտ.)

Բովանդակութիւն.— Պատմութեան դատավճիռը՝ *(Խմբ.)*. — Գերեվաճառութիւն.— Իտալիայի արեւելեան քաղաքականութիւնը *(Մ. Վրացեան)*. — Ընկերվարական քրոնիկոն *(Վ. Շուշանեան)*. — Թղթակցութիւններ. — Մոսկուա—Երեւան *(Մոսկովցի)*.— Ոբբացրում. — Ջերբակալութիւն, աքսոր, հալածանք *(Մխիթարեան)*. — կազմալուծումը լայնանում ու խորանում է *(Մ. Մ.)*։

ԳԻՆ 2 ՖՐԱՆՔ 50

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանի միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին Գրադարան-ընթերցարանը։ Օրակարգ. վարչութեանն նոր ընտրութիւն։ Ատանց բացառութեան ամէն ընկեր պարտաւոր է ներկայ գտնուիլ։

Հ. Յ. Դ. փօն տ'Օպնայի կորիւն ենթակոմիտէի ընդհանուր ժողովը, այս կիրակի. ընկեր Ասատուր ՇԷքէրեանի բնակարանը. պիտի խօսի ընկեր Մարգար Բարխեան, նիւթ՝ կազմակերպութեան օգտակարութիւնը։ կրնան ներկայ գտնուիլ նաեւ ամէն կողմերէ ընկերներ։

Հ. Յ. Դ. Լուառի Շրջ. Կոմիտէն կը հրաւիրէ Սէնթ-Էթիէնի, Սէն-Շամոնի եւ Մօնբրոնի ամբողջ ընկերները ընդհ. անդամական ժողովի 11 Մեպտ. կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Սէն Շամոնի Վարուժան ակումբը, ներկայանալ անդամատարներով։

Հ. Յ. Դ. Սէն Շամոնի կոմիտէն կը հրաւիրէ իր ամբողջ ընկերները ընդհ. անդամական ժողովի վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, ծանօթ ակումբին մէջ. ներկայանալ անդամատարներով։

ՏԱՐՕՆ-ՏԻՒՐՈՒԼԵՐԱՆի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Քաֆէ օ Քլէր տը լա Լիւն, Փլաս տ'Իթալի։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը ստիպողական է։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ռանիի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, վաղը՝ Շաբաթ երեկոյ ժամը 6.30ին, 22 Ալընիւ Րէփիւպլիքի սրճարանին վերնայարկը։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուին ցարութիւն եւ պայծառ Մանտրօեան որ 8 տարի առաջ Պոլիս Գատըգիւղ Շալաճ փողոց Թիւ 1 կը բնակէին։ ցարութիւն ամուսնացած էր Թուբէլէկցի Տիգրանուհիի հետ։ կը կարծուի որ այժմ Նիսի կողմերը կը գտնուին։ Իմացնել՝ իրենց եղբօր բենիամին Մանտրօեանի, հասցէ՝ Manuel Mardirossian, 15 Rue Odéon Gap (H. A.)։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻ
"ՋԱՐԼՍԹՕՆ„
ԿԱՄ
ՍԱՄԱԹԻԱՑԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ
Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը
ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ
ԳԻՆ՝ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն ու ցրուիչներուն։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10)
Le Gérant : H. TEURNIER

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ ՄՇԵՑԻ ՔԱՋՈՒՆԵԱՆՆԵՐ

Շ. Բ. Ը. Միութեան Նիւ Եորքի գրասենեակէն.—

Մշեցի Ալէքսան Քաջունեան եւ իր որդին Ներսէս, որ ասկէ քանի տարի առաջ Միացեալ Նահանգաց Ուստր քաղաքը կը բնակէին՝ պատերազմէն առաջ վերադարձան Մուշ։ Ալէքսան Քաջունեանի կողմէ Ուստր բարեկամի մը ղրկուած ամենավերջին նամակին թուականն է 1914, Մայիս 25։ Ալէքսան Քաջունեան հայրենիք վերադառնալէ յետոյ Մշոյ Ս. Կարապետ վանքին մէջ ծառայած է իբրեւ այգիներու եւ բանջարանոցի հսկիչ։ Զինք մօտէն կը ճանչնային Ներսէս Եպիսկ. Խարախանեան եւ վարդան Ծ. վ. Յակոբեան։

Հայր եւ որդի Քաջունեաններու անուան երկու ամերիկեան դրամատուներու մէջ առանդ թողուած է գումար մը, եւ պանքայի ստացագիր տեսրակները (պէնքպուք) հիմա կը գտնուին Հ. Բ. Ը. Միութեան Նիւ Եորքի գրասենեակը։

Ով որ յիշեալ ազգայիններու մասին տեղեկութիւն ունի, կամ անոնց ժառանգորդներուն անունները եւ հասցէները գիտէ, թող հաճի մեզի հաղորդել։ Եթէ օրինաւոր ժառանգորդներ չկան՝ դրամը կը մնայ Մէսէչուսէթի պետական գանձարանին։ Հասցէ՝ Armenian General Benevolent Union 287Fourth, Av.New York, N. Y. (U. S. A.

DOCTEUR PROY
Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent
Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ
Աշխատակցութեամբ
Կը խնամէ ներքին, կանանց, մոլթային, վեներական հիւանդութիւնները։ Ընթակայանութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։
Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2.8, Կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։
142 R. DU FB. St. DENIS
Կառ տը լ'Էսթի մօտ,
Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

ԱՊՈՒԽՏ
Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ բացի ԽԱՆԶԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը,
KHANZADIAN FRÈRES
Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ
Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած ըլլալով երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լաւագոյն ձերմակ պանիրը։
S. VASSILIADIS
9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille
Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛Ն, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛Ն,
Ամոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ սուջուխ ուտել, թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝
A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille
ցաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի 5—քիլօի ապսպրանքներ։ Մաքուր գործ։ Ցավաւոր գին։

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մեր մօտ կը գտնուին ԴՐՕՇԱԿի, Հ. Յ. Դ. ԱՐՏԱՒԱԶՄԱՆԵԱՆ Մինիներուն եւ ծանօթ հեղինակներու հին եւ նոր հրատարակութիւնները։

ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ՝ իմ Գիրքը 20 ֆրանք, Քամբորդը 20, Ազատութեան ապառիին 20, կաթուղիկը 4։ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հոսանքներ 10, Շարժման նախապատմութիւն (Ա. եւ Բ. հատոր) 15ական ֆր., Դրօշը նորագոյն պատմութեան մէջ 15, Համայնավարութիւն եւ մաշխարհային յեղափոխութիւն 15։ ՆԱԻՒԱՐԴԵԱՆ՝ Դաշնակցութեան անելիքը 10, Դաշնակցութեան Լիկվիդացիան 9, Ընկերվարութիւն եւ դեմոկրատիզմ 3, Դաշնակցութեան քաղաքական ուղին 9, Հայ տանի անկախութիւնը 4։ ՋԱՐԵԻԱՆ՝ Կրնա՞նք հաշտուիլ Թուրքի հետ եւ միացեալ Անկախ Թուրանիա 16։ ՍԱՄՈՒԻՆ՝ Ցաճկայաստանի ռուսական տիրապետութեան տակ 15։ ԻՇԽԱՆԵԱՆ՝ Հրկու աշխարհամարտերու միջեւ 15։ ՇԱՆԹ՝ Կայսրը 10։ Արեւելեան վիպասանութիւն 13։ Բոլշեւիկեան բանտում 13։ ՇԱՆԹ՝ Կայսրը 10։ Արեւելեան վիպասանութիւն Մինաս Չերազ 20, Գովք-կէօլճիւք 22, Տեսական խնդիրներ 4, Ուղիներ 12, Ի՞նչ պատմեց Թրէբոնէմը կամ սիֆիլիզը 6, «Փետրուար 5, «Մայիս 28» 5, Էջեր իմ օրագրէն 6, Ցոյսեր եւ երազներ 12։

ՈՒՆԻՆՔ՝ Քրիստափոր Միքայէլեանի, Հայկ. Ազատամարտի յիշողական հերոսներու եւ հայդուկային խումբերու նկարներ, երկու տարբեր մեծութիւններով 3, 2 եւ 1.50 ֆր. քարտ փոստեր 0.25 թիւմ. փոստի ծախք չառնուիր Ֆրանսայի համար։

Դիմել՝ ՅԱՌԱՋի խմբագրատունը L. KÉVONIANի

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԴԱՌՆԱԼ
Քիչ վարձատրութեամբ եւ արագ կերպով
Դիմեցէք Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ
Իրաւագիտական գրասենեակը անձամբ եւ կամ նամակով
5, Rue Cardinal Mercier, Paris (9e)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-11

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ
Հաւերէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ձէմիլ, Հաճըլ Եաշար, Աշիր, Իպրահիմ, Քէմանի Անասթաս.ի, Թագուհի, կոպլի եւ շարքերներ, զեղչեալ դիներով։
Դիմեցէք՝ Արեւելեան նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի
28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85
Métro Belleville : Tramway 5 et 26

Վառօդ սեւ եակ

Պուլվար փուասսոնիէր Թիւ 1, *Մաթէն* Թերթին դէմ, պատուաւոր հայ ընտանիքի մը մօտ վարձու է օդասուն սենեակ մը երկու ֆոգինոց. կը նախընտրուի՝ երկու երիտասարդ։ Դիմել Ֆօթօ Ֆիլիպիսին, նոյն հասցէով։

ԾԱԽՈՒ Է

Մեկնումի պատճառաւ 500 քառ. մեդր մշակուած հող, պըտղատու ծառերով. եւ տուն մը 2 սենեակ, 1 խոհանոց եւ քաղց։
Դիմել՝ Ասեփսեանի 16, Rue Beauséjour, Sarcelles (S. et O.)

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Արեւելեան նոր գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ՍԱԿԱՐԱՆ

8 Մեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Ոսկերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		6
Թրքական Ոսկի. L. Trq.		11
Թրք. ոսկի	» or	9
Մէճիտիէ	Médjidié	11
Լէվա 100 հատ	Léva	3
Տրախմի	» Drachme	1
Լիր	» Lire	7
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	4
Ցուից.	» Frc. Suisse	15
Լէյ 100 հատ	Ley	1
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵՔԱԻԻԶ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ I-Cr. Fonc. Eg.		3450
»	II »	2010
»	III »	1665
Թումիլի երկաթ.	Lots turcs	165

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 10 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

10 Septembre 1927

Տարի Թիւ 437

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Խենդեր եւ վարջկաններ

Այսպիսի կեղտոտ եւ արգահատելի խառնուրդ մըն է այն չնաշխարհիկ հաւաքածոն, որ որջացած է Փարիզի խորհրդային հայատառ յիմարանոցին մէջ։

Դժբախտաբար պարտաւորուած կ'ըլլանք երբեմն անցնելու այդ հաստատութեան առջեւէն եւ սրտի անասելի խառնուածքով լսելու, արդէն սովորական դարձած, ղոռաղոռ վայնասուններն ու կաղկանձիւնները։

Խենդեր կան, որոնց նոպաները պարբերական են։ Իսկ այս խենդերուն նոպան մնայուն եւ տեւական է. ընդհատում չի գիտեր։

Ի հարկէ այսպիսի մարդոց բոլոր բսածներն ու խօսածները լրջութենէ ու պատասխանատուութենէ զուրկ են։ Ոչ ոք կարեւորութիւն կուտայ. շատ շատ ծիծաղի կամ արգահատանքի կ'արժանանան։

Ցաւալի երեւոյթ մըն է ասիկա, ա սկայն կարծես անխուսափելի բան մըն է մարդկային ընկերութեան մէջ։ Անխուսափելին առջեւ կամեցողութիւններն ու ցանկութիւնները արժէք չունին։

Վերջին օրերս այդ հաստատութեան ներսը ցաւագարութեան գերադրական նոպայ մը կը ցուցադրուի, ասոր ու անոր հասցէին հայհոյութիւն, զրպարտութիւն, դէպքերու խեղաթիւրում, պատմութեան անգիտութիւն, բանականութեան ու մտքի պոռնկութիւն, ամէնքը իրար խառնուած այդ հաստատութեան պատերէն դուրս կը հոսին, աղտոտելով հրապարակը իրենց գարշահոտութեամբ։

Ու մարդ զարմանքով կը հետաքրքրուի թէ՝ ի՞նչ նոր բան պատահած է, որ խենդութիւնը, խենդութեան սահմաններէն դուրս կը հոսի։ Ասիկա միայն իրենք գիտեն։ Իրենց կցկտուր բացագանչութիւններէն դժուար կ'ըլլայ բան մը եզրակացնել։ Բառեր ու ասացուածքներ, — բանւորութիւն, շահագործում, դիկտատուրա, աշխարհակալութիւն, եւրոպական դիւանագիտութիւն ու . . . Դաշնակցութիւն . . . ։

Այս խենդերու կողքին կան նաեւ զղուելի վարձկաններ, որոնք սուտ խենդ կը ձեւանան ու կը կապկեն վճարողներու բոլոր ձեւերը, իրենց տրուած դերերը լաւ կատարելու համար անշուշտ։

Որքան առաջինները հանդէպ ներողամիտ պիտի ըլլանք իրենց ցաւագարութեան պատճառով, նոյնքան և աւելի անողոք պիտի ըլլանք վարձկաններու հանդէպ, որոնք սովոր են ամէն ձեւի վարձոցութեան... ի խնդիր ամենագօր մամոնայի։

Այս վարձկանները մեզի ծանօթ են իրենց անցեալով ու ներկայով։ Անոնք մարդեր են, որոնք ընդունակ են ծախելու ամէն բան, անհատական պատիւ, արժանապատուութիւն, ազգ եւ նոյն իսկ ընտանիք՝ դրամի փոխարէն։

Մարդեր, որոնք տարին քանի մը քաղաքական, կրօնական եւ ամէն տեսակի դաւանանք փոխ կ'առնեն եւ իրրեւ դիմակ կը գործածեն՝ որքան ատեն որ վճարուին, յետոյ մէկ կողմ կը նետեն, իբրեւ անպէտ առարկայ։

Մարդեր, որոնք դրամ ճարելու համար կը շողոքորթեն։ Ու եթէ շողոքորթութիւնը չզօրէ, կը քծնին։ Եթէ քծինքը չզօրէ, կը սողան, մինչեւ որ յաջողին Աբիսողոմ աղա մը գտնել եւ շորթել։

Մարդեր, որոնք հրապարակաւ խոստովանած են թէ այն. քան սողացած են, որ իրենց ողնայարը դէպի առաջ զարգացած է։

Մարդեր, որոնք Ամերիկայի մէջ Ռամկավար կը ձեւանան, Փարիզ՝ Հնչակեան, Եգիպտոս՝ Վեոակոմեալ, Պոլիս՝ պատուելի կամ հակայեղափոխական, Կովկաս՝ համայնավար . . . երբ կը վճարուին. հակառակ պարագային կատաղի հակառակորդները են ամէն բանի եւ ամէնուն։

Մարդեր, սակայն, որ տարիներով կրնան այս զզուելի դերը խաղալ, ճամբու վրայ միշտ գտնելով միամիտներ, պատկառ աղանդաւորներ եւ յիմարանոցը կապուելիք խենդեր, որոնց մօտ իրենց փնտռած հունձքը կը գտնեն։

Ահա՛ այս անորակելի տիպերն են, որոնք յեղափոխութեան չեն հաւատար, բայց յեղափոխութիւն կը քարոզեն։ Բանւորական դատի անունով կը խօսին, բայց մէկ օր անգամ բանւորութիւն ըրած չեն իրենց կեանքի ամբողջ տեւողութեան։ Հայաստանի խորհրդային վարչաձեւին մունետիկը կը դառնան, առանց օր մը անգամ այդ երկիրը գտնուելու կամ իրենց մորթին վրայ զգացած ըլլալու այդ անիծեալ վարչութեան արհաւիրքները։

Կը յարձակին ուրիշներու քաղաքական աշխատանքին վրայ եւ կը հայհոյեն, առանց գիտնալու «զոր ինչ գործեն», որովհետեւ այդ մասին աշխարհի ամենայետին տգէտներն են, սակայն այդպէս կ'ընեն, որովհետեւ հակառակ պարագային դուրս կը նետուին խենդերու թատրոնի բեմէն։

Այս պատկերը տալէ յետոյ, կը հաւատանք թէ ընթերցողը այլեւս իրաւունք պիտի չունենայ մեզմէ պատասխան սպասելու, խենդերու եւ վարձկաններու ցեխարձակումներուն։

Թողէ՛ք ուրիշն, որ խենդերն ու վարձկանները զրկս խառնած հայհոյեն, ճչան, երգեն ու պարեն . . . ցնոր տնօրինութիւն։

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

Ո՞ՒՐ Է ՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

Հայրենիք, քննելով ռամկավարներու այն թմբկահարութիւնը թէ «Ռուսիա նիւթական խոշոր օգնութիւններ կ'ընէ ներկայ Հայաստանին», կը գրէ (27 Օգոստոս).

— «Մօտաւորապէս մէկ տարի առաջ էր որ Խորհրդային թերթերը առանձին անապարծութեամբ իւրաքանչիւր հայատարածեցին որ Հայաստանի 1924—1925 թուի պետական պիւտճէի 1,661,000 րուբլի բաժը գոցուած է Մոսկուայի կողմէ։ Այս «մեծ» օգնութիւնը պատճառ դարձաւ որ իր ատենին խորհրդային թերթերը գրեն շաբաթներ ու ամիսներ, իսկ Ռամկավարներ աւելի բարեպաշտ երկիւղածութեամբ շարունակեն իրենց խնկարկումները կարմիր բռնակալներուն։

«Սակայն նոյն թերթերու մէջ տուած տեղեկութիւններէն յայտնի եղաւ նաեւ, որ մինչ Ռուսներ քանի մը դզալ օգնութիւն կը հասցնէին, ատոր փոխարէն անոնք մեզմէ կը ստանային շերեփներով հարստութիւն։ Այսպէս, ելեւմտական գործակալութեան հաշիւներէն պարզուեցաւ որ Հայաստան նոր տարին, իբրեւ անուղղակի տուրք, վճարած է 10,000,000 րուպլի, յատկացուելու համար Խորհրդային Միութեան ծախքերուն, իսկ 2,800,000 ր. անուղղակի տուրք Անդրկովկասեան Դաշնակցութեան պէտքերուն համար։

«Դեռ երէկ մեր թղթակիցը, հայ գիւղացիութեան աղէկարշ վիճակը ներկայացնելով, կը գրէր որ ան մէկ դեսեատին հողի համար կը վճարէ 30 րուպլի, մէկ դեսեատին այգու համար 80 ր., մէկ դեսեատին բամպակի համար 120 ր.։ Ասով ալ չի վերջանար նիւթական պարտաւորութեանց շարանը. հայ գիւղացին տուրք կը վճարէ նաեւ իր կովին, եզին, ոչխարին, այծին ու հաւուն եւ անոնցմէ ստացուած կաթին ու հաւկիթին համար։

«Բազմաթիւ ձեւերով Մոսկուա կը քամէ հայ ժողովուրդի արիւնը, իւրացնելով անոր վաստակի առնուազն կէսը։ Մեր երկրի քնական հարստութիւնները եւս կը հոսին դէպի Ռուսաստան, որոնց դիմաց երբեմն-երբեմն միայն մենք կը ստանանք ողորմելի փշրանքներ, եւ ան ալ ի՛նչ հանդիսաւոր արարողութիւններով։»

ՄԻՒՒԼՈՒՍԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.— Հինգշաբթի օր, իսլամները, փարիզի նորաշէն մզկիթին մէջ տօնեցին Մուհամմէտի ծննդեան տարեդարձը (Մէվլուտ)։ Այս տօնը առաջին անգամն է, որ կը տօնուէր փարիզի մէջ։ Իսլամները ամէն կողմէ ուխտի եկած էին, եգիպտոսի ջրկիրները, Ալճերիոյ կօշիկ ներկողները, մարոքի ուղտապանները, Աֆղանիստանի, Պարսկաստանի մեծերը, փարիզի հարուստ իսլամները, բոլոր ներկայ էին արարողութեան։

ՋԱՂՂՈՒԿ ՓԱՇԱՅԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԸ.— Եգիպտական կառավարութիւնը մտադիր է 20,000 սդերլին ծախսել կառուցանելու համար դամբարան մը Ջաղլուլ փաշայի վրայ, հանգուցեալ մեծ նախարարին տան մօտիկը։

ՃԱՓՈՆԱԿԱՆ խոշոր նաւ մը ընկղմեցաւ ֆէ շուի մօտերը, 280 ճոըէացիները խեղդուեցան։ վեց հոգի միայն կարելի եղաւ ազատել։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՔԷՄԱԼԻ ԴԷՄ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ 8 սեպտ. Թուականով.

— Թուրք պաշտօնաթերթ «Միլլիյէթ» կը գրէ թէ վերջերս Իզմիրի մէջ սպաննուած յայտնի աւազակ Չաճի Սամիի մեղսակիցներուն գործունէութեանց մասին նախնական հարցաքննութիւնը երեւան հանեց գոյութիւնը նոր դաւադրութեան մը՝ ուղղուած Մուսթաֆա Քէմալի կեանքին դէմ։ Չաճի Սամիի հրոսախումբը ծրագրած էր տինամիթով օդը հանել կազի փաշան Պոլիսէն Էնկիւրի փոխադրող մասնաւոր կառախումբը։

**** Ուրիշ հեռագիրի մը համաձայն, բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուած են։*

ԳԵՐՄԱՆ ՌԱԶՄԱՆԻԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԸ
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

ՈՂՈՒ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ ՄՈՒՍԹԱՖԱ ՔԷՄԱԼԻ ՅԱՋՈՐԴԸ

«Ցան Ֆիլ» խօսելով Ազգերու Դաշնակցութեան փուճ վիճաբանութեանց մասին, ահազանգը կը հնչեցնէ այդ ժողովին ետեւ կատարուած դէպքերու մասին (8 սեպտ.).—

Արդարեւ ուշադիր եւ լաւատեղեակ դիտողը չի կրնար հանդարտ ու անտարբեր մնալ միշտ բռնկելու պատրաստ օջախ մը եղող արեւելքի մէջ զարգացող կարգ մը դէպքերու մասին։ Մինչ Ժընեւի մէջ կը շաղակրատեն, Պերլին դարձեալ դիրք կը բռնէ Թուրքիոյ մէջ ու կ'աշխատի կազմակերպել իր նախկին զինակցին սպառազինութիւնն ու պատերազմական կարգուսարքը։ Առօրեայ դէպքերու խառնիճաղանճին մէջ կը թուի թէ ծանր իրողութիւններ կը խուսափին մեր ուշադրութենէն։ Գերմանական տուներէն Տէյոսաուի նաւնքէրսը, Էսսէնի Քրուփը եւ Պերլինի Ռորպախը գործարաններ շինած էին Ռուսիոյ մէջ՝ Խորհրդային Միութեան ապսպրած գէնքերը, օդանաւերն ու ռազմանիւթերը պատրաստելու համար։

Խորհրդային Միութիւնը 1926ի համաձայնագրով իր կողմէ յանձն առած էր Թուրքիոյ հայթայթել մեծ թիւով օդանաւեր, հազարաւոր հրացաններ, ընդծովեաններ եւ թնդանօթներ՝ եզերքներու պաշտպանութեան համար։ Բայց չկրցաւ իր յանձնառութիւնը կատարել։

Ան ատեն ասպարէզ իջաւ Պերլին ու Մոսկուայի վրայ այնպիսի ճնշում մը բանեցուց, որ խորհրդային կառավարութիւնը հաւանեցաւ իր ծախքերով Թուրքիա փոխադրել Ռուսիոյ մէջ շինուած գերման գործարաններէն մէկ մասը։

Այսօր այդ գործարանները վերաշինուած եւ համախմբուած են Էսքիշէհիրի մէջ (Պաղտատի եւ Էնկիւրիի երկաթուղագիծին միացման կէտը)։ Ամբողջ պաշտօնէութիւնը գերման սպաներու եւ ենթասպաներու ղեկավարութեան եւ հսկողութեան տակ կը գտնուի։ Այս գործարաններէն ներս մտնել արգիլուած է։ Աշխատանքները բացարձակապէս գաղտնի կը կատարուին։ Վերջերս Թուրք բանակի սպայակոյտի պետ Ֆէվզի փաշա Պերլին գնաց։ Չոն տեսաւ գնդապետ Նիքոլայը, — որ պատերազմի ընթացքին Պալքաններու եւ նոյնիսկ կարգ մը Թուրք շրջանակներու մէջ մասնաւոր պաշտօններ վարած է, — եւ անոր տեղեկութիւնները տուաւ յիշեալ գործարաններու վիճակին մասին։ Այս գնդապետը, մասնագէտ Թուրք զինուորական խնդիրներու, ներշնչողն ու հեղինակն է ռուս-Թուրք-գերման դաշինքին եւ կապուած է գերման պատերազմական նախարարութեան։

Այսպէս ուրեմն, ժընեւի մէջ «Թուղթէ սահմաններ» կը շինեն, Շթրէզէման ալ անոր կը գործակցի, բայց Թուրքիոյ մէջ իր ժարդիկը կ'արագացնեն Թուրք հանրապետութեան սպառազինումը։

Ժընեւի մէջ կը խօսին, Էսքիշէհիրի մէջ գէնք կը պատրաստեն։ Բազուկները Թրքական են, գործիքներն ու ուղեղները՝ գերմանական և ռուսական։

Անցած օր ըսի թէ ի՛նչ վիճակի մէջ կը գտնուի Մուսթաֆա Քէմալ։ կացութիւնը այնքան ծանր է, որ իր նախարարները՝ ահռելի գայթակղութենէ մը վախնալով, արգիլեցին գինքը Չեխոսլովաքիա մեկնիլէ, հոն դարմանուելու համար։ Ըսի նաեւ թէ Ըսմէթ փաշա չուզեր գործերու պատասխանատուութիւնը պահել՝ անկարող նախագահի մը հետ։ Ըսի նաեւ թէ Մուսթաֆա Քէմալի յաջորդը նշանակուած է։ Այդ յաջորդն է գօրավար Ֆէվզի փաշա, որ Պերլինի մէջ...

Վրդովիչ չէ՞ այս։ Ու թոյլատրելի չէ՞ հարցնել թէ երկու դրութիւններէն ո՞րը պիտի յաջողի աւէնէն առաջ, «Թուղթ»երո՞ւնը թէ այն՝ որ Մոսկուայի ճամբով կը յանգի Պերլինէն Էսքիշէհիր, մինչ Ռաքովսքի եւ ընկերները կ'աշխատին Արեւմուտքի մէջ ցանել անիշխանութեան և Ընկերային Յեղափոխութեան սերմերը։

Ռուսեւպարսիկ առեւտրական դաշնագիր

Մոսկուայէն 8 սեպտ. Թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ.—

Խորհրդային Միութեան Պարսկաստանի նորընտիր լիազօր ներկայացուցիչ Դաւթեան մամուլին ըրած յայտարարութեան մը մէջ կ'ըսէ թէ ռուսեւպարսիկ առեւտրական դաշնագիրը շուտով պիտի ստորագրուի։ Նկատի առնելով Պարսկաստանի հետ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ՕԴԱՐՇԱՒՆԵՐԸ

Լոյտ Պէրթօտի *Օլա Կլօրիէն* ոչ մէկ հետք գտնուեցաւ։ *Բօլլո-Ուիքնաբըրի* օդանաւորդները, հրաժարելով իրենց ծրագրէն, մտադիր էին փնտռտուքի ելլել, սակայն ովկիանոսին վրայ սարսափելի փոթորիկ կայ։

Միւս կողմէ *Սըր-Ճօն-Քարլինկ* օդանաւը, որ Նիւֆաունտլենտէն ճամբայ ելած էր դէպի Լոնտոն, եւ Անգլիա պիտի հասնէր շինգշաբթի իրիկուն, նոյնպէս կորսուեցաւ։ Այս ադէտներուն վրայ ժողովուրդին մէջ յուզում մը մտաւ եւ ամէն կողմէ տրտունջ կը բարձրանայ, որ դադրեցուին ովկիանոսներու վրայ կատարուած թռիչքները, Անգլիական օդային կայանի տնօրէններէն սէֆթըն Պրէնքըր կը յայտարարէ թէ անհրաժեշտ է որ անպայման իրագործուի արեւելքէն արեւմուտք (Եւրոպայէն Ամերիկա) թռիչքը։

Ամերիկացի Պրոք եւ Շլի, որոնք աշխարհի շրջանը կը կատարեն, հասան բանկունեւ անմիջապէս մեկնեցան պանքօք։ Միւս կողմէ օդանաւորդներուն բարեկամները եւ բազմաթիւ Ամերիկացիներ խնդրագիր մը ներկայացուցին ամերիկեան օդային նախարարութեան, խնդրելով որ արգիլուի Պրոքի եւ Շլիի թռիչքը խաղաղական ովկիանոսին վրայ, մինչեւ որ օդանաւերը չկատարելագործուին։ Նախարարութիւնը կը պատասխանէ թէ ոեւէ միջոց չունի արգիլելու։

Գերման օդանաւորդները հրաժարած են այս տարի թռչիլ եւ պիտի սպասեն գարնան։

Հաւանաբար ֆանատայի մէջ արգիլուի ամէն թռիչք՝ քանատական իրողէն դէպի ովկիանոսները։

Աւստրալիական կառավարութիւնն ալ, վերջին աղէտներէն թելադրուելով, որոշեց արգիլել ամէն թռիչք որ տեղի պիտի ունենայ ովկիանոսին վրայ եւ 50 մղոնը կ'անցնի։ Միայն ջրօդանաւերը ազատ են։

Եւ սակայն օդերու նափոլէոնը՝ Ֆրանսացի Ֆօնք, որ այժմ նիւ եորք կը գտնուի, կը յայտարարէ թէ վերջին աղէտները երբեք չեն կրնար սարսափեցնել զինք եւ, յանուն գիտութեան, ուզէ օր վերջ պիտի փորձէ կտրել Ատլանտեանը։ Լէվին եւս չի յամակերպիր եղած թելադրանքներու եւ կը յայտարարէ թէ անպայման պիտի փորձէ թռչիլ դէպի նիւ եորք, մինչեւ 20 սեպտեմբեր։

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Թուրքիոյ առեւտրական գործակատարութիւնը որոշած է արտասահմանի մէջ քանի մը առեւտրական ներկայացուցչութիւններ ստեղծել՝ զարկ տալու հայմար արտաքին առեւտուրին։ Մարսիլիան ընտրուած է իբրեւ կեդրոն՝ սեւ ծովու եզերքի առեւտուրին համար։

ԹՄԲՈՒԿ ԿԸ ՁԱՐՆԷ

Պելճիքացի թմբկահար մը, մէբի, փորպէէն ճամբայ ելաւ կտրելու համար 200 քիլոմեդր, քալելով եւ... թմբուկ գարնելով։ Մէբի այժմ 59 տարեկան է, գալ տարի իր ծննդեան 60 ամեակին առթիւ, մտադիր է կատարել ամբողջ Պելճիքայի շրջանը, դարձեալ քալելով եւ... թմբուկ գարնելով։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄՈՒՇՏԱԿՆԵՐԸ. — Ռուսիա, նկատելով որ անգլիական կառավարութիւնը թշնամական վերաբերում մը ցոյց կուտայ, որոշած է իր մուշտակները արտածել Գերմանիա եւ Միացեալ-Նահանգները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՄԵԾ ՀԱՅՐԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐՑԸ

ԴԵՌՈՒՏԱՏՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Մենք ամբողջ ուժերով պիտի աշխատինք, որպեսզի Մեծ Հայրենական պատերազմի ժամանակ մեր ժողովրդի ցուցաբերած հերոսական սխրանքները ամենայն մանրամասնությամբ ներկայացվեն մեր ընթերցողներուն։

Մենք պիտի ներկայացնենք մեր ժողովրդի ռազմաճակատի և թիկունքի հերոսները, որոնք իրենց անձնուրաց աշխատանքով և մարտական սխրանքներով մեծ ներդրում ունեցան հաղթական ավարտին հասցնելու համար Հայրենական պատերազմը

ՅՈՒՅՍ ՀՎԱՏՈՒԹԻՒՆ ՎՃՌԱԿՈՒ

ՀԱՅՐԱՊԱՏՈՒՄ ՄԸ

— Ես ալ ուզեցի ձեզ հետ խօսիլ, տիկին Մարիամ, որովհետեւ ձեր ամուսինը հոս չէ, եւ ես ալ ուզեցի ձեզ հետ խօսիլ, որովհետեւ ձեր ամուսինը հոս չէ։ Ես ձեզ կը սիրեմ, տիկին Մարիամ, եւ ձեր ամուսինն ալ կը սիրեմ։ Ես ձեզ կը սիրեմ, որովհետեւ դուք ինծի կը նմանիք

առեւտուրին մասնաւոր հանգամանքը, համաձայնութիւնը կը հաստատէ հետեւեալ սկզբունքները.— Պարսկական ապրանքները առանց մասնաւոր արտօնութեան ազատ պիտի ըլլան ներածուելի Խորհրդային Միութեան մէջ, պարսիկ վաճառականները իրաւունք պիտի ունենան առեւտուրով զբաղելու ուղղակի Խորհրդային Միութեան հողին վրայ, պիտի կրնան ներածել եւ արտածել իրենց ապրանքները որոշեալ սահմանի մը մէջ, առանց առեւտրական ներկայացուցչութենէն նախապէս արտօնութիւն ինդրելու։ Ցառաջիկայ տարուան համար պարսկական ապրանքներու ներածման սահման որոշուած է 50 միլիոն րուբլի։

Ազգերու Դաշնակցութեան աշխատանքները

Գրեցինք թէ Հոլանտայի պատուիրակէն յետոյ լեհական պատուիրակութիւնը ժրնեւի մէջ կ'առաջարկէր արգիլել պատերազմները ամէն գինով։ Հինգշաբթի երբ բանաձեւերը գրաւոր հաղորդուեցան, զարմանքով տեսնուեցաւ որ փոփոխութիւն մը կայ խմբագրութեան մէջ։ Բանաձեւը դարձեր էր պարզ, պղատոնական փափաք մը հաւաքաբար աշխատելու համար պատերազմին վերացման դէմ։

Ցայտնի չէ թէ այդ տարտամ նոր բանաձեւը հաւանութիւն պիտի գտնէ՞ միւս պատուիրակներուն, մասնաւորաբար Անգլիոյ մօտ։

Փոփոխութեան ենթարկուած լեհական բանաձեւը կ'ըսէ. «Ամէն յարձակողական պատերազմ արգիլուած է։ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները պարտաւոր են հպատակիլ այս սկզբունքին եւ կազմել ոչ-յարձակողական դաշինքներ։ Վէճերու պարագային, ինչ ալ ըլլան անոնք, պիտի փորձուին խաղաղասիրական ամէն միջոց»։

Ընդհ. ժողովին առաւօտեան նիստին մէջ Յունաստանի ներկայացուցիչը Փոլիթիս խօսք առնելով ըսաւ թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը երբեք չպիտի մերժէ զբաղիլ միջազգային ծանր հարցերով, որոնք կը շահագրգռեն համաշխարհային խաղաղութիւնը։ Շեշտեց թէ անհրաժեշտ է պատժական խիստ միջոցներ ձեռք առնել միջազգային ամէն ոճիրի դէմ այդ ալ կարելի է՝ ստեղծելով Ազգերու Դաշնակցութեան յատուկ բանակ մը՝ ի հարկին ժրնեւի որոշումը պարտադրելու համար։ Եթէ նոյնիսկ պարտաւորիչ իրաւարարութիւնը ընդունուի, ինչ կ'արժէ, եթէ ազդու միջոց չկայ վճիռը գործադրելու։

Ընդհ. ժողովը նշանակեց գերման պատուիրակը, որ պիտի մասնակցի Հոգատարութեանց Յանձնաժողովին։ Ժողովը լսելէ յետոյ Շեթըզէմանն ու Տանցիկի ծերակոյտին նախագահը, որոշեց Դեկտեմբերին յետաձգել Տանցիկեան պատուիրակութեան խնդրանքը, որ կը թելադրէ չեզոքացնել լեհ մարտանաւերուն իբրեւ տեւական նաւահանգիստ գործածել Տանցիկի նաւահանգիստը։

Թուրքիոյ ընտրութիւններէն վերջ

Անատոլուի գործակալութիւնը Սեպտ. 8 թուականով կը հաղորդէ որ ընտրութիւնները վերջացան եւ ամէն տեղ Խալք կուսակցութեան թեկնածուները ընտրուեցան միաձայնութեամբ։ Մուսթաֆա Քէմալ յայտարարութեամբ մը իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ ազգին, որ վաւերացուց իր եւ իր քաղաքական կուսակցութեան գործունէութիւնը եւ վստահութեամբ կը քաջալերէ իր ապագայ աշխատանքները։ «Թուրքիա, կ'ըսէ, անգամ մը եւս ցոյց տուաւ թէ գօրաւոր էութիւն մըն է, որ կը յարատեւէ ազգային իտէային մէջ եւ անխախտ միութիւն մը կը պահէ ազգային գործերու մէջ։» Վերջացնելով, հաստատ յոյս կը յայտնէ ապագայի եւ նոր յաջողութիւններու մասին։

Մուսթաֆա Քէմալ մօտ օրէն Թրակիա պիտի այցելէ։ Յետոյ պիտի դառնայ Էնկիւրի, ուր մեծ ճառ մը պիտի խօսի Խալք կուսակցութեան Հոկտեմբեր 15ին գումարուելիք համաժողովին մէջ։

Մուսթաֆա Քէմալի որոշման համաձայն, նորընտիր երեսփոխաններէն Հասան Ֆէհմի (Գասթէմունի), Ազա Օղլու Ահմէտ (Կաբոս), Հագգը Շինասի փաշա (Պոլիս), Մուսթաֆա Ֆէյզի (Սարուխան) եւ ուրիշներ, որոնք շաքարի եւ քարիւղի մենաշնորհի վարչական խորհուրդին կ'անդամակցէին, պիտի ստիպուին այս շահաբեր պաշտօններէն հրաժարիլ։ Նախարարութեանց բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն շատեր երեսփոխան ընտրուած ըլլալով, նոյնպէս պիտի հրաժարին իրենց նախկին պաշտօններէն։

Կեանքը Սուրիոյ մէջ

Սուրիոյ թերթերը կը գրեն թէ Դամասկոսի Մէրիի հրապարակին վրայ կախաղան հանուած է Մէյտանցի հրոսակ Քասըմ էլ Մօգշաթի, որ վերջին ապստամբական շարժման առեն ոստիկան մը սպաննած էր եւ իսուն դատարանին կողմէ մահուան դատապարտուած։

Մահապարտը որ դատավարութեան ընթացքին ամէն ինչ ուրացած եւ ոչ մէկ խոստովանութիւն ըրած էր, գլուխը չուանին չյանձնած յայտարարեց թէ ոչ միայն ոստիկանի մը, այլ շատ մը զինուորներու արիւնն ալ խմած է։

Արեւելեան բանակի սպայակոյտը վերջացուցած է Լիբանանեւսուրիական քաղաքապահ բանակի մը կազմութեան ծրագիրը։ Այս բանակը Ֆրանսական ուժերու հետ միասնաբար հովանաւոր երկիրներու պաշտպանութիւնը պիտի ապահովէ։ Տեղական այս նոր բանակը պիտի բաղկանայ 10,000 զինուորէ, եւ պիտի կոչուի միջ-պետական քաղաքապահ բանակ։ Սուրիոյ եւ Լիբանանի պետութիւնները պիտի ապահովեն անոր բոլոր ծախքերը։

Արհեստակցականներու համաժողովը

Էմինպուրկի Արհեստակցական համաժողովին մէջ ջախջախիչ մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ — 620,000ի դէմ 2,551 հազար ձայնով— այն բանաձեւը, որ կը պահանջէր վերջնապէս խզել բարեկամական յարաբերութիւնները ռուս սէնտիքանեռուն հետ։

Աշխատաւորական կուսակցութեան վարիչ ևնախկին վարչապետ Բամսէյ Մաքտոնըլտ առջի օր ճառ մը խօսեցաւ, պարզելով Անգլիոյ ներքին կացութիւնը և օրակարգի վրայ գտնուող միջազգային խնդիրները։ Ըսաւ թէ պահպանողականները յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ պարտութենէ մը վախնալով, այժմէն կ'աշխատին հակասահմանադրական խիստ միջոցներով կազմել «Հինտէնպուրկի գիծ» մը, ոուն եթէ պիտի ապատանին իրենց պարտութենէն վերջ, իշխանութեան գլուխ գալիք կառավարութեան առջեւ դժուարութիւն հաներու համար։ Եւ սակայն Աշխատաւորական կուսակցութիւնը ծոյլ չպիտի տայ որ պահպանողականները խաղան Սահմանադրութեան հետ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարաֆիսարի եւ շրջանի *Ռազմիկ* Հայրենակցական միութեան եւ մասնակցութեամբ Շ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս.-Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ո. միութեան, Ցարոն-Տուրուբերանի, բարձր Հայքի Հայրենակցական միութեանց եւ Սպայից միութեան։

17 Սեպտ. շբ. երեկոյ ժ. 9ին, «փլեի թուռնալ»ի սրահը 21 Rue Cadet

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՇԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ
ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Ազգ. վարչական խորհուրդի

վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Ս. Յարութիւն մատրան մէջ, տեղի պիտի ունենայ պաշտօն պատարագ եւ հոգեհանգիստ, ժամը 10.30ին պիտի կատարուի Սգահանդէս, եկեղեցիին մէջ։

Կը հրաւիրուին բոլոր յարանուանութիւնները, կուսակցութիւնները, Միութիւնները ու մրութիւնները։

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Յ. Դ. կարտանի կոմիտէին, այս կիրակի կարտանի Շ. Յ. Դ. Ցան մէջ։ Հոգեհանգիստ եւ բանախօսութիւն։

ԴԱՇՏԱՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՍԷՋ

կազմակերպուած Սեբաստիոյ երիտ. *Պարլթեւ* Միութեան կողմէ

վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին

Սէն ժէրօմ Պ. Մինասեանի գործի գործարանի պարտէզը

Բանախօսութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր, նուագ, երգ, ճոպանամարզ, գաւեշտ (Պլուզի քոնքուր) եւ աժան պիւֆէ։

Տոմսերը գտնել միութեան անդամներէն, իսկ հանդէսին օրը կիշէն Հաղորդակցութիւն.— Շափիթրէն առնել 5 թիւ հանրակառքը։

ՄՈՒՏՔԸ 2 ՖՐԱՆ Է

ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ — STADE ELISABSTH PORTE D'ORLÉANS

Ֆութպոլի մեծ մրցում CLUB FRANÇAISի եւ ԱՐՄԷՆԻԱ ՖՈՒԹՊՈԼ ՔԼԻՒԻՊի միջեւ։ վաղը 11 սեպտ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշտ 3.30ին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Քեոի խումբի ընկերները կը հրաւիրուին խմբական ժողովի գրադարանի սրահը Սեպտ. 12 Բշ. օր ժամը 8ին։ Անդամատուրը պարտաւորիչ է։ Կարեւոր օրակարգ։

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանի միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1ին Դրադարան-ընթերցարանը։ Օրակարգ. վարչութենական ընտրութիւն։ Առանց բացառութեան ամէն ընկեր պարտաւոր է ներկայ գտնուիլ։

Շ. Յ. Դ. Վիէնի Շրջ. կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը 13 Սեպտ. երեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 8ին Հայ ժողովրդային Լսարանը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Նեղկայ պիտի ըլլայ ընկ. Մ. Գույումճեան։

Շ. Յ. Դ. Ֆոն տ'Օպնայի կորիւն ենթակոմիտէի ընդհանուր ժողովը, վաղը կիր. ընկեր Ասատուր Շէքէրեանի բնակարանը. պիտի խօսի ընկեր Մարգար Բարխեան. Նիւթ՝ կազմակերպութեան օգտակարութիւնը։ Կրնան ներկայ ընկերներ եւս ներկայ գտնուիլ։

Հ. Յ. Դ. Լուառ Շրջ. Կոմիտէն կը հրաւիրէ Սէնթ-Էթիէնի, Սէն-Շամոնի եւ Մօնբրոնի ամբողջ ընկերները ընդհ. անդամական ժողովի վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2ին, Սէն Շամոնի Վարուժան ակումբը, ներկայանալ անդամատուրներով։

ՏԱՐՈՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Քաֆէ օ Քլէր տը լա Լիւն, Փլաս տ'Իթալի։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը ստիպողական է։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ռոնիի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, այսօր Շաբաթ երեկոյ ժամը 6.30ին, 22 Ավընիւ Ռէփիւպլիքի սրճարանին վերնայարկը։

ՏԱՐՈՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆ Հայրենակցական միութեան Ս. Շամօնի մասնաճիւղի դիւանի կազմն է՝ Ատենապետ՝ Զաքար Մուրատեան, Ատենադպիր՝ Քերովբէ Կարապետեան, Դանձապահ՝ Խաչիկ Մարգարեան, Տնտեսներ՝ Պետրոս Սեդրակ Պետրոսեան եւ Մովսէս Յովնաթեան։

Վարչութիւնս կը խնդրէ Տարոն-Տուրուբերանի Մարսիլիոյ կեդր. վարչութենէ ինչպէս նաեւ բոլոր մասնաճիւղերէն որպէսզի նամակ եւայլ Քաղաքակցութիւնք ուղղեն միութեանս նախագահ պ. Զաքար Մուրատեանի հասցէին՝ Cantonnement de la Varizelle. C. No. 5, St. Chamond (Loire).

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ջերմ խնդակցութիւններս և բարի մաղթանքներս, իմ հօրաքրոջ որդի Պ. Վահրամ Վարդապետեանի (Ամերիկա) ուրախահարսի ժուռնութեան առթիւ։

Զաքարիա Ջէյթունցեան

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻ
"ԶԱՐԼՍԹՕՆ,,
ԿԱՄ
ՍԱՄԱՔԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՅԻՅԱՂ - ՅԻՅԱՂ - ՅԻՅԱՂ

ԳԻՆ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն ու ցրուիչներուն։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուին ցարութիւն եւ Պայծառ Մանտրօեան որ 8 տարի առաջ Պոլիս Գատրգիւղ Շալաճ փողոց թիւ 1 կը բնակէին։ Ցարութիւն ամուսնացած էր Խուբելէկցի Տիգրանուհիի հետ։ Կը կարծուի որ այժմ Նիսի կողմերը կը գտնուին։ Խնդացնել՝ իրենց եղբօր բենիամին Մանտրօեանի, հասցէ՝ Manuel Mardirossian, 15 Rue Odéon Gap (H. A.).

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Լոյս տեսաւ վերջին թիւը, սրամիտ ծաղրանկարներով եւ ծոխ ու գուարթ բովանդակութեամբ։

ԳԻՆ ՄԷԿ ՖՐԱՆԲ

փնտռեցէք ամէն կողմ։

ՓՆՏՌԵՑԷՔ «ԿԱՎՈՒՇ»Ը ԿԱՐԴԱՑԷՔ «ԿԱՎՈՒՇԻԿ»Ը

Ամէն ինչ զուարթ ակնոցով կեանքը քրքիջով, ծիծաղով

ԳԻՆ 1 ՖՐԱՆՔ 50

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Վարձու են պարտէզով օդաւէտ սենեակներ եւ պզտիկ ափսրթըմաններ։ Հասցէ՝ 20 Rue de Bezons a Courbevoie. Հաղորդակցութեան լաւն միջոցներ ամէն տեղի համար։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Արեւելեան նոր գորգ շինող գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԵՆՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԻՐԱԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՄԷՋ, 15 Rue de la Huchette

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Թերթանուշ (պաքլաւա) անարատ կարագով.— Թելիայա (քատայիֆ), հում եւ եփած՝ առաջնակարգ ալիւրէ, Լօքում, Լօքում, Հելվա, կարկանդակ եւայլն։

Ապսպրանքները խնամքով կը կատարուին եւ տուն կը յանձնուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՅԱՅՏՆԻ ՍԻՔԼԻՍ ՄԱՆՏՐՈՅԵԱՆ
ՍԵՊՈՒՀ ՄԱՆՏՐՈՅԵԱՆ
(ԵՐՋԱՆԿԱՅԻ)

Հեծանուանիւի հայ ախոյեան

1924ի եւ 1925ի Մարսիլիոյ եւ 1925ի Փարիզահայ ախոյեանական մրցումներուն Ա. հանած։

1925ի եւ 1926ի Velo Club Lieues Nordի մրցումներուն Ա. հանդիսացած 250 օսար մրցուներու մէջ։

Մարսէյլ-Լիոն 350 քմ. մրցումին 10րդ հանդիսացած.

Ինչպէս նաեւ 1924-1925-1926 շատ մը մրցումներու մէջ յաղթական։

Մեծ ապագայ խոստացող մարզիկ մը զոր պէտք է քաջալերել բարոյապէս եւ նիւթապէս։

Օգոստոս 21ին մասնակցած Թօմանի (Տրօմ) հեծելանիւի մրցման (160 քիլօմեթր) եւ 35 ցորդներուն մէջ առաջին դիւացած է, հասնելով 2 վայրկեան առաջ։

Հ. Մ. Ը. Մ. Մարսէյլ

Անոնք որ կը փափաքին արագաշարժ եւ տոկուն հեծելանիւ ունենալ ամէն տեսակ մարքայէ, քուրսի—փերմընատ եւ ափսիքլէթներ՝ հինգ տարուան երաշխաւորութիւն. դիւրամատչելի գինով եւ պայմանով դիմել՝

ԵՂԲ. ՄԱՆՏՐՈՅԵԱՆՆԵՐՈՒ

Հասցէ՝ S. MANDROIAN, 38 Rue Belle Image, Valence Drôme, France.

փորձեցէք եւ գոհ պիտի մնաք

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹՈՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9.30

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած ըլլալով երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լաւագոյն ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS

9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille

Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ԱՊՈՒԽՏ

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ կեսրացի ԽԱՆԶԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES

Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Ձամբորդութեան պատճառաւ տուն մը կը ծախուի. գետնայարկ 4 մեդր լայնք, 8 մեդր երկայնք, առաջին յարկ 2 սենեակեւ խոհանոց. երկրորդ յարկ՝ մէկ սենեակ հաստատուն աղիւսաշէն օդաւէտ դիրքի վրայ շինուած։ Գինը 31,400 ֆրանք, 580 մեդր հող, գնել փափաքողները թող դիմեն հետեւեալ հասցէին՝

S. Margossian 47 Av. Kléber Garenne de Senart, Brunoy (S. et O.) Gare de Lyonէն 21 քիլօմեթր. ամէն ժամու թրէն։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ օթօմօպիլի մեքենավար մը յանձնումի համար։ Դիմել՝ ինէճեանի, 4 Rue de la Pyramide Boulogne sur Seine.

Վարձու սենեակներ

Դիւրամատչելի պայմաններով դիմել՝ Պ. Արսլանեանի 36 Rue Damesmes, Paris (13e.) մէթրօ Իթալի։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կնոջ կօշիկի առաջնակարգ վարպետ մը մեսայուն կերպով։ Դիմել՝ ամէն օր 18—20 կամ կիրակի օրերը 10—12 Madame Baès, 123 Avenue de Neuilly, NEUILLY.

ԱԿԱԿԱՐԱՆ

9 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Ստերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		600
Թրքական Թղթ. L. Trq.		12
Թրք. ոսկի	» or	110
Մէճիտիէ	Médjidié	9
Լէվա 100 հատ	Léva	15
Տրախմի	» Drachme	23
Լիր	» » Lire	129
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71
Ցուից.	» Frc. Suisse	494
Լէյ 100 հատ	Ley	18
Ցերմոնեց	(10 Roubles or)	124

ԱՐԾԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3450
»	II »	2010
»	III »	1665
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	165

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70 Ֆ.	140 Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200 Ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 11 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

11 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 438

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՓԱՒԼԱՓԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Քիչ անգին հրատարակած ենք Հայաստանէն Թղթակցութիւն մը, որ աղեխարշ գոյներով կը պատկերացնէ մեր որբերու, մանաւանդ որբուհիներու կեանքը։

Ինչպէս գրած ենք ասկէ առաջ, Ամերիկեան Նպաստամատոյցը հասոյթներու պակասութեան հետեւանքով պարտաւորուած է ցրուելու իր հաստատութիւններուն մէջ պատսպարած որբերու մեծագոյն մասը, ազատուելու համար զանոնք մնուցանելու եւ դաստիարակելու պատասխանատուութենէն։

Նպատակայարմար կարգադրութիւն մը ընելու համար, Ամերիկեան Կոմիտէն կը դիմէ Հայաստանի խորհրդային վարիչներու խորհուրդին։

Այդ խորհրդակցութենէն կը ծնի հրէշային գերեվարաուածքեան ծրագիր մը իր բոլոր այլանդակութեամբ ու եղերականութեամբ։

Արտասահմանի մեր հայրենակիցները, որոնք աննախընթացօրէն դաժան եւ անտանելի կացութեան մը մէջ են այսօր եւ մօտիկ անցեալի մէջ ալ տեսած են հրէշային բաներ, տակաւին չկայ թէ հոգեկան ահաւոր սարսուռ մը պիտի զգան, երբ կարդան այդ թղթակցութիւնը։

Պատերազմի ընթացքին եւ մանաւանդ Զինադադարէն յետոյ հայ ժողովուրդը դժնդակ աշխատանքներով, պայքարներով ու նիւթական զոհողութիւններով մէկիկ մէկիկ հաւաքած է մեր որբերու սերունդը, զանոնք փրկելու համար կրճատել, շատցնելու համար մեր համրանքը, եւ պատրաստելու համար վաղուան սերունդը։ Սակայն այսօր նոյնիսկ մեր հայրենիքի կեդրոնին մէջ հաւաքուած որբերուն համար տեղ չկայ, «ազատ», «անկախ», «վերաշինուած» ու «ծաղկած» խորհրդային դրախտին մէջ եւ պէտք կը գտան դուրս վտարելու զանոնք։

Այն պահուն, երբ արտասահմանի գաղութահայութիւնը ամէն ճիգ կը թափէ մեր ժողովուրդը, մանաւանդ որբերու սերունդը հաւախմբելու մեր հայրենիքին մէջ, ահա՛ կոպիտ ու տմարդի ձեռք մը հազարներով հայրենիքի մէջ եղածները սահմաններէն դուրս նետելով շուներուն ու գայլերուն կը յանձնէ։

Իրապէս տեղ չկա՞յ այս թշուառներուն՝ Հայաստանի սահմաններուն մէջ։ Հայաստան հնարաւորութիւն չունի՞ միթէ իր որբերու բազմութիւնը իր հայրենի գրկին մէջ պատսպարելու։ կայ եւ կարելի է։ Մենք շատ լաւ գիտենք։ Ակնառոտես եղած ենք թէ ինչպէ՞ս մեր անմման գիւղացիութիւնը տարիներով իր տուներուն մէջ պատսպարած է 400 հազար գաղթականութիւն մը, որ սահմանի միւս կողմէն զուլումէ մազապուր ճողոպրած էր։ Միթէ՞ այդ նոյն գիւղացիութիւնը սիրով եւ ուրախութեամբ չպիտի պատսպարէր անմեղ եւ անտէր քանի մը հազար որբեր։ Ի հարկէ կրնար եւ ուրախութեամբ այդ պարտքը կը կատարէր։ Ու ապահով ենք թէ նոյն գիւղացիութիւնը իտես այս ահաւոր վայրենութեան, գաղտնի, անձայն ու լռելեայն իր սրտէն արիւն կուլայ, բայց անզօր է բան մը ընելու։

Այս բարբարոս արարքին շարժառիթը բոլորովին ուրիշ բան է։ Խորհրդային թշուառական ղեկավարները, բիրտ, վայրենի եւ ահաւոր թշնամութիւն մը ունին Թրքահայ զանգուածին դէմ, ու իրենց ահաւոր մոլեգնութեան մէջ, գայն փշրելու ներու վերածելու եւ աշխարհի չորս հովերուն տալու վայրագ ծրագիրն է որ հետեւողականօրէն կը հետապնդեն, չխնայելով նոյնիսկ անսեղ, անչափահաս անօգնական որբուհիներուն։

«Մարտակոչ» շատ պաղարիւն կերպով, առանց լուզումի կը գրէ թէ «Փոլիկոն»ի որբանոցներու որբերը ինքնապահ դարձնելու համար ղրկուեցան Սոխումի կողմերը աշխատելու։ Իսկ «Դրօշակ»ի թղթակիցը կուտայ խումբ խումբ որբ-որբուհիներու ահաւոր ողիսականը ամբողջ երկաթուղագծի երկայնքին վրայ եւ Աբխազիայի գերեվարաուածքեան որբերը։

Կը ծախուին հայ որբուհիները ճամբուն վրայ հանդիպող առաջին մարդուն, շատ չնչին գիներով, ինչպէս քանի մը տարի առաջ Արաբիոյ անապատներուն մէջ։ Եթէ այս վերջինը թուրք եւ արաբ սրիկաներու ձեռքով կը կատարուէր, առաջինը կը կատարուի հայանուն սրիկաներուն կողմէ, որոնք «կառավարութիւն» կոչուելու յատկանութիւնն ունին։

Թրքահայ ժողովուրդ, մեր խօսքը քեզի է. այստեղ այլ եւս ազգ, հայրենիք, ազգային հաւաքականութիւն եւլլն. գոյութենէ կը դադրին, անոնց խօսքը չի կրնար ըլլալ. պարզապէս մեր միացորդները՝ անմեղ ու պաշտպանութենէ զուրկ որբերը գերեվարաուածքեան կը ղրկուին միջնադարեան ափրիկէացի խափիներու նման, իսկ որբուհիները օտարներու շնական ցանկութեանց գոհացում տալու համար աճուրդի կը դրուին։ Ի՞նչ է քու դիրքդ. ի՞նչ պիտի ընես այդ վայրենութեան հանդէպ։

Մենք քու ուշադրութիւնդ կը հրաւիրենք այս ահաւոր վայրենութեան վրայ, այն յոյսով, որ մէկ մարդու պէս ոտքի կանգնիս ու բռնես այդ թշուառականներու կոկորդէն եւ հաշիւ պահանջես այս աննախընթաց ոճրագործութեան համար։

Խօսքը քեզի կը մնայ։

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Յուսաբեր, ազգային հերոս Անդրանիկի մահուան առթիւ կը գրէ (2 Սեպտ.).

—«*Հայ ազատագրական պայքարի կատաղի վագրը ընդմիշտ բաժնուած է մեզմէ։*

«*Անհարազատ հորիզոններու տակ, հեռու իր պաշտած հայրենիքէն, ընդմիշտ փակած է իր աչքերը «Անդրանիկը քալէ», որ շուրջ մէկ քառորդ դար Հ. Յ. Դաշնակցութեան նուիրական դրօշին տակ կենդանի պահից ըմբոստութեան ոգին հայրենի բարձունքներու վրայ։*

«*Անոնք, որոնք ամէն առիթով լուտանք կը տեղն թափել հայ ժողովուրդի առաքինութեանց շքեղագոյն անօթի՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան վրայ, այսօր անոնք ամէնքը երկիւղածօրէն ծունկի պիտի գան մեծ ննջեցեալի դագաղին առջեւ։*

«*Գարահիսարցի ֆէդային ծնաւ Դաշնակցութեան մէջ, հասակ առաւ Դաշնակցութեան գործերով եւ համայն հայութեան երգերու ու պանծացումի առարկան դարձաւ Դաշնակցութեան ուժով։ Ու մեռաւ այն օրը, երբ լքեց Դաշնակցութիւնը ու մեկուսացաւ անկէ։*

«*Այս ամբողջ շրջանին ան գործ մը չտեսաւ, որ սերունդներու երախտագէտ յիշողութեան մէջ կարենար ապրիլ։*

«*Կուսակցական նկատումներով անարժանաբար քաշքշուեցաւ Դաշնակցութեան անունը, սակայն այս քաշքշուկները ոչինչ պակսեցուցին Անդրանիկներ ստեղծող Դաշնակցութեան հմայքէն, բայց հարուածեցին իրեն իսկ հերոսի անունն ու վարկը։*

«*Անոր անցեալին եւ անոր դիւցազնական դրուագներուն համար է ահա, որ մենք արցունքներով կը բաժնուինք մեր հին ընկերոջմէն։*

«*Մենք կը հաւատանք հայ ժողովուրդի լաւագոյն ապագային։*

«*Ու կը հաւատանք նաեւ, որ օր մը տարագիր ննջեցեալին նուիրական նշխարները պիտի փոխադրուին հայրենիք ու զետեղուին Ազգային Պանթէոնի մէջ, իր պաշտած Քրիստափորի, Սիմոնի ու Ռոստոմի շիրիմներուն հետ եւ անոնց քովը։*»

*
**

Մաթէն իր երէկուան թիւով կը հրատարակէ ջօրավար Անդրանիկի պատկերը, համառօտ կենսագրականի մը հետ, ու կը յիշէ թէ հայ հերոսը Ֆրանսական կառավարութենէն ստացած էր պատուոյ Լէգէոնի սպայի աստիճանը։

ԱՄԷՆ ԲԱՆ ԹՐՔԱԿԱՆ

Թիւրք օձաղրներուն մէջ կազմուած յատուկ յանձնաժողովը որ պաշտօն ունի քաջալերելու տեղական արտադրութեանց գործածութիւնը, չփման մէջ մտած է բոլոր կազմակերպութիւններուն եւ միութիւններուն հետ։ Նախ պիտի ապահովուի որ այս ընկերութիւնները, օրինակ կօշկակարներն ու դեղագործները, տեղական արտադրութիւններ գործածեն իբր նախանիւթ։ Միութիւններու մէջ գործը ապահովելէ վերջ, կարգը պիտի գայ ժողովուրդին։

ՀԱՄԱՁՆԱՒԱՐ երեսփոխան Ժաք Տիւբլօ, Թարպի մէջ ձերբակալուեցաւ, որովհետեւ նախապէս դատապարտուած էր ութը ամիս բանտարկութեան, «Լա Բագէրն» թերթին մէջ դիմումները անհնազանդութեան հրաւիրող յօդուածներ գրած ըլլալուն համար։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

"ԼՔԵԱԼ,, ԳՈՅՔԵՐՈՒ ԱԻԱՐԸ

ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԱԾ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ ԵՏ ՊԻՏԻ ԱՌՆՈՒԻ՞Ն

Այն պահուն, ուր Ազգերու Դաշնակցութիւնը ժողով կը գումարէ եւ ի մէջ այլոց պիտի զբաղի նաեւ Հայերու «լքեալ» գոյքերու հարցով, թուրք կառավարութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան քիթին կը խնդայ, աւելի եւս խստացնելով «փախստական» Հայերու կալուածներուն մասին տարիներէ ի վեր հետապնդած քաղաքականութիւնը։ Թուրքիա մինչեւ հիմա Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ այս մասին կատարուած դիմումներուն միշտ խուսափողական պատասխան տուած է եւ կը յուսացուէր թէ ներկայ նստաշրջանին մէջ «լքեալ» գոյքերու հարցը Հայերուն նպաստաւոր լուծում մը պիտի ստանար։ Գաղթականաց կեդր. յանձնաժողովի ներկայացուցիչն ալ գլխաւորապէս այս հարցը հետապնդելու արդարացումով տարին քանի մը անգամ ժընեւ կ'երթայ։ Բանիցս գրուեցաւ թէ Թուրքիա վերջնական պատասխանը պիտի տայ այս նոր նստաշրջանին։ Եւ ահա թէ ինչպէս կը պատասխանէ։

Առջի օր «Միլլիյէթ»էն առնելով հաղորդեցինք թէ Գործադարներու Խորհուրդը, որ այժմ Տօլմա Պաղչէի պալատին մէջ կը գումարէ իր ժողովները, որոշած է 1924 Օգոստոս 6էն յետոյ գրաւուած «լքեալ» գոյքերը փոխանորդներուն չյանձնել, այլ բուն իսկ «փախստական» տէրերուն։ Թերթը կ'աւելցնէ թէ այդ կալուածներուն տէրերը փախստական են, անոր համար, որ «դաւաճանութիւններ» ըրած են Թուրք հայրենիքին դէմ։ Այսինքն ըսել կ'ուզէ թէ այդ փախստականները իրրեւ «դաւաճան» իրաւունք չունին Թուրքիա վերադառնալու, հետեւաբար եւ «բուն տէրերը» չեն կրնար «անձամբ» ներկայանալ, Լօզանի դաշնագրին գործադրութեան Թուականէն վերջ գրաւուած իրենց կալուածները ստանալու համար։

Քէմալի Պոլսոյ օրկանը «Միլլիյէթ», իր Սեպտեմբեր 5ի թիւին մէջ կը հարցնէ. «Հիմա ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Վերադարձուած կալուածները ետ պիտի առնուի՞ն»։ Յետոյ կը հաղորդէ հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

1340 (1924) Օգոստոս 6էն յետոյ գրաւուած փախստականներու լքեալ գոյքերը իրենց փոխանորդներուն չյանձնելու մասին տրուած նոր որոշումը Լքեալ Գոյքերու տնօրէնութեան հաղորդուած ըլլալով, այդ կարգի կալուածները վերադարձնելու գործողութիւններուն վերջ տրուած է։ Արդէն մինչեւ հիմա դատարանի վճիռով այդ կարգի 5—6 կալուած միայն վերադարձուած է փոխանորդներուն։ Նոր որոշումին հիմնաձայն, զանոնք բուն տէրերուն դարձնել անհրաժեշտ ըլլալով, ելմտական գործավարութեան պիտի հարցուի թէ պէ՞տք է զանոնք ետ առնել փոխանորդներէն։

Լքեալ Գոյքերու տնօրէնութիւնը կը պատրաստէ մինչեւ հիմա գրաւուած գոյքերու մէկցանկը, նշանակելով թէ անոնցմէ ո՛րքանը ծախուած, որքանը վարձու տրուած է եւ մինչեւ հիմա բոլորէն ի՛նչ հասոյթ գոյացած է։ Վիճակագրութիւնը ելմտական գործավարութեան պիտի ղրկուի։

Կարգ մը «լքեալ» գոյքեր մասնավճարներով ծախուած են. դնորդներէն ոմանք այժմ մասնավճարները չեն վճարեր։ Այս կարգի կալուածներն ալ գրաւուելով կրկին աճուրդի պիտի հանուին։ Նոյնպէս կարգ մը վարձակալներ իրենց պարտքերը վճարած չըլլալով, յետնեալ պարտքերը պիտի գանձուին օրինական միջոցներով։

ԱԶԳԵՐՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՁԱՌԵՐԸ

Ուրբաթ օր, Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհ. Ժողովին աշխատանքները եղան... երեք ճառեր միայն, բոլորն ալ պատերազմի դէմ։

Առաւօտուն բեմ բարձրացաւ Պելճիքայի արտաքին նախարար յայտնի ընկերվարական Վանտէրվէլտ, որ ըսաւ.

— Պելճիքա հոգիով կապուած է 1924ի փրոթոքոլին։ Եւ ամէն անգամ որ փորձուեցաւ իրագործել այդ համաձայնագրին սկզբունքները, Պելճիքա մասնակցեցաւ այդ ձիգերուն։ Եթէ Լոքարնոյի դաշնագիրը ստորագրեց, ան ոչ միայն տեսաւ հոն իր անկախութեան ապահովութեան պայմանները, այլ նաեւ նոյն սկզբունքներուն տարածման ձգտումը։ Այսօր ալ, նոյն հոգիով, Պելճիքա կը յայտնէ իր համակրանքը անոնց, որոնք կ'ուզեն 1924ի համաձայնագրին սկզբունքները իրագործել։

Յետոյ բեմ բարձրացաւ Շթրէզէման, որ յաջորդաբար քննելէ յետոյ տնտեսական համաժողովը, իբրեւ ամէնէն կարեւորը, ապահովութեան եւ զինաթափութեան հարցերը, բուռն կերպով քննադատեց պատերազմը, իբրեւ աղբիւր անիշխանութեան եւ հաստատեց թէ գերման հանրային կարծիքը ընդունած է խաղաղութեան մասին այն հիմնական գաղափարները, որոնց վրայ կառուցուած է Ազգերու Դաշնակցութիւնը։

Շթրէզէման, յանուն Գերմանիոյ, յայտարարեց թէ կը միանայ ընդհ. ժողովին տրամադրութիւններուն եւ պաշտօնապէս կը դատապարտէ պատերազմը։ Միւս կողմէ, յանուն իր կառավարութեան, տեղեկացուց թէ Ազգերու Դաշնակցութեան այս նստաշրջանին ընթացքին, պիտի ստորագրէ պարտաւորիչ իրաւարարութեան կամաւոր համաձայնագիրը, զոր ստորագրած է միայն Ֆրանսա 1924ին, ինչպէս նաեւ ժընեւի փրոթոքոլը։

Այս ճառին համար Պրիան շնորհաւորեց Շթրէզէմանը։

Լեհաստանի պատուիրակը, Սոքալ, Շթրէզէմանի ճառէն յե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԸ ՎՏԱՐՈՒԻՆ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

«Լը կօլուա» կը գրէ Թէ ի՞նչպէս կը վտարուին այն օտարականները, որոնք, վերջերս, ոստիկանական խուզարկութիւններու ընթացքին կը ձերբակալուին։

Օտարականներուն կը հարցուի Թէ ո՞ւր կ'ուզեն երթալ, իրենց երկի՞րը Թէ ուրիշ ո եւ է երկիր մը։ Երբ ուզեն իրենց երկիրը դառնալ, ձարկ չի տեսնուիր վիզէ ընել անցագիրը իրենց ֆիւսպատոսէն։ Ուղղակի սահման՝ եւ երթաս բարով։

Երբ ուզեն երթալ ուրիշ երկիր մը, անցագիր կը հանուի, ընտրուած երկրին ֆիւսպատոսէն վիզէ կ'առնուի եւ դուրս։ Պելճիքայի համար պարզ ինքնութեան Թուղթերը բաւական են։

Երբեք այս «անբաղձալիներուն» կառավարութենց լուր չի տրուիր նախապէս։ Շատ անգամ պայմանաժամ մը կը տրուի «անբաղձալիներուն», որպէսզի իրենց գործերը կարգադրեն մեկնելէ առաջ։ Այդ պայմանաժամը 24 ժամէն մինչեւ ուԹը օր է։ Այդ միջոցին, մամնաւոր հսկողութեան տակ կ'առնուին։ Իսկ պայմանաժամը լրանալէն յետոյ չմեկնողներուն դէմ կը գործադրուին պատժական միջոցներ։ Յաճմանագլուխ որկուելու ժամանակ, «անբաղձալիները» երբեմն խումբով, երբեմն առանձին, կը յանձնուին գաղտնի ոստիկաններու, որոնց յանձնարարուած է հսկել մինչեւ Ֆրանսական հողէն մեկնումը։ Իսկ երբ վտարուելէ յետոյ վերադառնան, անմիջապէս կը ձերբակալուին ու կը տարուին բանտ։

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Խուզարկութիւնները կը շարունակուին Թաղերու մէջ։ Ֆոլիմէրիքուր Թաղին մէջ ոստիկանութիւնը հարցաքննեց 300 կասկածելիներ, որոնցմէ 28 հոգի ձերբակալուեցան։

Ռոքէթ Թաղին մէջ հարցաքննուեցան 500 հոգի, որոնցմէ 40 հոգի ձերբակալուեցան։

Մօպէրի հրապարակին շուրջ հարցաքննուեցան 180 հոգի, որոնցմէ 22 հոգի ձերբակալուեցան, 16ը օտարական։

Ուրս փողոցին մէջ ձերբակալուեցան 8 հոգի։

Ութերորդ Թաղամասին մէջ գիշերային հարցաքննութեան մը ընթացքին ձերբակալուեցան 25 հոգի։

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նիւֆաունտլէնտէն կը հեռագրեն Թէ «Օլտ-Կլոբ» տեսնուած է ծովեզերքէն 400 մղոն հեռուներէ։ Եւ սակայն չհաստատուեցաւ այս լուրը եւ բոլոր կորսուած օդանաւերէն ստոյգ լուր մը չկայ։

Ֆրանսայի օդանաւորդը Ջոնք, որ պատրաստուած էր մեկնելու Թռիչքով Նիւ Եորքէն Պոլիս երթալ, յետաձգեց իր մեկնումը, որովհետեւ ամերիկեան կառավարութիւնը արգիլեց մեկնումը այն Ամերիկացիներուն, որոնք պիտի ընկերանային իրեն։ Բուլիճ պիտի հրամայէ քննութիւն բանալ կորսուած օդանաւերուն մասին։

«*Փրայս ավ Տիթրոյթ*» մեկնեցաւ Շանկայ, ուրկէ պիտի Թռչի դէպի Թոքիօ, շարունակելու համար իր ճամբան դէպի Հնդկաստան եւ Սան-Ֆրանչիսքօ։ Ամերիկեան ծովային նախարարութիւնը մտադիր չէ յածանաւեր ղրկել Խաղաղական, «Փրայս ավ Տիթրոյթ»ի Թռիչքին պահուն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԱՂՏՈՂՈՒՅՆ

(Ռուսերենից Հայտնվել է Ղ. Ալիշանի)

Մարդիկ, հետաքրքրասեր, ամեն ինչ են ուզում իմանալ, ամեն ինչ են ուզում տեսնել, ամեն ինչ են ուզում ճանաչել։ Ուրիշ ազգերի մասին գրքեր կարդալով՝ մենք ուզում ենք իմանալ նաև մեր ազգի անցյալը։ Մեր ազգի անցյալի մասին գրքեր կարդալով՝ մենք ուզում ենք իմանալ, թե ինչպես է ստեղծվել մեր ազգը, ինչպես է զարգացել, ինչպես է ապրել, ինչ է արել, ինչ է ստեղծել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել։ Մեր ազգի անցյալի մասին գրքեր կարդալով՝ մենք ուզում ենք իմանալ, թե ինչպես է ստեղծվել մեր ազգը, ինչպես է զարգացել, ինչպես է ապրել, ինչ է արել, ինչ է ստեղծել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել։ Մեր ազգի անցյալի մասին գրքեր կարդալով՝ մենք ուզում ենք իմանալ, թե ինչպես է ստեղծվել մեր ազգը, ինչպես է զարգացել, ինչպես է ապրել, ինչ է արել, ինչ է ստեղծել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել։

Մեր ազգի անցյալի մասին գրքեր կարդալով՝ մենք ուզում ենք իմանալ, թե ինչպես է ստեղծվել մեր ազգը, ինչպես է զարգացել, ինչպես է ապրել, ինչ է արել, ինչ է ստեղծել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել։ Մեր ազգի անցյալի մասին գրքեր կարդալով՝ մենք ուզում ենք իմանալ, թե ինչպես է ստեղծվել մեր ազգը, ինչպես է զարգացել, ինչպես է ապրել, ինչ է արել, ինչ է ստեղծել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել։

Մեր ազգի անցյալի մասին գրքեր կարդալով՝ մենք ուզում ենք իմանալ, թե ինչպես է ստեղծվել մեր ազգը, ինչպես է զարգացել, ինչպես է ապրել, ինչ է արել, ինչ է ստեղծել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել։ Մեր ազգի անցյալի մասին գրքեր կարդալով՝ մենք ուզում ենք իմանալ, թե ինչպես է ստեղծվել մեր ազգը, ինչպես է զարգացել, ինչպես է ապրել, ինչ է արել, ինչ է ստեղծել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել։

Մեր ազգի անցյալի մասին գրքեր կարդալով՝ մենք ուզում ենք իմանալ, թե ինչպես է ստեղծվել մեր ազգը, ինչպես է զարգացել, ինչպես է ապրել, ինչ է արել, ինչ է ստեղծել, ինչ է կորցրել, ինչ է ձեռք բերել։

ՅՈՒՍԱՍ ՀԱՅՐԱՆԻՔԻ ՎԱՂՎԱՆԴԻ

ՀՈՅԱՍՈՒՄՆ ԵՐԵՔ ...

Ինքնասպանության փորձ կատարած աղջկան հարցաքննելիս

— Ձեր անունը, ազգանունը, հայրանունը, տարիքը, զբաղմունքը, ծննդավայրը, ընտանեկան դրությունը, կրոնը, ազգությունը, քաղաքացիությունը, կրթությունը, նախկին դատապարտությունները, ռազմական ծառայության վերաբերությունը, ինչպես նաև ամուսնու անունը, ազգանունը, հայրանունը, տարիքը, զբաղմունքը, ծննդավայրը, ազգությունը, քաղաքացիությունը, կրթությունը, նախկին դատապարտությունները, ռազմական ծառայության վերաբերությունը, ինչպես նաև ամուսնու

տոյ ներկայացուց իր վերջնական բանաձեւը, զոր տուինք երէկ։

։ Ազգերու Դաշնակցութեան նիստերուն հետեւող օրագրողներու ընկերակցութիւնը ճաշի հրաւիրած էր Մորհուրդին անդամները։ Այս առթիւ Պրիան ճառ մը խօսելով ըսաւ.

— Ես պիտի պտրտիմ խաղաղութի՛ւն մայելով։ Հրաշալի բառ մըն է խաղաղութիւնը։ Որպէսզի յաղթանակեն խաղաղութեան գաղափարները, մենք շատ կռուեցանք դժուարութիւններու դէմ եւ յաղթեցինք շատ անգամ։ Մենք որոշած ենք շարունակել, որովհետեւ խաղաղութիւնը այդ ճիգերուն շարունակութեան մէջ է։ Պէտք չէ երկար ատեն սպասումի մէջ թողուլ ժողովուրդները, պէտք չէ որ անոնք երկար ատեն սպասեն տրուած խոստումներուն իրագործման։ Կան բաներ որոնք խորհրդաւոր, համաճարակային բան մը ունին, որ կը վարակէ։ Խաղաղութիւնը, իրրեւ այդպիսին, կրօնք մըն է։ Ժողովուրդները ծարաւի են խաղաղութեան կրօնքին։ Եւ ժողովուրդը անպայման պիտի գտնէ այդ խաղաղութիւնը։ Ես հոգիովս կը հաւատամ խաղաղութեան։

Միւս պատուիրակներն ալ նման խաղաղասիրական-բանաստեղծական ճառեր խօսեցան։

Ասպիւլ Մէճիս եւ Մաւուկ Ազարեան

«Մխիթէթ» կը գրէ.—

Զինադադարին, ամբողջ աշխարհ մեզի դէմ էր։ Այս հոսանքը փոխելու համար, պէտք էր հիմնական միջոցներ ձեռք առնել։ Մինչդեռ այն ատենուան վարիչները կ'ուզէին կիսամիջոցներով գարման գտնել։ Այն ատենուան տիրող կարծիքը սա էր։— կացութիւնը փրկելու համար, պէտք է հաճելի երեւնալ Յոյներուն եւ Հայերուն, քծնիլ անոնց։

«Փէյեամ-Սապահ» թերթն ալ այդ տարրերու օրկանն էր։ Մինչդեռ այդ տարրերը, դարերով մնած այս երկրին բարիքներով, այնքան շփացած էին որ, բոլոր շոյանքներուն արհամարհանքով կը պատասխանէին։

Այն ատենուան գահաժառանգը, Ասպիւլ Մէճիտ, իր թղթածրարին մէջ ձգած է ձեռագիր մը, որ շատ լաւ կը բացատրէ այդ շրջանին տիրող հոգեբանութիւնը։

Քանի կը շարունակուէր կեղծիքի քաղաքականութիւնը, այնքան յարձակողական կը դառնային այդ շփացած տարրերը Ահա այդ նամակը, գահաժառանգին կողմէ գրուած իր թիկնապահին. (խմբ.— ձեռագիրը տպուած է Թերթին մէջ)։

«Մերակուտական Ազարեան այրած է Թաքսիմի հրդեհին մէջ։ Իմ կողմէ ցաւակցութիւն յայտնեցէք իր ընտանիքին։ Միեւնոյն ատեն դէպքը հաղորդեցէք թերթերուն, եւ մասնաւորապէս «Փէյեամ-Սապահ»ի։

Մուսոլինի 60 միլիոն բնակիչ կ'ուզէ

Մուսոլինի, Սեպտ 1էն սկսեալ գործադրութեան դրած է այն որոշումը, որ կ'արգիլէ իտալացի աշխատաւորներուն զաղթը դէպի օտար երկիրներ։ Քանիցս ներկայացուցած ենք այն միջոցները, զորս Մուսոլինի կը փորձէ աճեցնելու համար Իտալիոյ բնակչութիւնը։ Տուրքեր դրաւ ամուրիներուն վրայ, հրամայեց խիստ հետապնդումներ կատարել անոնց դէմ, որոնք կ'աշխատին նուազեցնել ծնունդները, սպառնաց պատժել Միլանը, որ նշանաւոր է իրրեւ քաղաք մը, ուր ծնունդներուն թիւը աւելի քիչ է քան մահերունը։

Սակայն այս միջոցներն ալ չազդեցին։ Եւ որոշում տրուեցաւ արտագաղթերն ալ դժուարութիւններու ենթարկել։ Երեք շրջաբերականներ ղրկուեցան, որոնք կը հրամայեն խստացնել քննութիւնը Իտալիոյ նաւահանգիստներուն մէջ, նուազ անցագիրը տալ այն Իտալացիներուն, որոնք կը փափաքին հեռանալ երկրէն։ Իտալացի մը կրնայ գաղթել միայն, երբ օտար երկրի մը մէջ աշխատանքի պայմանագրութիւն մը ունի, վաւերացուած իտալական հիւպատոսէն։

Իսկ անոնք որ կ'ուզեն մեկնիլ Անգլիա, Զուիցերիա, Գերմանիա եւ Աւստրիա, պէտք է բնակութեան արտօնագիր ունենան այդ երկիրներուն համար։

Այս որոշման առթիւ, իտալական թերթերը յօդուածներ կը նուիրեն։ «Իմփէրօ» կ'ըսէ թէ ժընեւի մէջ ներկայիս գումարուած ժողովրդագրական համաժողովը աւելի պիտի զբաղի Իտալիոյ բնակչութեան խնդրով։ Կ'աւելցնէ թէ Իտալիա որոշած է արգիլել մալթուսականութիւնը։ Յետոյ, ակնարկելով Մուսոլինիի անհրաժեշտ նկատած 60 միլիոն իտալացիներուն, կ'ըսէ. «Մենք կ'ուզենք կազմել ցեղային հսկայ գանգուած մը, որ ծանրօրէն պիտի կոխէ կշիռին վրայ եւ յետոյ իր ժողովուրդին գերաճումով պիտի յորդի սահմանին միւս կողմը։ Երբ ժողովուրդ մը հարուստ է, կը դադրի արտադրելէ եւ աճելէ, օրինակ՝ Միացեալ-Նահանգներն ու Ֆրանսան»։

Սիոնական Համաժողովը

Պալի Սիոնական Համաժողովը շարունակելով իր նիստերը, Հինգշաբթի օր զբաղեցաւ առողջապահական հարցերով։ Ընդհանուր առողջապահական յանձնաժողովը որոշեց միացնել Պաղեստինի հիւանդներու օգնութեան մնտուկները։ Ինչպէս յանձնաժողովին տեղեկագիրը կ'ըսէ, Պաղեստինի կառավարութեան օժանդակութեամբ, կարելի եղած է մարել համաճարակները եւ զարգացնել առողջապահական կազմակերպութիւնները։

Ու երբ քաղաքական յանձնաժողովը իր աշխատութիւնները կը տանէր, յանկարծ յանձնաժողովին նախագահը, ամերիկացի յայտնի բարբունի Սթէֆըն Ուայզ, հրաժարական տուաւ եւ ձգեց հեռացաւ համաժողովէն։ Հրաժարեալ նախագահը կ'առաջարկէր ընտրել Ամերիկեան սիոնական յանձնաժողով մը, որ Պաղեստինի հոգատարութեան գործադրութեան խնդիրը կարգադրէր՝ բանակցելով Անգլիոյ հետ։ Եւ կը պնդէր որ Անգլիոյ սիոնական շարժման վարիչները չեն կրնար բանակցիլ այնքան ազատութեամբ, որքան պիտի կրնային ամերիկացի սիոնականները։ Ամերիկացի կարգ մը սիոնականներ, զլխաւորութեամբ Լիփսքիի, ընդդիմացան առաջարկին։ Այս եղաւ պատճառը, որ Ուայզ հրաժարի եւ մեկնի։ Իր հրաժարականը մեծ տպաւորութիւն գործեց սիոնական շրջանակներուն մէջ։ Բայց երբեք ատիկա ցոյց մը չի նկատուիր սիոնական շարժման դէմ, որովհետեւ Ուայզ, Ամերիկայի մէջ նշանաւոր է իր սիոնական ձգտումներով։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Դարաֆիսարի եւ շրջանի *Ռազմիկ* Հայրենակցական միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ո. միութեան, Ցարոն-Ցուրուբերանի, բարձր Հայքի Հայրենակցական միութենց եւ Սպայից միութեան։

17 Սեպտ. Շբ. երեկոյ ժ. 9ին, «Փըթի թուռնալ»ի սրահը 21 Rue Cadet

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ

Վկավարութեամբ՝ Պ. Պ. Ե. ԹՕԼԱՑԵԱՆԻ եւ ՏՐԻԱՑ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

իր Ջ. տարեշրջանի բացման առթիւ կուտայ իր Ա. ներկայացումը

24 Սեպտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ ԺԱՆ-ԼԷՒՒՌԻ ԳԼՈՒԽԸ ԳՕՐԾՈՑԸ

ՀԱՅՐ ԼԸՊՕՆԱՌ ՅՈՒԶԻՉ ՏՐԱՄ 4 ԱՐԱՐ

Ե. ԱՊԱՐԱՆՋԱՆԸ, *կատակերգութիւն 1 արար*

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ս. Ալիքսանեան, Ս. Նշանեան, Գ. Փափազեան, Օր. Ալնաճիւտ եւ Պ. Պ. Երուանդ Թօլայեան, Տրդատ Նշանեան, Վահրամ Սվաճեան եւ Արտաշէս Գմբէթեան

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ.— 25, 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ԳՈՒՍԱՆ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԻ

ԱՌԱՋԻԿԱՅ ՇՐՋԱՆԻ ՀԱՄԵՐԳՆԵՐԸ

Ա. 8 Յունուար 1928 կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, Salle des Agriculteurs, *ՄԻՆՃՈՆԻԿ* համերգ։

Բ. 25 փետրուար Շաբաթ գիշեր, Théatre Champs Elyséesի մէջ *ԱՆՈՒՇ* օփերան։

Գ. 14 Ապր. Շբ. գիշեր, Salle des Agriculteurs *ՄԻՆՃՈՆԻԿ* համերգ։

Մասնակցութեամբ Concert Colonneի մեծ նուագախումբին։

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի առնել վերոյիշեալ թուականները։

ՄԱՆՕԹ.— երգչախումբին մասնակցիլ փափաքողները պիտի դիմեն ամէն կիրակի, ժամը 10—12, 21 Bld. St. Germainի սրահը, ուր տեղի կ'ունենան փորձերը։

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ ՁԻՇՏ 3.30ԻՆ

STADE ELISABSTH PORTE D'ORLÉANS

Ֆութպոլի մեծ մրցում CLUB FRANÇAISի եւ ԱՐՄԷՆԻԱ ՖՈՒԹՊՈԼ ԿԼԻՒԲի միջեւ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. «Հրազդան» խումբի ժողովը վաղը երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէն արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները յառաջիկայ Հինգշաբթի 15 Սեպտ. երեկոեան ժամը ճիշտ 8.30ին զրադարանի սրահը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Բացակայողները պատասխանատու պիտի նկատուին։ Անդամատուրերը միասին ունենալ պարտաւորիչ է։ Ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ ընկեր Մ. Գույումճեան։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Բեռի խումբի ընկերները կը հրաւիրուին խմբական ժողովի զրադարանի սրահը վաղը Բշ. օր ժամը 8ին։ Անդամատուրը պարտաւորիչ է։ Կարեւոր օրակարգ։

Հ. Ց. Դ. վիէնի Շրջ. կոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը 13 Սեպտ. երեքշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 8ին Հայ ժողովրդային Լսարանը։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայ պիտի ըլլայ ընկ. Մ. Գույումճեան։

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայրենակցական միութեան ընդհ. անդամական ժողովը 15 Սեպտ. Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանին սրահը, (61, Rue Mr. le Prince, Métro St. Michel կամ Odéon)։ Կը խնդրուի ամբողջ կիլիկեցի հայրենակիցներէն ներկայ գտնուիլ անպայման։ Օրակարգ՝ վերակազմական աշխատանք։

ՏԱՐՈՆ-ՏՈՒՐՈՒԲԵՐԱՆի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Քաֆէ օ Բլէր տը լա Լիւն, Փլաս տ'Իթալիի։ Բոլոր անդամներու ներկայութիւնը սոսկողական է։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԸՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻԻ

"ՉԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿՈՒՄ

ՍԱՄԱՔԻԱՑԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ

ԳԻՆ՝ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն ու ցրուիչներուն։

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Վարձու են պարտէզով օդաւէտ սենեակներ եւ պզտիկ ապարթըմանններ։ Հասցէ՝ 20 Rue de Bezons a Courbevoie։ Հաղորդակցութեան լաւ միջոցներ ամէն տեղի համար։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Ա. Բ. Ե. Ե. Լ. Ե. Ա. Ն նոր գործ շինող գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ԱՒԵՏԱՐԱՆ, ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ, ԺԱՄԱՆԳԱԿԱՆ դատերու, ամէն տեսակ պաշտօնական գործերու օրինաւոր եւ ապահով ձեւակերպութեան համար դիմել ամէն օր 9—12 *ՄԿԱՃԵԱՆի*, 21, Rue Vivienne, Paris (2me) —Métro Bourse— Tél. Louvre 16-32։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշկերտ մը 16-18 տարեկան։ Դիմել՝ Պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Օթօմօպիլի մեքենավար մը յանձնումի համար։ Դիմել՝ Ինճեճեանի, 4 Rue de la Pyramide Boulogne sur Seine.

Վարձու սենեակներ

Դիւրամատչելի պայմաններով դիմել՝ Պ. Արսլանեանի 36 Rue Damesmes, Paris (13e.) մէթրօ Իթալի։

ՇԱԽՄԱՒ ՏՈՒՆ

Ձամբորդութեան պատճառաւ տուն մը կը ծախուի. գետնայարկ 4 մեդը լայնք, 8 մեդը երկայնք, առաջին յարկ 2 սենեակէ խոհանոց. երկրորդ յարկ՝ մէկ սենեակ հաստատուն աղիւսաշէն օդաւէտ դիրքի վրայ շինուած։ Գինը 31,400 ֆրանք, 580 մեդը հող, գնել փափաքողները թող դիմեն հետեւեալ հասցէին՝

S. Margossian 47 Av. Kléber Garenne de Senart, Brunoy (S. et O.) Gare de Lyonէն 21 քիլօմէթր. ամէն ժամու թրէն։

Վարձու սենեակ

Պուլվար փուասսոնիէր թիւ 1, *Մաթէն* Թերթին դէմ, պատուաւոր հայ ընտանիքի մը մօտ վարձու է օդաւէտ սենեակ մը երկու հոգիանոց. կը նախընտրուի՝ երկու երիտասարդ։ Դիմել Յօթօ Ֆէրիսին, նոյն հասցէով։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԻՐԱԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՍԷՆ - ՄԻՇԷԼԻ ՄԷՋ, 15 Rue de la Huchette

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Թերթանուշ (պաքլավա) անարատ կարագով.— Թեղիայա (քատայիֆ), հում եւ եփած՝ առաջնակարգ ալիւրէ, Լօքում, Լօքում, Հելվա, կարկանդակ եւայլն։

Ապսպրանքները խնամքով կը կատարուին եւ տուն կը յանձնուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լաւագոյն ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS

9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille

Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ՔՍԱՆ ՖՐԱՆՔՈՎ *եթէ կ'ուզէք կատարել ձեր նաւթի լիլսասիոնի, անցագրի, գործ թերթէի, ամուսնական, ալեւոկներու ծննդեան եւլն-ի օրինական ձեւակերպութիւնները՝ դիմեցէ՛ք՝*

OFFICE FRANÇAIS de RENSEIGNEMENTS

45, Rue de Laborde-:-PARIS (8e). 4րդ յարկ թիւ 20: Métro : St.Augustin

Բաց է ժամը 2էն 6,30, շաբաթ՝ մինչեւ ժամը 7։

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Ցարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis. Télèph. Provence 09-32։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին

38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)

Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտ, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ զոր արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակոայի դարմանում, առանց ցաւի ակոայ քաշել 10 ֆրանք, արուեստական ճերմակ ակոայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրան 80 ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՒՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛Ւ՛Ն,

Անոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ սուճուկ ուտել, թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

ցաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի 5—10 քիլօի ապսպրանքներ։ Մաքուր գործ։ Չափաւոր գին։

ԱԶԴ

Վէնէսէնի եւ Սարսէլի ասեղնագործութեան աթըլիէներուս համար պէտք ունիմ աշակերտի եւ աշխատաւորի։ Կ'ընդունուին 14էն վեր աղջիկներ, ինչպէս նաեւ մինչեւ 40 տարեկան կիներ, որոնց յարմարող ժամուց եւ նման դիւրին գործեր ունիմ։ Վէնէսէն կը յարմարի քաղաքին մէջ եւ արուեստեան պանլիէօյի մէջ բնակողներուն. իսկ Սարսէլ՝ կար տիւ Նօրէն մեկնող պանլիէօյին համար։ Նաեւ պէտք ունիմ քաղաքի մէջ պանլիէօյի մէջ իրենց տունը աշխատող գործաւորուհիներու։

Դիմել ամէն օր

1. Mme. Vartanoucheի, 7 Rue Raymond du Temple à Vincennes.

2. Mme. Kerkbechian, Rue du Moulin à Vent, Sarcelles (S. et O.).

3. *Ժամը 8—9.30 կամ 1.30-2.30ին* Mr. Keukdjianի, 31 Rue Basfroi, XI (մէթրօ Պասթիյ)։

ՍԱԿԱՐԱՆ

10 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	125
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի)	100 Mark	600
Թրքական ճղթ.	L. Trq.	107
Թրք. ոսկի	» or	1
Մէճիտիէ	Médjidié	1
Լէվա 100 հատ	Léva	5
Տրախմի	» Drachme	1
Լիր	» » Lire	7
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	4
Ջուից.	» Frc. Suisse	1
Լէյ 100 հատ	Ley	1
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	1

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3
»	II »	2
»	III »	1
Ռումելի երկթղ.	Lots turcs	

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

13 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 439

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱՐ ԽՕՍՔ

ԱՆԱՐԳԱՆՔԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Ցանցանք մը պիտի ըլլայ առանց խօսք մը ըսելու անցեալ անարգանքի մասին, զոր կը հասցնէ «Արեւ»ի «Արձագանգ»ի բաժինը մեր յեղափոխական ծագումին ու պատմութեան :

Ռուբէն Խանազատ, իր ծերութեան օրերուն հրատարակութեան կուտայ իր երիտասարդ շրջանի յուշերը, որոնք կապուած են Հնչակեան կուսակցութեան ծագումին հետ:

Ռուբէն Խանազատ (երբեմն Նշան Կարապետեան Ամերիկայի մէջ) Հնչակեան կուսակցութեան հիմնադիրներէն մէկն է: Ան կը պատմէ այն անցքերը, որոնք կապուած են կուսակցութեան կեդրոնին ու անոր պաշտօնաթերթ «Հնչակ»ի կազմութեան հետ:

Ժնեւի մէջ քանի մը ուսանողներ, որոնց մէջ կը գտնուէին Նաֆեան Շմաւոն, (Արաբկիրի ազգային վարժարանի երբեմնի տաղանդաւոր տնօրէնը) (Նազարբէգեան եւ Ռուբէն Խանազատ՝ ինքը,— Թերթի հրատարակութեան հիմնադրամ ձեռք բերելու համար կը կազմակերպեն արեւելեան ձեւի երեկոյթ մը, ուր, ի միջի այլոց առաւօրէն կը ծախուի նաեւ կովկասեան «շիշլիկ»: Արդիւնքը կ'ըլլայ նպաստաւոր, ու այդ գումարով կը սկսի «Հնչակ»ի հրատարակութիւնը:

«Արեւ»ի «Արձագանգ»ը կարգ մը ուրիշ անտեղի սրամտութիւններու կարգին, կ'ըսէ... «եւ երեւակայել որ եթէ այդ իրիկուն «շիշլիկ»ը առաւօրէն չծախուէր եւ լաւ հասոյթ չգոյանար, դէպքերը ուրիշ ելք պիտի ունենային, «ու ծանր չպիտի կրէր հայութեան ճակատագրին վրայ»:

Ռուբէն Խանազատ կը պատմէ նաեւ թէ՝ «Հնչակ»ը կը խմբագրէր Նազարբէգեան իրրեւ լաւագոյն հայերէն գիտցողը: Թուրքիոյ եւ Տաճկահայաստանի զանազան շրջաններէն թըղթակցութիւններ կը հրատարակուէին որոնք կեղծ էին, ինչպէս նաեւ կեղծուած էին անոնց բարբառները:

Արեւի «Արձագանգ»ը կը հասկնայ թէ՝ մեր միամիտ երիտասարդութիւնը կը հաւատար այդ խարդախ թղթակցութիւններուն, որոնք յետագային այնքան սուղի պիտի նստէին հայութեան վրայ:

Յօդուածագրին հանած հետեւութիւններէն այն տպաւորութիւնը կը ստանանք թէ՝ մեր յեղափոխութիւնը ամբողջապէս ծնունդն ալ հեռահաս հայրենասէր երիտասարդներու յեղափոխական մարզանքներուն, այլապէս եթէ այդ գիշեր «շիշլիկ»ը չծախուէր եւ հասոյթ չգոյանար, ոչ «Հնչակ» պիտի հրատարակուէր, ոչ յեղափոխութիւնը պիտի կազմակերպուէր եւ ոչ ալ մեր ժողովուրդը այսօր կոտորուած պիտի ըլլար:

Այդպիսի միամտութիւն մը ծայրայեղ տգիտութեան կամ անորակելի չարութեան միայն կարելի է վերագրել: Եւ որովհետեւ տգէտ չեն, ուրեմն չարամիտ են:

Ենթադրել թէ հայ յեղափոխութեան սկիզբն ու վախճանը կապուած են այդ մարզանքներուն հետ, պիտի նշանակէր հայ ժողովուրդը իր մտքի ու հոգիի կարողութիւններով դասել անբաններու շարքը: Ահաւոր անարգանք մըն է այս՝ ուղղուած հայ ժողովուրդին:

Այս նեղ տողերուն մէջ կարելի չէ լայնօրէն ներկայացնել այն խոր պատճառները, որոնք ծնունդ տուին Հայ յեղափոխութեան, սակայն այդ յօդուածը հիւրընկալող ռամկավար Թերթին խմբագրութիւնը պիտի գիտնար քանի մը տարրական բաներ: Թէ՝ հայ յեղափոխութեան արմատները պէտք է փնտռել թուրք բռնակալութեան հալածինչ սարսափներուն մէջ: Թէ՝ հայ յեղափոխութիւնը կերտուած ու կոնծուած է անցեալ դարու մեր հուժկու մտաւորականութեան ըմբոստ շունչին տակ, անիկա մարմին առած է հայ ժողովուրդի ներկայացուցիչներուն ներքին եւրոպայէն յուսախաբ վերադառնալէն յետոյ: Թէ՝ ժըրնեւի մէջ քով քովի եկած քանի մը երիտասարդներ եւ անոնց թերթը անզօր պիտի ըլլային ո եւ է շարժում ստեղծել, եթէ մեր երկրի մէկ ծայրէն միւսը մշակուած ու պատրաստ չըլլային յեղափոխական շարժումները մարմնացնելու կամ կազմակերպելու առակ առողջ տարրերը:

Դեռ աւելին: Պէտք էր գիտնային նաեւ թէ ժրնեւի յիշեալ երիտասարդներու յեղափոխական տեսական մարզանքներէն առաջ կամ անոնց ընթացքին, անկախ անոնցմէ եւ նոյն իսկ առանց տեղեակ ըլլալու անոնց գոյութեան, Տաճկահայաստանի կամ այլ շրջաններու մէջ գաղտնի կազմակերպութիւններ ծնունդ առած էին՝ միջավայրին մտրակող հարկադրանքին տակ:

Եթէ «Արեւ» նոր կ'իմանայ որ ժամանակին «Հնչակ»ի մէջ կը հրատարակուին եղեր կեղծ թղթակցութիւններ, արգահատելի է: Ուրիշներ տասնեակ տարիներ առաջ, նոյն իսկ իր ժամանակին գիտէին այդ բանը եւ հրապարակաւ կը յայտարարէին, այնպէս որ նորութիւն մը չէ տակաւին մեզի համար: Նորութիւնը այն է միայն, որ այդ արարքին հեղինակներէն մէկը հրապարակաւ կը խոստովանի գայն:

Մնր նկատելին դուրս է քննել թէ այդ «խարդախութիւնը» անհրաժե՞շտ էր թէ ո՛չ, մեր ըսելիքը այն է, որ եթէ Ռուբէն Խանազատի բոլոր պատմածները տեղի չունենային, բան մը չպիտի փոխուէր մեր յեղափոխական շարժումներու ընթացքին: Հետեւաբար, անոնց վրայ սրամտութիւն փորձել ու ողբերգական եզրակացութիւն հանել, անարգանք է մարդկային հայ ժողովուրդին եւ անոր սրբազան ըմբոստացումին — յեղափոխական շարժումներուն դէմ:

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

«ՊԱՅՔԱՐ» ԿԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԷ

Պայքար, Ամերիկայի ռամկավար օրկանը, քննելով վերջերս Պոլսոյ մէջ հրեայ աղջկան մը սպանութեան յարուցած աղմուկը, կ'ըսէ (27 Օգոստոս).

— *«Թուրքիա անմարսողութենէ կը տառապի: Իր ստամոքսը չի տանիր այն ոսկեզօծ դեղահատները զոր քէմալական իշխանութիւնը բռնի կը կլլեցնէ իրեն, իբրեւ թէ բուժելու համար իր դարաւոր հիւանդութիւնը, եւ ասիկա Լղանգութիւններ միայն կը պատճառէ իրեն:*

«Թուրք ուղղը չի կրնար արդիական սկզբունքներ ու գաղափարներ մարսել: Քէմալ ու իր խորհրդականները, զոնէ քաղաքակրթեալ ժողովուրդի արտաքին շղար ու երեւոյթ տալու համար Թուրքին, անոր բռնի պարտադրեցին եւրոպական տարազ, ընկերական բարքեր ու սովորութիւններ, ինչպէս երկսեռ զուարճութիւններ, պար, կանանց թոյլտուութիւն հրապարակի վրայ բաց երեսով պտտելու եւ այր մարդոց հետ յարաբերութիւն ընելու թէ՛ տան ու թէ՛ հասարակաց վայրերու մէջ: Եւ ասոնք Եւրոպայի ու Ամերիկայի մէջ գովաբանուեցան իբրեւ իրական յառաջդիմութիւն:»

Անդրադառնալով Օսման պէյի ոճիրին, կ'ըսէ.

— *« ...Ահա նոր փաստ մըն է թէ Թուրքը ի՞նչպէս կ'ըմբռնէ ու կը գործադրէ արդիականութիւնն ու ազատութիւնը: Չին Թուրքը կը խորհէր թէ ինք բացարձակ տէր է ոչ-Թուրք կամ իսլամ ազգութեանց ինչքին, պատուոյն ու կեանքին, կը քաշէր, կ'առնէր ինչ որ պէտք ու հաճոյ կը թուէր իրեն, ընդդիմութիւնը իր կատաղութիւնը կը գրգռէր: Նոր ու ազատական Թուրքն ալ այդպէս կը խորհի, միայն թէ երբ, օրինակի համար, ոչ-Թուրք աղջիկ մը հրապուրիչ երեւի իրեն, փոխանակ գայն բռնի առեւանգելու կամ արգելափակելու, «կնութեան կը խնդրէ», եւ եթէ մերժուի, այն ատեն դարձեալ կը կատղի ու կը սպաննէ գայն, եւ Թուրք հանրային կարծիքը, կառավարութիւնն ու մամուլը, այսպիսի ոճրի մը վրայ կը նային իբրեւ շատ բնական ու հասարակ դէպք մը:»*

Այս ռամկավարին պատասխանը բաւական կը ճամարենք փարիզի այն միւս սմսեղուկ ռամկավարին ըրած գռեհիկ բաբանջանքներուն: Եթէ միայն կարմրելու երես եւ ուղղուելու պարկեշտութիւն ունենային...

16-22 ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՅԵՐԸ ՀԵԼԼԷՆԱՀՊԱՏԱԿ

ԱԹԷՆքի Նոր Օրը կը գրէ.—

Ներքին գործոց նախարարութեան պատկան պաշտօնատունը հաղորդած է թէ 16էն մինչեւ 22 տարեկան Հայերը կառավարական տէքրէթով, որ պիտի հրատարակուի ի մօտոյ պաշտօնաթերթին մէջ, հելլէնահպատակ պիտի նկատուին:

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ՎԱՐԿ ՉԵՆ ՏԱՐ

Թուրք վաճառականներ առեւտրական գործակալութեան մօտ բողոքներ կատարած են կարգ մը օտար դրամատուններու դէմ, առարկելով թէ յիշեալ դրամատուները կտրած են իրենց վարկը: Թուրք Թերթերը կը գանգատին, ըսելով թէ ընդհակառակը պէտք է դրամատուները լայն վարկ բանան Թուրք վաճառականներուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅԿ. ՀԱՐՑԵՐ ԺՐՆԵՒԻ ԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

Ժընեւէն Թղթակից մը կը գրէ.—

Աշխատանքի միջազգային գրասենեակի ժողովը գումարուեցաւ Սեպտ. 7ին: Օրակարգի գլխաւոր հարցերն էին գաղթականներու իրաւական դրութիւնը, անցագրային դիւրութիւններու հարցը, եւ Սուրիոյ գաղթականներուն տեղաւորման խնդիրը:

Հայերուն կողմէ ժողովին կը մասնակցէին Հ. Հ. Պատուիրակութեան փոխ նախագահ Ալ. Խատիսեան, եւ Գաղթականաց կեդր. Յանձնաժողովի վարիչ Պ. Լ. Բաշալեան:

Մերձաւոր Արեւելքի Միջազգային ընկերակցութեան ժողովները տեղի ունեցան ամսոյս 7ին եւ 8ին: Խորհրդակցութեանց առարկայ դարձած գլխաւոր հարցերն էին Սուրիոյ գաղթականներուն տեղաւորման ծրագիրը, որբերն ու որբուհիները պահելու խնդիրը, «Ոսկեղէն կանոնի» կիրակիի (Դեկտ. 4) կազմակերպութեան հարցը եւլն.:

Պ. Զարլս Վիքրի, ընկերակցութեան նախագահը, երկար զեկոյց մը տուաւ իր ճամբորդութեան մասին՝ Ճափոն, Չինաստան, Պաղեստին եւ Սուրիա: Տեղեկութիւններ հաղորդեց որբերուն ի նպաստ հաւաքուած դրամի մասին:

Հայերուն կողմէ այս ժողովներուն ներկայ էին Հ.Հ.Պատուիրակութեան նախագահ Ա. Ահարոնեան, Ալ. Խատիսեան եւ Պ. Լ. Բաշալեան:

Սեպտ. 8ին տեղի ունեցաւ «Ոսկեղէն կանոն»ի մեծ ճաշը, որուն մասին «Յառաջ» գրած էր. կը մասնակցէին 500 հոգի, որոնք կը ներկայացնէին 24 ազգեր: Կը նախագահէր Աշխատանքի Միջազգային գրասենեակի նախագահ Ալպէռ Թոմա:

Ճառեր խօսեցան Ֆրանսայի նախկին կրթական նախարար եւ Լիոնի ծերակուտական փիւսթէն Կոտար, Պելճիքացի ծերակուտական եւ յայտնի ընկերվարական տը Պրուքէր, Անգլիացի լորտ Ռէտսթօք եւ Ալպէռ Թոմա: Իսկ Ամերիկեան Նպաստամատոյցին կողմէ Զարլս Վիքրի եւ Կորտըն Պէրրի: Ճառերը կը դառնային գլխաւորաբար երկու հարցերու շուրջ: Առաջինը՝ զուտ քաղաքական, այն է հայկական պահանջները, անկախութեան խնդիր, օջախի հարց: Երկրորդը՝ Սուրիոյ գաղթականներուն խնդիրը:

Նախագահ Ալպէռ Թոմա յայտարարեց որ եթէ Թուրքիա խնդրանք ներկայացնէր Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ մտնելու (ինչ որ չէ ըրած դեռ), հայկական խնդիրը դարձեալ հրապարակ պիտի դրուէր: Մասնաւորաբար ուշադրաւ եղին տը Պրուքէրի եւ ժ. Կոտարի ճառերը, ինչպատ մեր դատին: Ա. Ահարոնեան գեղեցիկ ճառով մը շնորհակալութիւն յայտնեց:

Սուրիոյ գաղթականներուն խնդիրը Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ պիտի հանուի Յորհուրդի Նիսան էն յետոյ: Իսկ Խորհուրդը կը սպասէ Տօքթ. Նանսէնի, որ դեռ չէ եկած:

Զէմպրլէյն եւ Մուսոլինի պիտի տեսակցին

Պրիան առջի օր ժընեւի մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Իտալիոյ արտաքին փոխ-նախարար Կրանտիի հետ Ֆրանքեւիտալական հարցերուն մասին: Այս տեսակցութիւնը անհրաժեշտ նկատուած է անոր համար որ Մուսոլինի չի գար ժընեւ եւ Պրիան չի կրնար այս օրերս երթալ Իտալիա:

Զէմպրլէյն եւս, ամսոյն 16ին, պտոյտ մը պիտի կատարէ Միջերկրականի վրայ, եւ ինչպէս անցեալ տարի, պիտի այցելէ իտալական նաւահանգիստ մը, տեսակցելու համար Մուսոլինիի հետ:

Երէկ երեկոյ պիտի աւարտէին վիճաբանութիւնները Ազգերու Դաշնակցութեան խորհուրդին մէջ: Այսօր պիտի սկսին վեց մեծ Յանձնաժողովներու աշխատանքները: Յանձնաժողովին մէջ պիտի քննուին հոլանտական եւ լեհական բանաձեւերը ապահովութեան դաշինքներուն մասին:

Ազգերու Դաշնակցութեան ճառերը

Շաբաթ օր, Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհ. ժողովին մէջ, երկու մեծեր՝ Պրիան եւ Զէմպրլէյն կարեւոր ճառեր արտասանեցին: Պրիան յայտնեց թէ, քառ ատ քառ հետեւելով Շթրէզէմանի ճառին, խրախուսուած է եւ աւելի կը հաւատայ թէ խաղաղութիւնը պիտի հաստատուի երկու ժողովուրդներուն, Գերմանիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ: Ցետոյ երկարօրէն գովասանքը հիւսեց Ազգերու Դաշնակցութեան, ցոյց տալով անոր կտրած դժուար ճամբան: Ու շեշտեց որ անհրաժեշտ է իրագործել Ուխտին բոլոր յօդուածները, մանաւանդ 8րդը, զինաթափութեան մասին: Այլապէս Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի մնանկանայ: Ու Պրիան անհրաժեշտ նկատեց հաւատք ունենալ Ազգերու Դաշնակցութեան վրայ, որ խաղաղութիւն պիտի բերէ: Հաւատք մը, որ աւելի կը զօրանայ Շթրէզէմանի ճառով, որ պաշտօնապէս կը հրաժարի յարձակողական քաղաքականութենէ եւ կ'ընդունի պարտաւորիչ իրաւարարութիւնը խաղաղութեան համար:

Ցետոյ խօսեցաւ Զէմպրլէյն, որ ցաւ յայտնեց նաւային համաժողովին ձախողութեան համար: Յայտնեց թէ ինք կողմնակից է զինաթափութեան աւելի քան երբեք ու իբրեւ փաստ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Պ. Էջ)

ՀԱՅ ԴԵՍՊԱՆԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Կը տեղեկանանք թէ, Օգոստոս 27ին Լոնտոն հասած է Պարսից նոր դեսպան Ցովհաննէս Խան Մասեհեան: Նախկին դեսպան Սահակ Խան, որ ետ կանչուած էր Թեհրանի կառավարութեան կողմէ, Պարսկաստան մեկնած է արդէն:

Վերջին Թղթակցութեամբ ստացուած անգլիական Թերթերը մեծ գովեստով կը խօսին Մասեհեան Խանի մասին, ի վեր հանելով անոր արժանիքները:

*** Պարսիկ կառավարութիւնը ներքին ընդհանուր հարցերու վարչութեան պետ նշանակած է Լովսէսխան Խաչատուրեանը: Այս պաշտօնն ալ կարեւոր է Լոնտոնի դեսպանութեան չափ: Ինչպէս յայտնի է, ցարդ այդ պաշտօնը կը վարէր ամերիկացի գնդապետ Մաք Քորմիքը: Այս առթիւ բանավէճեր ծագած էին կարգ մը պետութիւններու եւ Պարսկաստանի միջեւ, որովհետեւ իշխդրոյ առարկայ պետութիւնները չէին ուզեր որ Ամերիկացիի մը յանձնուի այդ կարեւոր պաշտօնը: Այս կրկնակ պատճառներով կարեւոր է Խաչատուրեան Խանի անուանումը:

ՕԴԱՐՇԱՒՆԵՐԸ

Թէ վերջին աղէտները եւ թէ օդի աննպաստ փոփոխութիւնները պատճառ դարձան որ օդարշաւները դադրին, եւ թռչելու պատրաստ շատ մը օդանաւորդներ հրաժարեցան ովկիանոսին վրայ ճախրելու փորձէ թեւէն:

Լէվին յոյսը կտրած է օդէն: Կինը կ'առաջարկէ շոգենաւ նստիլ: Եւ սակայն մարդը յամառօրէն կը պնդէ մրցանիշ մը կոտրել, այնքան յոյսեր կոտրելէ յետոյ: Անգլիոյ օդային նախարարութենէն առաւ ժամնաւոր քարտէսներ, որոնց վրայ երկու օրուան ընթացքին պիտի ուսումնասիրէ նոր ճամբայ մը, կոտրելու համար հեռաւոր թռիչքներու մրցանիշը: Թերեւս վաղը որոշէ մեկնիլ դէպի Հնդկաստան:

Միայն Մաք Ինթոշ օդանաւորդն է, որ չէ յուսահատած, եւ Տըպլինի մօտ կը սպասէ օդերու լաւնալուն, թռչելու համար ովկիանոսին վրայէն: Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ մտադիր է այսօր իսկ մեկնելու: Քըրթնի եւս, իր բարեկամներուն թելադրանքով, հրաժարած է «կէտ ձուկ» ըլլօդանաւով թռիչքը լրացնելէ ովկիանոսին վրայ:

Ցոնք, նոյնպէս գալ գարնան յետաձգեց իր թռիչքը: Եւ սակայն մտադիր է շահիլ նոր մրցանիշ մը ցամաքի վրայ:

Շլի եւ Պրոք, որոնք աշխարհի շրջանը կը շարունակեն, Շանկայէն դէպի Ճափոն մեկնեցան եւ մեքենայի խանգարման մը պատճառով իջան Օմուրա, Թոքիոյէն օդանաւով վեց ժամ հեռու: Շլիի կինը Թոքիօ հասած է արդէն եւ պիտի աշխատի համոզել իր ամուսինը, որ ընդհատէ իր թռիչքը եւ նաւով վերադառնայ երկիր, ինչպէս կը փափաքին իր բարեկամներն ալ:

Փրօֆ. Եունքէրս, Համպուրկի օդանաւային փորձերու ժողովին մէջ յայտնեց թէ ապագային կարելի պիտի ըլլայ շհնել հսկայ օդանաւեր, աւելի ապահով եւ աւելի դիմացկուն, առանց ծաւալը մեծցնելու:

ՊՈՒԿԱՐԻՈՅ նախկին ցարը, Ֆէրտինանտ, որ այժմ կը գտնուի Մէրկլէնթայմի Լերմուկներուն մէջ, երբեք ժամադիր չէ վերադառնալ Պուլկարիա, ինչպէս կը հաւաստեն իր շրջապատի մտերիմները հակառակ այն զրոյցներուն, որոնք վերջերս շրջան կ'ընէին:

ՄԱՐԶ ԾՈՒՑԱԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ ԵՎ ՄԵՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ինչ է տալ պետությունը գյուղատնտեսական համագործությանը, որ նա ոչ միայն ոչ մի վնաս չտա գյուղատնտեսությանը, այլ ընդհակառակը, նրա զարգացման համար անհրաժեշտ պայմաններ ստեղծի։

Ահա այն հարցը, որ մեզ հետաքրքրում է։

Հայ գյուղատնտեսությունը ներկայումս գտնվում է ծանր դրության մեջ։ Ամենուրեք նկատվում է գյուղատնտեսության անկում, ամենուրեք նկատվում է գյուղացիության աղքատացում։ Ամենուրեք գյուղացին ստիպված է ծախել իր վերջին անասունը, որպեսզի կարողանա հարկերը վճարել։ Ամենուրեք գյուղացին ստիպված է ծախել իր վերջին կալվածքը, որպեսզի կարողանա ապրել։ Ամենուրեք գյուղացին ստիպված է ծախել իր վերջին գութանը, որպեսզի կարողանա ապրել։ Ամենուրեք գյուղացին ստիպված է ծախել իր վերջին ցանքը, որպեսզի կարողանա ապրել։ Ամենուրեք գյուղացին ստիպված է ծախել իր վերջին ցանքը, որպեսզի կարողանա ապրել։

Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։ Ինչո՞ւ։

Ինչո՞ւ է գյուղատնտեսությունը անկում ապրում։ Ինչո՞ւ է գյուղացիությունը աղքատանում։ Ինչո՞ւ է գյուղացին ստիպված ծախել իր վերջին անասունը, իր վերջին կալվածքը, իր վերջին գութանը,

ՅՈՒՍԱՍ ԱՎԱՐՏԻ ՎԱԽՎԱԼԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՈՎ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՈՎ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՏՈՒԿ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄՈՎ

յիշեց թէ Անգլիա զեղչած է ցամաքային ուժերը։ Ցետոյ, իրաւարարութեան ենթարկեց Մուսուլի հարցը՝ ցոյց տալու համար թէ կը սիրէ խաղաղութիւնը։

— Մեր ծաղիկ երիտասարդութիւնը, մեր գաղթապետութեանց, Հնդկաստանի եւ ուրիշ շրջանակներու բնակչութիւնը կրակի մէջ ժողուցինք, յանուն ապահովութեան Պելճիքայի չէզոքութեան։ Մաղթենք որ անգամ մըն ալ չպատահի, բայց մենք միշտ պատրաստ ենք՝ նոյն շարժումը կատարելու համար։ Սակայն շատեր կ'ուզեն որ մենք ապահովութիւնը երաշխաւորենք բոլոր երկիրներու սահմաններուն։ Մեր ուժերը չեն բաւեր։

Ռամովմի ես պիտի կանչուի

Շաբաթ օր, Ռանպույեէի դղեակին մէջ, ուր կը հանգչի ամառները Հանրապետութեան նախագահը, Նախարարներու Խորհուրդը երկու ժամ նիստ գումարեց եւ զբաղեցաւ Փարիզի խորհրդային դեսպան Քրիսթիան Ռաքովսքիի խնդիրով։ Նախարարները միաձայնութեամբ որոշեցին պահանջել Մոսկուայի գործավարներու խորհուրդէն, որ Ռաքովսքի ետ կանչուի։ Եւ անմիջապէս որ արտաքին նախարար Պրիան վերադառնայ Ժընեւէն, այս որոշումը պաշտօնապէս պիտի հաղորդուի Զիչերինին։

Այս կարգադրութիւնը ֆրանքեւխորհրդային յարաբերութեանց խզում առաջ չպիտի բերէ։

Իվը ամնապատիժ Լէվիվկրատի մէջ

Լէնինկրատի դատարանին մէջ, ուր տեղի կ'ունենայ Անգլիոյ լրտեսներուն դատը, ընդհ. դատախազը մահապատիժ պահանջեց 9 ամբաս.անեաներուն համար, որոնց մէջ կին մըն ալ կայ։ Երկու ուրիշ ամբաստանեաներ եւս, որոնց մէկը կին մըն է եւ միւսը հարիւրապետ մը եւ որոնց տարիքը 70ը անցած է, մահապատիժի արժանի նկատելով հանդերձ, ընդհ. դատախազը դատարանին կը թողու շարժիլ այնպէս, ինչպէս կը թելադրէ անոնց տարիքը։

Երեք ուրիշ ամբաստանեաներ եւս ազատ արձակուեցան, որովհետեւ փաստերը կը պակսէին անոնց յանցանքին մասին։

Ամսոռական 117 եպիսկոպոսներ

Ռուս ազգային Կոմիտէն, որուն նախագահն է Քարտաշօֆ եւ որուն կը մասնակցի Վլատիմիր Պուրցէֆ, պատրաստած է անուանացանկը այն 117 եպիսկոպոսներուն, որոնք աքսորուած են զանազան հեռաւոր քաղաքներ։ Ասոնցմէ դուրս, ցանկը կը յիշատակէ նաեւ ուրիշ 40 կղերականներ, որոնց մասին ոեւէ լուր չկայ։

Աքսորական կղերականները դատապարտուած են ծեալու հոն, ուր տարագրուած են, եւ որոշ ժամերու մէջ կը ներկայանան կէփէուին։ Շատերը տաժանակիր աշխատանքներու լծած են, ոմանք խոհարար շինած են, ոմանք ալ գիշերապահ։ Ամսականն կը ստանան 3-6 րուբի, ինչ որ չի բաւեր ապրելու համար։ Մնաց որ, շատ անգամ չի վճարուիր այդ ալ։ Աքսորի համար ոեւէ պատճառ ցոյց տրուած չէ իրենց, այլ վարչական կամայական հրաման մըն է, որ գործադրուած է։

Կոմիտէն, բողոքելով Ռուսիոյ բռնակալ վարչաձեւին դէմ, կը հրաւիրէ աշխարհի բոլոր մտաւորականները, որ միանան իրենց բողոքին։

Համաշխարհային նոր պատերազմ

Գերմանիոյ նախկին կայսրը, Վիլհելմ, «Սընտէյ Քրոնիքլ» թերթին մէջ երկար յօդուած մը գրելով, այն համոզումը կը յայտնէ թէ համաշխարհային նոր պատերազմ մը պիտի ծագի 1937ին։

Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ ծնունդները

Անգլիոյ անցած տարուան ընդհանուր մարդահամարին վերջնական արդիւնքներուն համաձայն, Անգլիոյ (Իրլանտան ալ առնելով) բնակչութեան թիւն է 48,190,000, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ բնակչութեան փոքրիկ յաւելում մը կայ բաղդատմամբ նախորդ տարուան։

Ամուսնութիւնները կը ներկայացնեն հազարին 14,5 համեմատութիւն մը, իսկ ծնունդները՝ 17,8 համեմատութիւն մը։ Եթէ չհաշուենք 1918 տարին, Անգլիոյ տարեգրութեանց մէջ առաջին տարին է, որ նշանաւոր պիտի մնայ իր ծնունդներու նուազումով։

*** Փրոֆ. Մաքս Վօլֆ, «Լոքալ Անցայկէր»ի մէջ յօդուած մը տպելով, ահազանգ կը բարձրացնէ գերման բնակչութեան նուազումին պատճառով։

«Ծնունդներու թիւը վերջերս այնքան նուազած է, որ վախ կը պատճառէ։ Ծնունդներու համեմատական թիւը 1913ին 27,5 առ հարիւր էր, իսկ 1925ին՝ 20,6։ Պերլինի ծնունդներու համեմատական թիւն է 11,2 առ հարիւր, այնպէս որ առաջին մայրաքաղաքն է, որ ամէնէն աւելի դանդաղ կ'աճի։ Գերմանական մեծ քաղաքներու ծնունդներուն միջին համեմատական թիւն է 14,9 առ հազար։ Իսկ այն քաղաքներուն, որոնք ունին 20 — 100,000 բնակչութիւն, 18 առ հազար։

«Միայն գիւղերը քիչ մը շատ ծնունդներ կը համրեն։ Սակայն գիւղերու բնակչութիւնը Գերմանիոյ բնակչութեան երրորդ մասն է միայն։ Շուտով գիւղերն ալ պիտի ընդգրկեն քաղաքներու բարքերը։ Արդէն գիւղացիներու շրջանակներուն մէջ եւս բազմանդամութիւնը, հետզհետէ հազուագիւտ, լաւ բան մը չի նկատուիր։ Այնպէս որ Գերմանիա շուտով պիտի դադրի ոչ միայն աճելէ, այլ նաեւ պիտի նուազի, եթէ ներգաղթ մը դարման չբերէ այս շատ կարեւոր հարցին։

«Գերմանիան, այնատեն, պիտի մատնուի կացութեան մը աւելի գէշ, քան Ֆրանսան, որ Պելճիքայէն, Սպանիայէն, Իտալիայէն ներս կ'առնէ մարդիկ, որոնք մշակոյթով, ցեղով նման են եւ դիւրին կը ձուլուին։

«Գերմանիաեւսպիտիսիպուիրընդունիլզաղթականներ արեւելեան երկիրներէն, գաղթականներ, մտային աւելի վար մակարդակով, որոնք ոչ միայն չպիտի ձուլուին, այլ նաեւ պիտի աշխատին խանգարել գերմանականութիւնը»։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարահիսարի եւ շրջանի *Ռազմիկ* Հայրենակցական միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ռ. միութեան, Ցարոն-Ցուրուբերանի, Բարձր Հայքի, Սեբաստիոյ, Տրապիզոնի կիլիկիոյ Հայրենակցական միութեանց ինչպէս նաեւ Սպայից միութեան եւ Հայ Արիներու։

17 Սեպտ. Շբ. երեկոյ ժ. 9ին, «փըթի թուռնալ»ի սրահը 21 Rue Cadet

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ-ի փարիզի եւ արուարձաններու մասնաճիւղերու՝ կը մասնակցին 8 տեղական մասնաճիւղեր եւ մարսիլիոյ մասնաճիւղը։ 18 Սեպտ. կիրակի ժամը 2ին, Stade Petit. Jeanի մէջ, Porte Picpus.

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէն արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները յառաջիկայ Հինգշաբթի 15 Սեպտ. երեկոեան ժամը ճիշտ 8.30ին գրադարանի սրահը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Բացակայողները պատասխանատու պիտի նկատուին։ Անդամատեղերը միասին ունենալ պարտաւորիչ է։ Ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ ընկեր Մ. Գուլումճեան։

Շ. Յ. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը երեկոյ ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը։

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Քրիստափոր» խումբի ժողովը վաղը՝ Դշ. ծանօթ հաւաքատեղին։ Ներկայանալ անդամատեղերով։ Օրակարգը կարեւոր է։

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի «վահագ» խումբի ընկեր եւ ընկերուհիները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին Ուրբաթ (Սեպտ. 16.) ծանօթ հաւաքատեղիին մէջ։ Ներկայանալ անդամատեղերով։

ԿԻԼԻԿԵԱՆ Հայրենակցական միութեան ընդհ. անդամական ժողովը 15 Սեպտ. Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանին սրահը, (61, Rue Mr. le Prince, Métro St. Michel կամ Odéon)։ կը խնդրուի ամբողջ կիլիկեցի հայրենակիցներէն ներկայ գտնուիլ անպայման։ Օրակարգ՝ վերակազմական աշխատանք։

«ԲԱՐՁՐ-ՀԱՅՔ»ի հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը իր վերջի նիստին մէջ՝ վարչութեան անգամ ընտրեց հետեւեալները.— Պ. Պ. Ա. Ղէնէվիզեան՝ Ատենապետ, Տ. Փամպուքճեան՝ Ատենադպիր, Ա. Սապոնճեան՝ դանձապահ, Յակոբ Խաչիկեան հաշուապահ եւ Վաղարշակ Վարպետեան, Օր. Արմէնուհի Պէզիրկեանեան եւ Օր. Յասմիկ Բանզուտեան խորհրդականներ։

«Բարձր Հայք»ի Հայրենակցական միութեան հասցէն է.— Hanivezian Arice, 106 Rue Ménilmontant Paris 20e.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի քնիկ Շ. Գարահիսարի Սուշէհիրիէն սիս գիւղացի Ասաքել Ջաքարեանը. հօր անունը Ցրդատ եւ մօր անունը Արեւալոյս։ Իմացնել՝ Սերոբ Ջաքարեանի Aux Escabrin, par Aubin (Aveyron) France.

կը խնդրուի արտասահմանի Թերթերէն արտատպել։

— *Կը փնտռեմ եղբայրս Եզեկիէլ Ճիդեկեան, Շապին Գարահիսարի Ազգերտեր գիւղացի։ Հօր անունը Յակոբ, մօրը՝ Մանուշ։ Տեղեկացնել՝ Ա. Ճիդեկեան,* Etablissements H. Pellet. Vienne (Isère).

— կը փնտռուին ցարութիւն եւ Պայծառ Մանտրօեան որ 8 տարի առաջ Պոլիս Գատըգիւղ Շալաճ փողոց Թիւ 1 կը բնակէին։ ցարութիւն ամուսնացած էր Խուբէլէկցի Տիգրանուհիի հետ։ կը կարծուի որ այժմ Նիսի կողմերը կը գտնուին։ Իմացնել՝ իրենց եղբօր բենիամին Մանտրօեանի, հասցէ՝ Manuel Mardirossian, 15 Rue Odéon Gap (H. A.)։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կնոջ կօշիկի առաջնակարգ վարպետ մը միայն կերպով։ Դիմել՝ ամէն օր 18—20 կամ կիրակի օրերը 10—12 Madame Baès, 123 Avenue de Neuilly, NEUILLY.

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻ

"ԶԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Թիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՏԻՏԱՂ - ՏԻՏԱՂ - ՏԻՏԱՂ

ԳԻՆ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն ու ցրուիչներուն։

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Վարձու են պարտէզով օդաւէտ սենեակներ եւ պզտիկ ափսէրթըմաններ։ Հասցէ՝ 20 Rue de Bezons a Courbevoie։ Հաղորդակցութեան լաւն միջոցներ ամէն տեղի համար։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Արեւելեան վարպետ խոհարար մը. հանգիստ գործ լաւ վարձատրութիւն։ Դիմել՝ ճաշարան Թիլկաճին՝ Ղ. Քէնտիրեանի, 6 Trav. du Mont dePiété Marseille.

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ

Ձամբորդութեան պատճառաւ տուն մը կը ծախուի. գետնայարկ 4 մեդր լայնք, 8 մեդր երկայնք, առաջին յարկ 2 սենեակեւ խոհանոց. երկրորդ յարկ՝ մէկ սենեակ հաստատուն աղիւսաշէն օդաւէտ դիրքի վրայ շինուած։ Գինը 31,400 ֆրանք, 580 մեդր հող, գնել փափաքողները թող դիմեն հետեւեալ հասցէին՝

S. Margossian 47 Av. Kléber Garenne de Senart, Brunoy (S. et O.) Gare de Lyonէն 21 քիլօմէթր. ամէն ժամու թրէնն։

Վարձու սենեակ

Պուլվար փուասսոնիէր Թիւ 1, *Մաթէն* Թերթին դէմ, պատուաւոր հայ ընտանիքի մը մօտ վարձու է օդասուն սենեակ մը երկու հոգիանոց. կը նախընտրուի՝ երկու երիտասարդ։ Դիմել Ֆօթօ Ֆէպիւսին, նոյն հասցէով։

ՍԱԿԱՐԱՆ

12 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	51
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	50
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	12	95
Թրք. ոսկի	» or	107	50
Մէճիտիէ	Médjidié	9	90
Լեվա	100 հատ Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	30
Լիր	» » Lire	138	50
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ֆրանք.	» Frc. Suisse	492	—
Լէյ	100 հատ Ley	15	65
Ցերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵՔԱԻՈՂՔ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3430	—
»	II »	2020	—
»	III »	1680	—
Թուրքի երկաթ.	Lots turcs	165	—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լաւագոյն ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS

9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille

Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ԱՊՈՒԽՏ

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* վնելու համար դիմել՝ կեսարացի Խանզադեան եղբարց գործարանը.

KHANZADIAN FRÈRES

Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՌՈՊԵՐԹ ԴՕԼԷՃ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ

1. Անգլիերէնի եւ Գերմաներէն դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ Գերմաներէն նամակագրութիւն.
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.

ԴԻՄԵԼ ԱՆՁԱՄԲ ԿԱՄ ՆԱՄԱԿՈՎ

56bis Chemin Latéral, Enghien - les - Bains

ՁԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԷՐ

Երազչան 6, 8, 10, 12.50, Երգարան 5, 7.50, 10.25, Թուղթի փաթաթ Տղու հագուներ 6, Դարձը 8, Կինը 6, Դերասանուհին 8, Անձկութեան տան 2, Վերջին բաժակը 10, Ազգ. բարերար 4, Տօքթ. Վարդան 6, Լուռ ցաւը Անվերադարձ սերունդ մը 8, Խճմտանքի ձայները 8, Կեանքը ինչպէս որ է Կոյսի մը օրագիրը 5, Եօթը պատմուածքներ 5, Բժիշկին գիրքէն փղոս էջեր 12.50, Թաշրա պէյ 5, Պ. Մուսթաֆայի զուարճալիքները 5, Շուան 25, Ժիւտէքս 30, Ժիւտէքսի նոր առաքելութիւնը 30, Արտիստը Քէօր օղլու 2.50, Ափրոդիտէ 10, Ռասփութին 15, Տօքթ. Մօրի վրէժը Մացառներու մէջ (2 հատ.) 25, Արսէն Լիւպէն 18, Շարլի Շաքլին Թիւրքմէնները կուխը 8, Ռաֆայէլ 18, Մօքասանի վիպակներ 2, Աքսիոմ պատմուածքներ 25, Կարմիր ժամուց 10, Հայուհին 10, Աշուղ Ղարիպ Աւազակապետը 30, Արձակ էջեր 12.50, Մեր խաչը 8, Ատտուածները ծարաւի են 20, Աքլոր եղբայր 6, Նամուս 10, Ջար Ոգի 10, Պատուի համար Կայսրը 10, Ջարշըլը Արթին 5, Պէպէքս 10, Յիմար կոյսը 10, Մերկ կին 10, Ուշ լինի 3, Քսան կախաղաններ 10, Յակոբ-Յաբէթ 10, Ատոյշ 5, Աքսելա Մահարի 5.20, Քերթ. Պ. Դուրեան 5, Աղբիւր անմահութեան Լոյս զուարթ 3, Ճակատագրի փուշին վրայ 5, Հայաստանի նկարիչները Մխոք Մեծարենց 15, Ինքնասպանութիւն 10, Ալպոմ հէքեաթներու 3, Հարուածը 3, Հէքիմբաշան 50, Մատեան Մանկանց 50, Թիւրքիա 2.50, Վիճերական ախտեր 2, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրք խիստ Աժան։ ԳՐԱՅՈՒԹԱԿԸ ԶՐԻ։ Դիմել նամակով՝ VAHRAM SÉVOUNI 5 Ave. Quihou, St. Mandé (Seine).

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւագոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն։

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ տպագրական, կազմատպագրական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու։ Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, զորս կ'հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Գրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ձէմիլ, Հաֆըզ Եաշար, Աշիր, Իպրահիմ, Քէմանի Անասթաս.ի, Թագսիմ, կռիւ եւ շարժուձեւեր, զեղչեալ գիներով։

Դիմեցէք՝ Արեւելեան Նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : Tramway 5 et 26

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ,

Անոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ սուճուկ ուտել, թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

Յաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի 5—10 քիլօի ապսպրանքներ։ Փաքուր գործ։ Չափաւոր գին։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Թէօմօպիլի մեքենավար մը յանձնումի համար։ Դիմել՝ ինէճեանի, 4 Rue de la Pyramide Boulogne sur Seine.

ԾԱԽՈՒ Է Singer *ոտքի* մեքենա մը դիւրամատչելի գինով. դիմել՝ 29 Rue Lamennais, Chaville (S. et O.).

Վարձու սենեակներ

Դիւրամատչելի պայմաններով դիմել՝ Պ. Արսլանեանի 36 Rue Damesmes, Paris (13e.) *մէթրօ Իթալի։*

Կ'ՈՒԶԵՐ ժամագործութիւնը սորվիլ ուզող տղու կերտ մը 16-18 տարեկան Պէօճէնեանի 49 Rue Fondary Paris (15e).

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
14
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1927

14 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 440

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿԱԹ ԽՕՍՔ

ՈՒՇԱԳՐԱԻ ԵՐԵՒՈՅԹՆԵՐ

Անգլիոյ Արհեստակցական Միութեանց (Trades Union) *Ընդհանուր ժողովը, որ գումարուեցաւ Էմինպուրկի* (Սկովտիա) *մէջ, երկու կարեւոր հարցեր ունէր իր օրակարգին վրայ. մէկը՝ անգլիական Արհեստակցական Միութեանց խզումը Խորհրդային Միութեան կարմիր Սէնտիքաններուն հետ, երկրորդը՝ վերջին անգլիական խորհրդարանին քուէարկած հակաշխատաւորական նոր օրէնքին դէմ մղուելիք պայքարը:*

Ռուսական Արհեստակցական Միութիւններու հետ յարաբերութիւնը խզելու հարցը, իր էութեան մէջ, որ կը սկսի անցեալ տարուան ընդհանուր գործադուլէն՝ Մոսկուայի Տօն - Քիշօթները Ռուսիոյ ինքնակոչ սէնտիքանէրու ներկայացուցիչներուն միջոցով եւ առատ դրամով փորձին խաղաղ գործադուլը զինուած յեղափոխութեան փոխելու, սակայն յաջողութիւն չունեցան, որովհետեւ իրենց դէմ գտնուողները ոչ թէ չինացի «քուլի»ներ էին, այլ գիտակից եւ պատրաստուած անգլիացի բանուորներ:

Այս պարագան զայրոյթը գրգռեց անգլիական աշխատաւորներու մեծամասնութեան, որովհետեւ անգլիացի եւ անգլիախօս մարդը, ինչ դասակարգի մէջ ալ գտնուի՝ իրեն համար անհանդուրժելի է որ օտարներ իր ներքին կեանքին միջամտութիւն ընեն:

Այս զէպքէն յետոյ քանի մը անգամ ապդարարութիւն եղաւ ռուսական սէնտիքաներու ներկայացուցիչներուն, որ գոյչ ըլլան, բայց հակառակ ատոր, անոնք աշխատեցան ամէն բուն դարձնել իրենց անհարկի եւ անմիտ միջամտութիւնը, նոյն իսկ խորհրդաժողովի մը րնթացքին Պուխարին համաշխարհային յեղափոխութեան երկու լուսատու կէտերէն մէկը կը համարէր Անգլիոյ հանքագործներու գործադուլը, իսկ միւսը... չինական յեղափոխութիւնը...:

Ինչպէս համաշխարհային բոլոր սէնտիքաները, նոյնքան եւ աւելի անգլիական սէնտիքաները գիտեն, որ Ռուսիոյ մէջ բանուորական սէնտիքաներ գոյութիւն չունին, ինչպէս նաեւ գոյութիւն չունի այդ սէնտիքաներու կողմէն ընտրուած կեդրոնական մարմին մը, այլ կայ նման անունով մարմին մը, որ նշանակուած է կոմկուսի կեդր. կոմիտէին կողմէ՝ շահագործելու համար բանուորներու անունը: Երկիր մը ուր խաղաղ գործադուլը մահապատիժի արժանի կը համարուի, այնտեղ բանուորական սէնտիքաներու խօսքը չի կրնար ըլլալ:

Գիտէին այս բոլորը, սակայն կ'ենթադրէին թէ այսպիսի մարմնի մը հետ յարաբերութեան մէջ ըլլալով, բարոյական ճնշումի տակ ստիճանաբար բնականոն վիճակ առաջ պիտի գայ եւ ոուս աշխատաւորութիւնը պիտի ձերբազատուի իր ենթարկուած արհաւիրքներէն:

Ժամանակը ցոյց տուաւ թէ միամտութիւն մըն էր այս կերպ մտածելը, ընդհակառակն անոնք կ'ուզէին օգտագործել այդ ճեղքուածքը՝ անկէ ներս սողոսկելու եւ պատակտելու համար արեւմտեան աշխատաւորութիւնը:

Տակաւին քանի մը ամիս առաջ, անգլեւխորհրդային խզումէն յետոյ, երբ Կոմինտէրնը սկսաւ գանգուածային գնդակահարութիւն կատարել, առանց դատի ու դատաստանի՝ լոկ լրտեսներու տուած ցուցմունքին վրայ, Լոնտոնի անգլեւռուսական կոմիտէն հեռագրեց Մոսկուա, որ վերջ տրուի գանգուածային ջարդարարութեան, իսկ Մոսկուա արհամարհեց զանոնք:

Այս կարճ պատմութիւնը Անգլիոյ աշխատաւորութիւնը բերաւ այն եզրակացութեան, թէ՝ սխալած էր ինք եւ միակ ղարմանը պիտի ըլլայ յարաբերութեանց ամբողջական խզումը:

Այս հարցն էր որ խորհրդաժողովը ճնշող մեծամասնութեամբ վճռեց:

Ռուսական բանուորութիւնը ոչ միայն ցաւ չի զգար Անգլիոյ աշխատաւորներու այս արարքին համար, այլ չափազանց գոհ պիտի մնայ, որովհետեւ այս ձեւի խիզախ պայքարին մէջ կը տեսնէ իր անունով շահատակութիւն կատարող բռնաւորներու անկումը եւ իր վերջնական փրկութիւնը:

Ճիշտ է որ Անգլիոյ աշխատաւորական շարքերուն մէջ տակաւին չնչին փոքրամասնութիւն մը կայ, որ կատաղի պայքար կը մղէ մեծամասնութեան դէմ, եւ զանոնք դաւաճան կ'անուանէ: Հաւանական է որ անոնք անկեղծ են իրենց համոզումներուն մէջ, սակայն պիտի գայ օր մը, որ անոնց ալ աչքերը պիտի բացուին, բացի արհեստով վարձկաններէն:

Արհեստակցական Միութեանց նոր օրէնքին դէմ մղուելիք պայքարը աշխատաւորականներու համար կենսական նշանակութիւն ունի: Ներքին գործ մըն է թէեւ, սակայն կը շահագրգռէ աշխարհի բոլոր սէնտիքաներն ալ:

Կասկած չկայ թէ պահպանողականները այժմու խորհրդարանի պատահական մեծամասնութենէն օգտուելով, կ'աշխատին իրենց համար վաղուան պատնէշները ուժեղացնել, սակայն կը թուի թէ աշխատաւորականները չպիտի թոյլատրեն, որ այդ օրէնքը մարմին առնէ: Հաւանական է, որ աշխատաւորականները յաջողին յառաջիկայ նոր ընտրութիւններէն օգտուելով ինդիրը հանրաքուէի դնել, քանի որ նախորդ ընտրութիւններու առեն այս հարցը չկար: Հետեւաբար, պէտք է սպասել, որ քուէտուները իրենց կամքը յայտնեն այս խիստ կենսական խնդրին մասին:

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲԱՑԷ՛Ք ԴՈՒՌՆԵՐԸ

Յունաքեր, քննելով Սուրիոյ գաղթականներուն տեղաւորման խնդիրը, կը գրէ (3 Սեպտ.).

— *«Սուրիահայ գաղթականներու զետեղումը արդէն գործնական հունի մէջ մտած է: Մօտ առենէն այս աշխատանքները աւելի լայն ծաւալ պիտի առնեն՝ հնարաւորութիւն ստեղծելով, որպէս զի պատկառելի քանակ մը սուրիահայ գաղութէն նատակեաց դառնայ եւ կապուի հողին:*

«Ըստ նախագծուած ծրագրի, զետեղուող գաղթականներու թիւը պիտի ըլլայ 20,000:

«Մեր մէջ թերեւս կան մարդիկ, որոնք հոգեկան որոշ թեթեւացում կը զգան, երբ կը լսեն հայ բեկորներու տեղաւորման մասին, մինչեւ իսկ հայրենի երկրի սահմաններէն դուրս: Այսօրուան մտահոգութիւնները անոնց աչքին անարժէք կը դարձնեն դալիք վտանգները, որոնք անխուսափելիօրէն կապուած են օտարութեան մէջ մնալու փաստին:

«Մենք գիտենք սակայն, որ հայ ժողովուրդի համար կորած են անցեալին, տարբեր վայրերու մէջ հաստատուած մեր բոլոր գաղութները. գիտենք նաեւ, որ ի վերջոյ պիտի կորսուին նաեւ անոնք, որոնք կը հաստատուին այսօր, մեր աչքերուն առջեւ (ու մինչեւ իսկ մեր ջակցութեամբ) վերստին օտար երկնակամարներու տակ:

«Հոն, Արարատի փէշերուն տակ, իշխանաւորը հայրենի՛քը կ'անդամահատէ, իսկ հոս, օտարութեան մէջ, մենք ժողովուրդը կ'անդամահատենք՝ երկու ծայրերէն հայ ժողովուրդի եւ անոր ապագայի գերեզմանը փորելով:»

«Ո՞ւր է ասոր վախճանը:

«Ինչո՞ւ չեն բացուիր Հայրենիքի դուռները»:

ՆՈՐ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Կիրակիէն երկուշաբթի լուսնալիք գիշերը սարսափելի երկրաշարժ մը պատահեցաւ Սեւ Ծովու եզերքը, Խրիմի, Ռուքրայնայի եւ կովկասի մէջ: Երեք զօրաւոր ցնցումներէ յետոյ ստորերկրեայ դղրդումները կը լսուէին երկար ատեն: Երկրաշարժը ամէնէն աւելի սաստիկ էր Սեւաստափոլի մօտ, Խրիմի հարաւային կողմերը:

Եալթա քաղաքին հետ հաղորդակցութիւնները դադրեցան: Շուտ քանի մը գոհեր ալ կան: Սեւաստափոլի մէջ բազմաթիւ տուներ քանդուեցան, եւ գրեթէ բոլոր շէնքերը թեթեւօրէն վնասուեցան: Ցտեսայի մէջ, երեք սաստիկ ցնցումներէ փլան բազմաթիւ տուներ, ապակիները ջարդուփշուր եղան, վերնայարկերու կարասիները տապալեցան: կարգ մը վայրերու մէջ ցնցումները տեւեցին 40 երկվայրկեան: Սեւաստափոլի, Սիմֆերոպոլի, Ցտեսայի եւ Նովորոսիսկի բնակիչները ամբողջ գիշերը անցուցին փողոցներու մէջ:

Աւելի թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան նաեւ Քիեւի եւ Օտեսայի մէջ, ուր ոեպի շրջանին, ինչպէս նաեւ Ալեաստոլի մէջ, մինչեւ Պոլիս:

Երկրաբանները կը կարծեն որ այս երկրաշարժին կեդրոնը կը գտնուի կովկասի մէջ: Ցնցումները աւելի սաստիկ էին, քան այն երկրաշարժը, որ պատահեցաւ յուլիս ամսուն Խրիմի մէջ: Այնպէս որ ցնցումները զգուեցան Քիւրի (Անգլիա), Պրիւքսէլի, Եէնայի, Նափոլիի եւ Փոսոյ շարժակայաններուն մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քրտական ապստամբութիւնը

Պարսկաստանէն կը հաղորդեն հետեւեալ նոր լուրերը քրտական շարժման մասին.—

Վերջերս սաստիկ կռիւներ տեղի ունեցան ապստամբներու եւ Թրքական զօրքերու միջեւ: Թուրքերը մեծ թիւով նոր ուժեր հաւաքել սկսած են ամբողջ ապստամբական սահմաններուն վրայ եւ մեծ կարեւորութիւն կուտան ապստամբական շարժումներուն:

Յուլիս ամսուան վերջերը տեղի ունեցան խիստ կարեւոր եւ մեծ դէպքեր: Պէքրինցի Խալիտ Մաթօ, եւ Մհամէտ Ախագիի իրենց 350 զինուած մարդերով, Պաթմանի կամուրջին քով սաստիկ բախում մը ունեցան 800 հոգիէ բաղկացած Թրքական ուժի մը հետ, որ երկու գնդացիր, վեց թնդանօթ եւ երկու օդապարիկներ ունէր: Կռիւը շարունակուեցաւ 4 օր եւ 4 գիշեր անընդհատ, որմէ յետոյ Թրքական զօրքերը 80 մեռեալ եւ 100 վիրաւոր ձգելով նահանջի դիմեցին դէպի Ֆարղին եւ Տիգրանակերտ: Այս պարտութիւնը շատ դէշ ազդեցութիւն թողած է:

Սասունը արդէն ապստամբ է. Ալի Եունուսի տղուն ղեկավարութեան տակ գտնուող ուժերը միացած բլլալով Մշոյ կողմէն Նէօ պէյի հետ, մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտան: Պուլանըխի քիւրտերն ալ ոտքի կանգնած եւ միացած են Խնուսի քիւրտ շէյխերուն հետ եւ լծուած ապստամբական աշխատանքներու:

Շէյխ Թայարի ղեկավարութեամբ կը շարունակուին փաթոյի կռիւները: Մօթքանի մէջ սկսած են նոր շարժումներ եւ Թունդ պայքար ստեղծուած է Թուրքերու դէմ: Թուրք զինուորներու բռնաբարումներն ու կողոպուտները վայրագօրէն կը շարունակուին ամբողջ քրտական սահմաններուն վրայ:

Մօթքանի մէջ սկսած շարժումներու առթիւ Ալի Եունուսի իր ուժերով օգնութեան գացած է անոնց եւ միանալով գունդ մը Թուրք զինուորներ ջարդած է:

Թրքական գունդի մը հրաման տրուած է Սասուն մեկնիլ: Այս կռիւներու ընթացքին Թուրք փաշա մը գերի բռնուած եւ գլխատուած է:

ՓԱՐԻԶԻ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՓՈԽ-ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ

Երկուշաբթի կէսօրէն առաջ Վիլլար պողոտայի իտալական հիւպատոսարանի շէնքին մէջ իտալացիի մը կողմէ սպաննուեցաւ փոխ-հիւպատոս կոմս Քարլօ Նարտինի: Ահա ի՛նչպէս կը պատմէ դէպքը հիւպատոսարանի քարտուղար Թորըէնթէ.

— Ժամը 9.30ի առենները ներկայացաւ անծանօթ իտալացի մը եւ խնդրեց փոխ - հիւպատոսին ներկայանալ: Մարդը սրտնեղեցաւ, երբ պաշտօնեաները յայտնեցին թէ պէտք է բաւական սպասէ, որովհետեւ հիւպատոսը ժամը 11ի մօտ գրասենեակ կուգայ:

«Բացարձակապէս կ'ուզեմ խօսիլ իրեն հետ, ըսաւ այցելուն: Շատ չքներ որ փարիզ եկած եմ, Իտալիա Թողլով կինս, որուն խոստացայ շուտով քովս բերել տալ զինք: Ուստի իտալական իշխանութեանց մօտ դիմումներ կատարեցի՝ կնոջս անցագիրը հանելու համար: Դժբախտաբար մերժուեցայ: Ահա թէ ինչու եկայ այսօր: Կը յուսամ թէ փոխ - հիւպատոսը չպիտի մերժէ զբաղիլ ինձմով եւ միջամտել իտալական կառավարութեան մօտ՝ գոհացում տալու համար ինծի»:

Ու խորհուրդ տուինք որ քիչ վերջ ներկայանայ: Երբ ժամը 11.40ին կրկին եկաւ, կոմսը ընդունեց զինքը եւ խիստ սիրալիր ոճով մը յայտնեց թէ ոեւէ կերպով չի կրնար միջամտել իտալական իշխանութեանց մօտ, եւ հրաւիրեց զինքը համբերել:

Ասոր վրայ, առանց բառ մը արտասանելու, մարդը գրպանէն հանեց ատրճանակ մը, երկու անգամ կրակեց հիւպատոսին վրայ եւ փորձեց փախչիլ: Գետին ձգեց կին մը, որ նոյնպէս հիւպատոսին հետ տեսնուելու եկած էր, դուռը բացաւ եւ սկսաւ վազել: Սպասման սրահին մէջ գտնուողները ուզեցին բռնել զինքը, սակայն երիտասարդը չորս անգամ կրակ բրաւ օդին մէջ եւ յաջողեցաւ փողոց ելլել: Ինքնաշարժի վարիչ մը, հիւպատոսարանի ոստիկանը եւ անցորդ մը դժուարութեամբ յաջողեցան զինաթափ ընել զայն եւ տարին Լէվալիտի ոստիկանատունը, ուր ոճրագործը ղպայինի նոպայէ մը բռնուած գետին ինկաւ: Վրան խուզարկուելով գտնուեցաւ միայն երկաթուղիի ճնշայուն տոմսակ մը, որուն վրայէն անունը ջնջած էր: Մինչեւ հիմա կարելի չէ եղած ճշդել իր ինքնութիւնը: Լսէննէք հիւանդանոցը փոխադրուեցաւ զայն սթափեցնելու համար. բայց ի զուր: Կրկին ոստիկանատուն բերուեցաւ:

Այդ պահուն փոխ-հիւպատոսը կառքով մը Նէքէր հիւանդանոցը կը փոխադրէին, երբ մեռաւ: Տոքթ. Փօլ դիագնոստիկ կատարելով հաստատեց թէ կողմը թեւէն եւ կուրծքէն երկու գնդակ ստացած էր. մահը առաջ բերած էր այս վերջին գնդակը:

Կոմս Նարտինի 56 տարեկան էր, բնիկ Հռոմցի. Փարիզ կ'ապրէր 27 տարիէ ի վեր եւ հիւպատոս էր 1915էն ի վեր:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ՔԻԱՓ ԿԸ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾԷ

Ոստիկանութեան մնօքէնը շարունակելով իր մաքրագործութիւները, այս անգամ ձեռքը դրաւ «կասկածելի»... ոստիկաններուն վրայ:

Վերջերս հրաման տուաւ խիստ հսկողութիւն կատարել փարիզի պոռնիկներուն վրայ, դուրս չհանել գանոնք իրենց «հանրապետութեան» շրջանակէն: Միեւնոյն ատեն հրաման տուաւ էր գրաւել պոռնկագրական խենէշ լուսանկարները:

Եւ սակայն կային ոստիկանները, որոնք լուր կուտային նման խենէշ լուսանկարիչներուն թէ ոստիկանութիւնը կը հետապնդէ, խուզարկութիւն պիտի կատարէ եւայլն: Եւ լուսանկարիչները կը պահէին ամէն բան:

Վերջապէս երեւան եկաւ անյաջողութեան պատճառը, ոստիկանը դուրս նետուեցաւ իր պաշտօնէն եւ դատական հետապնդութիւններ պիտի կատարուին:

Նոյնպէս քիափ ձերբակալեց քանի մը գաղտնի ոստիկաններ, որոնք մեղսակից էին «ազդեցութեամբ» գործադրուած գեղծումներու մէջ:

Քիափ հրաման տուաւ նոյնպէս քննական պտոյտներ կատարել շարունակաբար: Նման պտոյտի մը ընթացքին, երկու շաբթի գիշեր, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 150 հոգի չորս թաղերու մէջէն: 4ը օտարականներ են: Աւսէնալ թաղին մէջէն 6, փլեզանս թաղէն 2 օտարականներ, որոնք իրենց ճասցէի փոփոխութիւնները տեղեկացուցած չէին ոստիկանութեան, տուգանքի դատապարտուեցան:

ՕԴԱՐՇԱՒՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն թէ «Քայլ» շոգենաւը ովկիանոսին մէջ գտած է «Ոլտ կլորի» օդանաւին բեկորները: Անգլիական եզերքներուն վրայ ալ գտնուած են օդանաւի թեւ մը եւ դեկ մը, որոնք կը կարծուի թէ կը պատկանին «Սըը ձօն Քարլինկ» օդանաւին: Պէրմուտ եւ միւս օդանաւորդներու մարմինները չեն գտնուած:

Ֆրանսացի երկու օդանաւորդներ, Քարմիէ եւ Ֆավրօ երեկ առաւօտ Լէ Ամիի կայանէն փորձեցին թռչիլ, կոտրելու համար ուղիղ գիծով հեռաւորութեան մրցանիշը: Մտադիր էին մեկնիլ դէպի Ջիպա, Քարիզէն 7,000 քիլոմեդր հեռու: Օդանաւը որ կը կշռէր 5,380 քիլօ, ունէր 2,940 քիլօ պէնզին: Շագիւ բարձրացած էր, երբ յանկարծ ինկաւ վար եւ ջարդուփշուր եղաւ առաջամասը: Բարեբախտաբար անվնաս վնասին օդանաւորդները, որ յայտնեցին թէ այդ եւս այս տարի չպիտի փորձեն հեռաւոր թռիչքներ կատարել:

Փելիքէ Ցուազի եւ Կոնէն Վիլլաքուպլէէն թռան դէպի Պուքրէշ եւ պիտի դառնան միջերկրականի ափագանին շուրջ, Պուքրէշ - Հալէպ-Երուսաղէմ-Գահիրէ-Տրիպոլիս-Կապէս-Թունուզ-Քազապլանքա - Մատրիտ - Քարիզ գիծով: Օդանաւը երկպարկանի է, եւ ունի 600 ձիու ուժ:

Երկու ուրիշ օդանաւորդներ եւս, Քիրարաօ եւ Քորնիլյոն, նոյն գիծով ճամբելու համար մինչեւ Պէյրութ, երեկ առաւօտ ճամբայ ելան Պուրժէէն:

Մաք Ինթոշ կը պնդէ եւ կը յայտարարէ թէ երբեք չպիտի հրաժարի փորձելէ, այս աշնան, ովկիանոսը կտրել:

ԱՐՔ ՀԱՐՑԱԽՈՒՀԸ

Նկարը դրած է ամբողջ ուշադրություն։

Մենք պատրաստ ենք ամեն տեսակ հարցերի պատասխանելու, բայց ոչ այնպիսիների, որոնք ուղղակի ծաղրական են։ Ինչպե՞ս կարելի է պատասխանել այն հարցին, թե ինչո՞ւ է ջուրը թաց։ Ինչո՞ւ է կրակը տաք։ Ինչո՞ւ է ձյունը սպիտակ։ Ինչո՞ւ է ամառը տաք, իսկ ձմռանը՝ ցուրտ։ Ինչո՞ւ է ծովը աղի։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ապրել։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ուտել։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում հագնվել։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ավտոմոբիլ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամառանոց։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսին կամ կին։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ երեխաներ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ընկերներ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ հարևաններ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ծանոթներ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ հարազատներ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ազգականներ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ հարազատներ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ ազգականներ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ ծանոթներ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ ընկերներ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ հարևաններ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ ամուսիններ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ կանայք։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ ամուսիններ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ կանայք։

* * *

Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսին կամ կին։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ ամուսիններ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ կանայք։

Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ ամուսիններ։ Ինչո՞ւ է ամեն մարդ ուզում ունենալ ամուսնու կամ կնոջ կանայք։

ՅՈՒՍԱՍ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԴՎԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅՈՒԹԻՒՆ Է 1938 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. ԵՒ Հ. Ա. Տ Օ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՅՈՒՀԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՆՈՒՐԱՆ ԹՈՒՐԱՆԻ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Ընդհանուր Ատենապետ

ՊԱՐՈՆ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԱՉՈՂԼԵՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Ատենապետ

ՊԱՐՈՆ ՎԱՀԱՆ ՔԱՐԱԶԻՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Ատենադպիր

ՊԱՐՈՆ ՍԱՐԳԻՍ ՄՈՒՍԱԼԵԱՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Գանձապահ

ՊԱՐՈՆ ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԱՉԵԱՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Ատենապետի Տեղակալ

ՊԱՐՈՆ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԱՉՈՂԼԵՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Գանձապահի Տեղակալ

ՊԱՐՈՆ ՍԱՐԳԻՍ ՄՈՒՍԱԼԵԱՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Ատենադպրի Տեղակալ

ՊԱՐՈՆ ՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԱՉԵԱՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Վերստուգիչ

ՊԱՐՈՆ ՎԱՀԱՆ ՔԱՐԱԶԻՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Վերստուգիչ

ՊԱՐՈՆ ՆՈՒՐԱՆ ԹՈՒՐԱՆԻ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Վերստուգիչ

ՊԱՐՈՆ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԱՉՈՂԼԵՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Վերստուգիչ

ՊԱՐՈՆ ՍԱՐԳԻՍ ՄՈՒՍԱԼԵԱՆ

Հ. Ա. Ը. Ը. Ը. Ի. Վերստուգիչ

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ„Ը 2 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ, ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԸ

Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովը

Ընդհ. ժողովը երկուշաբթի օր վերջացուց իր ճառերը: Նախագահը հաղորդեց թէ ամերիկեան խմբակի մը կողմէ 2,000,000 տոլար նուէր տրուած է Ազգերու Դաշնակցութեան, հատենադարանի մը հիմնարկութեան համար: Զուիցերիոյ նախագահ Մոթթա խօսեցաւ Ազգերու Դաշնակցութեան յաջողութիւններուն մասին.

— 1924ին, ըսաւ, կնքուած միջազգային համաձայնութիւնները 120 հատ էին, այժմ՝ 220 են: Գերմանիա եւ Ֆրանսա պարտաւորիչ իրաւարարութիւնը ընդունեցին: կոյր եւ անզգայ պէտք է ըլլալ, չընդունելու համար Ազգերու Դաշնակցութիւնը:

Խօսեցան նաեւ ռումէն պատուիրակ Լուփու եւ Քանատայի ու Զիլիի պատուիրակները: Ընդհ. ժողովը լիակատար նիստ պիտի գումարէ միայն վաղը:

:. Զինաթափութեան Յանձնաժողովը անմիջապէս գործի ձեռնարկեց եւ կէս օրէն յետոյ նիստ մը գումարեց Պէնէշի նախագահութեան տակ: Զինաթափութեան հարցին պատմականէն յետոյ, Աւստրիոյ պատուիրակը փափաք յայտնեց ոչ թէ սահմանափակել, այլ կրճատել սպառազինութիւնները:

Արտաքին նախարարներու համաժողով

Մուսոլինի կը փափաքի, որքան կարելի է շուտ, չորս պետութեանց նախարարներու համաժողով մը հրաւիրել, քննելու համար Եւրոպայի ներկայ քաղաքական կացութիւնը: Կրանտի, ժընեւի մէջ տեսակցելով Պրիանի, Զեմպըլէյնի եւ Շթրէզէմանի հետ, անոնց կարծիքը շօշափած է այս մասին:

Ռամովմիի յետս կոչումը

Զիլերին, առջի օր, Ռաքովսքիի խնդրին առթիւ տեսակցութիւն մը ունեցած է Մոսկուայի ֆրանսական դեսպանին՝ Հէրպէթի հետ:

Սովետ կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ պատրաստ է ընել իր կարելին, արգիլելու համար ֆրանքֆեւրտուս դիւանագիտական յարաբերութեանց խզումը:

Սովետներու դարձեալ ռազմափորձերու մէջ

Խորհրդային միութեան պատերազմական գործակարութիւնը աշնան ռազմափորձերուն համար պատրաստած է լայն ծրագիր մը, որուն պիտի մասնակցին ոչ միայն ամբողջ Ռուսիոյ ցամաքային եւ օդային ուժերը, այլ նաեւ սէնտիքանները, համապատասխան երիտասարդական միութիւնները, կէսփէուին խումբերը, եւ ամէն ուժ որ մաս չի կազմեր կանոնաւոր բանակին: կը հաստատուի թէ զօրաշարժի ենթարկուած են 1896-1905ի ծնունդները Լէնինկրատի, Խրիմի եւ Քիէվի մէջ:

Ռազմափորձերուն յայտագիրն է, Լէնինկրատի մէջ հակայարձակում մը անգլիական յարձակումներուն դէմ, եւ Ուքրայնայի մէջ՝ լեհական բանակին դէմ:

Սովետական պատերազմ... ամանուով

Մոսկուայէն թղթակից մը կը հաղորդէ Քոմինտէրնի թերթերուն թէ խորհրդային կառավարութիւնը հրահանգ ղրկած է Պերլինի ռուս դեսպանատան մամուլի բաժնի վարիչին՝ Մեթնավի, որպէսզի հրաւիրելով Պերլինի գերման եւ օտար լրագրողները, յայտնէ թէ, խորհրդային կառավարութիւնն ու Գ. Միջազգայինը, այլեւս կարած իրենց յոյսը Ֆրանսայի հանդէպ բարեկամութենէ մը, եւ տեսնելով որ Ֆրանսա հետզհետէ կը մօտենայ Անգլիոյ եւ կը դառնայ Ռուսիոյ դէմ, այսուհետեւ պիտի աշխատին պատրաստել մամուլի համաշխարհային պայքար մը Ֆրանսայի աշխարհակալներուն եւ զինուորապաշտներուն դէմ:

Հիւպատոս մը ձերբակալուած Սեվաստիկի մէջ

Յունաստանի դատական նախարարին հրամանով, ձերբակալուեցաւ Սեվաստիկի չեխոսլովաք հիւպատոսը, այն ամբաստանութեամբ թէ իր դիւանագիտական պայուսակը ծառայած է մաքսանենգութեան:

Հարսիոյ ընտրութիւնները

Եուկոսլաւիոյ մէջ նոր ընտրութիւններ կատարուեցան: կառավարութիւնը տարաւ յաղթանակը, ապահովելով 201 աթոռ: կառավարութեան կուսակից երեսփոխանները կը բաղկանան արմատականներէ, ռամկավարներէ եւ մահմետականներէ:

Ընդդիմադիրները շահեցան միայն 112 աթոռ, որոնց մէջ կան Ռատիչի կուսակցութեան անդամները, անկախ ռամկավարներ եւ Սլովէններ:

Համաշխարհային խոովութիւններ

Լիթուանիոյ Թուրակկէն քաղաքին մէջ համայնավարական խռովութիւններ ծագեցան: 60ի մօտ մարդիկ, նախկին հրաբաղետ Մայիուսի առաջնորդութեամբ, առտուն կանուխ զրաւեցին պաշտօնական շէնքերն ու երկաթուղիի կայարանը: Ոստիկանութիւնը զինաթափ ըրին եւ բանտարկեալները արձակեցին: Բանտարկեալներն ու կասկածելի մարդիկ միացան ապստամբներուն:

Անմիջապէս վաշտ մը զինուոր ղրկուեցաւ Թուրակկէն: Ապստամբները քանի մը մեռեալ եւ վիրաւոր տալով, փախան մօտակայ անտառ մը: Զինուորները հետապնդեցին եւ ձերբակալեցին 20 հոգի: Ապստամբներուն պետը, քաղաքին ղրամատունէն 5,000 տոլարին վերցնելէ յետոյ անյայտացաւ:

Պոլսոյ նոր հրդեհը

Սկիւտարի հրդեհէն վերջ Պոլսոյ մէջ նոր հրդեհ մը մոխիրի վերածած է առաղձագործներու շուկան: Աւելի քան 150 շէնքեր այրած են, որոնց մէջ նաեւ մաքսատան շէնքը: Այս վերջինին բոլոր արձանագրութիւնները ու վաւերաթուղթերը փճացած են: կորուստները մէկ միլիոն թրք. ոսկի կը հաշուուին: Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացած է հրդեհին պատճառները երեւան հանելու համար:

Հ.Յ.Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի ընկերները 16 Սեպտ. Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Քաֆէ օ Քլէռ որ լա Լիւնի վերնայարկը: Մէթրօ Իթալի: Օրակարգ. Շրջ. ժողովի հարցերու քննութիւնը:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարաֆիսարի եւ շրջանի *Ռազմիկ* Հայրենակցական միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ո. միութեան, Տարոն-Տուրուբերանի, Բարձր Հայքի, Սեբաստիոյ, Տրապիզոնի եւ կիլիկիոյ Հայրենակցական միութեանց, ինչպէս նաեւ Սպայից միութեան, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի եւ Հայ Արիներու:

17 Սեպտ. Շբ. երեկոյ ժ. 9ին, «փըթի ժուռնալ»ի սրահը 21 Rue Cadet

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէին, 19 Սեպտ. երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, երրորդ Թաղապետարանի սրահը: Rue Dugueslin:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէն արտակարգ ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Լիոնի բոլոր ընկերները վաղը երեկոեան ժամը ճիշտ 8.30ին զբաղարանի սրահը: Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Բացակայողները պատասխանատու պիտի նկատուին: Անդամատերները միասին ունենալ պարտաւորիչ է: Ներկայ պիտի ըլլայ նաեւ ընկեր Մ. Թուլումճեան:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «վահագ» խումբի ընկեր եւ ընկերուհիները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին Ուրբաթ (Սեպտ. 16.) ծանօթ հաւաքատեղիին մէջ: ներկայանալ անդամատոմսերով:

կիլիկեան Հայրենակցական Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանին սրահը, (61, Rue Mr. le Prince, Métro St. Michel կամ Odéon): կը խնդրուի ամբողջ կիլիկեցի հայրենակիցներէն ներկայ գտնուիլ անպայման: Օրակարգ՝ վերակազմական աշխատանք:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի բնիկ Շ. Գարաբահիսարի Յուշէհիրիէն Սիս գիւղացի Առաքել Ջաքարեանը. հօր անունը Տրդատ եւ մօր անունը Աբեւալոյս: Իմացնել՝ Սերոբ Ջաքարեանի Aux Escabrin, par Aubin (Aveyron) France.

կը խնդրուի արտասահմանի Թերթերէն արտատպել:

— *կը փնտռեմ եղբայրս Եզկիէլ Ճիզեկեան, Շապին Գարահիսարի Ազպրտեր գիւղացի: Հօր անունը Յակոբ, մօրը՝ Մանուշ: Տեղեկացնել Վ. Ճիզեկեան,* Etablissements H. Pellet. Vienne (Isère).

— երգնկացի ցարութիւն եւ Պայծառ Մանտրոեան որ 8 տարի առաջ Պոլիս Գասըգիւղ Շալաճ փողոց Թիւ 1 կը բնակէին: ցարութիւն ամուսնացած էր Թուբէլէկցի տիգրանուհիի հետ: կը կարծուի որ այժմ Նիսի կողմերը կը գտնուին: Իմացնել՝ իրենց եղբօր Բենիամին Մանտրոեանի, հասցէ՝ Manuel Mardirossian, 15 Rue Odéon Gap (H. A.):

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ, ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ դատերու, ամէն տեսակ պաշտօնական գործերու օրինաւոր եւ ապահով ձեւակերպութեան համար դիմել ամէն օր 9—12 *ՄԱՃԵՒՆԻ*, 21, Rue Vivienne, Paris (2me) —Métro Bourse— Tél. Louvre 16-32:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԸՐՄԷՆ ՀԱՅՑԿԱՒՆԻ

"ՁԱՐԼՍԹՕՆ„
ԿԱՄ
ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՅԻՕԱՂ - ՅԻՕԱՂ - ՅԻՕԱՂ

ԳԻՆԸ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Պիտի նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն ու գրուիչներուն:

Գործ կը փնտռէ

արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու մասնագէտ վարպետ խոհարար մը: Դիմել՝ Յովհաննէս Խաչատուրեանի՝ 1 Rue Louis Bonnet Paris (11e).

Կ'ուզուի *ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշակերտ մը 16-18 տարեկան: Դիմել՝ Պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).*

ԾԱԽՈՒԻ Է *Singer ձերձակի ոտքի մեքենայ մը դիւրամատչելի գինով. դիմել՝ 29 Rue Lamennais, Chaville (S. et O.).*

Վարձու սենեակներ

Դիւրամատչելի պայմաններով դիմել՝ Պ. Արսլանեանի 36 Rue Damesmes, Paris (13e.) մէթրօ Իթալի:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *Արեւելեան վարպետ խոհարար մը. հանգիստ գործ լաւ վարձատրութիւն: Դիմել՝ ճաշարան Թիւրկաիսի՝ Ղ. Քէշտիրեանի, 6 Trav. du Mont dePiété Marseille.*

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *Արեւելեան նոր-գործ շինող գործաւորուհիներ: Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.*

DOCTEUR PROY
Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent
Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆԻ
Աշխատակցութեամբ

կը խնամէ ներքին, կանանց, մորթային, վէներական հիւանդութիւնները: Երակալայնութիւններու (varices) հիմնական զարմանում առանց գործողութեան:

Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2-8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12:

142 R. DU FB. St. DENIS

կառ որ լ'Էսթի մօտ,

Հեռաձայն՝ Nord 31—49:

ԱԿԱՌԱՆ

13 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Եր.	
Ոսկերին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	51
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	50
Թրքական Ոսկի.	L. Trq.	12	95
Թրք. ոսկի	» or	107	50
Մէճիտիէ	Médjidié	9	90
Լէվա 100 հատ	Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	30
Լիր	» » Lire	138	50
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ջուից.	» Frc. Suisse	492	--
Լէյ 100 հատ	Ley	15	65
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵԹԱՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3430	—
»	II »	2020	—
»	III »	1680	—
Հումելի երկաթ.	Lots turcs	165	—

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷն ՕՐ 8—10 եւ 1.30—8

ՄԱՌԹԷԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՈՒՆԻՆՔ օրուան նորոյթին համաձայն շինուած *ոսպի, քօրսաժի, ժիլէյի, փուլ-օվըռի, հշտոփի, շալի, քաշքօլի եւ քոմպինէզոնի* պատրաստ մեծերք, խիստ նպաստաւոր գիներով: Այցելեցէք մեր վաճառատունը ապահովելու համար ձեր շահը: կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն:

Հասցէ՝ Maison ASLAN - MOURAD 29 Rue Trévise. metro Cadet Paris (9). Tél. Provence52—17.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes. Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Տարիներէ ի վեր Նիս-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:

կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր:

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint - Denis, Téléph. Provence 09-32:

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆԻՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցին: Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու:

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54:

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած ըլլալով երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լաւագոյն ձերմակ պանիրը:

S. VASSILIADIS

9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille

Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ,

Ան՛ոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապրուիլ եւ ուշադրուեիլ, Թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

ցաճախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի 5—10 քիլօ ապսպրանքներ: Մաքուր գործ: Չափաւոր գին:

ԱՊՈՒԽՏ

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ կեսարացի ԽԱՆԶԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES

Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՔՍԱՆ ՖՐԱՆՔՈՎ

եթէ կ'ուզէք կատարել ձեր նամիները լիզասիոնի, անցագրի, գարթի ու իրենց թիւեէի, ամուսնական, ղաւակներու ծննդեան եւլն.ի օրինական ձեւակերպութիւնները՝ դիմեցէք՝

OFFICE FRANÇAIS de RENSEIGNEMENTS

45, Rue de Laborde-:-PARIS (8e). 4րդ յարկ Թիւ 20: Métro : St.Augustin

Բաց է ժամը 2էն 6,30, շաբաթ՝ մինչեւ ժամը 7:

Ս. ԿԷՄԱԼՄԱՋԵԱՆ

Վ. Ա. ՃԱՐԱՊԱՏԻՆԸ ՀԻՄՆՈՒՄՆ Է 1915Ի

3, Rue Ste. Barbe, Marseille

Արեւելեան բարակ առաջնակարգ ՍՈՒՐՃ եւ Թարմ ԼԷՊԼԷՊ

Անխարդախ եւ ազան: Մեծաքանակ գնողներու համար մատնաւոր գին:

ԾԱԽՈՒԻ ՏՈՒՆ

ձամբորդութեան պատճառաւ տուն մը կը ծախուի. գետնայարկ 4 մեդր լայնք, 8 մեդր երկայնք, առաջին յարկ2 սենեակեւ խոհանոց. երկրորդ յարկ՝ մէկ սենեակ հաստատուն աղիւսաշէն օգաւէտ դիրքի վրայ շինուած: Գինը 31,400 ֆրանք, 580 մեդր հող, գնել փափաքողները Թող դիմեն հետեւեալ հասցէին՝

S. Margossian 47 Av. Kléber Garenne de Senart, Brunoy (S. et O.) Gare de Lyonէն 21 քիլոմէթր. ամէն ժամու Թրէն:

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

վարձու են պատրաստով սպասեակներ եւ պղպեղի փարթամանոներ: Հասցէ՝ 20 Bis de Bezons a Courbevoie: Հարկաւորեան չարն մինչեւ մէկ տեղի համար:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ *ասեղնագործութեան աշխատաւորուհիներ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար փուանթիւրք, Լէնքրիւմի պուտոնեան հետ: Ներկայանալ 27 Avenue des Champs Elysées, Claridge Shop.*

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

15 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 441

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԱՅՆ ԱՆՁԱՐԱԿՈՒԹԻԻՆ ՉԷ

Ալ եւս համրանքներու չէ որ կը հանդիպինք ամէն օր, այլ հարիւրներու, որոնք օտարութեան ճնշող մթնոլորտին մէջ, ցրծարանային ծանր աշխատանքներու տակ, նիւթական մի-ջոցներէ զուրկ կը ծիւրին, եւ օր մըն ալ փողոց կ'իյնան իբրեւ հիւծախտաւորներ:

Ասոնցմէ շատերը մեր երէկի որբերն են, որոնց վրայ այնքան կը գուրգուրայինք եւ նիւթական ու բարոյական ամէն զոհողութեան յանձնառու կ'ըլլայինք, մոռցնել տալու համար անոնց երէկի դժնէ տառապանքը եւ պատրաստելու վաղուան լաւ Հայը — նոր սերունդը, զոր այսօր յանձնած ենք անծանօթ ճակատագրի մը:

Շատերը հազիւ 25 տարեկան հասակին հասած, կը խամրին ծաղիկի նման եւ լուութեան ու մթութեան մէջ աչքէ ու մոքէ հեռու կ'ոչնչանան, կարօտը իրենց սրտին մէջ: Հիւծախտաւոր հայ երիտասարդ մը կը մեռնի Թուլուզի անկիւններէն մէկը, կը փափաքի հայրենակցի մը երեսը տեսնել ու անկէ իր հայրենակիցներուն կարօտը առնել՝ մեռնելէ առաջ, բայց չի գտնուիր մէկը, որ գոնէ այս տարաբախտ երիտասարդին այդ հուսկ փափաքին գոհացում տայ:

Բազմաթիւ են անոնք, որ այսպիսի սրտաճմլիկ պատմութիւններ թողուցած են իրենց ետեւը: Բազմաթիւ են նաեւ այնպիսիները, որոնք դուռնէ դուռ կը վազեն միջոց մը կամ օգնութիւն մը ճարելու, պայքարելու համար իրենց ներսը անդադրում բոյն դրած ահաւոր հիւանդութեան դէմ, սակայն ամէն դուռ փակ կը գտնեն իրենց առջեւ:

Անհիրա են մարդիկ, մանաւանդ բախտաւոր մարդիկ, որոնք ծուլութեան մէջ ամէն օր տապլտկելէ յետոյ, ձեռք երկարող կամ խնդրանք ընդունող ծոյլի եւ մակաբոյծի տեղ կը դնեն:

Ու այս ահաւոր երեւոյթը տեղի կ'ունենայ քաղաքակիրթ եւ լուսաւոր միջավայրի մը մէջ, ուր ամէն քայլափոխի մենք կը հանդիպինք օտարներու բազմաթիւ ու բազմապիսի հաստատութիւններուն, յատկացուած միայն իրենց հաւաքականութեան համրանքները փրկելու եւ մարդասիրական բարձր պարտք մը կատարելու: Մենք ենք միայն որ անհոգ ու անտարբեր կը յօրանջենք, հակառակ անոր, որ այս պարտականութիւնները մեր կարողութենէն ու ձեռնհասութենէն վեր չեն:

Իր մէջ բազմաթիւ միլիոնատէրներ եւ ունեւորներ հաշուող գաղութի մը ուժէն վեր չէ պահանջուածը: Ի՞նչ բանի պէտք է վերագրել այս երեւոյթը, արդեօք անճարակութե՞ան: Դժբախտաբար միայն անճարակութիւն չէ, այլ անհոգութիւն, անփութութիւն եւ անսիրտ անգթութիւն:

Փարիզը ունի Աղքատախնամ մը — խրտուիլակ հաստատութիւն մը, որուն գանձանակը կը նետեն քանի մը ֆրանք իրենց քարացած խիղճը հանդարտեցնելու եւ մարդկային պշուառութիւնը ծաղրելու համար:

Օրին մէկը շատ պարկեշտ մարդ մը ճարահատ կը դիմէ Աղքատախնամին՝ ճանապարհածախս մը խնդրելու որպէսզի երթայ տեղ մը ուր կը յուսայ աշխատանք գտնել եւ ազատուիլ ներկայ ահաւոր վիճակէն: Աղքատախնամի պաշտօնեան դառն կը վրդովի, որովհետեւ Տօվիլ կամ նման ամառանոց մը մեկնելու ճամբուն վրայ իր հանգիստը կը խռովէ:

Աղքատախնամը չի կրնար նման գումարներ տալ. կուտայ միայն Մարսիլիա մեկնելու կէս տոմսակ, ի հաշիւ... երկաթուղիի ընկերութեան:

Այս հաստատութենէն ողորմելի գումարներ կը տրուին միայն անոնց, որոնք իրապէս արհեստով մուրացկաններ՝ ամէն օր մուխ սպառնալիքներ կը տեղան վարչական անդամներու գլխուն:

Ու առանց նկատի ունենալու այս ահաւոր երեւոյթները, մեր մէջ կը գտնուին մտաւորական անուններ կրող մարդիկ, որոնք որ եւ է բախտաւոր երեւելիէ մը օրին մէկը ինքնաշարժի ու ճաշի հրաւէր մը կը ստանան, ու յաջորդ օրը երեւելիին նուաճկարով միասին փառաբանական յօդուածներ կը գրեն, զայն ներկայացնելով իբրեւ մեծ մարդասէր, զարգացած եւ հանրային օրինակելի մարդ, որ խոհեմութեան կամ համեստութեան համար հանրային օժանդակութիւնները... գաղտնի կը կատարէ: Ու կը գտնուին հայ թերթեր ալ, որոնք իրենց էջերը յաջորդին կը տրամադրեն այս փարիսեցիութեանց առջեւ:

Կարելի է բան մը ընել եւ շատ բան, եթէ միայն կամք ըլլայ: Մեր շուրջը ակնարկ մը նետելով պիտի տեսնենք թէ ինչպէ՞ս եւ ի՞նչ կարելի է ընել:

Թողունք բոլոր մեծ բաները, եւ օրինակի համար, շատ փոքրիկ ձեւ մը առաջարկենք, արդեօք կարելի չէ՞ ո եւ է բուժարանի հետ համաձայնիլ, վճարելով ամսական որոշ գումար մը, պայմանով որ անոր դուռները բաց ըլլան բախտէն հարուածուած հայ երիտասարդ հիւծախտաւորներու առջեւ, որպէսզի կարելի ըլլայ այդ խեղճերը ազատել դռնէ դուռ քաշկռտուելու անարգանքէն: Մե՞ծ բան է ասիկա իրականացնելը:

Շատ կը սխալիք, պարոններ, այդ միլիոնները ձեզի ալ չեն մնար, հարցուցէք անոնց որ ձեզի պէս էին ու կոչնանցուցին — «րոնց թիւը հազարներու կը հասնի — եւ անոնք ձեզի պիտի ըսեն թէ աւելի լաւ է պարտականութիւնը կատարել, քան թէ անսիրտ ու անհոգի ըլլալ հանդէպ ձեր նմաններուն:

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

Ի՞ՆՉ ՀԱՄԱՐՁԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պայքար, վախն ի վախը քանի մը «բարեկամական դիտողութիւններ» կ'ընէ խորհրդային վարիչներուն (31 Օգոստոս).

—«Ան*ոնք, որ ժողովուրդի մը մէջ պատասխանատու դիրք ունին ու առաջնորդի դեր ստանձնած են, պէտք է կանխակալ կարծիքէ ու նախապաշարումներէ զերծ մօտենան իրերու, եւ հետեւին անոնց, տեսնեն ու դատեն ամէն ինչ, ինչպէս որ է, եւ ոչ թէ այնպէս՝ ինչպէս իրենք կ'ուզեն կամ կ'երեւակայեն: Այս կերպով միայն անոնք կրնան հասնիլ ճշմարտութեան եւ ուղիղ գծի վրայ դնել գործերը: Ազնուաւոր մարդը չի կրնար այսպէս ընել: Անիկա սեւեռեալ, անշարժ գաղափար մը ունի, որու վրայ կը չափէ ամէն բան:*

Հայաստանի ներկայ իրականութեան մէջ, եթէ կայ լուրջ վտանգ մը, այն ալ աղանդաւորութիւնն է:

«Ահաւասիկ, օրինակի համար, Հայաստանի Գործադիր Յանձնախումբին նախագահը, Գ. Ա. Կարինեան, որուն համար Թուրքիոյ Հայոց ազատագրական շարժումն ու դասը, ուրիշ բան չէ, բայց եթէ հայ «պուրժուա». ներու եւ անոնց արբանեակ եկեղեցականութեան դասակարգային խաղն ու շահադիտութիւնը, որու զոհ եղած են Հայաստանի եւ Փոքր Ասիոյ Հայ դիւղացին ու աշխատաւորութիւնը: Ըստ Գ. Ա. Կարինեանի, Հայ մաւսորականութիւնն ու գործիչներ, որոնք իրենց անձը նուիրած եւ այժ տուած են այդ շարժման, գիտութեամբ կամ յանգիտս, պարզ գործիքներ ու ծառաներ եղած են «պուրժուա»-ներու: Այդպէ՞ս է իրականութիւնը: Անշուշտ ոչ: Ամէն մարդ գիտէ թէ Պոլսոյ, Իզմիրի և Եւրոպայի, նոյնիսկ Հայաստանի ու Փոքր Ասիոյ հայ ունեւորները, սկիզբէն իսկ հակառակ գտնուեցան այդ շարժման, եւ ոչ միայն ուժ չտուին, այլ չանացին ամէն միջոցով խեղդել եւ կասեցնել զայն: Գիտէ թէ այդ շարժումը, կամ, ինչպէս կ'ըսուի յեղափոխութիւնը դեկավարող երկու հայ կազմակերպութիւններ— Հնչակեան եւ Դաշնակցական— կարմիր ընկերվարական շապիկ հագած էին եւ իրենց գլուխը գտնուող մարդիկ աւելի ծայրայեղ գաղափարներ կը քարոզէին, քան ինչ որ կ'ընեն այսօր Կոմիւնիստներ: Բայց Գ. Ա. Կարինեան չուզեր տեսնել կամ ըմբռնել այս իրողութիւնները: Կ'ուզէ որ անպատճառ Հայ «պուրժուա»ներ ապստամբութեան գրգռած ու կործանած ըլլան Թուրքիոյ Հայութիւնը: Ինքն այդպէս կը պահանջէ՞ կամ կ'երեւակայէ, եւ, հետեւաբար, անկարելի է որ ճշմարտութիւնը տարբեր հանգամանք ունենայ:

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ԱՐՇԱԻՆԵՐԸ

Ամերիկացի օդանաւորդուհի մը, Միս Ռութ Էլտըր՝ Փորթոյիքէն (Օհայօ) գնաց Նիւ Եօրք, եւ ժառիր է կիրակի օր փորձել թռիչքը դէպի Փարիզ:

Էվվինի օդանաւը այս շաբթու պիտի մեկնի... Հնդկաստան:

Գերմանացիները տենդագին կը պատրաստեն չորգանաւ մը, որով պիտի փորձեն այս աշուն կատել ովկիանոսը:

Փելիքէ Տուպի, որ Միջերկրականի շրջանը պիտի կատարէ, վիչենա հաւատիրմնիեան և ժէրարաօ, որ Հալէպ կ'երթան, անձրեւին ժէջ կը շարունակեն իրենց ճամբան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

"ԼՔԵԱԼ,, ԳՈՅՔԵՐՈՒ ԲԱՐԵՓՈԽԵԱԼ ՕՐԷՆՔԸ

ՎԵՐԱԴԱՐՁՈՒԱԾ ԳՈՅՔԵՐԸ ԿՐԿԻՆ ՁՊՒՏԻ ԳՐԱՒՈՒԻՆ

Գրած էինք թէ վերջերս բարեփոխուեցաւ «լքեալ» գոյքերը վերադարձնելու վերաբերեալ օրէնքը: Համաձայն այդ բարեփոխումին, Լօզանի դաշնագրին գործադրութեան դրուած թուականէն յետոյ գրաւուած կալուածներն ու գոյքերը պիտի վերադարձուին միայն իրենց տէրերուն եւ ո՛չ թէ անոնց փոխանորդներուն, ինչպէս տեղի կ'ունենար ասկէ առաջ: «Աքշամ» կը գրէ թէ վերոյիշեալ բարեփոխեալ օրէնքին հրատարակութենէն առաջ կալուածատէրերու փոխանորդներուն վերադարձուած գոյքերը ետ չպիտի առնուին:

Ահա՛ խնդրոյ առարկայ բարեփոխեալ օրէնքը, որ հաղորդուած է լքեալ գոյքերու տնօրէնութեան.—

ՅՕդ. 1.— Լօզանի դաշնագրին համաձայն, լքեալ գոյքերու մասին պատրաստուած 13 Յունիս 1926 թուակիր հրահանգին Ա. եւ Բ. յօդուածներուն տեղ հետեւեալ յօդուածները դրուած են.

«13 Սեպտեմբեր 1331 (1915) եւ 15 Ապրիլ 1339 (1923) թուակիր օրէնքներուն համաձայն, լքեալ գոյքերու դործողութիւնը պիտի շարունակուի այն բոլոր անշարժ կալուածներու մասին, որոնք լքեալ գոյք նկատուած են Լօզանի դաշնագրին գործադրութեան դրուած թուականէն առաջ:

«Միայն թէ, իբրեւ վարչական կարգադրութիւն կառավարութիւնը չի կրնար միջամտել այն բոլոր կալուածներուն, որոնց տէրերը մինչեւ Լօզանի դաշնագրին գործադրութեան դրուած թուականը իրենց տեղերը վերադառնալով կամ գրաւած եւ կամ իրենց վարչութեան տակ առած կալուածները:

ՅՕդ. 2.— Վերը յիշուած հրահանգին Գ. յօդուածին սկիզբն ու Ա. հատուածը հետեւեալ կերպով վաւերացուած են.

«Առաջին յօդուածին երկրորդ հատուածին համաձայն, հետեւեալ ձեւերով կարգադրութիւն տեղի կ'ունենայ հանդէպ այն կալուածներուն, որոնց կարելի չէ միջամտել.

Ա.— վերոյիշեալ կալուածները իրենց տէրերուն կը վերադարձուին:

ՅՕդ. 3.—Ընդունելի են այն բոլոր գործողութիւնները որոնք տեղի ունեցած են մինչեւ ներկայ հրահանգին հրատարակութեան թուականը եւ համաձայն 13 Յունիս 1926 թուակիր հրահանգին: Ասկէ զատ ի զօրու են 13 Սեպտեմբեր 1926 թուակիր հրահանգին այն յօդուածները, որ չեն հակասեր ներկայ հրահանգի տրամադրութիւններուն:

Առեւտ. Նահանգներուն վերաշխուժութիւնը

500 ԳԻՒՂ ԿՈՎԿԱՍԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Գաղթականներու տեղաւորման տնօրէնութիւնը որոշած է բարեփոխել գաղթականներու գետեղման օրէնքը: Մինչ այդ որոշուած է փութացնել գաղթականներու տեղաւորումը:

Այս առթիւ կարգ մը որոշումներ տրուած են այն գաղթականներուն մասին, որոնք մօտ ատենէն Թուրքիա պիտի գան: Կիպրոսէն եւ Հռոդոսէն գալիք գաղթականները պիտի գետեղուին Արշիպելագոսի եզերքները, իսկ Պուլկարիոյ գաղթականները՝ Թրակիոյ շրջանը:

Գաղթականներու տեղաւորման ընդհանուր տնօրէնութիւնը այս տարի 2500 տուներ պիտի շինէ Տիարպէքիրի, Պիթլիսի, Վանի, Խարբերդի եւ Ուրֆայի նահանգներուն մէջ: 50ական տուններով 500 գիւղեր պիտի հաստատուին: Այս նորակառոյց գիւղերը պիտի յատկացուին Կովկասէն բերուելիք գաղթականներուն:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Թաւրիզի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ Սեպտեմբեր 12 Թուականով.—

Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ կարեւոր յօդուած մը կը հրատարակէ պաշտօնաթերթ «Հաքիմիյէթը Միլլիյէ»ի մէջ «Բա՛ց խօսինք» խորագրով: Յօդուածագիրը նախ դիտել կուտայ թէ Թուրքիա կարգադրելիք խնդիր մը ունի Յունաստանի հետ, այն է 150 նոց սեւ ցանկէն Յունաստան ապաստանածներուն կացութիւնը: Ակնարկելէ յետոյ 150 նոցներուն Յունաստանի մէջ հիմնած ոճրագործական կազմակերպութիւններուն, Մահմուտ պէյ կը քննէ հելլէն կառավարութեան բռնած դիրքը անոնց հանդէպ: Կ'ըսէ թէ Հաճի Սամիի կարեւոր հրոսախումբին կազմակերպութիւնն ու սպառազինումը եւ անոր Յունաստանէն Անատոլու փոխադրութիւնը առանց հելլէն իշխանութեանց գիտակցութեան չէ որ եղած է: Տարակոյս չկայ թէ, կը գրէ, հելլէն արտաքին նախարարը պիտի բողոքէ որ իր պաշտօնատունը բոլորովին անտեղեակ է խնդրէն. սակայն այն պարագան թէ հելլէն ընդհանուր սպայակոյտն է որ 150 նոցներուն կը գործակցի, չի պակսեցներ կացութեան լրջութիւնը:

Մահմուտ պէյ կ'եզրակացնէ՝ յիշեցնելով իր ընթերցողներուն թէ իւ թերթը միշտ Յունաստանի հետ բարեկամութիւն ջատագոված է, ու կը շեշտէ որ, եթէ Յունաստան կ'ուզէ որ այս բարեկամութիւնը շարունակուի, պէտք է անհրաժեշտ քայլեր ձեռք առնէ: Իսկ եթէ Յունաստան չուզեր այդ բանը, Թուրքիա նկատի պիտի առնէ խնդիրը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ՊՈԼՍՈՅ ՎԵՐՋԻՆ ՀՐԴԵՒԸ

Գրած էինք Պոլիս՝ ընգագրանի մէջ նոր հրդեհ մը պատահեցաւ: Պոլսոյ թերթերը կը գրեն թէ այրած շէնքերուն եւ ահագին քանակութեամբ ատաղձներուն հետ հրոյ ճարակ եղած են նաեւ վաճառատուններու տետրակներն ու բաւականաչափ դրամ: Այրած շէնքերուն մէջ կը գտնուին հետեւեալ հայ առեւտրականներու վաճառատուններն ու մթերանոցները.—

Յովսէփ Տէյիրմէնճեանի չորս խանութն ու մէկ մթերանոցը, Ստանպոլեանի երկու խանութները, կարապետ Քօփալեանի մէկ վաճառատունն ու մէկ մթերանոցը, Գրիգոր Պալըգճեանի երկու խանութները, Հաճի Յակոբ Քէօրկեանի եւ Յովհաննէս Քիւրէկեանի խանութները, Վահան Ազտաշի երկաթեղէնի երկու խանութները, Թոքաթլեանի երկաթեղէնի վաճառատունը, Սիմոն Պասմաճեանի, Թահիթապրունեանի Յովհաննէս Կէվրէկեանի, Զալիճեանի, Լեւոն Յովսէփեանի, Վահրամ Ազիկի, երկաթավաճառ Ազետիսի եւ ուրիշներու խանութներն ու մթերանոցները:

Այրած շէնքերէն մէկ մասը միայն փոքր արժէքներով ապահովագրուած էին: Ջերբակալուած է բանջարեղէնի յանձնակատար Ալէքին, որուն խանութէն ծագում առած էր հրդեհը:

ՆՈՐ ԱՂԷՏ ՁԱՓՈՆԻ ՄԷՋ

Յարսափելի մակընթացութիւն մը տեղի ունեցաւ Փիւսիոս կղզիին արեւմտեան եզերքներուն վրայ, մանաւանդ Պակազաքիի կողմերը: Շատ զարաւոր գոհեր կան: Ջուրը ողողեց տուները, իսկ ալիքները անասունները քշեցին դէպի ծովին բացերը: Շաղորդակցութեան բոլոր միջոցները խանգարուեցան: Յովեզերքը խարխափ փոքրիկ նաւերը ցամաքէն ներս քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ նետուեցան: Շատ նաւեր ալ ընկղմեցան: Նակազաքիի մէջ բազմաթիւ տուներ փլան: Ազէտը կը վերագրուի ընդծովեայ երկրաշարժի մը, որ տեղի ունեցած է ծովին բացերը:

Քումամօթայի մէջ 270 հոգի մեռած են, եւ հազարաւոր մարդիկ կորսուած: 780 տուներ ջուրը քշած տարած է: 2,000 տուներ ողողուած են: Օմուրայի մէջ 5,000 տուներ ողողուած են եւ 10,000 հոգի անապաստան կը մնան: Ազէտէն յետոյ պայթեցաւ փոթորիկ մը: Թոքիոյի մէջ զգալի եղաւ նոր երկրաշարժ մը: Մարդու կորուստն ու նիւթական վնասները կարելի չէ հաշուել առ այժմ:

*** Մեքսիկայի արեւմտեան եզերքներու վրայ, ալ անօրինակ մակընթացութիւն մը տեղի ունեցաւ եւ ծովը տարածուեցաւ ցամաքին վրայ գրաւելով մօտ 2000 քիլօմեթր տարածութիւն մը: Բազմաթիւ մարդիկ խեղդուեցան ջուրերուն մէջ եւ հազարաւորներ անապաստան կը մնան:

*** Սեպտ. 12ին, կէս գիշերը 12 անցած 20 երկվայրկեանի մէջ երկրաշարժի երեք ցնցուումներ զգացուեցան Պոլսոյ մէջ: Կորուստ չկայ:

*** Սիմֆէրոպոլի՝ երկրաշարժին մէջ վլատակներու տակ մեռան 3 հոգի եւ վիրաւորուեցան 75 հոգի: Քորսիզ գիւղին մէջ պատ մը փլելով թաղեց 3 հոգի:

„ՊՈՐՏՍԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ...“

(ՎԱՒԱՇ ԱՐՇԱԿԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ)

Լեռնաշուշ դասերը վերատեսչութեան են ենթարկուած ըստ ազգային պատկանելութեան։

Ընդհանուր տեղեկութիւններ ունենալ համար պատմութեան դասագրքերուն մասին, ուշադրութիւն դարձուցինք հետեւեալ հարցերուն վրայ։

Ի՞նչ կերպով կը ներկայացուին ազգային շարժումները։

Ի՞նչ կերպով կը ներկայացուին ազգային գործիչները։

Ի՞նչ կերպով կը ներկայացուին ազգային ոճրագործութիւնները։

Ի՞նչ կերպով կը ներկայացուին ազգային ոճրագործ

ՅՈՒՑԿ ԺՈՂՈՎՈՒ ՎԴՎՆՈՎԻ

— Ո՛չ, լրջորեն ես ասում, որ ձեզ ոչ ոք չի ճանաչում։ Ես ձեզ ճանաչում եմ, ես ձեզ ճանաչում եմ, ես ձեզ ճանաչում եմ։

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը 2 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ, ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀ

Չինաթափութիւն եւ Ապահովութիւն

Ազգերու Դաշնակցութեան Չինաթափութեան Յանձնաժողովին մէջ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան ընկերվարական փօլ - Պոնքուր ճառ մը խօսեցաւ։

— Կարելի չէ, ըսաւ, լուծել զինաթափութեան հարցը, եթէ զայն բաժնենք ցամաքային, նաւային եւ օդային զինաթափութեանց հարցերու եւ եթէ բոլոր պետութիւնները, մեծ կամ պզտիկ, չհետապնդեն զայն։ Չինաթափութեան խնդրին սիրտը եւ զայն լուծելու նախապայմանն է ապահովութեան հարցը։ Եթէ այս վերջինը լուծուած չէ առաջուց, ժողովուրդները յուսախաբ պիտի ըլլան, տեսնելով որ եղածը կեղծ զինաթափութիւն մըն է եւ նոր սպառազինում մը պիտի սկսի։

Ցետոյ, պաշտպանելով ժընեւի ծանօթ փրոթոքօլը, Լոքարնոյի դաշինքը, ցաւ յայտնեց որ հետեւողներ չեղան։ «Շատեր սպասումի մէջ են. բայց մենք չե՛նք կրնար սպասել։ Մեր ժողովուրդին յոյսը կապուած է այս հարցին լուծման»։

Լրտեսներու դատը Լեհիլկրատի մէջ

Զափազանց յուզիչ պարագաներու տակ վերջացաւ Լէնինկրատի 26 լրտեսներուն —4ը կին — դատավարութիւնը։ Ինչպէս գրած էինք, ընդհ. դատախազը 9 հոգիի համար մահապատիժ պահանջած էր։

Ամբաստանեալներէն տիկին Քսէնիա Քալոփուշինա, 70 տարեկան, մատնեց իր երկու զաւակները, որոնք նոյնպէս ձերբակալուած էին։ Մինչդեռ երկու զաւակները աղերսեցին դատարանէն, մահուան չդատապարտել իրենց մայրը։ Ծերունի կինը 5 տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ, իսկ զաւակները՝ մահուան։

Մանկամարդ կին մը, 19 տարեկան, ազատելու համար իր կեանքը, մատնեց իր ամուսինը, որ դատապարտուեցաւ մահուան, իսկ ինք՝ 5 տարուան բանտարկութեան։

Երկու ուրիշ ամբաստանեալներ դատապարտուեցան 1 եւ 8 տարի բանտարկութեան։

Մահապարտներն են Ալպէր Կոյըր, Վալէցքի, Քալոփուշինա երկու եղբայրները, Կրուզտէվ, Քունիզին երկու եղբայրները, Նորատօֆ եւ Տիկին Ալեքսանտրա Շորինա։

Կոյըր, հոլանտացի նախկին նաւազ մը, յեղափոխութենէն յետոյ, ընդունած էր ռուս հպատակութիւնը։ Պատերազմի ընթացքին, Քուիլենհակի մէջ ռուս նաւային կցորդն էր։ 45 տարեկան է։ Վալէցքի, 35 տարեկան, իրաւաբանական համալսարանէն շրջանաւարտ։ Քալոփուշինա նախկին Զեկայի անդամ, յետոյ շնորհազուրկ։ Քունիզին, նախկին ծովային սպայ, «Մարա» ռուսական մարտանաւին քիմիական բաժնին վարիչը։

Դատաւորներն էին Քամէրոն, Փովոլոցքի եւ Ուլրիխ, որոնք մահավճիռը տուին 12 ժամ խորհրդակցութենէ մը յետոյ։ Մահավճռին մէջ կ'ըսուի թէ անոնք ամբաստանուած են լրտեսութեամբ Անգլիոյ հաշուոյն, եւ իրենց լուրերը կը հաղորդէին Ֆինլանտայի հիւպատոսին, որ զանոնք կը ղրկէր հաբիւրապետ Պոյսի։

*** Լէնինկրատէն վերջին պահուն հասած հեռագիրի մը համաձայն, մահապատիժին գործադրութիւնը յետաձգուած է 72 ժամ, «կարելիութիւն տալու համար որ դիմեն կեդր. Գործադիր Կոմիտէին»։*

Ռուսեւպարսիկ յարաբերութիւնները

«Ճիքակօ Թրիպիւն»ի Թոթակիցը խօսելով Խորհրդային սիութեան եւ Պարսկաստանի միջեւ ժօտ օրէն կնքուելիք առեւտրական դաշնագրին մասին, կը գրէ.—

Անգլիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ դիւանագիտական սուր պայքարը ստիպեց Պոլշեւիկները աւելի մեծ զիջումներ ընել, կարեւոր շեղում կատարելով արտաքին առեւտուրի մենաշնորհի համայնավարական քաղաքականութենէն։ Ասիկա առեւտրական առաջին համաձայնագիրն է, որով խորհրդային կառավարութիւնը թոյլ կուտայ ուրիշ երկրի մը քաղաքացիներուն ազատօրէն առեւտուր ընել Ռուսիոյ մէջ։ Պարսիկ վաճառականները առանց արտաքին առեւտուրի մենաշնորհի վարչութենէն արտօնագիր ստանալու, պիտի կրնան ապրանք ներածել և արտածել, պայմանով որ տարեկան 50 միլիոն ռուբլին (25 միլիոն տոլար) չանցնի։

Պաշարման վիճակ Լիթուանիոյ մէջ

Թուրակկէնի (Լիթուանիա) վերջին համայնավարական խռովութիւններուն պատճառով 2000 ձերբակալութիւններ կատարուեցան։ Մամուլին վրայ խիստ գրաքննութիւն դրուեցաւ։ Բանուորները ընդհ. գործադուլ յայտարարեցին։ կառավարութիւնը պատասխանեց պաշարման վիճակով։

Զարդը Չիւաստալի մէջ

Նանքինէն կը հաղորդեն թէ մարաջախտ Ֆէնկ Եու Հսիանկ ջարդել տուած է 80,000 հոգինոց երկսեռ բազմութիւն մը Շանկ - Յէի մէջ։ Այս լուրը պաշտօնապէս հաստատուած չէ սակայն։

Ագարակապաններու գաղտնի ընկերութիւն մը, որ «կարմիր Նիզակներ» կը կոչուի եւ կը պայքարի զինուորապաշտութեան նոյնպէս համայնավարութեան դէմ, ընդդիմացաւ մարաջախտին որ կ'ուզէր անցնիլ իրենց շրջանը։ «Կարմիր Նիզակներ»ը մարաջախտէն կը կասկածին այն յարաբերութիւններուն պատճառով, զորս ան կը մշակէ Ռուսիոյ հետ։ Եւ քանդեցին Քինհանի երկաթուղին, որպէսզի մարաջախտին զինուորները չկարենան անցնիլ փէքին։ Ֆէնկ Եու Հսիանկ վրէժխնդրաբար իր զինուորները ղրկեց քաղաք, ու սպաննուեցան բոլոր այն քնակիչները, որոնք կասկածելի էին իրբեւ «կարմիր Նիզակներու» անդամներ։ Մարաջախտը կ'ուզէր ջնջել այդ կազմակերպութիւնը, սպաննելով անոնց ընտանիքներն ալ, որովհետեւ ընկերակցութիւնը ճիւղեր ունէր ոչ միայն Հոնանի, այլ ամբողջ Փէյփիի հարաւային կողմերը եւ Շանթունկ։

Ջ.Յ.Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ

կը հրաւիրէ Փարիզի շրջանի ընկերները վաղը՝ Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Քաֆէ օ Քլէո ատ լա Լիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ Իթալի։ Օրակարգ. Շրջ. ժողովի հարցերու քննութիւնը։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարահիսարի եւ շրջանի *Ռազմիկ* Հայրենակցական միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ռ. միութեան, Ցարոն-Ցուրուբերանի, բարձր Հայքի, Սեբաստիոյ, Տրապիզոնի եւ կիլիկիոյ Հայրենակցական միութեանց, ինչպէս նաեւ Սպայից միութեան, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի եւ Հայ Արիներու։

17 Սեպտ. Շբ. երեկոյ ժ. 9ին, «Փըթի ժուռնալ»ի սրահը 21 Rue Cadet

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. Պ. Ե. ԹՕԼԱՑԵԱՆԻ եւ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

իր Ջ. տարեշրջանի բացման առթիւ կուտայ իր Ա. ներկայացումը 24 Սեպտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ ԺԱՆ-ԷՔԱՒԻ ԳԼՈՒԽՕՐ ԴՐՈՇՈՅԸ

ՀԱՅՐ ԼԸՊՕՆԱՌ ՅՈՒԶԻԶ ՏՐԱՄ 4 ԱՐԱՐ

Եւ ԱՊԱՐԱՆՋԱՆԸ, *կատակերգութիւն 1 արար*

կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ս. Ալիքսանեան, Ս. Նշանեան, Գ. Փափազեան, Օր. Ալնաիլեան եւ Պ. Պ. Երուանդ Թօլայեան, Տրդատ Նշանեան, Վահրամ Սվաճեան եւ Արտաշէս Գմբէթեան

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ.— 25, 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆԿ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի «վահագ» խումբի ընկեր եւ ընկերուհիները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Ուրբաթ ծանօթ հաւաքատեղիին մէջ։ Ներկայանալ անդամատեղրերով։

Կիլիկեան Հայրենակցական միութեան ընդհ. անդամական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլօրիա ճաշարանին սրահը, (61, Rue Mr. le Prince, Métro St. Michel կամ Odéon)։ կը խնդրուի ամբողջ կիլիկեցի հայրենակիցներէն ներկայ գտնուիլ անպայման։ Օրակարգ՝ վերակազմական աշխատանք։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Շրջ. Պատգամաւորական ժողովի յանձնախումբը կը ծանուցանէ բոլոր մասնաճիւղերու պատգամաւորներուն եւ միւս Մարզական միութեանց ներկայացուցիչներուն, որ Շրջ. Պատգմ. ժողովի բացումը փոխանակ մասնաճիւղիս կեդրոնատեղին՝ տեղի կ'ունենայ 8 Rue Jean Goujon։ Ժողովը կը գումարուի վաղը՝ Ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 9ին։

ԼԻՈՆԻ ԸՆԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Որոշուած ըլլալով մինչեւ Սեպտ. 21 Դշ. երեկոյ երկարաձգել ազգ. տուրքի արձանագրութեան պայմանաժամը, Ընտրողական Յանձնախումբը կը փութայ հրաւիրել Լիոնի եւ շրջակայից ընտրող հայ համայնքը, որպէսզի մինչեւ նոյն թուականը մասնակցի արձանագրութեան եւ ապա ի գործ դնէ քուէարկութեան իրաւունքը, որուն ժամանակը պիտի ծանուցուի յատուկ ազդով։

(կնիք)

ԿԱՐԵՒՈՐ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի իշխանութիւնները կը ծանուցանեն թէ անձնագիրները (քառթ ս'իտանթիթէ) պէտք է վերջնականապէս ստացուած ըլլան մինչեւ Սեպտ. 16։ Այնուհետեւ իրենց դիրքը չճշդողները պիտի ենթարկուին օրինական հետապնդութիւններու։

Կեդր. վարչութիւնս այս հրամանը կը հաղորդէ Լիոնի եւ շրջակայից հայ հասարակութեան, որպէս զի օգտուին այս ժամանակամիջոցէն, դիմելով Միութեան, Մ. Ժան, օտարականներու պաշտօնատունը։

Վարչութիւն

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԻՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻՒ

"ՋԱՐԼԱԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ

ԳԻՆ՝ 1.50 ՖՐԱՆԿ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն ու ցրուիչներուն։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Պլէյիսի Ախլաթ գաւառի Ծղակ գիւղացի Նազար Սէֆէրեան, որ Յունաստանէն Հարաւային Ամերիկա մեկնած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ իր եղբօր՝ Agop Séférian՝ 11 Impasse Pernant, 66 Rue Hoche Colombes (Seine), France.

— Կը փնտռուի բնիկ Շ. Գարահիսարի Սուշէհիրէն սիս գիւղացի Առաքել Ջաքարեանը. հօր անունը Տրդատ եւ մօր անունը Աբեւալոյս։ Իմացնել՝ Սերոբ Ջաքարեանի Aux Escabrin, par Aubin (Aveyron) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի Թերթերէն արտատպել։

— Երզնկացի ցարուհի եւ պայծառ Թանտրօեան որ 8 տարի առաջ Պոլիս Գատրգիւղ Շալաճ փողոց Թիւ 1 կը բնակէին։ Ցարուհին ամուսնացած էր Թուբէյէկցի տիգրանուհիի հետ։ Կը կարծուի որ այժմ Դիսի կողմերը կը գտնուին։ Իմացնել՝ իրենց եղբօր բենիամին Թանտրօեանի, հասցէ՝ Manuel Mardirossian, 15 Rue Odéon Gap (H. A.).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *ասեղնագործութեան լաւ աշխատաւորուհիներ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար, փառանիւրք, ևէնքրիսթոսեօն պուտօն եւայլն։ Ներկայանալ առաւօտուն նմոյշներով 27 Arcades Champs Elysées, Claridges Shop.*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշակերտ մը 16-18 տարեկան։ Դիմել՝ պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *կնոջ կօշիկի առաջնակարգ վարպետ մը մնայուն կերպով։ Դիմել՝ ամէն օր 18—20 կամ կիրակի օրերը 10—12 Madame Baès, 123 Avenne de Neuilly, NEUILLY.*

Վարձու սենեակներ

Դիւրամատչելի պայմաններով դիմել՝ Պ. Արսլանեանի 36 Rue Damesmes, Paris (13e.) մէթրօ Իթալի։

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ *Ձեր շահը կը պահանջէ ձեր մեծաքանակ եւ փոքրքանակ գնուածները կատարէք կաշիի մեծ վաճառատունէն ձեզ համար զեղչուած գինի՝ քիլօյին 3 ֆրանք եւ կանխիկ գնուածներուն հարիւրին 2 ֆրանք։*

TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05—

Վաճառուած ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան։

Աղաղուած ներբանցու կաշի,

Քուուփօն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36

Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, Գ. կարգինը 20, 22 ֆրանք

Քօլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք։

Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք։

ԿՐ ԽՕՍՈՒԻ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցկէր եւ ցնօքէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբ. մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասը գետը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԷՐ

Երազահան 6, 8, 10, 12.50, Երդարան 5, 7.50, 10.25, Թուղթի փող 2, Վերջին բաժակը 10, Ազգ. բարերար 4, Տօքթ. Վարդան 6, Լուռ ցաւ 8, Անչէտացած սերունդ մը 8, Ամմատանքի ձայներ 8, Կեանքը ինչպէս որ է 5, Կոյսի մը օրագիրը 5, Եօթը պատմուածքներ 5, Բժիշկին գիրքէն 5, Էջեր 12.50, Թաշտրա պէյ 5, Պ. Մուաթաֆայի գուարճալիքները 5, Շուան 25, Ժիւտէքս 30, Ժիւտէքսի նոր առաքելութիւնը 30, Արտիստ 25, Քէօր օղլու 2.50, Աիրոդիտէ 10, Ռասփութին 15, Տօքթ. Մօրթ վրէժ 10, Մացառներու մէջ (2 հատ.) 25, Արսէն Լիւպէն 18, Շարլի Նաբ 10, Թիւրքմէններուն կռիւը 8, Ռաֆայէլ 18, Մօքասանի վիպակներ 2, Ալ 10, պատմուածքներ 25, Կարմիր ժամուց 10, Հայուհին 10, Աշուղ Ղազ 10, Աւազակապետը 30, Արձակ էջեր 12.50, Մեր խաչը 8, Աստուածներն կու են 20, Աքլոր եղբայր 6, Նամուս 10, Ջար Ոգի 10, Պատի հետեւ 10, Կայսրը 10, Ձարշուրը Արթին 5, Պէպէքթա 10, Յիմար կոյսը 10, Մէկ 10, Ուշ լինի 3, Քսան կախաղաններ 10, Յակոբ-Յաբէթ 10, Անոյշ 5, Լալա Մահարի 5.20, Քերթ. Պ. Դուրեան 5, Աղբիւր անմահութեան 3, Ճակատագրի փուշին վրայ 5, Հայաստանի նկարչները 15, Խնքնասպանութիւն 10, Ալպոմ Հէքեաթ 3, Էքսկուրսիա դէպի Արեւելք 3, Էէքմէրան 50, Մատեան Մանկանց 50, Քիւլօղ 2.50, Վէներական սիրտեր 2, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրք խոստ Ագնէն։ ԳՐԱՅՈՒԱԿԸ ՁՐԻ։ Դիմել նամակով՝ VAHRAM SÉVOUNI, 5 Ave. Quihou, St. Mandé (Seine).

ԱՊՈՒԽՏ

իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ գեղեցիկ Թանզաւեան եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES

Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած ըլլալով երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լաւագոյն ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS

9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille

Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ, ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻ՛ՒՆ,

Անոնք որ կ'ուզեն հայրենիքը յիշելով ապուխտ եւ սուջուխ ուտել, թող դիմեն ծանօթ կեսարացիին՝

A. ALAGUEUZIAN, Chemin de Covelle par Allauche Marseille

ցանձախորդներու գոհացում տալու համար կ'ընդունի 5—10 քիլօի ապսպրանքներ։ Մաքուր գործ։ Չափաւոր գին։

Գործ կը փնտռէ *արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու մասնագէտ վարպետ խոհարար մը։ Դիմել՝ Յովհաննէս Պաչասարեանի՝ 1 Rue Louis Bonnet Paris (11e).*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *Արեւելեան վարպետ խոհարար մը. հանգիստ գործ լաւ վարձատրութիւն։ Դիմել՝ ճաշարան Թիւկասարեան՝ Զ. Քէնտիրեանի, 6 Trav. du Mont dePiété Marseille.*

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Վարձու են պարտէզով օգտակար սենեակներ եւ պզտիկ ափսէթմաններ։ Հասցէ՝ 20 Rue de Bezons a Courbevoie։ Հայրենակցութեան լաւ միջոցներ ամէն տեղի համար։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *Արեւելեան վարպետ խոհարար մը. հանգիստ գործ լաւ վարձատրութիւն։ Դիմել՝ ճաշարան Թիւկասարեան՝ Զ. Քէնտիրեանի, 6 Trav. du Mont dePiété Marseille.*

ԾԱԽՈՒՀԱՑ ՏՈՒՆ

Ձամբորդութեան պատճառաւ տուն մը կը ծախուի. գետնայարկ 4 մեդր լայնք, 8 մեդր երկայնք, առաջին յարկ 2 սենեակեւ խոհանոց. երկրորդ յարկ՝ մէկ սենեակ հաստատուն աղիւսաշէն օդաւէտ դիրքի վրայ շինուած։ Գինը 31,400 ֆրանք, 580 մեդր հող, գնել փափաքողները թող դիմեն հետեւեալ հասցէին՝

S. Margossian 47 Av. Kléber Garenne de Senart, Brunoy (S. et O.) Gare de Lyonէն 21 քիլոմէթր. ամէն ժամու թրէն։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *արեւելեան եւ նոր գործարուհիներ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fbg Sartre, Paris, 19 Métro Buttes Chaumont.*

ԱԿԱՆԱՏՆ 14 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		600
Թրքական ոսկի	L. Trq.	124
Թրք. ոսկի	» or	124
Մէճիտիէ	Médjidié	19
Լէվա 100 հատ	Léva	33
Տրախմի »	Drachme	130
Լիր »	» Lire	71
Պելճ. ֆրանք »	Frc. Belge	492
Զուից. »	Frc. Suisse	494
Լէյ 100 հատ	Ley	124
Ձերվոնեց	(10 Roubles or)	1250

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Քր. Ֆոնսէ I	Cr. Fonc. Eg.	3450
» II	»	2010
» III	»	1670
Թումեյի երկաթ.	Lots turcs	1400

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՈՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ամ.	10 ամ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ 16 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

16 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ թիւ 442

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԻՉ ՄԸ ԽԵԼՔ

Այս է որ կը պակսի մեր քաղաքական հակառակորդնե-րուն քով: Այլապէս իրենց դատելու եղանակը հիմնովին տար-բեր պիտի ըլլար ու մենք դժուարութիւն չպիտի կրէինք իրար հասկնալու:

Մեր հակառակորդներուն մէկ մասը հայկական քաղաքա-կանութիւն չի վարեր: Անոնք միայն ծագումով Հայեր են: Այ-սօրուան մեր խօսքը անոնց համար չէ, այլ այն խաչտաբղետ խմբակին, որ իբր թէ ազգային քաղաքականութիւն կը վարէ, բայց իրականին մէջ անկերպարան խառնուրդ մըն է եւ որ իր ամբողջ կեանքը անցուցած է մեր քաղաքական աշխատանքի մեքենային առջեւ ժայռեր գլորելով:

Այսօր ալ տարբեր բան չըներ, ու պարզապէս կը շարու-նակէ հին պատմութիւնը: Ժամանակ մը մեր ազգային հին ե-րեւելիներն էին, որ ռուս եւ թուրք պետութեանց սեմերը կը համբուրէին, զօրաւորը ողոքելու համար, առանց ուշադրու-թիւն դարձնելու թէ բռնաւորները աւելի լրբացած՝ արիւն կը լացնէին հայ շինականին: Այսօրուան ոամկավար կոչուած կուսակցութեան պաշտօնական հաւաքածոն նախկին երեւելի-ներու բարեփոխեալ կամ չարափոխեալ մէկ տպագրութիւնն է:

Այսքան փորձառութենէ յետոյ, տակաւին չեն ըմբռնած թէ ի՞նչ բան է ազգերու գոյութեան մեծ պայքարը: Այնքան մը խելք եւ բանականութիւն չունին հասկնալու համար թէ գո-յութեան պայքարի առջին եւ միակ յենարանը հաւաքակա-նութեան մը ինքնավստահութիւնն ու ձեռներէցութիւնն է:

... «Վանդի համոզուած ենք որ այս ժողովուրդը անկարող է իր սեպհական միջոցներով ինքզինքին համար լաւագոյն ապագայ մը ստեղծել: (Պայքար, 31 Օգոստոս):

Այսպիսի հոդերանութիւն ներկայացնող խմբակցութիւնը տրամաբանական հետեւողականութեամբ կը հասնի այն եզրա-կացութեան թէ՝ մեր ժողովուրդը իր միջոցներով գոյութեան պայքար մղելու անընդունակ եւ անզօր է: Ապրելու համար պէտք է իր յոյսը դնէ օր մը մէկ, ուրիշ օր մըն ալ՝ միւս բրո-նակալ ղրացիներու բարեացակամութեան վրայ: Այս մարդին մէջ յաղթելու քաղաքական միակ իմաստութիւնն է շողոքոր-թութիւնն ու քծնանքը: «Այն ձեռքը որ չես կրնար կտրել, համբուրէ եւ ճակտիդ դիր»ի բրածոյ իմաստութիւնը:

Հայ ժողովուրդը իբրեւ հաւաքականութիւն եւ ազգ ապ-րելու համար ստիպուած է պայքարիլ, իր տեղը գրաւելու հա-մար այս արեւուն տակ եւ ոչ թէ ապաւինիլ ուրիշի բարեաց-կամութեան, որ միշտ խաբուսիկ եղած է մարդկային կեանքի ամբողջ պատմութեան ընթացքին: Ձենք կրնար ըմբռնել գոյութեան պայքարի ընթացքին զրացին կամ հակառակորդը շողոքորթութեամբ եւ քծնանքով ողոքելու քաղաքականու-թիւնը, որովհետեւ այդքան մը խելք ունինք հասկնալու հա-մար թէ այս աշխարհի մէջ ոչ ոք կը հաւատայ շողոքորթին եւ մանաւանդ ոչ ոք կարեւորութիւն կուտայ քծնանքին, երբ հարցը գոյութեան պայքարի մասին է: Միայն ուժը, կամեցո-ղութիւնն է որ հաշուի կ'առնուի ամէն տեղ ու ամէն արեւի տակ:

Սակայն մեր իմաստունները երանելի մտայնութեամբ մը կը հաւատան թէ իրենց շողոքորթութիւնն ու քծնանքը կրնան որոշ արդիւնք տալ, հակառակ այն փաստին որ շաբաթը քանի մը անգամ շողոմելու ընթացքին բռնաւորներու ապականած թուքին միայն արժանացած են: Ի՞նչ կայ որ: Ո՞ր կեղծաւորը չէ հանդուրժած թուքի ու մուրի, անարգանքի և ստորնութեան, եթէ ատով կարելի կ'ըլլայ գոնէ բռնաւորին քաղցր ժպիտին արժանանալ:

Ու այդ ժպիտին արժանացած են: Շիրակի երկրաշարժի ալէտեալներուն օգնութեան համար թուրք կառավարութիւնը մարդասիրաբար 30 թօնս ատաղձ ղրկեց իբրեւ առհաւատ-չեայ... բարեկամութեան եւ հաշտութեան: Ի՞նչու կարելի չէ ենթադրել որ «լքեալ» գոյքերն ալ կը վերադարձնեն եւ փա-խստականները ետ կ'առնեն: Ահա՛ Խորհրդային Մոսկուան, որ քանի մը տասնեակ հազար լուրլի և քանի մը միլիոն դատարկ խօսք կը ղրկէ հայ ժողովուրդին. ասիկա բաւական չէ՞ հա-մոզելու համար թէ մեր ազգային գոյութեան ապահովու-թիւնն ու յառաջդիմութիւնը լաւ ճամբու մէջ են...

Այս երախայական ըմբռնումը մեր հակառակորդները կը քէչ ճիշտ հոն, ուրկէ անոնք կը փորձեն փախչիլ եւ որուն համար ուրիշները կը մեղադրեն — օտարներու խոստումներէն յաւիտենապէս խաբուելու մեղադրանքը: Այսօր նոյն Ռուսն է, որուն կը վստահին իրենց ճակատագիրը հին ձեւով. բնական է պիտի ստանան նոյն արդիւնքը:

Մեր քաղաքական հակառակորդներու ըմբռնումն ու գոր-ծելակերպը տրամագծօրէն հակառակ են ուղղութենէն բոլոր անոնց, որ իրապէս կը հասկնան ու կ'ըմբռնեն ազգերու գոյու-թեան պայքարի բնոյթն ու ընթացքը մեր մէջ, կամ մեզմէ դուրս ուրիշ ազգերու մէջ: Այդ է պատճառը որ մենք կը սպա-սէնք որ քիչ մը խելք ունենային հասկնալու եւ դատելու իրերը առողջ մտածումով, անկաշկանդ դատումով եւ կամ հե-ռանային ասպարէզէն հանգիստ թողելու համար ուրիշները:

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՆ ՈՐԲԵՐԸ

Որբաշխարհի Աստղը, Սուրիոյ Որբերու Ընդհանուր Միութեան ամսօրեայ օրկանը, Հալէպի մէջ «Պատասուիրներու Պաշտպան» մարմնի մը կազմութեան առթիւ խօսելով *«Որբապաշտպան մար-միններ»* կազմելու անհրաժեշ-տութեան վրայ, կը գրէ (Սեպտ.)·

— *«Որբանոցներէ արձակ-ուած հազարաւոր որբերը և մա-նաւանդ որբուհիները իրենց բախտին ձգել, համազօր է ոճ-րագործութեան եւ մեր բազմա-հազար մարտիրոսներու պաշտե-լի յիշատակը ծաղր ընելու: Ա-մերիկեան Նպաստամատոյցը ա-ռաջին օրէն իսկ ըմբռնեց այդ պարագան՝ եւ ճիգ ըրաւ ստեղ-ծուած նոր պայմանները դիմա-դրաւել համապատասխան մի-ջոցներով. բայց գործին բնոյթը անհրաժեշտ կը դարձնէր հայ հասարակութեան կազմակերպ-ական աջակցութիւնը, որը ա-կային դժբախտաբար ուշացաւ:*

«Ցարդ յուսահատ հայ ժողո-վրդի կազմակերպեալ պաշտպա-նութենէն, մենք որբերս ապաւի-նած էինք մեր սեփական կազ-մակերպեալ ուժերուն, որոնք թէեւ անհամեմատելիօրէն վտիտ, սակայն եւ այնպէս կարեւոր դեր մը ունեցած են մեր կեանքին մէջ: Ներկայիս երբ վերջա-պէս հայ ժողովուրդը իր որբա-զան պարտականութիւնները կա-տարելու տրամադրութիւն ցոյց կուտայ եւ հայ որբի համար բախտորոշ եւ ճակատագրական կարգադրութիւններ կ'ըլլան, որ-բը չի կրնար իր խօսքը չըսել:

Մեր, որբերուս ամէնուն գնա-հատանքին եւ որդիական գուր-գուրանքին արժանի պիտի ըլ-լայ, նման նպաստակներ հետա-պնդող մարմին մը, բայց եթէ նոյնիսկ, կարելի ըլլայ ստեղծել որբապաշտպան մարմիններ, ինչ որ բարեբախտաբար կատար-ուած իրողութիւն մըն է Հալէպի մէջ, անոնք ՄԱԿԵՐԻՍՄԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ մը միայն կրնան կիրարկել, որ կը մեղմացնէ ներ-կայի ցաւը՝ առանց արմատա-խիլ ընելու ցեղին ծուծը ծծող մանրէները:

«Սակայն նոր սերունդի մե-ծագոյն թշնամիներու՝ վատա-սերումի եւ այլասերումի յաղ-թական յառաջխաղացումը ար-գիլելու ձգտող ուժեր կը մնան անփոփոխ, անհունապէս բազ-մապատկուելու կարօտ: Որբ-որբուհիները պէտք է դերծ պա-հել քաղաքներու վատասերիչ ազդեցութիւններէն եւ պէտք է դանոնք պահել միշտ տոհմային մաքուր եւ անարատ բարոյա-կանի բարձունքին վրայ. և սա-կայն որբապաշտպան մարմին-ներուն կը պակսին այս գործը կատարելու համար պէտք եղած միջոցները: Մեր կարծիքով այս գործը լաւագոյնը կրնայ կատար-ուիլ Որբերու Ընդհանուր Միու-թեան կողմէ, որը իր ճոխ պրա-դարանով, ընդարձակ ընթեր-ցասրահով, բազմաթիւ թերթե-րով ու դիտակից որբերու կազ-մակերպեալ ուժով կրնայ մնծա-պէս ազդել որբերու վրայ:

«Որբանոցներէ արձակուած որբերու ցաւոտ հարցին հիմնա-կան լուծումը կրնայ կատարուիլ իրենց՝ որբերու միջոցաւ եւ գոր-ծօն աջակցութեամբ հայ ազգի բոլոր խաւերուն»:

Ռիբով արձակուրդով մեկնե-ցաւ Խրիմ:

ՅԱՅՏՆԻ ՊԱՐՈՒԻՐԻ Իգատորա Տունքան Նիսի մէջ ինքնաշարժի արկածէ մը մեռաւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ազգերու Դաշնակցութեան աշխատանքները

Զինաթափութեան Յանձնաժողովը, ընդհանուր հետաքրք-րութեան մէջ, Ժորնեւի եւս շարունակեց իր հռետորական աշխատանքները: Խօսք առին բազմաթիւ պատուիրակներ, Թամսոն (Հունգարիա), Քոմէն (Շուէտ), Փոլիթիս Յունաստան), Լորտ Անսլօ (Անգլիա) եւ կոմս Պէրնսթորֆ (Գերմանիա):

Փոլիթիս, հետեւելով իր նախորդ ճառին թելին, այս անգամ անոր տուաւ բոլորովին տարբեր նշանակութիւն մը: Ընդհ. ժողովին մէջ խօսած ճառը այն տպաւորութիւնը կը թողուր որկողմնակից է սպառազինումի քաղաքականութեան: Գ. Յանձնաժողովին մէջ Փոլիթիս ոչ միայն կը միանայ հոլան-տական ծանօթ առաջարկին, այլ նաեւ կ'առաջարկէ աւելին, հրաւիրելով արգիլել ամէն տեսակ պատերազմ, առանց բացա-ռութեան:

Նանսէն եւս, յանուն իր կառավարութեան, պաշտպանեց պարտաւորիչ իրաւարարութիւնը եւ ներկայացուց բանաձեւ մը իրաւարարութեան կոմիտէի մը կազմութեան համար, եթէ պատահին վէճեր, որոնք չեն լուծուիր Միջազգային Ար-դարութեան Մնայուն Ատեանին մէջ:

Ֆրանսական պատուիրակութիւնը մինչեւ հոս կը կարծէր թէ իր զաղափարները պիտի յաղթանակէն, եւ պիտի լուծուի ապահովութեան հարցը: Ցանկարծ երկու ճառեր տարբեր ըն-թացք մը տուին յանձնաժողովին վիճաբանութեանց եւ տեսակ մը դժգոհութիւն պատճառեցին Ֆրանսական պատուիրակու-թեան:

Գերման պատուիրակը, կոմս Պէրնսթորֆ, նախ կարդաց Բլէյմանսոյի մէկ յուշագիրը, գրուած 16 Յունիս 1919ին, որ կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ զինաթափութիւնը առաջին քայլն է դէպի ընդհ. ազգերու սպառազինութեանց կրճատումն ու սահ-մանափակումը: Եւ գերման պատուիրակը, յենելով այս յու-շագրին, աւելցուց թէ ապահովութեան հարցը կը լուծուի զի-նաթափութեան հարցին լուծումով.

— *Ազգերու Դաշնակցութեան ամբողջ հիմքը պիտի նսեմա-նար, եթէ որոշ եւ արագ գործ չկատարուի սպառազինութեանց կրճատման մասին: Լսեցինք շատ մը ճառեր, որոնք կը վերջանա-յին. «Սպասենք, յուսանք, հրաւիրենք»: կը յայտարարեմ որ մենք կ'ընդունինք միայն երրորդ խօսքը. հրաւիրեն'ք, նոյնիսկ շո'ւտ, կրճատել սպառազինութիւնները:*

Լորտ Անսլօ կարճ ակնարկութիւն մը ըրաւ Փոլ-Պոնքուրի ճառին, յայտնելով թէ Զէմպըլէյն իր ճառով պատասխանած է շօշափուած հարցերուն եւ աւելցուց.

— *Անգլիա չի կրնար բան մը աւելցնել այն ապահովութեանց, որ տուած է, եւ այն պատասխանատուութեանց, զորս ստանձնած է:*

Այս նոր մթնոլորտին մէջ, Ֆրանսական պատուիրակու-թիւնը թերեւս պարտաւորուի ներկայացնել նոր բանաձեւ մը, որ պիտի միացնէ ապահովութեան եւ զինաթափութեան հար-ցերը եւ պիտի ներկայացնէ զանոնք իրենց ամբողջութեան մէջ:

**** Երէկ, Հինգշաբթի, գումարուեցաւ ընդհ. ժողովը ընտ-րելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին ոչ-մնա-յուն անդամները: Երեք աթոռներ պարապ են: Պելճիքա կ'ուզէ վերընտրուիլ: Բուլղա եւ Քանատա թեկնածու են՝ Սալվատորի աթոռին: Իսկ Չեխոսլավաքիոյ աթոռին համար կը ներկայա-նան Փորթուկալ, Ֆինլանտա եւ Յունաստան:*

Նոր փոխատուութիւն Յունաստանի

Ազգերու Դաշնակցութեան ելմտական յանձնաժողովը հրա-տարակեց իր տեղեկագիրը, որով կը յանձնարարէ Ազգերու Դաշնակցութեան հովանաւորութեան տակ նոր փոխատուու-թիւն մը ընել Յունաստանի՝ գաղթականներու տեղաւորման, ելմտացոյցի հաւասարակշռութեան եւ դրամի ամրապնդման յատկացուելու համար: Նոր փոխատուութիւնը չպիտի անցնի 9 միլիոն սդերլինը, որուն 3 միլիոնը պիտի յատկացուի պե-տական պարտքի հատուցման, 3 միլիոնը բոլոր յետնեալ պարտ-քերը վճարելու, իսկ մնացեալ 3 միլիոնը՝ գաղթականներու տեղաւորման:

Փոխատուութեան իրրեւ երաշխաւորութիւն ցոյց պիտի տրուին այն եկամուտները, որոնք 1895էն ի վեր ելմտական Միջազգային յանձնաժողովին հակակշռին տակ կը գտնուին եւ տարեկան 5 միլիոն սդերլին կը բերեն: Պետական պարտքը վճարելու յատկացուած 3 միլիոնը պիտի գործածուի հիմ-նարկութեանը անկախ նոր ղրամատան մը, որ Յունաստանի ղրամատուն պիտի կոչուի եւ ամէնէն ուշ փոխատուութեան կնքումէն մինչեւ վեց ամիս վերջ պիտի սկսի գործել: Այս ղրամատունն է որ պիտի ստանձնէ ամրապնդել տրահմին եւ պետութեան եւ պետական ձեռնարկներու բոլոր եկամուտներն ու ծախքերը: Ծրագրուած է որ նոր ղրամատունը շրջաբերու-թեան մէջ գտնուած թղթադրամին 100ին 40 համեմատու-թեամբ ոսկի կամ օտար ղրամ ունենայ իրրեւ պահեստ:

Բոլոմ պղշեւիկ գլխաւորներուն դէմ

Լոնտոնի Թերթերը, խօսելով Լէնինկրատի «անգլիական» լրտեսներու վերջին դատին մասին, կը գրեն թէ ամբաստան-ուածը բոլորովին երեւակայական կազմակերպութիւն մըն է, անծանօթ անգլիական շրջանակներուն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԻԶՄԻՐԻ ՎԵՐԱԳՐԱՒՄԱՆ ՏՕՆԸ

Իզմիրէն կը հաղորդեն թէ շատ փայլուն տօնուած է Սեպտ. 9ը, որ այդ քաղաքին վերագրաւ-ման տարեդարձն է:

Թերթերը բացառիկ թիւեր նուիրած են օրուան տօնին, եւ վեր հանած անոր մեծ նշանա-կութիւնը: կատարուած են նաեւ հանդէսներ եւ խրախճանու-թիւններ: Միեւնոյն ատեն տեղի ունեցած է հանդիսաւոր ու տպաւորիչ զօրանցք մը:

Ժամը 10ին, բերդերէն թնդա-նօթներ արձակուած են: Ամմի-ջապէս յետոյ Գաւիֆէ բերդին վրայ քաշուած է մեծ դրօշակ մը, մասնաւոր հանդիսութիւն-ներով: Այդ միջոցին, փոխադրու-թեան բոլոր միջոցները, ինչպէս նաեւ տասնեակ հազարաւոր քա-ղաքացիներ երկու վայրկեան անշարժ կեցած են իրենց գտնուած տեղը:

ՆՈՒԷՐՆԵՐ Մ. ՔԷՄԱԼԻ

Պոլսոյ ժողովուրդը, ուզելով իր երախտագիտութիւնը յայտ-նել երկրի ազատարար կազի փաշային, մասնաւոր պաշտօն-եայ մը եւրոպա ղրկած եւ կարգ մը նուէրներ գնած էր: Նուիր-ուած առարկաներուն մէջ կայ հազուագիւտ ժամացոյց մը, որ շինուած է փաթինէ, եւ երեք-ուկէս միլիմեդր հաստու-թիւն ունի: ժամացոյցին մէկ կա-փարիչին վրայ, դափնիի երկու ճիւղերու մէջտեղ փորագրուած են կազի մուսթաֆա քէմալ բա-ռերուն սկզբնատառերը: Երկու ճիւղերուն վերի միացման կէ-տին վրայ կիսալուսին մը կը գտնուի:

Ասկէ զատ, կազի փաշային նուիրուած են գաւազան, թեւի կոճակ, ճամբորդական առար-կաներ եւլն.:

Եղած նուէրները թէեւ ան-նշան են, բայց Հանրապետու-թեան նախագահը իրամայած էր մեծ ծախքեր չընել: Ասոր վրայ, քաղաքապետութիւնն ալ այդ առարկաները նուիրած է, իբր երախտագիտութեան յիշատակ:

ԽՐԻՄԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Նոր մանրամասնութիւններու համաձայն, Խրիմի երկրաշարժը մեծ իւսաներ հասցուցած է Եալ-թայի ապաքինարաններուն եւ տուներուն: Հսկայ «Նափոլէոն» ժայռը տապալած է Սըմէզի մէջ: Օրքանտայի նշանաւոր Ջրամ-բարը պայթած է եւ օրական 350,000 լիտր Ջուր դուրս կու-տայ: Բազմաթիւ թաթար գիւ-ղեր աւերուած են: Լիմէն գիւղին մէջ փլած են 860 տուներ: Սե-ւաստապոլի, Սիմֆերոպոլի շր-ջակաները նոր ցնցումներ զգալի եղան: Լուկուլլոսի հր-ուանդանին մօտ, թանձր ծուխ մը տարածուած է ծովին մէջ: Բոցի սիւներ կը բարձրանան յաճախ, այն կազերուն պատ-ճառով զոր երկիրը դուրս կը վանէ:

**** Տրապիզոնի եւ Սինոպի մէջ եւս Սեպտ. 11էն 12 լուսնա-լիք գիշերը, կէս գիշերէն վերջ, երկրաշարժի քանի մը ցնցում-ներ զգացուած են:*

ՊԱՐՊԻՒՍ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Հանրի Պարպիւս որ քանի մը օր առաջ հասաւ Մոսկուա, ըն-դունուած է Զիչէրինի եւ Քարա-խանի կողմէ: Ընդունելութիւն մը կազմակերպած էին նաեւ ու-սանողները, գինուորները եւ ճարտարարուեստի ներկայացու-ցիչները: Պարպիւս կը յայտա-րարէ թէ Ռաքովսքիի խնդիրը ֆրանքեւռուս յարաբերութեանց խզում մը չի կրնար պատճառել:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԵՌ

ՇԱԲԱԹ, ՄԱՐՏԻ 16, 1929 Թ.

ՀԱՄԱՐ 5 ԿՈՊԵԿ

Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԼԻՆԻ ՄԵՐ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Մեր հանրապետության համար մեր հայրենիքը ի՞նչ պիտի լինի:

Մենք ուզում ենք, որ մեր հայրենիքը ազատ լինի, անկախ լինի, ինքնուրույն լինի, ինքն իր տերը լինի, ինքն իր գլխի վրա տիրություն անի, ինքն իր ճակատագրի վրա տիրություն անի:

Մենք ուզում ենք, որ մեր հայրենիքը «մի»-ից «մի»-ն դառնա, որ մեր հայրենիքը ամբողջական լինի, որ մեր հայրենիքը ունենա իր սահմանները, որ մեր հայրենիքը ունենա իր ինքնուրույն տնտեսական կյանքը, որ մեր հայրենիքը ունենա իր ինքնուրույն քաղաքական կյանքը, որ մեր հայրենիքը ունենա իր ինքնուրույն մշակութային կյանքը:

Մենք ուզում ենք

ՅՈՒՍԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՎԵՐԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

— Ես, որպես գրող, ձեզ հարցեր չեմ տա, ասաց ինձ ծանոթ գրողներից մեկը, որ ուզում էր ինձ հետ զրուցել։ Ես ինքս կուզեի ձեզ հարցեր տալ։

— Ինչո՞ւ։

— Որովհետև ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես է ձեր մեջ ծնվում ստեղծագործական միտքը։ Ինչպես է ձեր մեջ ծնվում գրական գաղափարը։ Ինչպես է ձեր մեջ ծնվում ստեղծագործական պլանը։ Ինչպես է ձեր մեջ ծնվում գրական կերպարը։ Ինչպես է ձեր մեջ ծնվում գրական ոճը։ Ինչպես է ձեր մեջ ծնվում գրական լեզուն։ Ինչպես է ձեր մեջ ծնվում գրական ամեն ինչ։

— Ես ոչ մի բանի մասին էլ չգիտեմ։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ մտածել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ խոսել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ գրել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ կարդացել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ լսել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ տեսել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ իմացել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ ուզում իմանալ։

— Ինչո՞ւ։

— Որովհետև ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ ուզում մտածել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ ուզում խոսել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ ուզում գրել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ ուզում կարդալ։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ ուզում լսել։ Ես ոչ մի բանի մասին էլ չեմ ուզում տեսն

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը 2 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ, ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀԸ

«Տէյլի Էքսփրէս», մասնաւորապէս լրտեսներու անունները քննելով, կը յայտնէ թէ հարիւրապատ Պոյս, գնդապետ Պէյթըն անունով մարդիկ անծանօթ են Անգլիոյ մէջ։ Սովետները այս լրտեսներու պատմութեամբ կ'ուզեն ուժեղցնել հականգլիական քարոզութիւնները։ Եթէ իրապէս մահապարտները գնդակահարուած են, անպայման կեղծ անուններ տրուած են անոնց։

Անգլիոյ ձախ շրջանակներն ալ կ'ըմբոստանան այս սուտ ամբաստանութեանց դէմ եւ զանոնք կը նկատեն արդիւնքը Ռուսերու կրած պարտութիւններուն Չինաստանի հարաւային մասերուն մէջ։

«Տէյլի Հէրըլտ» եւ «Տէյլի Նիուզ», ընդունելով հանդերձ, որ Ռուսիոյ մէջ կրնան լրտեսական կազմակերպութիւններ գտնուիլ, ուժգնօրէն կը բողոքեն մահապատիժներուն դէմ անոնց, որ հասարակ ոճրագործներ չեն։

15 երեսփոխանիներ ձերբակալուած

Թորոկկէն քաղաքին (Իթալիա) վերջին խռովութիւններուն պատճառով, տեղական իշխանութիւնները ձերբակալեցին մօտ հազար մարդեր, որոնք պիտի դատուին պատերազմական ատեանի մը առջեւ։ Ձերբակալուեցան նոյնպէս 15 երեսփոխաններ։ Բազմաթիւ ուրիշներ արտասահման փախան։

Ընկերվարական երեսփոխան մը, Միքուլսքի, որ պարագլուխն էր խռովութեանց, ոստիկաններու հետ բախումի մը պահուն սպաննուեցաւ։

Ի՞նչպէս գրաւեցին «Քոսթի» նաւը

Գրած էինք թէ Ռուսերը սեւ ծովուն մէջ գրաւելով եգիպտ. «Քոսթի» նաւը, ծանեսա տարած էին զայն։ Ազնակուած օտար ձամբորդները «Ջիյ էրին» նաւով վերադարձած են Պոլիս եւ «Ազշամ» թերթին կը պատմեն թէ ինչպէս տեղի ունեցած է գրաւումը.—

Նախկին ռուսական «Ինքէրման» նաւը վրանկէլի կողմէ կը տարուի Պիզէրթ եւ հոն կը ծախուի եգիպտական ընկերութեան մը, որ զայն «Քոսթի» անունով մկրտելէ յետոյ, կը յատկացնէ ռումէն եւ եգիպտական նաւահանգիստներու միջեւ ճամբորդութեան։ Օգոստոս 7ին, «Քոսթի» կալացէն կը հեռանայ, փայտ բեռցած։ Սեւ ծովուն բացերը, մէջտեղ կ'ելլեն հինգ պոլշեւիկներ, որոնք ռուս մեքենավարի մը մեղսակցութեամբ պահուըտած էին նաւին մէջ։

Կը յարձակին Բ. նաւապետին վրայ, որ իտալացի մըն էր։ Զայն սրախողխող ընելէ յետոյ կը նետեն ծով։ Քանի մը նաւաստիներ կ'ուզեն օգնել, բայց անզէն ըլլալով, չեն կրնար բան մը ընել։ Ցետոյ միւնոյն բախտին կ'արժանանայ մեքենավարներու պետը, Յոյն մը։ Մեքենավարին կինը, եգիպտուհի մը, որ կը քնանար իր խուցին մէջ, աղաղակները լսելով, դուրս կ'ելլէ եւ ականատես կ'ըլլայ արիւնոտ տրամին։

Յոյն նաւապետը, տեսնելով որ անօգուտ է դիմադրել, կը համակերպի եւ նաւը կ'առաջնորդէ դէպի Օտեսա։ Ամբողջ կռիւը տեւած էր քառորդ ժամ։ Օտեսայի մէջ ճամբորդները ազատ կ'արձակուին, բացի նաւապետէն։

Ճափոնի աղէտը

Ճափոնի աղէտին մասին հետզհետէ կը հասնին նոր մանրամասնութիւններ, որոնք կը հաստատեն թէ 40 տարիէ ի վեր նման ծովային ահաւոր ուրկան մը չէր տեսնուած։ Այնքան արագութեամբ պատահած է, որ շատեր չեն կրցած ապաստանիլ բարձրերը։ Այսպէս, ծովեզերեայ գիւղի մը մէկ բնակիչը կը պատմէ թէ երբ ծովին վրայ փոթորիկը սկսաւ, անմիջապէս լուր տուաւ իր կնոջ եւ տղոց։ Ծովը կը բարձրանար։ Հազիւ թէ ծառ մը բարձրացած էին, երբ ալիքները հասան եւ խլեցին կինն ու տղաքը։

Կը հաստատուի թէ ընդհանուր երկրաշարժի մը արդիւնքն է այս աղէտը, որ սարսափելի փոթորիկի մը պատճառով աւելի խստացաւ։

Թոքիոյի պաշտօնական վիճակագրութեան համաձայն, խեղդուածներուն թիւն է 3000, վիրաւորները 2.313, փլած տուները 3000, ընկղմած նաւերը 32։ Ամէնէն աւելի ջնասուած է Փիու-Սիու կղզին եւ Քոճիմա քաղաքը։ Քոճիմայի մէջ 270 հոգի խեղդուած, 417 տուներ քշուած են։ Եացուշիրոյի թումբը, որ վեց միլիոն ենէնով շինուեցաւ, քանդուած է։ Եոքոհամայի մէջ 15,000 հոգի անապաստան կը մնան։

Գիւղի մը մէջ 600 հոգի բարձրացած էին գիւղին ամէնէն բարձր տունին տանիքին վրայ եւ օգնութիւն կը պոռային։ Ալիքները քշեցին տարին զանոնք։ Օգանաւեր կը թռչին աղէտին վայրին վրայ։ Աղէտը հետզհետէ կը նուազի, առաջանալով դէպի հիւսիս։ Ընդհանուր ջնասները առայժմ կը հաշուուին 250 միլիոն։

Երկրզի կազինոն փակուած

Թարմգի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ սեպտ. 13 Թուականով.

— Թուրք ընդհանուր դատախազը, ընկերակցութեամբ ոստիկաններու, Երլոբզի կազինոն այցելեց երէկ գիշեր եւ հրամայեց որ անմիջապէս փակուի անիկա։ Խաղի սեղաններուն եւ ղրամարկղին մէջ գտնուած ղրամները գրաւուեցան։

Ներկայիս չի գիտցուիր թէ ինչ հիման վրայ կ'արդարացնեն իշխանութիւնները իրենց այս արարքը, քանի որ Երլոբզի կազինոն կանոնաւորապէս արտօնուած է։ Կը կարծուի թէ Թուրքիոյ վարիչները ազդուած են այն բանէն թէ կազինոյին բացուելէն ի վեր ոճիրները աւելցած են, հետեւաբար ուզած են փակել զայն։

Իսկ Թանի Թղթակիցն ալ կը հեռագրէ.—

Ընդհանուր դատախազութիւնը կէս գիշերին փակել տուաւ Երլոբզի կազինոն, անոր համար որ այդ հաստատութեան տնօրէնութիւնը հակառակ տրուած արգելքին, խաղասրահ կ'ընդունէր Թուրք եւ իսլամ հպատակները։

Ինչպէս կը լիշուի, Երլոբզի կազինոն բացուեցաւ անցած տարի Սուլթան Համիտի նախկին պալատին մէջ, նպատակ ունենալով Եւրոպացի զբօսաշրջիկները հրապուրել դէպի Պոլիս, զայն դարձնելու համար նոր Մ'օնթէ-Քարլօ մը։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԴՈՒԻ շէնքը, որ Լոնտոնի սիթէին կեդրոնը կը գտնուի, ծախու հանուած է խորհրդային կառավարութեան կողմէ։

ԼԵՁ ՋՈՐԱՎԱՐ Ջակոբսքի, որ Օգոստոս 6ին խորհրդաւոր կերպով փախած էր վիլնայի բանտէն, կ'ըսուի թէ փարիզ ապաստանած է։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ազգային պաշտպանութեան գործավար բէյ ալ պէյ Թրակիա մեկնեցաւ՝ քննական պտոյտի մը համար։

Հ.Յ.Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ *կը հրաւիրէ փարիզի շրջանի ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին Քաֆէ օ Քլէռ տը լա Լիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ Իթալի։ Օրակարգ. Շրջ. ժողովի հարցերու քննութիւնը։*

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարաճիսարի եւ շրջանի *Ռագմիկ* Հայրենակցական միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ռ. միութեան, Տարոն-Տուրուբերանի, Բարձր Հայքի, Սեբաստիոյ, Տրապիզոնի եւ Կիլիկիոյ Հայրենակցական միութեանց, ինչպէս նաեւ Սպայից միութեան, Հ.Մ.Ը.Մ.Ի եւ Հայ Արիներու։

Վաղը Շաբաթ երեկոյ ժ. 9ին, «փըթի ժուռնալ»ի սրահը 21 Rue Cadet

ՎԱՒԱՆՍ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարաճիսարի «Արծիւ» միութեան եւ մասնակցութեամբ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ռ. միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ի, Հօկի, Մալաթիոյ կրթասիրացին եւ Սէօլէօզի հայրենակցական միութեան։

Այս կիրակի կէսօրէն վերջը ժամը 2ին, սինէմա Սէն Լուի սրահը։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ.ի փարիզի եւ արուարձաններու մասնաճիւղերու, կը մասնակցին 8 տեղական մասնաճիւղեր եւ մարսիլիոյ մասնաճիւղը։ 18 Սեպտ. կիրակի ժամը 2ին, Stade Petit-Jeanի մէջ, Porte Picpus.

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Ազբիւր Սերոբ խումբի ընկերները ժողովը կը հրաւիրուին այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 26 Rue Blanqui K. Bicêtre Seine. Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին, 131 Faubourg du Temple, Belleville.

Հ. Յ. Դ. Պիյեանքուրի Ջաւարեան խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Հ. Յ. Դ. Մօնրուժի, Քաշանի եւ շրջակայքի նորակազմ «Արծիւ» խումբի ընկերները կը հրաւիրուին ընդհ. ժողովի այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 17 Rue Ampère Cachan, ընկ. Մինաս Ալթունեանի բնակարանը։ կարեւոր օրակարգ։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «կուկունեան» խումբի դասախօսական ժողովը վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, Գրադարանի սրահը, դասախօս ընկ. Տօքթ. Կ. Գլըճեան. կը հրաւիրուին Լիոնի բոլոր ընկերները։

Ջ. Ե. Ռ. Միութեան փարիզի ընդհ. անդամական ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին Միութեան Ընթերցարանը, (Ֆլօրիա)։ Օրակարգ՝ կարեւոր։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի կիրակի Ողիմպիականին կը մասնակցին փարիզի շրջաններու տասը մասնաճիւղի մարզիկները։ Պուա Գօլմպի Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր շրջանի հայութեան դիւրութիւն ըլլալու համար ողիմպիականի տոմսակները կը ծախէ, Պուա-Գօլմպի ծանօթ ժամագործ Գ. Գաւնիկ Յովհաննէսեանի խանութը։

«ՅԱՐԴՈՂ»ի գեղարուեստական երեկոյթը՝ նուիրուած Սայաթ-Նովայի՝ տեղի կ'ունենայ 8 Հոկտ. Շաբաթ գիշեր, Սալ տը Ժէօկրաֆիի մէջ։ Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Շրջ. Պատգամաւորական ժողովի յանձնախումբը կը ծանուցանէ բոլոր մասնաճիւղերու պատգամաւորներուն եւ միւս Մարզական միութեանց ներկայացուցիչներուն, որ Շրջ. Պատգամ. ժողովի բացումը փոխանակ մասնաճիւղիս կեդրոնատեղին՝ տեղի կ'ունենայ 8 Rue Jean Goujon։ Ժողովը կը գումարուի այսօր Ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 9ին։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Ա. Թ.— 35 ֆր.։
Մարթիկ, Ա. Ն.— 35։
Մարթիկ, Պ. Գ.— 35։
Մարսէյլ, Ա. Ա.— 150։
Վալիէ լէ Կռանտ, Լ. Ա.—142։
Լապէկիւտ, Ա. Տ.— 70։
Քամարկ, Ա. Ս.— 35։
Մարսէյլ, Գարծ.— 532։
Փարիզ, Պ.— 25։
Միլանօ, Գարծ.— 40։
Տէսին, Ժ. Պ.— 20 ֆրանք։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Պ. Եդ. Զահրէեանէ խմբագրատուն հանդիպիլ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻ
"ԶԱՐԼՍԹՕՆ,,
ԿԱՄ
ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

խիստ ճիճաղաշարժ զաւեշտը
ՅԻՕԱՂ - ՅԻՕԱՂ - ՅԻՕԱՂ
ԴԻՆ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն ու ցրուիչներուն։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Պիթլիսի Աբլաթ գաւառի Ծղակ գիւղացի Նազար Սէֆէրեան, որ Յունաստանէն Հարաւային Ամերիկա մեկնած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ իր եղբօր՝ Agop Séférian, 11 Impasse Pernant, 66 Rue Hoche Colombes (Seine), France.

— Կը փնտռուի բնիկ Շ. Գարաճիսարի Սուշէհրիէն Սիս գիւղացի Ազաքել Ջաքարեանը. հօր անունը Ցրդատ եւ մօր անունը Արեւալոյս։ Իմացնել՝ Սերոբ Ջաքարեանի Aux Escabrin, par Aubin (Aveyron) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի Թերթերէն արտատպել։

— Երգնկացի Յարութիւն եւ Պայծառ Մանտրօեան որ 8 տարի առաջ Պոլիս Գատըգիւղ Հալաճ փողոց Թիւ 1 կը բնակէին։ Յարութիւն ամուսնացած էր Թուբէյէկցի Տիգրանուհիի հետ։ Կը կարծուի որ այժմ Նիսի կողմերը կը գտնուին։ Իմացնել՝ իրենց եղբօր Բենիամին Մանտրօեանի, հասցէ՝ Manuel Mardirossian, 15 Rue Odéon Gap (H. A.).

«Բուժանիվ» Լոյս տեսաւ սեպտ. Թիւը (բ. տարի Թիւ 3) ճոխ բովանդակութեամբ։ Կը ծախուի Պէյվիլի եւ Սէն-Միշէլի լրագրավաճառներուն քով։

«ԿԱՎՈՒՕՇ» Հրապարակ կ'ելլէ ամէն եշ. օր՝ ԳԻՆ 1 ՖՐԱՆՔ 50

Անկիէնի մէջ կը ծախուի ամէն առտու կայարանին առջեւ եւ ցերեկները 3 Rue de Chemin de Fer, Mme. Vve. Cordierի գրատունը։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Արեւելեան վարպետ խոհարար մը. հանդիսա զործ լաւ վարձատրութիւն։ Դիմել՝ ճաշարան Թիլկատին՝ Ղ. Քէնաիրեանի, 6 Trav. du Mont dePiété Marseille.

Գործ կը փնտռէ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու մասնագէտ վարպետ խոհարար մը։ Դիմել՝ Յովհաննէս Խաչատուրեանի՝ 1 Rue Louis Bonnet Paris (11e).

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐ

Ֆրանսայի մէջ առաջին անգամ ձեռնարկուած երկար փորձառութիւնով ու խնամքով կը պատրաստենք լաւագոյն ձերմակ պանիրը։

S. VASSILIADIS

9 Rue des Consuls Tél. Manuel 12—84 Marseille

Ամէն քաղաքէ ապսպրանք կ'ընդունուի

ԱՊՈՒԽՏ

Իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* գնելու համար դիմել՝ կեսրացի ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES

Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մեր մօտ կը գտնուին ԴՐՕՇԱԿի, Հ. Յ. Դ. ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ մինիներուի եւ ծանօթ հեղինակներու հին եւ նոր հրատարակութիւնները։

ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ՝ իվ Գիրքը 20 ֆրանք, ձամբորդը 20, Ազատութեան 20, կանուշկը 4։ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հոսանքներ 10, Շարժման նախապատմութիւն (Ա. եւ Բ. հատոր) 15ական ֆր., ղողը նորագոյն պատմութեան մէջ 15, Համայնավարութիւն եւ մաշխարհային ցեղափոխութիւն 15։ ՆԱԻՍԱՐԵԱՆ՝ Դաշնակցութեան նկարագիրը 10, Դաշնակցութեան Լիկվիդացիան 9, Ընկերվարութիւն եւ դեմոկրատիզմ 3, Դաշնակցութեան քաղաքական ուղին 9, Հայ տանի անկախութիւնը 4։ ՋԱՐԵԻԱՆԴ՝ կրնա՞նք հաշտուիլ Թուրքիոյ հետ եւ միացեալ Անկախ Թուրքահայ 16։ ՍԱՄՈՒԻՆ՝ Տաճկահայաստանի ռուսական տիրապետութեան տակ 15։ ԻՇԽԱՆԵԱՆ՝ Երկու աշխարհ բոլշեւիկեան բանտում 13։ ՇԱՆԹ՝ կայսրը 10։ Արեւելեան վիպակներ Մինաս Չերազ 20, Գովք-կէօլճիւք 22, Տեսական խնդիրներ 4։ Ուղիներ 12, Ի՞նչ պատմեց Թրէքոնէմը կամ սիֆիլիզը 6, «Քեռի» 5, «Մայիս 28» 5, Էջեր իմ օրագրէն 6, Յոյսեր եւ երազներ 12։ Տ. ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ՝ Ընկեր Շահազար 5 Ֆրանք։

ՈՒՆԻՆԻ՝ Քրիստափոր Միքայէլեանի, Հայկ. Ազատամարտի փոխական հերոսներու եւ հայդուկային խումբերու նկարներ, երեք տարբեր մեծութիւններով 3, 2 եւ 1.50 ֆր. քարտ փոստեր 0.25 սանթիմ. փոստի ծախք չաւնուիր Ֆրանսայի համար։

Դիմել՝ ՅԱՌԱՋԻ խմբագրատունը L. KÉVONIANի

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԴԱՌՆԱԼ

Քիչ վարձատրութեամբ եւ արագ կերպով

Դիմեցէք Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Իրաւագիտական գրասենեակը անձամբ եւ կամ նամակով

5, Rue Cardinal Mercier, Paris (9e)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84.04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ձէմիլ, Հաֆըզ Եաշար, Աշիր, Իպրահիմ, Քէմանի Անաստաս., Թագսիմ, կապկ եւ շարպըններ, զեղչեալ գիներով։

Դիմեցէք՝ Արեւելեան նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-85

Métro Belleville : Tramway 5 et 26

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Արեւելեան նոր գործ շինող գործաւորութիւններ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ԾԱԽՈՒ Է Singer *ներձակի ոտքի մեքենայ մը դիւրամատչելի գինով. դիմել՝ 29 Rue Lamennais, Chaville (S. et O.)։*

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշկերտ մը 16-18 տարեկան։ Դիմել՝ պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԱԿԱԿԱՐԱՆ

15 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄ ՆԵՐ		Ֆր.
Սթերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի) 100 Mark		606
Թրքական Թղթ. Լ. Trq.		107
Թրք. ոսկի	» or	9
Մէճիտիէ	Médjidié	19
Լէվա 100 հատ	Léva	23
Տրախմի	» Drachme	4
Լիր	» » Lire	71
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	492
Զուից.	» Frc. Suisse	13
Լէյ 100 հատ	Ley	124
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵԹՈՒՊԼԻ		
եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ I Cr. Fonc. Eg.		3420
»	II »	2010
»	III »	1670
Թումեյի երկաթ. Lots turcs		165

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՒԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

17 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 443

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՆՔՆԱՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ

Դարերէ ի վեր մեր ազգային հաւաքականութեան համար մղուած պայքարը շինծու եւ քմահաճ մարզանք մը չէ, այլ անխուսափելի հարկադրութիւն մը։ Ապրելու կամ մեռնելու հարց մը։

Մեր ժողովուրդին թիւը, անոր բարոյական եւ ֆիզիքական ուժը կը բաւե՞ն իր գոյութեան պայքարը յաջողութեամբ գլուխ հանելու։

Այս խնդիրը իբրեւ հարցական չի կրնար դրուիլ։ Կա՛մ պիտի ապրինք, կա՛մ պիտի մեռնինք։ Եթէ կ'ուզենք ապրիլ, պիտի աշխատինք, պայքարինք եւ խոչընդոտներուն դէմ դնենք։ Ուրիշ ելք չկայ։ Հազար անգամ, հազար ու մէկ փաստերով ու պատճառաբանութեամբ բացատրած ու ապացուցած ենք թէ ժողովուրդ մը իր հաւաքականութիւնը պահելու եւ զարգանալու համար իր աշխատութեան միայն կրնայ ապաւինիլ. այլապէս կը դառնայ աստիճանաբար հիւծուելու, ոչնչանալու դատապարտուած բազմութիւն մը, որու կեանքի տարիները կարճ են։

Ինքնավստահութիւնը կորնցուցած եւ կորովէ ու կամքէ զրկուած բազմութիւններու համար անհասկնալի եւ անըմբռնելի յամառութիւն մը կը համարուի, այս տարրական ճշմարտութիւնը։ Սակայն ապրելու կամք եւ վճռականութիւն ունեցող հատուածները խորապէս ըմբռնած են զայն։ Ահա՛ ասոր մէջ պէտք է փնտռել այն յամառ եւ յարատեւ եռանդը որ կուտակուած է Հ. Յ. Դաշնակցութեան մէջ։

Հ. Յ. Դաշնակցութեան Շրջանային ժողովները վերջացան շարք մը գաղութներու մէջ — Ամերիկա, Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան, Պարսկաստան եւ Սուրիա։ Բոլոր շրջաններն ալ մէկ մարդունման, կեանքի մեծ պայքարի, ժողովրդային հաւաքականութեան մեծ գաղափարի, իբրեւ ազգ ապրելու գիտակցութեամբ դաստիարակուած ու թրծուած, մէկ դաւանանք կը հռչակեն։ — Թշնամիներէ ու ծանր մտանգներով շրջապատուած է մեր հայրենիքը եւ հայ ժողովուրդը։ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, իբրեւ մարտական կազմակերպութիւն, միակն է որ իր ուսերուն վրայ պիտի վերցնէ անոր պաշտպանութեան մեծ աշխատանքը եւ իր շուրջը պիտի համախմբէ բոլոր կեդանի ուժերը, մինչեւ որ ստեղծուի միացեալ եւ անկախ Հայաստանը, ուր հայ ժողովուրդը պիտի ամփոփուի ու վերսկսի իր ստեղծագործ աշխատանքը։

Այս միատեսակ քաղաքական մտածողութիւնը աշխարհի զանազան ծայրերը հաստատուած մեր կուսակցական գաղութներու կողմէ, կը բխի խորունկ գիտակցութենէ, հաստատ վճռականութենէ եւ ծանր զոհողութեան յանձնառութենէ մը։

Ասիկա հրաշք մըն է. այդ հրաշքն է, որ կ'ապրեցնէ ազգերը, որքան ալ տկար կամ վտիտ ըլլան անոնց ուժերը։ Այս հրաշքը անհասկնալի ու անըմբռնելի է անմիտներու ու բրածոներու համար, որոնք կը համարձակին հրապարակաւ յայտարարել — թէ «Դաշնակցութեան այս որոշումները պէտք չէ լուրջ բանի տեղ դնել»։

Այնքան կարճ է անոնց քաղաքական տեսողութեան սահմանը, որ ծափ կը զարնեն, ըսելով թէ Դաշնակցութիւնը մեր երկրին մէջ գոյութիւն չունի եւ հոն իշխող պոլշեւիկ իշխանութիւնը բարեկամ է Թուրք կառավարութեան եւ թէ Դաշնակցութեան բոլոր յոխորտանքները պիտի ծառայեն միայն... զրամ հաւաքելու եւ իրենց վարիչները ապրեցնելու։

Այս պիղծ բերանները չեն կրնար ըմբռնել թէ Դաշնակցութիւնը իրենց գիտցած բաբելոնը չէ, եւ ոչ ալ անոր գործիչները իրենց գիտցած գործիչներն են, որոնք սովոր են տեղէ մը ուրիշ տեղ երթալու համար հարիւրաւոր ոսկերլիններ վատնել։

Դաշնակցութեան կազմակերպուած շարքերը, սկսեալ ամենավերջ մարմիններէն մինչեւ մեծ գանգուածները, ունին իրենց փոխադարձ հակակշռի կանոնները ու օրէնքները, որոնց միջոցով հնարաւորութիւն ունին հսկելու նիւթական, բարոյական ու ֆիզիքական բոլոր աշխատանքներուն վրայ։

Այստեղ է որ պէտք է փնտռել Դաշնակցութեան տոկունութիւնն ու անխորտակելի կազմակերպութիւնը եւ ոչ թէ անոր անդամներու մոլեռանդութեան կամ աղանդաւորութեան մէջ, ինչպէս կ'ուզեն հաւատացնել մեր հակառակորդները։

Հայկական դատի պայծառ ըմբռնումը եւ քաղաքական ուղեգծի միատեսակ դասաւորումը ցոյց կուտան որ բոլոր շրջաններու դաշնակցական գանգուածները շատ լաւ գիտեն թէ ինչ կ'ընեն իրենք եւ ինչ կ'ընեն իրենց գործիչները։

Դաշնակցական շարքերը գիտեն նաեւ արհամարհել բոլոր տեսակի թզուկներու ցեխարձակումները եւ անշեղ քալել դէպի իրենց նպատակը, կոխկրտելով բոլոր խոչընդոտները։

Այս է Դաշնակցութեան պատմական առաքելութիւնը։

Եւ երբ կուսակցութիւն մը վճռեր է իր բոլոր ուժերը լարել այդ առաքելութիւնը գլուխ հանելու համար, անօգուտ է մնամէջ փամփուշտներ արձակել անոր դէմ։ Այդ յարձակումները ուրիշ բան չեն ապացուցաներ, եթէ ոչ մեր կենսունակութիւնը եւ մեր հակառակորդներուն տգիտութիւնն ու ապիկարութիւնը։

Ա.

ՄԱՄՈՒԼ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ

Ֆրէզնոյի *Մշակը*, անկախ հայամէրթ, խօսելով քրտական վերջին շարժումներուն վրայ, կ'ըսէ (30 Օգոստոս).

— «Շէյխ Սայիտի ապստամբութենէն վերջ քրտական շարժումը լուրջ կերպարանք ստացաւ, Քիւրտերուն մէջ ստեղծեց ցեղային անկախութեան ձգտումն ու գաղափարականը։

«Քիւրտերը անհատապէս, խմբովին եւ կամ ժամանակի, աշիրէթային կռիւներ մղած են Թուրք ծանրացող ձեռքին դէմ, եւ սակայն ոչ Թուրք պատմութիւնը եւ ոչ ալ մամուլը արձանագրած է այդ կռիւներուն անցքերն ու իրողութիւնները։ Շէյխ Սայիտի ըմբոստ շարժումէն վերջ, այլ եւս քրտական շարժումները ոչ անհատական, ոչ աշիրէթական եւ ոչ ալ խմբական են, այլ զուտ ցեղային։

«Կարինէն մինչեւ Պարսկաստան, Պարսկաստանէն մինչեւ Մուսուլ եւ Տիգրանակերտ եւ Խարբերդ, այդ հսկայ հողամասին մէջ ապրող քիւրտը ինքնագիտակցութեան եկած ըլլալով իր անկախութիւնն է որ կը պահանջէ եւ անոր համար է որ պայքարները կը մղէ Քէմալի վտիտ ուժերուն դէմ։ Լեռներու եւ կիրճերու այդ մարտիկ զաւակները հակառակ Շէյխ Սայիտի պարտութեան, ալ աւելի զրդռուած եւ բորբոքած, մէկ ճակատ կազմած են վրէժին եւ ազատութեան համար։ Դեռ վերջերս էր որ քրտական ընդհանուր ժողով մը յայտնի յաղթական աշիրէթապետ Ըմկօն պատերազմական նախարար, իսկ Շէյխ Մահմուտ ալ Թագաւոր կը հռչակէր համայն քիւրտ ժողովուրդին։

«Ի՞նչ արդիւնք պիտի տայ այս անդամ քրտական միացեալ գործակցութիւնը, տակաւին յայտնի չէ, բայց սակայն բան իրողութիւն մըն է թէ՝ քիւրտ մարտիկ ժողովուրդը գիտակցութեան եկած ըլլալով, իր անկախութեան համար է որ այս անգամ կը կռուի, որ նախորդին Շէյխ Սայիտի, կռիւներուն երբեք չի նմանիր թէ ծրագրով եւ թէ իր վարչութեամբ։»

ԻՋԱՏՈՒԱ ՏՈՒՆԵԱՆԻ ՄԱՐՄԻՆԸ

Նշանաւոր պարուհիին մարմինը վաղը պիտի փոխադրուի Փարիզ։ Պալուսակին մէջ սովետական անցագիր մը գտնուելուն համար, փոխադրութիւնը յետաձգուեցաւ։ Անհասկնալի կը մնայ թէ ինչպէս ստացած է այս անցագիրը։ Թէեւ ամուսնացած էր ռուս բանաստեղծ Էսենինի հետ, բայց անցագիր չկրնալով ստանալ, օդանաւով փախած էին Մոսկուայէն Պերլին։

Իզաւտորա աղքատ է, իր պարի դպրոցն իսկ անցեալ տարի աճուրդով ծախուեցաւ։ Իր եղբայրը, Ռէյմոն Տունքան պիտի հոգայ ծախքերը։

Իր «Յիշատակները» յանձնուած են ամերիկեան ընկերութեան մը, որ պիտի հրատարակէ Ամերիկայի մէջ, եթէ չարգիլուի։ Որովհետեւ, պարուհիին ազատ ու քմայավար կեանքը զանազան բաց դրուագներ ունի։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Պորիս Թագաւորը, որ կը ճամբորդէ Կոմս Ռիլօքի կեղծանունով, Պալմորալի դղեակը գացած է, այցելութիւն մը տալու համար Անգլիոյ Թագաւորին։ Յետոյ պիտի անցնի Լոնտոն եւ քանի մը օր մնալէ վերջ, պիտի դառնայ իր երկիրը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՅԿ. ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Ընատօլուի գործակալութիւնը էնկիւրիէն կը հեռագրէ 15 սեպտեմբեր Թուականով.—

Երեք հայ դաւադիրներ եւ Թուրք մը, համախմբուած Պոլիս, Բերա, Թատրոն փողոց, դաւադրութիւն մը կազմակերպած էին կարեւոր ոճրափորձ մը կատարելու համար։ Ոստիկանութիւնը պաշարեց զանոնք։ Դաւադիրները բուռն ընդդիմութիւն ըրին եւ գործածեցին իրենց զէնքերը, շէնքէն ներս եւ դուրս։ Ոստիկանապետ մը սպաննուեցաւ եւ երկու՝ վիրաւորուեցան։ Հայերէն մէկը նոյնպէս սպաննուեցաւ. միւս երեք դաւադիրները վիրաւորուեցան եւ բռնուեցան։

Գաղթականները Հայաստան հասած

Մարտակէ 25 Օգոստոս Թիւով կը գրէ.—

Պոլիսէն Պաթում հասան 354 հայ գաղթականներ։ Սեպտեմբերի սկիզբը կը սպասուի երկրորդ խումբ մը, որ պիտի բաղկանայ հազար հոգիէ։ Բոլոր գաղթականներն ալ շատ առողջ են։ Բոլորն ալ մասնագէտ գործաւորներ են,— անասնաբոյժներ, մետաքսագործներ, ծխախոտի մշակներ, մետաղագործներ, որմնադիրներ եւայլն։ Հայաստանէն Պաթում հասած է նաեւ հողային գործակարութեան ներկայացուցիչը՝ Գրիգորեան, որ քառասնեակի եւ մաքսատան ձեւակերպութիւնները լրացնելէ յետոյ, մասնաւոր շոգեկառքով զանոնք ղրկեց Հայաստան։ Գաղթականները պիտի տեղաւորուին արդիւնաբերական շրջաններուն մէջ։

Համահեւսականութուրքեր Յունաստանի մէջ

Աթէնքէն 15 սեպտ. Թուականով կը հեռագրեն *Շիքակօ Թրիպիւնի*.

Հելլէն կառավարութիւնը բացարձակապէս կը հերքէ էնկիւրիի պաշտօնական թերթերուն այն ամբաստանութիւնը թէ Յունաստանի մէջ Թուրք հրոսախումբի մը կողմէ դաւադրութիւն մը կազմակերպուած էր Մուսթաֆա Քէմալը սպաննելու համար եւ թէ Իզմիրի մօտ բռնուած հրոսակները Յունաստանէն եկած էին։

Ընդհակառակն, հելլէն իշխանութիւնները կը յայտարարեն թէ իրենք խիստ մօտէն կը հսկեն Յունաստան ապաստանած հակաքէմալական Թուրքերուն վրայ։

ՍԱՄՈՍԻ ԿԱՌԱՎԱՐԻՉԸ ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ

Թաւրիզի թղթակիցը կը հեռագրէ.—

Յունաստանի արտաքին նախարարը, որ իրեւ Ազգերու Դաշնակցութեան պատուիրակ այստեղ կը գտնուի, 150 նոց սեւ ցանկէն Յունաստան ապաստանած Թուրքերու գործունէութեան եւ հելլէն կառավարութեան դիրքին մասին Թուրք մամուլին մէջ բացուած վէճին առթիւ, յայտնեց ինծի թէ Սամոսի կառավարիչը պաշտօնանկ եղած է։ Հելլէն կառավարութիւնը, մինչ մէկ կողմէ բոլորովին կը չքմեղացնէ ինքզինքը թէ ոեւէ աղակցութիւն ցոյց չէ տուած Հաճի Սամիի հրոսախումբին կղզիէն փախչելուն, սակայն միւս կողմէ յանցաւոր կը նկատէ Սամոսի կառավարիչը՝ իր զանցառութեան համար։ Նոյնպէս, տեղւոյն ոստիկան զօրաց հրամանատարը պաշտօնով ուրիշ տեղ փոխադրուեցաւ։

Ամերիկայի Էգզոտնականները

Ամերիկայի Էգզոտնականներու վերջին եւ ամէնէն մեծ խումբը երէկ Շերպուրկ հասաւ «Էվիաթան» անդրատլանտեան հսկայ շոգենաւով։ Առաւօտեան կանուխ, քաղաքը պատրաստուած էր ընդունելութեան։ Դիւշակի անձրեւ մը քաղաքին ու ծովին վրայ։ «Էվիաթան» պաշարուած շոգենաւերու ծխուն գօտիով մը։ Փիչ վերջը կը պարպուին նաւերը։ Ամբողջ քաղաքը խռնուած էր։ Զօրավար Փերշինկ իր սպայակոյտով ընդունուեցաւ պաշտօնապէս։

Այս խռնուած նաւերու պարպումը եւ բազմութիւնը պատերազմի հին օրերը կը յիշեցնեն։

Այսօր ժամը 6ին, Սէն-Լազար կայարանին մէջ պիտի հաւաքուին բոլոր Էգզոտնականները։ Կիրակի պաշտօնական ընդունելութիւններ եւ այցելութիւններ պիտի կատարուին։ Երկուշաբթի օր տօն յայտարարուած է։ Էգզոտնականները մեծ զօրանոց մը պիտի կատարեն, սկսելով Անծանօթ Զինուորին գերեզմանէն։ Այս տօնին առթիւ, 30,000 կը հաշուուի բոլոր Ամերիկացիներուն թիւը, որոնք փարիզ կը հաւաքին հետզհետէ։

Նիւ Եորքի Քաղաքապետ, Ճէյմս Ուօքըր արդէն հասած է եւ պաշտօնական այցելութիւններ կը կատարէ։ Հինգշաբթի փառաւոր ընդունելութեան արժանացաւ Փարիզի Քաղաքապետարանին մէջ, ուր իրեն ձօնեցին Փարիզ քաղաքին ազատարարը՝ Էթիէն Մարսէլի արձանիկէն նմոյշ մը եւ Թանկագին գիրքեր։

Ուօքըր յետոյ այցելեց Նուենկէսէրի մօրը, որուն յանձնեց 26,000 տոլարնոց չէք մը։ Այս դրամը մէկ մասն է այն հանգանակութեան, որ 2 միլիոն ֆրանքի հասաւ եւ մաս առ մաս յանձնուեցաւ Նուենկէսէրի եւ Քոլիի ծնողքին։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ՄԵԾ ԾՈՎԻ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ

Ռուս նաւատորմը սկսաւ ռազմափորձեր կատարել Սեւ ծովու մէջ։ Ռիթքով, Գործավարներու Խորհուրդին նախագահը, որ Սեւաստապոլ կը գտնուի, այցելեց մարտանաւերուն։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ ԿԸ ՎՃԱՐԵՆ ՊԱՐՏՔԵՐԸ

Անգլիոյ դանձային նախարարութիւնը կը յայտարարէ թէ ֆրանսական կառավարութենէն վերջերս ստացաւ երրորդ մասնավճարը, 3 միլիոն սդերլին, ի հաշիւ Ֆրանսայի պատերազմական ծախքերուն։

Իտալական կառավարութիւնն ալ վճարեց իր չորրորդ մասնավճարը, 2 միլիոն սդերլին։

ՋՐՀԵՂԵԼԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՎՐԱՅ

Զորեքշաբթիէն Հինգշաբթի, 24 ժամուան մէջ, Լոնտոնի եւ արուարձաններուն վրայ ասոտիկ տեղատարափ մը 66 միլիոն թօնս անձրեւ թափեց։ Երկինք մրցանիշը կոտրեց։

Փըլհէմի թաղին մէջ հաղորդակցութիւնները դադրեցան լճացած ջուրին պատճառով։ Ըքսպրիճի գետնուղիի կայանը ջուրով ողողուեցաւ։ Այս թաղին մէջ բազմաթիւ տուներու նկուղները ջուրի մէջ են։

ՀԱՅ ԸՆԴՀ. ԴԱՏԱԽԱԶԸ

Հեռագիրի մը համաձայն, Էնկիրեկրատի մէջ 26 լրտեսներու դատավարութեան ընթացքին ընդհ. դատախազի պաշտօնը կը վարէր Հայ մը, Կատանեան, որ մահապատիժ պահանջեց լրտեսներուն համար։

ԾԽԱԽՈՏԻՆ ՀԱՍՈՑՔՆԵՐԸ

Օգոստոսի ընթացքին ծխախոտի վաճառումին ճասոյթ գոյացած է 319 միլիոն, այսինքն չորս միլիոն աւելի նախորդ ամսուան ճասոյթէն եւ 15 միլիոն աւելի 1926 տարուան Օգոստոսի ճասոյթէն։

Վերջին ութը ամսուան ընթացքին ծխախոտին ճասոյթները ընդհ. գումարն է 2410 միլիոն։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պոմպէյի աւերակները պեղած ատեն, հնագէտները թաղուած տան մը գաւիթին մէջ գտան փայտեայ սպասադարան մը։ Ներսէն փայտեայ կարասին է որ կը գտնուի Պոմպէյի մէջ եւ հնագիտական մեծ արժէք ունի։ Գտնուեցան նաեւ Ապողոնի փոքրիկ կիսանդրին, արծաթէ խոշոր սկիհ մը։

ԹՈՒՐԱԹԻ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԱԾ

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ Մալտոնէի դատարանը աւարտեց դատը Իտալիոյ ընկերվարական կուսակցութեան պետին՝ Թուրաթիի, որ վերջերս յաջողած էր դաղտնօրէն արտասահման փախչիլ եւ Փարիզ ապաստանիլ։ Թուրաթիի ի բացակայութեան դատապարտուեցաւ 18 ամիս բանտարկութեան։ Նոյն պատիժին դատապարտուեցան այն մեղսակիցները նաեւ, որոնք դիւրացուցած էին իր փախուստը։ Ամբաստանեալները 11 հոգի էին, որոնցմէ 7ը ներկայ էին։ Ընդհ. դատախազը պահանջած էր 5 տարի բանտարկութիւն։

ԻԶՄԻՐԻ ցուցահանդէսը, որ պիտի վերջանար 9ին, երկարաձգուած է մինչեւ Սեպտ. 25։

ՓԻԼԻԹԻ ՏՈՒԱՉԻ Ռայաքի (Սուրիա) օդային կայանէն ճամբայ հալա դէպի Գահիրէ։

**** Պրոք եւ Շէլի, որոնք Թոքիօ հասած են, բարեկամներու խնդրանքները մտիկ ընելով, հրաժարեցան կարել Խաղաղականը եւ շոգենաւով պիտի դառնան Ամերիկա։ Առնուազն յաջողեցան 20 օրուան մէջ 20,000 քիլոմեթր ճամբայ կարել։*

ՔԷՄԱԼԱԿԱՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐԸ

Պատմութեան մէջ առաջին անգամն է որ հսկայաքայլ ոստում մը կ'ընէ թուրքերուն պէս ժողովուրդ մը, որ ծայրայեղ թշուխէ մը կ'անցնի եւրոպական ամէնէն առաջացածատիճանին։ Ընկերային հաստատութիւններու հիմնական փոփոխութիւններէն, արդիացումէն եաք, բարքերն ու արտաքին ձեւերն ալ կը փոխուին օրէնքներու ուժով։

Թուրքիոյ վարիչները պատրաստուած լատին մշակոյթով՝ ջերմօրէն հաւատացած են օրէնքներու, զինուորական կանոններու ամենակարողութեան։ Անգլեւսաքսոն ժողովուրդներ միայն ըմբռնած են որ օրէնքները արդիւնքն են բարքերու եւ թէ բարքերը փոխելու եւ բարեշրջելու համար պէտք է ազդել մտայնութեան վրայ։

Թուրքերու ոչ բարքերը, ոչ ալ մտայնութիւնը առակ են բարենորոգութիւններուն եւ հետեւաբար ահաբեկիչ մեթոտներով պարտադրուած կանոնները պիտի նպաստեն քայքայելու ընկերային կազմութիւն մը, որ արդէն խթարուած է երկարատեւ պատերազմով եւ ընկերային սէս սէս հիւանդութիւններով։ Մինչդեռ եւրոպական զանազան ազգեր կ'աճին հետզհետէ կեանքի բիրտ պայքարին հակառակ, Թուրքերը կը նուազին, կ'անճրկուին հանդարտ երկրի մը մէջ, բերրի հողերու վրայ։

Անգլիացի մասնագէտ մը, Dodley Heathcote այցելելով Բէմալի երկիրը, վեր կը հանէ բարենորոգութիւններու մակերեսային հանգամանքը Chambers's Journalի Յունիսի թիւին մէջ։

«Ամէն տեղ ֆէսին յաջորդած է գլխարկը... պիշերապահներն ալ ստիպուած են ածիլուիլ. կինն ալ ազատագրուած է բայց ծայրայեղօրէն»։

Պատերազմը լեզուշրջում յառաջ բերաւ աչքէն կալուածի մէջ։ Թրքուհին ալ լքեց հարէմական կեանքը։ Դաշնակիցներու Պոլիս գտնուած ատեն հանրակառքերու մէջ կիներու համար վերապահուած տեղ մը կար վերագոյով բաժնուած։

Բէմալականները վերցուցին վարագոյրները, որովհետեւ հակառոլշապահական են, արդիլեցին քօղ կրելը, որովհետեւ պարսկական սովորութիւն մըն է եւ կրօնական ծագում չունի։

Ոչ միայն կիները հարէմական կեանքէն ազատուեցան, այլ նաեւ քաղաքացիական իրաւունքներ ստացան։ «Դատելով Բեռլալի մէջ տեսածներէս՝ կրնամ ըսել որ ճաշարաններու, սրճարաններու եւ փողոցներու մէջ թրքուհին անցեալին հետքերն անգամ չնկած է այն աստիճան, որ թուրք հայրեր եւ ամուսիններ մտատանջուած են այրերու հեղինակութեան մասին։ Հանդիպեցայ թրքուհիներու, որոնք փողոցին մէջ կը զարպաստէին»։

Յօդուածագիրը կ'այցելէ էնկիւրի, ուր անկարելի կ'ըլլայ թափանցել անհաբեկուած ժողովուրդի մը հոգեբանութեան։ Սև ծովու նաւահանգիստները՝ ուր կը տեսնէ ընդհանուր դժգոհութիւն մը քէմալական բարենորոգութիւններուն դէմ։ Անատոլուն կ'ուղէ ապրիլ երբեմնի հանդարտ կեանքը։ «Զարգացած կին մը կ'ըսէր որ կրօնքի հակառակ է բաց երեսով մարդ դալը։ Սեռերը միշտ բաժնուած ապրելու են»։

Բէմալ ծովային բաղնիքները միասին երթալը քաջալերելու համար պարտադրեր է շատերուն, այր ու կին միասին լողնալ։ Հանրային կարծիքը այնքան հակառակ եղած է որ շատ տեղեր մարդիկ քարի բռնուած են կիներու կողմէ։ Ամէն անգամ ոստիկաններու հակազդեցութեան տակ կարելի եղած է ծովու հասարակաց բաղնիքներ առնել։

Բարենորոգութիւններն ընդհանրացնելու համար Բէմալ շրջուն դերասաններ ղրկած է՝ ամէն կողմ թատրոններ ներկայացնելու համար։ «Երբ խումբը կը հասնի տեղ մը, թէ՛ հրաւէրներ կ'ուղղուին ամէն կողմ եւ թէ կառավարութիւնը պարտաւորիչ դարձնելու համար զանազան հրահանգներ կուտայ ամէն կողմ»։ Թատրոններուն մէջ այր եւ կին միասին պիտի նստին եւ տեսարանները երբեմն այնքան լպիրշ են որ հանդիսատեսներէն շատերը հեռացած են անմիջապէս։ Կիրասոնի մէջ անյաջողութիւններ ունեցեր է թատերական խումբը։

Յօդուածագիրը խօսած է ամէն դասակարգի մարդոց հետ, ամէնն ալ դժգոհութիւն յայտներ են տիրող կարգերէն, «կարելի է եզրակացնել որ դժգոհութիւնն ընդհանուր է»։ Բայց Անկախութեան դատարանի սարսափը կը տիրէ ամէն կողմ։ Ամէն տեղ կ'ապրին այնպէս, որ կարծես թէ բարենորոգումներ տեղի ունեցած չեն. բայց երբ կը լսուի դատաւորներու հասնիլը, ամէն բան կը փոխուի, գլխարկաւոր անձեր, առանց քօղի կիներ կը տեսնուին երկկուան արեւելեան քաղաքին մէջ։

«Երբևէ պիտի չմոռնամ, կը դրէ Անգլիացին, Կիրասոնցիին սարսափը երբ լսուեցաւ անկախութեան դատարանին հասնիլը։ Շրջուն դատարան մըն է այս, որ զաւառէ զաւառ պտըտելով կը կախէ բարենորոգութիւններու անսաստողները։ Նոյն օրն իսկ ծերունի թուրքեր գլխարկաւոր եւ ածիլուած տեսայ, մինչդեռ ամէն օր աղբիւրի մը մօտ անոնց կը հանդիպէի միշտ ֆէսով եւ փառաւոր մօրուքով։ Երբ դատարանը մեկնեցաւ, սարսափը հեռացաւ գլխարկներուն հետ»։

Այսպէս, թրքական անցեալ կեանքը կը պայքարի անհամեմատ ուժերով տիրապետող տարբերին դէմ։ Համակերպութեան ոգին, կազմակերպութեան պակասը թուրքին դարձուցած են անհատի մը կամ խմբակի մը երկիրը։ Յօդուածագիրը համոզուած է խորապէս, որ ահաբեկիչ մեթոտներով ստեղծուած առերեւոյթ համակերպութեան տակ ծածկուած է քուռն առելութիւն մը օրուան վարիչներուն դէմ։

Դարաւոր բռնակալութեան տակ ճնշուած, ստրկացած ոգին, կ'ատէ բայց անկարող է ընդվզելու։ Թուրքերը վարժուած են տէր փոխելու, Համիտի գրաստութենէն, բազմապլեհան հրէշին՝ Իթթիհատին ստրուկներն ըլլալու։ Այսօր ստիպուած են խնկարկելու Բէմալին, որովհետեւ ժանկութենէն սորված շողոքորթելու, քծնելու, առնական ոչ մէկ թափ կայ, անհատական ոչ մէկ ժտածում, անձնաւորութիւն մը ըլլալու ոչ մէկ գաղափար։ Ստրուկ մտայնութիւնը վերածած է անհատը մեքենայի մը, որ կը գործէ անդիտակցօրէն։

Թուրքիոյ մէջ կուսակցական պայքար երբեք գոյութիւն չէ ունեցած, անհատական տիրապետութեան կռիւներ միայն տեղի ունեցած են՝ միշտ ի վնաս զանգուածին։ Այդ կռիւները վնասած են մեծապէս վարիչ դասակարգի մը կազմութեան։ Անթեղուած կայծերը հրդեհ առաջ կը բերեն, թագուն առելութիւնները, ըմբոստացում։ Բէմալն ալ պիտի տեսնէ Համիտի եւ Իթթիհատներու օրերը, բայց թուրքերը վերածնած բռնի օրէնքներով, ազատութեան օրեր չպիտի վայելեն, որովհետեւ տէրերնին պիտի փոխեն։ Բէմալականներն ալ կապարած պիտի ըլլան ընկերային փորձ մը թէ՝ օրէնքներու միջոցաւ կարելի չէ փոխել բարքերը, անհրաժեշտ է փոխել նախ մտայնութիւնը։

Էրնէսթ Ռընան 43 տարիներ առաջ իսլամութեան վրայ բանախօսութիւն մը ընելով արաբ քաղաքակրթութեան անկման պատճառներէն մէկը կը նկատէր Թուրքը, որ «ծանրամիտ և բիրտ ցեղ» մըն էր եւ որ անկարող եղած էր այդ քաղաքակրթութիւնը իւրացնելու։

Այսօրուան Թուրքը թէեւ արդէն խառնածին, սակայն չէ իւրացնելու արեւմուտքի բարդ քաղաքակրթութիւնը։ Երբ տարիներու ընթացքին յառաջդիմութեան լոյսը թափանցէ խաւարակուռ միջավայրին մէջ՝ կենսաբանական քայքայումը վաղուց սկսած պիտի ըլլայ եւ բազմածին ժողովուրդներու խաղաղ կամ բռնի արշաւանքը կատարուած։

ՀԵԹՈՒՄ

Հ. Մ. Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

(Ողիմպիականի եւ Շրջանային Պատգամաւորական ընդհանուր ժողովին առթիւ)

Կիրակի օր Stade Petit Jeanի մէջ (Porte de Picpus, տեղի կ'ունենայ փարիզահայ Ը. Ողիմպիականը։

Այս տարի բաղդատաբար նախորդներուն, շատ աւելի գերազանց պիտի ըլլայ, թէ՛ կազմակերպութեամբ եւ թէ արդիւնքներու տեսակէտով։ Պիտի մասնակցին մօտաւորապէս 70 մարզիկներ, մէջն ըլլալով Մարսիլիոյ մանաճիւղինները։

Ընդհանրները «Ցառաջ»ի մէջ դիտել կը տրուէր թէ, ամէն տարի նոյն մարզիկները եւ նոյն արդիւնքները կ'երեւան ոլիմպիականներուն։

Սկիզբ առաջ իրօք այդպէս եղած էր, սակայն այս տարի նոր մարզիկները աւելի մեծ թիւ մը կը կազմեն քան հինները։ Ընդհանուր բոլորիս բաղձանքն է նոր ուժեր, նոր մարզիկներ պատրաստել եւ նոր մրցանիշեր կոտրել։ Բայց ի՞նչ օգուտ որ մեր միջոցները կը պակսին կարող մարզիկներ հասցնելու համար։

Այս տարի Իտալիայէն գալիք Պ. Թաշճեանը ու Մարսիլիոյ մանաճիւղի մարզիկներ, հաւանաբար մեզ մեծ անակնկալներու առջեւ պիտի թողուն։

Գիտուած է որ հայ երիտասարդութիւնը գէթ փարիզի մէջ ֆութպոլին աւելի ուժ կուտայ քան թէ մարզական ուրիշ ճիւղերու, որովհետեւ ֆութպոլը աւելի ժողովրդականացած ըլլալուն բոլորը հոն կը վազեն։ Ամէն պարագայի մէջ, մխիթարական պարագան այն է, որ անունք յաճախ առիթը կ'ունենան բնութեան առջեւ ծոգին մէջ ապրելու։ Գիտենք թէ անոնց մեծագոյն մասը գործարաններու մէջ շատ վատառոյզ պայմաններու մէջ ամբողջ շաբաթը կ'աշխատին, որով կիրակի օրուան քանի մը ժամերու բացօթեայ կեանքը անշուշտ խիստ օգտակար է։

Հ. Մ. Ը. Մ.ը մեր ապագայ բարեշրջման մէջ ամենամեծ դերը կրնայ կատարել հայ երիտասարդութեան ֆիզիքական դաստիարակութեան ու բարոյական կրթութեան համար, բայց ի՞նչ օգուտ որ մեր ազգային մարմիններն ու միութիւնները, ինչպէս նաեւ մտաւորական դասը պէտք եղածին չափ տաք վերաբերում ցոյց չեն տար։ Եւ որքան ատեն այս թոյլ վերաբերումը կայ, մեր ազգային գոյութիւնը շատ մօտաւոր ապագայի մէջ կը կորսնցնենք, մանաւանդ այս ապականած երկինքին տակ՝ ուր բիւրաւոր փորձանքներ անպակաս են անոնց գլխուն։

Մարմնակրթութիւնը անհրաժեշտ պէտք մըն է ազգի մը նորահաս սերունդին բարոյական կրթութեան, ֆիզիքական զարգացման, կենսունակութեան ու նկարագրին ազնուացման համար։

Բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի մարմնակրթանքի։

Այսօրուան Թուրքը թէեւ արդէն խառնածին, սակայն չէ իւրացնելու արեւմուտքի բարդ քաղաքակրթութիւնը։ Երբ տարիներու ընթացքին յառաջդիմութեան լոյսը թափանցէ խաւարակուռ միջավայրին մէջ՝ կենսաբանական քայքայումը վաղուց սկսած պիտի ըլլայ եւ բազմածին ժողովուրդներու խաղաղ կամ բռնի արշաւանքը կատարուած։

ՀԵԹՈՒՄ

ՐԻԶԱ ՇԱՀԸ ԹԱՒՐԻԶԻ ՄԷՋ

(Մեր սեփական Դրեթակցէն)

ԹԱՒՐԻԶ, 2 Սեպտ.

Պարսկաստանի վեհապետ Րիզա Շահ Փահլէվին Սեպտեմբեր 7ին իրիկուան ժամը 6ին Թաւրիզ հասաւ Թէհրանէն, մեծ շքախումբով մը եւ արքայականանձնական թիկնապահ զօրամասով, որոնք բոլորն ալ ինքնաշարժերով կտրած էին շուրջ 700 քիլոմեդր ճամբայ-Թէհրան-Թաւրիզ երկար խճուղին։

Րիզա Շահը 1925ի Յունիս 12ին —երբ դեռ վարչապետ էր եւ բանակի վերին հրամանատար— եկած էր Թաւրիզ եւ արքայավայել ընդունելութեան արժանացած։ Ամբողջ քաղաքը զրօշազարդուած էր եւ բազմաթիւ յաղթական կամարներ կանգնուած էին։

Րիզա Շահ նախօրօք հրամայած էր ո՛եւէ աւելորդ ծախք չընել։ Հակառակ ատոր, ժողովուրդը իմացած էր անոր գալը եւ այդ օրը շուկան ու բոլոր հիւնարկութիւնները փակ մնացին։ Բազմահազար ժողովուրդ խռնուեր էր այն բոլոր փողոցներու վրայ՝ ուրկէ պիտի անցնէր վեհապետը։

Օտարազգի հիւնարկութիւնները, հիւպատոսները, Հայոց Առաջնորդը, հայ եւ պարսիկ վաճառականներ եւայլն, կառավրութեան կողմէ հրաւիրուած էին քաղաքէն դուրս խալաթքուշան կոչուած վայրը, ուր պատրաստութիւններ տեսնուած էին զայն դիմաւորելու համար։ Ջինուորական ընդհ. հրամանատար Ահմատ Խան զօրախումբով մը քաղաքէն շատ հեռու դիմաւորեց Շահնշահը, որ ժամը 5ին հասաւ Խալաթքուշան։ Հոն իրեն համար պատրաստուած վրանին մէջ կատարուեցան ընդունելութեանց եւ բարի գալուստի հանդիսութիւնները։ Ամէնէն առաջ Շահին ներկայացան՝ անգլ., ֆրանս., գերման., ամերիկ., ռուս եւ թուրք հիւպատոսները։ Յետոյ, ներկայացաւ Ատրպատականի Հայոց Առաջնորդ Մելիք-Թանգեան արքեպս.ը, զոր տեսնելով վեհապետը թուրքերէնով.

— Շամեցէ՛ք, համեցէ՛ք, մենք հին բարեկամներ եւ մտերիմներ ենք, ըսաւ։

Առաջնորդը նոյնպէս թուրքերէնով պատասխանեց.

— Յանուն Ատրպատականի Հայոց ներկայ եմ Ձեր շնորհաւորելու Ձեր շնորհաբեր գալուստը, մաղթելով, որ Բարձրեալն Ատուած Ձերդ վեհափառութեան պարգեւէ եւս առաւել ուժ եւ եռանդ հովուելու համար Մեծն Պարսկաստանը, որուն հովանիին տակ Հայերը, դարեր շարունակ ապրած են ու կ'ապրին խաղաղ եւ հանգիստ։ Հայեւպարսիկ գիւղացիութեան աչքը Ձեր ճամբան ունաց, այն յոյսով, որ Ձերդ վեհափառութիւնը պիտի հրամայէ ընչել գիւղացիներու վրայ դրուած ծանր տուրքերը։ Ես վերջերս շրջեցայ գաւառները եւ ամենուրեք գիւղացիութիւնը —հայ թէ պարսիկ— խնդրեցին, որ բարեխօսեմ Ձերդ վեհափառութեան, վերցնելու համար ծանր տուրքերը։

— Շատ ուրախ եմ, որ, ըսաւ Րիզա Շահ, գիւղացիութեան վիճակի մասին դիմում ընի՛ք։ Ես այդ հարցերը լուծելու համար ալ եկած եմ եւ վստահ եղէք որ Ձեր խնդիրն ու դիմումը սիրով պիտի կատարեմ, միայն թէ այդ բոլորը գրաւոր տուէք։

Այնուհետեւ Շահին ներկայացան հայ վաճառականներ, պարսիկ հոգեւորականներ եւ եբեւելիներ։ Ժամը 5.30ին թափօրը ճամբայ ելաւ դէպի Թաւրիզ։ Հաճի Ջարաչի այգիի — այսինքն քաղաքի արեւելեան ծայրէն սկսեալ, ընդարձակ պողոտայի (Խիաբանի) ուղղութեամբ մինչեւ Ալաղափու (Բարձրադոյն Դուռը) շուրջ 100 հազար ժողովուրդ հանդիսատես էր աննախընթաց այս հանդիսութեանց։

Շահը հասաւ Թաւրիզ, որու քաղաքապետարանը, յանուն քաղաքի՝ նորին վեհափառութեան յանձնեց արծաթեայ եւ քանդակազարդ տուփի մը մէջ դրուած ոսկի բանալի մը—Թաւրիզի բանալին, ի նշան հաւատարմութեան։

Արքայական թափօրին կը մասնակցէ՛ն պարսիկ աշակերտութիւնը, առանց կողքին նաեւ Թաւրիզի Հայոց Կուլտուրական միութեան Արիներու խումբերը, որոնք դրօշակներով եւ պատուոյ ցոյցերով ընդառաջ դացին։

Շահին քաղաք մուտքը ողջունուեցաւ թնդանօթներու ռոմբոներով։ Շահը շուտով պիտի մեկնի Ատրպատականի գաւառները։

* * *

Օգոստոսի 13ին Թաւրիզ հասաւ Ատրպատականի ընդհանուր գինուորական հրամանատար Աիմադ խանը, զոր դիմաւորելու համար, մինչեւ կայարան գացեր էին աւելի քան 400 ինքնաշարժեր եւ կառքեր։ Հաւերուն կողմէ ընդառաջ գացած էին առաջնորդական փոխանորդն ու Պ. Սամսոն Թաղէոսեան, որ յանուն Ատրպատականի Հայոց թեան բարի գալուստ մաղթեց։

Ինչպէս յայտնի է, Ատրպատականի պարսիկ զօրաբանակի ամիրներէ ի վեր կը զանազան սահմանները, ուր քանիցս ունեցան պարսկա - քրտական կռիւներ, որոնք վերջնական Քիւրտերու պատուհասեցան։ Ամատ խանը սահմանադրութեան ըմբռոստութիւնները զսպելեն, զօրաբանակովը վերադարձաւ իր կեդրոնատեղի Թաւրիզ։

Զօրաբանակի անցքը շրջանը հանդիսաւոր եւ շքեղ էր։ Նախ մանատարին կը հետեւէին զինուորական ընդհ. հրամանատար Ահմատ Խան զօրախումբով մը քաղաքէն շատ հեռու դիմաւորեց Շահնշահը, որ ժամը 5ին հասաւ Խալաթքուշան։ Հոն իրեն համար պատրաստուած վրանին մէջ կատարուեցան ընդունելութեանց եւ բարի գալուստի հանդիսութիւնները։ Ամէնէն առաջ Շահին ներկայացան՝ անգլ., ֆրանս., գերման., ամերիկ., ռուս եւ թուրք հիւպատոսները։ Յետոյ, ներկայացաւ Ատրպատականի Հայոց Առաջնորդ Մելիք-Թանգեան արքեպս.ը, զոր տեսնելով վեհապետը թուրքերէնով.

— Շամեցէ՛ք, համեցէ՛ք, մենք հին բարեկամներ եւ մտերիմներ ենք, ըսաւ։

Առաջնորդը նոյնպէս թուրքերէնով պատասխանեց.

— Յանուն Ատրպատականի Հայոց ներկայ եմ Ձեր շնորհաւորելու Ձեր շնորհաբեր գալուստը, մաղթելով, որ Բարձրեալն Ատուած Ձերդ վեհափառութեան պարգեւէ եւս առաւել ուժ եւ եռանդ հովուելու համար Մեծն Պարսկաստանը, որուն հովանիին տակ Հայերը, դարեր շարունակ ապրած են ու կ'ապրին խաղաղ եւ հանգիստ։ Հայեւպարսիկ գիւղացիութեան աչքը Ձեր ճամբան ունաց, այն յոյսով, որ Ձերդ վեհափառութիւնը պիտի հրամայէ ընչել գիւղացիներու վրայ դրուած ծանր տուրքերը։ Ես վերջերս շրջեցայ գաւառները եւ ամենուրեք գիւղացիութիւնը —հայ թէ պարսիկ— խնդրեցին, որ բարեխօսեմ Ձերդ վեհափառութեան, վերցնելու համար ծանր տուրքերը։

— Շատ ուրախ եմ, որ, ըսաւ Րիզա Շահ, գիւղացիութեան վիճակի մասին դիմում ընի՛ք։ Ես այդ հարցերը լուծելու համար ալ եկած եմ եւ վստահ եղէք որ Ձեր խնդիրն ու դիմումը սիրով պիտի կատարեմ, միայն թէ այդ բոլորը գրաւոր տուէք։

Այնուհետեւ Շահին ներկայացան հայ վաճառականներ, պարսիկ հոգեւորականներ եւ եբեւելիներ։ Ժամը 5.30ին թափօրը ճամբայ ելաւ դէպի Թաւրիզ։ Հաճի Ջարաչի այգիի — այսինքն քաղաքի արեւելեան ծայրէն սկսեալ, ընդարձակ պողոտայի (Խիաբանի) ուղղութեամբ մինչեւ Ալաղափու (Բարձրադոյն Դուռը) շուրջ 100 հազար ժողովուրդ հանդիսատես էր աննախընթաց այս հանդիսութեանց։

Շահը հասաւ Թաւրիզ, որու քաղաքապետարանը, յանուն քաղաքի՝ նորին վեհափառութեան յանձնեց արծաթեայ եւ քանդակազարդ տուփի մը մէջ դրուած ոսկի բանալի մը—Թաւրիզի բանալին, ի նշան հաւատարմութեան։

Արքայական թափօրին կը մասնակցէ՛ն պարսիկ աշակերտութիւնը, առանց կողքին նաեւ Թաւրիզի Հայոց Կուլտուրական միութեան Արիներու խումբերը, որոնք դրօշակներով եւ պատուոյ ցոյցերով ընդառաջ դացին։

Շահին քաղաք մուտքը ողջունուեցաւ թնդանօթներու ռոմբոներով։ Շահը շուտով պիտի մեկնի Ատրպատականի գաւառները։

* * *

Օգոստոսի 13ին Թաւրիզ հասաւ Ատրպատականի ընդհանուր գինուորական հրամանատար Աիմադ խանը, զոր դիմաւորելու համար, մինչեւ կայարան գացեր էին աւելի քան 400 ինքնաշարժեր եւ կառքեր։ Հաւերուն կողմէ ընդառաջ գացած էին առաջնորդական փոխանորդն ու Պ. Սամսոն Թաղէոսեան, որ յանուն Ատրպատականի Հայոց թեան բարի գալուստ մաղթեց։

Ինչպէս յայտնի է, Ատրպատականի պարսիկ զօրաբանակի ամիրներէ ի վեր կը զանազան սահմանները, ուր քանիցս ունեցան պարսկա - քրտական կռիւներ, որոնք վերջնական Քիւրտերու պատուհասեցան։ Ամատ խանը սահմանադրութեան ըմբռոստութիւնները զսպելեն, զօրաբանակովը վերադարձաւ իր կեդրոնատեղի Թաւրիզ։

Զօրաբանակի անցքը շրջանը հանդիսաւոր եւ շքեղ էր։ Նախ մանատարին կը հետեւէին զինուորական ընդհ. հրամանատար Ահմատ Խան զօրախումբով մը քաղաքէն շատ հեռու դիմաւորեց Շահնշահը, որ ժամը 5ին հասաւ Խալաթքուշան։ Հոն իրեն համար պատրաստուած վրանին մէջ կատարուեցան ընդունելութեանց եւ բարի գալուստի հանդիսութիւնները։ Ամէնէն առաջ Շահին ներկայացան՝ անգլ., ֆրանս., գերման., ամերիկ., ռուս եւ թուրք հիւպատոսները։ Յետոյ, ներկայացաւ Ատրպատականի Հայոց Առաջնորդ Մելիք-Թանգեան արքեպս.ը, զոր տեսնելով վեհապետը թուրքերէնով.

— Շամեցէ՛ք, համեցէ՛ք, մենք հին բարեկամներ եւ մտերիմներ ենք, ըսաւ։

Առաջնորդը նոյնպէս թուրքերէնով պատասխանեց.

— Յանուն Ատրպատականի Հայոց ներկայ եմ Ձեր շնորհաւորելու Ձեր շնորհաբեր գալուստը, մաղթելով, որ Բարձրեալն Ատուած Ձերդ վեհափառութեան պարգեւէ եւս առաւել ուժ եւ եռանդ հովուելու համար Մեծն Պարսկաստանը, որուն հովանիին տակ Հայերը, դարեր շարունակ ապրած են ու կ'ապրին խաղաղ եւ հանգիստ։ Հայեւպարսիկ գիւղացիութեան աչքը Ձեր ճամբան ունաց, այն յոյսով, որ Ձերդ վեհափառութիւնը պիտի հրամայէ ընչել գիւղացիներու վրայ դրուած ծանր տուրքերը։ Ես վերջերս շրջեցայ գաւառները եւ ամենուրեք գիւղացիութիւնը —հայ թէ պարսիկ— խնդրեցին, որ բարեխօսեմ Ձերդ վեհափառութեան, վերցնելու համար ծանր տուրքերը։

— Շատ ուրախ եմ, որ, ըսաւ Րիզա Շահ, գիւղացիութեան վիճակի մասին դիմում ընի՛ք։ Ես այդ հարցերը լուծելու համար ալ եկած եմ եւ վստահ եղէք որ Ձեր խնդիրն ու դիմումը սիրով պիտի կատարեմ, միայն թէ այդ բոլորը գրաւոր տուէք։

Այնուհետեւ Շահին ներկայացան հայ վաճառականներ, պարսիկ հոգեւորականներ եւ եբեւելիներ։ Ժամը 5.30ին թափօրը ճամբայ ելաւ դէպի Թաւրիզ։ Հաճի Ջարաչի այգիի — այսինքն քաղաքի արեւելեան ծայրէն սկսեալ, ընդարձակ պողոտայի (Խիաբանի) ուղղութեամբ մինչեւ Ալաղափու (Բարձրադոյն Դուռը) շուրջ 100 հազար ժողովուրդ հանդիսատես էր աննախընթաց այս հանդիսութեանց։

Շահը հասաւ Թաւրիզ, որու քաղաքապետարանը, յանուն քաղաքի՝ նորին վեհափառութեան յանձնեց արծաթեայ եւ քանդակազարդ տուփի մը մէջ դրուած ոսկի բանալի մը—Թաւրիզի բանալին, ի նշան հաւատարմութեան։

Արքայական թափօրին կը մասնակցէ՛ն պարսիկ աշակերտութիւնը, առանց կողքին նաեւ Թաւրիզի Հայոց Կուլտուրական միութեան Արիներու խումբերը, որոնք դրօշակներով եւ պատուոյ ցոյցերով ընդառաջ դացին։

Շահին քաղաք մուտքը ողջունուեցաւ թնդանօթներու ռոմբոներով։ Շահը շուտով պիտի մեկնի Ատրպատականի գաւառները։

* * *

Օգոստոսի 13ին Թաւրիզ հասաւ Ատրպատականի ընդհանուր գինուորական հրամանատար Աիմադ խանը, զոր դիմաւորելու համար, մինչեւ կայարան գացեր էին աւելի քան 400 ինքնաշարժեր եւ կառքեր։ Հաւերուն կողմէ ընդառաջ գացած էին առաջնորդական փոխանորդն ու

ՏԱՂԱՆԴԱՒՈՐ ՊԱՐՈՒՀԻՆ ԵՂԵՐԱԿԱՆ ՎԱԽՃԱՆԸ

Տաղանդաւոր արուեստագուհի մը, Իզաւորա Տունքան (Isadora Duncan) որ վերահաստատուած Նիւ-Եորքի մէջ եւ ամէնուրեք մեծ յաջողութեամբ կը հանդիսանայ, ամերիկեան մամուլին յայտնած է թէ ինքը ամուսնացած է Սէրկէյ Եսենինի հետ, որ Ռուսիոյ ամենէն սիրելի բանաստեղծներէն մէկն էր։ Եսենին ինքնասպան եղած է Լենինկրատի մէջ։ Տունքան ինքն ալ ծնած է Սան-Ֆրանչիսկոյի մէջ։ Ան կ'ըսէ թէ ծագումով Յոյն է։ Ուրիշներ ալ կը պնդեն որ ան ակռոմխական ծագում ունի եւ իր նախահայրն է Ուիլիըմ Տունքան Պարթ։ Շրջած է բոլոր աշխարհը, թէ երկիրներ։ Փարիզի հիւանդութեան պատճառով մը մնած էր հիւանդանոց մը։ Նոյն օրերուն կը դարմանուէր Սինկէր, համանուն կարի մեքենայի ժառանգորդ Փրինս Սինկէրի հետ։ Տունքան իրարու եւ կ'ամուսնանան։ Սինկէր իրեն կը նուիրէ Նէօյեսի դարմանատունը, անմիջապէս կը վերածուի դպրոցի մը։

Սակայն այնքան տարբեր քմայքներ ունէր որ...

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՎԵՐԱՏՈՒՆ

— Ընդհատեցի նրան։

— Մարթա, ձեր միջեւ ձեզ եւ ձեր ամուսնու մասին խոսակցություն է եղել, ասում է Ջեյմի Մակֆերսոնը։ Ինչպե՞ս եք դուք վերաբերվում այդ խոսակցությանը։

— Ես չեմ ուզում քննարկել ամուսնուս հետ մեր ունեցած խոսակցությունները։ Դրանք մեր գործն են։

— Ներողություն, տիկին Ռոբերթսոն, բայց ես ստիպված եմ ձեզ հարցնել, թե ինչպես եք դուք վերաբերվում ամուսնու ընկերոջ՝ Ջեյմի Մակֆերսոնի հանդեպ։

— Ես ոչ մի կերպ չեմ վերաբերվում նրան։ Ես նրան ընդհանրապես չեմ ճանաչում

"Հ. Յ. Դ. ՕՐ,,Ը 2 ՀՈԿՏ. ԿԻՐԱԿԻ ԿԷՍՕՐԷՆ ՄԻՆՉԵՒ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ, ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼԻ ՍՐԱՀ

Խորհուրդի նոր անդամները

Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհ. ժողովը Հինգշաբթի օր ընտրեց Խորհուրդի ոչ-մնայուն երեք անդամները՝ երեք տարուան համար: Քուէարկութեանց կը մասնակցէին 49 պետութիւններ. բացարձակ մեծամասնութիւնն էր 25 քուէ: Ընտրուեցան Քուպա (40 ձայն), Ֆինլանտա (33), Քանատա (26): Պելճիքա, որ կ'ուզէր վերընտրուիլ, չյաջողեցաւ: Վերընտրութեան համար Ընդհ. ժողովի երկու երրորդի մեծամասնութիւնը պէտք է ստանար, այսինքն 32 ձայն, մինչդեռ ստացաւ երեք ձայն պակաս, 29: Յունաստան, որ նոյնպէս թեկնածու էր, ստացաւ 23 քուէ, Վորթուկալ՝ 16, Ուրուկուէյ՝ 3:

Պելճիքայի թեկնածութիւնը կը պաշտպանէին մեծ պետութիւնները՝ Անգլիա, Ֆրանսա եւ Գերմանիա: Պելճիքայի արտաքին նախարար Վանտէրվելտ քուէարկութենէն վերջ կարճ յայտարարութիւն մը ընելով բսաւ. «Թէեւ ժողովին մեծամասնութիւնը (29 ձայն) համաձայն էր Պելճիքայի վերընտրութեան, սակայն ըստ օրինի պահանջուած մեծամասնութիւնը կարելի չեղաւ գոյացնել: Պելճիքա պիտի շարունակէ գործօն եւ անձնուէր աջակցութիւն բերել Ազգերու Դաշնակցութեան խաղաղասիրական աշխատանքներուն:

Ի՞նչ կ'ըսէ Սթալին

Ամերիկեան բանուորական պատուիրակութիւն մը, որ քննութեան համար Ռուսիա կը գտնուէր, մեկնումէն առաջ, Սթալինի ներկայացուց 12 հարցումներ կոմունիստ կուսակցութեան քաղաքականութեան եւ Լենինիսմի մասին: Ինչպէս կը յիշուի, նոյն պատուիրակութիւնը նման հարցումներ ըրած էր Թրոցքիի, որ անոնցմէ մէկ մասին չէր պատասխանած. իսկ տրուած պատասխաններն ալ այնքան թափանցիկ էին, որ կրնային ներկայացնել Ռուսիոյ ներքին իրական վիճակը: Այս պատճառով «Փրավտա» պաշտօնաթերթը կատաղի յարձակում մը գործեց Թրոցքիի դէմ:

Այս անգամ Սթալինն է որ կը պատասխանէ նոյն հարցումներուն, գրաւոր կերպով: Չէ պատասխանած միայն այն հարցումին, որ կ'ըսէ թէ կարելի՞ է երեւակայել անկուսակցականներու խմբակի մը գոյութիւնը Ռուսիոյ մէջ, որ բարեկամ ըլլայ կառավարութեան:

Արտաքին առեւտուրի մենաշնորհին մասին Սթալին կ'ըսէ.

— Այս մենաշնորհը մեր քաղաքականութեան անփոփոխ հիմերէն մէկն է: փոքրամասնութիւն մը կայ, որ կը փափաքի ջնջել այդ մենաշնորհը, սակայն բանւոր եւ գիւղացի զանգուածները պիտի հակառակին ատոր:

Այն հարցումին թէ համագործակցութիւն մը կարելի՞ է Ռուսիոյ եւ արտասահմանի դրամատիրական ճարտարարուեստին միջեւ, Սթալին կը պատասխանէ.

— Դրամատիրական եւ ընկերվարական վարչածեւերու գոյութիւնը արգելք մը չէ համաձայնութեան մը գալու ճարտարարուեստի եւ առեւտուրի մարգին, ինչպէս նաեւ Թերեւս դիւանագիտական յարաբերութեանց խնդիրին մէջ: Մենք կը հետապնդենք խաղաղութեան քաղաքականութիւն մը եւ պատրաստ ենք կնքելու, քաղքենի պետութիւններու հետ, ոչ-յարձակողական փոխադարձ դաշինքներ: Պատրաստ ենք համաձայնութեան գալու զինաթափութեան հարցին մասին, այնքան որ ջնջուին բոլորովին մնայուն բանակները: Չենք կրնար ընդունիլ ստրկացնող պայմաններ: կը նախընտրենք որ այդ համաձայնութիւնները ունենան առաւել կամ նուազ որոշ ու պայծառ նկարագիր մը:

Հրեաներու ներգաղթը սահմանափակուած

Երուսաղէմի երբայերէն թերթերը կը տրտնջան թէ Հրեայի մը համար աւելի դժուար է մտնել «իր» Ազգային Օջախը, քան ոեւէ երկիր, նոյն իսկ Միացեալ Նահանգները:

Ներգաղթի մասին տրուած վերջին որոշումներուն համաձայն, Պաղեստին կրնան մտնել միայն կիներն ու փոքրահասակ տղաքը այն Հրեաներուն, որոնք նախապէս հաստատուած են Իսրայէլացիներու երկրին մէջ: Նոյնպէս Պաղեստին կրնան մտնել անոնք, որ հարուստ են: Մինչդեռ նախապէս Պաղեստին կրնային մտնել հեռաւոր ազգականներ անգամ, նոյնպէս անոնք որ 500 սղերլինի չափ գումար մը ղրամագլուխ ունէին:

Պոլսոյ ներկայ «խունկարար»ներուն դասը

Ինչպէս գրեցինք, Պոլսոյ Եղեռնադատ Ատեանին առջեւ կը դատուին այն Հրեաները, որոնք ամբաստանուած են թէ խռովութիւններ հանած են Թուրքի մը կողմէ սպաննուած հրեայ Օր. Նիէկոյի յուղարկաւորութեան ընթացքին: Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Զորեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, դատարանը ոեւէ որոշում չէ տուած, հաստատած է միայն թէ հրեայ զինուոր մը, որ ամբաստանուած էր թէ գաւազանով յարձակած է, ձեռքը երբեք գաւազան չէ ունեցած: Պատահած միակ միջադէպը այն է, որ հանրակառք մը եկած եւ կտրած է յուղարկաւորներու թափօրը: Զինեալ միջամտութիւնը կատարուած է ոստիկաններուն կողմէ, որոնք եկած էին կարգը հաստատելու հանրակառքին բացած միջադէպէն յետոյ:

Եւ սակայն ինը հրեայ բանտարկեալները կը մնան բանտ: Դատը յետաձգուեցաւ Կիրակի օրուան:

Միւս կողմէ, կը հաստատուի որ, սխալ է այն լուրը թէ Թուրքիոյ մէջ Հրեաներու ճամբորդութիւնները կրճատուած են: Հրեայ պատուիրակութիւն մը, ներկայանալով Ազգային ժողովի նախագահ Քեազիմ փաշայի, յայտնած է հրեայ համայնքին հաւատարմութիւնը, եւ փաշան պատասխանած է թէ վստահ է Հրեաներու օրինապահութեան մասին:

Հիճազի անկախութեան համար

Երուսաղէմէն կը հաղորդեն թէ Հիճազի մէջ, Սուլթան Իպնը Սուուտի դէմ շարժում մը սկսած է:

Երկու գլխաւոր կուսակցութիւններ, ազգայնականն ու ազատականը, միացուցած են իրենց ուժերը, կռուելու համար վէհապիներու տիրապետութեան դէմ, որովհետեւ անոնք չկատարեցին այն խոստումները, զորս տուած էին երկիրը գրաւելու ժամանակ: Այս շարժման հեռաւոր նպատակն է Հիճազի անկախութիւնը:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՄԵԾ ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ
ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարահիսարի եւ շրջանի *Ռազմիկ* Հայրենակցական միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ո. միութեան, Տարօն-Տուրուբերանի, Բարձր Հայքի, Սեբաստիոյ, Տրապիզոնի եւ կիլիկիոյ Հայրենակցական միութեանց, ինչպէս նաեւ Սպայից միութեան, Հ.Մ.Ը.Մ.ի եւ Հայ Արիներու:

Այսօր Շաբաթ երեկոյ ժ. 9ին, «փըթի ժուռնալ»ի սրահը 21 Rue Cadet

կը նախագահէ Ջօրջավար ՂՈՐՂԱՆԵԱՆ

կը բանախօսեն՝ ԸՆԿԵՐ Ա. ԱՄԱՏՈՒՆԻ, Պ. ԴԱՒԻԹ ԲԻԿ եւ ԱՐԾՐՈՒՆԻ:

ՎԱՂԱՆՍ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարահիսարի «Արծիւ» միութեան եւ մասնակցութեամբ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ո. Միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ-ի, Հօկի, Մալաթիոյ կրթասիրաց եւ Սէօլէօզի հայրենակցական միութեան:

Վաղը կիրակի կէսօրէն վերջը ժամը 2ին, Սինէմա Սէն Լուի սրահը:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀԱՆԴԷՍ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

«Հայ Սիրտ»ի բարեկամներու միութեան կազմութեան առթիւ վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, Le Bon Théatreի մէջ *(84 բիս Շաբ)*

ՁԱՐԹԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

կը մասնակցին Շ. ՍԱՐԵԱՆ եւ Ամասիացիներու երգչախումբը

ՄՈՒՏՔ՝ 10, 7 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Մ. Ը. Մ-ի փարիզի եւ արուարձաններու մասնաճիւղերու, կը մասնակցին 8 տեղական մասնաճիւղեր եւ Մարսիլիոյ մասնաճիւղը: 18 սեպտ. կիրակի ժամը 2ին, Stade Petit Jeanի մէջ, Porte Picpus.

ՅԱՒԵՆԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Գոյամարտ խումբի ժողովը վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին. ծանօթ հաւաքատեղին:

Հ. Յ. Դ. Աղբիւր սերոբ խումբի ընկերները ժողովը կը հրաւիրուին վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 26 Rue Blanqui K. Bicêtre Seine. Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղ կիրակի առաւօտ ժամը 10.30ին, 131 Faubourg du Temple, Belleville.

Հ. Յ. Դ. Պիյեանքուրի Զաւարեան խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

Հ. Յ. Դ. Մոնրուժի, Քաշանի եւ շրջակայքի նորակազմ «Արծիւ» խումբի ընկերները կը հրաւիրուին ընդհ. ժողովի վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 17 Rue Ampère Cachan, ընկ. Մինաս Ալթունեանի բնակարանը: կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Քրիս» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, սովորական հաւաքատեղին:

Հ. Յ. Դ. Պէլֆօռի «Վազգէն» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի ժամը 2ին, ընկեր Պալեանի բնակարանը Caserne d'Offemont· կը խնդրուի Հորիքուրի ընկերներէն եւս որ ներկայ ըլլան: Անդամատուրերը միասին բերել:

Ջ. Ե. Ո. միութեան փարիզի ընդհ. անդամական ժողովը վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին միութեան ընդհ. բնակարանը, (Ֆլորիա): Օրակարգ՝ կարեւոր:

Հ. Մ. Ը. Մ-ի կիրակի Ողիմպիականին կը մասնակցին փարիզի շրջաններու տասը մասնաճիւղի մարզիկները: Պուա Գոլմպի Հ. Մ. Ը. Մ-ի մասնաճիւղի վարչութիւնը իր շրջանի հայութեան դիւրութիւն տալու համար ողիմպիականի տոմսակները կը ծախէ, Պուա-Գոլոմպի ծանօթ ժամագործ Պ. Գառնիկ Յովհաննէսեանի խանութը:

ԹԷՈԴԻԿ՝ կը խնդրէ իր թղթակիցներէն, որ նկատի առնեն իր նոր հասցէն.— Théotig, Imprimerie «Massis» 208bis, Rue Lafayette Paris (10e), France.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի հանրածանօթ լուսանկարիչ Մանուկ Մարկոսեան վաղը կիրակի պիտի այցելէ վանանս կարեւոր խնդրոյ մը համար: Նաեւ պիտի ընդունի զանազան գործեր ընկերական, ընտանեկան խմբանկարներ եւ ակրանտիսմաններ, դիմեցէք ու գոհ պիտի մնաք:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻԻ

"ՁԱՐԼՍԹՕՆ,,
ԿԱՄ
ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ

ԴԻՆ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել Նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն, կը դրկուի մէկուկէս Ֆրանքի դրոշմանիշով թղթի փոխարէն:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Պիթլիսի Ախլաթ գաւառի Ծղակ գիւղացի Նազար Մէֆէրեան, որ Յունաստանէն Հարաւային Ամերիկա մեկնած ըլլալ կը կարծուի: Իմացնել՝ իր եղբօր՝ Agop Séférian 11 Impasse Pernant, 66 Rue Hoche Colombes (Seine), France.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Դերձակի գործառնութիւնները՝ արհեստանոցի մէջ աշխատելու համար: Դիմել՝ A. Sarkissian, 8 Chemin des Clauseaux. Ville d'Auroy (S. et O.). Հաղորդակցութեան համար Թրամվէյ Թիւ 1:

ՖԱՇՔՕԼ ԵԻԼՇԱՐՔ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

Քաշքօլի մետաքս կը ծախուի հրապարակի գինէն 5 ֆր. աժան: Դիմել՝ N. Findikian, 5 Rue Bergere. Paris (9e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

(Haut - mode) բարձր-նորոյթի գրխարկ շինող կամ սորվիլ ուզող գործաւորուհիներ: Դիմել՝ Պ. Մէվէզեանի 3 Rue Montholont: Paris. Métro Poissonnière.

ՍԱԿԱՐԱՆ
16 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	50
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	75
Թրքական Ոսկ.	L. Trq.	12	93
Թրք. ոսկի	» or	107	50
Մէճիտիէ	Médjidié	9	90
Լէվա	100 Հատ Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	30
Լիր	» » Lire	138	15
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ջուից.	» Frc. Suisse	492	—
Լէյ	100 Հատ Ley	15	80
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3420	—
»	II »	2010	—
»	III »	1670	—
Թուրքի երկ.	Lots turcs	165	—

A LA BELLE ORIENTALE

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

(CABARET ORIENTAL)

ՏՆօրէնութեամբ՝ ՊԻԻՐՀԱՆԷՏԻՆ ՊՂՏԻ

ցայտնի պարուհի եւ երգչուհի ՍԷՆԻՀԱ ՀԱՆԸՄ

իր Արեւելեան ինձէ-սազով, ամէն երեկոյ կը պարէ

Place Blanche, Le Greloth մէջ, Մուլէն - Ռուժի դիմաց

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԹՈՂՀԱՆՈՑ ՕՂԻ ՄԻՋԱԿԵՐ

ԳԻՆԵՐԸ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՊՈԼՍՈՅ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶ

3, Rue de l'Amiral Cloué, Tél. Auteuil 69-68, Métro Mirabeau

Հիւանդները կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերը

ցորեկէն վերջ ժամը 3—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

ՆՈՐ ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ ԼԵՒՈՆ ՇԱՆԹԻ ԿԱԶՄԱԾ

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԳՐԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ

ԱՒԱՋԻՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Շարադրութեան եւ ուղղագրութեան նախնական մշակում

Դպրոցական առաջին եւ երկրորդ տարիներուն համար

Գրքին նպատակն է մեր փոքրիկներուն գրել սորվեցընելը: Ա[ռաջին] երկու տարիներու ընթացքին գրել սորվիլ կը նշանակէ՝ 1) [ճ]յտակ ու կանոնաւոր գիր ունենալ, 2) ուղղագրական օրէնքներն ու [բա]ցատրութիւնները յարդել եւ 3) մեր մտքերը գրաւոր կերպով արտայայտել [ե]մբագրելու վարժութիւնը ձեռք բերել:

Առաջին կէտի յաջողութեան համար անհրաժեշտ է, որ տղան [ա]մէն օրինակը մշտապէս աչքի առաջ ունենայ եւ անոր հետեւի. քանի մը [տ]ողատող չունի: Երկրորդ կէտի յաջողութեան համար կը պահանջվի [ը]նտրութեամբ, յաջորդականութեամբ ու կրկնութեամբ տրուած [ուղ]ղագրական վարժութիւններ, որ ընթերցարանը չի կրնար ունենալ. ան ուրիշ [բա]ներ կը հետեւի: Իսկ գրաւոր արտայայտութեան ու շարադրութեան [ա]ռաջին ձեռք բերելու համար, անհրաժեշտ է, որ արտայայտուած նիւթը քաղ[ո]ղական առարկաներէն, իրենց առօրեայ կեանքէն ու շրջապատէն, [ա]նձնական հետաքրքրութենէն, պայմա՛ն մը, որ մինչեւ անգամ վատ[ա]ռ չի կրնար ընթերցարաններու շատ աւելի բարձր լեզուական ու գե[ղ]ատական թուիչքին:

Այնպէս որ գրութիւն սորվեցընելու համար, գոնէ ուսման [ա]ռաջին երկու տարիներու ընթացքին, անհրաժեշտ է առանձին կերպով մշակուած [դ]ասագիրք մը. միայն ընթերցարանով չենք հասնիր մեր ուզած [ա]րդիւնքին: Այս համոզումն է եղած հիմքը «ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ»ու [հ]ոյնմանն, իբրեւ յատուկ գործնական ձեռնարկութիւն մը գրել սորվելու [ե]ւ իբրեւ լրացուցիչ Ընթերցարաններու:

Գիրքը ունի ետեւը ամփոփ ուղեցոյց մը ուսուցչին համար, բայց [ձ]եռագիր գրութիւններ ու նկարներ նիւթին հիւսուած, նիւթերը [կ]եանքէն ու շրջապատէն առնուած փոքրիկ ամբողջական յօդուածներ [տ]ագրութեան, թելադրութեան եւ շարադրական նախապատրաստութեան [մ]ար. այլեւ ուղղագրական ձեռնարկութիւն ու դիւրացընող առանձին [կ]անոններ:

Գրքի գինն է բոլոր եւրոպական երկիրներուն համար 6ֆր. [Դ]պրոցներուն 20% զեղչ: Ճամբու ծախքը հեղինակին վրայ: Արէն պատ[վ]ական:

Նամակ ու դրամ պէտք է ղրկել հետեւեալ հասցէով՝ Mme. [B]ossian, Avenue Ed. Branly, Chaville (S. et O.) France.

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ՝

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԴՐԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐուն երկրորդ տպագրութիւնը, դասերու [ե]րրորդ ու չորրորդ տարիներուն համար, այսինքն Շարադրութեան ու [կ]անոններու հիմնական ըմբռնումները, գրաւոր ճամբով եւ հիմնուած [ի]նքնաշխատութեան վրայ:

ԱՊՈՒԽՏ

իր տեսակին մէջ առաջնակարգ եւ ընտիր միսէ պատրաստուած *ապուխտ* եւ *երշիկ* վաճառելու համար դիմել՝ կնոջ բացի ԽԱՆՋԱՏԵԱՆ եղբարց գործարանը,

KHANZADIAN FRÈRES

Chemin de Coveille, par Allauch, Marseille

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քիթ, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Արեւելեան վարպետ խոհարար *մը. հանգիստ գործ լաւ վարձատրութիւն: Դիմել՝ ճաշարան Թիլկասէրն՝ Ղ. Քէնտիրեանի, 6* Trav. du Mont dePiété Marseille.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժամագործութիւն սորվիլ ուզող կերտ մը 16-18 տարեկան պիւճէնեանի 49 Rue Fondary Paris (15e).

Գործ կը փնտռէ արեւելեան եւրոպական կերակուրներու *մասնագէտ վարպետ խոհարար մը: Դիմել՝ Յովհաննէս Խաչատուրեանի՝ 1* Rue Louis Bonnet Paris (11e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻՒՆ Արեւելեան նոր գործաւորուհիներ: I. PAPACHRISTO 44, Rue Bersart, Paris, 19 Métro Buttes Chaumont.

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
18
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1927

18 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 444

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՄԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԱՐԳ ՁԵՌՆԱԾՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Մէդրանիկի մահուան գոյժին հասած օրը, իր հայրենակիցները, նախաձեռնութեամբ Շապին Գարահիսարի Հայրենակցական Միութեան, սգահանդէս մը կազմակերպելու ձեռնարկեցին եւ հրապարակաւ յայտարարութիւնը ցրուեցին նոյն օրը։

Փարիզի հոգեւոր հովիւ Վռամշապուհ եպսկ. Քիպարեանն ալ խոստացած էր սգահանդէսին նախագահութիւնը ստանձնել։

Նախաձեռնող Մարմինը ամէն իրաւունք ունէր ինք ստանձնելու այդ պարտականութիւնը, իսկ միւս հաստատութիւններն ու կազմակերպութիւնները կը հրաւիրուէին բերելու իրենց մասնակցութիւնը, սգահանդէսին տալու համար համազգային հանդամանք։

Հակառակ այս իրողութեան, կարգ մը ներքին խմբակներ խելք կ'ընեն ոգեկոչման մահուան առջեւ ուրիշ տարբեր ձեւ մը ստեղծելու։ Անտեսելով Շապին Գարահիսարի Հայրենակցական Միութեան նախաձեռնութիւնն ու յայտարարութիւնը, անոնց որոշած քառականէն մէկ օր յետոյ կը նշանակեն երկրորդ սգահանդէս մը։ եւ առանց խօսնելու ի ենք մութին մէջ կը սողոսկին, իսկ հրապարակ կը հանեն խրտուիլակ հոգեւոր հովիւը եւ անոր անունով հրաւէր կ'ուղղեն կուսակցութիւններու և միութիւններու։

Հոգեւոր հովիւը կը դրժէ իր նախորդ խոստումը։ Պատռել կուտայ տպուած յայտարարութիւնները,— որոնց մէջ յիշատակուած էր իր նախագահութիւնը,— վճարելով այդ առթիւ եղած ծախքերը։

Հետաքրքիր չենք այս արարքին շարժառիթներուն ծանօթանալու։ Յայտնենք միայն թէ՝ այս արարքը «պատուական» հովիւին ստեղծած գայթակղութիւններուն ամէնէն անհանդուրժելին պիտի մնայ։

Մութին մէջ կծկուած նենգամիտները, ի՞նչ նպատակ կը հետապնդէին, յարգելի ոգեկոչի մը մահուան առթիւ պառակտում ստեղծելու այս անորակելի փորձով։

Հայ ժողովուրդը եւ մասնաւորապէս նոր սերունդը անոր նուիրած սգահանդէսով կ'ուզէ յարգել յիշատակը մէկուն որ օրերուն ըմբոստութեան, ժողովրդային ինքնավստահութեան և ապրելու վճռականքամքի տիպար մը հանդիսացաւ։ Անդրանիկ ամբ հաւատաւոր մը եղած էր մեր ժողովուրդի զինուած ուժի պայքարին։ Այդ համոզումին հետեւանքով էր, որ Հ. Ց. Դաշնակցութեան մէջ ըմբոստութեան եւ կռիւի յանդուգն թեւին կողմնակիցներէն մէկը եղաւ տարիներ շարունակ։ Քաղաքական գունափոխութեան ապաեները, մասնաւորապէս Ամերիկայի մէջ, Անդրանիկը հայասէր օտարներուն ներկայացուցին իբրեւ աւազակ, հինէն ի վեր հակառակ ըլլալով հերոսին համոզումներուն եւ մանաւանդ անոր զէնքի պայքարին։

Հետեւողական ըլլալու համար, այս մարդիկը պիտի փորձեն Անդրանիկը հայ ժողովուրդին ներկայացնել խեղաթիւրուած դիմագծով, իբրեւ «Զօրավար Անդրանիկ» և քանի մը տասնեակ տարիներու յեղափոխական գործունէութիւնը պիտի համարեն թիւրիմացութեան հետեւանք։ Եւ քանի որ իրենց համոզումով հայ մարտնչող սերունդին եւ անոր կռիւին հետեւանքն են հայ ժողովուրդին դժբախտութիւնները, ուրեմն հերոսը այլանդակուած դէմքով դուրս պիտի հանուի «պատասխանատու»ներու շանկէն։

Անդրանիկի աշխատանքը կը սկսի մեր յեղափոխական շարժումներու ծագման առաջին շրջաններէն եւ կը շարունակուի մինչեւ 1918 թուականի սկիզբը, այսինքն Դաշնակցութեան մարտնչող սերունդի երկունքը։ Եւ եթէ այսօր մեր ժողովուրդը յարգանք մը պիտի մատուցանէ, այդ գործունէութեան համար է, եւ եթէ մեր նոր սերունդը պիտի ներշնչուի ու դաստիարակուի, կրկին այդ շրջանի գործունէութենէն է եւ ոչ թէ անոր նահանջի եւ անգործութեան շրջանէն։

Որքան ալ նենգամիտները ուզեն խեղաթիւրել իրականութիւնը, յաջողութիւն պիտի չունենան։ Իր ազատագրութեան հաւատացող եւ իր ուժին վստահ ժողովուրդը կը հաւատայ թէ Անդրանիկ ճնաց նոյն խիզախ յեղափոխականը։

Ձիշտ այդ պատճառով ալ, այսօրուան սգահանդէսը ոչ միայն անարգ ձեռնածութիւն մըն է, այլ եւ պառակտումը խորացնելու ողբալի փորձ մը, որուն պատիւը կը պատկանի Փարիզի ռամկավար յոշերուն եւ զառամած եպիսկոպոսի մը։

Ամօթ բոլոր նենգամիտներուն։

Ա.

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԸ

Այսօր, Սեպտ. Քրքի ժանի մէջ տեղի կ'ունենայ Փարիզահայ տարեկան Ողիմպիականը։

Հանդէսը կը զուգադիպի Հ. Մ. Ը. Մ.ի Արեւմտեան Եւրոպայի Պատգամաւորական Ժողովին, որուն առաջին նիստը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ օր։

Տակաւին առիթ կ'ունենանք խօսելու այդ մասին։ Այսօրուան մրցումներուն առթիւ, կ'ուզէինք աւելորդ անգամ մըն ալ յիշեցնել, թէ մանր քէներն ու վէճերը մոռնալու, հայ մարզական շարժումը փրկելու եւ վերակենդանացնելու համար, մեծ ղեր կ'իյնայ թէ՛ անոնց որ պիտի մրցին դաշտին վրայ եւ թէ անոնց որ սրտաբաց կը վիճին Պատգմ. ժողովին մէջ։

Արեւմտեան Եւրոպայի հայ երիտասարդութեան պարտքն է յայն ոգիով շարժիլ եւ նոր ճիգով մը պայծառացնել մթնոլորտը, իր իսկ բարիքին համար։

ՎԵՐՋԻՆ ՆԿԱՐ ԶՕՐԱՎԱՐ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ

Իր սգահանդէսին առթիւ (Շաբաթ, 17 սեպտ. ժամը 9)

ՄԱՄՈՒԼ

«ՁԵՆՔ ԿՐՆԱՐ ԿԱՐԴԱԼ»

Հայ պոլշեւիկները իայատակ ուղղագրութիւն մը բերած էին Հայաստան։ Ժամանակ մը գրուեցաւ թէ պիտի դարմանուի այդ յիմարութիւնը։ Սուրխանեանի *Մարտակոչը*, քանի մը անգամ բողոքեց քարեփոխման ուշացումին առթիւ։ Ա. Մելիքեանի *Մարտակոչն* ալ կը բողոքէ, եւ ի՜նչ ժամբնակութեամբ, —բանւորներուն բերանը լեզու դնելով (4 սեպտ.).

— «*Բանւոր Օհանը շատ լրագրասէր էր։*

«*Արեւս վկայ, մի օր առանց հացի կարող եմ դիմանալ, բայց առանց թերթի՝ ոչ։ Թերթին էլ այնպիսի պահանջ է դարձել ինձ համար, ինչպէս թիւթիւնը։*

«*Սակայն վերջին ժամանակներս «նոր ուղղագրութիւն» մտցնելուց յետոյ, բանւոր Օհանը սառչեց թերթ կարդալուց, որովհետեւ նոր ուղղագրութիւնը հին ուղղագրութեան ձեւով կարդալով՝ մի քանի բառեր աղաւաղած էր արտասանում։ Շատ անդամ լաւ չհասկանալով նոր ուղղագրութեամբ գրած բառերի իմաստը, ջղայնանում էր։ Գործարանի բանւորներն էլ վերջերս շատ տխրել էին, որ աշխարհի անցուդարձից այլ եւս ոչինչ չեն իմանում։ Երբ դիմում էին Օհաննին, նա պատասխանում էր։*

— «*Ես էլ ուզում եմ բան իմանալ, բայց ի՜նչ անեմ, որ դժւարանում եմ կարդալ։ Մի այնպիսի ուղղագրութիւն հնարեցին, որ սովորելու համար դպրոց պիտի գնալ։ Վերջերս Հայաստանի կառավարութիւնը յայտարարեց որ այդ ուղղագրութիւնը նորից պէտք է վերաքննուի, բայց ահա մօտ մի տարի է անցել ու ոչինչ չի արւել։ Մինչեւ անդամ թերթի մէջ էլ այդ մասին բացատրութիւն պահանջւեց, բայց ոչ ոք ուշադրութիւն չդարձրեց։*

«*Կարծում հնդ, որ ժամանակ է այդ մասին լուրջ մտածելու։*»

Իսկ անդին, անբնթեռնելի սաւան մը, *Աորդրդային Հայաստան*, ծպտուն չի հաներ։ Որո՞ւն հոգը թէ մարդ չի կրնար կարդալ։ կը բաւէ որ կոմկուսը լուրջի թելադրէ։

ՀԱՅ ԹՄԲԱԳԻՐ ՄԸ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Ռուսիանութիւնը, շարունակելով Փարիզի մաքրագործումը, Կիրակի օր առտուան դէմ անակնկալ կերպով ձերբակալեց մօտ 60 համախոհաւոր եւ անիշխանական օտար գործիչներ՝ հայ, ռուս, մաճառ, ռումէն, իտալացի եւլն., եւ առանց պայմանաժամ ասելու որ իրենց գործերը կարգադրեն, անմիջապէս սահմանէն դուրս հանեց զանոնք։

Պերլինէն «Իւմանիթէ»ի ուղղուած 13 Մեպտ. թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ նոյն օրը Գերմանիոյ մայրաքաղաքը հասած են Փարիզէն վտարուած ինը հոգի, 5ը Ռուս, 4ը Պեսարապիացի։ Ռուսերն են՝ Երեւան Թերթին խմբագիր Եղիա Ջուբար, Փարիզի խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան ճարտարագէտ եւ պաշտօնեայ Գամպերը, Ուկրաինացի Միշել Նորիչ, Շուտաք եւ Օլչալ Օրլէնկօ։

Հեռագիրը կ'աւելցնէ.

«Այս հինգ ռուս քաղաքացիները, ինչպէս նաեւ միւս Պեսարապիացիները ձերբակալուեցան Կիրակի առաւօտ ժամը 6ին, եւ առանց արտօնութեան որ միասին առնեն իրենց անցագիրներն ու ինքնութեան թուղթերը, շիտակ տարուեցան բանտ, ուսկից հանուեցան միայն՝ մեծ դադտնապահութեամբ տարուելու համար Նոսի կ'յարանը եւ հոն վագոնի մը մէջ սեղմուեցան՝ շրջապատուած ոստիկաններու խումբէ մը։

«Պերլինի սահմանին վրայ, ոստիկանական չոկատին պետը վագոնի մը մէջ դրաւ զանոնք՝ առանց իմացնելու պէտք իշխանութեանց։ Էքս-լա-Շափէլի մէջ է միայն որ աքսորականները կրցան հաղորդակցութեան մէջ մտնել Պերլինի խորհրդային դեսպանատան հետ եւ կարողանի ոստիկանապետէն անցագիր առնել։ Պերլինի մէջ քանի մը օր բնակելու արտօնութիւն տուացան։»

ՀԱՅԻՆ ԳԻՆԸ 5 տանթիմ կ'ամժաննայ եւ Սեպտեմբեր 22էն սկսեալ քիլոն պիտի ծախուի 2 ֆր. 10ի։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՉ ԹԷ ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՅԼ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԼՏԶԻ ԽԱՂԱՐԱՆԸ ՊԻՏԻ ԿՈՂՈՊՏԷԻՆ

Երէկ ֆրատարակեցինք Ընատօլուի գործակալութեան մէկ հեռագիրը, որուն համաձայն իբրեւ 8է երեք Հայեր եւ թուրք մը դաւադրութիւն մը կազմակերպած են՝ մեծ եղեռնափորձ մը կատարելու համար։ Այս խնդրին մասին *Թարմզի* պոլսոյ Թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ 15 սեպտ. Թուականով.—

Պոլսոյ ոստիկանութիւնը բացառիկ քաջագործութիւն մը ըրաւ,—զժբախտաբար կեանքի կորուստով—պաշարելով եւ ձերբակալելով յուսահատ ոճրագործներու խմբակ մը։ Հայ մը, Միհրան Ալթունեան, որ Ամերիկա գտնուած է, պետն էր այդ խումբին, որ կը բաղկանար ուրիշ երկու Հայերէ եւ Թուրքէ մը։ Ատոնք քանի մը յանդուգն գողութիւններ ըրած էին արդէն։ Ոստիկանութիւնը երեւան հանեց որ անոնք ժողով կը գումարեն Բերայի կեդրոնը շէնքի մը մէջ եւ երէկ կէսօրէն վերջ ոստիկանական զօրաւոր ուժ մը պաշարեց տունը։

Ոճրագործներու հաւաքուած սենեակին դուռը խորտակելով ներս մտնելէ վերջ, ոստիկանութիւնը հրաւիրեց զանոնք անձնատուր ըլլալ։ Մարդիկը պատասխանեցին՝ կրակ բանալով։ Տեղի ունեցած կռիւի ընթացքին սպաննուեցան ոճրագործներէն պետը եւ ուրիշ ոստիկան մը, երկու ուրիշներ ալ վիրաւորուեցան. սպաննուեցաւ նաեւ Ալթունեան եւ իր ընկերներէն մէկը, մինչ միւս երկուքը վիրաւորուեցան։ Սենեակին մէջ գտնուեցան ռումբեր, ատրճանակներ, դիմակներ, պաշտօնական ինքնաշարժի թիւեր եւ ոստիկանական համազգեստներ։

Կ'ըսուի թէ այս խմբակը քաղաքական ոճիրներու ալ խառնուած է, սակայն այս կէտը դեռ չէ ապացուցուած։

Թանի Թղթակիցն ալ կը հեռագրէ.—

Զորեքշաբթի իրիկուն երկար հրացանաձգութիւն մը յուզումի մատնեց Բերայի թաղը։ Ոստիկանութիւնը Թոքաթլեան պանդոկին մօտ պաշարեց խումբ մը մարդիկ, որոնք կը մերժէին անձնատուր ըլլալ։ Ոստիկանները իրենց զէնքերը գործածեցին եւ ամբողջ տասը վայրկեան ատրճանակները չդադրեցան պայթելէ։ Գործողութիւնը ընդարձակ էր։

Ատեն մը կարծուեցաւ թէ քաղաքական նկարագիր ունէր։ Բայց այդպէս չէր։ Ձարագործներու խմբակ մըն էր, որ ծրագրած էր գրաւել Եըլտըզի կազինոն եւ կողոպտել խաղացողները, սնտուկը եւ դրամարկղները։ Վերջին վայրկեանին իրենցմէ մէկը մատնած էր։

Հրացանաձգութեան ընթացքին սպաննուեցան ոստիկանապետ մը եւ ոստիկան մը։ Երկու աւազակներ մեռան եւ երկու վիրաւորուեցան։ Աւազակախումբին պետը, որ սպաննուեցաւ, Ամերիկայէն նոր վերադարձած Հայ մըն էր։ Շէնքին մէջ գտնուեցաւ ամբողջ զինապահ մը, հեղձուցիչ կազով ռումբեր եւ տինամիթ։

Ամերիկեան լիգեոնը Փարիզի մէջ

Ամերիկեան Լէգէոնին սպայակոյտը, զօրավար Փըրշինկի նախագահութեան տակ Շէրպուրկէն հասաւ Փարիզ եւ դիմաւորուեցաւ խանդավառ ընդունելութեամբ մը։

Էնվալիտի կայարանը եւ շրջակաները ողողուած էին մարդկային ալիքներով։ Զինուորներու կապոյտ շղթան ժապաւէնի պէս կարգի դրած էր ամբոխը փողոցներուն երկու եզերքին վրայ։ Կայարանին առջեւ գետինը ծածկուած էր գորգերով։ Ճամբուն երկու կողմերէն ծաղիկներ՝ առուակի նման առատ ու փրփրուն, կանանչ ճիւղերու խուրձեր, դրօշակներ գոյնզգոյն, տեղ տեղ անոնց վրայ աստղեր։ Ու անհամար պատուիրակութիւններ քաղաքային, զինուորական, կին ու այր, երիտասարդ ու ծեր։

Պաշտօնական դէմքերէն՝ նախարար Փէնլըվէ ու Մարէն, մարաջախտ Փէթէն, զօրավար Կուրօ, Պուժիւ, Քիափ, Ամերիկեան գործակատարը եւ ուրիշներ կայարան եկած էին։

Երբ շոգեկառքէն դուրս ելաւ Փըրշինկ, բարի գալստեան ճառ մը խօսեցաւ պատերազմական նախարար՝ Փէնլըվէ.

— Տասը տարի առաջ, 13 յունիս 1917ին, իբրեւ պատերազմական նախարար՝ պատիւն ունեցայ ողջունելու ամերիկեան 1,400,000 զինուորները, որոնք կուգային կռուելու մեր կողքին։ Այսօր եւս, յաղթութենէն յետոյ, միշտ ի նշան մեր հաւատարմութեան ու երախտագիտութեան, կառավարութիւնս պաշտօն յանձնեց ինծի ողջունել ձեզ եւ ըսել. «Շնորհակալութի՛ւն»։

Զօր. Փըրշինկ պատասխանեց.

— Մենք եկանք կռուելու ձեր կողքին, ի նշան երախտագիտութեան այն օգնութեան, զոր մեզի ըրին Ջոշանպօն ու Լաֆայէթը։ Եւ կ'ողջունեմ Փարիզը, յանուն անոնց, որ կռուեցան այս հողերուն վրայ։

Ժողովուրդը խանդավառօրէն կ'աղմկէր։

Զօրավար Փըրշինկ եւ իր սպայակոյտը ուղղակի մեկնեցան Ընծանօթ Զինուորին գերեզմանին մօտ։ Զինուոր մը հնչեց «մեռելներուն փողը», տխուր ու սարսռալի։

Ամբողջ Փարիզ դրօշազարդուած է ամերիկեան եւ ֆրանս. դրօշակներով, յաղթական կամարն ու քաղաքապետարանի շէնքը արտակարգ կերպով լուսազարդուած են, ելեկտրազարդ կամարներ կանգնուած են մասնաւորապէս Սէն-Լազարի, Մոնփարնասի, Էնվալիտի եւ Հիւսիսի կայարաններուն առջեւ։

Ղուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Ա. ՍԱՐՅԱՆԻՆ

Ես ինձ համար որոշել էի ոչ մի բան չգրել այս մասին, որովհետև ամեն ինչ ասված է, ամեն ինչ պարզ է, ամեն ինչ հասկանալի է, ամեն ինչ ինքնին խոսում է, ամեն ինչ ինքնին գրում է, ամեն ինչ ինքնին կարդացվում է, ամեն ինչ ինքնին հասկացվում է, ամեն ինչ ինքնին ընդունվում է, ամեն ինչ ինքնին մերժ

ՀՈՒՅՍԻ ԱՎԱՐՏԻ ՎԱԳԱՆՈՎԻ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՎԱԾ ԱՌԱՋԻՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Ա. ՓԱՓԱԶՅԱՆ

Ա. ՓԱՓԱԶՅԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ ՀԱՐՅՈՒՐԸ ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ

«Ջեռնոց» է նստում փիլիսոփա Ալեքսանդր Ղազարյանը, ինչպես միշտ, ժպտերես, ինչպես միշտ, ուրախ, ինչպես միշտ, ինքնավստահ։ Ես էլ նստում եմ նրա դիմաց, ինչպես միշտ, ինչպես միշտ, ինչպես միշտ։

— Ալեքսանդր, ասա՛, ինչպե՞ս է, որ դու միշտ ուրախ ես, ինչպես միշտ, ինչպես միշտ, ինչպես միշտ։

— Ես ուրախ եմ, որովհետև ես ինձ համարում եմ ամենաերջանիկ մարդը աշխարհում։

— Ինչո՞ւ ես ինձ համարում ամենաերջանիկ մարդը աշխարհում։

— Որովհետև ես ունեմ ամենաերջանիկ կինը աշխարհում։

— Ինչո՞ւ է քո կինը ամենաերջանիկ կինը աշխարհում։

— Որովհետև ես ունեմ ամենաերջանիկ ամուսինը աշխարհում։

— Ինչո՞ւ ես դու ամենաերջանիկ ամուսինը աշխարհում։

— Որովհետև իմ կինը ամենաերջանիկ կինն է

Welcome (բարիգալուստ) վերտառութեամբ՝ երէկ Սիւրէնի գերեզմանատան մէջ հոգեհանգիստ տեղի ունեցաւ՝ ինկած 30,000 Ամերիկացիներու յիշատակին. ճառեր խօսեցան մարաջախտ Ֆոշ եւ ամերիկացի զօրավար Սէվէյճ։ Այսօր եւս մեծ թիւով Ամերիկացիներ պիտի հանդին փարիզ։ Իսկ վաղը տօնական օր յայտարարուած է, եւ մեծ զօրանցք ու հանդիսութիւններ պիտի կատարուին։

Ֆրանկեստուս յարաբերութիւնները

Խորհրդային Միութեան արտաքին փոխ-նախարար Լիթվինոֆ Մոսկուայի մամուլին կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ Ռաքովսքիի խնդրին մասին։

«Բացարձակապէս անօգուտ է կանգ առնել ընդդիմադիրներու բանաձեւին տակ Ռաքովսքիի ստորագրութիւն դնելուն վրայ։ Այդ միջադէպը արդէն փակուած է Զիչերինի եւ Ռաքովսքիի տուած բացատրութիւններով։ Ֆրանս. դեսպան Հէրպէթ ինքն ալ Զիչերինի յայտարարեց պաշտօնապէս թէ այս բացատրութիւններով միջադէպը կարգադրուած կը նկատէ։

«Ասկէ զատ Ֆրանս. կառավարութիւնը գիտէ թէ մենք միշտ պատրաստ ենք փոխադարձաբար իրարու ներքին գործերուն չխառնուելու համար մանաւանդ դադրինք մը կնքելու, թէեւ պէտք է բացարձակապէս յայտարարեմ թէ Ֆրանսայի մէջ խորհրդային գործակալներու գործունէութիւնը բնաւ տեղի չի տար այդպիսի թուղթի մը ստորագրելու։

«Առենօք Ֆրանսացիները կ'ըսէին մեզի թէ երկու պետութեանց միջեւ մերձեցումի մը արգելք հզող գլխաւոր պատճառը պաքտքերու խնդիրն է։ Բայց վերջերս կարելի եղաւ այս մասին երկու կողմն ալ գոհացնող ծրագրի մը շուրջ համաձայնիլ. այսպէս՝ Խորհրդային Միութիւնը ամէն տարի 60 միլիոն Ֆր. ոսկեդրամ պիտի վճարէ, եւ ասկէ պիտի օգտուին միլիոնաւոր Ֆրանսացիներ, որոնք ներկայիս արժէքէ ինկած ռուսական արժեթուղթեր ունին։

«Խնդիրը դեսպանը փոխելու մասին չէ։ Ֆրանքեւխորհրդային յարաբերութեանց բախտն է, որ կը վճռուի այս պահուս։ Չեմ գիտեր թէ խորհրդային միութեան Թշնամի շրջանակներն ու անոնց ենթակայ մամուլը կը մտածե՞ն արդեօք թէ ռուսական պարտքերու մասին կարելի պիտի չըլլայ համաձայնութիւն գոյացնել, եթէ ֆրանքեւխորհրդային յարաբերութիւնները լարուին, և կամ երբ երկու երկիրներու միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզուին։»

*** Նախարարական խորհուրդը երէկ Ռանպույեի մէջ գումարուեցաւ Պ. Տումէրկի նախագահութեամբ, դարձեալ զբաղելու համար Ռաքովսքիի խնդրովի ներկայութեան Պրիանի։

(Ո՛չ արտաքին նախարարութիւնը, ոչ ալ առեւտրական նախարարութիւնը տեղեկութիւն ունին թէ պոլշեւիկները մտադիր են տարեկան 60 միլիոն ֆրանք ոսկեդրամ վճարել Ֆրանսայի։)

Հակահրեական շարժում Թուրքիոյ մէջ

«Տէյլի Էքսփրէս»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ տեղական թուրք թերթերը տակաւին կը շարունակեն հրեաներուն դէմ պայքարը։ Հրեաները շատ կը վախնան որ խնդիրը փոքրամասնութեան հարցի մը կը փոխուի եւ կը վտանգէ հրեայ համայնքին շահերը։ Հրեաները իրաւունք չունին, եւ չեն համարձակիր ալ, դուրս ելլել իրենց թաղերուն սահմաններէն։ Այս վախը աւելի շատցած է կարգ մը միջադէպերու պատճառով՝ այսպէս, Թուրքերը չարդուփշուր թափեցին հրեայ խանութներու ապակիները, պոյքօթ յայտարարուած է հրէական առեւտուրին դէմ, եւ այսպէս՝ Թուրքիոյ զանազան կողմերը։

Պոլսոյ թուրք թերթերը կը յայտարարեն թէ Հրեաները Թրքահպատակ ըլլալով հանդերձ, հայրենասիրական ոեւէ զգացում չունին երկրին հանդէպ եւ կ'անգիտանան ազգին շահերն ու իտէալները։

Դատը կը շարունակուի։ Եւ սակայն, զարմանալին այն է որ, բուն ոճրագործը, հրեայ աղջկան սպաննիչը Օսման պէյ, դեռ դատի կանչուած չէ։ Բայց Թուրքերը ոչ թէ միջադէպ մը կը քննեն, այլ այս առիթով քաղաքական հաշիւներ կը մաքրեն։

Պոլշեւիկները Հիճազի մէջ

«Թայմզ» հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ վերջերս պոլշեւիկներուն կողմէ Հիճազ ղրկուած պատգամաւորութեան մը մասին։ Այս վերջինը հապճեպով ճամբայ հանուեցաւ, ուխտաւորներու Հիճազ գանուած տեղն ճիտէ հասնելու համար։ Պոլշեւիկներուն նպատակն էր արաբական շուկան ձեռք անցընել՝ աժան շաքար եւ ալիւր ծախելով։ Բոլոր մանր առեւտրականներուն վարկ բացուեցաւ՝ պոլշեւիկեան շաքարն ու հացը տարածելու համար։ Այս կերպով, անոնք յաջողեցան Հիճազի մէջ շաքարի թոնօն երեք տղերքին իջեցնել։ Նոյն մրցումը կատարուեցաւ հնդկական ալիւրին եւ քարիւղին համար։

Միւս կողմէ խորհրդային Ռուսիոյ մէջ շաքարին պակասը խիստ զգալի է եւ ժողովուրդը Լէնինկրատի ու Մոսկուայի խանութներուն առջեւ պոչ կը բռնէ շաքար գնելու համար։

Լեհաստան կը պահէ 36 յտեաններ

Լէմպէրկի մէջ սկսաւ դատավարութիւնը այն 36 ուքրայնացի լրտեսներուն, որոնք կը ծառայէին Լեհաստանի մէջ սովետներու հաշուոյն։ Այս դատը, որ հաւանաբար երկու ամիս տեւէ, մեծ հետաքրքրութիւն արթնցուցած է։

Ալպանիոյ արտաքին խաղաքականութիւնը

Ալպանիոյ Ազգային ժողովը բացուեցաւ։ Ահմէտ Զոկու ճառ մը խօսելով յայտնեց թէ Ալպանիա շուտով պիտի կնքէ առեւտրական դաշնագիրներ Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Եգիպտոսի, Թուրքիոյ եւ Ճափոնի հետ, եւ միւս կողմէ, յուսալի է որ, համաձայնութիւն մըն ալ կնքուի պապին հետ։

Օդանաւային արշաւներ

Իրլանտացի Մաք Ինթոշ, որ հակառակ վերջին օդանաւային աղէտներուն կը յամառէր կտրել ովկիանոսը, Ուրբաթ ցտեսին մեկնեցաւ Պալտոնէլի (Տբպլին) կայանէն։ Ովկիանոսին վրայ հպիւ հասած, բռնուեցաւ սարսափելի փոթորիկի մը։ Յուսահատ, ստիպուեցաւ ետ դառնալ վեց ժամ յետոյ եւ իջաւ Իրլանտայի հարաւային եզերքը։

∴ Բորնիլեոն եւ Ժիրարտօ, որոնք մեկնած էին Պուքրէշ, յետոյ Պէյրութ, նոյն գիծով վերադարձան։ Իրենց օդանաւը, մշուշի եւ անձրեւի մէջ, շարունակ հաղորդակցելով էյֆելի անթելի կայանին հետ, կանոնաւոր թռիչք մը կատարեց։

∴ Փելթիէ Տուազի Հելիոպոլիսէն մեկնեցաւ Պէնկազի։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի ընկերները 20 Սեպտ. երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին քաֆէ օ քլէր տը լա Լիւնի վերնայարկը։

Օրակարգ. Շրջանային ժողովի հարցերու քննութիւնը։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՍԳԱՇԱՆԴԷՍ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ
ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէին, վաղը՝ երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, երրորդ թաղապետարանի սրահը։ Rue Duguesclin։

ՎԱՂԱՆՈՒ

Նախաձեռնութեամբ Շ. Գարաճիսարի «Արծիւ» միութեան եւ մասնակցութեամբ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Ս. Դ. Հնչ. կուսակցութեան, Ջ. Ե. Ո. միութեան, Հ. Մ. Ը. Մ-ի, Հօկի, Մալաթիոյ կրթասիրաց, երգչախումբի եւ սէօլէօզի հայրենակցական միութեանց։

Այսօր կիրակի կէսօրէն վերջը ժամը 2ին, սիներմա սէն Լուի սրահը։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ

Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Stade Petit-Jeanի մէջ, մասնակցութեամբ փարիզի, Մարսէյլի եւ իտալիոյ հայ լաւագոյն 70 մարզիկներու։ Բոլոր հանդիսականները անձրեւէն պահպանուած են։

Հաղորդակցութեան միջոցներ՝ AY Gare du Nord - Porte de Picpus, AU Gare St. Lazare - Porte de Picpus, 81 République — Porte de Picpus, Métro Daumesnil.

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ

Ղեկավարութեամբ՝ Պ. Պ. Ե. ԹՕԼԱՑԵԱՆԻ եւ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

իր Ջ. տարեշրջանի բացման առթիւ կուտայ իր Ա. ներկայացումը 24 Սեպտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ ԺԱՆ-ԷՔԱՌԻ ԳԼՈՒԽԸ ԳՈՐԾՈՑԸ

ՀԱՅՐ ԼԸՊՕՆԱՌ

ՅՈՒԶԻՉ ՏՐԱՄ 4 ԱՐԱՐ

Եւ ԱՊԱՐԱՆՋԱՆԸ, *կատակերգութիւն 1 արար*

Կը մասնակցին՝ տիկիններ Ս. Ալիքսանեան, Ս. Նշանեան, Դ. փափազեան, Օր. Անահիտ եւ Պ. Պ. Երուանդ Թօլայեան, Տրդատ Նշանեան, վահրամ Սվաճեան եւ Արտաշէս Գմբէթեան

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ.— 25, 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ՑՈՒՇԱՏԵՏՒՐ

Շ. Յ. Դ. Գոյամարտ խումբի ժողովը այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին. Ծանօթ հաւաքատեղին։

Շ. Յ. Դ. Ադբիւր սերոբ խումբի ընկերները ժողովը կը հրաւիրուին այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 26 Rue Blanqui K. Bicêtre Seine. ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Շ. Յ. Դ. Պէլվիլի ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր կիր. առաւօտ ժամը 10.30ին, 131 Faubourg du Temple, Belleville.

Շ. Յ. Դ. Պիյեանքուրի Ջաւարեան խումբի ժողովը այսօր կիր. առաւօտ ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Շ. Յ. Դ. Մօնրուժի, Քաշանի եւ շրջակայքի նորակազմ «Արծիւ» խումբի ընկերները կը հրաւիրուին ընդհ. ժողովի այսօր կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 17 Rue Ampère Cachan, ընկ. Մինաս Ալթունեանի բնակարանը։ կարեւոր օրակարգ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի հանրածանօթ լուսանկարիչ Մանուկ Մարկոսեան այսօր կիրակի պիտի այցելէ վալանս կարեւոր խնդրոյ մը համար։ Նաեւ պիտի ընդունի զանազան գործեր ընկերական, ընտանեկան խմբանկարներ եւ ակրանտիսմաններ. դիմեցէք ու գոհ պիտի մնաք։

ԹԷՈՒԹԻԿ՝ կը խնդրէ իր թղթակիցներէն, որ նկատի առնեն իր նոր հասցէն.— THÉOTIG, Imprimerie «Massis» 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e), France.

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻՒ

"ԶԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՇԻՏԱՂ - ՇԻՏԱՂ - ՇԻՏԱՂ

ԳԻՆ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ թերթերու գործակալներուն, կը ղրկուի մէկուկէս ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ, ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ դասերու, ամէն տեսակ պաշտօնական գործերու օրինաւոր եւ ապահով ձեւակերպութեան համար դիմել ամէն օր 9—12 *ՍՎԱՃԵԱՆԻ*, 21, Rue Vivienne, Paris (2me) — Métro Bourse— Tél. Louvre 16-32.

«ՖԷՊԻԻՍ»Ի ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Կ'իմանանք թէ ծանօթ լուսանկարիչ Պ. Ցակոբ Սէմէրճեան (Ֆէպիւս), որ երկրորդ անգամ-ըլլալով գացած էր, վերադարձած է երէկ առաւօտ, այս անգամ հետը բերելով ծանօթ անձնաւորութեանցնկարներու հաւաքածոյը։ Ֆէպիւս նկարած է Ցօքի. Նանսէնը, Պ. Քրաֆֆ Պոնարը, Օր. Ռաֆէն (նշանաւոր հայասէր նկարիչ) եւ հայազգի հռչակաւոր արձանագործ Պ. Սարգիսօֆը, ինչպէս նաեւ առած է ազգերու Դաշնակցութեան ութերորդ ընդհանուր ժողովի մէկ խմբանկարը։

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ

Իլ-Սէն թէրմէնի մէջ կը բանամ ասեղնագործուհեան նոր աշխատանոց մը ուր պիտի ընդունուին շրջականերու մէջ բնակող կիներ եւ աղջիկներ։

Ամէն տեսակ ասեղնագործուհի գիտցող կամ սորվիլ ուզող, նոյնպէս իրենց տան մէջ աշխատիլ ուզող անձեր կրնան դիմել իրենց մօտ եղող աշխատանոցներէն մէկուն կամ ուղղակի ինծի։

1. Mme. Vartanoucheh, 7 Rue Raymond du Temple à Vincennes.

2. Mme. Kerkbechian, Rue du Moulin à Vent, Sarcelles (S. et O.).

3. Mme. N. Kévorkian, 66ter Allée de la Seine, a l'Ile St. Germain.

4. Mr. Keukdjian, 31 Rue Basfroi, XIe (մէթրօ Պասթիյ)։

Ժամը 8.30—9.30 եւ 1.30-2.30ին։

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Արեւելեան նոր գործ շինող գործաւորուհիներ։ Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ՍԱԿԱՐԱՆ

17 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	49
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	75
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	95
Թրք. ոսկի	» or	107	50
Մէճիտիէ	Médjidié	9	90
Լէվա 100 հատ	Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	30
Լիր	» » Lire	138	75
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ջուից.	» Frc. Suisse	492	—
Լէյ 100 հատ	Ley	15	80
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Քր. Ֆոնտիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3420	—
»	II » »	2010	—
»	III » »	1670	—
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs	165	—

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԻՐԱԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՍԷՆ - ՄԻՇԷԼԻ ՄԷՋ, 15 Rue de la Huchette

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Թերթանուշ (պաքլավա) անարատ կարագով.— Թելիք (քատայիֆ), հում եւ եփած՝ առաջնակարգ ալիւրէ, Լոքում, Հէլվա, կարկանդակ եւայլն։

Ապսպրանքները խնամքով կը կատարուին եւ առ կը յանձնուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՊԱԹԻՍԹ

15 RUE LAMARTINE, (փրթի թուռնալի քովը)

Métro: Cadet Tram. 21, 26, 28

Կ'ունենք որ իրենց բերնին համը գիտեն, թող անգամ մը այցելեն մեր հաստատութիւնը, ուր պիտի գտնեն ամենամեծ խնամքով եւ անարատ կարագով պատրաստուած ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպ. կերակուրներ եւ անուշեղէններ։

ԱՆԹԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆԵՐ

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

ՆԱԽԿԻՆ ԲԱՇԿԱՊԵՏ ՊՈԼՍՈՅ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶ

3, Rue de l'Amiral Cloué, Tél. Auteuil 69-68, Métro Mirabeau

Հիւանդները կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուբ. օրերը ցորեկէն վերջ ժամը 3—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ *ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային քթիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։*

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 8—10 եւ 1.30—8

ԲԱՇԿԱ-ՎԻՐԱԲԱԲԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին

38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)

Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտ, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ փորի արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ք. ճառագայթ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 Ֆր. արուեստական ճերմակ ակռայ 20 Ֆրանք, ոսկի քուրմ 80 Ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՔԱՆ ՖՐԱՆՔՈՎ *երթէ կ'ուզէք կատարել ձեր նաթարի, լիզ սահնակի, անցագրի, գաղթ պատճառ թիւնները՝ դիմեցէք՝*

OFFICE FRANÇAIS de RENSEIGNEMENTS

45, Rue de Laborde-:-PARIS (8e). 4րդ յարկ թիւ 20: Métro: St. Augustin

Բաց է ժամը 2էն 6.30, շաբաթ՝ մինչեւ ժամը 7։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տիկոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԿԱՐՈՒԶԻ

12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon

Փորձառու եւ մասնագէտ մանթոյի, գիշերուան եւ ցերեկուան զգեստներու։ Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ, շատ շահաւոր եւ խնամքով։

Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մասնաւոր դասընթացք մը ձեւերի համար։

Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5։ Անոնք որ կ'աշխատին եւ ժամանակ չունին, կրնան օգտուիլ։

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Ցարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis

Téléph. Provence 09-32.

ԹՂԹԱՒՃԱՌ ԵՒ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Քաշքոլ եւ իւրաքանչիւր շինուածներուն

Քաշքոլի մետաքս կը ծախուի հրապարակի գինէն 5 Ֆր. աժան։ Դիմել՝ N. Findikian, 5 Rue Bergère. Paris (9e).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

ՀԱՐԱՉ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration, Խմբագրութիւն՝ 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

20 September 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 445

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՐԸ ԻՐԵՆՑ ԳԼԽՈՒՆ

Մեր քաղած տեղեկութիւններուն համաձայն, Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհ. ժողովը կը պատրաստուի հանդիսաւորապէս թաղել Նանսէնեան ծրագիրը, որ կը քաշքշուէր ժողովէ ժողով։

Ընթերցողները ծանօթ են այդ ծրագրին։ Մասնագէտներու տեղեկագրին համաձայն, 35,000 տեսիդին հող պիտի չորցուի եւ ոռոգուի Երեւանի շրջակաները, 15-25,000 գաղթական տեղաւորելու համար։ Ոռոգման ծախք նախատեսած են 4 միլիոն 647,000 րուբլի, գաղթականներու տեղաւորման համար՝ երեք միլիոն։ Ընդհ. գումար՝ 8-10 միլիոն րուբլի կամ մէկ միլիոն սդերլին։

Տօքթ. Նանսէնի յանձնախումբը աւելի քան երկու տարիէ ի վեր ամէն դուռ զարկաւ, դրամ ճարելու համար։ Շատեր տրամադիր են պահանջուած գումարը փոխ տալու, ծրագիրը նկատելով պարզ ճարտարագործական ձեռնարկ։ Բայց, իբրեւ գործի մարդ, երաշխաւորութիւն կը պահանջեն արտասահմանի մէջ, չվստահելով խորհրդային իշխանութեան հաւաստիքներուն։

Այդ երաշխաւորութիւնն է որ չի գտնուիր։ Ազգերու Դաշնակցութեան յիսուն անդամները հազարումէկ յանձնառութիւններ ստանձնած են միջազգային ճակատի վրայ, միլիոններ տրամադրելով Աւստրիոյ, Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ, այդ երկիրներուն վերաշինութեան համար։ Բայց իրենց լեզուները կը չորնան եւ ձեռքերը կը դողդղան, երբ հարցը կուգայ Հայաստանի խեղճուկրակ մէկ միլիոնին, որ իրենց երթեւեկի եւ ժողովներու ծախքն ալ չէ։

Ազգերու Դաշնակցութեան վերջին խորհուրդը. անցեալ Յունիսին, Նորէն լսեց Նորվեկիացի բեւեռախոյզին սրտառուչ կոչը, այս ողորմելի գումարին երաշխաւորութեան համար։ Նանսէն յայտնեց թէ մեծ գումարներ ապահոված է Ամերիկայի մէջ, սակայն երաշխաւոր կը պահանջէ։ Խորհուրդը պատ ի պատ խօսքերէ յետոյ, որոշեց խնդիրը յանձնել ընդհ. ժողովին, որ ահա գումարուած է։

Ժողովը, ինչպէս ըսինք, կը պատրաստուի հանդիսաւորապէս թաղել ոռոգման ծրագիրը, նոյն իսկ առանց վիճաբանութեան ենթարկելու զայն, տրորելով նրբանցքներու եւ մասնախումբերու մէջ։

Ամէնէն առաջ, Տօքթ. Նանսէն ինքը յուսահատ է։

Ուրիշ խնդիր, եթէ հրաշք մը պատահի վերջին պահուն։

կը նշանակէ թէ՝ անոնք որ հայկական դատը գլխովին փախստականներու, գաղթականներու տեղաւորման խնդիր կը համարէին եւ կ'ուզէին փակել իբր այդ, անոնք ամէնէն դաժան ապտակին կ'արժանանան։

Այդ ճակատին վրայ առաջին տեղը կը բռնեն Երեւանի վարիչները, որոնց բթամիտ մէկ ներկայացուցիչը, Արտաշէս Կարինեան, վերջերս կծու ազդարարութիւն մը կ'ուղղէր «Խորհրդային Հայաստանի բարեկամներուն», ամփակուար Զօպանեանէն մինչեւ շնորհազուրկ Դաւիթ Անանունը եւ մոլորած քաղաքագնունիները.

— «Խորհրդային Հայաստանը այդ հատուածին կողմէ կը նկատուի իբրեւ «հայկական անկախութեան կորիզ», «ազգին հաւաքման» նպաստող կարեւոր ազդակ մը, որ կրնայ այս կամ այն չափով նպաստել «հին դատին» վերջնական լուծման»։

...«Ազգային» դատէն միանգամ ընդ միշտ հրաժարած են Խորհրդային Հայաստանի բոլոր աշխատաւորները։ («Խորհրդային Հայաստան», 16 Յուլիս)։

Այս ճակատին վրայ կը փայլին, նաեւ, յեղափոխական Թուրքերը, որոնք իրենց փառքի կատարը հասան շնորհիւ «յաղթական» դաշնակիցներուն եւ զինակից պոլշեւիկներուն, ոուս, Թուրք կամ հայ։

Բոլորը մէկ, հաւատացին թէ տապանաքար մը կը դրուի Հայկական Դատին վրայ, ծանր եւ անխորտակելի։

Իսկ իրականութիւնը բոլորովին հակառակը կ'ապացուցանէ։

Դէպքերու ընթացքը ցոյց կուտայ թէ՝ այն քարերը որ իբրեւ դամբան պիտի ծառայէին հայ ժողովուրդին, վերջը վերջը պիտի դառնան իրենց, բոլոր ուրացողներուն, դաւաճաններուն եւ Թերահաւատներու գլխուն։

Վկայ՝ բովանդակ աշխարհի անվստահութիւնը հաստատուած բռնի, արուեստական կարգուսարքին հանդէպ, եւ ապրելու, մարտնչելու, յաղթելու այն խոր հաւատքը, որ վարակած է բոլոր գաղութները, մեծէն մինչեւ պզտիկը։

Վկայ՝ «հայդուկ» Անդրանիկի մահուան առթիւ արտայայտուած անկարագրելի յուզումն ու փառաբանութիւնը, վշտահար բազմութիւնները ու Թափօրները որ լեզու հանեցին նոյն իսկ պառաւները, դիւանագէտ-ժամկոչներէն մինչեւ խոհեմութեան դասական տիպարները, աղաներն ու փաշաները.

«Անդրանիկը անյաղթելի, կը կոչուի Անդրանիկը, ուրեմն պատուհասը չկայ հայ ժողովուրդին համար»։

Ռամկավար «Պայքար»ն է որ կը պատգամէ, լսեցէ՛ք։

կը պատգամէ՝ փառաբանելով «մեր վերջին քառասնամեայ կին», ուրիշ խօսքով՝ յեղափոխական, մարտական շրջանի անհնման քաջագործութիւնները...

Լսեցէ՛ք, եւ բաղդատեցէք խօսքերը գործերուն հետ։ Շ.

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ
ՖՐԷԶՆՈՅԻ ՄԷՋ

ՍԱՒԱՌՆԱԿ ՄԸ ԾԱՂԻԿՆԵՐ ԿԸ ԹԱՓԷ ԴԱԳԱՂԻՆ ՎՐԱՅ

Ֆրէզնոյէն (Քալիֆորնիա) կը գրեն *Հայրենիքի*, ցեպտ. 7 թուականով.—

Այսօր տեղի ունեցաւ մեր ազգային մեծ հերոս Զօր. Անդրանիկի յուղարկաւորութիւնը։ Արարողութիւնները սկսան առտուան ժամը 8ին եւ վերջացան կէսօրէ ետքը ժամը 3ին։ Տիկին Զօր. Անդրանիկ արարողութեան պատասխանատուութիւնը յանձնեց Զօր. Սմբատի, հանդուցեալ հերոսին զէնքի եղբօր։

Մեռելական թափօրին առջեւէն կ'երթար զինուորական նուագախումբը, որ կը նուագէր Շոփէնի մեռելական քայլերգը։ Զօր. Անդրանիկի դագաղը իրենց ուսերուն վրայ կը կրէին հերոսին բանակին մասնակցող կամաւորներ, որոնցմէ մէկը կ'առաջնորդէր նժոյգ մը՝ սանձէն բռնած։ Ժամը 9ին դագաղը հասաւ Հայ Առաքելական եկեղեցին, ուր հազարաւոր Հայեր Ֆրէզնոյէն, Լոս Անճելէսէն, Սան Ֆրանսիսկոյէն եւ թէ Քալիֆորնիոյ տարբեր քաղաքներէն եւ վայրերէն, հաւաքուած էին իրենց վերջին յարգանքը մատուցանելու սիրեցեալ հերոսին։ Եկեղեցին խռնուած էր։ «Ասպարէզ»ի խմբագրատան եւ եկեղեցիին միջեւ տարածութիւնը լեցուած էր խուռն բազմութեամբ մը, որ առիթ չունեցաւ եկեղեցի մտնելու։

Ֆրէզնոյի Քաղաքապետն ու Ոստիկանապետը ներկայ էին։ Ներկայ էր նաեւ Բրիտանացի հարիւրապետ՝ Տալթըն, որ ծառայած էր Հայաստանի մէջ եւ անձամբ կը ճանչնար հանդուցեալ զօրավարը։

Կրօնական արարողութենէն ետք, հանրութեան թոյլտուութիւն եղաւ վերջին անգամ տեսնելու հերոսին մարմինը։ Ասիկա տեւեց ամբողջ ժամ մը, մինչ նոյնատեն զինուորական նուագախումբը կը հնչեցնէր մէկէ աւելի եղանակներ աւուր պատշաճի եւ խոր տպաւորութիւն կը թողուր ներկաներուն վրայ։

Երբ Զօր. Անդրանիկի դագաղը տարուեցաւ Արարատ դերեզմանատունը, սաւառնակ մը, յանուն Ֆրէզնոյի Հայ Երիտասարդներու Ակումբին, երկինքէն սկսաւ ծաղիկներ թափել սիրեցեալ հերոսին վրայ։

Օրուան երեք դամբանական խօսողները եղան Զօր. Սմբատ եւ հարիւրապետներ՝ Շիշմանեան եւ Պոնափարթեան։ Զօր. Սմբատ, որ հագած էր հազարապետի համազգեստ, շատ կարճ խօսեցաւ եւ զգայուն բառերով ըսաւ թէ Անդրանիկ յեղափոխական էր ու զինուորական, հետեւաբար անոր զէնքի եղբայրներուն իրաւունքն ու պարտականութիւնն էր միանգամայն ըսել հրաժեշտի վերջին խօսքը։ Սմբատ յետոյ բացաւ դագաղը եւ յանուն իր ընկերներուն եւ զէնքի եղբայրներուն համբուրեց հանդուցեալ զօրավարը։

Հարիւրապետներ Շիշմանեան եւ Պոնափարթեան պարզեցին հանդուցեալ հերոսին յեղափոխական եւ զինուորական կեանքը։ Ապա հրաւիրեցին բոլոր ներկայ Հայերը առաջ տանելու այն դործը, զոր կիսատ կը թողուր Անդրանիկ —Հայաստանի Անկախութիւնը։

Դագաղը ծածկուած էր բազմաթիւ ծաղկեպսակներով, որոնց ամէնէն յատկանշականն ու ուշադրաւն էր Հ. Ց. Դաշնակցութեան զինանշանը, ոսկեզօծ կարմիր, սպիտակ եւ կանանչ գոյներով, եւ «Անմահ Հայդուկին» խորագրով։

Դամբանական ճառերէն ետք, Զօրավար Սմբատ զինանշանները դրաւ հերոսին դագաղին վրայ եւ վերջին անգամ լուսանկարուեցաւ իր ընկերոջ հետ։ Միացեալ Նահանգներու բանակէն հազարապետ Լէյսէլ կատարեց զինուորական պատիւները։ Եւ ասիկա վերջ դրաւ արարողութեան։

Ժողովուրդը մեկնեցաւ արտասուաթոր աչքերով։ Տիկին Անդրանիկի վիճակը ամէնէն սրտայոյզն էր։

*** Լուրի մը համաձայն, Անդրանիկի մարմինը զմռսելէ յետոյ Հայաստան պիտի փոխադրուի Տիկին Անդրանիկի կողմէ, եթէ կառավարութիւնը արտօնէ. այլապէս պիտի փոխադրուի Պուլկարիա, իր քրոջ գերեզմանին քով թաղուելու, որովհետեւ ան իբր մայր խնամած էր Անդրանիկը մանկութենէն ի վեր։

*** Անդրանիկի զէնքի ընկերներէն Զօր. Սեպուհ հետեւեալ հեռագիրը ուղղած է, հերոսին մահուան լուրը առած ատեն.

«Արտասուեցի երբ հեռագիրները գուժեցին Անդրանիկի մահը։ Գարահիսարի սէգ առիւծը, որ տասնեակ տարիներ սաւառնեցաւ Սասունի լեռներուն վերեւ եւ մահուան սարսափը սփռեց թշնամիներուն՝ չկայ այլ եւս։ Երկար տարիներ զէնքի ընկեր եղանք միասին, լաւ ու վատ օրեր անցուցինք միասին եւ մեր աչքին առջեւ հազարաւոր ընկերներ նահատակուեցան, բայց միշտ հետեւեցանք այդ թարմ շիբխիններուն՝ մեր ազգային գերադոյն իտէալը հետապնդելու։ Բայց, աւա՛ղ, քանի մեր կեանքերը երկարեցան, արքա՛ն ալ փոխուեցան տեսակէտները, եւ մենք, վերջին տարիներս, գրեթէ մոռցած զիրար, քալեցինք բաժնուած ճամբաներով։

«Այսօր, երբ զէնքի ու ֆէտայի ընկերոջս մահը կը լսեմ, կը մոռնամ ամէն ինչ եւ ծունկի կուգամ ու կը խոնարհիմ այդ անբիծ, մաքուր ու անարատ շիրմին առջեւ։

«Ֆէտայի Անդրանի՛կ, նպատակակէտդ էր թաղուիլ հոն, ուր ինկած էին քու զէնքի ընկերները, սակայն բախտը չկամեցաւ։

«Այլ կուգայ ժամը մեր վերջնական ազատութեան եւ այն ատեն քու գաղափարի ընկերները կը փոխադրեն քու ճաիւնները դէպի այն չքնաղ երկիրը, որուն համար տարիներ զէն ի ձեռին պայքարեցար։»

*** Փարիզի Սգահանդէսին նկարագրութիւնը՝ վաղուան Թիւով։

ԴԺՈՒԽԱՅԻՆ ՄԵՔԵՆԱՅԻ ՊԱՅԹԻՒՆ

Կէվկէլիի մէջ պանդոկի մը պատշգամին առջեւ դժոխային մեքենայ մը պայթեցաւ։ Պայթումէն հրդեհ ծագեցաւ իբարու կից երկու պանդոկներէ։ Եօթ հոգի վիրաւորուեցան։ Եղեռնափորձին դիակը ծանօթ չէ։ Ոստիկանական քննութեանց համաձայն խնդիրը քաղաքական բնոյթ ունի։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՔՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ

Ոստիկանական տեսչութիւնը առանց դադարի կը շարունակ «անբաղձալի» օտարներու մաքրագործումը։ Բազմաթիւ ոստիկ նապետներ փարիզի եւ արուարձաններուն մէջ գիշերային խու գարկուըիւններ կատարեցին դարձեալ։ 6րդ. թաղամասին մէ հարցաքննեցին 60 հոգի։ Ցորսը ձերբակալուեցան։ 13րդ թաղամասի մէջ 250 հոգիի ինքնութեան թուղթերը քննուեցան, երեք հոգի ձեր բակալուեցաւ։

18րդ թաղամասին *Կրանտ Քառիէր* թաղին մէջ 14 հաստատու թիւններ խուզարկուեցան. 500 հոգի հարցաքննուեցան։ *Կութ-ա'Օ* թաղին մէջ 800 հոգի հարցաքննուեցան. 60 ձերբակալութիւն։

Անիէրի, ժէնվիէլիի եւ Լա կարէնի պանդոկներէն եւ սրճարան ներէն ձերբակալուեցան ինքնութեան թուղթ չունեցող 10 օտարա կաններ։ Ֆոնթրէօյի մէջ 400 հոգի, 22 ձերբակալութիւն։ Սէն ցրնի մէջ 14 ձերբակալութիւն, փանթէնի մէջ քննեցին 50 հոգի, 15 հոգ ձերբակալուած։

Վերջին երկու օրուան մէջ ընդամէնը 3000 հոգի հարցաքննուա եւ 177 հոգի ձերբակալուած են, 60ը արուարձաններուն մէջ։

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԲՌՆՈՒԵՑԱՆ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ

Պոլսոյ Թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտան անց եալ Ցորեքշաբթի օր բերայի մէջ աւազակախումբի մը եւ Թուր ոստիկանութեան միջեւ տեղի ունեցած ընդհարումին մասին.—

Ոստիկանութիւնը տեղեկացած ըլլալով որ կարգ մը անձե դաւադրական նպատակներ կը մնուցանեն, ամիսէ մը ի վե հետապնդումներ կատարած եւ յաջողած է երեւան հանել դա ւադիրներուն հաւաքավայրը։ Ոստիկանական քննութիւնը հա տատած է թէ դաւադիրները սենեակ մը վարձած են Բերա, ել րոզդութեան եկեղեցիին մօտերը, Թատրոն փողոց, Բէսաֆ ափարթըմանին մէջ, ուր կը հաւաքուէին խորհրդակցութիւն ներ կատարելու համար։

Այս ա արագան ստուգելէ յետոյ, ոստիկանական պաշտօն եաներ վարձած են դաւադիրներու սենեակին կից 4 սենեակ ները, մօտէն հետեւելու եւ հսկելու համար դաւադիրներու վրայ եւ յաջողած են յանցանքի վրայ բռնել զանոնք։ Այս առ թիւ տեղի ունեցած ընդհարումին հետեւանքով երկու ոստի կաններ սպաննուած են։ Մեռնող ոստիկաններն են ոստիկանա կան տնօրէնութեան ոճիրներու ճիւղի պետ աւագ քոմիսէր Մուամմէր Ճավիտ եւ աւագ քոմիսէր Հիւսնի պէյերը, որոն մահը վայրկենական եղած է։ Առնցմէ զատ, վերաւորուած աւագ քոմիսէր Օսման պէյ, որ փոխադրուած է Շիշլիի հի ւանդանոցը։

Միւս կողմէ սպաննուած են նաեւ հրոսախումբին պետ Մէրճան Ալթունեան եւ ընկերը Յովհաննէս։ Առնցմէ զատ վտանգաւոր վէրքեր ստացած են նաեւ հրոսախումբին երկրոր անդամը Մուրատ, դարձեալ Հայ մը, եւ չորրորդ անդամը, Հա սան Րէճայի։ Այս երկու դաւադիրներն ալ փոխադրուեցան հի ւանդանոց։

Թուրք Թերթերու համաձայն, դաւադիրներու պետը Ա Թունեան Մէրճանն է, որ ասկէ առաջ պարսիկ մը սպաննա ըլլալով, 6օթը տարի բանտարկութեան դատապարտուած, բայ յաջողած է Ամերիկա փախչիլ։ Ամերիկայի մէջ գաղտնի ոստի կանի պաշտօն կատարած է եւ աշխատած է Շերլօք Հոլմս հետ։ Հրոսախումբին երկրորդ անդամը Յովհաննէս կը կոչուի, մականունը յայտնի չէ. ստուգուած է միայն որ վտահա բաւ մըն է եւ հեղինակը ուրիշ կարգ մը չարագործութիւննե րուն։ Գալով երրորդ Հայուն, որու անունը միայն յայտնի է Մուրատ կըկոչուի, կ'ըսուի թէ հնակարկատ մըն է։ Ուրիշ տե ղեկութիւն չկայ իր մասին։ Արդէն վտանգաւոր կերպով վիրաւո ուած եւ հիւանդանոց փոխադրուած է։ Դաւադիրներու չոր րորդ անդամը Հասան Րէճայի եւս վիրաւորուած եւ հիւանդա նոց փոխադրուած է։ Յիշեալը ասկէ առաջ ծառայած է Իզմի րի մէջ իբրեւ մաքսային ոստիկան։

Ի՛նչպէս փակուեցաւ Երլտրզի խաղարանը

Պոլսական Թերթերը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտա Երլտրզի խաղարանին փակման մասին.—

Պոլսոյ ընդհանուր դատախազ Նազիֆ պէյ իր երեք օգնա կաններուն՝ Պէհչէտտին, Սէլահէտտին ու Ձէմիլ պէյերու բաւականաչափ ոստիկաններու ընկերակցութեամբ երկու շաբթի գիշեր Երլտրզի պալատը այցելելով հրամայեց փակ խաղարանը։ Նազիֆ պէյ նախ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները կտրեց, որպէսզի խաղարանի դռնապանները տեղեկութիւ չկարենան հաղորդել վարձակալին կամ խաղացողներուն։ Ձ տոյ ուղղուեցաւ խաղասրահ եւ հրամայեց դադրեցնել խաղերը Այդ պահուն, 80ի մօտ կիներ եւ այրեր խաղի երեք սեղանն րուն շուրջ հաւաքուած իրենց բախտը կը փորձէին։ Ընդ դատախազի երեք օգնականները իսկոյն գործի լծուելո ճշտեցին խաղացողներուն ինքնութիւնը եւ անոնց հասցէները առին։ Միւս կողմէ գրաւուեցան նաեւ սեղաններուն վրա գտնուող 20 հազար ոսկի արժէքով ֆիշերն ու դրամարկղերու մէջ գտնուող 2900 ոսկիի գումարը։ Տիրող շփոթութենէն օ տուելով, արկղակալը փորձեց 3100 ոսկի փախցնել, սակայ ոստիկաններու կողմէ տեսնուելով ձերբակալուեցաւ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ

ԻՍԿ ՀՅՈՒՍՆՍԿԱՆԸ

Ներքեւս տպագրեցնում ենք թղթ. Գոնչի առաքած նամակը, որ նոյեմբերի 15-ին (նոյեմբ. այս նոյեմբերիսկ իր նշանակած վերադարձի օրից) արդեն մի ամիս է անցել, բայց դեռ ոչ մի պատասխան չի ստացել։ Ինչպէս տեսնում ենք, Գոնչը ոչ միայն ինքն է ուզում գնալ Ամերիկա, այլ նաեւ իր ընկերներին է կանչում։ Ինչո՞ւ են նրանք այդքան ուզում գնալ Ամերիկա։ Ինչո՞ւ են նրանք ստիպված լքում իրենց հայրենիքը

ՅՈՒՍԱՍ ՀԱՅՈՑՈՒ ՎԱՂՎԱԾՈՎԻ

ԵՒՐՈՊԱՑՒ ՄԸ

ԿԱՐԴԱՑԵԱԼ ՄԵԿ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԶՈՐԱՎՈՐ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԵԱՆ

Ս ա ն ո ւ ց

Ա. Ա. Ա.

Կարգ մը խաղամոլներ Նազիֆ պէյի դիմելով, խնդրեցին որ իրենց ձեռքը գտնուած ֆիշերը ղրամի վերածելու արտօնութիւն տրուի, առարկելով թէ տուն վերադառնալու ղրամ չէ մնացած իրենց գրպանը։ Շուարած կին մը նոյնը կը կրկնէր։ Ընդհ. դատախազը պատասխանեց թէ չի կարծեր թէ տիկին մը առանձին հոն եկած կրնայ ըլլալ. իրեն ընկերացող այրը պարտաւոր է մինչեւ տունը ընկերանալ անոր։ Ընդհանուր դատախազը խաղարանին մէջ հանդիպեցաւ այնպիսի անձերու, որոնց նիւթական վիճակը թոյլատու չէ նման վայրեր յաճախելու. ասոնցմէ զատ տեսնուած են նաեւ պետական պաշտօնեաներ։ Արդէն խաղացողներուն մեծամասնութիւնը թուրքերէ եւ Թրքահպատակներէ կը բաղկանային։ Խաղացողներու անուններն ու հասցէները առնուելէ յետոյ, դրամներն ու ֆիշերը դրամարկղներու մէջ գետեղուելով կնքուեցան։ Պատրաստուեցաւ տեղեկագիր մը, որ ֆրանսերէնի թարգմանուեցաւ եւ Մարիօ Սէբա կարգ մը վերապահումներով ստորագրեց։ Ասոր վրայ ընդհ. դատախազը իր հետեւորդներով հեռացաւ խաղարանէն, յայտարարելով թէ խաղամոլները ազատ են իրենց տուները վերադառնալու։

ընդհ. դատախազ Նազիֆ պէյ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է Թերթերուն, պարզելու համար փակման պատճառները.—

«Բախտախաղը օրէնքով արգիլուած է. տեղեկացայ որ Մարիօ Սէբայի սրահներուն մէջ բախտախաղ կը խաղան, որուն հետեւանքով շատ մը թուրք կիներ վճացած կամ փճանալու վրայ են։ Այս պայմաններուն մէջ օրինական պարտականութիւնս կատարեցի։ Բնականաբար օրինական հետապնդումներ պիտի կատարեմ բախտախաղ խաղացողներուն դէմ։ Պոլիս քաղաքին համար հասոյթի աղբիւր մը ապահովելու եւ երկրին տնտեսութեան զարկ տալու համար, Պ. Մարիօ Սէբայի արտօնութիւն տրուած էր քաղաքակրթական պահանջները լրացնող սրահ մը բանալ, պայմանով որ միմիայն օտար զբօսաշրջիկներ յաճախեն հոն։ Մինչդեռ Պ. Մարիօ Սէբա այս արտօնութիւնը երբեք չէ գործադրած, եւ ընդհակառակը Ելլոզը հասարակ խաղարանի մը վերածելով միայն թուրքերը կողոպտած է եւ հակառակ իր յանձնառութեան ո եւ է ձեռնարկ չէ կատարած օտար զբօսաշրջիկներ բերելու համար։ Կասկած չկայ որ երկրին համար ճնասակար հաստատութեան մը փակումին արգելք չիկրնար ըլլալ պայմանագրութիւն մը, որուն ո՛չ ոգին ո՛չ ալ տառը յարգուած է։ Այս պատճառով մեծ յոյս ունիմ թէ պատկան դատարանը պիտի չկնքէ խնդրոյ առարկայ պայմանագրութիւնը։ Խաղացողներուն մեծամասնութիւնը թուրքեր եւ թրքահպատակներ էին։ Հակառակ իր ստանձնած պաշտօնական յանձնառութիւններուն, Պ. Մարիօ Սէբա թոյլ տուած է որ պետական պաշտօնեաներ բախտախաղ խաղան. այս պարագան անհերքելի կերպով հաստատեցինք երկուշաբթի գիշեր։ Նոյն իսկ, խաղացողներուն մէջ զպրոցական տղաներ եւ սափրիչի աշակերտներ տեսայ։

Ամերիկացի Լեգէոնականներու օրը

Փարիզ երեք օրէ ի վեր տօնի մէջ է, պատուելու համար Ամերիկացի լեգէոնականները։ Կիրակի առաւօտ Փարիզի կաթոլիկ, բողոքական եւ հրեայ եկեղեցիներուն եւ ժողովարաններուն մէջ արարողութեանց ներկայ եղան լեգէոնականները։ Նօթրը Տամի մայր եկեղեցիին մեծ երգեհոնը անոնց ի պատիւ նուագեց ամերիկեան ազգային երգը՝ «Աստղազարդ դրօշը»։ Բոլորեկեղեցիներուն մէջ ալ անգլիերէն քարոզներ խօսուեցան։ Կէսօրէն վերջ զանազան հանդէսներ կ'ատարուեցան։ Ժամը 5.30ին յաղթական կամարին տակ զօրավար Կուռօի նախագահութեամբ հանդիսաւոր ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ, մասնակցութեամբ նախկին զինուորականներու 496 ընկերակցութեանց։ Անծանօթ զինուորին մշտավառ կրակը վառեց ամերիկացի հրամանատար Սէվէճ։ Իրիկունը փալէ տ'Օրսէյի սրահներուն մէջ կառավարութեան կողմէ հացկերոյթ մը տրուեցաւ, նախագահութեամբ փուանքարէյի եւ մասնակցութեամբ բոլոր նախարարներուն։ Ներկայ էին 560 հոգի։ Ճառեր խօսեցան վարչապետը, արտաքին ծովային եւ պատերազմական նախարարները։

Ամերիկացիներուն կողմէ խօսեցան զօր. Փըրշինկ եւ հրամանատար Սէվէյճ։ Գիշերը լուսավարութիւններ եղան մեծ պուլվարներու վրայ, եւ Օփերայէն մինչեւ՝ Քօնքորտ, Շան'զ Էլիզէ եւ Էթուալ։ Այս վերջինը երէկ գիշեր մասնաւոր լուսարձակներով լուսազարդուեցաւ։

Երէկ առաւօտ ժամը 9ին Թրոքատէրոյի ընդարձակ սրահին մէջ ամերիկեան լեգէոնի համաժողովին բացումը կատարուեցաւ, մեծ խանդավառութեան մէջ։ Խօսուեցան զանազան ճառեր։ Բացման ճառը խօսեցաւ Ֆրանսայի ամերիկեան լեգէոնին հրամանատար Ճիւլիըն Թոմաս։ Փարիզի ամերիկեան դեսպանատան գործակատար Հուայթհաուզ կարդաց դեսպան Մայրըն Հէրրիքի ուղղած պատգամը։ Կէսօրէն վերջ ժամը 1,30ին եղեռնայի հրապարակէն լեգէոնականներու թափօրը ճամբայ ելաւ դէպի էթուալ, ուսկից հետեւելով Շան'զէլիզէի պողոտային, Մաւլէնի, Օփէրայի եւ Ռիվոլի փողոցի ճամբով հասաւ քաղաքապետարանի եւ Նօթրտամի հրապարակը։ Գիշերը մեծ լուսավառութիւններ կատարուեցան։

Անգլիական յարաբերութիւնները

«Ուէսթմինսթըր Կազէթ»ի դիւանագիտական աշխատակիցը կը գրէ թէ մօտ ատենէն խորհրդային կառավարութիւնը պիտի փորձէ բանակցութիւններ սկսիլ՝ Ռուսիոյ եւ Անգլիոյ միջեւ բնականոն յարաբերութիւններ վերահաստատելու նպատակով։ Բանակցութեանց հիմ պիտի ծառայէ անգլիացի պահանջատէրերու առնելիքները, որուն փոխարէն պոլշեւիկները կը յուսան Անգլիային փոխառութիւն մը կնքել՝ նպաստաւոր տոկոսով, ռուսական ճարտարարուեստին զարկ տալու համար։ Ներկայիս կէս-պաշտօնական ձեւով կարծիքները կը շօշափուին։

Հոկտեմբերէն վերջ, որու ընթացքին պոլշեւիկ իշխանութիւնները զբաղած պիտի ըլլան Ցեղափոխութեան տասնամեակի տօնակատարութեամբ, գործը պիտի հետապնդուի լրջօրէն։

Ֆրանսա չի խզեր Ռուսիոյ հետ

Նախարարական խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ զբաղեցաւ դեսպան Ռաքովսքիի եւ առհասարակ խորհրդային միութեան հետ Ֆրանսայի յարաբերութեանց խնդրով։ Ժողովէն վերջ հաղորդուած զեկոյցին մէջ կ'ըսուի թէ որոշուեցաւ չպատասխանել խորհրդային միութեան կողմէ առաջարկուած ոչ-միջամտութեան դաշինքին, քանի որ անիկա 1924 հոկտ. 29ին արդէն բացարձակ եւ անպայման յանձնառութիւն ստանձնած է չմիջամտելու Ֆրանսայի ներքին գործերուն եւ ֆրանսական կառավարութիւնը իրեն կը վերապահէ հակել անոր դատաստանի վրայ։

Միւս կողմէ, նկատելով որ դիւանագիտական յարաբերութիւնները խզելու համար ներկայիս ոեւէ արդարացուցիչ պատճառ չկայ, նկատի առաւ ոչ-յարձակողական դաշինք մը կնքելու ռուսական առաջարկը, որ կը համապատասխանէ իր քաղաքականութեան, ինչպէս նաեւ Արեւելքի իր դաշինքներուն ապահովութեան պէտքին։ Հետեւաբար, պաշտօն կուտայ արտաքին նախարարին՝ վարել այս բանակցութիւնը, նախապէս ապահովելով զայն կարելի դարձնելիք բոլոր պայմանները։

*** Խորհրդային թերթերը շատ ուրախ են այս առթիւ։ «Իզվեստիա» կը գրէ թէ «նախարարական խորհուրդին հրատարակած զեկոյցը առաջնակարգ տեղ կը գրաւէ ո՛չ միայն ֆրանքեւխորհրդային յարաբերութեանց, այլ նոյն իսկ վերջին ժամանակներու եւրոպական յարաբերութեանց պատմութեան մէջ։» Ու կ'եզրակացնէ. «կարճ բայց սաստիկ փոթորիկէ մը վերջ, ֆրանքեւխորհրդային յարաբերութիւնները առին բնականոն երեւոյթ մը, որ լայն հեռանկարներ կը բանայ անոնց զարգացման եւ տարածման համար։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի ընկերները այսօր երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին քաֆէ օ քէէ տը լա Լիւնի վերնայարկը Մէթրօ Խթալի։

Օրակարգ· Շրջանային ժողովի հարցերու քննութիւնը։

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի փարիզի ֆութպոլի Ա. խումբը պիտի մրցի ֆրանսայի ախոյեան OLYMPIQUE DE MARSEILLE-ի դէմ սեպտեմբեր 25ին Մարսիլիոյ մէջ։

ՓՕՆ ՏԸ ՇԷՐԻՒԻի վիճակահանութենէն շահած թիւերնեն.-671, 119, 94, 623, 490, 97, 679, 553. 280, 313, 5, 13, 243, 791, 99, 81, 525, 184, 305, 127։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ, Դարձ.—503.50 ֆր.։
Ֆուռմի, Ս. Դ.— 35։
Լիոն, Ե. Ա.— 102 ֆր.։
Թուլոն, Կ. Փ.— 35։
փարիզ, Ղ. Ե.— 35։
Մարթիկ, Յ. Գ.— 30։
Նիս, Մ. Լ.— 70 ֆրանք։

ԿՈՉ ՏԻՎՐԻԿՑԻՆԵՐՈՒ

Տիվրիկի ու շրջակայից մաս մը հայրենակիցներ, Մարսէյլի մէջ կազմած ըլլալով «Տիվրիկի ու շրջակայ դիւղերու Հայրենակցական միութիւն» մը, կը խնդրուի, Ֆրանսա եւ արտասահման գտնուող Տիվրիկցիներուն մասնակցութիւնը բարոյապէս եւ նիւթապէս։

Միութիւնը կազմած է արդէն իր առաջմեայ վարչութիւնը Ատենապետ՝ Յտեփան Բէիսեան, Ատենադպիր՝ Արտաշէս Կուլիկեան, գանձապետ՝ Երուանդ Զարդարեան։ Թղթակցութիւնները դրկել՝ A. Dogramadjian, Avenue Valbarelle, 16, Bd. Monplaisir, Marseille (France)։

ՄԵԾ ՆՈՐ-ԳԻՒՂԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Մարսէյլի մէջ յուլիս 24ին կազմուած է Պրուսայի մեծ-Նոր-Գիւղի Հայրենակցական միութիւնը։

Մայր Գիւան՝ Նախագահ Տօքթ. Սէվէճեան, քարտուղար Պր. Ց. կաճտոդեան։ վարչականդամներն են, Տօքթ. Բագըճեան (Ատենապետ), Ս. Պետիկեան (Ատենադպիր), Ն. Պըչգըճեան, Ն. Հէլվաճեան, Գ. Բագըճեան, Հ. ցարուխիւնեան, եւ Ա. ցովհաննէսեան։ կոչ կ'ընենք բոլոր երկիրներու հայրենակիցներուն որ համապատասխան մասնաձիւղեր կազմելով կապ հաստատեն կեդրոնական վարչութեանս հետ։ Հասցէ՝ Docteur Rakedjian, 61 Rue Bernard du Bois, Marseille.

Կեդր. վարչութիւն

ԼԻՈՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸԸՐ

Որոշուած ըլլալով մինչեւ Մեպտ. 21 Դշ. երեկոյ երկարաձգել ազգ. տուրքի արձանագրութեան պայմանաժամը, Ընտրողական Յանձնախումբը կը փութայ հրաւիրել Լիոնի եւ շրջակայից ընտրող հայ համայնքը, որպէս զի մինչեւ նոյն թուականը մասնակցի արձանագրութեան եւ ապա ի գործ դնէ քուէարկութեան իրաւունքը, որուն ժամանակը պիտի ծանուցուի յատուկ ազդով։

(Կնիք)

ՄԱԿԱՐԱՆԸ գոց էր երէկ՝ օրուան տօնին պատճառաւ։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻ

"ԶԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ

ԴԻՆ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն։ կը դրկուի մէկուկէս ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն։

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

Բ. ՏԱՐԻ 1928

Յառաջիկայ Նոյեմբերի սկիզբը լոյս կը տեսնէ «Յունահայ Տարեգիրք»ի Բ. տարին, գրական, գեղարուեստական, թարգմանչական, դիտական, ազգագրական, ուսումնասիրական բաժիններով։

Տարեգիրքին համար յատկապէս պատրաստուած է երկարաշունչ ուսումնասիրութիւն մը, Զմիւռնիոյ եւ Զմիւռնահայ գաղութի մասին։

Աշխատակիցներու ցանկին մէջ կան յայտնի գրագէտներ։ Թարգմանութիւններ օտար տաղանդաւոր գրողներէ։ կը հրատարակէ նաեւ 925—26—27 տարեշրջաններուն, Փարիզի նկարչական ցուցահանդէսներուն մէջ ցուցադրուած եւ մրցանակներու արժանացած տասնեակ մը նկարներ եւ գրական ուսումնասիրութիւններ Դ. Վարուժանի, Մ. Զերդոի եւ Նահապետ Քուչակի մասին։

Հասցէ՝ Journal NOR OR 18 Vouli Athènes.

Գնաւճառ. — Ապագրանքներ կ'ընդունուին։

ԹԷՕԴԻԿ կը խնդրէ իր Թղթակիցներէն, որ նկատի առնեն իր նոր հասցէն.— THÉOTIG, Imprimerie «Massis» 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e), France.

ՖԱՇՏՕԼ ԵՒԷՇԱՐՔ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

Քաշքօլի մետաքս կը ծախուի հրապարակի գինէն 5 ֆր. աժան։ Դիմել՝ N. Findikian, 5 Rue Bergère. Paris (9e).

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Վարձու են պարտէզով օդաւէտ սենեակներ եւ պզտիկ ափարթմանններ։ Հասցէ՝ 20 Rue de Bezons a Courbevoie։ Հաղորդակցութեան լաւ միջոցներ ամէն տեղի համար։

Կ'ուզուի ֆամագործութիւն սորվիլ ուզող աշկերտ մը 16-18 տարեկան։ Դիմել՝ Պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).

ԴԵՐՁԱԿ ԼԵՒՈՆ ՊԻԼԷԶԻԿՃԵԱՆ

կը ծանուցանէ իր յաճախորդներուն թէ իր նախկին դէն փոխադրուած է՝
57 RUE CLIGNANCOURT, Métro: Château Rouge կամ Barbès
Ձեր ձմեռուան հագուստը ապսպրելէ առաջ, անգամ դիմեցէք իրեն, ետքէն չգոջալու համար։
Ձեւի անմնման շիքութիւն.— վերջին նորաձեւութիւն։ Մաքուր կար.— Ֆոկուն եւ ճաշակաւոր կերպասներ
ԱՅՍ ԲՈԼՈՐԻՆ ՀԵՏ ՇԱՄԲՐՅԼԻ ԳԻՆԵՐ

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՊՈԼՍՈՅ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶ
3, Rue de l'Amiral Cloué, Tél. Auteuil 69-68, Métro Mirabeau
Հիւանդներ կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերը
Ցորեկէն վերջ ժամը 3—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

A LA BELLE ORIENTALE

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ԶԲՕՍԱՐԱՆ
(CABARET ORIENTAL)
ՏՒՕՐԷՆՈՒԹԵԱՄԲ՝ ՊԻԻՐՇԱՆԷՏԻՏԻՆ ՊԷՏԻ
Ցայտնի պարուհի եւ երգչուհի ՍԷՆԻՇԱ ՀԱՆԷՄ
Իր Արեւելեան ինճէ-սազով, ամէն երեկոյ կը պարէ Place Blanche, Le Greloth մէջ, Մուլէնի - Ռուժի դիմաց
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՈՇԱՆՈՑ ՕՂԻ ՄԷՋԻՆԵՐ
ԳԻՆԵՐԸ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887Ի

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր եւ գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։
Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մանաւանդ ինչ վրայ մխայն։
Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ տպագրական, կազբական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներ տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւ եւայլն, զոր հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէն։
Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով՝
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐՆԵՐ *Ձեր շահը կը պահանջէ ձեր մեծագոյնակաւ փոքրագոյնակ գնումները կատարէք կաշիի մեծ վաճառատան մը։ Ձեզ համար զեղչուած գին՝ քիլոյին 3 ֆրանք եւ կաշիի գնումներուն հարիւրին 2 ֆրանք։*

TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 03-
Վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն։
Աղաղուած ներբանցու կաշի,
Քռուփօն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34 ֆր.
Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, Գ. կարգինը 20, 22 ֆր.
Քօլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք։
Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք։
ԿԸ ԽՕՍՈՒԻ ՀԱՅԵՐԷՆ և ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 90-...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնդրուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի գետը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5, Քիմ. կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-...
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր՝ 10—12

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԴԱՌՆԱԼ
քիչ վարձատրութեամբ եւ արագ կերպով
Դիմեցէք **Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ**
Իրաւագիտական գրասենեակը անձամբ եւ կամ նամակով։
5, Rue Cardinal Mercier, Paris (9e)

Փօլ տ'Օպրնայի կամուրջին մօտ գտնուող *Նպարավաճառի* խանութիս համար ընկեր մը կ'ուզեմ, փափաքողները Թող հասին դիմել ինձ, անձամբ կամ նամակով։ A. Manoukian, Pont d'Aubenas Ardèche (France).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Արեւելեան վարպետ խոհարար մը. հանդիսատ գործ լաւ վարձատրութիւն։ Դիմել՝ ճաշարան Թիլկաեան՝ Դ. Քէնտիրեանի, 6 Trav. du Mont dePiété Marseille.

Գործ կը փնտռէ արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու մասնագէտ վարպետ խոհարար մը։ Դիմել՝ Յովհաննէս Խաչատուրեանի՝ 1 Rue Louis Bonnet Paris (11e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ սպասուհի մը (Bonne a tout faire). Դիմել՝ 5bis Rue Henri Martin, Melikian.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ Դերձակ հեստանոցի մէջ աշխատելու։ Դիմել՝ A. Sarkissian, Chemin des Clauseaux d'Auray (S. et O.). Ճաշ եւ ննջեցուԹեան համար Թրամ ԹիւՐ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կնոջ հետ ուշադիր վարպետ մը ճնայուն կօշիկ մը մշակել՝ ամէն օր 18—20 կօշիկ։ Դիմել՝ օրերը 10—12 Madame Bonnet, 11 Avenne de Neuilly, Neuilly.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՒ Ազնիւ նոր գործատուրիւիններ։ I. PAPACHRISTO 44, Boulevard Sébastopol, Paris, 19 Métro Chaumont.

IMPRIMERIE - MASSIS -
208bis, Rue Lafayette
Le Gérant : H. TEURI

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROP

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԼԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն } 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
21
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1927

21 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 446

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ափսո՜ս մեր կերած կաթին

Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ մէջ, չեն ուզեր, չեն կրնար հաւատալ թէ ամբողջ Փարիզը մէկ հայկական մանկապարտէզ անգամ չունի։

Տասնըհինգ հազար հայութիւն՝ առանց դպրոցի։

Մէկէն տասնըհինգ տարեկանը՝ ձուլուելու, «մարսուելու» դատապարտուած։

Կը պատմես, կը բացատրես, անոդոք իրականութիւնը կը պարզես խորին վրդովումով,— եւ կը զարմանան։

Կը զարմանան անոր համար որ, մասնաւորապէս Յունաստանի մէջ, մարդիկ ճար-ճարակ ըրած եւ կրթարաններ բացած են ամէն մէկ անկիւնի մէջ, ուր որ հայկական բազմութիւն մը բոյն դրած է։ Ֆիքս, Սինկրու, Քոքինիա, Լիփազմա— պարզ գաղթակայաններ — մանկապարտէզ եւ նախակրթարան ունին։ Տեղ-տեղ մէկէ աւելի,— լուսաւորչական, հռոմէական, բողոքական,— ինչպէս կը յաջողին կոչել։ Ու նաեւ մասնաւոր, անհատական դպրոցներ։ Շէնքերն անգամ իրենք հիւսած կամ յարդարած են։ Աթէնքի վերջին թղթաբերը կ'աւետէ նոր դպրոցի մը, Զաւարեան վարժարանի կառուցումը, նախաձեռնութեամբ Կարմիր Խաչի։

Պիրէոնէն քսան վայրկեան հեռու, Նորաշէն քաղաքի մը, Քոքինիայի վեց-եօթը հազար հայութիւնը, որ ընդհանրապէս հիւղակներու, չորս պատի մէջ կ'ապրի, չորս-հինգ դպրոց-մանկապարտէզ կը համրէ, իսկ լուսացնցուղ Փարիզը ոչ իսկ մէկ ծաղկոց ունի։

Ունէր, հատ մը, քաղաքէն մէկ ժամ հեռու, Ալֆորվիլի մէջ, ուր 25—30 մանուկներ հայկ. Թոթովանքներ կը փորձէին, բայց արդէն փակուեր է։ Վեց ամսուան համար մօտ 8000 ֆրանք տրամադրեր է կաթող. պատուիրակութիւնը, բայց այդ հաստատութիւնը պաշտօնապէս հրատարակած ըլլալով իր մանկութիւնը, այժմ ամէն ինչ ճնացած է բախտին։

Ահաւասիկ վերջին ծաղկոցն ալ խամրած։

Ամբողջ Փարիզը՝ առանց դպրոցի։

Ափսո՜ս մեր կերած կաթին։

Ընդին, անհամար ծիլեր կը ծաղկին փոշիներու եւ տախտակներու մէջ, վրաններու տակ։ Ասդին՝ շքեղաշուք ափերու վրայ, ճոխութեան եւ վայելքի շատրուաններուն առջեւ, մէկէն տասնըհինգ տարեկանները յորձանքին յանձնուած են, վա՜տօրէն, անխղճօրէն։

Վատութիւն՝ ունեւորին եւ պաշտօնական մարմիններուն կողմէ։ Անխղճութիւն՝ ծնողներուն կողմէ։

Մարսէյլը կը պահէ դպրոց մը եւ մանկապարտէզ մը. արուարձաններէն Սէն-Փիւլիէն՝ մատուռ եւ մանկապարտէզ. Սէնթ-Անթուան՝ երկու մանկապարտէզ. Սէն-Լու՝ նոր բացեր է մանկապարտէզ մը. Կարտանի Հ. Յ. Դաշնակցութեան Տան մէջ հաստատուած է մանկապարտէզ մը։ Մարսէյլի մէկ թաղին մէջ Սեբաստացիները 5-6000 ֆրանք հաւաքելով բացեր էին մանկապարտէզ մը։

Եւ այս բոլորը՝ ճակտի քրտինքով, աշխատաւորներու վաստակով։

Մարսէյլը իր շրջականերով աւելի բազմահայ չէ քան Փարիզը։ Ոչ ալ, նիւթապէս, աւելի բախտաւոր։ Վերջին գործազրկութիւնը ամբողջ տուներ քանդեց։

Եւ սակայն... Բաղդատեցէք ու դատեցէք։

Թողունք ունեւորն ու չոլը։ Մարսէյլի Սէնթ-Անթուանն ու Սէն Փիւլիէնը մանանա չեն ժողվեր գետնէն։ Անոնք ալ կը տքնին գործարաններու մուրին ու ծուխին մէջ, եւ դպրոց կը պահեն։ Եւ աւելի փոքրաթիւ են քան հարեւան Ալֆորվիլը, որ կրկու հազար հայրենակից կը համրէ։

Ինչո՞ւ այս երկու հազարը մինչեւ վերջը իրենց աչքերը յառած պիտի պահեն դէպի մնանկ առաջնորդարան մը, որ հրապարակաւ յայտարարեց թէ ո՛ր եւ է յանձնառութիւն չի կրնար ստանձնել, նոր շրջանին համար։

Մինչեւ անգամ եթէ առաջնորդարանը ժիլոցներ ունենար, արդար չէր որ ամէն հոգ ան ստանձնէր, եւ ծնողները ծալապատիկ նստէին։

Իրրեւ տարրական կանոն, ամէն վայր ինք պիտի վարէ իր ճակատագիրը, ի՛նք միջոցներ պիտի գտնէ իր զաւակները փրկելու, իսկ դուրսէն պիտի լրացնեն պակասը։

Ինչպէ՞ս հաւատալ թէ Ալֆորվիլը չի կրնար հոգալ 25-30, նոյնիսկ հարիւր մանուկներու ծախքը, երբ ուրիշներ հազարներու բեռը շալկեր են, օրինակի համար Յունաստանի մէջ։

Ունեւորներուն եւ առաջնորդարանին մեղքը՝ իրենց։ Բայց մէկը միւսը չարդարացներ։

Երկուքն ալ, փարիզի ջոջերն ու կաթող. պատուիրակութիւնը, տասն անգամ տասը ձեւերով ապացուցին թէ անընդունակ են կացութեան լրջութիւնը հասկնալու։

Ինչո՞ւ կառչիլ անոնց շուքին, եւ ամբողջ սերունդի մը արիւնը մտնել։

Ափսոս չէ՞ մեր կերած կաթին։

Բոլոր անոնք որոնց ձեռքը-ոտքը տեղն է եւ խելքը գլուխը, պիտի կրնա՞ն անվրդով նայիլ իրենց զաւակներուն երեսը, այս հոգեկան թշուառութեան առջեւ։

Անոնք որ, Թուրքիոյ մէջ, իրենց զաւակներուն թեւէն բռնած վարժապետին կը տանէին — «միսը ձեզի, ոսկորը ինծի» — ինչպէ՞ս կը հանդուրժեն այս տմարդի քաշքշուքին։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՄԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, եգիպտոսի *Յուսաբերը* կը գրէ (13 Սեպտ.).

— «Քիւրտիստանի ազատագրութեան համար պայքարող տարրերը այսօր բաժնուած են չորս հոսանքներու։

«Ամէնէն զօրաւորը այն խմբակն է, որ կեցած է Քիւրտիստանի բացարձակ անկախութեան տեսակէտին վրայ։

«Այս հոսանքին վարիչները ծագումով քիւրտ զինուորականներ եւ մտաւորականներ են, որոնց մէջ կան եւրոպական բարձրագոյն կրթութիւն ստացած անձեր, պետական կարեւոր անցեալով։

«Այս շարժումը տարածուած է առաւելապէս Վանի, Մուսի-Թի, Սղերդի, Բայազիտի, Սարդարի, Տերսիմի եւ Տիարպէքիրի մէջ։ Յեղափոխական հնոցներով շարժման վարիչները պատած են քրտաբնակ հողերը՝ Արարատի փէշերէն մինչեւ Տաւրոսեան շղթան։

«Անոնց առաջին նպատակն է համախմբել քիւրտ ժողովուրդը եւ զայն պատրաստել համազգային շարժման համար. իսկ եւ կրկորդը՝ գտնել քաղաքական եւ նիւթական յենարաններ եւ ընդհանուր ապստամբութեամբ տապալել Թրքական իշխանութիւնը։

«Երրորդ հոսանքը է «Ռապիք Քիւրտիստան»ը։

«Այս հոսանքին կարծիքով այսօրուան քաղաքական պայմաններուն մէջ դժուար է ստեղծել անկախ Քիւրտիստան, ուստի շարժման վարիչները կը ձգտին հովանաւոր մը գտնել, որ, նախ՝ աջակցի շարժումին, եւ ապա՝ Թուրքիայէն անջատուած Քիւրտիստանը իր հովանաւորութեան տակ առնէ։ Շարժման վարիչները իբրեւ հովանաւոր կը նախընտրեն Անգլիան, Իրաքը, Պարսկաստանը, նոյնիսկ Ռուսիան, բայց երբեք Թուրքիան։

«Անոնք կը հրատարակեն ամսագիր մը, «Ջարէ կրմանջի» անունով, եւ խմբուած են գլխաւորաբար Իրաքի սահմաններուն մէջ։

«Երրորդ հոսանքը, որուն գլխաւոր վարիչն ու ղեկավարն է շէյխ Մահմուտը, կը ձգտի Քիւրտիստանի ինքնավարութեան։ Անոնց մէջ կը գործեն Թուրք եւ պոլշեւիկ գործակալներ, ձգտելով հաստատել Իրաքեան Քիւրտիստանի անկախութիւնը կամ ինքնավարութիւնը։ Կը հրատարակեն «Բիան Լվէ» շաբաթաթերթը եւ «Ջանիստի» (Վերելք) շաբաթը,— գիրքեր, պրօշիւրներ, տետրակներ եւայլն։

«Այս երեք հոսանքներու կողքին կը գտնուի չորրորդ մը, որ յառաջ եկած է, մէկ կողմէ՝ Պարսկաստանի անխոհեմութեանը, իսկ, միւս կողմէ՝ Թուրք եւ ռուս քարոզչութեանց հետեւանքով։ Այս հոսանքին վարիչները կը ձգտին ստեղծել ազատ Քիւրտիստան Պարսկաստանի մէջ, Ուրմիա եւայլն։

«Այս շարժումին մեծապէս կը նպաստէ Թուրքիան, որպէս զի, մէկ կողմէ՝ Քիւրտերը թշնամացնէ Պարսիկներուն հետ, իսկ, միւս կողմէ՝ շարժումը իր տունէն տեղափոխէ դէպի հարեւան երկիրը։»

ՍՕՖԻԱ-ՊԱԼԻՍ ՕԴԱՆԱՒԻՒ

Թուրք եւ պուլկար կառավարութիւններ միջեւ սկսած բանակցութիւնները վերջացան եւ որոշուեցաւ մինչեւ գոլիս երկարաձգել Պելկրատ-Սոֆիա օդանաւային գիծը, որ քանի մը շաբաթէ ի վեր սկսած է բանիլ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ո՞վ է պատերազմի պատասխանատուն

1914 Օգոստոս 31ին Հինտէնպուրկի կոդմէ Թանէնպէրկի մէջ տարուած մեծ յաղթանակին յիշատակը յաւերժացնելու համար կանգնուած կոթողին բացումը կատարուեցաւ կիրակի օր, ներկայութեամբ Հինտէնպուրկի, վարչապետին, նախարարներու եւ զինուորականներու։ Այս առիթիւ նախագահ Հինտէնպուրկ ճառ մը խօսելով ըսաւ.—

«Թանէնպէրկի ազգային կոթողը սահմանուած է նախ յաւերժացնելու յիշատակը անոնց, որոնք ինկան հայրենիքի ազատութեան համար։ Անոնց յիշատակին, ինչպէս նաեւ վերապրողներու պատուոյն համար պարտականութիւն կը զգամ հանդիսաւորապէս յայտարարելու այս ժամուն եւ այս տեղւոյն վրայ թէ կը մերժենք այն ամբաստանութիւնը, որուն համաձայն իբրեւ թէ Գերմանիա բռնկցուցած է բոլոր պատերազմներու մէջ ամէնէն ահաւորը. մեզի հետ գերման ժողովուրդի բոլոր դասակարգերն ալ միաձայնութեամբ կը մերժեն ասիկա։

«Ո՛չ նախանձի, ո՛չ ատելութեան, ո՛չ ալ յաղթանակի ոգին է որ զէնքը դրաւ մեր ձեռքին մէջ։ Ընդհակառակն, պատերազմը մեզի համար եղած է պաշտպանութեան գերագոյն միջոց մը, պարտադրուած թշնամիներով շրջապատուած մեր ազգին, որ ստիպուած էր իր գոյութիւնը ապահովել, ի գին ամենածանր զոհողութեանց։

«Մաքուր սիրտով ճակատ մեկնեցանք հայրենիքը պաշտպանելու, ու գերման բանակը կոուեցաւ մաքուր ձեռքերով։ Գերմանիա պատրաստ է ատոր հաշիւը տալու անկողմնակալ դատաւորներու առջեւ։ Թո՛ղ այս կոթողը ըլլայ այն նուիրական վայրը, ուր պիտի գան իրարու ձեռք կարկառել բոլոր անոնք, որոնց սիրտը կը բաբախէ հայրենիքի սէրով, եւ անոնք, որոնք գերման դատը ամէն բանէ վեր կը դասեն։»

Կոթողը իսկապ ծաւալ ունի։ Կը բաղկանայ ութ քառակուսի աշտարակներէ 9 մեդր լայնքով եւ 20 մեդր բարձրութեամբ, իրարու միացած պատով մը։ Աշտարակներէն մէկը նուիրուած է շինտէնպուրկի, միւսները անոր հրամանին տակ գործող զօրավարներուն, զինուորներու, դրօշակներու եւ Արեւելեան փրուսիոյ բնակիչներուն։ Ուրիշ աշտարակ մը պանդոկի ձեւ ունի եւ յատկացուած է զայն այցելելու գալիք գերման երիտասարդութեան, ուրիշ մը կը պարունակէ գերման բանակի պատմական Թանգարանը։

Ամերիկեան Լեգէոնականները

Երկուշաբթի օրուան խանդավառ թափօրէն եւ ցոյցերէն յետոյ, փարիզ իր հանդարտութիւնը գտած էր երէկ։ Չամաժողովը իր երկրորդ նիստը գումարեց երէկ առաւօտ։ Ներկայ էր նաեւ մարշալ Ֆոշ, որ բարի գալուստի խօսքեր ըրաւ։

Մօտ 3000 լեգէոնականներ երէկ առաւօտ երեք մասնաւոր կառախումբերով Վէրսէօն մեկնեցան։ Կէսօրէն վերջ հրամանատար Սէվէյճ, իր սպայակոյտը եւ մօտ 1000 լեգէոնականներ Շան զ'Էլիզէ երթալով ներկայացան նախագահ Տումէրկի։ Երէկ գիշեր հրամանատարին կողմէ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Հանրապետ ութեան նախագահին։

*** Երկուշաբթի համայնավարները Քլիշիի մէջ բացումը կատարեցին Սաքքօ-Վանցէթթիի հրապարակին։ Ներկայ էին մօտ 10,000 համայնավարներ. ճառեր խօսուեցան։ Միջադէպ չպատահեցաւ։*

Հայ մը կ'ուզէ ողջ ողջ այրիլ

Մարսիլիայէն կը հեռագրեն 19 Սեպտեմբեր Թուականով.—

Հայ բանւոր մը՝ Յակոբ Սաաթճեան, 27 տարեկան, որ կը բնակի Մալվալ փողոց, թիւ 28, կահաւորուած սենեակի մը մէջ, յուսահատութեան մատնուած էր չորս օրէ ի վեր, իր կնոջ զինքը ձգելուն պատճառաւ։ Այս գիշեր անկողինը քարիւղով թրջեց, պառկեցաւ եւ կրակ տուաւ իր ծածկոցներուն։

Մուխը ուշադրութիւնը գրաւեց դրացիներուն, որոնք դուռը խորտակելով ներս մտան եւ Յակոբ Սաաթճեանը դուրս քաշեցին անկողինէն, ծանրապէս վիրաւոր վիճակի մէջ, բայց դեռ կը շնչէր։

Տեղը փոխադրուեցաւ Օթել-Տիէօ հիւանդանոցը։ Վիճակը յուսահատական է։

Տուօմոնի մեռելատունը

Կիրակի օր, առաւօտուն, Վէրսէօնի մէջ կրօնական արարողութիւններէ յետոյ, կառավարական, եկեղեցական ու քաղաքական դէմքերու թափօր մը հասաւ Տուօմոն, ուր նախապէս ծով բազմութիւն մը խոնուած էր։

Տուօմոնի մեռելատան շինութիւնները աւարտած ըլլալով, կիրակի օր որոշուած էր Անծանօթ Զինուորներուն ոսկերտիքը փոխադրել առժամեայ գերեզմանէն դէպի նորակառոյց մեռելատունը։ Այդ մեռելները հաւաքած էին պատերազմի դաշտին զանազան շրջանակներէն եւ կը կազմէին 52 դագաղներ։

Երբ դագաղները հասան մեռելատան առջեւ, հսկայ կոչնակը սկսաւ տխրօրէն զօդանջել։ Լռութիւն ու սարսուռ։ Հսկայ մեռելաքաղաք մը, 10.000 խաչեր, երկրաչափական կարգերով, կը նշանակէին 10,000 մեռելներու գերեզմանները։

Տուօմոնի մեռելատան կոմիտէին կողմէ խօսեցաւ վէրսէօնի եպիսկոպոսը.

— «Ձիս կոչեցին «զինուորներուն եպիսկոպոսը» եւ ես կը սիրեմ, ո՛վ ցաւագին մենաշնորհ, մեռելներուն եպիսկոպոսը եւ այս

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ

ԱՐԱՐԱՅԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Մարսիլիայէն կը հեռագրեն [illegible] ֆրանսերէն թերթերուն թէ կ[illegible] րակի օր Հայոց մատուռին մէ[illegible] հոգեհանգիստ կատարուած [illegible] ի յիշատակ Ազարայի ճակատի վրայ ինկող հայ կամաւորներու։ 1918 Սեպտեմբեր 19ին է [illegible] պաղեստինի ճակատին վրայ Լորտ Ալէնպիի բանակը սկսաւ ընդհանուր յարձակողական թուրքերուն դէմ եւ նոյն օր ֆրանսական դրօշի տակ կռուող հայկական լեգէոնի կամաւորները սաստիկ կռիւէ մը վերջ գրաւեցին Ազարայի բլուրը՝ տիրապետելով Թրքական այդ կարեւոր դիրքին եւ փախուստ տալնեցին Թուրք զինուորները որոնք սարսափահար խուճապ մատնուեցան, եւ երկու օրուան մէջ քայքայուեցաւ ամբողջ Թուրք բանակը։

Հայ լեգէոնականները ամէն տարի կը տօնեն այս տարեդարձը։

ԶԱՒԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Յունաստանի հայ գաղթական նուիրիւնը տենդագին կ'աշխատի։ Քոքինիա հայ գիւղին կեդրոնական Թաղին մէջ Հայ կարմիր խաչը հիմը դրած է շէնքի մը, որ պիտի կոչուի «Զաւարեան երկսեռ նախակրթարան»։ Շինութիւնները պիտի աւարտին ցեպտեմբերի վերջերը։ Դպրոցի համար առժամաբար վարձուած է յունական սրահի մը, ուր սկսած են դասախօսութիւնները այս ամսուան սկիզբը։ Նորակառոյց դպրոցը պիտի ունենայ գիշերօթիկ բաժին մը, ինչպէս նաեւ Հոլիփսիժեան մանկապարտէզ մը։

Զաւարեան վարժարանին նպատակն է մշակել հայ ոգին, եւ պատրաստել հայ տղաքը յունական բարձրագոյն վարժարաններու։

ԱԿԱՆՋԸ ԽՕՍԻ ՇԱՐԱՑԻՒ

Ժամանակին, շիրակի ամբարները չէին բաւեր շարայի որկորին։ Հիմա, երբ Ամերիկացի լեգէոնականներուն սեղան մը տալ պէտք եղաւ, շատեր օրեր առաջ հաշուի նստած էին ճաշ պատրաստելու համար այս օտար շարաներուն։

Երկուշաբթի իրիկուն Էնվալիտի պատուոյ սրահին մէջ տրուեցաւ այդ հսկայ ճաշասեղանը, որ աննախընթաց էր մասնակցող բերաններու թիւով։ 4400 հոգի սեղան նստան. 600 քիլօ ձուկ, 2000 քիլօ բանջարեղէն, 2000 քիլօ հաց, 300 լիտր ձիւթահիւղ, 100 քիլօ քացախ, 1000 քիլօ միս, 200 քիլօ պանիր եւ 4400 պաղպաղակ ապսպրուած էր որկրամոլներուն։ Մասնաւոր մեքենայ մը հաւկիթով համեմ շինեց, 2400 հաւկիթ կոտրուեցաւ։ Շամբերլէն՝ ճամրոյին։

Այս ճաշը պատրաստելու համար վարձած էին 50 խոհարարապետ, 600 ծառայողներ. հաստատուած էին վեց խոհանոցներ։ Սեղաններու ընդհանուր տարածութիւնն էր 1800 մեդր. գործածուեցան 10 հազար աղանդերի եւ 25,000 սովորական պնակ, 20 հազար գաւաթ, հազար արծաթեայ պնակ եւ 30 հազար արծաթ դգալ եւ պատառաքաղ։ Պաղպաղակներուն հետ 16,000 չոր կարկանդակներ հրաժգուեցան։ 45,000 շիշ գինի եւ 800 շիշ շամփանեա բացուեցան։ Շագար լիտր սուրճին համար 150 քիլօ շաքար պէտք եղաւ։ 300 բեռնակառքեր այս ամէնը փոխադրեցին էնվալիտ։

ԼԻՆՏՊԷՐԿԻ ԳԻՐՔԸ

Լինտպէրկ նիւ եորքէն փարիզ իր ներիչքը նկարագրած է *Մենք (Սէնթ Լուիզի ոգին եւ ես)* անուն գիրքի մը մէջ, որմէ մինչեւ այսօր ծախուած է 190,000 օրինակ։ Այս վաճառումէն իր գուշակաիը եղած է 95000 տոլար *(մօտ երկուքուկէս միլիոն ֆրանք)*։

ԱՄԵՐԻԿ. ԼԵԳԵՈՆԸ

Պատմութեան մէջ աննախընթաց երեւոյթ մը կարելի է համարել բարեկամական նոր ցոյցը Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի միեւ:

Երեսուն հազար նախկին մարտիկներ իրենց սպայակոյտին հետ Հիասին կը կտրեն Ատլանտեանը ու կուգան յարգանք մատուցելու նախկին զինակիցներուն ինչպէս նաեւ Ֆրանսական ճակատի Յաղթական ինկած իրենց ընկեր նահատակներուն:

Հակառակ երկու կողմի դրամատիրական խմբակներու վէճերուն, ամերիկացի նախկին մարտիկները առանց նիւթական եւ քաղաքական բարդ հաշիւները կատի ունենալու, այս հսկայական ցոյցով անուղղակի կ'ուզեն ապացուցանել թէ՝ այդ կնճռոտ հարցերէն վեր երկու ազգերուն Ռէջ կան հսկայ զանգուածներ, որոնք Լաֆայէթի օրերէն իվեր ամուր եւ անխառն բարեկամութեամբ իրարու կապուած են: Իսկ համաշխարհային պատերազմի չնթացքին ամերիկեան ժողովուրդի Ֆրանսայի նեղ օրերուն Հասցուցած անգնահատելի ծառայութիւնը աւելի ամրապնդած էր կապը, որ այս ցոյցերով ու բարեկամական արտայայտութիւններով աւելի ուժեղ հիմերու վրայ պիտի դրուի:

Այս զուտ բարեկամական ցոյցին մէջ, ոչ առեւտրական ոչ նուաճողական եւ ոչ ալ զինապաշտական նկատումներ կան: Ֆրանսական կառավարութիւնը եւ ժողովրդային ողջմիտ մասը արժանաւորապէս գնահատելով այս ցոյցին խորութիւնն ու բովանդակութիւնը, կազմակերպեց աննախընթաց ընդունելութիւն մը եւ Սեպտ. 19ը յայտարարեց տօնական օր, ի պատիւ Թանկագին հիւրերուն:

Կարգ մը ծայրայեղ տարրեր, որոնք միշտ սովոր են նման առիթներու հրապարակը ազմկել, այս առիթէ ալ օրեր առաջ սկսան իրենց ամուլ եւ անախորժ աղմուկը: Անցեալ օր պատերը փակցուեցան մեծածաւալ թռուցիկներ, որոնց մէջ ամէն տեսակ նախատինքներ թափուած էին ընդհանրապէս Ամերիկացիներու եւ մանաւորապէս Լեգէոնի հասցէին, կոչելով զանոնք Սաքքօ եւ Վանցէթթիի սպանիչներ, ֆաշիստներ, զինապաշտներ եւն.: Եւ կը հրաւիրէին խափանել ցոյցերը:

Միացեալ Նահանգներու զանազան անկիւններէն հաւաքուած այս մարտիկները, որոնց մեծամասնութիւնը, տարակոյս չկայ թէ պարզ բանուորներ են աւելի նախանձախնդիր բանուորական շահերուն, քան ամբոխավարական թռուցիկի հեղինակները (հաւանաբար երբեք բանուորականկեանք չտեսած մարդիկ), ի՞նչ կապ կրնան ունենալ Սաքքօ եւ Վանցէթթիի դատապարտութեան հետ:

Այս երկու շահագործելի դըժբախտները ամբաստանուած են Մասաչուսէցի անկախ նահանգին մէջ եւ անոր դատարանը իրաւացի կամ անիրաւ մահուան դատապարտած է զանոնք: Ինչպէս արտասահմանի ժողովուրդը՝ նոյնպէս ալ Միացեալ Նահանգներու քաղաքացիները եւ մանաւորապէս Ֆրանսա եկած Լեգէոնի զինուորները, անպատասխանատու եւ պարզ դիտողներ են այդ գործի հանդէպ, եւ անհատապէս կրնան դրական եւ բացասական կարծիք ունենալ այդ գործի մասին: Այս պարագան չէին կրնար անգիտանալ Թռուցիկի հեղինակները, սակայն գիտակցօրէն կ'ուզեն ամբոխը գրգռել անոնց դէմ:

Պարզ քաղաքական հաղորդակցութեամբ ու համեստաձեւով Ֆրանսա եկած նախկին մարտիկներուն վերագրել ֆաշիստական նպատակներ պարզապէս նպատակաւոր խեղաթիւրում մըն է, որովհետեւ ոչ ոք կրնայ պնդել թէ աշխարհի վրայ կայ ուրիշ երկիր մը, ուր համեմատաբար աւելի զարգացած ու խոր արմատ ձգած ըլլան ժողովրդավարական սկզբունքները, քան Միացեալ Նահանգներու մէջ, որուն լաւագոյն զաւակներն են Ֆրանսա եկած Լեգէոնի մարտիկները:

Ազգերու փոխ - յարաբերութիւնը լաւացնելու, ատելութիւն ու թշնամանքը անհետացնելու եւ ժողովուրդներու միջեւ բարեկամական ամուր կապ մը ստեղծելու լաւագոյն միջոցներ են այսպիսի այցելութիւնները ու ցոյցերը, եւ ո՛չ թէ տեւականօրէն ատելութիւն ու թոյնսրսկելու փորձերըզորսամէն առիթ կը ցուցադրեն ատելութեան ու մաղձի դաժան ներկայացուցիչները:

Ֆրանսական մեծ եւ ամուկ վար ազգի մեծամասնութիւնը գիտէ արհամարհել այս սմսեղուկ դաւադրութիւնը եւ ամրագոյն է կուտայ արժանի պատասխանը, գնահատելով գոյցին նշանակութիւնն ու վեհութիւնը եւ ընծայելով անոր արժանի կարեւորութիւնը:

Կը հաւատանք թէ այս եւ ասոր նման եղբայրական հրապարակային գեղեցիկ ձեռնարկները աստիճանաբար պիտի մօտեցնեն ազգերը իրարու եւ պիտի ստեղծեն ուժեղ եւ համերաշխ ճակատ մը որ ապագային պիտի ծառայէ պատերազմները անկարելի դարձնելու:

Ամերիկեան Լեգէոնի այս քայլը պէտք չէ սահմանափակուի միայն զինակից երկիրներու բարեկամութեան մէջ. այլ պէտք է կարէ ու անցնի այդ սահմանները եւ տարածուի նախկին հակառակորդ կամ թշնամի երկիրներու մէջ, որովհետեւ բոլոր նախկին մարտիկները ինչ ազգի ալ պատկանին, կռուած են մաքուր սրտով ու անձնուիրութեամբ իրենց հաւաքականութիւնը պաշտպանելու համար, ինչ որ միշտ յարգանքի արժանի է: Այս քայլը պիտի նպաստէ ջնջելու հակառակորդ ազգերու մէջ եղած թիւրիմացութիւնները, եւ ուժեղացնելու փոխադարձ վստահութիւնը:

Ց. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ԲԱԳՈՒԻ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

Բագուի ժողովրդական համալսարանի նոր տարեշրջանին համար արձանագրուած են 200 ուսս, 180 հայ եւ 120 Թաթար, որոնց 40 գաւառներէն: *Նոի Կավկասիա* կը գանգատի որ Թաթարները փոքրամասնութիւն կը կազմեն, մինչ ռուսերու եւ Հայերու թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ: Ազբողջ Ադրբէջանի ժողովրդական համալսարաններուն մէջ Թաթարները 100ին 9,5 համեմատութիւն միայն կը ներկայացնեն:

ԼԱՏԻՆԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Նոի Կավկասիա կը գրէ թէ բոլոր ռուբք-Թաթար երկիրներուն ներկայացուցիչները խորհրդաժողով մը գումարած են քննելու համար լատինական տառերու խնդիրը: Ժողովին մէջ յայտնուած է թէ ամէն կողմ մտաւորականները լատինական տառերու դէմ ցոյց կըկատարեն: Այս պատճառաւ բանտարկուածները բանտին մէջ հացադուլ յայտարարած են: Թաթարիստանի մտաւորականները եւս պայքար կը մղեն լատինական տառերուն դէմ:

ՄԻԹՑ ՀԱԿԱՄԱՐՏ

Լոզանի եկեղեցական համաժողովին մէջ, որ գումարուեցաւ Ամերիկայի եպիսկոպոսական եկեղեցիին նախաձեռնութեամբ, եւ որուն չմասնակցեցաւ Հռոմէական եկեղեցին, երեւան եկան նոր գաղափարներ եւ հաւատքի խոր տարբերութիւններ:

Անկիւքան եպիսկոպոս մը, կոր, ուրախութիւն կը յայտներ թէ կարելի եղած էր համաժողով գումարել, իրարու մօտ գալ, մինչեդեռ 50 տարի առաջ, ճշմարտութեան մէնաշնորհի օրերուն, անկարելի էր մօտենալ: «Թշնամիդ սիրէ» քարոզելով քրիստոնեայ եկեղեցիներ այսօր միայն կը մերձենան հաւատքի հարցին շուրջ, երբ հաւատքը արդէն սկսած է մթագնիլ...

Ի՞նչ միութիւն կրնան քարոզել աստուածաբաններ՝ երբ պառակտուած են յայտնապէս քրիստոսի քարոզած վարդապետութեան շուրջ: Նորէն հաստատուեցաւ որ եկեղեցական ընդհանուր միութիւն մը, սիեզերական եկեղեցիի մը հիմնարկութիւնը բացարձակապէս անկարելի է:

Եկեղեցիները ժողովուրդներու հոգեբանութեան համեմատ կազմուած եւ ամրագած են այլ եւս: Հաւատքը միայն կը միացնէ թէ բեւս գանգուածները, երբ աստուածաբանները կը վիճին խորհուրդներու, այսինքն անվիճելի նիւթերու շուրջ:

Փաստքալ ըսեր էր ժամանակին. «Քայլօյս Պիրենեաններու ճշմարտութիւն, յայնկոյս՝ սխալ»: Միջավայրի պայմաններուն համեմատ, գեղին հոգեբանութեան համաձայն ճշմարտութիւններ կան. բացարձակ ճշմարտութիւն մը հաւասարապէս ընդունելի ամէնէն՝ չկայ եւ չէ եղած երբեք: Մարդկութեան մեծ մասը դեռ անմասն կը մնայ քրիստոնէական ճշմարտութենէն, քրիստոնէութիւնը բաժնուած է այնքան եկեղեցիներու եւ աղանդներու, որ հաւատացեալը կը շփոթի ճշմարտութիւնը գտնելու:

Ամէնքի մտերապոլիտը եկեղեցիի բնոյթը կը բացատրէր աստուածային հիմնարկութիւն մը նկատելով զայն. բողոքական պուռնար «կապէթ տը Լոզան»ի մէջ ժխտելով այդ հաւատքը՝ մարդկային կազմակերպութիւն մը կը համարէր: Հետեւաբար օրթոտոքս եղեղեցիի եւ բողոքական եկեղեցիներու միջեւ անկարելի է միութիւն մը գտնել:

Ցրամագծօրէն կը տարբերին բազմաթիւ եկեղեցիներու հաւատոյ հանգանակները: Կը տարբերին խորհուրդներու շուրջ, կը ժխտեն կամ կ'ընդունին մարդեսութիւնը, գոյափոխութիւնը:

Համագումարին բացման աբարողութեան նախագահն էր Ուփսալայի արքեպիսկոպոսը, Շուէտի եկեղեցւոյ պետը, Soederblom: կ'արժէ ակնարկ մը նետել լուտերական աստուածաբանին Le problème religieux գործին վրայ, համոզուելու համար որ քրիստոնէութիւնը պառակտուած է բոլորովին եւ աստուածաբանները կը ժխտեն դարերու հաւատքը:

Շուէտական եկեղեցւոյ պետը աշակերտ մըն է քանթի, Շլայէրմախերի եւ Ռիչլի: «Կրօնները, կը գրէ, կրնան հակասական ըլլալ, ամէնն ալ իրաւունք ունին գոյութեան, որովհետեւ ամէնն ալ ներքին ըմբռնումն են աստուածայինին»: Իմացական տարր մը գտնելէ աւելի Soederblom դգացում մը կը գտնէ կրօնի մէջ, «երերուն կեանք մը որ կը հոսի անդադար նոր ձեւեր առնելով պէտքերու եւ գաղափարներու համեմատ»: Հետեւաբար արտաքին ոեւէ հեղինակութիւն՝ աւետարան ու վարդապետութիւն աւելորդ են: Կրօններու բաղդատական ուսումնասիրութիւնը ցոյց տուաւ որ «քրիստոնէութիւնը միակ ճշմարիտ կրօնն ըլլալու յաւակնութեան իրաւունքը չունի»:

Հետեւաբար կրօնը դգացական տարր մը ըլլալով, յայտնութիւն մը չէ: Բանաստեղծին եւ հանճարեղ անհատին նման ներշնչուած անձ մըն է կրօնի մը հիմնադիրը: Ներշնչուած անձեր էին հեթանոս կրօններուն հիմնադիրները ինչպէս քրիստոս, առաքեալները, Լուտեր եւ արդիականները: Գիտութին նման որ բնութեան գաղտնիքները կը կորզէ, աստուածաբանը ճշմարտութեան վայրկեանները կը պարզէ հետզհետէ:

Շուէտացի աստուածաբանը կ'ընդունի որ բանականութիւնն անկարող է աստուծոյ յատկանիշները հասկնալ: Կը ժխտէ ամենագիտութիւնը, ամենակարողութիւնը: Աստուած անկարող է գուշակելու ապագան, անկարող է հրաշքներ գործելու:

Քրիստոս հանճարեղ մարդ մըն էր, որուն դիտաւորութենէն դուրս էր նոր կրօն մը հիմնել, նոր եկեղեցի մը հաստատել: Եկեղեցին աստուածային հաստատութիւն մը չէ, քրիստոնէութիւնը քրիստոնեայ եւ հեթանոս գաղափարներու խառնուրդ մըն է: Քրիստոնէական վարդապետութիւնները հեթանոս դիցաբանութեան ծանօթ հաւատալիքներն են: Կաթոլիկութիւնը եղծուած քրիստոնէութիւն մըն է միայն, երբ արդիականութիւնը մերժեց՝ սխալեցաւ բոլորովին:

Եկեղեցիները մոռցած են իրենց դերը, եկեղեցականները հեռացած իրենց կոչումէն, բարեպաշտութիւնը կը դառնայ անցեալի ստուեր մը, ու դեռ նոր կ'ուզեն համաձայնիլ, դեռ կ'ապրին եթերային կեանքով, դեռ կը զառանցեն, կը բացագանչեն, փոխանակ ապրելու իրական կեանքը, որ նուիրումի եւ զոհողութեան կեանք է, փոխանակ ըմբռնելու՝ եկեղեցիին ընկերային պաշտօնը:

ՀԵԹՈՒՄ

ՋՀԱՍԱՒ ԿԸ ՄԵՌՆԻ

Պետրոս Ջարֆեեան, որ նիւեորքէն ձամբայ ելած էր Քալիֆորնիա երթալու համար, մեռած է Տլյթըն, Օհայօի մօտերը ձամբու մը վրայ: կը կարծուի թէ պետրոսի մահը հետեւանքն է ինքնաշարժի արկածի մը:

Ջարֆեեանի ցուրտ մարմինին քով գտնուած իր ձեռնակառք դագաղը, որ հետ կը տանէր եւ որուն վրայ գրած էր. «Ասիկա իմ դագաղս է. Քալիֆորնիա կամ մահ»:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՕԼԻՄՊԻԱԿԱՆԸ

Կիրակի օր, Stade Jean-Petit-Jeanի մէջ տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի հինգերորդ տարեկան օլիմպիականը: Հակառակ փոփոխական եւ անձրեւոտ օդին, հետաքրքիրներու բազմութիւն մը՝ մօտ հազար հոգի, եկած էր ծափահարելու հայ մարզիկները, որոնք տուին գնահատելի արդիւնքներ:

Մարզիկներու թիւն էր 62, որոնց մէկը Իտալիայէն, 24ը Փարիզի մասնաճիւղէն, 7ը Մարսէյլէն, 8ը Նավիլէն, 10ը Ռէնսիէն, 4ը Առնուվիլէն եւ 6ը Ռոլոմպէն:

Մասնաւոր ուշադրութիւն դրաւեց Մարսէյլի մարզիկներուն յաջողութիւնը: Ընդամէնը եօթը հոգի, անոնք ձեռք ձգեցին 8 առաջնութիւն եւ 14 կէտ:

Փարիզցիներէն ուշադրութիւն դրաւեցին անչափահաս սկաուտները՝ Արմիկ Ջամալեան եւ Օտապաշեան, որոնք կրցան երեք առաջնութիւն ապահովել: Ահա ապացոյց մը եւս նորերու կենսունակութեան, որուն թոիչք պէտք է տալ: Ա. Ջամալեան նոյն իսկ մրցանիշ կոտրած է, իսկ Օտապաշեանը աստիճանաբար կը յառաջդիմէ: Անցեալ տարի կրցած էր միայն երկրորդ հանդիսանալ: Անհնարաւորելի էր սկաուտներու խանդավառութիւնը, երբ իրենց հասակակից ընկերները ծափեր կը խլէին:

Յաջողութիւն մըն էր երեւումը Յ. Թաշճեանի, բժշկական ուսանող մը Թոլինոյի (Իտալիա) մէջ: Իր երեք առաջնութիւններէն 2ով (արգելարշաւ եւ սկաւառակ) կոտրեց ազգային մրցանիշերը եւ նիզակով Փարիզի մրցանիշը:

Արուարձաններու նորակազմ մասնաճիւղերը բոլորն ալ ունին կէտեր:

Մտորեւ կուտանք օլիմպիականի ընդհ. արդիւնքները.—

100 մեդր վազք

Ա.— Տէրտէրեան (Մարսէյլ),
Բ.— Մամիկոնեան »
Գ.— Մէսէֆեան (Ռոլոմպ),
ժամանակ 12 երկվր.:

200 մեդր վազք

Ա.— Տէրտէրեան (Մարսէյլ),
Բ.— Եկարեան (Ռէնսի),
Գ.— Տէմիրճեան (Փարիզ), ժամանակ 26 1/5:

400 մեդր վազք

Ա.— Մելիտոնեան (Մարսէյլ),
Բ.— Մէսէֆեան (Ռոլոմպ).
Գ.— Մանուկ Ալիքսանեան (Փարիզ): ժամին 61 4/5:

800 մեդր վազք

Ա.— Ա. Ջամալեան (սկաուտ),
Բ.— Մելիտոնեան (Մարսէյլ),
Գ.— Շահինեան (Փարիզ): ժամանակ 2.17 3/5: Փարիզի նախորդ մրցանիշը կոտրուած:

1500 մեդր վազք

Ա.— Օտապաշեան (սկաուտ),
Բ.— Յակոբ (Մարսէյլ),
Գ.—Տէմիրճեան (Փարիզ): ժամանակ 5 վայրկեան:

3000 մեդր վազք

Ա.— Օտապաշեան (սկաուտ),
Բ.— Յակոբ (Մարսէյլ),
Գ.—Նարկիզեան: ժամին. 11.75:

երկաթ նետել

Ա.— Փէքմէզեան (Մարսէյլ),
Բ.— Յովհաննեան (Առնուվիլ),
Գ.— Սթեփանեան (Մարսէյլ). 9 մեդր 64, 8.87, 8.68:

Ուժով բարձրութիւն ցատկել

Ա.—Մամիկոնեան (Մարսէյլ),
Բ.— Ջաքըճեան (Շավիլ),
Գ.— Եղիազեան (Ռէնսի), 1 մդ. 54 1/4:

Նիզակ նետել

Ա.— Թաշճեան (Իտալիա),
Բ.— Շահինեան (Փարիզ),
Գ.— Աբրահամեան (Մարսէյլ): 50 մ. 03: Փարիզի ազգային մրցանիշը կոտրուած:

երեք քայլ ցատկել

Ա.— Սաքաեան (Առնուվիլ),
Բ.— Ա. Քէօթէնէճեան »
Գ.— Տօլմաճեան (Փարիզ): 11 մեդր 70:

110 մեդր ցանկարշաւ

Ա.— Թաշճեան (Իտալիա),
Բ.— Ջաքըճեան (Շավիլ),
Գ.— Ա. Քէօթէնէճեան (Առնուվիլ): ժամին. 17 3/4: Ազգային մրցանիշը կոտրուած:

Ուժով երկայնութիւն ցատկել

Ա.— Մտեփանեան (Ռոլոմպ),
Բ.—Մամիկոնեան (Մարսէյլ),
Գ.— Ջաքըճեան (Շավիլ):

Ջոդով բարձրութիւն ցատկել

Ա.— Մամիկոնեան (Մարսէյլ),
Բ.— Գալըգճեան:

Մամիկոնեան կը կոտրէ իր ազգային մրցանիշը 1 մդ. 54 1/4ով:

Սկաւառակ նետել

Ա.— Թաշճեան (Իտալիա),
Բ.— Բէքմէզեան (Մարսէյլ),
Գ.— Յովհաննեան (Փարիզ)
38 մ. 7: Ազգային մրցանիշը կոտրուած:

4×100 մեդր դրօշարշաւ

Ա.— Մարսէյլ:
Բ.— Փարիզ:
ժամ. 50 2/5 երկվ.:

4×100 մ. դրօշարշաւ (սկաուտ)

Ա.— Ազուէս խմբակ:
Բ.— Վագր խմբակ:
ժամ. 55 երկվ.:

* * *

Ողիմպիական խաղերը Հ. Մ. Ը. Մ.ի բանաւոր հաստատութիւնն է, որ ամէն տարի տեղի կ'ունենայ: Բայց դժուար է հաստատել զանազանութիւնը. Այն տպաւորութիւնը կ'ունենանք թէ միեւնոյն դրութիւնն է որուն վրայէն Հ. Մ. Ը. Մ.ի անդամները քաղ կ'ընեն, երբեմն աւելի վարժ ընթերցուժով, երբեմն առաջինէն աւելի տկար: Միեւնոյն մարզիկն են որ ելեւէջներ կ'ունենան: Ջաքըճեան, որ մրցանիշեր կոտրած էր, ետ մնացած է. ուրիշներ առաջին հանդիսացան աւելի երկար ժամանակի մէջ: Իսկ Ե. Գալըգճեանը լաւ որ ժողովուրդը եւ գատաւորները չզբաղեցնէ իր անհամմասական կարողութեամբ:

Գունտ նետելու չափանիշ գրելուն չէր: Ատիկեանը անցնող տարի նետեց 12 մ. 80, իսկ անտարուան առաջինը կը նետէ մեդր եւ 36 ս. պակաս:

* * *

Ողիմպիական խաղերը նպատակ ունին տարբեր ազգերու միացնել Յանձնախումբը այս անգամ բան էր նուազախումբը մը, որ մերթ ընդ մերթ կը նուագէր:

Մաղերէն լետոյ մարզիկներ տողանցք կատարեցին առաջնորդութեամբ Արիներու:

Տեղի ունեցաւ նաեւ ֆուտպոլի մրցում մը Հ. Մ. Ը. Մ. (1) եւ Nord-Est (1): Հ. Մ. Ը. Մ. յաղթեց 3ի դէմ 5ով:

Յետոյ տեղի ունեցան մրցակարաշխութիւնները:

Փարիզի եւ Մարսէյլի մասնաճիւղերը իրարու նուիրեցին ծաղկեփունջեր, որոնք կարգին նուիրեցին Օրեան Թադուհիին:

Ընդհանուր տպաւորութիւնը գոհացուցիչ էր:

Վ.Ա.Հ.Ե.Պ.Ե.Ր.Ե.Ա.Ն

«ՍՐԲԱԶԱՆ ԲՈՒՀԵՆՔ»

Սպանիոյ եւ Իտալիոյ քաղաքական վէճերը բացատրելու այն քննութիւններուն մասին որոնք կը հաստատեն այդ կուռ ազգերուն մարաելիութիւնը Ֆրանսայի ստամոքսին մէջ:

Կան որ կ'ընդունին թէ ֆրանսական ստամոքսը մարսէ: Ուրիշներ ալ կը պնդեն թէ «ո՛չ, Ֆրանսացիները մարսելու կարողութիւն չունին:

«Ճիորնալէ տ'Իթալիա» կ'ըսէ. «Ֆրանսացիները, որոնք զաւակ ըսելու կարողութիւն չունին, ազահութեամբ կը մեծցնեն երեք միլիոն օտարականները, որոնք կ'աշխատին ծանր գործարաններուն եւ գետնուղիներուն մէջ»:

Այս թերթը կիսապաշտօնապէս կան է: Ուրեմն, սուար մանուկ կիսապաշտօնապէս, կը հաստատէ մեր մարսելու ուժը:

Եւ սակայն մենք քաղաքացիներ ունինք, որոնք կը խոհին թէ մարսողական կարողութենէ զուրկ ենք եւ, իբր փաստ, կուտան մեր բանտերը, որոնք կը պայթին լեզուներուն «անբաղձալիներու» բազմութենէն: Արդ, եթէ մենք պակաս նինք առողջ եւ մաքուր ներու, որոնց առջեւ կը նանք դուռները, չե՞նք տար որ արտաւորներ մանան ներ:

ԿՈՄՍՈՄՈԼԻ ՎԱՂՎԱ ՀՈՑՈՒՄ

ԵՐԿԱՐԱՆ ԵՐ.
ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ

— Բնչ ձեւ է հիշ ու ֆոտոգրաֆ

Ես հասկացա։

Ընչպիսի դուն ես, որ ամեն տարի ինչ-որ նոր բան ես հնարում, որ ամեն տարի ինչ-որ նոր բան ես ստեղծում, որ ամեն տարի ինչ-որ նոր բան ես ներկայացնում։ Ես ինչ-որ ֆոտոգրաֆ եմ

պաշտօնով, այս մեռելատան սեմին վրայէն, կը կանչեմ ձեզ, անծանօթ զինուորնե՛ր, որ կը ճանգչիք այս դագաղներուն մէջ. «եկէք քանալ մեռելատանս մէջ, ձեր զէնքի ընկերներուն կողքին»:

Վէրտէօնի քաղաքապետին ճառէն յետոյ, որ կ'ոգեկոչէր այդ դաշտին վրայ ինկած 400.000 զինուորները, խօսք առաւ Մաժինօ, նախկին պատերազմական նախարարը, որ վիրաւորուած էր Վէրտէօնի առջեւ.

— Յաղթեցինք, ուրեմն չանանք մնալ միշտ յաղթական, խաղաղութիւն ուզեցինք, պաշտպանենք զայն, որովհետեւ անոր համար մեռան մեր զինուորները:

Մարաջախտ Փէթէն, որ պատերազմի ժամանակ կը վարէր Վէրտէօնի շրջանակին կռիւները, դրուագներ պատմելէ յետոյ հերոսական օրերէն, ըսաւ թէ ազգին կամքն էր, որ մղեց Ֆրանսական զինուորները յաղթելու.

— Որովհետեւ յաղթութիւնը չի շահուիր, 44 տարի ազգին կամքը դաստիարակեց մեզ եւ պատրաստեց հերոսութեան զգացումը: Ու այդպէս կազմուեցաւ «Վէրտէօնի ոգին», որ պիտի ներշնչէ մեզ մեր ընկերային ու զինուորական կեանքին մէջ:

Կիրակի օրուան բացումին, մեռելատան ընդհ. յատակագիծին վրայ շինուած էին միայն աշտարակը, փարոսը, մատուռը, եւ դամբարաններուն առջեւի աչքերը: Հոս կ'ամփոփուին պատերազմի դաշտին վեց շրջանակներուն մեռելները: Ըստ յատակագիծին, ամբողջ մեռելները ամփոփելու համար մեռելաքաղաքին բոլոր շինութիւնները հազիւ թէ աւարտին 3-4 տարիէն:

Երկուշաբթի օր եւս մանուաւոր արարողութիւններ կատարուեցան եւ զանգակը օրհնուեցաւ:

Երջոզի դաւադիրները պղտեւիկ ?

Երէկուան թղթաբերը նոր մանրամասնութիւններ բերաւ երջոզի խաղարանը կողոպտել ծրագրող հայերէուրք աւազակախումբին մասին.—

Ծրագիրը «Սօն Սաաթ»ի միջոցաւ ոստիկանութեան հաղորդած է Նիզամէտտին անուն երիտասարդ մը, որուն հասան անուն մէկու մը կողմէ առաջարկուած է եղեր մասնակցիլ հրոսախումբին: Հասան ըսած է թէ իրենց կողոպտելիք տեղը «այնպիսի վայր մըն է, որ արդէն ուրիշները կողոպտելով կ'ապրի. հետեւաբար մեր ըրածը մեղք մը չէ, այլ պարզապէս պոլշեւիկեան գործ մը' ուրիշները կողոպտողը կողոպտել:»

Խմբապետ Մէրճան, փրոֆէսէօր անունով ծանօթ է եղեր հրոսախումբի միւս անդամներուն: Երջոզը կողոպտելու համար ամէն ինչ մանրամասն ծրագրուած է եւ նախապէս բոլոր կանխազգուշական միջոցները ձեռք առնուած են:

Հրոսախումբին անդամ է եղեր նաեւ Ղալաթիոյ ոստիկանական պահականոցի ոստիկաններէն Ահմէտ էֆէնտի, որ պաշտօն ունէր տիւնամիթ հայթայթելու:

Ոստիկանութիւնը իրրեւ մեղսակից ձերբակալած է նաեւ չորս հոգի: Առաջինը ձօրճի Գարագոչ կը կոչուի եւ կը բնակի Գալիօնճի Գուլլուք, երկրորդը' Գասըմ վաշա Պէտրէտտին թաղը գտնուող «Միլլէթ» զբօսարանին կառավարներէն Մելքոն անուն անձ մըն է: Ձերբակալուած է նոյնպէս Մելքոնի ընկերը Ֆուատ եւ ուրիշ անձ մը, որուն անունը յայտնի չէ դեռ:

Թէաթրօ փողոցի ժողովասրահի պատին վրայ, նախագահ Մէրճան Ալթունեանի աթոռին եռեւը, պատէն կախուած էր նշանառախտակ մը, հետեւեալ վերտառութիւններով.

«Ընկերնե՛ր,

Առանց վարանելու պէտք է գործադրել նախագահին հրամանները.

Առանց նախագահի հրամանին ո՛չ ոք կրնայ խօսք առնել.

Եթէ նախագահը ոտքի կեցած է, բոլոր ընկերները ոտքի պիտի կենան.

Մինչեւ որ նախագահը չնստի, ո՛չ ոք պիտի նստի»

Ժողովասրահին մէջ գտնուած է նաեւ մեծածաւալ թուղթ մը, որուն վրայ կարմիր գոյնով հինգանկիւն աստղ մը կայ եւ անոր տակ «ընկերնե՛ր» (արգասաշլար) բառերը գրուած են: Այս բոլոր նշանառախտակները յանձնուած են ընդհանուր դատախազութեան:

Ոստիկանութեան Տնօրէնութիւնը փառաւոր յուղարկաւորութիւն մը կատարեց Մուամմէրը ձավիտի եւ ընկերներուն համար, որոնք զոհ գացած էին ընդհարումի ընթացքին:

Զաղլուլ փաշայի յաջորդը

«Թայմզ»ի Գահիրէի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ հանգուցեալ Սաատ Զաղլուլ փաշայի տեղ ազգայնական «Վաֆտ» կուսակցութեան նախագահ պիտի նշանակուի Մուսթաֆա փաշա Նահաս, խորհրդարանի փոխ-նախագահ եւ նախկին նախարար հաղորդակցութեանց' Զաղլուլի դահլիճին մէջ: Կը կարծուի նաեւ թէ յիշեալը միաժամանակ երեսփ. ժողովի նախագահ պիտի ընտրուի:

«Վաֆտ»ը երկար զեկոյց մը հրատարակած է չափաւոր ոճով եւ կը յայտարարէ թէ կուսակցութեան նպատակն է շարունակել Զաղլուլ փաշայի քաղաքականութիւնը, որ կը ձգտի կատարեալ անկախութիւն տալ Եգիպտոսի: Ամէն բանէ առաջ «Վաֆտ» պիտի ջանայ պահպանել ազգային միութիւնը եւ բարեկամական յարաբերութիւններ ունենալ օտար պետութեանց, մասնաւորապէս Անգլիոյ հետ:

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը

ԼԻՈՆ

Հոկտ. 1 Շաբաթ երեկոյ Յրդ Քաղաքապետարանի սրահը: Մանրամասնութիւնները շուտով եւ առանձին յայտագրով:

ՓՈՂ ՏՕՊՆԱ

Հոկտ. 2ին: մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՕՐ. ԹԱԳՈՒՀԻ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ԵՒ

Պ. ՄԻՍԱԿ ԲԱԼՕԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

22 Օգոստ. 1927 Մարսէյլ

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Յ. Դ. Ուսան. միութեան ընդհ. ժողովը վաղը՝ շինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Floria ճաշարանի վերնայարկը:

Շ. Յ. Դ. «Հրայր» ենթակոմիտէն, Սարսելի մէջ պիտի տօնէ սգատօնը անգուգական հերոս Անդրանիկին, այս կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը 2.30ին, սալ տէ Նոսի մէջ:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ԹՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Մարսէյլ, *Թղթակից.— Սեպտ. 11ին կատարուած սգահանդէսին նկարագրութիւնը ստացանք Սեպտ. 18ին:*

Մարսէյլ, Պ. Զ.— *Կը հրատարակուի:*

ՎԱՐԶԱԿԱՆ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Լոնտոն, *Ժ. Մ. – 4 անգլ.:*
Մարսէյլ, *Ե. Մ.— 78 ֆր.:*
Լա Սօն, *Գ. Պ.— 35 ֆր.:*
փօն տ'Օպրնա, *Մ'անուկ.— 10:*
Մարսէյլ, *Գ. Մ.— 35:*
փարիզ, *Մ. Ք.— 35 ֆրանք, սկսանք ղրկել:*
ֆօկոլէն, *Մ. Թ.— 65 ֆր.:*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Արմուճաղ գիւղացի կարապետ Ջաթալեան, որ Փոռտօ ըլլալ կը կարծուի. իմացնել' Տիվրիկի Աշուղէն գիւղացի կարապետ Թօրիկեանի, 3 Rue d'Austerlitz, Paris (12e).

ՓԱՇՔՕԼ ԵԻ ԷՇԱՐՔ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒՆ

Փաշքօլի մետաքս կը ծախուի հրապարակի գինէն 5 Ֆր. աժան: Դիմել՝ N. Findikian, 5 Rue Bergère. Paris (9e).

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ, ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԴԱԿԱՆ դատերու, ամէն տեսակ պաշտօնական գործերու օրինաւոր եւ ապահով ձեւակերպութեան համար դիմել ամէն օր 9—12 *ՄՎԱՃԵԱՆ*, 21, Rue Vivienne, Paris (2me) —Métro Bourse— Tél. Louvre 16-32:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻ

"ԶԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ

ԳԻՆ 1.50 ՖՐԱՆԲ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն: Կը պրկուի մէկուկէս Ֆրանքի դրոշմանուրհի փոխարէն:

DOCTEUR PROY

Ex - Interne des Hopitaux
Médaille d'argent

Տօքթ. Յ. ԽՈՒՄԷՍԷՐԵԱՆԻ

Աշխատակցութեամբ

Կը խնամէ ներքին, կանանց, մորթային, վէներական հիւանդութիւնները: Բակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան:

Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2-8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12:

142 R. DU FB. St. DENIS

Կառ տը լ'Էսթի մօտ,

Հեռաձայն՝ Nord *31—49:*

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant : H. TEURNIER

Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ սպասուհի մը (Bonne a tout faire). Դիմել՝ 5bis Rue Henri Martin, Melikian.

ՓՕԼԻՍ Տ'ՕԱՐԼԻԱՅԻ կամուրջին մօտ գտնուող *Նպարավաճառի* խանութիս համար ընկեր մը կ'ուզեմ, փափաքողները թող հաճին դիմել ինձ, անձամբ կամ նամակով: A. Manoukian, Pont d'Aubenas, Ardèche (France).

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ *արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներու մասնագէտ վարպետ խոհարար մը: Դիմել՝ Յովհաննէս Խաչատուրեանի՝ 1* Rue Louis Bonnet Paris (11e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշկերտ մը 16-18 տարեկան: Դիմել՝ Պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ *պատուսեր եւ ընտանիքի տէր երիտասարդ մը, որ դիտէ ֆրանսերէն եւ հայերէն, ու պատրաստ է ստանձնելու ուէշ գործ: Դիմել՝ խմբագրատուն:*

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Արեւելեան նոր գործարանորուհիներ: Դիմել՝ I. PAPACHRISTO 44, Rue Fessart, Paris, 19 Métro Buttes-Chaumont.

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆՈՒԻԷՐ ԳՐԱՍԵՐՆԵՐՈՒՆ

Խաւար՝ Լ. Անտրիէվ 12 Ֆր., Լորտ Արթուր Սէվայլի ոճիրը 7.50, կապուտիկը 5, Նօնօ եւ Ֆօտօ 8, Սիրոյ խորանին առջեւ 5, երկու ոգի 5, Տք. Մօռօի կղզին 12, Մանկութեան մեղքերը 15, Տիկին Րօժէ 5, Պատանեային զաւակը 3, կարմիր մարդոց երդումը 20, Մանօն Լէսքօ 15, Ռաֆայէլ 18, Կրացիէլլա 10, Շօճա Նասրէտտին 20, Թապլվար 7, Փանջունի 7, Մակաբոյծը 6, Մահացու Սէրը 3, Տք. Մօրի վրէժը 5, Բժիշկին գիրքէն փրցուած էջեր 10, Ֆաքիր Թահիրա 5, Աշրգ Ղաբիպ 5, Թօփալ Օսման 5, Ջայնագր. երգարան 10, Փոցի երգարան 10, Սուրիականերգարան 5, երազահան 6, Բաղդացոյց 10, Ֆրանս. խօսակց. 5 եւ 8 Ֆր.:

Բարեկենդանի անկուտիները 3.50, Բանի ամուսնութիւն 3.50, Լը Պարպուլիէ 2.50, Մոլորեալ ճամբորդը 2, Երանոս աղբար 3, Ամուսնական խնդրանք 2, Կոյր երգչուհին 3, Սքաքէն' Մոլիէռի 5, Շողոքորթը' Պարոնեանի 5, Սալօմէ 4, Տրիլբի 5, Համլէթ 10, Օթէլլօ 10, Թագաւոր 10, Նիօբէ 5, Ֆիտօր Եօանովիչ արքան 8:

Դուբեանի քերթուածները 5, երգեր ու տաղերը 2.50. Ցաղք եւ Նամականին 8, Խսահակեանի Հայրենի աղբիւրիցը 30, Ինտրայի Նոճաստանը 7, Օմար Խայեամ 4, Հաֆըզի քառեակները 4:

25 Ֆրանքէ աւելի գիրք առնողին 5 Ֆր.ի գիրք նուէր, 50 Ֆր.է աւելիին 10 Ֆր.ի գիրք նուէր, իսկ 100 Ֆր.է աւելի գիրք առնողին 15 Ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի: Փոսթի ծախք չառնուիր: Դիմել հետեւեալ հասցէին.—

L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e).

ԱԿԱԿԱՐԱՆ

20 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Ստերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	48
Մարք (ոսկի)	100 Mark	606	75
Թրքական Ոգ.	L. Trq.	12	95
Թրք. ոսկի	» or	107	50
Մէճիտիէ	Médjidié	9	90
Լէվա 100 հատ	Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	30
Լիր	» » Lire	138	75
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	491	75
Լէյ 100 հատ	Ley	15	80
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ

Եգ. Ֆր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3420	—
»	II »	2010	—
»	III »	1670	—
Թուրքի երկաթ.	Lots turcs	165	—

A LA BELLE ORIENTALE

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՋԷՖՅԱՐ

(CABARET ORIENTAL)

Ցմօբէնութեամբ՝ ՊԻՒՐՀԱՆԷՏԻՆ ՊԷՅԻ

Ցայտնի պարուհի եւ երգչուհի ՍԻՆԻՀԱ ՀԱՆՈՒՄ

իր Արեւելեան ինձէ-սազով, ամէն երեկոյ կը պա

Place Blanche, Le Greloth մէջ, Մուլէն - Ռուժի դիմ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՈՀԱՆՈՑ ՕՂԻ ՄԻՋՆԱՐ

ԳԻՆԵՐԸ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութ

դարմանէ *ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մոր*

քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ ԱՄԷն ՕՐ 10—12 եւ 1.30

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՌՈՊԵՐԹ ԴՕԼԷՃ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ

1. Անգլիերէնի եւ Գերմաներէն դասեր.
2. Ֆրանսերէն, Անգլիերէն եւ Գերմաներէն նամակագրութ
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.

ԴԻՄԵԼ ԱՆՁԱՄԲ ԿԱՄ ՆԱՄԱԿՈՎ

56bis Chemin Latéral, Enghien - les - Bains

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐԲ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈ

Երազահան 6, 8, 10, 12.50, Երգարան 5, 7.50, 10.25, Թատր

*Տղու հոգիներ 6, Դարձը 8, Կինը 6, Դերասանուհին 8, Անճկութիւն 2, Վերջին բաժակը 10, Աղգ. բարերար 4, Տօքթ. Վարթան 6, Լաւ Անհետացած սերունդ մը 8, Ձմեռանքի ձայներ 8, Կեանքը ինչպէս Կոյսի մը օրագիրը 5, Երջոզը պատմուճաններ 5, Բժիշկին գիրքէն էջեր 12.50, Թահրա պէյ 5, Պ. Մուսթաֆայի զուարճալիքները Նուան 25, Փիւտէքս 30, Փիւտէքսի նոր առաքելութիւնը 30, Աբդ Քէօր օղլու 2.50, Աիրոդիտէ 10, Ռասփութին 15, Տօքթ. Մորի Մացառներու մէջ (2 հատ.) 25, Արսէն Լիւպէն 18, Շարլ Նիւ Թիւրքմէններուն կիւրը 8, Ռաֆայէլ 18, Մօքասանի վիպակները պատմուճաններ 25, Կարմիր ժամուց 10, Հայուհին 10, Աշուղ Աւազակապետը 30, Արձակ էջեր 12.50, Մեր խաչը 8, Աստուածներն էն են 20, Աքլոր եղբայր 6, Նամուս 10, Շար Ոգի 10, Պատի Կայսրը 10, Շարշըլը Արթին 5, Պէպէքս 10, Յիմար կոյսը 10, Ո 10, Ուշ լինի 3, Փսան կախաղաններ 10, Յակոբ-Յաքէթ 10, Անոչ Լալա Մահարի 5.20, Թերթ. Պ. Դուբեան 5, Ազգիւր ամառնային Հոյս գուարթ 3, Ճակատագրի փուշին վրայ 5, Հայաստանի նահան Մխոթք Մեծարենց 15, Ինքնասպանչ գրաքաղաքութիւն 10, Ալպա Տ ներու 3, Հարուածը 3, Էէքմէրան 50, Մատեան Մանկանց 50, Քիւլօզ 2.50, Վէներական ախտեր 2, ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ հայ Աճախ. ԴՐԱՅՈՒՅԱԿԸ ՁՐԻ: Դիմել նամակով՝ VAHRAM S 5 Ave. Quihou, St. Mandé (Seine).

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ձեմիլ, Նշ Եաշար, Աշիր, Իպրահիմ, Քէմանի Անաստաս., Թագսիմ, Կ եւ շարժըներ, զեղչեալ գիներով:

Դիմեցէք՝ Արեւելեան նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆ

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil.

Métro Belleville : Tramway 5

ՔՍԱՆ ՖՐԱՆՔՈՎ *եթէ կ'ուզէք կատարել ձեր Լիւլասիոնի, անցագրի, գործ Թիթեղի, ամուսնական, զաւակներու ծննդեան եւ այլն օրինական Թիւնները՝ դիմեցէ՛ք*

OFFICE FRANÇAIS de RENSEIGNEMENTS

45, Rue de Laborde-:-PARIS (8e). 4րդ յարկ Թիւ 20: Métro : St. Բաց է ժամը 2էն 6,30, շաբաթ՝ մինչեւ ժամը 7:

ՄԱՌԹԷԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՈՒՆԻՆՔ օրուան նորոյթին համաձայն շինուած *քօրսաժի, ժիլէյի, փուլ-օվըռի, էշառփի, քաշքօլի եւ քօմպինէզոնի* պատրաստ մոդերք, խիստ նպ տաւոր գիներով: Այցելեցէք մեր վաճառատունը ապահով համար ձեր շահը: կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէ

Շասցէ՝ Maison ASLAN - MOURAD 29 Rue Trévise. Cadet Paris (9e). Tél. Provence52—17

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **Տ Օ Ք Թ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի գէտը կ'ընդունի Գ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

Տ Օ Ք Թ. Ա. Պ Օ Ղ Ո Ս Ե Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8

ժամադրութեամբ:

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

Տ Օ Ք Թ. Ե. Մ Ի Ն Ա Ս Ե Ա Ն Ց

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոց Մասնագէտ ներքին, վէներական, միզասեռական հիւանդութիւններու:

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-58

Տ Օ Ք Թ. Լ. Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ե Ա Ն

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration, Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

22 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 447

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ո՞ՒՐ ԱՅՍՊԷՍ...

Դժբախտարար կը հաստատուին Հայաստանի եւ ընդհանրապէս կովկասի մասին շրջած զրոյցները։

Այսօր կը հրատարակենք շարք մը լուրեր, որոնք որոշ գաղափար կուտան տխուր իրականութեան մասին։

Ինչպէս կ'երեւայ, անցեալ Ապրիլէն ի վեր, անընդհատ ձերբակալութիւնները կը կատարուին խորհրդային սահմաններուն մէջ։ Մեր ստացած տեղեկութիւններուն համաձայն, Չեկան հաշիւ կը պահանջէ մասնաւորաբար։

Մեր խօսքը մասնաւորելով Հայաստանի վրայ, կը տեսնենք որ ստեղծուած է անհանդուրժելի մթնոլորտ մը։ Մարդ մարդու չի վստահիր։ Եւ չկայ մէկը որ ինքն իր մասին վստահ ըլլայ վաղուան համար։

Մենք առ այժմ չենք պրպտեր պատճառները։ Միայն թէ աւելորդ անգամ մըն ալ կը ուշադրութեան հեռաքն իսկ չկայ, հետեւաբար եւ ո՛չ մէկ պատրուակ՝ այսքան ընդարձակ չափով հալածանքներ սարքելու։ Մենք անողոք իրականութիւնը կ'արձանագրենք, պատասխանատուներուն ձգելով լուսաբանել հանրութիւնը, եթէ ունին այդ քաջութիւնը։

Ինչպէս 1926ին ընդհանուր ձերբակալութեանց առեն, այս անգամ ալ Երեւանի գործակալները ու հաւատարիմները պիտի փորձեն վեճի ենթարկել հաղորդուած լուրերուն ճշմարտութիւնը։ Մենք շատ պիտի ուզէինք որ կարենային այդ անփառունակ պաշտօնը կատարել առանց խղճահարութեան։ Թող ապացուցանեն թէ ամէն ինչ խաղաղ է ու բնականոն, եւ մենք սեւերես ենք։ Մեզի համար էականը՝ ժողովուրդին հանգստութիւնն է։

Տարաբախտաբար, մեր ձեռքին տակ այնպիսի փաստեր կան, որոնք անվիճելի են։ Շուտով առիթ կ'ունենանք հանրութեան ծանօթացնելու զանոնք։

Անողոք իրականութիւնը արձանագրելէ յետոյ, բնազդաբար կը մղուինք հարցնել ամէնուն, եւ ամէնէն առաջ Մոսկուայի կամ Երեւանի վարիչներուն.

— Ո՛ւր այսպէս... Եւ մինչեւ ե՞րբ...

Աւելորդ է բացատրութեան ձեւեր փնտռել եւ կատարուած գործերը բնորոշել։ Մէկ բառ միայն,— ահ ու սարսափ։ Եւ այս՝ խորհրդային արբայութեան մէկ ծայրէն միւսը։

Անշուշտ մեր վրդովումը աւելի խոր է, զուտ հայկական տեսակէտէն։

Խոր եւ անտանելի անոր համար որ, Հայաստան աշխարհը եւ այնտեղ ամփոփուած ժողովուրդը այլեւս չեն կրնար տոկալ այս անվերջ յուզումներուն եւ բարբարոսական հալածանքներուն։

Կեղրոնը ինչ պատրուակներ ալ ունենայ իր հակառակորդները ճզմելու, երեւանը չի կրնար ձեռքը խղճին վրայ դնել եւ կապկօրէն հետեւիլ անոր։ Եթէ խորհրդային իշխանութիւնը պիտի տապալի, երեւանը չէ որ պիտի կատարէ վճռական դերը։ Երեւանէն չէ որ պիտի պայթի փոթորիկը։

Այսքան մը տարրական ճշմարտութիւն գիտնալու են անոնք որ մեր հայրենիքին ճակատագիրը կը վարեն 1921էն ի վեր։

Անոնք յայտնապէս կը տեսնեն որ ժողովուրդը չի վստահիր, չի հաւատար իրենց, բայց կը համբերէ, աւելի մեծ չարիքներ կանխելու համար։ Անոնք ամբոխներէ իւրաքանչիւր մը մատնուած են նոյն իսկ իրենց ընկերներուն ձեռքով, եւ անխնայ կը հետապնդեն «մոլորածները», ինչպէս «հակայեղափոխականները»։ Անոնց համար գաղտնիք չէ թէ խոր վիհ մը բացուած է կուսակցութեան ծոցին մէջ, «շէֆ»երու եւ շարքերու միջեւ, եւ թէ նոյն իսկ ռուսահայ եւ թրքահայ կոմունիստներու խնդիր մը կայ, որ սուր հանգամանք առեր է։ Անոնք տեղեակ են, վերջապէս, երկրի տնտեսական ճգնաժամին, ժողովուրդին հիւծման եւ արտագաղթին։

Այս չարաշուք իրականութիւնը գիտնալով հանդերձ, «ի՞նչ կը շահին հալածանքը կրկնապատկելով եւ բանտերը լեցնելով։ Ի՞նչ բան պիտի կրնան փրկել, ահուսարսափը տեւականացնելով։ Ուրեմն մոռցեր են պատմութեան բոլոր դասերը, մինչեւ անգամ ցարական միահեծան իշխանութեան տապալումը, որուն մէջ համայնավարներն ալ բաժին ունեցան։

Հոկտեմբերեան յեղափոխութեան տասնամեակի օրերուն կատարուած այս բարբարոսութիւնները, որոնք սուլթանականն ու ցարականն անգամ գերազանցեցին, աւելորդ անգամ մըն ալ կ'ապացուցանեն թէ՝ ասոր տարուան ահաբեկումը չէ օգնած խորհրդային իշխանութիւնը սիրցնելու եւ ամրապնդելու։ Ժողովրդային ցասման ալիքները անընդհատ կ'որոտան երկրին մէկ ծայրէն միւսը, եւ վարիչները ի զուր խելագար բռնութիւններու կը դիմեն, փոթորիկը կանխելու համար։ «Գալիքը» զարհուրելի մղձաւանջի մը մատնած է Մոսկուան եւ անոր ոստիկանական մանաճիւղերը, հիւսիսէն մինչեւ հարաւ, եւ մարդիկ չեն զգար թէ իսկապէս իրենց գլխուն հետ կը խաղան, անդադար մտրակը շաչեցնելով եւ կարաւան-կարաւան աքսորներ եւ բանտարկութիւններ հրամայելով։

Ողորմելի՛ իշխանաւորներ, որոնք իրենց վարպետներուն խրատներն անգամ մոռցեր են, եւ կը կարծեն թէ կարելի է կաթսան փրկել յարաճուն շոգին կատաղօրէն թխելով կափարիչին տակ։

Ո՞ւր այսպէս, անմի՛տ ներոնականներ...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Հայրենակցական միութեանց ձեռնարկներուն առթիւ, հայրենիք հետեւեալ դիտողութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (9 Սեպտ.).

— «Համախարբերդցիական Միութիւնը, որուն նպատակն է նոր Խարբերդ մը հիմնել Խորհրդային Հայաստանի մէջ, որուշած է այս ամբողջ ամիսը նուիրել պրոպագանդի՝ ամէն կարգի միջոցներով Միութեան նպատակին ծանօթացնելու համար ամերիկահայ բոլոր Խարբերդցիները։ Եւ հարկաւ այս ծանօթութիւնը կոչուած է շահելու Խարբերդցիներու գործնական աջակցութիւնը, Նոր Խարբերդը դնելի բերելու համար։

«Միութիւնը, ինչպէս կը հաղորդեն մեզ, ներկայիս մասնաճիւղեր կը կազմէ, մէկ կողմէն հասոյթի մշտատեւ աղբիւրներ ստեղծելու Նոր Խարբերդին համար, իսկ միւս կողմէն՝ նախնական 50,000 տոլարի քէմփէյնը մղելու համար աշխատակիցներ գտնելու նպատակով։

«Աւելորդ է ըսել, թէ Համախարբերդցիական Միութեան առաջադրած նպատակը մեզ համար նոյնքան ողջունելի եւ նուիրական է, որքան էին մեր միւս Հայրենակցական միութեանց համանման ձեռնարկները՝ Նոր Արաբկիրի, Նոր Եւդոկիոյ, Նոր Սեբաստիոյ եւ այլոց համար։

«Սակայն, որքան ալ սրտանց կ'ուզենք քաջալերել Խարբերդցիներու այս ձեռնարկը, այսուհանդերձ մենք պարտաւորուած կը զգանք խոստովանելու, որ հաւատ չունինք այդ ձեռնարկի յաջողութեան մասին։

«Արդարեւ, վերջին քանի մը տարիներու դառն փորձը հաստատեց հետեւեալը.—

«ա) Որ հայրենակցական միութեանց դրամներու մէկ խոշոր մասը, դեռ գործը չսկսուած, կը վատնուի գանազան պատուիրակներու ճամբորդութեանց վրայ.

«բ) Որ հայրենակցական միութիւնները չեն կրնար իրենց ուզած վստահելի մարդիկը ղրկել Հայաստան, այլ հարկադրուած են անպատճառ գործը յանձնել բախտախնդիր մարդոց կամ պոլշեւիկներու, որոնք փաստօրէն ոչ թէ հայրենակցական միութեանց, այլ Խորհրդային կառավարութեան գործակալները կը դառնան.

«գ) Որ Խորհրդային կառավարութիւնը ոչ թէ Նոր Խարբերդներ կամ Նոր Արաբկիրներ շինել կ'ուզէ Հայաստանի մէջ, այլ այդ անունով եղած շարժումը կ'ուզէ շահագործել իր կոմունիստական նպատակներուն համար. այսինքն կը ձգտի իր ձեռքն առնել Հայրենակցական միութիւնները, իւրացնել ու վատնել անոնց դրամական միջոցները եւ կոմունիստական ժան պրոպագանդ ընել, առանց սակայն իրապէս ձգտելու, որ կատարուին հայրենակցական միութեանց բաղձանքները։»

ՇԱՔԱՐԸ ԿԸ ՍՊԱՍԷ.— Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ Ֆրանսական շաքարին արտաճումը արտօնուած ըլլալով, շաքարին գինը սկսաւ բարձրանալ։

ՋՄԵՌՈՒԱՆ ԺԱՄԸ.— Որոշուեցաւ ձմեռուան ժամը սկսիլ Հոկտեմբեր 1էն 2 (շաբաթէն կիրակի) լուսնալիք գիշերը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱՀՈՒՍԱՐՍԱՓ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

ԱՆԸՆԴՀԱՏ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սեպտ. 4 թուակիր հեռագիր մը կը հաղորդէր թէ հազար երկու հարիւր հոգի ձերբակալուած են Հայաստանի մէջ։

Ստուգումներ կատարելու համար, հարկ դատեցինք յետաձգել այդ լուրին հրատարակութիւնը։

Մանաւանդ աղբիւրէ մը կ'իմանանք թէ, անցեալ Յուլիսէն ի վեր, անընդհատ ձերբակալութիւններ կը կատարուին ամբողջ կովկասի մէջ։ Առաջին առթիւ ձերբակալուած են վրաստանի մէջ՝ 700, Ադրբէջանի մէջ՝ 1500, Հայաստանի մէջ մօտ 200։ Հետապնդումները շարունակուելով, մինչեւ Օգոստոսի վերջերը Հայաստանի կալանաւորներուն թիւը կը հասնէր 7—800ի։ Այնուհետեւ դարձեալ ձերբակալութիւններ կատարուած են մինչեւ Սեպտեմբերի սկիզբը, բայց մանրամասնութիւններ կը պակսին։

Չկայ քաղաք մը որ զոհեր տուած չըլլայ, 5, 10, 20 կամ երեսուն։ Բանտերը այնքան խռնուած են որ, իւրաքանչիւր խցիկի մէջ 20-25 հոգի կը գտնուի։ Քրէական յանցաւորները կ'արձակեն կամ կը տեղափոխեն, տեղ բանալու համար։ Պետական մէկ-երկու շէնքեր բանտի վերածուած են։ Զոհերուն մէջ կան ոչ միայն հակապոլշեւիկներ, այլ եւ ընդդիմադիր պոլշեւիկներ։ Յուզարկուած է նախկին «կոմիսար» Աշոտ Յովհաննիսեանի բնակարանը եւ կարգ մը թուղթեր գրաւուած են։

Միւս կողմէ, հին բանտարկեալները աքսորուած են դէպի Ռուսաստանի խորերը, մինչեւ Ուրալ։

Չեկան չափազանց խստացուցած է բանտային կանոնները։ Շաբաթը հազիւ երկու անգամ ազգականներուն թոյլ կուտան այցելութեան երթալու։ Խեղճերը պոչ կը կապեն մինչեւ 4-5 ժամ, որպէսզի իրենց կարգը հասնի։

Ժողովուրդը չափազանց սրտաբեկ է։

Շուտով կը հրատարակենք նոր մանրամասնութիւններ, տալով իւրաքանչիւր քաղաքի մէջ ձերբակալուած հայրենակիցներու թիւը, որքան հնար եղած է ճշտել, առաջին առթիւ։

Դաւադիրներու նոր դատ Լէնինկրատի մէջ

Մոսկուայի պաշտօնական գործակալութիւնը կը հաղորդէ.—

Երեքշաբթի Լէնինկրատի մէջ բացուեցաւ դատավարութիւնը դաւադիրներ Պալմասովի, Սոլսքիի, Սթրոյեվի, Սամոյլովի եւ Ա. տերքասի, որոնք կը պատկանին նախկին սեծ դուքս Նիքոլա Նիքոլայեվիչի միապետական կազմակերպութեան։ Ամբաստանեալները խոստովանեցան թէ կը պատկանէին այն խմբակին, որ անցեալ Մայիսին Ֆինլանտայէն հասաւ Խորհրդային հող, եւ բաժնուեցաւ երկու մասի։ Մէկ մասը կազմակերպեց Լէնինկրատի ակումբին պայթումը, միւս մասը կազմակերպեց եղեռնափորձ մը, որուն նպատակն էր օդը հանել Մոսկուայի պետական քաղաքական պաշտօնատունը։ Այս վերջինը ձախողեցաւ։ Այս կազմակերպութեան գլուխը կը գտնուէր զօրավար Քուրէնէվով, որուն գործակալները շփման մէջ էին Ֆինլանտայի, Լաթվիոյ եւ Լեհաստանի լրտեսական կազմակերպութեանց հետ։ Կը կարծուի թէ զօր. Քուրէնէվով Փարիզ կը գտնուի։

Հալածանքը Պոլսոյ Հրեաներուն դէմ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ երկուշաբթի օր ընդհանուր դատախազը մէկէն երեք տարի բանտարկութիւն պահանջեց այն ութը Հրեաներուն համար, որոնք ամբաստանուած են թէ Օրիորդ Էլզա Նիէկոյի յուզարկաւորութեան ընթացքին Թուրքիոյ հանդէպ անարգական դիրք բռնած են։ Դատարանը իր վճիռը պիտի տար երէկ՝ Հոգեքշաբթի։ Կիրակի օր ոստիկանութիւնը խուզարկեց հրէական Պէնի-Պէրիթ կազմակերպութեան գրասենեակները եւ քննեց տետրակները։

Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ Օր. Նիէկոյի յուղարկաւորութեան առթիւ ծախսուած է 800 անգլիական ոսկի, ինչ որ յիշեալ համեստ ընտանիքին կարողութենէն վեր է։ Կասկած կայ որ այս ծախքերը հայթայթած են Պէնի Պէրիթ կազմակերպութիւնը եւ Նիէկօ ընտանիքին ազգականները։ Ընդհանրապէս չի գիտցուիր թէ ինչ պատահած է յուղարկաւորութեան պահուն, սակայն թուրք վկաները կը յայտարարեն թէ շատ մը Հրեաներ որոշ թրքատեացութիւն ցոյց տուին։

Այս խնդիրը մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերաւ Պոլսոյ, Էմիրնէի եւ Իզմիրի մէջ, ուր հրեայ մեծ գաղութներ կան։ Կը կարծուի թէ Թուրքիոյ Հրեաներուն ընդհանուր թիւն է 70000, որոնք բոլորն ալ քաղաքներու մէջ կը բնակին։ Մէկ բացառութիւնով ամբողջ թուրք մամուլը անվարան ամբաստանեց թէ Հրեաները հայրենատեաց քաղաքացիներ են, եւ իրենց գլխաւոր նպատակն է դրամ քաշել Թուրքէն։

Պոլսոյ իշխանութիւնները կը փափաքին «Հրէական խնդիր» մը ստեղծել։ Արդէն Հրեաներուն արգիլուեցաւ Անատոլու ճամբորդել՝ առանց ներքին նախարարին արտօնութեան։ Ասիկա մեծ դժբախտութիւն է հրեայ վաճառականներուն համար, որոնք մինչեւ հիմա ազատ էին Թուրքիոյ մէջ շրջագայելու, մինչ իրենց գլխաւոր մրցակիցներուն՝ Յոյներուն եւ Հայերուն արգիլուած է ասիկա։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ

ՌԱՖՈՎԻԶՄԻ ԿՐ ՁԱՄԲՌԻ

Մաթէն կը տեղեկանայ թէ արտաքին նախարար Պրիան Մոսկուայի դեսպան Հէրպէթի հրաժանգ տուած է զիւէրնիքբացատրել շաբաթ օրուան նախարարական խորհուրդի որոշումները։ Ոչ-յարձակողական դաշինքի մը մասին բանակցելէ առաջ պիտի պահանջուի ռաքովսքիի յետս կանչումը, քանի որ յիշեալը վարկաբեկուած է հանրային կարծիքին առջեւ։ Ցետոյ պիտի պահանջուի որ Մոսկուա պաշտօնական խիստ հրահանգներ տայ խորհրդային ներկայացուցիչներուն եւ Գ. Միջազգայինի գործակալներուն՝ չմիջամտել Ֆրանսայի ներքին գործերուն։ Վերջապէս պիտի պահանջուի պարտքերու խնդրին մասին որոշ եւ վերջնական առաջարկներ ներկայացնել։

ԵԼԵՌՆԱՓՈՐՁ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԻ ԴԷՄ

Կէվկէլիէն կը հեռագրեն թէ Երեքշաբթի օր հելլէն սահմանին մօտ սերպ կառախումբ մը օդը ելաւ։ Սթրումիցայի մօտ Հոթովօ կայարանը մտած ատեն, վայրաշարժը անցաւ եօթ ոտմբերու վրայէն, որոնք դիծին վրայ դրուած էին։ Յաջորդաբար ահռելի պայթիւններ առաջ եկան եւ բոլոր վակոնները քանդուեցան։ Զոհերուն թիւը դեռ յայտնի չէ։ Կը կարծուի թէ եղեռնափորձը պուլկար քոմիթաճիներուն գործն է։

ԴԱՐՁԵԱԼ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Երեքշաբթի օր նոր երկրաշարժ պատահեցաւ Խրիմի մէջ։ Սեւաստափոլի եւ Եալթայի բնակիչները միշտ ահ ու դողի մէջ են եւ գիշերները քաղաքէն դուրս պատրաստուած կայաններու մէջ կ'անցընեն։

Բաղուէն կը հաղորդեն որ քարիւղի ամէնէն կարեւոր հորերէն մէկ քանին յանկարծ դադրեցան գործելէ։ Ասիկա կը վերագրուի Խրիմի եւ Կովկասի մէջ շարունակուող երկրաշարժին։

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ԱՐՇԱԻՆԵՐ

Գերման օդանաւորդ Բէօնէքէ, որ երկար ատենէ ի վեր կը պատրաստուէր մէկ թռիչքով Նիւ Եօրք երթալ, ծրագիրը փոխելով Երեքշաբթի ժամը 14.23ին Հոլոնիոյ կայանէն ճամբայ ելաւ դէպի Ծայրագոյն Արեւելք։ Իրեն կ'ընկերանան կոմս Ցեպլէն եւ անթելի մասնագէտ մը։ Իրենց օդանաւը՝ «Գերմանիա» կը կշռէ ընդամէնը 3300 քիլօ, որուն 1280ը պէնզին եւ 159ը իւղ։ Առաջին հանգրուանն է Լենինկրատ (Վիէննա-Պուտափէշթ-Պոլիս ճամբով)։ Երէկ առաւօտ հասած վերջին հեռագիրները կ'ըսեն թէ «Գերմանիա» տեսնուած է Պուտափէշթի վրայ։

*** Լէվին որ քանի մը օր առաջ Փարիզ եկած էր, Լոնտոն վերադարձաւ օդանաւով և գնաց Կրանուէլի օդակայանը։ «Մ'իս Քօլօմպիա» այս օրերս պիտի մեկնի դէպի Հնդկաստան՝ մէկ թռիչքով։ Օդանաւը պիտի վարէ Հինչքլիֆ։ Փարիզէն մեկնած ատեն, Լէվին նեղը դրուեցաւ անցագիր չունենալուն համար։*

*** Նիւ Եօրքէն Սփոքէյն (Ուաշինկթընի նահանգ) օդային մրցումներ կը կատարուին քանի մը օրէ ի վեր։ Կը մասնակցին երեք դասակարգի օդանաւեր։*

*** Փէլթիէ Տուզի անցած շաբաթ կոնէնի եւ վիկուրուի ընկերակցութեամբ շրջան մը կատարեց՝ 6 ու կէս օրուան մէջ կտրելով 10,800 քիլոմեդր ճամբայ։ Յաջորդական հանգրուանները եղան՝ Վիէննա, Պուքրէշ, Պէլկրատ, Գահիրէ, Պէնկազի, Թունուզ եւ Քազապլանքա, ուսկից առջի օր մէկ թռիչքով 14 ժամուան մէջ հասան Փարիզ։*

1 × 1 = 1

(Գ. եւ վերջին մաս)

Խօսելով Հայաստանի խորհրդային դրականութեան ամլութեան մասին, ո՛չ Խանոյեանը եւ ո՛չ ալ Մելիք-Քանը կ՚ուզեն քննել չբերութեան պատճառները։

Խանոյեանը իշխանաւորի պէս կը պահանջէ,—Ա՛յսկ՚ուզեմ, այն կ՚ուզեմ, ինչո՞ւ այսինչ բանը չկայ, ինչո՞ւ այնինչ բանը կը պակսի...

Ճշմարիտ կոմիսարի պէս, եղած հակայական բացը գոցելու համար, անկարելի տուրքեր պահանջող պաշտօնեայ է, եւ երբեք չուզեր անդրադառնալ թէ արդեօք հնարաւո՞ր է այդ՝ տրուած պայմաններուն մէջ...

Այս պայմանները նկատի չառներ նաեւ Մելիք-Քանը, որ գիւղական տանուտէրի պէս, իր գաժան հարկահաւաքը հանդարտեցնելու, յուսադրելու եւ այսպէս ժամանակաշրջանը երկարաձգելու հոգն ունի միայն։ Գիւղական բոլոր տանուտէրներու պէս, ան կը կարծէ թէ պատմանաժամի երկարաձգումը կը նշանակէ վճարուելիք հարկի թեթեւութիւն...

Անտարակոյս երբ ժողովուրդ մը, սերունդ մը չի կրնար իր հարկը վճարել՝ պատճառներ ունի։ Իւրաքանչիւր իշխանաւորի ու պահանջատիրոջ պարտականութիւնն է քննել այդ պատճառները, եւ վերցնել այն արգելքները, որոնք կը նիհարցնեն եկամուտը...

Երկու կերպ կարելի է ենթադրել։—Կա՛մ այն է որ Հայաստանի ներկայ իշխանաւորները ամենեւին չեն կրնար տեսնել իրենց իսկ ստեղծած այն մտաւոր խոնաւութիւնը՝ որ յօդացաւի ու ծիւրումի կը դատապարտէ իրենց հպատակները ու սերունդը։ Եւ կամ այն է՝ որ դիտեն բայց եւ նորէն չեն ուզեր, չեն կրնար խոստովանիլ։ Երկու պարագային ալ, ոճրագործներէ շատ աւելի՝ յանցաւոր են։

Սակայն իւրաքանչիւր իշխանաւորի անգթութիւնն ու անձնաբաձակութիւնը միշտ հանմատական է իր հպատակներուն ապիկարութեան եւ տգիտութեան։ Անճարակ հեծնողի ձին շարունակ շփացած կ՚ըլլայ... Հայաստանի այս օրուան «Պրոլեթ Գրող»ները ապիկար ու տգէտ հպատակներ են, անճարակ հեծեալներ։ Անոնք կ՚երթան այն ուղղութեամբ, ինչ ուղղութեամբ որ կ՚երթայ իրենց տրամադրուած ձին։ Անոնց նպատակակէտը՝ ձիուն նպատակակէտն է եւ ոչ թէ ձիաւորին...

Այս արգահատելի կացութենէն դուրս գալու ճիգեր չեն ըներ, շատերը նոյնիսկ — գուցէ ամօթէն — գոհունակ երեւոյթ ունին, եւ ակաւաթիւներ ալ ամօթալի առարկութիւններով կը բաւականանան։ Այսպէս, ումն Մկրտիչ Արմէն, որու կարծիքով շատերը «փոխանակ քննելու պրոլետարական գրականութեան ամլութեան իսկական պատճառները, հարցի ծանրութեան կեդրոնը փոխադրում են դուրս եւ քննում արտաքին պատճառները»։ Տեսէք թէ ինչ առարկութիւններ կ՚ընէ, եւ նկատի առէք, ըստ իրեն, «Պրոլետարական Գրականութեան ամլութեան իսկական պատճառները»։

«Առաջին պատճառը որ տալիս եմ՝ վարդինիականութիւնն է եղել... Վանանդեցին հրապարակային արտայայտութիւնների ընթացքին՝ շարունակ երդւում էր Վարդինի անունով»... Յետո՞յ։ Որովհետեւ Վանանդեցին երդուած է Վարդինի անունով, ուրեմն ամէն ոք պէտք էինք իրմէ յուսահատի, այլեւս չգրէ, կամ եթէ գրէ, աշխատի նմանիլ...կրնա՞նէք թէ Աստուծմէ չվախցողները ինչէ՞ն կը վախնան...։ Իր կարծիքով, ուրեմն, պէտք չէ ոչ ոքի գնահատական մէկ երկու խօսք ըսել, այլապէս՝ այդ կը յուսահատի մշուները...

Ինչ մը ոչխարային չէ՞ այս...։

Նոյն այդ «ընկեր»ոջ համար «Պրոլետգրականութեան ամլութեան» երկրորդ պատճառն այն է որ նոյն չարաբաստիկ Վանանդեցին զովասանած ու շփացուցած է Արաքսը, Զարեանը եւ Ալազանը...։ Երրորդ պատճառը, որ որովհետեւ «Բոլոր Պրոլետ Գրողները, որ հաւաքուել են պրոլետ գրականութեան դրօշին տակ, հաւաքուել են ձեւականօրէն»...։ Չորրորդ պատճառը, այն է որ «Վշտունին յայտարարում է թէ 17 Պրոլետ Գրողներ կան, մինչ Մնարն ասում է 400»... որ. «պակասում է ուղղութիւն ուղղը»... որ «Պրոլետ Գրողները չկարողացան մի կուռ կազմակերպութիւն ստեղծել»...

«Ձեւականօրէն» դրօշի տակ մտածը, ձեւականօրէն ալ կը գրէ ի հարկէ, եւ ով որ «ուղղութիւն տուողի» պահանջը կը զգայ, ի հարկէ չի կրնար իր ուղղութիւնը գտնել...

Արդար ըլլալու համար, ըսենք որ այս բոլոր ժանկամիտ դիտողութիւններէն վերջ, Մկրտիչ Արմէնը շատ իմաստութեամբ ու նոյնիսկ քաջութեամբ նկատել կուտայ. «կազմակերպչական անթոյլատրելի կարգադրութիւններ»ն են պատճառը. «որոնց հետեւանքով միութենէն հեռու կը մնան լաւագոյն ուժեր»... Բայց այդ բոլորս ալ գիտենք, եւ այս բոլորը պատճառ մը չի կրնար ըլլալ որ ընթերցողները չըսեն, «Պրոլետ Գրականութիւնը հետաքրքիր չէ, եւ ոչ ալ յուզիչ... Ձենք ուզեր կարդալ գրքեր՝ որոնք կը խօսին բանուորի ու միայն բանուորի մասին... Նոր գրականութեան մէջ մարդկային կեանքի մէկ փոքրիկ երեսը կայ միայն... Պէտք է որ խօսուի նաեւ սիրոյ մասին, զեղեցկութեան մասին, երբ մեր շուրջը ամէն ինչ տգեղութիւն է, աղտոտութիւն եւ լրբութիւն... Պէտք է աւելի զեղեցիկ կեանք մը, որ լաւագոյն ըլլայ քան իրականը... Արդի գիրքերը ամոքում չեն պատճառեր, անոնք լեցուած են լպիրշ նկարագրութիւններով, համեմուած են ռամիկ եւ զէշ խօսքերով ու պոռնկագրութիւններով»...։ Պրոլետ գրողներն անշուշտ կը յիշեն Մոսկուայի ընթերցողներու համագումարի մէջ խօսուած այս խօսքերը...։ Նորէն ուզեցի յիշեցնել որ չմոռնան...։

Խանոյեանի հոգին կը թաւփառի այս քառասին մէջ եւ կ՚ոռոտայ. «Եղիցի Գրիգոր Արծրունի»... «Եւ եղեւ Գրիգոր Արծրունի»... « Եղիցի լո՛յս»... «Եւ եղեւ լո՛յս...

Եւ տեսէք Խանոյեանի լոյսը. «Շատերը յոգնեցնում են իրանց միտքը գեղարուեստական մի հղանակով տալու «այս օրուան կեանքը»։ Սակայն նա դեռ չի՛ ձեւաւորուել, մշուշապատ է... իսկ մեր գրողները, եթէ նոյն իսկ նրանց մէջ կայ շնորհքի մի նշոյլ, դեռ անզօր են գեղարուեստական, հոգեբանական ներկերով ու կառուցուածքով տալ եղածը։ Ուստի նրանց փորձերը կը կրեն նկարչական «խաղխղուած տեսարանների» եղանակներ»...

Է լա՛ւ, սիրելի Խանոյեան, ինչո՞ւ դուք «փորձ» ընէք. եւ անոնք ոչ. ինչո՞ւ դուք «խազ խզէք», եւ անոնք ո՛չ... Գուցէ բան մը դուրս գայ... Սակայն այս դեռ ոչինչ, մինչեւ այսօրուան օրը այս մարդիկ մէկ կողմէն կը պոռան. «յուսակօրէն ենք տեսնում ապագան». «մեր անելիքը պարզ է». միւս կողմէն կը խոստովանին որ «այս օրուայ կեանքը» չեն տեսներ, եւ նա «մշուշապատ է»...։ Այս՝ ի միջի այլոց, որպէսզի անդրադառնան թէ «ձեւաւորուած» ու «մշուշապատ» մտածումով կարելի է ձեւաւորուած ու լուսաւոր բանաստեղծութիւն գրել։ Ահա թէ ո՞ւր են հասեր մեր գիտոսիկները։

Այսպէս, ո՛չ միայն ապագայէն, այլ եւ ներկայէն յուսահատ, Խանոյեանը կ՚առաջարկէ նստիլ, ու, եռեւ, անգեալը, «յիշատակները» դիտել...։ «Ինչո՞ւ չեն գրում «յիշատակներ», նկարագրականներ Հայաստանի քաղաքացիական կռիւների մասին» հարցնում էր ուսս ընկերս... (լաւ լսեցէք, ինքն Խանոյեանը չէ ըրած այս գիւտը, այլ «Ուսս ընկեր»ն է թելադրեր, նորէն ու նորէն...)։

Ինչ որ է, լոյսը լաւ է, եթէ նոյնիսկ աթոռէն ծագի։ Բայց պէտք է զգո՛յշ ըլլալ, որ աթոռի կրակը բանաստեղծներու ձեռքն ու գրիչը չայրէ... Եւ որպէսզի չայրէ՝ պէտք է գրէն, «Հայաստանի քաղաքացիական կռիւների մասին... Ա՛յ, օրինակ, Կարսի, Ղազախի եւ Նոր-Բայազիտի ապստամբութիւնների մասին»։ Ուրիշ խօսքով, բանաստեղծներու յիշողութիւնն իրաւունք չունի երկննալ ու տարածուիլ 1920էն՝ կամ Մայիսէն այն կողմը մինչեւ Նարեկն ու Նարեկացին...

Լաւ է երբեք չխօսիլ, որովհետեւ միեւնոյնն է, ինչքան ալ վիճինք 1×1=1, եւ անկէ ուրիշ արտադրեալ կարելի չէ սպասել...։

ԵՕ-ԿԱ

ՅԱՐԳԱ՛ՆՔ ՀԵՐՈՍԻՆ

Հայաստանի օդը, միա՛յն
իմ Թոքերուն չի բաւեր...
ԱՆԴՐԱՆԻԿ

Սասուն ու Մուշ, Վան ու Դիլման, Կարին ու Սիւնիք, Խոյ ու Զաբուղի - Ջոր, մինչեւ այսօր, անխախտ ու անալեայլ կը պահեն Անդրանիկի հմայքը ռազմի դաշտին մէջ, միշտ միեւնոյն անարդ թշնամիին դէմ։ Որքան բիրտ ու անողոք է եղեր թշնամիին բռնութիւնը, այնքան խոյանք է ստացեր մեր մարտական ուժը։ Ազատութեան ոգին բոցեղէն թեւեր է տուեր անոնց, որոնք ուխտաւորներու պէս, ջերմեռանդ ու երկիւղած, անդաւաճան ու խանդավառ, մեր հեզ ժողովրդի հոգիին մէջ կրակ են ցաներ, գիտակցուած ու արդար գաղափարներու յաղթանակին համար։

Ինկա՛ն անոնք բոլորն ալ, փա՛ռք անոնց...

Տիտաններ էին անոնք մեր յեղափոխութեան պատմութեան կարմիր ծոցին մէջ, Հ. Յ. Դաշնակցութեան փեռեկտուած կուրծքին տակ։

Անյաղթ ու անծանօթ են անոնց շիրխինները, դիւցազներգութեան ու առասպելի, երգի ու փառքի նիւթ են անոնց անունները։

Անդրանիկը մէկն էր այդ տիտաններէն, ամէնէն ժողովրդականը, գուցէ ամէնէն բախտաւորը, որոնց աչքին տակ վիրաւոր պատմութիւն մը սահեց։ Ու արշալոյսէն մինչեւ վերջալոյս...

Վշտացած ու մորմոքած քաշուած էր Փալիֆորնիա, հայ ժողովրդի աչքէն ու լիշողութենէն հեռու...

Անսխալական չէր Անդրանիկ։ Ան ալ մարդ էր եւ մարդկային։

Գորշ ու մեղկ օրերու ժխորին մէջ, վոխտ խելքեր շրջապատեր էին զայն, շփոթեր էին գաղափարները, փոխեր էին կշիռները, վատեր էին կրքերը, յետիններն դարձուցեր առաջին, առաջիններն՝ յետին։ Ցաներ էին թանձր մառախուղ մը անոր պայծառ հոգիէն ներս, իրաւացին եղեր էր անիրաւ, անդրդուելին՝ յեռադէմ։

Ով որ կը մօտենայ անհանդիստ մտքով ու կրքով անոր արժէքին ու գործին, պատասխանատու կը մնայ պատմութեան անաչառ դատաստանին առջեւ։ Մինչեւ չշղթիանան կրքերն ու արձակուած ափափոյ վճիռները, դժուար է արդարօրէն գնահատել Անդրանիկն ու իր գործը։ Ան ցանած է ճնայուն սերմեր հայ ժողովրդի հոգիին ներս, որոնք յաւէտ կ՚ապրին ու կը բողբոջին։

Մեր պատմութեան ողբակոծ չորս պատերուն մէջ, մէկ օրէն միւսը Անդրանիկներ չեն ծնիր։ Եզակի դէմքեր են անոնք, որ կը պլպլան ու կ՚անցնին։

* * *

Փոքր ժողովուրդի մեծ դաւանակն էր Անդրանիկ։ Ճգնաժամային րոպէներուն Անդրանիկ ժողովուրդինն էր, ժողովուրդն ալ Անդրանիկինն։ Փոխադարձ բնազդային կապ մը կար իր եւ ամբոխին մէջ, որ աւելի մոգական էր, քան գիտակցական։ Իր անունը կը հնչէր ժողովուրդի բերնին մէջ յաղթանակի մը պէս, կը մեծնար ու կը ծաւալէր եւ կը դառնար սարսափը թշնամիին, պատկառանքը բարեկամին, երկիւղը հարեւանին, վտիտորիկը զաւաճանին։

Անթիւ դրուագներ կան անոր անունով հիւսուած, անոր անունով շաղախուած։ Իր անպաճոյճ խօսքերով գիտէր ելեկտրականացնել բազմութիւններ եւ հրել ռազմի դաշտ։

Անգամ մը Կարինի մէջ, 1918ի նահանջի գիշերը, օգնութեան եկած էր Խնուսի գունդը։ Իր ձեռքով փամփուշտ կը բաժնէր անոնց եւ կ՚ըսէր մաշած ձայնով.

— Վաղը արիւնով պէտք է ներկուի այս քաղաքը։ Դուք ամէնքդ պիտի քալէք թշնամւոյ դանկերու վրայէն, կէնաց եւ մահու պայքար պիտի մղէք. կամ մենք կամ թշնամին։ Վերջին փամփուշտը ձեզ համար պահեցէք, որ թշնամիին ձեռքը ողջ չիյնաք։

Օրերու ճակատագրութենէն, ձիւներուն մէջ, յոգնած ու պարտասած էր այդ գունդը։ Սակայն, առանց շունչ առնելու մեկնեցաւ ճակատ։

Շատ պատմական էր այդ դիշերը։ Կռիւը կը մղուէր էրզրումի դռներուն տակ, ժամերու հարց էր մեր գոյութիւնը։

Լուսադէմին նահանջը կը վճռուի։ Հայ գինուորն ու գաղթականը թիկունքը տուած թշնամիին, կը թափի Կարսի դռներուն առջեւ։

Ով որ կրնայ թող փրկուի։ Այդպէս էր կարգոյ նահանջը...

* * *

Սարդարապատի եւ Ղարաքիլիսէի արիւնահեղ ճակատամարտներուն առեն, Անդրանիկ իր գունդով Լոռիէն կ՚անցնի Դիլիջան եւ ախտեղէն ալ Նոր-Բայազիտ։

Արարատեան ընդարձակ դաշտին մէջ պատառ մը հող ունէինք այդ առեն մեր մեռելները թաղելու։

Անդրանիկ, իր գունդով կ՚անցնի Զանգեզուր, առանց պարէնի, առանց ռազմամթերքի։ Սիւնիքի ապստամբ քաջերը կը միանան անոր եւ երկիրը մէկ ծայրէն միւսը կը վերածեն միատարր զանգուածի մը։ Հայաստանի Հանրապետութեան ամրացման համար Անդրանիկ անուրանալի դեր է խաղացած Զանգեզուրի մէջ։ Տարի մը շարունակ Անդրանիկ Հայաստանի ծայրագաւառներուն մէջ բարձր պահեց հայկական զէնքի ու գինուորի հռչակը եւ թշնամիի երեսին նետեց «Հայաստանիօղը, սիա՛ն իմ Թոքերուն չի բաւեր» պատմական խօսքը։

Եւ յիրաւի անոր այդ խօսքերուն մէջ, տակաւին մինչեւ այսօր, կ՚ապրի հայ ժողովուրդն իր դատով, Հ. Յ. Դաշնակցութիւն իր դոյութեամբ, հայ գաղթականն իր բաղձանքով։

Այո՛, սերունդնե՛ր պիտի քալեն այդ ճամբով, ո՛ւր որ ալ ըլլան, ի՛նչ պայմաններու մէջ ալ գտնուին, մինչեւ որ հայկական անկախութեան նաւը խարիսխ նետէ խաղաղ ջուրերու մէջ։

Ազգերը մէկ օրէն միւսը չեն հնձեր իրենց արեան գինը։ Ցամաք ու արբշռան պայքարը կը նուիրագործէ միայն անոր ազատութեան գաղափարը եւ օր մըն ալ բախտաւոր սերունդ մը կը մտնէ իր օջախի շեմէն ներս եւ կ՚ըսէ.

«Հայաստանի օդը, այժմ կը բաւէ մեր բոլորի Թոքերուն։»

Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵՆՔ

Մեր թղթակիցներուն եւ բարեկամներուն, չգլադիլ եւ չգրաղեցնել մեզ տեղական ծանօթ լրագիրներու գրած սուտերը հերքելով կամ անոնց ակներեւ լրբութեանց պատասխանները հրատարակելով։

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի
ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Արեւմտեան Եւրոպայի պատգմ. ժողովը, որ երկար ատենէ ի վեր ծրագրուած էր, բացուեցաւ խորհրդակցական ձեւով, անցեալ ուրբաթ իրիկուն Փարիզի մէջ։

Ներկայ էին՝ Փարիզի, Մարսէյլի, Ժնեւվիլի, Ռօնի Սու Պուա յի Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղերուն պատգամաւորները։ Վիէնի մասնաճիւղը փարիզի վարչութեան լիազօրութիւն տուած էր պատգամաւոր մը նշանակել. իսկ Լիոնը, Վալանսը, Պօրտօ ու ինչպէս նաեւ Պելճիքայի մասնաճիւղերը ո՛չ պատգամաւոր ղրկած էին, եւ ոչ ալ գրած իրենց բացակայութեան շարժառիթները, որոնք նիւթական միջոցներու չգոյութեան արդիւնք էին, համաձայն մասնաւոր ճամբով առնուած տեղեկութիւններու։ Դժբախտութիւնը կը բացակայէին Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պելվիլի, Ալֆորվիլի, Շավիլ-Վիրօֆլէյի եւ Պուա-քոլոմպի պատգամաւորները, ինչպէս նաեւ իրերահասկացողութեան եւ հաճախ յինութեան նպատակով հրաւիրուած Հայ Մարզականի եւ Գուիթպոլ Քլիւպ Արմէնիայի ներկայացուցիչները։

Այս զգալի բացակայութենէն փոխարէն, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պատգմ. ժողովի նախաձեռնարկ մարմնի հրաւէրին պատասխանելով, ժան կուժօն փողոզ փութացած էին Հօկի գանազան մարզական կազմակերպութեանց անունով փարիզաբնակ խումբ մը հայրենակիցներ, որոնք տրամադրութիւն կը յայտնէին գործակից եւ միանալ Հ. Մ. Ը. Մ.ի, եթէ երբեք արգելիչ պատճառներ չըլլային այս մասին։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի բոլոր պատգամաւորները անխտիր համերաշխական բուռն ոգիով մը տոգորուած, սիրով ընդառաջ երթալ կ՚ուզէին հայ մարզական շարժման սատարելու կոչուած ոեւէ անկեղծ առաջարկութեան ու պատրաստակամութեան։ Այս միակ եւ հիմնական տեսակէտով ալ, պատգմ. խորհրդակցական ժողովը, յետ երկար վիճաբանութեանց, երեք հոգինոց յանձնախումբի մը պաշտօն տուաւ, որպէսզի հայ մարզականի վարիչներուն պատասխանելով, ժան կուժօն փողոզի Հօկի գանազան մարզական կազմակերպութեանց անունով փարիզաբնակ խումբ մը հայրենակիցներ, որոնք տրամադրութիւն կը յայտնէին գործակցիլ եւ միանալ Հ. Մ. Ը. Մ.ի, եթէ երբեք արգելիչ պատճառներ չըլլային այս մասին։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի բոլոր պատգամաւորները անխտիր համերաշխական բուռն ոգիով մը տոգորուած, ափ

ԽՄԲԱԿԱՆ ՄԵՔ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ

— Շատ լա՛վ, ասաց ծերունին: Ես չեմ ուզում իմ ժամանակը ձեզ հետ վատնել: Ես ձեզ հարցրի, թե ինչպե՞ս կարող եք դուք ինձ օգնել, եթե ես կամենամ ձեզ հետ գործ ունենալ: Ես ձեզ հարցրի, թե ինչպե՞ս կարող եք դուք ինձ օգնել, եթե ես կամենամ ձեզ հետ գործ ունենալ:

— Մինչև հիմա ես ձեզ հետ ոչ մի գործ չեմ ունեցել, պատասխանեց Ռոբերտ Ուիլյամսը: Ես ձեզ հարցրի, թե ինչպե՞ս կարող եք դուք ինձ օգնել, եթե ես կամենամ ձեզ հետ գործ ունենալ:

— Մինչև հիմա ես ձեզ հետ ոչ մի գործ չեմ ունեցել, պատասխանեց Ռոբերտ Ուիլյամսը: Ես ձեզ հարցրի, թե ինչպե՞ս կարող եք դուք ինձ օգնել, եթե ես կամենամ ձեզ հետ գործ ունենալ:

—

Թղթակիցը կը կարծէ թէ Պէյնի Պէրիթ կազմակերպութեան գործունէութիւնն ալ մեծապէս պիտի կրճատուի։ Պէյնի Պէրիթ տարիներ առաջ հիմնուած մարդասիրական ու ընկերային կազմակերպութիւն մըն է եւ ունի բազմաթիւ անդամներ։ Մեծ ազդեցութիւն ունի Հրեաներուն վրայ։ Իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւններէն մէկն ալ այն է որ յիշեալ կազմակերպութիւնը կը քաջալերէ Հրեաները՝ պահպանել իրենց ինքնութիւնը եւ արգիլել զանոնք ձուլուելէ Թուրքերուն հետ։

Թուրքիոյ մէջ երբեք շեշտուած հալածանք չէ կատարուած Հրեաներուն դէմ, որոնք օրինապահ եւ օգտակար ազդակ մը եղած են։ Գիտակից Թուրքեր կը հաստատեն թէ պոյքոթ մը դժբախտութիւն պիտի ըլլայ Թուրքիոյ, ինչպէս հրէութեան համար։

ՖՐԱՆՔԵԻՌՈՒՍ ԴԱՇԻՆՔԸ

Թայմզի Թղթակիցը խօսելով Ֆրանսայի նախարարական խորհուրդին այն որոշումին վրայ թէ Ֆրանսայի եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ ոչ-յարձակողական դաշինք մը կնքելու մասին ռուսիոյ առաջարկը նկատի պիտի առնուի, կը գրէ.—

Առաջին անգամ ըլլալով պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ Մոսկուայէն ոչ-միջամտողական եւ ոչ-յարձակողական դաշինքներ կնքելու առաջարկ եկած է, թէեւ յայտնի էր թէ Խորհրդային կառավարութիւնը յուսահատական ջանքեր կ'ընէ՝ մեղմելու համար թերթերու հակապոլշեւիկ պայքարը, ջնջելով իր բարեմտութեան եւ բարի նպատակներուն համար զանազան հաւաստիքներ տալ։ Ոչ-միջամտողական դաշինքը նկատողութեան արժանի չէ, քանի որ «դիւանագիտական յարաբերութեանց» պայմաններուն մէջ կայ ատիկա։ Ոչ-յարձակողական դաշինքն ալ շատ չի շահագրգռեր Ֆրանսան, բայց քանի որ Լեհաստան այդ տեսակ դաշինքի մը մասին սկսած է բանակցիլ Ռուսիոյ հետ, Ֆրանսական կառավարութիւնը այս առիթէն պիտի օգտուի՝ իր դաշնակիցին աջակցելու համար։

Եթէ երկու պետութիւնները ոչ-յարձակողական դաշինք մը կնքելու ըլլան, Ֆրանսա կրնայ առարկել թէ այդ մասին չի կրնար բանակցութիւններ կատարել մէկու մը հետ, որ օտար բանակի զինուորները դասալքութեան հրաւիրող կոչի մը տակ ստորագրած է։ Այս պէտք է ըլլայ ներքին իմաստը «գեկոյց»ի վերջին նախադասութեան, որ կը թելադրէ Պրիանի ամէն ապահովութիւն ձեռք առնել՝ բանակցութեանց սկսելէ առաջ։ Այդ ապահովութիւններէն գլխաւորը պիտի ըլլայ Ռաքովսքիի յետս կոչումը։

Գալով պարտքի խնդրին, կառավարական շրջանակներու մէջ շատ յոյս չունին որ գոհացուցիչ կարգադրութիւն մը պիտի ըլլայ, որքան առեն որ Խորհրդային Միութիւնը կառչած կը մնայ համայնավարական սկզբունքներուն. Լիթվինոֆի յայտարարութիւնը թէ Ռաքովսքիի միջադէպէն առաջ այս մասին կարգադրութիւն մը ծրագրուած էր, գուցէ պրոպագանտա է։ Վարչապետ Փուանքարէ բացէ ի բաց յայտարարեց թէ չի կրնար ընդունիլ կարգադրութիւն մը, որ չընդունի հատուցում ընել Ֆրանսացի սեփականատէրերուն, որոնց գոյքերը ազգայնացուած են Խորհրդային կառավարութեան կողմէ, մինչ պոլշեւիկները բացարձակապէս կը մերժեն այս սկզբունքը։

Իսկ *Տէյլի Թելեկրաֆի* դիւանագիտական աշխատակիցը կըգրէ.

Ոչ-յարձակողական դաշինք մը առաջարկելով Ֆրանսայի, Սովետներու նպատակն է «չեզոքացնել» Ֆրանսան այն ձեւով ինչ ձեւով որ չեզոքացուցին Գերմանիան եւ այսպէս արգիլել կազմութիւնը մեծ պետութեանց դիւանագիտական միակ ճակատի մը Խորհրդային կառավարութեան դէմ։ Ֆրանքեւռուս դաշինքի մը կնքումով, Գերմանիա չպիտի կրնայ օգտուիլ անցած տարի Մոսկուայի հետ կնքած դաշինքէն։

**** Քոփէնհակէն կը հեռագրեն թէ Խորհրդային կառավարութիւնը որոշած է եւս կանչել Ռաքովսքին, եթէ Ֆրանսա բացարձակ պահանջ դնէ այդ մասին։*

Ամերիկա դեսպան կը դրկէ Թուրքիա

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ երկուշաբթի օր հոն հասած է Թուրքիոյ ամերիկեան նոր դեսպանը՝ Ճօզէֆ Կրիու։ Ինչպէս յայտնի է, Պոլսոյ բարձր-կոմիսար Ծովակալ Պրիսթոլի մեկնումէն ի վեր, Թուրքիոյ մէջ ամերիկեան բարձրաստիճան ներկայացուցիչ չկար։ Լօզանի դաշնագիրը ամերիկեան խորհրդարանին կողմէ վաւերացուած չըլլալով, Թուրք եւ ամերիկեան կառավարութեանց միջեւ մասնաւոր կարգադրութեամբ մը Ճօզէֆ Կրիու դեսպան նշանակուեցաւ։ Միացեալ Նահանգներու հանրապետական կուսակցութիւնը կ'ուզէ Լօզանի Դաշնագրին փոխարէն մասնաւոր համաձայնագիր մը կնքել երկու երկիրներու միջեւ բնականոն յարաբերութիւններ վերահաստատելու համար։ Նոր դեսպանին ղրկուիլը այս ուղղութեամբ առնուած առաջին քայլն է։

Բերայի հայեւրուրմ հրոսախումբին շուրջ

Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն.—

Ոստիկանութիւնը քննութիւնները կը շարունակէ, հրոսախումբին միւս անդամները երեւան հանելու համար։ Ամէն զատ քննութիւն կը կատարուի նաեւ հասկնալու համար թէ ուրիշ հաստատութիւններու դէմ ալ յարձակումներ պիտի գործուէ՞ին թէ ոչ։ Այս խնդիրները պարզելուատեն ոստիկանութեան պիտի օժանդակեն երկու լրատուները՝ Նիշամէտտին եւ Վահան։

Հարցաքննուած չարագործները բոլորն ալ խոստովանած են իրենց յանցանքները։

«Ագշամ»ի համաձայն, տակաւին յայտնի չէ թէ ձերբակալուած Ճօրճի Գարագոչը հրոսակներու մեղսակից Ճօրճի՞ն է թէ ոչ։ Ինդրոյ առարկայ մեղսակից Ճօրճին, տինամիթ հայթայթելու պատրուակով 250 ոսկի առած է հրոսապետէն, եւ այս գումարը իւրացնելու համար Պոլսէն փախած է։

Կատարուած քննութեանց համաձայն, դէպքին օրը կատարուած ընդհարումի ընթացքին 10 վայրկեանի մէջ 74 գնդակ արձակուած է։ Ասոնցմէ 24ը ոստիկաններուն, իսկ 50ը չարագործներուն կողմէ արձակուած է։

Երէկ դիւանագիտարանին մէջ տեղի ունեցաւ հրոսապետ Մկրճան Ալթունեանի դիակննութիւնը, որու հետեւանքով հանուեցան մարմինին մէջ մնացած գնդակները։

Մեռեալ երկու ոճրագործներուն — Մկրճան և Յովհաննէս — մարմինները յանձնուեցան Բերայի եկեղեցին, ուր քահանայ մը կատարեց կրօնական վերջին արարողութիւնները, որմէ յետոյ մեռեալները փոխադրուեցան եւ թաղուեցան Շիշլիի գերեզմանատան մէջ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի ընկերները վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին քաֆէ օ ֆլէօ տը լա Լիւնի վերնայարկը՝ Մէթրօ Խթալի։

Օրակարգ. Շրջանային ժողովի Հարցերու քննութիւնը։

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը

Լ Ի Ո Ն

Հոկտ. 1 Շաբաթ երեկոյ Յրդ Ֆաղաքապետարանի սրահը։

Մանրամասնութիւնները շուտով եւ առանձին յայտագրով։

ՓՈՆ ՏՕՊՆՕ

Հոկտ. 2ին։ Մանրամասնութիւնները շուտով։

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ա Լ Ջ Ի Ր Ի Լ

2 Հոկտ. կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, նախաձեռնութեամբ երիտասարդաց միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, Թաղային խորհուրդի, Ջ. Ը. Միութեան եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի։

Աւտւօտուն ֆոգեհանգիստ եկեղեցին։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ

ղեկավարութեամբ՝ Պ. Պ. Ե. ԹՕԼԱՑԵԱՆԻ եւ ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Իր Ջ. տարեշրջանի բացման առթիւ կուտայ իր Ա. ներկայացումը

24 Սեպտ. Շաբաթ գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ ԺԱՆ-ԷՔԱՒԻ ԳԼՈՒԽՈՒ ԴՈՐԾՈՑԸ

ՀԱՅՐ ԼՐՊՕՆԱՌ ՅՈՒԶԻԶ ՏՐԱՄ 4 ԱՐԱՐ

Եւ ԱՊԱՐԱՆՋԱՆԸ, *կատակերգութիւն 1 արար*

կը մասնակցին՝ տիկիններ Ս. Ալիքսանեան, Ս. Նշանեան, Գ. Փափազեան, Օր. Ընաիիտ եւ Պ. Պ. Երուանդ Թօլայեան, Տրդատ Նշանեան, Վահրամ Սվաճեան եւ Արտաշէս Գմբէթեան

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ.— 25, 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

BOIS COLOMBES - Théatre Municipalի մէջ Այս կիր. ժամը 2.45ին

"ՉԱՐԹԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ,,

Օր. Ա. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆԻ կողմէ «Ֆարէմի պարը»։ կը նուագէ ԹԱՒՈՒԹ ԱԲԴԱՐ

ԳԻՆԵՐԸ՝ 10, 7.50 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ ժամագործ K. Hovhannessianի, 2 Rue Victor Hugo, Bois Colombes.

ՇԱՀԱՆ ՍԱՐԵԱՆԻ ՀՐԱՒԷՐՇԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Այս Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին, Պօն Թատրոնի մէջ

"ՆԱՄՈՒՍ,, (5 ԱՐԱՐ)

կը մասնակցին գաղութիս լաւագոյն ուժերը Գիներ՝ 10, 7 եւ 5 Ֆր՝

ՅԱՒԻՇԱՏԵՏ

Հ. Յ. Դ. Ուսան. միութեան ընդհ. ժողովը այսօր Շինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Floria ճաշարանի վերնայարկը։

Հ. Յ. Դ. «Հրայր» ենթակոմիտէն, Սարսելի մէջ պիտի տօնէ սգատօնը անգուգական հերոս Անդրանիկին, այս կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը 2.30ին, ուր տէ նոսի մէջ։ կը խօսի ընկ. Վ. Համբարձումեան։

Հ. Յ. Դ. կրասի Քրիստափոր ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այսօր Շինգշաբթի երեկոյ ժամը 8ին։ Ներկայանալ անդամատետրներով։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռեմ զաւակս Ղեւոնդ Տէօվլէթեան 21 տարեկան, քնիկ Եօզղատցի, մայրը էնկիւրիցի, աքսոր գացած է կեսարիայէն, անցեալ տարիներ պէյրութ տեսնուած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ Simpat Deuvletian, 18—20 Rue de Bézon (Courbevoie) Seine France.

կը խնդրուի սուրիական Թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռուի սեբաստիոյ Ղալմադալ գիւղին սիմոն Տէր Աբէլեան որ նիւ եօրք կը գտնուէր։ իր վերջին հասցէն էր նիւ եօրք 144 Av. 70 St. եւ յետոյ 151 East 26th St. New York. իմացնել՝ իր եղբօր Շամբարձում Տէր Աբելեանի, 19bis Rue des Brochets.

— կը փնտռուի Արմութաղ գիւղացի կարապետ Ջաթալեան, որ Պօռտօ ըլլալ կը կարծուի. իմացնել՝ Տիվրիկի Աշուղէն գիւղացի կարապետ Թօրիկեանի, 3 Rue d'Austerlitz, Paris (12e).

— Սիրարփիկ Վարդանեան 25 տարեկան, հօր անունը Յովհաննէս Վարդանեան, մօր անունը Նազլը։ 1915ին ընտանեօք աքսորուած է Շամա եւ շրջանները։ Լուր տուողին կարեւոր նուէր։ իմացնել՝ Mr. Jacques, 151 Av. de la République, Courbevoie (Seine).

— *Կը փնտռուի Պիթլիսի Սխլաթ գաւառի Շղակ գիւղացի Նազար Սէֆէրեան, որ Յունաստանէն Հարաւային Ամերիկա մեկնած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ իր եղբօր՝* Agop Séférian 11 Impasse Pernant, 66 Rue Hoche Colombes (Seine), France.

— *Կը փնտռեմ եղբայրս Եզեկիել Ճիղեկեան, Նապին Գարահիսարի Ազպրտեր գիւղացի։ Հօր անունը Յակոբ, մօրը՝ Մանուշ։ Տեղեկացնել՝* Ա. Ճիղեկեան, Etablissements H. Pellet. Vienne (Isère).

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Ամդրիասի եւ իր շրջանի Հայրենակից. Միութիւնը Թէյասեդանի կը հրաւիրէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին բոլոր անդամագրուած եւ ոչ անդամագրուած հայրենակիցները ինչպէս նաեւ համակիրները։ Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ։ Մուտքը ազատ է, հասցէ՝ Place Nationale, 127 Rue du Point du Jour, Billancourt.

Հանրակառք Թիւ 32 փօրթ տը Վէրսայլէն, Թիւ 1 փօրթ տը Սէն Քլուէն։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻՒ

"ՋԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Թիւտ Ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ

ԳԻՆ 1.50 ՖՐԱՆԲ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն։ կը դրկուի մէկուկէս Ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն։

Գործ կը փնտռէ պ ա տ ուաւոր եւ ընտանիքի տէր երիտասարդ մը, որ գիտէ Ֆրանսերէն եւ հայերէն, ու պատրաստ է ստանձնելու ոեւէ գործ։ Դիմել՝ խմբագրատուն։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ հայ սպասուհի մը (Bonne a tout faire). Դիմել՝ 5bis Rue Henri Martin, Melikian.

Կ'ՈՒԶԷ ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշակերտ մը 16-18 տարեկան։ Դիմել՝ Պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կնոջ կօշիկի ա ռ ա ջ ն ա կ ա ր գ վարպետ մը մնայուն կերպով։ Դիմել՝ ամէն օր 18—20 կամ կիրակի օրերը 10—12 Madame Baès, 123 Avenne de Neuilly, NEUILLY.

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Վարձու են պարտէզով օգտէա սենեակներ եւ պզտիկ ապարթմանիներ։ Հասցէ՝ 20 Rue de Bezons a Courbevoie։ Հաղորդակցութեան լաւ միջոցներ ամէն տեղի համար։

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՊՈԼՍՈՅ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒՆ

ՀԱՍՑԱՑՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶ

3, Rue de l'Amiral Cloué, Tél. Auteuil 69-68, Métro Mirabeau

Հիւանդներ կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերը

յօրեկէն վերջ ժամը 3—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆ

Տարիներէ ի վեր Նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis Téléph. Provence 09-32։

ՆՈՐ ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ ԼԵԻՈՆ ՇԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԾ

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԳՐԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն Ա Ս Տ Ի Ճ Ա Ն

Շաբաթուրեան եւ ուղղագրութեան նախնական մշակումը

Դպրոցական առաջին եւ երկրորդ տարիներուն համար

Գրքին նպատակն է մեր փոքրիկներուն գրել սորվեցընելը։ Ուստի առաջին երկու տարիներու ընթացքին գրել սորվիլ կը նշանակէ՝ 1) մայրենի ու կանոնաւոր գիր ունենալ, 2) ուղղագրական օրէնքներն ու տարբերութիւնները յարգել եւ 3) մեր մտքերը գրաւոր կերպով արտայայտելու վարժութիւնը ձեռք բերել։

Առաջին կէտի յաջողութեան համար անհրաժեշտ է, որ տղան իր օրինակը մշտապէս աչքի առաջ ունենայ եւ անոր հետեւի. բան մը, որ ընթերցարանը չունի։ Երկրորդ կէտի յաջողութեան համար կը պահանջուին ընտրութեամբ, յաջորդականութեամբ ու կրկնութեամբ տարուած ուղղագրական վարժութիւններ, որ ընթերցարանը չի կրնար ունենալ. ան ուրիշ նպատակ կը հետեւի։ Իսկ գրաւոր արտայայտութեան ու շարադրութեան արտակարգ ձեռք բերելու համար, անհրաժեշտ է, որ արտայայտուած նիւթը բղխի տղուն հոգեկան ապրումներէն, իրենց առօրեայ կեանքէն ու շրջապատէն, իր անձնական հետաքրքրութիւններէն, պայմա՛ն մը, որ ամէն անգամ գոյութիւն չի կրնար ընթերցարաններու շատ աւելի բարձր լեզուական ու գեղարուեստական թուիչքին։

Այնպէս որ գրութիւն սորվեցընելու համար, գոնէ ուսման առաջին տարիներու ընթացքին, անհրաժեշտ է առանձին կերպով մշակուած ընթերցանութեան մը. միայն ընթերցարանով չենք հասնիր մեր ուզած նպատակին։ Այս համոզումն է եղած հիմքը «ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐ»ուն հեղինակին, երբեմն յաւուրս կանոնաւոր գործնական ղեկավարութիւն մը գրել սորվեցնելու եւ երբեմն ալ ընթերցարանները լրացնելու համար։

Գիրքը ունի եռեակ մը ուսուցչին համար, բազմաթիւ ձեռագիր գրութիւններ ու նկարներ նիւթին հիւսուած, նիւթերը մանկական կեանքէն ու շրջապատէն առնուած փոքրիկ ամբողջական յօդուածներ են։ Ուղղագրութեան, թելագրութեան եւ շարադրական նախապատրաստութեան համար։ Այլեւ ուղղագրական ղեկավարութիւն ու դիւրացընող առանձին կանոններ։

Գրքի գինն է բոլոր եւրոպական երկիրներուն համար տոքի ֆրանք։ Դպրոցներուն 20% զեղչ։ Ճամբու ծախքը հեղինակին վրայ։ Ամէն պատուէրի կանխավճար։

Նամակ ու դրամ պէտք է ղրկել հետեւեալ հասցէով՝ Mme. Dabossian, Avenue Ed. Branly, Chaville (S. et O.) France.

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ՝

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ԳՐԱՒՈՐ ԴԱՍԵՐուն երկրորդ աստիճանը, դպրոցի երրորդ ու չորրորդ տարիներուն համար, այսինքն Շարադրութեան ու ինքնաշխատութեան վրայ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մանուածէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Բշ., Չշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՒՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԹԷՕԴԻԿ՝ կը խնդրէ իր Թղթակիցներէն, որ նկատի առնեն իր նոր հասցէն.— THÉOTIG, Imprimerie «Massis» 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e), France.

ՍԱԿԱՐԱՆ

21 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի)	100 Mark	6
Թրքական Ցպճ.	L. Trq.	10
Թրք. ոսկի	» or	9
Մէճիտիէ	Médjidié	15
Լէվա 100 հատ	Léva	33
Տրախմի	» Drachme	3
Լիր	» » Lire	7
Պելճ. Ֆրանք	» Frc. Belge	24
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	25
Լէյ 100 հատ	Ley	12
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԺԵՒԱՒՈՐՆԵՐ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	34
»	II »	20
»	III »	16
Թուրքի երկաթ.	Lots turcs	40

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris(10e)

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 24 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

24 Septembre 1927

Կ. ՏԱՐԻ Թիւ 449

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԼՕԶԱՆԻ ՇՆՈՐՀՆԵՐԸ

Ինչպէս գրած էինք, Տոքթ. Նանսէն յուսահատած է իր ծրագրէն, Հայաստանի մէջ մաս մը ճահիճները չորցնելու եւ գաղթականներ տեղաւորելու ձեռնարկէն։

Աւելի ճիշտ, յուսահատած է Ազգերու Դաշնակցութեան եւ դաշնաւորութեամբ դրամ ճարելու միջոցէն։

Այլապէս, Նորվեկիացի բեւեռախոյզը պայքարէ վախցող մարդ չէ, եւ իր անվհատ կորովին նորագոյն ապացոյցը տուեր է աղի օր, համաձայն վերջին լուրերուն։

Ինչ անդին հրատարակած ենք այդ լուրերը։ Տոքթորը ճակատ ճակտի խօսեր է Ազգերու Դաշնակցութեան անդամներուն հետ, մասնաւորապէս մեծ պետութեանց երեսին տալով իրենց յանցանքը։

Արդարեւ, կարելի չէ բան գտնել որակելու համար «Մեծ»երուն ընթացքը, եսամոլ եւ տժարդի։ Ընդամէնը մէկ միլիոն ոչխարի խնդիր է ամբողջ եղածը, բայց ահաւասիկ երրորդ տարին է որ կը ծամծմեն, կը քաշքշեն, եւ իրրեւ եզրակացութիւն, կ'որոշեն նոր կոչ մը ուղղել։

— Աղքատ Ղազարոսին պնակն է, անտես մի առնէք...

Այս իրողութիւնը արձանագրած ատեն, դժուար է որակել նաեւ խորհրդային իշխանութեան ընթացքը։

Ահաւասիկ իշխանութիւն մը, որ 1923էն ի վեր մուրացկանի տոպրակ մը անցուցեր է վգին, ի խնդիր հայ գաղթականներու տեղաւորման, մինչ պահանջուած դումարին տասն անգամը կը ցանէ աջ ու ձախ, ապստամբութիւններ սարքելու համար Անգլիոյ կամ Զինաստանի մէջ...

Ճերմակ թէ կարմիր, երկուքն ալ նստեցնելով միեւնոյն աթոռին վրայ, կ'ուզէինք երեւան հանել ուրիշ իրողութիւն մը։

Մրագրի մը համաձայն, Թուրքիա այս անգամ ալ յետաձգած է Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցելու դիմումը։

Գաղտնիք չէ թէ, կարգ մը պետութիւններ, եւ մասնաւորապէս Անգլիա, կ'աշխատին Ժընեւի ժողովին անդամագրել Թուրքիան։ Դիւանագիտական խաղ մըն է այս, երկու սիրակցող զինակիցները, Մոսկուան եւ Էնկիւրին անջատելու։

Բայց քէմալական Թուրքերը, իրրեւ արժանաւոր ժառանգորդները հանգուցեալ Պապը Ալիին, կատարելապէս իւրացուցած են երկու չուանի վրայ խաղալու արհեստը, եւ դիւրաւ չեն հրապուրուիր։

Նոյն իսկ աւելին։ Շատ վստահելի աղբիւրէ մը քաղուած տեղեկութեանց համաձայն, վերջերս յատուկ ձեռնարկներ կատարուած են, Էնկիւրիի տրամադրութիւնները հասկնալու համար։ Թուրքերը, վստահ իրենց յաղթանակին եւ արժէքին վրայ, պարզապէս աճուրդի դրած են իրենց թեկնածութիւնը, պահանջելով։

1. Մշտական տեղ ունենալ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին մէջ։

2. Մեծ փոխառութիւն մը ապահովել իրենց համար։

3. Անգլիա պէտք է յատկապէս ապահովէ Թուրքիոյ հողային ամբողջութիւնը, որովհետեւ չեն հաւատար Ազգերու Դաշնակցութեան հաւաստիքներուն։

Ինչո՞ւ ծածկել,— Ազգերու Դաշնակցութեան յիսուն անդամները արժանի՛ են այսպիսի պատասխանի մը։

Միլիոնաւոր «անծանօթ զինուոր»ներու երիտասարդական արիւնը լղճցելէ յետոյ, իրենց յաղթանակը խայտառակ պարտութեան մը վերածելէ եւ Լօզանը ստորագրելէ յետոյ, ինչո՞ւ կը զարմանան որ Էնկիւրի այսքան ամբարտաւանացեր է։

Ինչպէս ամէն ժողովուրդ, պետութիւններն ալ արժանի են այն վիճակին որուն կը հանդուրժեն։

Ամէն անպատուութեան եւ դասալքութեան հանդուրժեցին Մեծերը, յաղթականները։ Թուրքիոյ բոլոր քմահաճոյքներուն աջեւ տեղի տուին։ Առանց կարմրելու լզեցին իրենց ստորագրութիւնը, պաշտօնական մագաղաթներու վրայ։ Լքեցին բոլոր դիրքերը, ձիշտ այնպէս ինչպէս 1922ին, երբ Թրքական բանակը յաղթական կը յաղանար մինչեւ Տարտանէլ, բռնաբարելով յաղթականներու հաստատած գօտիները։

Եւ ահաւասիկ տրամաբանական հետեւանքը,— Թուրքերը նկատի չեն առներ Եւրոպան։ Կ'արհամարհեն անորպահանջները, մանաւանդ որ իրենց կողքին է դարաւոր Թշնամին, յեղափոխակա՛ն Ռուսաստանը։

Այս պայմաններուն մէջ, զարմանալի չէ որ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամները մինչեւ անգամ պայծառ գաղափար չունին Հայկական Դատի մասին։

Ութերորդ Ընդհ. ժողովն է այս։ Մարդիկ փոխուած, օրակարգը շրջուած, — հազիւ քանի մը դէմքեր կը մնան, իրրեւ իրագեկ մեր ողբերգութեան եւ պահանջներուն։

Միւս կողմէ, հայ ժողովուրդի ներկայացուցիչներն ալ, ճարահատ, հազարումէկ ընթացիկ խնդիրներ դրած են սեղանի վրայ, — լքեալ գոյք, անցագիր, գաղթականներու տեղաւորում, անոնց իրաւական կացութիւնը, Հայաստանի ճահիճները չորցնելու ծրագիր եւլն.։

Այնպէս որ, բուն խնդիրը, այդ բոլոր ընթացիկ հոգերը լուծելու միակ միջոցը, — Հայաստանի ընդարձակման ու անկախութեան դասը մնացեր է մութին եւ մոռացութեան մէջ։

Կա՞յ մէկը որ գոհունակութիւն զգայ այս վիճակէն։

Տաժանելի է պատասխանել։

Ամէն պարագայի մէջ, գոհ են երեւանցիները։ Անոնք բացորոշ կ'ըսեն.— «Ազգային» դատէն միանգամ ընդ միշտ հրաժարած են Խորհրդային Հայաստանի բոլոր աշխատաւորները»։ (Արա. կարինեան)։

Զենք ուզեր խօսիլ ռամկավարներու մասին։ Որովհետեւ, ոնոնք եւ' կան եւ' չկան։ Եւ' գոհ են եւ' դժգոհ։

Ասո՞նք են միայն Լօզանի շնորհները։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

Մ. ՔԷՄԱԼԻԶԷՄ ՍԱՐՔՈՒԱԾ ԴԱՒԻԹ

Հայրենիք խմբագրականի մը մէջ խօսելով Մ. Քէմալի դէմ սարքուած նոր դաւադրութեան մասին, դիտել կուտայ (11 սեպտեմբեր).

— «Քէմալի եւ իր գործակիցներուն դէմ նոր մահափորձի մը երեւան հանուիլը ինքնին նշան է, որ անդորրութիւնը Թուրքիոյ մէջ երեւութական է եւ որ այդ անդորրութեան տակ կիրքերը կը շարունակեն մնալ բորբոքած, մինչեւ ծայր աստիճան։

«Միւս կողմէ՝ շարք մը ուրիշ նշաններ ալ կան, որ Թուրք հակաքէմալականները, մանաւանդ աքսորականները, ձեռքերնին ծալած նստած չեն, այլ որ վերջերս, բաւականին կազդուրուած ու զօրացած ըլլալով, բուն թափով մը վերսկսած են իրենց պայքարը քէմալական բռնակալութեան դէմ։

«Ու կ'երեւի, թէ արտասահմանի մէջ հակաքէմալական Թուրքերը կրցած են ստեղծել քաղաքական կազմակերպութիւն մը՝ հաւանաբար որոշ բարոյական ու նիւթական օժանդակութիւն ալ ստանալով եւրոպական այս կամ այն պետութենէն, որ հաշիւներ ունի Թուրքիոյ հետ։

«Այդ կազմակերպութիւնը բնականաբար փորձեր կ'ընէ արմատներ ձգելու Թուրքիոյ մէջ ալ, ստորերկրեայ աշխատանքներ կատարելու համար։ Եւ անհաւանական չէ, որ այդ նպատակով արտասահմանէն մարդիկ կը մտնեն Թուրքիոյ ներսերը։

«Կը թուի, թէ այդ ժարդոցմէն է որ քանի մը հոգի կասկածուեր եւ ձերբակալուեր են քէմալական իշխանութեան կողմէ՝ մեղադրուելով տեռորիստական դաւադրութեան մը մէջ։

«Ամէն պարագայի տակ, հակաքէմալականներու վերակենդանութիւնը ուշագրաւօրէն կը զուգադիպի Քէմալի բռնակալական վերջին գործերուն, որոնց միջոցով Քէմալ Թուրքիոյ Ազգային Մեծ Ժողովն ալ իրեն հլու հնազանդ գործիք դարձուց՝ վերցնելով ընտրութեան ամէն ազատութիւն եւ ինքն իսկ նշանակելով Խորհրդարանի թեկնածուներն ու անդամները։

«Թէ՛ Քէմալի այս քայլերը եւ թէ՛ հակաքէմալականներու կենդանութիւնը կասկած չեն ձգեր, որ ժզգոհութիւնը քէմալական բռնակալութեան դէմ Թուրքիոյ մէջ ոչ միայն վերցած չէ, այլ, ընդհակառակը, աւելի խորացած է։ Եւ բոլոր նշաններուն նայելով՝ օր ըստ օրէ կը բարդանայ ու կը վտանգուի քէմալական Թուրքիոյ ոչ միայն արտաքին, այլ եւ ներքին կացութիւնը...»։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

(Մեր սեփական Թղթակցէն)

ՊՈՒԻՔՐԻԶ, 19 սեպտ.

Երէկ, քաղաքիս Թաղականութեան նախաձեռնութեամբ, տեղի ունեցաւ ազահանդէս մը ողբացեալ Անդրանիկի յիշատակին, Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ մէջ։ Ներկայ էր խումն բազմութիւն։ Պատարագէն յետոյ տեղի ունեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօն։ Յատկապէս պատարաստուած մահարեմը շրջապատուած էր Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներէն։ Ծաղկեպսակներ զետեղուած էին յանուն Պուքրէշի հայ համայնքին, Հ. Յ. Դաշնակցութեան Պուքրէշի մարմնին, Նախ-պին-Գարահիսարի հայրենակցական Միութեան, Անդրանիկի զինուորներուն, Յոյս Օրիորդաց Միութեան։ Առաջնորդ Յուսիկ եպսկ. որ կը նախագահէր, յուզուած դամբանականի մը մէջ դրուատիքը ըրաւ ողբացեալ հերոսին։ Դաշնակցութեան կողմէ խօսեցաւ ընկ. Սարգիս Սարուն, շեշտելով որ ներկայ սերունդը պէտք է շարունակէ Անդրանիկի սերունդին բացած ճանապարհը, յանուն հայ ժողովուրդի վերջնական ազատագրութեան։ Օրիորդներու խումբի մը կողմէ երդուեցաւ «Իբրեւ Արծիւ»ը։

ԲՐՆՆԻ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Տէմսի - Թրնովի մեծ կոփամարտին ներկայ եղան 170,000 հանդիսականներ, որոնք վճարեցին 2,500,000 տոլար։ Թրննի առացաւ մէկ միլիոն, Տէմսի 450,000 եւ կոփամարտի վարիչ Թէքա Ռիքըրտ 610.000 տոլար։ Անթալի 22 կայաններ վայրկեանը վայրկեանին հաղորդեցին կռիւին մանրամասնութիւնները եւ 50 միլիոն կը հաշուուի թիւը այն սիրողներուն, որոնք աշխարհի զանազան կողմերը անթելով հետեւեցան լուրերուն։ Միայն Միացեալ Նահանգներու մէջ այս առթիւ դրաւի դրուած դումարները կը բարձրանան 10 միլիոն տոլարի։ Մեծամասնութիւնը Տէմսիի յաղթանակին կը ապասէր։ Փարիզի մէջ եւս մեծ թիւ մը կը կազմեն դրաւ բռնողները, որոնք գիշերը լուսցուցին Պուլվարի սրճարաններուն մէջ։

Առաջին շրջանին, Տէմսի կը յարձակի եւ ձախձեռքով հարուած մը կը փակցնէ Թրննի ծնօտին։ Թրննի ալ Տէմսիի աչ երեսին բռունցք մը կ'իջեցնէ։ Դիրկընդխառն կռիւ մը մէջ երկուստեք հարուածներ կը ստանան։ Հաւասար խաղարկութիւն երկրորդ շրջանին։ Երրորդին Թրննի կը սկսի յարձակողականի։ Դարձեալ դիրկընդխառն կռիւ։ Տէմսի վար հարուած մը կուտայ եւ ազդարարութիւն կը ստանայ։ Նոյնը կը կրկնուի յաջորդ շրջանին եւ ամբողջը կը սուէ Տէմսիին։ Չինգերորդ շրջանին Թրննի գիտական խաղարկութեամբ մը դէպի չուանները կը քշէ Տէմսին։ Վեցերորդին Թրննի հարուած մը կը ստանայ ականջէն, որ կ'արիւնի։ Եօթերորդին Տէմսի կը յաջողի զգետնել Թրննին։ Հանդիսականները հեւասպառ ոտքի կը ցցուին։ Իրաւարարը կը սկսի համրել, 9րդ երկվայրկեանին Թրննի կը կանգնի։ Տէմսի կատաղի յարձակումներ կը կատարէ Թրննի գործը վերջացնելու համար, սակայն այս վերջինը խնդգինքը կը գտնէ եւ յաջող հարուածներ կուտայ Տէմսիի։ Ութերորդին Տէմսիի յօնքէն արիւն կը ժայթքէ եւ մէկ ծունկը գետին կը դնէ, բայց շուտով կը կանգնի։ Իններորդին Թրննի կը շարունակէ հարուածել ծնօտը Տէմսիի, որ արիւնլուայ վիճակի մէջ է։ Թրննի կը տիրապետէ կացութեան։ Տասներորդ եւ վերջին շրջանը շատ կատաղի եղաւ երկուստեք։ Թրննի յաջողեցաւ մեծ թիւով հարուածներ տալ Տէմսիի դէմքին։ Ու երբ զանգակը հնչեց, կասկած չկար Թրննիի յաղթանակին մասին։

Դատաւորները կէտերով յաղթական հռչակեցին զայն։

Առաջին անգամն է որ մէկը կէս ժամուան ձեռական աշխատանքի մը համար կը ստանայ մէկ միլիոն տոլար (25,500,500 ֆրանք)։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՆԱՆՍԷՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ԿՐԿԻՆ ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ

ՆՈՐ ԿՈՉ ՄԸ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Էքսէլսիօրի ժրընեւ Թղթակիցը կը հեռագրէ ցեպտ. 22 Թուականով.—

Նորվեկիացի բեւեռախոյզը՝ Տոքթոր Նանսէն գրեթէ ամէն կողմ նկատուած է իրրեւ Ազգերու Դաշնակցութեան փորձանք զաւակը։ Անիկա բառերը չի ծամծմեր եւ բացէ ի բաց կ'ըսէ ինչ որ կը մտածէ։ Այսպէս, այսօր կէսօրէն վերջ Խորհուրդի նիստին մէջ շիտակէ շիտակ մեծ պետութեանց երեսին տուաւ իրենց յանցանքը։ Տոքթորը չորս տարիէ ի վեր շատ մը դիմումներ կը կատարէ՝ ձեռք բերելու համար անհրաժեշտ վարկերը այն փոխառութեան համար, որուն շնորհիւ ոռոգումի աշխատանքներ կատարուելով պիտի օգտագործուին հայ գաղթականներու ազգային օջախ երեւանի Հանրապետութեան ընդարձակ հողերը։

Տոքթ. Նանսէն յայտնելէ յետոյ թէ հաստատապէս մտադրած է այս խնդիրը ներկայացնել Ընդհանուր ժողովին, յայտարարեց թէ աւելի նախընտրելի է խոստովանիլ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը ձախողած է իր ձեռնարկին մէջ եւ լքել այս առթիւ պատրաստուած ընդարձակ ծրագիրները։

Խորհուրդը այս կարծիքէն չեղաւ եւ քուէարկեց բանաձեւ մը որով անգամ մը եւս կոչ պիտի ուղղէ զանազան ազգերուն, ի նպաստ հայ գաղթականներուն։ Պ. Պրիան խոստացաւ Ֆրանսայի աջակցութիւնը։

Այս մասին ուրիշ Թղթակից մը կը գրէ.—

Չինզշաբթի կէս օրէ վերջ, հրապարակային կարճ ժողովի մը մէջ, Խորհուրդը լսեց տոքթ. Նանսէնը՝ հայ գաղթականներու մասին։ Տոքթ. Նանսէն տեղեկութիւններ տուաւ հայ գաղթականները Երեւանի հանրապետութեան մէջ հաստատելու համար պետութիւններէն վարկ ստանալու իր ապարդիւն ձեռնարկներուն մասին։

Այս առթիւ Պ. Պրիան յայտարարեց որ թէեւ Ֆրանսա շատ զոհողութիւններ կ'ընէ Սուրիոյ հայ գաղթականներուն համար, սակայն դարձեալ պատրաստ է շարունակել իր եղմտական աջակցութիւնը՝ տոքթ. Նանսէնի ծրագիրը իրագործելու համար։

Ռուսիա պիտի վճարէ՞ հին պարտքերը

Ֆրանս. մամուլին մէկ մասը կասկածով վերաբերուած էր Խորհրդային միութեան արտաքին փոխ-գործավար Լիթվինոֆի այն յայտարարութեան մասին թէ ցարական պարտքերուն համաձայնութիւն մը ծրագրուած է Ֆրանսայի հետ։ Մոսկուայի պաշտօնական «Պաս» գործակալութիւնը այս առթիւ բացատրութիւններ պահանջած ըլլալով, Լիթվինոֆ հետեւեալ նոր յայտարարութիւնները կ'ընէ.—

— Բացարձակապէս կը հաստատեմ — եւ կ'արտօնեմ ձեզ հրապարակով ծանուցանել — թէ կատարեալ համաձայնութիւն մը գոյացած է Խորհրդային եւ Ֆրանսական պատուիրակութեանց միջեւ պարտքերու խնդրին մասին։ Ընդհանուր համաձայնութիւնը դեռ չէ ստորագրուած, անոր համար որ Ֆրանս. պատուիրակութիւնը դեռ չէ ընդունած մեր առաջարկը վարկերու մասին։ Թէեւ այս վերջինին շուրջ սկզբունքային համաձայնութիւն գոյացած է, սակայն համեմատութեան մասին կատարելապէս կարելի չէ եղած համաձայնիլ։ Սակայն ամէն կատած պիտի փարատի, երբ Ֆրանս. հանրային կարծիքը հասկնայ բարի կամեցողութիւնը Խորհրդային կառավարութեան, որ յառաջիկայ վեց ամսուան մէջ պիտի ընէ առաջին վեցամսեայ վճարումը՝ 30 միլիոն ֆրանք ոսկեդրամ։ Ռուսական արժեթուղթ ունեցող Ֆրանսացի բաժնետէրերուն առաջին վճարումները պիտի կատարուին՝ անմիջապէս որ պարտքերու եւ վարկերու մասին ընդհանուր համաձայնութիւնը վաւերացուի, ինչպէս հրահանգեցինք Ռաքովսքիի՝ յայտարարել այսօր պատուիրակութեան։

Հաւասի գործակալութիւնը պաշտօնական աղբիւրէ կը ծերքէ այս հաւաստումն ալ եւ կ'ըսէ թէ Ֆրանքեւռուս Խորհրդաժողովի Ֆրանս. պատուիրակութիւնը շուտով մանրամասն տեղեկութիւններ պիտի տայ այս մասին եւ ձշդումներ պիտի ընէ։

Սեւ Ծովու ռուսական ռազմախոտորները

«Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Սեւ Ծովու կարմիր Նաւատորմիղին ռազմախոտորները, որոնք ընդհատուած էին երկրաշարժին պատճառով, վերսկսած են։ Այս շաբթուան ամէնէն նկարչագեղ ծրագիրն է յարձակում մը Օտեսայի վրայ։ Այս փորձը սկսաւ երկուշաբթի օր՝ ցամաք զօրք հանելու ձեռնարկով մը, միաժամանակ օդանաւով եւ հեղձուցիչ կազերով յարձակումներ կատարուեցան։

Ժողովուրդը, որ տակաւին իր ջղայնոտութիւնը կը պահէ երկրաշարժին հետեւանքով, մտահոգութեամբ կը դիտէ այս ռազմախոտորները։ Իշխանութիւնները բազմաթիւ կազի դիմակներ դրին հրապարակ՝ պատերազմի իրական պատկերը տալու եւ ժողովուրդը մղելու համար դէպի հակա-կազեան պայքար։ Նոյնպէս ժողովուրդին բաժնուեցան բազմաթիւ թռուցիկներ,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹ

Հրատարակվում է շաբաթական 3 անգամ

ԵՐԵՎԱՆ, 8 ՄԱՅԻՍԻ

(Սեղմ հաղորդում թիֆլիսյան)

Ներքին գործերի ժողկոմ Ա. Ֆ. Կասյանի հրամանով Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության տարածքում ստեղծվել է Ռուսաստանի Ֆեդերատիվ Սոցիալիստական Խորհրդային Հանրապետության ներքին գործերի ժողովրդական կոմիսարիատին կից հատուկ խորհրդակցական մարմին՝ Հատուկ խորհրդակցություն անվանումով։

Հատուկ խորհրդակցությունը կազմված է ՌՍՖՍՀ ներքին գործերի ժողկոմ Ա. Ֆ. Կասյանից, ՌՍՖՍՀ ներքին գործերի ժողկոմի տեղակալ Ա. Ա. Ֆրանկ

ԽՈՑՍԿԱ ՀԱՄԱՅՆԱԿԱՆ ՎԱԳԱԼՈՒՅԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ա. ՏԱՐԱՅԻ ՀԱՏՈՐԱԿԱՆ ՎԵՊ

Ա. ՏԱՐԱՅԻ ՀԱՏՈՐԱԿԱՆ ՎԵՊ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

որոնք կը բացատրեն թէ կազով յարձակումի մը պահուն ինչպէ՞ս պէտք է ինքնապաշտպանութեան դիմել։

Թղթակիցը կ'ըսէ թէ պոլշեւիկներուն այս ըրածը հակասական է։ Մէկ կողմէ կը պահանջեն ժողովուրդէն որ ինքզինքը պաշտպանէ իրական եւ անխուսափելի «աշխարհակալական յարձակումի» մը դէմ, միւս կողմէ կ'աշխատին առաջ եկած սարսափը փարատել, բացատրելով թէ ռազմափորձերը պարզապէս հեռուէն կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած նախազգուշական միջոցներ են եւ թէ ներկայիս ոեւէ վտանգ չկայ։

Գարունէն ի վեր Օտեսայի շրջանին մէջ գրեթէ առանց դադարի շարունակուող ռազմափորձերը ամէն դասակարգի քաղաքացիներու մէջ վառ պահեցին այն զրոյցները թէ անմիջական թշնամին Ռումանիան է և թէ պատճառը Պեսարապիոյ խնդիրն է։

Վերջին երկու տարուան ընթացքին պոլշեւիկեան կառավարութեանց եւ Ռումանիոյ կառավարութեանց բռնած խիստ ուղղամիտ դիրքը ճամբայ հարթեցին մերձեցումի մը համար, որ ընդհանուրի հաւանութեան պիտի արժանանայ։ Վերջերս Պուլկարիոյ մէջ Աթէնքի եւ Սելանիկի գլխաւոր թերթերու ներկայացուցիչներուն եղած արտագին ընդունելութիւնը եւ այս առթիւ երկու կողմի մամուլին մէջ հրատարակուած բարեկամական բազմաթիւ յօդուածները մեծապէս օգնեցին մերձեցումի շարժումին։

Պոլսոյ Հրեաներուն դատը

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի Պոլսոյ թղթակիցը մանրամասնութիւններ կուտայ Պոլսոյ մէջ հակաթուրք ցոյցեր կատարող Հրեաներուն դատավարութեան մասին։ Ընդհանուր դատախազը երկարօրէն նկարագրեց Օր. Նիէկոյի յուղարկաւորութեան առթիւ կատարուած ցոյցերը եւ ըսաւ որ եթէ տեղւոյն վրայ բաւարար չափով ոստիկաններ գտնուէին, այսօր ոչ թէ տասը այլ հազար Հրեաներ ամբաստանեալի աթոռին վրայ պիտի նստէին։ Ընդհանուր դատախազը յետոյ բացատրեց թէ ի՛նչպէս ցուցարարները գէշ կերպով ծեծած էին ոստիկանները — մինչդեռ յուղարկաւորութենէն վերջ ոստիկանապետը յայտարարած էր թէ ո՛չ մէկ ոստիկանի քիթը արիւնեցաւ ցոյցերուն առեն,— եւ դատարանի նախագահին հաւաստելէ յետոյ թէ իր ըսածներուն մէջ չափազանցութիւն չկայ, բացի մէկէն բոլոր ամբաստանեալներուն հպմար ալ երեք ամիսէն երեք տարի բանտարկութիւն պահանջեց։

Ընդհանուր դատախազը նոյնպէս յայտնեց թէ հրէական պէնի Պէրիթ բարեգործական ընկերութիւնը 950 անգլ. ոսկի տուած է հրեայ աղջկան յուղարկաւորութեան ծախքերուն համար, ինչ որ ցոյց կուտայ թէ Հրեաները նպատակ ունէին տեսակ մը ցոյց կատարելու։ Այսը իրրեւ հետեւանք, յիշեալ ընկերութեան բոլոր թուղթերը խուզարկուեցան, սակայն կարելի չեղաւ ոեւէ փաստ գտնել։

Զհրիզ Հաճի Սամիի հրոսախումբին շուրջ

Աթէնքի գործակալութիւնը պաշտօնական աղբիւրէ բացարձակապէս կը ժխտէ այն ամբաստանութիւնները, որոնք կ'ըլլան հղլէն իշխանութեանց, մասնաւորապէս ոստայակոյտին դէմ, մեղսակից ցոյց տալու համար գանոնք Հաճի Սամիի գլխաւորութեամբ Անատոլուի եղերքները ցամաք ելած թուրք հրոսախումբին։

Անմիջապէս որ տեղեկութիւն ստացաւ Անատոլուի այս հրոսախումբին մասին, հղլէն կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առաւ՝ Յունաստան գտնուող հակաքէմալականներուն կողմէ ոեւէ ձեռնարկ արգիլելու համար։

Այս խնդրին մասին Էնկիւրիի հղլէն դեսպանին կողմէ տրուած տեղեկութիւնները մեծ զոհունակութեամբ ընդունուած են։

Մոսկուայի թուրք դեսպանը

«Սան Ֆիլ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Մոսկուայի թուրք դեսպան Զէքեայի պէյ Սեպտ. 25ին ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Պոլիս։ Դեսպանը ներկայիս խորհրդային կառավարութեան հետ կը բանակցի վերստանալու համար Թրքահպատակներու Ռուսիոյ մէջ ազգայնացուած գոյքերն ու կալուածները։

Մոսկուա այս սկզբունքը ընդունած ըլլալով, կը յուսացուի թէ մօտ օրէն համաձայնագիրը պիտի գանուի եւ Թրքահպատակները տէր պիտի դառնան Ռուսիոյ իրենց կալուածներուն։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՎՈՑԿՈՑի տեղ վարշաւայի խորհրդային գործակատար նշանակուեցաւ Պոկովոսկի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ Լեգէոնի համաժողովը վերջացաւ։ Հրամանատար ընտրուեցաւ Լաուրըա Սփէֆֆըրտ, Սէվէյճի տեղ։

Լէվին եւ օդանաւորդ Հինչքլիֆ պայմանագրութիւնը խզեցին։

ԴԵՐՄԱՆ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴ ֆէօննէքէ երէկ առաւօտ Էնկիւրիէն ճամբայ ելաւ դէպի կալկաթա։

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՍԱՐՍԷԼ

Հ. Ց. Դ. «Հրայր» ենթակոմիտէն, Մարսէլի մէջ պիտի տօնէ սգատօնը անգուգական հերոս Անդրանիկին, վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, յալ տէ Նոսի մէջ։ կը խօսի Ընկ. Վ. Շամբարձումեան։

ԱԼՖՈՒՎԻԼ

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, նախածեռնութեամբ երիտասարդաց միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան, Թաղային խորհուրդի, Ջ. Ռ. միութեան եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի։

Առաւօտուն հոգեհանգիստ եկեղեցին։

ՓՈՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ

Վաղը կիր.ս-Գրիգոր Լուսաւորիչ մատրան մէջ պատարագի աւարտումէնվերջ,յաւետ ողբացեալ ազգ.հերոս Ջօրջ Անդրանիկին համար հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ։ կը հրաւիրուին յարանուանութիւնները, կազմակերպութիւնները, բոլոր միութիւնները ու համայն գաղութահայութիւնը։

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ

ղեկավարութեամբ՝ Պ. Պ. Ե. ԹՕԼԱՑԵԱՆԻ *եւ* ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆԻ

իր Ջ. տարեշրջանի բացման առթիւ կուտայ իր Ա. ներկայացումը

Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.45ին Sociétés Savantesի մէջ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼՈՎ ԺԱՆ-ԷՔԱՌԻ ԳԼՈՒԽՈՒ ԴՈՐՏՈՑԸ

ՀԱՅՐ ԼԸՊՕՆԱՌ ՅՈՒԶԻՉ ՏՌԱՄ 4 ԱՐԱՐ

Ե. ԱՊԱՐԱՆՋԱՆԸ, *կատակերգութիւն 1 արար*

Կը մասնակցին՝ Տիկիններ Ս. Ալիքսանեան, Ս. Նշանեան, Գ. փափազեան, Օր. Ընաճիտ եւ Պ. Պ. երուանդ Թօլայեան, Տրդատ Նշանեան, վահրամ Սվաճեան եւ Արտաշէս Գմբէճեան

ԳԻՆԵՐԸ ՏՈՒՎՈՐԱԿԱՆ.— 25, 15, 10 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

BOIS COLOMBES - Théatre Municipalի մէջ վաղը կիր.ժամը 2.45ին

'ՉԱՐԹԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ,,

Օր. Ա. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆԻ կողմէ «Հարէմի պարը»։ կը նուագէ ԹԱՒՒՈՍ ԱՒԴԱՐ

ԳԻՆԵՐԸ՝ 10, 7.50 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ ժամագործ K. Hovhannessianի, 2 Rue Victor Hugo, Bois Colombes.

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ԱՆՆԱԽԸՆԹԱՑ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի փարիզի Ֆութպոլի Ա. խումբը պիտի մրցի Ֆրանսայի ախոյեան OLYMPIQUE DE MARSEILLEի դէմ վաղը կիրակի Մարսիլիոյ մէջ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՒ

Հ. Ց. Դ. Գոյամարտ խումբի ժողովը վաղը կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին։

Հ. Ց. Դաշնակցութեան Ալֆորվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի կազմութեան տարեդարձի առթիւ ընկերական հաւաքոյթը որ տեղի պիտի ունենար այսօր Շաբաթ ժամը 8.30ին, յետաձգուած է։

Հ. Ց. Դ. փոն տ'Օպնայի «կոմբիւն» ենթակոմիտէի ընկեր-ընկերուհիներու ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 7ին, տիկրատու, ընկեր Ասատուրի բնակարանի մէջ։ Ներկայ պիտի ըլլան նաեւ ընկ. Մ. Մարութեան եւ վազգէն Մարտիրոսեան։ Օրակարգը կարեւոր։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի շրջանի Ջ. Ռայոնական ժողովը՝ 1 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին 63 Բիւ տը լա Բէփուպլիք։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի «Հրայր» ենթակոմիտէի ընդհ.ժողովը՝ վաղը կիրակի, առաւօտեան ժամը 8. 30 ին սովորական հաւաքատեղին (նախկին գան Օտտօ գաղթականայանի քովի սրճարանը)։ Բոլոր ընկերները եւ մասնաւորաբար ՍԷՆԹ Անթուանի ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Հ. Ց. Դ. փրիվայի ենթակոմիտէին ընդհ.ժողովը՝կիրակի ժամը 1.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Անդամատետրները միասին ունենալ։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Լիոնի «Բարձր-Հայք»ի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 2ին, ռիւ տիւկէքլէն թիւ 181 Դաշնակցութեան նախկին գրադարանը։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻՆԵՐՈՒ Հայրենակցական միութեան ընդհանուր ժողովը վաղը կիրակի, ժամը 3ին, Ֆլօրիա ճաշարանի սրահը։ Նոյն օրը տեղի կ'ունենայ միութեան կազմակերպած վիճակախաղը։

ՊԻԼՅՕՐԻ Կէմէրէկի հայրենակցական միութեան այն անդամները որոնք ներկայացման մէջ դեր առանձնած են, պէտք է անպայման ներկայ գտնուին վաղը կիրակի, կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, փորձի համար, Պ. Մաշտոցի բնակարանը։

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Անդրիասի եւ իր շրջանի Հայրենակց. միութիւնը Թէյասեդանի կը հրաւիրէ այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին բոլոր անդամագրուած եւ ոչ անդամագրուած հայրենակիցները ինչպէս նաեւ համակիրները։ Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ։ Մուտքը ազատ է, հասցէ՝ Place Nationale, 127 Rue du Point du Jour, Billancourt.

Հանրակառք Թիւ 32 փոթ տը վէրսայլէն, Թիւ 1 փոթ տը Սէն Քլուէն։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԸՐՄԷՆ ՀԱՃԿՈՒՆԻ

"ՉԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ

ԳԻՆ՝ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն։ կը պրկուի մէկ լուկէս ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն։

ՋՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ

երկու գոյնով գեղատիպ

Քառդերը, 100ը 70 Ֆր.

Արտասահման՝ 120 Ֆր.

H. BABESSIAN

3bis Passage Lauzin, Paris XIXe

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Լիոնի Սբ.Քէրիլի Հայրենակց. Միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 266, 292, 87, 229, 278, 173, 403, 441, 57, 480, 78, 242։ Դիմել՝ 77 Rue Rabelais, Lyon Rhone, A. Toumikian։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշկերտ մը 16-18 տարեկան։ Դիմել՝ Պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).

ՋԱՇԱՐԱՆ ՄԱՍԻՍ

Առաջին անգամ ըլլալով բացուած է փոն տը Շերիւիի մէջ, հայկական ճաշարան մը։ Տեղական եւ Արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ անթերի սպասարկութիւն։

Յ. ՄԱՆՈՒԿԼԵԱՆ

ՇԱԽՈՒ Է 500 մեդր հող, պատատուծառերով, եւ մէջը տուն մը 2 սենեակներով 1 խոհանոց եւ բաղ։

Ջուր, կազ, ելեկտրական լոյս եւ մաքուր ճամբայ։ Դիմել՝ Աւետիսեանին, 16, Rue Beauséjour Sarcelles (S. et O.)։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԻՐԱԿԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՍԷՆ - ՄԻՇԷԼԻ ՄԷՋ, 15 Rue de la Huchette

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ԱՆՈՒՇԵՂԷՆՆԵՐ

Թերթանուշ (պաքլաւա) անարատ կարագով.— Թելիպուր (քատայիֆ), հում եւ եփած՝ առաջնակարգ ալիւրէ, Լօքում, Լօքում, Հէլվա, կարկանդակ եւայլն։

Ապսպրանքները խնամքով կը կատարուին եւ տան կը յանձնուին։

ԳԻՆԵՐԸ ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԱՏՉԵԼԻ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մեր մօտ կը գտնուին ԴՐՕՇԱԿի, Հ. Ց. Դ. ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆեան մինիներուի եւ ծանօթ հեղինակներու հին եւ նոր հրատարակութիւնները։

ԱՀԱՐՈՆեան՝ իմ գիրքը 20 ֆրանք, ձամբորդը 20, Ազատութեան ճանապարհին 20, կաթուշկը 4։ ՎԱՐԱՆԴեան՝ Հոսանքները 10, Շարժման նախապատմութիւն (Ա. եւ Բ. հատոր) 15ական ֆր., դրօքը նորագոյն պատմութեան մէջ 15, Շահայնավարութիւն եւ մաշխարհային յեղափոխութիւն 15։ ՆԱԻԱՍԱՐԴեան՝ Դաշնակցութեան ելիքը 10, Դաշնակցութեան Լիկվիդացիան 9, ընկերվարութիւն եւ դեմոկրատիզմ 3, Դաշնակցութեան քաղաքական ուղին 9, Հայ տանի անկախութիւնը 4։ ՉԱՐԵԱՆԻ՝ կրնա՞նք հաշտուիլ Թուրքիոյ հետ եւ միացեալ Անկախ Թուրանիա 16։ ՍԱՍՈՒՆԻ՝ Տաճկահայաստանեան ռուսական տիրապետութեան տակ 15։ ԻՇԽԱՆԵԱՆ՝ Երկու աշխարհակալ բոլշեւիկեան բանտում 13։ ՇԱՆԹ՝ կայսրը 10։ Արեւելեան վիպասանութիւն 20, Տարի մինաս Չերազ 20, Տովք-կէօլճիւք 22, Տեսական խնդիրներ 4, Ուղիներ 12, Ի՞նչ պատմեց Թրէբոնէմը կամ սիֆիլիզը 6, «Փեռոզ» 5, «Մայիս 28» 5, Էջեր իմ օրագրէն 6, Յոյսեր եւ երազներ 12։ Ն. ՊԷՅԻԿԹԱՇԼԵԱՆ՝ Ընկեր Շահազար 5 Ֆրանք։

ՈՒՆԻՆԴ՝ Քրիստափոր Միքայէլեանի, Հայկ. Ազատամարտի փոխական հերոսներու եւ հայդուկային խումբերու նկարներ, տարբեր մեծութիւններով 3, 2 եւ 1.50 Ֆր. քարտ փոստեր 0.25 թիմ. փոստի ծախք չառնուիր Ֆրանսայի համար։

Դիմել՝ ՅԱՌԱՋի խմբագրատունը L. KÉVONIANի

ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՒՈՐՆԵՐ *Ձեր շահը կը պահանջէ որ ձեր մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գնումները կատարէք կաշիի մեծ վաճառատունէն։ Ձեզ համար զեղչուած գին՝ քիլօյին 3 Ֆրանք եւ կանխիկ գնումներուն հարիւրին 2 Ֆրանք։*

TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05-86

Վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան։

Աղաղուած ներբանցու կաշի,

Քուպիճոն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36։

Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, Գ. կարգինը 20, 22 ֆրանք։

Քօլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք։

Ցլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք։

ԿԸ ԽՕՍՈՒԻ ՀԱՅԵՐԷՆ և ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Կ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՌՈՊԵՐԹ ԳՕԼԼԷՋ 1915, ՆԱԽԿԻՆ ՊԱՇՏ. ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԷ

1. Անգլիերէնի եւ Գերմաներէն դասեր.
2. Ֆրանսերէն,Անգլիերէն եւ Գերմաներէն Նամակագրութիւն
3. Հաշուակալութիւն եւ հաշուեքննութիւն.

ԴԻՄԵԼ ԱՆՁԱՄԲ ԿԱՄ ՆԱՄԱԿՈՎ

56bis Chemin Latéral, Enghien - les - Bains

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԷՐ ԵՒ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-81

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՊՈԼՍՈՅ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ ՓԱՐԻԶ

3, Rue de l'Amiral Cloué, Tél. Auteuil 69-68, Métro Mirabeau

Հիւանդներ կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերը

Յօրեկէն վերջ ժամը 3—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

ՍԱԿԱՐԱՆ

23 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	49
Մարք (ոսկի 100 Mark		607	50
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	97
Թրք. ոսկի	» or	107	50
Մէճիտիէ	Médjidié	9	90
Լէվա 100 հատ	Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	30
Լիր	» » Lire	138	75
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ֆրանց.	» Frc. Suisse	491	50
Լէյ 100 հատ	Ley	15	80
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—
ԱՐԺԵԹՈՒՂԹ			
Եգ. Ֆր. Ֆոնիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3425	—
»	II »	2020	—
»	III »	1680	—
Ռումելի երկաթ.	Lots turcs	165	—

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱ

Վարձու են պարտէզով ... ւէտ սենեակներ եւ պզտիկ փարթըմանններ։ Հասցէ՝ 20 ... de Bezons a Courbevoie։ *Հարմարութեան լաւ միջոցներ ամէն տեղի համար։*

ՔԱՇՔՕԼ ԵՒ ԶԱՐ ՇԻՆՈՂ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Քաշքօլի մետաքս կը ծախուի հրապարակի գինէն 5 ֆր. աւելի։ Դիմել՝ N. Findikian, 5 Rue Régère. Paris (9e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կնոջ կօշիկի ... աշկերտ մը վարպետ մը միայն կ'երպագի՝ ամէն օր 18—20 կամ կիրակի օրերը 10—12 Madame Baës, Avenne de Neuilly, NEUILLY։

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
25
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1927

25 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 450

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՈՁԻՐ ԿԸ ԳՈՐԾԷՔ, ՊԱՐՈՆՆԵՐ

Հաստատեցինք թէ ամբողջ Փարիզի մէջ մէկ հատիկ մանկապարտէզ չկայ, հազարին տասը փրկելու համար։

Միակ նմոյշը, Ալֆորվիլի ծագկոցը, փակուած է, իբրեւ հետեւանք կաթողիկոսական պատուիրակութեան մնանկութեան և տեղացիներուն ապիկարութեան։

Անցեալ Յուլիս 16ին, երբ խորհրդակցական ժողով մը տեղի կ'ունենար կրթական Մորհուրդին հրաւէրով, Նախագահը դիտել տուաւ թէ երկու հազար աշակերտներ փողոցը պիտի մնան, եթէ միջոցներ չձարուին։

Կրթական Մորհուրդը մասնաւոր ծրագիր մը չունէր այդ օրը, եւ, զանազան առաջարկներէ յետոյ, յայտնեց թէ պիտի խորհրդակցի եւ արդիւնքը պիտի հաղորդէ։

Սգոստոս 9ին խօսացանք ելքը։ Կաթոլիկոսական պատուիրակութիւնը կը հաղորդէր հրապարակային զեկոյցով մը.—

«Ցաւաչիկայ դպրոցական շրջանին այլեւս կաթող. պատուիրակութիւնը չի ստանձներ ոչ մէկ նուիրական յանձնառութիւն, հայասղաց կեդրոններու մէջ մանկապարտէզներու բացումին։ Պէտք է իւրաքանչիւր ազգային մարմին կամ հայրենակցական կազմակերպութիւններ զանազան ազգային պարտաւորիչ տուրքերու հասոյթով կամ մասնաւոր հանգանակութիւններով կազմակերպեն իրենց եկեղեցական եւ մասնաւորապէս կրթական գործը, մանկապարտէզները բանան եւ միայն բարոյական օժանդակութիւն սպասեն կաթող. պատուիրակութենէն»։

Գաղտնիք մը չէր այս ելքը։ Եւ ճիշդ ատոր համար, այս տողերը գրողը կ'առաջարկէր հրապարակային ժողովի մը առիթ պարզել կաթոլիկոսական պատուիրակին յուսահատութեան պատճառները, որպէս զի մարդիկ իրենց գլխուն ճարը նային։ Միեւնոյն ատեն, կը հարցնէր թէ ճի՞շդ է որ Փարիզի հին գաղութը կը խորհի դպրոց բանալ իր միջոցներով։

Մէկուկէս ամիս անցած է անանկութեան յայտարարութենէն ի վեր, եւ սակայն ո՛չ մէկ շարժում։

Ակադեմական վիճաբանութիւններ տեղի կ'ունենան թերթերու մէջ։ Առաջարկներ եղան նոր սերունդին կրթութիւնը յանձնելու Բարեգործականին։ Հարցարաններ՝ նոր ձեւ մը գտնելու։

Արդիւնքը՝ — խոշոր հարցական մը։ Աւելի ճիշդ՝ զերօ։

Բոլոր իրաւասու օրկանները քաշուած են իրենց պատեհին մէջ։ Քանի մը օր մնացած է դպրոցական վերամուտին, բայց ոչ մէջ աւետաբեր լուր։

Ընդհակառակն, տխուր պատմութիւններ որքան կ'ուզէք։

Փարիզի հին գաղութը կը շարունակէ իր ըմբոստ եւ ամբարտաւան ընթացքը կաթող. պատուիրակութեան եւ Թեմական Մորհուրդին դէմ։ Մանաւանդ Հոգաբարձութիւնը քայլ մըն ալ առաջ երթալով, միջոցներ ձեռք առեր էր, որպէսզի սանթիմ չմտնէ առաջնորդարանի մնտուկը։

Միւս կողմէ, նշան չկայ իր միջոցներով դպրոց բանալու։ Իր թաթին տակ եղած գումարը, որ կէս միլիոն ֆրանքէն աւելի է, կը մնայ կղպանքի տակ։ Եկեղեցին ամսական 3000 ֆրանք եկամուտ ունի, որուն կէսը կարելի է կրթութեան յատկացնել։ Ոչ մէկ հաշիւ։ Այդ գումարները մեծ մասով կը գանձուին «դուրսէն եկածներէն», «գաղթականներէն», ինչպէս կը կոչեն փարիզի ամիրաները, բայց իրաւունք չեն տար բան հարցնելու։

Ճի՛շդ այն վիճակը որուն դէմ պայքար կը մղուի երկու տարիէ ի վեր, թերթերով եւ ընտրողի մարմիններով։

Ե՞լքը։ — Պէտք է վերջին ճիգ մը փորձել եւ հարցնել այդ մարդոց, բոլոր մեծ ու պզտիկ ջոջերուն։

Հարցուցեր ենք եւ նորէն կը կրկնենք — ի՞նչ ըսել կ'ուզեն այս անմիտ խաչակրութեամբ։ Մինչեւ ո՞ւր փորձութեան պիտի ենթարկուի այս հալածական ժողովուրդին համբերութիւնը։

Թող քայլ ըլլան հրապարակ իջնելու եւ ճակատ ճակտի խօսելու։

Այժմէն կ'ազդարարենք թէ օրինաւոր միջոցներ չեն պակսիր, այս ոճրապարտ «սապօթաժ»ը խափանելու։

Մեզի համար երբեք հաճելի չէ ո՛ր եւ է ծայրայեղութիւն յանձնարարել, կամ պետական միջամտութիւն հրաւիրել։

Բայց, թող չմոռնան Պոլսէն Փարիզ եկած հին ու նոր գաղութները, թէ յայտնապէս եւ գիտակցաբար ոճիր կը գործեն, չարչարուած, խախտուած ժողովուրդի մը արիւնը կը մտնեն, ջուրը պատէն վեր հանելով։

երկու երեք տարուան ընթացքին, բարեացակամութեան հաղարումէկ ապացոյցներ տրուեցան։ Թեմական Մորհուրդ մը կազմուեցաւ աւելի քան բարեխառն եւ համերաշխ տարրերէ։ Հրաւէր ուղղուեցաւ պաշտպանելու իրենց տեսակէտը։ Ազգային գործերու մէջ մաղ-մօրուք ճերմկցուցած մարդիկ չափազանց համբերութեամբ հանդուրժեցին իրենց բոլոր նախատինքներուն եւ ասիական ունակութեանց։

Ո՛ւր պիտի յանգի այս անմիտ, այս քրէական քաշքշուքը։ Եթէ քանի մը անհատներու ֆրանսահպատակութիւնն է որ ուժ կուտայ իրենց, դիւրին է ապացուցանել թէ նոյնիսկ ֆրանսական օրէնքին ղէմ կ'երթան այդ մարդիկը։ Այս երկրին մէջ, ամէն բանէ առաջ, տրամաբանութիւնը եւ արդարութիւնը կը փնտռուին, ոչ թէ այս կամ այն հանգամանքը։

Փողոցէն անցնող մարդն ալ արժէք ունի Ֆրանսայի մէջ, կը բաւէ որ արդար դատ մը ներկայացնէ։

Կը խոստովանինք, դա՛ն է այս ոճով խօսիլ։ Բայց երբ ամբողջ սերունդի մը փրկութիան խնդիրը կայ, պէտք է վէրքը բանալ առանց պատ ի պատ ձեւերու, եւ մատնանշել պատասխանատուները։

Մենք տակաւին կ'ուզենք հաւատալ թէ ելք մը պիտի գտնուի, այս անհանդուրժելի կացութեան վերջ տալու համար։

Աւելի յաւ, եթէ այդ միջոցը ինքնաբերաբար գտնեն պատասխանատուները, հանրութիւնը լուսաբանելով իբրեւ պարկեշտ մարդիկ։

Մինչեւ հիմա թանկագին ժամանակ վատնուած է, եւ ամէն կորսուած օր նոր չարիք մը կը ծնի։

Ոճիր կը գործէք, պարոններ։ Սթափեցէ՛ք։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

« ՍԵՒ ՀՐՈՍԱԽՈՒՄԲԸ »

Այս վերնագրով խմբագրականի մը մէջ, եօնուս Նատի պէյ կը գրէ Պոլսոյ *Ճիհանուրիյէթ*ին մէջ.

—«Լսուեցաւ թէ Մէրճան Ալթունեանի հրոսախումբին նպատակն էր Եըլտըզի խաղարանը կոխել։ Սակայն պէտք է խոստովանիլ թէ այս խօսքերը բնաւ համոզիչ չեն։ Հրոսախումբին բուն նպատակը այս չէր, եւ չէր կրնար ըլլալ, այլ բոլորովին ուրիշ բան մը։ Մանաւանդ որ ատոր գլուխը կը գտնուէր «փրօֆէսէօր» կոչուած հայ անիշխանական մը։ Իսկ եթէ իրապէս հաստատուի որ այդ անիշխանականը Ամերիկայէն եկած է, այն ատեն պէտք է ընդունիլ որ հետապնդուած նպատակն էր սեւ եւ արիւնոտ չարագործութիւնը։ Եթէ Մէրճանի նպատակը ըլլար միայն Եըլտըզը կոխել, պէտք չէ դէնքով պատասխաններ ոստիկաններու անձնասուրութեան հրամանին, քանի որ գիտէր թէ ընդհարման ընթացքին պիտի սպաննուի։

«Գիտենք թէ ոստիկանութիւնը առաջուընէ լուր ունէր հրոսախումբին գոյութենէն։ Բայց ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վիճակը, եթէ այս տեսակ չարագործներ հազարին, նոյն իսկ միլիոնին մէկ յաղողութիւն ունենան։ Որով պէտք է աւելի պատրաստուիլ, աւելի դինուիլ ու արթուն հսկել։ Օրինակ, եթէ Մէրճան իրապէս արտասահմանէն եկած է, պէտք է ուշադիր հսկել երթեւեկութեան վրայ։ Անոր նման չարագործները կրնան թուրք կամ օտար անցագրով գալ, եւ կամ իբր շոգենաւի գործաւոր ճամբորդել, որով, ոստիկանութիւնը այս կէտերն ալ նկատի առնելու է։

«Կը կարծենք թէ անհրաժեշտ է քննել թէ ի՞նչ կապ կայ Զէրքէզ Սամիի և Մէրճանի հրոսախումբերուն միջեւ։ Անոնք որ կ'ուզեն մեր երկրին մէջ խռովութիւն յարուցանել, բնականաբար կրնան դիմել 150 նոցներուն։ Արդէն գիտենք թէ շատ մը Յոյներ եւ Հայեր ալ կը գործակցին այդ դաւաճաններուն։ Որով արագ եւ խիստ քննութիւն մը կատարելու է անոնց մասին, որոնք կրցած են ո՛ւր եւ է ձեւով Թուրքիա մտնել։»

ԵՏ ԿՈՒԳԱՆ

երկու տարի առաջ Ֆրանսա դրկուած քանի մը հոբեր, հին տիրող եւ վերջին օրերս կրկին սաստկացող անգործութեան հետեւանքով, հացակարօտ վիճակի մէջ պէյրութ ցամաք ելան, կը գրէ «Ազդակ»։

Կիլիկիոյ կաթոլիկոսութեան եւ երուսաղէմի պատրիարքութեան միջեւ գոյութիւն ունեցող երկուութեան հետեւանքով շատ մը դժուարութիւններ ու խայտաձեւումներ կը ծագին։ Պէյրութի քաղաքական ժողովը նամակով մը դիմած է երուսաղէմի պատրիարքութեան՝ հասկացնելու համար։

Ալիքը կ'ԱՃԱՆԱՑ.— Ալիքը կը շարունակէ աճիլ, բայց հացը առ այժմ 2 ֆր. 10ի վրայ պիտի մնայ։

ԿԱՒԸ ԿԸ ՍՊԱՆ.— Կաթին լիտրը Հոկտեմբեր 1էն սկսեալ պիտի ծախուի 1. 60ի (փոխանակ 1. 40ի), իսկ Նոյեմբեր 1ին պիտի բարձրանայ 1 ֆր. 70ի։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իտալիոյ-Ռուսիոյ գաղտնի դաշնագիր ?

Պերլինէն 23 սեպտ. Թուականով կը հեռագրեն.—

«Սոցիալ-Դեմոկրատ Մամուլի Դիւան»ը կը կարծէ գիտնալ թէ 1924ին գաղտնի դաշնագիր մը կնքուած է Ռուսիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ։ Այս դաշնագիրը նկատի կ'առնէ մասնաւորապար երկու պարագաներ՝ պատերազմ Իտալիոյ եւ Թուրքիոյ, կամ Ռուսիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ։ Առաջին պարագային, Ռուսիա յանձն կ'առնէ գործնապէս աջակցիլ Իտալիոյ։ Երկրորդին Իտալիա գործնապէս չպիտի միջամտէ, այլ զանազան միջոցներով պիտի աջակցի Ռուսիոյ եւ չեզոքութեան յայտարարութիւն մը պիտի ընէ։

Նաւահանգիստ ծրագրին շուրջ

Երէկ գրեցինք թէ Ազգերու դաշնակցութեան խորհուրդը Ջինգ-շաբթի օր որոշեց նոր կոչ մը ուղղել Ազգերու դաշնակցութեան անդամ բոլոր պետութիւններուն եւ դրամական օժանդակութիւն պահանջել՝ նախնական ծրագրին իրագործման համար։ Այս առթիւ կը տրուին հետեւեալ մանրամասնութիւնները.—

Տոքթ. Նանսէնի ճառը եղաւ շատ խիստ։ Նորվեկիացի բեւեռախոյզը յիշեց թէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը այս խնդիրներով կը զբաղի 1923էն ի վեր, ու ժամանակ է որ այլեւս վերջնական որոշում մը տրուի։ Աւելցուց թէ աւելորդ է շարունակել իր աշխատանքները, եթէ ներկայ նստաշրջանին Մորհուրդին անդամ կառավարութիւնները կամ գոնէ անոնցմէ մէկ քանին չկարենան բերել նիւթական այնպիսի աջակցութիւն մը որ թոյլ տայ օգտակար գործ կատարել։ Նոյնպէս անօգուտ կը նկատէ խնդիրը իր ամբողջութեան մէջ հանել Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր ժողովին առջեւ, ուրիշ խնդիր եթէ Մորհուրդը ուղղութիւն մը ցոյց տայ։

«Եթէ երբեք այսպիսի ուղղութիւն մը ցոյց չտրուի, ըսաւ Նանսէն, պարզապէս իմ պարտականութիւնս պիտի ըլլայ տեղեկագրել Ընդհանուր ժողովին — որ այնքան բանաձեւեր քուէարկած է Հայերուն համար— թէ հիմա անհրաժեշտ է Ազգերու Դաշնակցութեան կապն ու պատասխանատուութիւնը խզել խնդրի մը մասին, զոր գործնապէս յաջողցնելու համար ոեւէ յոյս չէ մնացած։»

Նանսէնի ճառը մեծ տպաւորութիւն գործեց բոլորին վրայ։ Տոքթ. Նանսէն այս եզրակացութեան կը հասնի ցաւելով, յուսահատած իր տարիներու ապարդիւն դիմումներէն։

Ֆրանսայի արտաքին նախարարը Պրիան գեղեցիկ ճառ մը խօսեցաւ. ըսաւ թէ Ֆրանսա մեծ չանքեր ըրած է Հայերուն ինպատառ։ 40,000 Հայեր ընդունուած են Սուրիա։ Անկէ ի վեր, ամէն բան կատարուեցաւ անոնց վիճակը բարելաւելու համար։ Ներկայիս ալ պատրաստ է կարելիութեան սահմանին մէջ այս աշխատանքը հետապնդելու միջոցները տալ, որովհետեւ շատ ցաւալի պիտի ըլլար այսքան հետաքրքիր եւ օգտակար գործ մը անյաջողութեան դատապարտել, այն պատճառներուն համար, որոնց մասին խօսեցաւ Տոքթ. Նանսէն։

Ռումանիոյ պատուիրակ Թիթուլէսքօ եւս մաճառ պատուիրակ կոմս Ափոնեի նոյնպէս համակրանքով արտայայտուեցան եւ ըսին թէ մեծապէս ցաւալի պիտի ըլլայ եթէ Տոքթ. Նանսէն ստիպուի լքել իր ծրագիրը։ Թիթուլէսքօ ըսաւ թէ Ռումանիա եւս կը փափաքի իր կարելիութեանց սահմանին մէջ աջակցիլ այդ ծրագի իրագործման։

Տոքթորը ըսաւ թէ չորս տարուան աշխատանքէ վերջ ինք այլեւս շատ սկեպտիկ դարձած է եւ չի հաւատար որ կարելի պիտի ըլլայ իրականացնել իր ծրագիրը։ «Ասիկա առաջին ձախողանքն է, զոր կ'արձանագրէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը», եզրակացուց։

Ի վերջոյ, Ռումանիոյ արտաքին նախարար Թիթուլէսքօի առաջարկին վրայ է որ Մորհուրդը որոշեց Ընդհ. ժողովին առջեւ կոչ մը ուղղել Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ բոլոր պետութիւններուն։

Սուրիոյ հայ գաղթականներու տեղաւորումը

Ազգերու Դաշնակցութեան Աշխատանքի Գիւանին կողմէ կարգուած յանձնաժողովը կը շարունակէ զբաղիլ Սուրիոյ հայ գաղթականներու տեղաւորման գործով։ Մինչեւ հիմա հետեւեալ ձեռնարկները եղած են.—

Պէյրութի ամէնէն օդասուն մէկ վայրը՝ Էշրէֆիյէ թաղին մէջ 60,000 քառ. մէտր տարածութեամբ գետին մը գնուեցաւ, ուր 300 տուներ պիտի կառուցուին, արհեստաւոր գաղթականներու բնակութեան յատկացուելու համար։ Բնակարանները, «ամօրթիսման»ի ձեւով, ամսական չնչին վարձքի մը փոխարէն, (ինչ որ գաղթականներու մէջ իրենց գրաւած հողին համար ալ կը վճարէին), հետզհետէ գաղթականներու սեփականութիւն կը դառնան. Պէյրութի Յանձնախումբը գնած է նաեւ Սայտայի մօտերը գտնուող Սուլթան Չամիի մէկ ագարակը ուր 30-40 երկրագործ հայ գաղթական ընտանիքներ պիտի տեղաւորուին, նոյն դրութեամբ։

Ալէքսանտրէթի Յանձնախումբը որոշած է երկրագործական շրջանակներու մէջ տեղաւորել 50ական 100ական հոգիանոց խումբեր, ինչ որ գաղթականներու բաղձանքն է, որպէսզի կարող ըլլան իրենց ազգային ինքնութիւնը պահպանել։

Ալէքսանտրէթի երկրագործ գաղթականներէն 30—40 ըն-

(Լուրերու շարունակութիւնը Կարդայ Գ. էջ

ՆՈՐ ԱՊՈՏԱՄԲՈՒԹԻԻՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

երուսաղէմէն հրէական աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ սուրիացի ապստամբները կը պատրաստուին վերսկսիլ իրենց յարձակումները Ֆրանս. ուժերուն դէմ։ Սուլթան Ալթրաշ, որ շիճազ ապաստանած էր, մեծ թիւով մարդիկ հաւաքած է դարձեալ իր շուրջ եւ արդէն քանի մը հրոսախումբեր մտած են Ղուէթայի շրջանը, Դամասկոսի մօտ։ Ուրիշ խումբեր կը շրջին Շերմոնի մօտերը։ Սուլթան Ալթրաշ չի ծածկեր իր պատրաստութիւնները եւ կոչով մը կը հրաւիրէ Արաբները «ուժերը կեդրոնացնել եւ նոր գոհողութիւններ ընել, հայրենիքի փրկութեան համար։»

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԻԶԻ ԽՆԴԻՐԸ

Լէթվինօֆի յայտարարութեանց պատասխանելով, պաշտօնական աղբիւրէ կը հերքուի թէ «կատարեալ համաձայնութիւն» գոյացած ըլլայ պարտքերու խնդրին մասին։ Ռուսական պարտքի մասին բանակցող Ֆրանս. պատուիրակութեան նախագահ տը Մօնզի կ'ըսէ թէ Մարտ 19էն ի վեր ոեւէ նոր քայլ չէ առնուած բանակցութեանց մէջ։ Հիմա պոլշեւիկները նոր առաջարկ կը բերեն։ Առաջ տարին 60 միլիոն ֆրանք ոսկեդրամ վճարելու փոխարէն, կը պահանջէին տարեկան 300 միլիոն, այժմ 103 միլիոն միայն կը պահանջեն։ Յանձնաժողովը պիտի քննէ այս եւ յարակից խնդիրները։

ՕԴԱՅԻՆ ԱՐՇԱՒՆԵՐ

Լէվին վերջին պահուն հաճաձայնեցաւ օդանաւորդ Հինչքլիֆի հետ եւ Ուրբաթ առաւօտ «Միս Բոլոմպիա» Անգլիայէն ճամբայ ելաւ՝ մէկ թռիչքով մինչեւ Հնդկաստանի մայրաքաղաքը երթալու համար։ Սակայն հովին, մշուշին եւ իւղի խողովակին խանդարման պատճառաւ տասը ժամուան մէջ 1305 քիլոմեթր կարելի վերջ.ի՛ջաւ Վիէննայի մօտ, Ասփէրնի օդանաւակայանին վրայ։

*** *Գերման Քէօնէքէ, որ էնկիւրիէն ճամբայ ելած էր Կալկաթա երթալու համար, դէշ օդին պատճառաւ ստիպուեցաւ էնկիւրի վերադառնալ։*

ԴԵՍՊԱՆ ՄԸ ՄԵՌԱՒ

Պերլին—Մինիխ գիծին վրայ երթեւեկող օդանաւ մը առջի օր Շլայցի մօտ յանկարծ գետին ինկաւ եւ հողին մէջ մխուեցաւ 1.50 մեդր խորութեամբ։ Մէջը գտնուող 6 հոգիներ — որոնց կարգին Ուաշինկթընի գերման դեսպան Պարոն Ֆօն Մալցան,— կաւոր կաւոր եղան։ Զրոյցէ մը համաձայն, օդանաւի այս արկածին մէջ մաս ունին հակամայնավարները։

ՀԱՅ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ ՓԱԿՈՒՄ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Խասքովայէն կը հաղորդեն թէ տեղին թաղապետութեան կողմէ փակուեցան հետեւեալ հայ կօշկակարներու խանութները.— եղբ. Խաչէրեան Ատափազարցի, եղբ. Ց. Սարեան Ռոտոսթոցի, Ռ. Պողոսեան՝ Զօրլուցի, Կ. Գրիգորեան՝ Զօրլուցի, Ց. Յակոբեան՝ Ռոտոսթոցի, Սողոմոն Չիւմպիւլեան՝ Պիլէճիկցի, եւլն.։

Պատճառը այն է որ այդ արհեստաւորները ժամանակին ներկայանալով քննութիւն չեն տուած եւ վկայական չեն առած։ Մինչդեռ բոլորն ալ կրնային վկայական ստանալ։ Միւս կողմէ, այդ արհեստաւորները 500ական լեվայի տուգանքի դատապարտուեցան։

ՊՐԱՍ ՏՈՒՆ ՎԱՇՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻ

Խոմզ Ձայն տուն Վաշն Յովհաննէսի

Ընթերցողներուն:

Հետեւյալ տողերը ուղղուած են ոչ միայն Վաշն Յովհաննէսի, այլ նաեւ ամբողջ Խորհրդային Հայաստանի ընթերցողներուն, որոնք ամէն տարի կը սպասեն Վաշն Յովհաննէսի ծանօթ ծաղկեպսակին:

Ամէն տարի, երբ Վաշն Յովհաննէսի ծաղկեպսակը կը հրատարակուի, ես կը զգամ, որ ինչ-որ բան պակսած է ինծի համար, ինչ-որ բան, որ ես կը սիրեմ, որ ես կը փնտրեմ, որ ես կը սպասեմ:

Ես կը սիրեմ Վաշն Յովհաննէսի ծաղկեպսակը, որովհետեւ ան ինծի համար միշտ նոր է եղած, որովհետեւ ան միշտ ինծի համար նոր ուրախութիւն, նոր հետաքրքրութիւն, նոր հմայք ունեցած է:

Ես կը սիրեմ Վաշն Յովհաննէսի ծաղկեպսակը, որովհետեւ ան միշտ ինծի համար նոր ծանօթութիւններ, նոր ընկերներ, նոր բարեկամներ ներկայացուցած է:

Ես կը սիրեմ Վաշն Յովհաննէսի ծաղկեպսակը, որովհետեւ ան միշտ ինծի համար նոր ճամբորդութիւններ, նոր ուղեւորութիւններ, նոր արկածներ ներկայացուցած է:

Ես կը սիրեմ Վաշն Յովհաննէսի ծաղկեպսակը, որովհետեւ ան միշտ ինծի համար նոր ուսումնասիրութիւններ, նոր գիտութիւններ, նոր գիտելիքներ ներկայացուցած է:

Ես կը սիրեմ Վաշն Յովհաննէսի ծաղկեպսակը, որովհետեւ ան միշտ ինծի համար նոր ուրախութիւններ, նոր հրճուանքներ, նոր զմայլանքներ ներկայացուցած է:

Ես կը սիրեմ Վաշն Յովհաննէսի ծաղկեպսակը, որովհետեւ ան միշտ ինծի համար նոր ցաւեր, նոր տառապանքներ, նոր վիշտեր ներկայացուցած է:

Ես կը սիրեմ Վաշն Յովհաննէսի ծաղկեպսակը, որովհետեւ ան միշտ ինծի համար նոր ուրուականներ, նոր սարսափներ, նոր ահաւորներ ներկայացուցած է:

Ես կը սիրեմ Վաշն Յովհաննէսի ծաղկեպսակը, որովհետեւ ան միշտ ինծի համար նոր ոճրագործներ, նոր ոճիրներ, նոր ոճրագործութիւններ

ԿՈՒՏԱԿ ԱՄԱՐՈՒԱ ՎԱԳՎԱԼԻԿ

ՊՈՂՈՍ ԸՆԿԱԾ ՀԱՅՐԸ

— Ասելա՞ծ, որ ձեր հայրը Ամարուա վագվալիկ էր, ես ալ ձեզ պիտի ըսեմ, որ ես ալ Ամարուա վագվալիկ եմ, ինչպես որ ձեր հայրը եղած է, ես ալ ձեր հայրը եղած եմ, ինչպես որ ես ձեզ կը ճանչնամ, դուք ալ զիս կը ճանչնաք, ուրեմն ինչո՞ւ համար կը ստիպեք զիս, որ

ԳԱԼ ԿԻՐԱԿԻ ԲՈԼՈՐԴ "ՓԸԹԻ ԺՈՒՌՆԱԼ,,Ի ՍՐԱՀԸ – "ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ՏՕՆԵԼՈՒ

տանիք պիտի տեղաւորուին Բարեգործ. Ընդհ. Միութեան Արֆալուի ագարակին մէջ, որ ձրիաբար տրամադրուած է: Մնացեալներուն համար ալ յարմարագոյն վայրեր ընտրելու ձեռնարկուած է: Հալէպի Յանձնախումբն ալ պարապ կեցած չէ: Սուրիոյ Արեւելեան մասերուն եւ տարբեր կողմերուն ուսումնասիրութեան համար քննիչ պաշտօնեաներ ղրկեց, գաղթականներու համար նոր գիւղեր ու աւաններ կազմելու դիւրութիւններ եւ յարմարութիւններ փնտռելու համար:

Պարզ աւազա՞կ թէ պղշեւիկ

Ինչպէս գրեցինք, Մէրճան Ալֆունեանի հրոսախումբին խնդիրը նոր փուլի մը մէջ մտած է: Այժմ կը չնորհի այն կէտը, թէ հրոսախումբը ունէ՞ր քաղաքական նպատակներ, եւ կապեր զանազան մարմիններու հետ: Մանաւանդ ուշագրաւ կը նկատուի այն պարագան որ Մէրճան դիմած է սովիէթական դեսպանատունը եւ պոլշեւիկեան զանազան հաստատութիւններ: Յետոյ աշխատած է շփման մէջ մտնել գործաւորական խումբերու հետ:

Ասոր վրայ ոստիկանութիւնը խուզարկած է ծխախոտի մթերանոցները, եւ կարգ մը բանւորներ հարցաքննած: Վերջերս ծխախոտի բանւորներուն մէջ տեսնուած կարգ մը շարժումները ոստիկանութեան ուշադրութիւնը հրաւիրած էին: Յետոյ, ձեռքէ ձեռք կարգ մը յայտարարութիւններ կը բաժնուէր, ինչ որ ստիպեց ոստիկանութիւնը կանչել ծխախոտի գործարանին կցորգ մը բանւորները եւ հարցաքննել: Անցեալ Հինգշաբթի, երբ բանւորները գործա՝ անէն դուրս կ'ելլէին, երկայնահասակ եւ թափթփած վրայ զլուխով մարդ մը կը սկսի գունաւոր թուղթեր բաժնել անոնց: Ոստիկանութիւ՝ն նը լուր առնելուն պէս քննութեան կը սկսի, եւ կեղրոնը կը տանի թապաքիւսի ընկերութենէն ութը բանւորներ՝ Նէվզատ, Ալի, Զէքի, Իսմայիլ, Շէֆիք, Պէօյիւք Ալի, Սայիտ Զիա եւ Իսմայիլ Համտի:

Բաժնուած յայտարարութիւններէն մէկը կը հանուի Ֆէրիտ անուն ուրիշ բանւորի մը գրպանէն: Յայտարարութեան մէջ դէմ դիմաց կային երկու անձերու պատկերներ: Մարդոցմէ մէկուն ձեռքը տապար մը կայ:

Կատարուած քննութեամբ հասկցուած է որ Մուսթաֆա Քեազիմ անուն մէկն է յայտարարութիւնները բաժնողը:

Ամբաստանեալ Հրեաներն ազատ արձակուած

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ դատարանը ազատ արձակեց այն ինը Հրեաները, որոնք ամբաստանուած էին թէ նախատական լեզու գործածած են Թուրքիոյ դէմ, հրեայ Օր. Էլզա Նիէկոյի յուղարկաւորութեան ընթացքին: Հրեայ գինուոր Ավրամ, որ ամբաստանուած էր թէ յուղարկաւորութեան պահուն մարդու մը վրայ յարձակած է, 35 օրուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ:

«Դատարանի այս որոշումը քիչ մը զարմանք պատճառեց, որովհետեւ բոլորն ալ կը սպասէին որ ամբաստանեալները յանցաւոր պիտի նկատուէին: Բնականաբար Պոլսոյ Հրեաները մեծապէս ուրախացան դատարանի այս վճիռին համար:»

Պոլիսէն երէկ հասած հեռագրի մը համաձայն, ընդհ. դատախազը՝ դժգոհ այս վճիռէն, վերաքննութեան դիմած է եւ այս իմաստով խնդրագիր մը ներկայացուցած է վճռաբեկ ատեանին, սակայն շատ հաւանական չէ որ գոհացում տրուի իրեն:

*** Ծերունի Հրեայ մը՝ ժաք Պարտօ, որ կ'ըսէ թէ Ըմմէթ փաշայի ֆրանսերէնի ուսուցիչը եղած է թնդանօթաձիգներու վարժարանին մէջ, անարգական լեզուով ֆրանսերէն նամակ մը գրած է վարչապետին, նախատելով ընդհանուր դատախազութիւնն ու Թուրք մամուլը հրեայ աղջկան սպանութեան առթիւ անոնց բռնած դիրքին համար: Պարտօ դատարանին յանձնուեցաւ եւ ընդհ. դատախազը դատարանին առջեւ խօսեցաւ հակահրէական խիստ ճառ մը:*

—«Ո՛չ, հրեայ էֆէնտիներ, բաւ, հաժողուեցէք որ Թուրքիոյ մէջ չկայ ո եւ է դատաւոր կամ՝ ընդհ. դատախազ, որ պարզ ամբաստանութեան մը վրայ մէկը ձերբակալէ ու անիրաւօրէն դատապարտէ: Երկրի մը մէջ, ուր աշխարհի ամէն տեղէն աւելի հանգստութիւն կը վայելէք, այս տեսակ ծանր ամբաստանութիւն մը ընելու համար, չեմ գիտեր թէ որքան խղճի խայթ ունեցած էք: Դուք, որ հազարաւոր տարիներէ ի վեր ամէն տեղ չարչարուած ու հալածուած էք, եւ վերջապէս այս երկրին մէջ գտած ձեր հանգիստը, շատ ապերախտ զգացումի մը զերին էք:

«Ի՞նչ հարկ հեռուները երթալու: Հրեայ հայրենակիցները չե՞ն որ ամէն օր, եւ մեր աչքին առջեւ, ամէնէն ծանր անարգանքը կը հասցնեն մեր ազնիւ ազգին: Շոգենաւ մտէք, եւ անոնց կը հանդիպիք: Անոնց խօսակցութիւնը կա՛մ եբրայեցերէն է, կամ աղճատ ֆրանսերէն մը, որմէ Ֆրանսացին անգամ բան չի հասկնար: Չէք կրնար հանդիպիլ Հրեայի մը, որ Թուրքերէն խօսի: Այդ էֆէնտիները, ուրիշ տեղ չեն համարձակիր իրենց միտքէն իսկ անցընել այս անարգանքը, զոր կը հասցնեն մեր լեզուին, որուն հացովը կը կշտանան: Ըսէ՛ք, ո՞ր Հրեան Գերմանիոյ մէջ կը համարձակի գերմաներէնէն տարբեր լեզուով խօսիլ:»

Այս խիստ խօսքերուն առջեւ ծերունի Հրեան սկսաւ դողդղալ եւ «խեղճութիւն մը եկաւ վրաս, սխալեցայ, տարիքի խնդիր, կ'ընդունիմ սխալս» ըսելով ուզեց ինքզինքը արդարացնել: Թուրք մամուլի միութիւնն ալ դատ բացած է Պարտոյի դէմ:

Քաղաքի ազատումը կը պահանջեն

երեսփ. ժողովի ելմտական յանձնաժողովը սկսած է քննել 1928ի ելմտացոյցը, որուն շուրջ վիճաբանութիւններ պիտի կատարուին վերամուտին: Յանձնաժողովի անդամներէն ընկերվարական Վալիէր առջի օր առաջարկ ներկայացուց, որ հաժայնավար երեսփոխան Մարսել Քաշէն, անդամ յիշեալ յանձնաժողովին, ազատ արձակուի բանտէն՝ կարենալ մասնակցելու համար ժողովներուն: Այս առաջարկը ընդունուեցաւ յանձնաժողովին կողմէ եւ պաշտօն յանձնուեցաւ նախագահ Մալվիի, այս ուղղութեամբ դիմում կատարել դատական նախարարին եւ ի հարկին նոյն իսկ վարչապետին:

*** «Իւմանիթէ»ի խմբագրապետ եւ երեսփոխան վայեան Քութիւրիէ դատական հետապնդումի պիտի ենթարկուի յիշեալ թերթի Մարտ 30ի թիւին մէջ հրատարակած մէկ յօդուածին համար, որ գինուորները ապստամբութեան գրգռելու բնոյթ ունի եղեր:*

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի ընկերները վաղը երկուշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին քաֆէ օ քլէռ տը լա Լիւնի վերնայարկը՝ մէթրօ Խթալի:

Օրակարգ. Շրջանային ժողովի հարցերու քննութիւնը:

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՍԱՐՍԷԼ

Հ. Յ. Դ. «Հրայր» ենթակոմիտէն, Մարսէլի մէջ պիտի տօնէ սգատօնը անզուգական հերոս Անդրանիկին, այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ, ժամը 2.30ին, յալ տէ Նոսի մէջ: կը խօսի ընկ. Վ. Շամբարթումեան:

Ա Լ Ֆ Օ Ռ Վ Ի Լ

Այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, նախաձեռնութեամբ երիտասարդաց միութեան եւ մասնակցութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, թադային խորհուրդի, Ջ. Ո. Միութեան եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի: Ներաւտուն հոգեհանգիստ եկեղեցին:

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Ցայտնի դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆ

9 Հոկտ. կիրակի ժամը 8.45ին, Albert Ier թատրոնը, 64 Rue Rocher

Հովանաւորութեամբ փարիզահայ գեղարուեստասէրներու մասնախումբի.— տիկիններ՝ Մարի Կիւլպէնկեան եւ Ս. Ֆրէնկեան, Պ. Պ. փաշալեան, Տ. կամսարական, Ա. Համբարձումեան, Մ. ցա կոբեան, Է. Շահին, Ա. Ջօպանեան, Տ. խան Քէլէքեան, Տօքթ Պ. Քօլօլեան.— եւ մասնակցութեամբ կովկասի պետ. թատրոնի ծանօթ դերասան Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ:

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ՝

"ԱՆՆԱ ՔՐԻՍՏԻ,, (ԱԼԵԿՈՄ ԾՈՎԸ)

Տրամ 4 արար, թարգմ. Լ. ԵՐԱՄԵԱՆ

կը մասնակցին՝ Տիկ. ԴՈՒՐԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆ, Գ. փափազեան, Պ. Պ. Լ. երամեան, Տրդատ Նշանեան, կոստանեան, եւայլն:

ԳԻՆԵՐԸ՝ ՊԱՏՈՒԻՈՒ ՏՈՄՍԵՐԷՆ ԶԱՏ.— 25, 15 եւ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսակները կը ծախուին բոլոր հայկական ճաշարանները

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲ

BOIS COLOMBES - Théatre Municipalի մէջ այսօր կիր.ժամը 2.45ին

'ՉԱՐԹԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ,,

Օր. Ա. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆԻ կողմէ «Ֆարէմի պարը»: կը նուագէ ԹԱՒՒԻԹ ԱՐԴԱՐ

ԳԻՆԵՐԸ՝ 10, 7.50 եւ 5 ՖՐԱՆՔ

Գիտել՝ ժամագործ K. Hovhannessianի, 2 Rue Victor Hugo, Bois Colombes.

ՅԻՇԱՏԵՏՒ

Հ. Յ. Դ. Գոյամարտ խումբի ժողովը այսօր կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի Ջ. Ռայմոնական ժողովը՝ 1 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին, 63 Րիւ տը լա Բէփիւպլիք:

ՏՐԱԳԻԶՈՆՅԻՆԵՐՈՒ Հայրենակցական միութեան ընդհանուր ժողովը այսօր կիրակի, ժամը 3ին, Ֆլօրիա ճաշարանի սրահը: Նոյն օրը տեղի կ'ունենայ միութեան կազմակերպած վիճակախաղը:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Անդրիասի եւ իր շրջանի Հայրենակց. Միութիւնը Թէյասեդանի կը հրաւիրէ այսօր կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին բոլոր անդամագրուած եւ ոչ անդամագրուած հայրենակիցները ինչպէս նաեւ համակիրները, բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ: Մուտքը ազատ է, հասցէ՝ Place Nationale, 127 Rue du Point du Jour, Billancourt.

Հանրակառք թիւ 32 փօրթ տը վէրսայլէն, թիւ 1 փօրթ տը Սէն Քլուէն:

ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ

երկու գոյնով գեղատիպ

քառադերը, 100ը 70 ֆր.

Արտասահման՝ 120 ֆր.

H. BABESSIAN

3bis Passage Lauzin, Paris XIXe

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԸՐՄԷՆ ՀԱՅԿՈՒՆԻ՛

"ԶԱՐԼՍԹՕՆ,,

ՅԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ

ԳԻՆ՝ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ թերթերու գործակալներուն: կը դրկուի մէկուկէս Ֆրանքի դրոշմանշուղթի վոխարէն:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris(10)

Le Gérant : H. TEURNIER

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշկերտ մը 16-18 տարեկան, դիմել՝ պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).

ՁԱՇԱՐԱՆ ՄԱՍԻՆ

Առաջին անգամ ըլլալով բացուած է փոն տը Շէրիւիի մէջ, հայկական ճաշարան մը: Ցեղական եւ Արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ անթերի սպասարկութիւն:

Յ. ՄԱՆՈՒԿԼԵԱՆ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ

Իլ-Սէն Թէրմէնի մէջ կը բանամ ասեղնագործութեան նոր աշխատանոց մը ուր պիտի ընդունուին շրջականերու մէջ բնակող կիներ եւ աղջիկներ:

Ամէն տեսակ ասեղնագործութիւն գիտցող կամ սորվիլ ուզող, նոյնպէս իրենց տան մէջ աշխատիլ ուզող անձեր կրնան դիմել իրենց մօտ եղող աշխատանոցներէն մէկուն կամ ուղղակի ինծի:

1. Mme. Vartanoucheի, 7 Rue Raymond du Temple à Vincennes.

2. Mme. Kerkbechian, Rue du Moulin à Vent, Sarcelles (S. et O.).

3. Mme. N. Kévorkian, 66ter Allée de la Seine, a l'Ile St. Germain.

4. Mr. Keukdjian, 31 Rue Basfroi, XIe (մէթրօ Պասթիյ): *Ժամը 8.30—9.30 եւ 1.30-2.30ին:*

ԱԿԱՆԱՏԱՆ

24 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	48
Մարք (ոսկի)	100 Mark	607	50
Թրքական Թղթ.	L. Trq.	12	97
Թրք. ոսկի	» or	107	50
Մէճիտիէ	Médjidié	9	90
Լէվա	100 հատ Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	30
Լիր	» » Lire	139	—
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Ջուից.	» Frc. Suisse	491	25
Լէյ	100 հատ Ley	15	80
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԾԵՒԻՆԳ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3425	—
»	II »	2020	—
»	III »	1680	—
Թումեկի երկաթ.	Lots turcs	165	—

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին

38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18e)

Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆ... աիտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կ... հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ ր... արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ,

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆ... արուեստական ձերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրո... ֆրանքէն սկսեալ:

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դ...

Ֆլանացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթ... քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—...

ՁՇՏԱՊԱՀ ԵՂԷՔ !

ձշտապահ ըլլալ՝ գործ մ'է հաճելի,
Որ ա՛իսո՛ւ յաճախ, մեզ չէ կարելի,
Չի շատ է դիւրին խաղալիքն ըլլալ,
Ժամացոյցի մը որ կ'ուզէ... խաղալ:

Rue de la Huchette փողոցին վրայ,
Հայազգի վարպետ ժամագործ մը կայ,
Որ կը նորոգէ գիներով աժան,
Փանտիւլ, ժամացոյց, ըէվէյ, ամէն բան:

Ա. ՔԻՒՐՔՃԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՊԱԹԻՍԹ

15 RUE LAMARTINE, (փոթի ժուռնալի քով)

Métro: Cadet Tram. 21, 26, 2...

Անոնք որ իրենց բերնին համը գիտեն, Թող անգամ մը ... ցեղեն մեր հաստատութիւնը, ուր պիտի գտնեն ամենաճ... խնամքով եւ անարատ կարագով պատրաստուած ամէն տ... սակ արեւելեան եւ եւրոպ.կերակուրներ եւ անուշեղէններ...

ԱՆԹԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԶԱՓԱՀԻՐ ԳԻՆԵՐ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկոջէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-...

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնդ... ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի ... գէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քիթ, ... կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12.

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ...

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր ...

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ...

Տարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը միայն եւ կէս օր:

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis

Téléph. Provence 09-32:

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ձէմիլ, Հա... Եաշար, Աշիր, Իպրահիմ, Քէմանի Անաստաս.ի, Թազոիճ, Կ... եւ շարդէներ, գեղչեալ գիներով:

Դիմեցէք՝ Արեւելեան նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone : Ménil. 61-...

Métro Belleville : Tramway 5 et ...

ՄԱՌԹԷԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

ՈՒՆԻՆՔ օրուան նորոյթին համաձայն շինուած ... քօրսաժէ, ժիլէյի, փուլ-օվըռի, էշառփի, ... քաշքօլի եւ քօմպինէզոնի պատրաստ մոդերը, խիստ նպաստաւոր գիներով: Այցելեցէք մեր վաճառատունը ապահովելու համար ձեր շահը: կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն:

Հասցէ՝ Maison ASLAN - MOURAD 29 Rue Trévise. ...

Cadet Paris (9). Tél. Provence 52—17.

ԾԱԽՈՒՄ Է 500 մեդր հող, պատատուծառերով, եւ մէջը տուն մը 2 սենեակներով 1 խոհանոց եւ քար:

Ջուր, կազ, ելեկտրական լոյս եւ մաքուր ճամբայ: Դիմել՝ Աւետիսեանին, 16, Rue Beauséjour Sarcelles (S. et O.):

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ, ԱՄՈՒՍՆ... ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ գաղեղ... տեսակ պաշտօնական գրութիւն... օրինաւոր եւ ապահով դիմել պատճեան համար դիմել, 21, ... օր 9—12 *Սվաճեանի*, ... Vivienne, Paris (2me) — ... Bourse— Tél. Louvre 16-...

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 27 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

27 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 451

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԻՐՔԵՐԸ ՉԵՆ ՄԱՐԱԾ

Յուլ փոթորիկ մը կծու խօսքեր փոխանակել կուտայ, Նորէն, Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ մէջ։

Չին կիրքերը կ'արծարծուին ճիշտ այն պահուն, երբ գերագոյն փորձ մը կը կատարուի Ժընեւի մէջ, Ազգերու Դաշնակցութիւնը եւ մասնաւորապէս Լոքարնոյի դաշինքը նաւաբեկութենէ փրկելու համար։

Սեպտ. 18ին, Թանէնպէրկի յաղթանակի յուշարձանին բացման առթիւ, Չինտէնպուրկ ուշադրաւ ճառ մը խօսեցաւ, մերժելով պատերազմի պատասխանատուութիւնը։ «Մեռեալներու յիշատակին եւ ողջերու պատուոյն համար, պարտականութիւն կը զգամ հանդիսաւորապէս յայտարարել այս ժամուն և այս տեղին վրայ, թէ կը մերժենք այն ամբաստանութիւնը, որուն համաձայն իբրեւ թէ Գերմանիա բռնկցուցած է բոլոր պատերազմներուն ամէնէն ահաւորը... Պատերազմը մեզի համար եղած է պաշտպանութեան գերագոյն միջոց մը... Գերման բանակը կռուեցաւ մաքուր սիրտով եւ մաքուր ձեռքերով։»

Հանրապետութեան նախագահէն յետոյ, արտաքին նախարար Շթրեզէմանն ալ, որ իր խոհեմ քաղաքականութեամբ որոշ վստահութիւն շահած էր Ֆրանսայի մէջ, թէեւ կողմնակի, բայց յայտնապէս ուժ տուաւ Չինտէնպուրկի տեսակէտին։

Եւ ահա բուռն դժգոհութիւն եւ իրարանցում՝ Ֆրանսայի մէջ։

Մամուլէն յետոյ, որ չափազանց դիւրագրգռած է, օրուան վարիչներն ալ հրապարակ իջած են, «դաս մը» տալու համար «անուղղայ» Գերմանիոյ։

Բանի մը օրէ ի վեր, վարչապետ Փուանքառէ պետերն կը կատարէ Մեծ Պատերազմի վայրերուն մէջ, յիշատակարաններ բանալով եւ օրը երկու-երեք ճառ արտասանելով։ Իր բառերը կշռուած են, բայց շեշտը միշտ ամուր է եւ ոգին թափանցիկ։

«Կը մաղթեմ որ, ըսաւ, կիրակի օր, իրաւարարութիւնը հետզհետէ անցնի բռնութեան տեղը եւ շուտով գայ այն օրը երբ պատերազմները ուրիշ բան չըլլան, հեթէ ոչ անհետացած դարու մը անիծեալ յիշատակը։ Բայց միայն մեզմէ կախում չունի այդ բանը, եւ մենք հարկադրուած ենք նախատեսել, հակառակ ամէն բանի, ողբալի չարիքի մը յարձակողական վերադարձը»։

Աւելի բացորոշ արտայայտուեցաւ Պարթու, դատական նախարարը։ «Գերմանիոյ ձեռքերը մաքուր չէին 1914ին։ Իր վայրագութեանց ենթարկուելէ յետոյ, թոյլ չպիտի տանք որ անպատուեն մեր մեռեալները, որոնք ինկան պաշտպանելու համար հայրենի հողը, «աշխարհակալութեան ոգիով» արշաւանքի եւ գրաւման մտածուած ու աւերուած հայրենիքը։ Չերքուճներ կան զորս պատմութիւնը չընդունիր, որոնք արժէք չունին իրողութեանց, փաստաթուղթերու եւ թուականներու ճշմարտութեան առջեւ, ի՛նչ տեսակ բերաններէ ալ արտասանուած ըլլան»։

Հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ այս ճառը ոումբի մը ազդեցութիւնը գործած է Գերմանիոյ ազգայնական շրջանակներուն մէջ։ Այն աստիճան որ, Վոլֆ, Գերմանիոյ պաշտօնական գործակալութիւնը, ցաւ կը յայտնէ մասնաւոր զեկոյցով մը եւ կրկին կը յիշեցնէ Գերմանիոյ բաղձանքը, — «Անկողմնակալատեանի մը քննութեան ենթարկել այդ խոշոր վէճը։»

Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Չինտէնպուրկի յայտարարութիւնը եւ Գերմանիոյ ազգայնական մամուլին հրատարակութիւնները անախորժ ազդեցութիւն ձգած են Ժընեւի ժողովին աշխատութեանց վրայ։

Այսպէս կամ այնպէս, նորէն բացուած է վէրք մը որ սպիացած կ'երեւար։

Գերմանացիները զարմանալի կը գտնեն Ֆրանսացիներուն յուզումն ու իրարանցումը, դիտել տալով թէ փուանքարէ առելի վիրաւորական բացատրութիւններ գործածեց ամիսներ առաջ։ Ցետոյ, կը յայտնեն թէ Չինտէնպուրկ հանրապետութեան նախագահ ըլլալէ առաջ մարշալախտ ըլլալով, արտայայտուած է իբր այդ, իբրեւ վարիչը Թանէնպէրկի ճակատամարտին (1914 Օգոստոս 31)։

Ի հարկէ այս բացատրութիւնը չի գոհացներ Ֆրանսացիները, որոնք հաստատած են թէ Գերմանիոյ արտաքին նախարարութիւնն ալ տեղեկութիւն ունէր Չինտէնպուրկի ճառէն։

Եւ փոխասացութիւնը կը շարունակուի, ծանրացնելով մթնոլորտը։

Զափազանցութիւն պիտի ըլլար ըսել թէ միջադէպ մը պիտի ծագի այս լրագրական եւ բեմական հակաճառութենէն։

Գերմանական առաջին «ելոյթ»ը չէ այս, ոչ ալ Ֆրանսական առաջին իրարանցումը։

Միայն թէ, այս անախորժութիւնները աւելորդ անգամ մըն ալ կ'ապացուցանեն թէ, կասկածամտութիւնը խոր արմատ ձգած է երկու հարեւաններուն միջեւ, եւ շատ մը վէրքեր բաց կը ճնան, հակառակ բոլոր սպեղանիներուն։

Եւ աւելին,—ճիշտ այն պահուն երբ ժողովները իրարու կը յաջորդեն եւ բանաձեւ բանաձեւի վրայ կը կուտակուի, սպառազինութիւնները կրճատելու կամ պատերազմը օրէնքէ դուրս հռչակելու համար, նոր պատրուակներ կը տրուին վառօդը չոր պահելու։

Գերմանիա Ազգերու Դաշնակցութեան անդամագրուելէ յետոյ, տիրաբար կը պահանջէ քաշել Հռենոսի գրաւման բանակը։ Յաղթականը, Ֆրանսա, պզտիկ զիջում մը ըրաւ Անգլիոյ թելադրութեամբ. բայց չուզեր աւելի առաջ երթալ, եւ միշտ կ'օգտագործէ Չինտէնպուրկեան ճառերն ու նման պարագաները։

Ուրիշ խօսքով, կա՛յ եւ կը մնայ փոխադարձ անվստահութիւնը։

Կիրքերը չեն մարած տակաւին։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՊԱՂ ՀՈՎԵՐ

Այսօր հրատարակած ենք ռուս պոլշեւիկներու պաշտօնաթերթին կարգ մը դիտողութիւնները՝ Թուրքիոյ ներքին կացութեան մասին։

Այդ նոյն յօդուածներուն առթիւ, Պոլսոյ *Ագշամ* թերթը խմբագրական մը գրած է, որմէ կը քաղենք հետեւեալ տողերը (19 Սեպտ.).

— «*Ռուսերուն ամէնէն մեծ յանցանքը այն է որ իրենց քիթը շատ կը խօթեն ուրիշ երկիրներու գործերուն մէջ։ Եւ ասկէ՝ այն բոլոր անհամաձայնութիւնները, զոր ունին Եւրոպայի հետ։ Բայց ասիկա յանցանք մը չէ անոնց աչքին, այլ ընդհակառակն համաչխարհայնութեան նպատակը, պարզապէս իրենց գոյութեան իրաւունքը։ Ռուսիոյ մէջ իշխելու համար, պէտք է Եւրոպայի մէջ յեղափոխութիւն յարուցանել։ Հակառակ պարագային, կարճ կ'ըլլայ իրենց կեանքը։*

«*Արդէն, քանի մը տարիէ ի վեր անդադար կը նահանջեն, եւ լեռ կայ հինգ տարի առաջուան եւ ներկայի կացութեան միջեւ։ Եւ եթէ կարմիր Մարքս այսօր գերեզմանէն ելլէ, պիտի զգուի իր աշակերտներէն, որոնք իր գործը այս աստիճան խաթարած են։*

«*Բայց առնք մեզի վերաբերեալ բաներ չենք։ Միայն թէ այս աստիճան չխառնուին մեր ներքին գործերուն...*

«*Ցնտեսական պայմաններու բնական հետեւանքով, Թուրքիոյ մէջ իրարու ներհակ երկու դասակարգեր չկան։ Ընդհակառակն շարժումը կը սկսի միայն հոն, ուր կան ընդարձակ գործարաններ եւ բազմահազար բանուորներ։ Մինչդեռ Թուրքիոյ մէջ ներկայիս այդքան առաջացած չէ ճարտարարուեստը։*

«*Փրավտա իր երկրորդ յօդուածին մէջ կը խօսի մեր ընտրութեանց մասին, եւ կ'ըսէ թէ համայնավար կուսակցութիւնը ստիպուած է գաղտնի գործել։ Մեր երկրին մէջ այս տեսակ կուսակցութիւն մը չկայ։ Ոստիկանութեան կ'իյնայ քննել այս տարօրինակ պնդումը։ Արդեօք փրավտայի խմբագիրը տեղեակ է այս տեսակ գաղտնի կազմակերպութենէ մը։*

«*Յօդուածներէն աւելի, անոր հեղինակին անձը ուշադրաւ է։ Յօդուածագիրը մէկն է Գ. Մ-ի Ազգային քարոզիչներէն, եւ Պոլիս ալ եկած է։ Այս պոլշեւիկ գործակալը, որ Հրեայ մըն է, արդեօք ինչո՞ւ այսքան կը զբաղի մեր ներքին գործերով։ Եւ Մոսկուայի կառավարութեան պաշտօնաթերթը տե՛ղ կուտայ այս տեսակ գրութիւններու։*

«*Այս վիճակը դէմ չէ՞ Թուրքիոյ եւ ոուս բարեկամութեան, որ պէտք է զերծ ըլլայ ամէն տեսակ գաղտնի միտումներէ։*»

* * *

Ընկերվարի պաշտօնաթերթը, *Հաքիփիյէթը Միլլիյէ*, խօսելով նոյն խնդրի մասին, կ'ըսէ թէ չի կարծեր որ պաշտօնական Ռուսիա Թուրքիոյ մէջ հաստատելու քարոզութիւններ կը վարէ եւ հետեւաբար կազմակերպութեան մը ուժ կուտայ, ու կ'աւելցնէ։

— «*Ճիշտ է թէ չենք անգիտանար նպատակները, որոնց համար կ'աշխատի Կոմունիստական Միութիւնը, սակայն գիտենք նաեւ որ Կոմունիստական Միութիւնը կը հասկնայ թէ նման գործունէութիւն մը մեր մէջ բուռն զգացումներ պիտի արթնցնէ, եւ թէ Թուրքիա այդ վարդապետութեան համար յարմար հող մը չէ։ Գալով կարգ մը հրազատեաններու գործունէութեան, անոնց սեղմ արդիւնքներէն բնաւ չենք վախնար։ Պէտք է յիշեցնել թէ մեր ոստիկանութիւնը վերջին ծայր աչալուրջ կը հսկէ՝ արգիլելու համար համայնավար ամէն շարժում։*»

ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՄԸ

Պոլսոյ կուսակալութիւնը հետեւեալ պաշտօնագիրը ուղղած է Պատրիարքարան, Նարոյեան եպիսկ.ի ընտրութեան առթիւ.

«կառավարութիւնը տեղեկացած է թէ այս անգամ, օրինաւորապէս կատարուած ընտրութեանց հետեւանքով, դուք պատրիարք ընտրուած էք Լուսաւորչական Հայերուն»։

*** *Ազդարար կ'իմանայ թէ Պատրիարքարանի մէջ մասնաւոր հանդիսութիւն մը պիտի կազմակերպուի «այս կարեւոր պաշտօնագրին ստացման առթիւ» Պատրիարքարանի շրջանակները մասնաւոր գոհունակութեամբ կ'ընդունին այս վաւերացումը, որ չորս տարիէ ի վեր եղած չէր ուեւէ հոգեւոր պետի։ Տեղապահը, օրինակ, որ այնքան երկար պաշտօնավարեց, այս տեսակ պաշտօնական դրութիւն մը առած չէր։*

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄԸ

կիրակի օր Մարսիլիոյ մէջ տեղի ունեցաւ Ֆութպոլի մեծ մրցումը, Ֆրանսայի ախոյեան Olympique de Marseille եւ Շ. Մ. Ը. Մ.ի առաջին խումբերուն միջեւ։ Ներկայ էին 8000 հանդիսականներ, որոնց մօտ 3000ը Հայ։ Բացի Մարսէյլէն եւ արուարձաններէն, Լիոնէն ու վալանսէն ալ բաւական թիւով հայրենակիցներ եկած էին, այս կարեւոր մրցումը տեսնելու։ Առաջին կիսախաղին երկու կողմերն ալ չկրնցան ոեւէ նշանակէտ ընել։ Երկրորդ կիսախաղին, Ֆրանսացիները «վէնալթի»ով առաջին նշանակէտը ըրին։ Չինգ վայրկեան վերջ, Ս. կարապետեանի յաջող մէկ նշանակէտով երկու կողմերը հաւասարեցան։ Խաղի վերջանալուն հինգ վայրկեան մնացած, Ֆրանսացիները երկրորդ նշանակէտ մը եւս ըրին եւ խաղը վերջացաւ Olympique de Marseille 2 ,Շ. Մ. Ը. Մ. 1։

Մանրամասնութիւնները յաջորդով։

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ՄՐՑՈՒՄԵՐ

կիրակի օր, վենետիկի առջեւ, Լիտոյի ծովեզերքին վրայ տեղի ունեցաւ ջրոդանաւի փորձեր, «Նայատէր»ի բաժակին համար։ Իտալիոյ չորս կողմերէն հասեր էին 250,000 հանդիսականներ։ Ամբողջ վենետիկը փեթակի պէս կը բաբախէր։ Նաւրունակ, մասնաւոր շոգեկառքեր բազմութիւն կը լեցնէին քաղաքէն ներս։ կառավարութիւնը, դիւրութիւն տալու համար, հարիւրին 50 զեղչ կատարած էր գիներուն վրայ։

Մրցումին ներկայ էին իտալիոյ գահաժառանգը եւ Անգլիոյ օդային փոխ-նախարարը, Ֆիլիփ Սասուն։

Շաբաթ գիշեր հազարաւոր հոգի բացօթեայ քնացաւ Լիտոյի ծովեզերքին վրայ, սուրբ Մարկոսի Աւետիսին սիւնին տակ, դուքսերու պալատին սիւնազարդութեան մէջ։ 17րդ դարու ոճով վենետիկեան պարահանդէս մը տրուեցաւ Իպատիւ անգլիացի օդանաւորդներուն եւ տեւեց մինչեւ առաւօտ։

Մրցումէն առաջ, փորձեր կատարուեցան եւ անգլիացի օդանաւորդները արձանագրեցին ժամը 302 մղոն արագութիւն մը։

Մրցումը սաստիկ հովին պատճառով յետաձգուեցաւ երկուշաբթի օրուան (երէկ)։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պարթու կը պատասխանէ Հիւնտէնպուրկի

Դատական նախարար Լուի Պարթու կիրակի օր ճառ մը խօսեցաւ Լիվրօնի մէջ Ռիֆի կռիւներուն մէջ հերոսաբար ինկած յիսնապետի մը ի յիշատակ կանգնուած կոթողին բացման առթիւ.

«Մենք անմեղ ենք վիլհելմ Բ.ի եւ Ապտիւլ Քէրիմի թափել տուած արիւններուն մէջ։ Հերքումներ կան, զորս պատմութիւնը չընդունիր եւ արժէք չեն ներկայացներ, ինչ բերնէ ալ ելած ըլլան, դէպքերու, վաւերաթուղթերու եւ թուականներու ճշմարտութեան առջեւ։ Պատասխանատուութիւնները դեռ այնքան բարձր ձայնով կը խօսին մեր աւրշտկուած հողերուն վրայ, եւ թէ հանդիսաւոր բայց ձախաւեր ուրացում մը չի բաւեր քանդելու համար անիերքելի վկայութիւնները։ 1914ի Գերմանիան եթէ «մաքուր սիրտ» ունենար, մէկ խօսքով կամ մէկ նշանով պիտի ընդունէր իրեն առաջարկուած բարեխօսութիւնը, պիտի ետեւացնէր վտանգը պատերազմին, զոր իր սուտ յուրերու վրայ հրամայուած զօրաշարժը ընդհակառակն կը ծանրացնէր եւ կ'արագացնէր։

«1914ին Գերմանիոյ ձեռքերը «մաքուր» չէին։ Իր անգթութիւններուն ենթարկուելէ վերջ, Թոյլ չպիտի տանք որ անիկա անպատուէ մեր մեռեալները, որոնք ինկած են պաշտպանելու արշաւանքի, գրաւումի եւ աւրշտկումի ենթարկուած մեր հայրենի հողը։

«Մենք խաղաղութիւն կ'ուզենք անկեղծօրէն, բայց չենք կրնար ճշմարտութիւնը զոհել։ Այդ ճշմարտութիւնը մեր պատիւն է։ ոչ ոք պիտի կրնայ զայն ետերքել կամ չարափոխել։ Լուութիւնը անիրաժեշտ պայմանն է աշխարհի խաղաղութեան պահանջած մերձեցումներուն։ Այդ գինով միայն մենք կրնանք մոռնալ։»

ԵՂԵՌՆԱՓՈՐՁ ԱՄԵՐԻԿ. ԼԵԳԵՈՆԻՆ ԴԷՄ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ ՕԴԸ ՊԻՏԻ ՀԱՆԷԻՆ

Սաքքօ եւ Վանցէթթիի վրէժը լուծելու համար անիշխանական եւ համայնավար տարրերու կողմէ դաւաղրութիւն մը ծրագրուած էր՝ օդը հանելու համար լեգէոնականները փոխադրող կառախումբերը Մարսիլիա—Վինթիմիլլա գիծին վրայ։

Շբ. *ժամը 23.25ին կօլֆ-Ժիւան կայարանը կը սպասուէին երկու կառախումբեր. մէկը՝ Մարսիլիայէն գալիք ճեպընթացը, որ 25 վայրկեան ուշացած էր, միւսը Վինթիմիլլայէն գալիք վաճառաբարձ կառախումբը։ Յանկարծ ահռելի պայթիւն մը լսուեցաւ կայարանէն 900 մեդր հեռուն։ Կայարանապետն ու պաշտօնեաները պայթիւնին եկած կողմը երթալով տեսան, որ հեռագրական սիւները կտրուած են եւ երկաթուղիի գիծ մը 60—75 սանթիմեդր երկայնքի վրայ օդը ելած էր։*

Ա.ինտեղ լապտերով մարդ մը դրուեցաւ՝ կեցնելու համար գալիք կառախումբերը եւ կայարանապետը ինքնաշարժով քանի կայարանը գնաց, սակայն Մարսիլիոյ ճեպընթացը արդէն ճամբայ ելած էր եւ ժամը 80 քիլոմեդր արագութեամբ կը մօտենար կոլֆ-Ժիւանի։ Մեքենավարը նշմարելով կենալու նշանը, դանդաղեցուց քալուածքը եւ անվնաս յաջողեցաւ անցնիլ կտրուած գիծի մէկ մասին վրայէն։ Միւս կողմէ կարելի եղաւ կեցնել նաեւ Վինթիմիլլայէն եկող վաճառաբարձ կառախումբը։

Գիշերը մանրակրկիտ քննութիւններ կատարուեցան գիծերուն միւս մասերուն վրայ եւս, ու դեռ չպայթած ոումբեր գտնուեցան պզտիկ կամուրջիմմօտ։ Դաւաղիրներու նպատակն էր օդը հանել այդ կամուրջը։ Կառախումբին յապաղիլը բարեբախտութիւն եղած էր։

Երկաթուղագիծին վրայ աշխատող բանուորներ քարի ահագին դէզեր գտան Քափ տ'էյլի եւ Մոնաքօի միջեւ։ Վաճառաբարձ կառախումբ մը կարելի եղաւ ժամանակին կեցնել։ Նոյնպէս չպայթած ոումբ մը գտնուեցաւ Քանի մօտ Պոքքայի երկաթուղագիծին վրայ։ 30 վայրկեան վերջ այստեղէն պիտի անցնէր բազմաթիւ լեգէոնականներ փոխադրող կառախումբ մը։

Մանրակրկիտ կերպով պատրաստուած այս դաւաղրութիւնները ձախող անցան եւ ոեւէ աղէտ չպատահեցաւ։ Ոստիկանութիւնը քննութիւններ կը կատարէ Ռիվիէրայի անիշխանական եւ իտալական շրջանակներուն մէջ։

Հայ եւ թուրք հրոսախումբին շուրջ

Պոլսոյ մէջ տակաւին օրուան խնդիր է երլտրզը կողոպտելու համար կազմուած հրոսախումբին գործունէութիւնը։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալած է երկու անձեր, որոնք կը Թուի թէ կապ ունին Մէրճան Ալթունեանի հրոսախումբին հետ։ ասոնցմէ մէկը՝ երկայնահասակ՝ շէկ, 25—30 տարեկան մարդ մըն է, որ Շէհզատէ Պաշը, Ազիզ էֆ.ի գարեջրատունը, վրայ վրայի չորս գաւաթ օղի կոնծելէ յետոյ, կը փորձէ դուրս ելլել, բսելով թէ դրամ չունի։ Գարեջրատան տէրը կ'ընդդիմանայ։ Ասոր վրայ անծանօթը կը հանէ դրամապանակը, եւ կը սկսի դրամ փնտռել։ Այդ միջոցին Ազիզ էֆ. շատ մը լուսանկարներ եւ ծածկագիր գրութիւններ կը նշմարէ դրամապանակին մէջ, ու անմիջապէս իր գանձապահին միջոցաւ լուր կուտայ ոստիկանութեան։ Շատ չանցած, ոստիկաններ կուգան եւ կը ձերբակալեն զայն։ Պահականոցին մէջ երբ վրան գլուխը կը խուզարկեն, կը գտնեն ափարթմանի երկու յատակագիծ, չորս ծածկագիր հեռագիր, վեց Հայու անուն, եւ կարգ մը թուղթեր,

(Լուրերու շարունակութիւնը Կարդալ Գ. էջ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

ՀԵՏՋՀԵՏԵ ԱԻԵԼԻ ՀԱԿԱՊՈԼՅԵԻԿ

Անգլիոյ Արհեստակցական Միութիւնները որոշեցին, իրենց վերջին Համաժողովին մէջ, խզել յարաբերութիւնները ռուսական Արհեստակցականներուն հետ։ Անակնկալ մը չէր այս արդիւնքը, տրուած ըլլալով անգլիական քաղաքականութեան ներկայ վիճակը եւ՝ մանաւանդ այն ցրտութիւնը, որ հետզհետէ կը շեշտուի երկու երկիրներու ընկերվարական կազմակերպութեանց միջեւ։

Ինչպէս կարդ մը ուրիշ Միութիւններ, Ռուսիոյ Արհեստակցական Միութիւնն ալ ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ խորհրդային պետութեան օրկաններէն մէկը, որ կը գործէ համաձայն կրէմլինի իշխանաւորներու հրահանգներուն, դառնալով տեսակ մը քաղաքական գործակալութիւն, մասնաւորաբար խորհրդային դրախտին սահմաններէն դուրս։ Ան ոչ մէկ երկրի մէջ կրցաւ ապահովել «եղբայրական» գործակցութիւնը տեղական սէնտիքաներու հետ, բացի Անգլիայէն ուր ամէն տեղէ աւելի ազատութիւն կար մտերմանալու բանւորական վարիչներուն հետ։ Ան միջոցներու մէջ խորութիւն չդրաւ, խրախուսելու համար անգլիացի ծայրայեղներուն ձեռնարկները եւ նիւթական ու բարոյական օժանդակութիւն շռայլեց, իր ափին մէջ առնելու համար Անգլիոյ բովանդակ աշխատաւորութիւնը, որ հսկայ դանդուած մը կը կազմէ Արհեստակցական Միութիւններու դրօշին տակ։ Բացատրեց հանքագործներուն կամ երկաթուղային պաշտօնէութեան որ Մոսկուայի մէջ մարդիկ աւելի վարժ են եւ ընդունակ ըմբռնելու բանւորներու կենսական շահերը։

Ինչի՞ յանգեցան այս ճամարտակութիւնները, որոնց տուն կուտար Գ. Միջազգայինը՝ կծկատած խորհրդային Արհեստակցականներուն եաին։ Անգլիոյ բանւորական կազմակերպութիւնները հաւատացին կարգ մը խոստումներու եւ աստիճանաբար ինկան իրենց խորամանկ «բարեկամներու» ազդեցութեան տակ, որովհետեւ իրենց ներքին ցաւերը դարմանելու համար պէտք էր ուժի մը կրթնիլ։ Պալթեցուցին ընդհանուր գործադուլը 1926 Մայիսին, անձնատուր եղան մէկ շաբաթէն, առանձին ձգելով հանքագործները որոնք պայքարը շարունակեցին մինչեւ Նոյեմբեր։ Օրուան իշխանութիւնը յաղթեց, որովհետեւ չուզեց պարտուիլ կռիւի մը մէջ որ տնտեսականէն աւելի ընկերային վտանգ կը սպառնար երկրին։ Հիասթափում բանւորական շարքերէն ներս եւ երեւոյթները լրջութեամբ դիտելու նոր ճիգ մը։ Ամիսներ յետոյ, երկար բանավէճերէ ետք, պահպանողական իշխանութիւնը խորհրդարանին քուէարկել տուաւ Արհեստակցական միութիւններու նոր օրէնքը, որ բաւական բան կրճատեց իրենց առանձնաշնորհներէն։

Խորհրդային Ռուսաստանի մէջ մարդիկ կը հետեւէին այս դէպքերուն եւ անտարբեր չէին կրնար մնալ անշուշտ իրենց «բարեկամներու» ձախորդութեանց հանդէպ։ Պոլշեւիկեան «տասնաբանեակ»ի առաջին պատասխաններէն մէկն է ըզբաղտել բրիտանական կայսրութիւնը, ինչ ձեւով որ կարելի ըլլայ, որովհետեւ ժողովուրդներու երջանկութեան կամ ճնշուած բազմութիւններու բարիքին առջեւ ուրիշ խոչընդոտ չկայ... Այսպէսով դրաժատիրական Անգլիոյ յաջողութիւնները բնականաբար պիտի կատղեցնէին Ռուսիոյ Արհեստակցական Միութիւնները, որոնք «ի պաշտօնէ» բերրը նեղսէն պիտի դրաւէին, քանի մը հարիւր-հազար ռուբլին նետելով հանքագործներու գրպանը։ Ասոր վրայ աւելցուցէք անգլիական դիւանագիտական յարաբերութեանց խզումը, որ աւելի լարեց կիրքերը Ռուսաստանի մէկ ծայրէն միւսը։

Այս բոլորէն յետոյ, սկսաւ անգլիական եւ ռուսական Արհեստակցական Միութիւններու դղրդտուքը, որ ամիսներու պատմութիւն ունի։ Առաջիններն երկու տեսակ յուսախաբութիւն ունեցան. նախ՝ օրուան վարիչներուն յաղթանակը կարելի չէր բնորոշել միայն գործադուլի մը ձախողանքով կամ օրէնքին մէջ մտցուած շարք մը փոփոխութիւններով։ Այդ յաղթանակը աւելի վճռական հարուած մը տուաւ իրենց, եւ ընդհանրապէս անգլիական ընկերվարական կազմակերպութեանց, խորապէս ազդելով ժողովուրդին մտայնութեան վրայ։ Աշխատաւորական շահերու պաշտպանութեան համար ոչ մէկ կազմակերպութիւն հաստատակութիւն կրնայ ունենալ այժմ յանդուգն փորձեր ընելու։ Յետոյ՝ Արհեստակցականները զգացին որ միամտութիւն է օժանդակութիւն ապահսկ խորհրդային Ռուսաստանէն, կամ, գոնէ քաղաքական անհետաքրքրութիւն։

Ինչ կը վերաբերի ռուսական Արհեստակցականներուն, անոնց գալրոլթը սահման չունի Անգլիոյ «պարզուա յեղափոխականներուն» անճարակութեան դէմ։ Անգլիոյ աշխատաւորական վարիչները չկրցան, — կ'ըսեն պոլշեւիկները, — իրենց ներկայացուցած դասակարգին տոկունութեան համապատասխան կորով ցոյց տալ եւ զէնքերը վար դրին, լքելով իրենց հետեւող բազմութիւնները։ Այս կարգի բանավէճերով լեցուն էին երկու կողմի թերթերը մինչեւ Արհեստակցական Միութիւններու Համաժողովը եւ ոչ ոք նկատի կ'առնէ որ եթէ այս ուղեղիծը որդեգրուէր համաժողովէն ամիսներ առաջ, կանխուած պիտի ըլլային շատ մը չարիքներ։ Հակառակ այս բոլորին, Արհեստակցականները տակաւին կը հաւատան իրենց մէջ զինակավարներ որոնք այնքան ալ յոռետես չեն պոլշեւիկներու «եղբայրական զգացումներուն» մասին։ Համաժողովի նախօրեակին դիմում կատարեցին անոնք ներքին նախարարին մօտ, որպէսզի արտօնութիւն տանան հրաւիրելու ռուս Արհեստակցական պատուիրակութիւն մը, բայց կառավարութիւնը արգիլեց, հիմնուելով նախորդ փորձերու վրայ։ Այս առթիւ, ներքին նախարարը դիտել կուտար անցեալ օր թէ «կառավարութիւնը իրական բարեկամն է Արհեստակցական Միութիւններուն, քանի որ ան իր ձեռք առած զսպողական միջոցներուն շնորհիւ կարդով մը կը նպաստէ Միութեանց կողմէ բացուած հակապոլշեւիկեան պայքարին։ Եթէ, կը շեշտէր նախարարը, երկրին աշխատաւորութեան վարիչները տրամադիր են կռուելու օտար պետութեան մը միջամտութեան դէմ եւ ըմբռնած են Անգլիոյ իրական շահերը, այն ատեն պահպանողականները պարտաւոր են գործակցելու իրենց, խորհրդարանէն ներս։ Եւ իրրեւ ազդարարութիւն կը բացատրէր թէ Արհեստակցական Միութիւնները չէ որ պիտի պարտադրեն իրենց քաղաքականութիւնը օրուան իշխանութեան»։

Ինչպէս յիշեցի փիչ վերը, կարգ մը ծայրայեղներ դեռ կը հաւատան կարմիրներու բարեկամութեան եւ պոլշեւիկութեան «հաւատամք»ը բաւականին ուժով կը հնչէ իրենց ականջներուն։ Անոնք պատրաստութիւն կը տեսնեն մասնաւոր պատուիրակութիւն մը ուղարկելու Մոսկուա, Նոյեմբերին մասնակցելու համար պոլշեւիկեան իշխանութեան առաջին տասնամեակի հանդէսներուն։ Տէյլի Թելեկրաֆ կ'ըսէ թէ չափաւոր ընկերվարականները, որոնք անշուշտ կը յիշեն թէ 1917ի յեղափոխութիւնը որքան սխալ ձեռնարկ մըն էր, պիտի զգուշանան տեսնելով որ իրենց մէկ հաւատացեալը կը յանդգնի շնորհաւորել իշխանութիւն մը որ հսկայ պետութեան մը աւերակներուն վրայ կանգնած է։ Եւ այս առթիւ կը յիշէ Ամերիկացիի մը ցնցող յայտնութիւնները պոլշեւիկեան Ռուսաստանի մասին։

Այսպէս կամ այնպէս, Ռուսիոյ գործակալներուն ներշնչած վտանգութիւնը Անգլիոյ բանւորական կազմակերպութիւններուն, շատ բան կորանցուցած է առաջին օրերու խանդավառութենէն եւ մասնաւոր անհանգիստութիւնը չէ որ պիտի ամրապնդէ իրենց հեղինակութիւնը այս երկրին մէջ։

ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՍԱԲԵԱՆ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՓՈՔՐՈԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԹԱՂՄԱՆ ԱՌԹԻՒ

(Թարգմանուր Թղթակցութիւն Սան-Ֆրանչիսքոյէն)

(Շար. կիրակիի Թիւէն եւ վերջ)

Օր. Էլմասեանի «Իրրեւ Արծիւ»էն յետոյ Զօրավար Սմբատ հրաւիրեց ամերիկահայ կամաւորութեան ներկայացուցիչ հրիւրապետ Շիշմանեանը քանի մը խօսք խօսելու։ Շիշմանեան խօսեցաւ անգլիերէնով, Անդրանիկի կեանքը ծանօթացնելու համար ոչ միայն ներկայ օտարականներուն, այլ եւ հայ նոր սերունդին, որ չի կարդար հայերէն եւ չի տիրապետեր հայերէնի որքան անգլիերէնի։

—«Ազատութեան աստուածուհին, ըսաւ, իր դատի պաշտպանութեան համար կը թափառի աշխարհէ աշխարհ, ծովէ ծով, կը գտնէ արծիւի ձագ մը, կը դնէ զայն բոյնի մէջ, կը սնուցանէ, կը մարդէ, կը մեծցնէ եւ երբ չափահասութեան հասցնէ զայն, իր դատին պաշտպանութիւնն ու զինուորներու առաջնորդութիւնը անոր կը յանձնէ։

«Ազատութեան աստուածուհին սխալ ընտրութիւն մը չըրաւ երբ Նապլին Գարահիսարի մէջ գտաւ աշխատաւոր Անդրանիկը, որ տարիներու պայքարով, թափուած արիւնով, դարձաւ Հայոց Աշխարհի Ազատութեան Արծիւը»։

Բաղդատեց Անդրանիկը Ճորճ Ուաշինկթընի հետ, գտաւ անկէ բարձր ու հերոսական, թուելով այն անբաղդատելի պայմանները, որոնց մէջ ապրեցաւ Ճ. Ուաշինկթընը եւ Անդրանիկ։

Դիտելով շուրջը՝ եւ նկատելով, որ ամերիկեան աստղազարդ դրօշին չէր ընկերանար հայկական դրօշը, հարիւրապետ Շիշմանեան խոր կսկիծով մը ըսաւ. — Այո՛, ամէն ինչ կատարեալ ըլլալու համար պէտք էր, որ այս մեծ հերոսը, որ տասնեակ տարիներով, տասնեակ դրօշներու տակ կռուեցաւ, յանուն ազատութեան եւ Հայաստանի անկախութեան, թաղուէր առանց հայերէնի դրօշի, "հիւբընկալ դրօշի մը հովանիին ներքեւ։ Ու եզրափակելով իր ուղերձը, կոչ ըրաւ հայութեան, որ վերջ տայ ներքին անհամաձայնութեանց, միաճակատ հետեւի Անդրանիկի ճամբուն, մինչեւ որ իրականանայ Անդրանիկի կեանքի թողած գործը — Հայաստանի Անկախութիւնը։

«Ազատն Աստուած» երգէն յետոյ, Զօր. Սմբատ խօսք տուաւ Անդրանիկի թիկնապահ հարիւրապետ բժիշկ Պոնապարթեանի, որ նկարագրեց հերոսին կեանքը՝ սկսած Շապին Գարահիսարէն մինչեւ Սասուն, Պուլկարիա եւ Ղարաբաղ։ Կանգ առաւ հայ յեղափոխական շարժման նշանակութեան վրայ, դրուատեց անոր տուած հերոսները, Վազգէն, Սերոբ եւլլն., շեշտեց կամաւորական շարժման հրամայականութիւնը, որ հետեւանք էր Թրքական չարդի քաղաքականութեան եւ ոչ թէ պատճառ։ Թրքական հայաջինջ ծրագիրը գոյութիւն ունէր կամաւորական գունդերու կազմութենէն շատ առաջ. կամաւորներ ըլլային կամ ոչ կոտորածները պիտի ըլլային։ Անդրանիկ ու իր ընկերները ժէշտեղ նետուեցան փրկելու հայաջինջ ծրագիրէն, ինչ որ կարելի էր. եւ անոնք պատուաւոր դուրս եկան բոլոր ճակատներուն վրայ։

Ապա խօսքն ուղղելով ներկաներուն. Պոնապարթեան ըսաւ. «Հայ՛ը, Անդրանիկ կը բաժնուի մեզմէ իր գործը կիսատ ձգած, Թրքական հայաջինջ ծրագիրը կը մնայ տակաւին, Թուրքերը կրնան դառնալ քրիստոնեայ, կոմունիստ, բայց չեն կրնար հրաժարիլ Հայերը կոտորելու իրենց ծրագրէն։ Լաւ է հայրենիքի վերաշինութեան գաղափարը, բայց կը քանդուի անիկա, եթէ անոր հետ զուգընթացաբար չի տարուիր ինքնապաշտպանութեան գործը — որուն Անդրանիկն ու ընկերները նուիրուած էին։ Կը կոտորեն մեզ կրկին, այսօր, վաղը, կամ 25 տարիներ ետք, եթէ չպատրաստուինք դիմազրաւելու Թրքական ծրագրի գործադրութիւնը»։

Ու հաւաստեց Անդրանիկի դաշտին վրայ որ, զէնքի և ուխտի ընկերները աննահանջ կերպով պիտի շարունակեն իրենց ճամբան, որ կը վերջանայ Հայաստանի անկախութեամբ, հայ ժողովուրդի ազատութեամբ։ Եզրակացնելով, առաջարկեց հիմնել «Անդրանիկ Ֆոնտ» մը, Հայաստանի մէջ Անդրանիկի անունով զինուորական դպրոց մը հիմնելու համար։

Յետոյ, ամերիկեան բանակի սպաներէն հազարապետ Լէյմըն զինուորական պատիւ տուաւ հանգուցեալին երեք համազարկերով եւ հանգստի վերջին փողով, զոր հնչեցուց Պ. Պօղոս Պօղոսեան։

Հերոսին մարմինը զերեզմանոցէն դարձեալ մեռելատուն տանելէ առաջ, վերջին անգամ նկարուեցաւ— դագաղին վրայ դրուեցաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան բերած պսակը, շրջապատուած զինուորներով։

Մարմինը այժմ կը գտնուի Ֆրէզնօի մեռելաթաղներու պահարանին մէջ, ուր պիտի մնայ մինչեւ որ վերջնական հանգստավայրը ճշտուի։

Անդրանիկի բաղձանքն է եղած թաղուիլ հայրենի հողին վրայ. «եթէ Թոյլ չտան մարմինս, գէթ մատներէս մէկը կտրեցէք՝ Հայաստան դրկեցէք», ըսած էր։

* *

Յուղարկաւորութեան կազմակերպութեան ընթացքին երեւան եկան տրամադրութիւններ եւ բարքեր, որոնց մասին կարելի չէ լուռ անցնիլ։

Յուղարկաւորութիւնը եղաւ փառաւոր, հանդուգնեալ հերոսի դիրքին կարելի չափով համապատասխան։ Կարելի էր ընել աւելի փառաւոր, եթէ ինքնակոչ անձերու խումբ մը ինքնիրեն իրաւասութիւն չտար կարգադրութիւններ ընելու։

Քանի մը պարոններ, որոնք հանրային ոչ մէկ դիրք ու հանդամանք ունին, հերոսին մահուան լուրը առած առեն իրարու մօտ կուգան, իրենք զիրենք կը հռչակեն յուղարկաւորութեան կարգադիր յանձնախումբ եւ կը սկսին որոշումներ տալ։ Դամբանական խօսելու կը հրաւիրեն խումբ մը պատուելիներ և տէրտէրներ։ Յանձնախումբի մէկ երկու անդամները իրենց չգիտցած հայերէնով ճառեր կարդալու յղցնութիւնը կը ստանձնեն։ Յուղարկաւորութիւնը հաւազրով պիտի մասնակցէր կու թափօրին։ Յարձակում էր որ սկսաւ «Ասպարէզի» դրօշակիրներ անսիրելապէս ետևցան, եւ փողոցի զարդարուեցան անոնցմով։ լաւագոյն դասն էր, որ նախսումբը կը առանար։

Երկրորդ շառաչուն ազդարարութեամբ հարիւրապետ Շիշմանեան, երբ իր դամբանականի մէջ նկատեց թէ՝ հերոսը որ տարիներ կռուեցաւ հայրենի ազատութեան համար, կը քնանայ իր առանց հայրենի դրօշի։

Դաշնակցութեան մասնակցութիւնը, սակայն, գրեթէ մէնէն տիրական երեւոյթը պարզեց» նոյն օրը հրատարակեց բացառիկ թիւ 1500 նակ աւելիով, եւ ցրուեց վարդին ձրիաբար։ Արեւելեան միութիւնները բազմաթիւ հետ ներով իրենց ցաւակցութիւնը կը բերէին։ Քալիֆորնիոյ չանի ընկերները գրեթէ բացառութեան ներկայ Տասնեակներով ընկերներ էին Լոս Անճելըսէն, և Սան-Ֆ սխոքօէնեհեռաւոր քաղաքներ Հ. Յ. Դ. Ամերիկայի կեդրկան կոմիտէն եւ «Հայրենիք» խմբագրութիւնը ունէին ներկայացուցիչները։

* *

Ի պատիւ Անդրանիկի, պէտ է յայտարարել, որ մինչեւ Ը յուղարկաւորիմ իր տիւ, մեծ Դաշնակցական դափարով։ Թէև դուրս Դաշնակցութեան շարքերէն նախկին դրօշին, այլ եղա խնայ իր զինակիցներուն կերներուն հանդէպ։ Միա կոր էր Դաշնակցութեան մա ոսկորէն։

Դաշնակցականներու նակցութիւնը յուզարկաւ թեան այնքան անկեղծ, բային ու առինքնող էր, որ ժալտարանական չէզոք րոն մը մօտեցաւ ինձի եւ դութիւն խնդրեց այն դրան քներուն համար, զորս բարդած էր Դաշնակցութ հասցէին, զանազան վին նութեանց ընթացքին, պնդ բաբար Անդրանիկի շուրջ։

— Այժմ, ըսաւ ինձի րոնը, կը հաւատամ, որ Դ նակցութիւնը կը քննադատ Անդրանիկը ցաւով, կսկիծ ինչպէս հայր մը իր մեծ, տակաւոր զաւակը։ Դաշնակ կանները կրնան ճշտել ըլլալ նան սխալ ըլլալ իրենց քնն դատութիւններուն մէջ, բայ այժմ ինձ համար կարեւոր դուրս է, որ անկեղծ սրտով կ'ընէին, Անդրանիկի կ ակցութեան եւ մեր ազատ մարտի օգտին համար. իսկ Ա բանիկի վերջին օրերու բար կանները ոչ մէկ հաւատարկ հիմք ունէին անկեղծ զգացո ներու, յարաբերութեանց վ կութեան համար։ Անոնց ըր չար դրացու բարեկամութիւն Բայց այսօր, Դաշնակցութեան որ տուրք կուտան անձնա Անդրանիկի դագաղին առ խոնարհելով։

ԱՐՄԷՆ ՊԱՐՏԻԶԵԱՆ

ՆՈՐ ՀԱՅԾԸՆ

Ամերիկայի Հայծնի Շաբաթ նակցական միութեան կոչ Սուրիա դրկուած է Գ. փիլիպոսեանը որ Սուրիոյ մէջ նոր Հայծն մը կառուցանելու համար ուսումնասիրութիւններ կ'ընէ։ Անիկա Հայծնի Հայրենակցական միութեան մասնաճիւղերուն կը խորհրդակցի, յարմար ընտրելու համար։

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ

Լոնտոնի մէջ տիկ ագարակի մը մէջ Լոնկլանտ տարիէ մը ի վեր քնանար բոլորովին Անցեալ օր, Յանկարծ, Ուաջին խօսքն եղաւ ջուր ուզել։ Այժմ կ'ուտէ ու հետզհետէ կը զօրանայ։ մուտքը կ'ըսէ թէ այս թիւնը արդիւնք է գիներին, որ բերուին մէջ լեցուցած էր։

ՅՈՑՍԻ ԽՎԱՅՈՒՆ ՎԱԳՎԱՆՈՎԻ

ԳԼՈՒԽ ԴԱՀԱՎԱՐԱ

— Ընդ՞, ձիս տալ։ — հրամայեց նա, երբ ծերունին ձին բերեց։ — Ես ինքս կգնամ Ռոստովի մոտ, նրան ինչ-որ բան պետք է ասեմ։

Ծերունին ձին թամբեց, հետևեց տիրոջը և ասաց.

— Ես ձեզ ուղեկցեմ, տե՛ր։

— Ոչ, ինձ ոչ ոք պետք չէ։ Ես ինքս կգնամ։

Ծերունին ետ դարձավ, իսկ Ռոստովը, ձին քշելով, ուղղվեց դեպի Ռոստովների տունը։

Ռոստովների տան դիմաց կանգնած էր մի ուրիշ ձի, որի սանձը ձիապանը բռնել էր։ Ռոստովը հարցրեց, թե ո՞ւմ ձին է։ Ձիապանը պատասխանեց, որ Ռոստովների տանն է։ Ռոստովը ուզում էր հարցնել, թե ո՞ւմ համար է ձին, բայց հանկարծ մոռացավ հարցնել։ Նա ուզում էր ինքն իրեն ասել, որ ինչ-որ ուրիշ հյուր է եկել, ինչ-որ ուրիշ հյուր, որ ինչ-որ ուրիշ հյուր է խանգարում իրեն

որոնց մէջ կազի փաշային խօսքը կ'ըլլայ։ Մարդը բաած է թէ կը կոչուի Ահմէտ Րէմզի, փօստի ցրուիչ է, եւ վրայի թուղթերն ալ եղբօրը կը պատկանին։ Գտնուած յատակագիծերէն մէկը կը նմանի «Րէսաֆէ» ափարթմանին։ Ցետոյ կը կարծուի թէ այս մարդուն թուղթերուն մէջ յիշուած վեց Հայերն ալ անզամակցած են Ալթունեանի հրոսախումբին։ Ոստիկանութիւնը կը խստացնէ քննութիւնը, այս գետնին վրայ։

Միւս կողմէ, Թաքսիմի ոստիկանութիւնը ձերբակալած է մարդ մը, որ Օննիկ կամ Յակոբ կը կոչուի, եւ միջահասակ է ու նիհար։ Կէսօրին մօտերը Օննիկ կը պտտէր Բերայի հանրատուններու փողոցներուն մէջ։ Դուռ մը բաց գտնելով ներս կը մտնէ, եւ տան տիրուհիին կը հրամայէ գարեջուր բերել։ Հակառակ անոր որ գարեջուրին շիշը մէկ ոսկի կ'արժէ այդ տեսակ վայրերու մէջ, յիշեալը չորս շիշ կը խմէ եւ փոխարժէքը կը վճարէ։ «Ագշամ»ի համաձայն, գարեջուրը խմելէ առաջ, Օննիկ (կամ Յակոբ) երբ կը հանէ վրայի վերարկուն, կը տեսնուի որ թեւին տակը արիւնոտած է։ Ցետոյ, գարեջուրը խմած տեղն, անծանօթը տանտիրուհիին կ'ըսէ թէ ինք հայ քամիթէին կը պատկանի, եւ ոստիկաններու ձեռքէն փախած է։

Վախցած այս խօսքերէն, տանտիրուհին կ'ուզէ անմիջապէս ոստիկան կանչել։ Բայց անծանօթը, կոահելով կնոջ մտադրութիւնը, կը սպառնայ անոր եւ դուրս կ'ելլէ։ Հազիւ քանի մը քայլ առած, ոստիկան մը կը կեցնէ անծանօթը եւ ինքնութիւնը կը հարցնէ։ Մարդը նախ կ'որոշէ իբր թուրք ներկայանայ, բայց չի յաջողիր օձիքը ազատել, եւ հսկողութեան տակ պահականոց կ'առաջնորդուի։

Միւս կողմէ մամնագէտներէ բաղկացեալ մարմին մը կազմուած է քննելու համար ոճրագործներու զէնքերն ու գործիքները։ Ասկէ զատ մամնագէտներու մարմինը կը քննէ նաեւ սպանեալներու մարմիններու մէջէն հանուած գնդակներու մասին դիազննարանի մնօրէնութեան կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրը։

«Սօն Սաաթ»ի համաձայն, ճշդուած են այն տեղերը, ուրկէ դրամ ստացած է Մ. Ալթունեան։ Այս մասին մանրամասնութիւնները երեւան պիտի ելլեն դատավարութեան ընթացքին։

Սպաննուած ոստիկաններու ընտանիքներուն համար Ատանայի մէջ տեղի ունեցած հանգանակութիւնը հասած է 1000 ոսկիի։

Զերբակալութիւններ Յունաստանի մէջ

Երկու օդանաւորդներ, որոնց օդանաւերուն մէջէն գտնուեցան բազմաթիւ գրքոյկներ ի նպաստ նախկին դիկտատոր Զօր. Փանկալոսի, եւ մօտ 40 բանակի ենթասպաներ ձերբակալուեցան, իբրեւ մեղսակից յեղափոխական շարժման մը, որ պիտի պայթէր Կիրակի օր։ Նոյնպէս ձերբակալուեցան Թղթատարհեռագրական պաշտօնեաներ եւ կամաւորական գունդերու պետեր, որոնք կասկածի տակ են թէ կը հաժակրին նախկին դիկտատորին։

Աթէնքի եւ Սելանիկի մէջ պահակազօրքերը շարժման պատրաստ վիճակի մէջ դրուեցան, սակայն կը կարծուի թէ այլեւս ապստամբութեան ամէն վտանգ անհետացած է։ Դատարութիւնը, որ ծրագրուած էր Սելանիկի պահակախումբին ենթասպաներուն կողմէ, երեւան հանուեցաւ շաբթուս վերջերը։ Փանկալոսի բարեկամներէն մաս մը եգէականի հեռաւոր կղզիները պիտի աքսորուին։

Զորս միապետականներ մահապարտ

Լէնիկրատի Գերագոյն Ատեանը վերջացուց մեծ-դուքս Նիքոլա-Նիքոլայեւիչի հաշուոյն լրտեսութիւն ընելու ամբաստանութեան տակ գտնուած հինգ հոգիի դատավարութիւնը։

Ընդհ. դատախազ Կատանեան պահանջեց մահուան դատապարտել ամբաստանեալները։ Դատավարութեան ներկայ բանուորները ջերմ ծափերով ողջունեցին այս պահանջը։ Կատանեան աւելցուց թէ ամբաստանեալները կը հնազանդէին անգլիացի հարիւրապետ Ռոսի, եւ անոր, ինչպէս նաեւ Լեհաստանի, Ֆինլանտայի եւ Լեթոնիոյ հաշուոյն մեծ արժէք ներկայացնող տեղեկութիւններ կը քաղէին, փոխարէն ստանալով ռուբլեր, կեղծ վիզաներ իրենց անցագիրներուն համար եւ դրամ։

Դատարանը մահուան դատապարտեց Մալմասովը, Սոլոքին, Սամուէլօֆն ու Սթրոյէլէֆը։ Ցօն Ատէրքաս տասը տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

Վճիռը տալէ վերջ, դատարանը կարդաց կէսգիշեր մէկ գրութիւնը, որ կ'ըսէր թէ Սեպտ. 21ին երեք անծանօթներ փորձեցին սահմանը անցնիլ Ֆինլանտայի կողմէն։ Երբ պահակները փորձեցին կեցնել, զէնքով ինքնապաշտպանութեան դիմեցին։ Երկու հոգի սպաննուեցաւ, երրորդը յաջողեցաւ Ֆինլանտա փախչիլ։ Սպաննուողներուն վրայէն գտնուեցան միապետական կոչ մը եւ զէնքեր։

Մահապարտներէն Սոլոքի յայտնեց թէ սպաննուածներէն մէկը իրենց խումբին իրբեւ առաջնորդ ծառայած էր Ֆինլանտայէն Ռուսիա։

Խաղի մեծ համաժողովը

Պատրաստութիւնները կը տեսնուին խաղի կուսակցութեան համաժողովին համար։ Պոլիս գտնուող երեսփոխանները, գործավարները եւ համաժողովին անդամները Հոկտեմբերի առաջին շաբթուն էնկիւրի պիտի երթան։ Համաժողովը տեղի պիտի ունենայ Ազգ. Ժողովի սրահին մէջ։ Կազի փաշային արտասանելիք մեծ ճառը ամէն կողմէ անթելով պիտի լսուի։ Խաղի կեդրոնական վարչութիւնը բոլոր մանաճիւղերուն հաղորդած է թէ համաժողովը տեղի պիտի ունենայ Հոկտ. 15ին։ Համաժողովին պիտի մասնակցին նորընտիր երեսփոխանները, ինչպէս նաեւ ամէն կեդրոնէ երկու անձ։ Կազի փաշային արտասանելիք մեծ ճառը Ֆրանսերէնի թարգմանուած է, եւ պիտի թարգմանուի նաեւ անգլիերէնի, գերմաներէնի եւ ռուսերէնի։ Երկու շաբթէն կ'սարտին թարգմանութիւնները։ Կը կարծուի թէ, ճառին արտասանութիւնը չորս օր պիտի տեւէ։

Մալաթիան այրած

Պոլիսէն կը հեռագրեն 24 Սեպտեմբեր 24 Թուականով.— Սաստիկ հրդեհ մը քանդեց Թուրքիոյ Մալաթիա քաղաքին ամէնէն մեծ մասը։ 500 տուներ եւ խանութներ մխացող աւերակներու վերածուեցան։ Զոհերու թիւը յայտնի չէ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի ընկերները այսօր երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին քաֆէ օ քլէօ տը լա Լիւնի վերնայարկը։

Օրակարգ. Շրջանային ժողովի հարցերու քննութիւնը։

"Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը

ՓԱՐԻԶ

2 Հոկտ. կիրակի ժամը 2.30էն մինչեւ կէս գիշեր, *Քլթի Ժուռնալի* սրահը, 21 Rue Cadet:

Բանախօսութիւն, նուագ եւ պար։

ԼԻՈՆ

Հոկտ. 1 Շաբաթ երեկոյ 3րդ Քաղաքապետարանի սրահը։ Մանրամասնութիւնները շուտով եւ առանձին յայտագրով։

ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱ

Հոկտ. 2ին։ Մանրամասնութիւնները շուտով։

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, ցայ տէ ֆօնֆէրանսի մէջ։

Պիտի ըլլան՝ բանախօսութիւն, երգեր, արտասանութիւններ։

ՎԻԷՆ

Այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին՝ պիտի բանախօսէ ընկ. Աբօեան։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

Ցայտնի դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆԻ

9 Հոկտ. կիրակի ժամը 8.45ին, Albert Ier Թատրոնը, 64 Rue Rocher

Հովանաւորութեամբ փարիզահայ գեղարուեստասէրներու մասնախումբի.— Տիկիններ՝ Մարի Կիւլպէնկեան եւ Ս. Ֆրէնկեան, Պ. Պ. փաշալեան, Տ. Կամսարական, Ա. Շամբարձումեան, Մ. Յակոբեան, Է. Շահին, Ա. Զօպանեան, Տ. Խան Քէլէքեան, Տօքթ Պ. Քօլօլեան.— եւ մասնակցութեամբ կովկասի պետ. Թատրոնի ծանօթ դերասան Լ. ԵՐԱՄԵԱՆԻ։

ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒԻ՝

"ԱՆՆԱ ՔՐԻՍՏԻ,, (ԱԼԵԿՈՄ ԾՈՎԸ)

Տրամ 4 արար, թարգմ. Լ. ԵՐԱՄԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. ԴՈՒՐԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆ. Գ. փափազեան, Պ. Պ. Լ. երամեան, Տրդատ Նշանեան, կոստանեան, եւայլն։

ԳԻՆԵՐԸ՝ ՊԱՏՈՒՀԱՒ ՏՈՄՍԵՐԷՆ ԶԱՏ.— 25, 15 եւ 10 ՖՐԱՆՔ

Տոմսակները կը ծախուին բոլոր հայկական ճաշարանները

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. եռագոյն խումբի ընկերական ժողովը՝ այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը ձիշտ 8ին, 80 Rue Charles Chefson Bois-Colombes, անգամատետրները միասին բերել։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի Ջ. Ռայմոնական ժողովը՝ 1 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին, 63 Rիւ տը լա Րէփիւպլիք։

Հ. Ց. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը՝ 30 Սեպտ. Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 63 րիւ տը լա Րէփիւպլիքի վերնայարկը։ կարեւոր օրակարգ։

Հ. Ց. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Դշ. երեկոյ ժամը 8.30ին։ Գրադարանի սրահը։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

փիւժէ, կ. Մ.— 35 ֆրանք։

Սկսանք դրկել։

վալանս, Ղ. Գ.— 205.50։

Մարսէյլ, Հ. Ժ.— 35։

վալանս, Ա. Տ. Ս.— 50։

երուսաղէմ, Յ. Վրդ. Թ.— 2

անգ. ձեր հաշիւը փակուած է մինչեւ 1 Հոկտ. 927։

փարիզ, Տ.քթ. Ե.— 140։

կրաս, Յ. Ս.— 50։

կարէն, Գ. Խ.— 30։

Նէօյեի, Ա. Մ.— 35 ֆրանք։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԸՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻԻ

"ԶԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՍԱԹԻԱՑԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ - ՇԻՇԱՂ

ԳԻՆ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն։ կը դրկուի մէկ ուկէս ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Ներկայիս Մարսէյլ Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանը գտնուող Օրիորդ Ազնիւ Կէօզեաշեան, դուստր Կարապետի եւ Մարիամի կը փնտռէ իր հօրեղբօր ազգիկներուն հասցէն. կը խնդրուի ներկայս արտատպել արտասահմանի հայ թերթերուն մէջ եւ հաղորդել Կաթոլիկոսականութեան Պատուիրակութեան վերոյիշեալ օրիորդներուն հասցէն։

— կը փնտռեմ զաւակս Պետրոս Տէօվլէթեան 21 տարեկան, բնիկ Եօզղատցի, մայրը էնկիւրիցի, աքսոր գացած է կեսարիայէն, անցեալ տարիներ պէյրութի տեսնուած ըլլալ կը կարծուի։ Խմացնել՝ Simpat Deuvletian, 18—20 Rue de Bézon (Courbevoie) Seine France.

կը խնդրուի սուրիական Թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռուի Սեբաստիոյ Ղալմաղալ գիւղին Սիմոն Տէր Աբելեան որ նիւ եօրք կը գրտնուէր։ իր վերջին հասցէն էր նիւ եօրք 144 Av. 70 St. եւ յետոյ 151 East 26th St. New York. Խմացնել՝ իր եղբօր Շամբարձում Տէր Աբելեանի, 19bis Rue des Brochets.

— Սիրարփիկ Վարդանեան 25 տարեկան, հօր անունը Յովհաննէս Վարդանեան, մօր անունը Նազլը։ 1915ին ընտանեօք աքսորուած է Շամա եւ շրջանները։ Լուր տուողին կարեւոր նուէր։ Խմացնել՝ Mr. Jacques, 151 Av. de la République, Courbevoie (Seine).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կնոջ կօշիկի առաջնակարգ վարպետ մը մնայուն կերպով։ Դիմել՝ ամէն օր 18—20 կամ կիրակի օրերը 10—12 Madame Baès, 123 Avenne de Neuilly, NEUILLY.

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Վարձու հն պարտէզով օդաւէտ սենեակներ եւ պզտիկ առփարթըմաններ։ Հասցէ՝ 20 Rue de Bezons a Courbevoie։ Հաղորդակցութեան լաւ միջոցներ ամէն տեղի համար։

ՋԱՇԱՐԱՆ ՄԱՍԻՍ

Աւաջին անգամ ըլլալով բացուած է փոն տը շերիւիի մէջ, հայկական ճաշարան մը։ Ցեղականեւ Արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ անթերի սպասարկութիւն։

Յ. ՄԱՆՈՒԿԼԵԱՆ

DOCTEUR PROY

Ex - Interne des Hopitaux

Médaille d'argent

Տօքթ. Յ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆԻ

Աշխատակցութեամբ

Կը խնամէ ներքին, կանանց, մոլթային, վիներական հիւանդութիւնները։ Եւ բակալայնութիւններու (varices) հիմնական դարմանում առանց գործողութեան։

Ամէն օր ժամը 10-12, եւ 2.8, կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։

142 R. DU FB. St. DENIS

Կառ տը լ'Էսթի մօտ,

Հեռաձայն՝ Nord 31—49։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - EDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris(10)

Le Gérant : H. TEURNIER

ԴԵՐՁԱԿ Կ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

կը խնդրէ պոլսոյ իր հին յաձախորդներէն դիմել իր անգլիական բնաիր կերպասներէ տոկուն հագուստներ ունենալու համար։

ԽՆԱՄՈՒԱՆՔ ԿԱՐ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐՈՒԶԵՒՈՒԹԵԱՆ

ԳԻՆԵՐԸ ԽԻՍՏ ՄԱՏՉԵԼԻ

88, RUE DE MONT-CENIS, PARIS (18me).

Métro: Simplon, Nord-Sud: Jules Joffrin. Autobus J, AH եւ AS

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՁՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ

Ձուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լատինական եւ գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրոյ վրայ միայն։

Ձուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, քարտոնական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու տպագր. Թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, զորս հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով՝

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՕՒՊ

ՆԱԽԿԻՆ ՐԺՇԿԱՊԵՏ ՊՈԼՍՈՅ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶ

3, Rue de l'Amiral Cloué, Tél. Auteuil 69-68, Métro Mirabeau

Հիւանդներ կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերը

Ցորեկէն վերջ ժամը 3—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԴԱՌՆԱԼ

Քիչ վարձատրութեամբ եւ արագ կերպով

Դիմեցէք Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆԻ

Իրաւագիտական գրասենեակը անձամբ եւ կամ նամակով

5, Rue Cardinal Mercier, Paris (9e)

ԲՈԼՈՐԻՆ, ԲՈԼՈՐԻՆ, ԲՈԼՈՐԻՆ

ՊՈԼՍՈՅ «ՀԱՅԿԱՁԷՆ» ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ՈՐ ՈՒՆԻ ՍԵՓԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՁՈՒԼ ՄՔԵՐՍ ՊԱՏՐԱՍՏ Է ՁԵԶի ՀԱՅԹԱՅԹԵԼու ՈՐ ԵՒ Է ԳԻՐՔ, ՏՈՒՐ ԳՐԱԳԱՐԱՆի կամ դպրոցի Համար, ԴԻՒՐԱՄԱՏՈՅԵԼի պայմաններով։

ՀԱՅԿԱՁԵՆՆ Է ՀրատԱՐակիչը Լ. ՇԱՆԹի ԼՈՒՍԱԲԵՐ ընծայարաններու շարքին, որ տարիներէ ի վեր իր մրցակիցը չունեցաւ հրապարակին վրայ։

Կ'ընդունուին ամէն տեսակ ապսպրանք։ կարեւոր գործերու մեծաքանակի Համար։

Հասցէ՝— A. Missakian, Librairie Haïgachène, 9 Agopian Han, Tchakmakdjilar, Stamboul.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Ատամնաբոյժը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : N-rd 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9—12։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆՈՒԷՐ ԳՐԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ

Թաւաբ՝ Լ. Անտրիէվ 12 ֆր., Լորտ Աբերտուր Սէվալլի ոճիրը 7.50, կապուտիկը 5, Նօնօ եւ Տօտօ 8, Սիրոյ խորանին առջեւ 5, երկու օգի 5, Տք. Մօռօի կոգին 12, Մանկութեան մեղքերը 15, Տիկին Րօժէ 5, Պատանեային գաւակը 3, կարմիր մարդոց երդումը 20, Մանօն Լէսքօ 15, Ռափայէլ 18, կրացիէլլա 10, Շօճա Նասրէտտին 20, Ծապլվար 7, Փանջունի 7, Մակաբոյծը 6, Մահացու սէրը 3, Տք. Մօրի վրէժը 5, Բժիշկին գիրքէն փրցուած էջեր 10, Ֆաքիր Ֆահիրա 5, Աշըգ Ղարիպ 5, Թօփալ Օսման 5, Ջայնագբ. երգարան 10, Ծոցի երգարան 10, Սուրիականերգարան 5, երազահան 6, Բաղդացոյց 10, Ֆրանս. խօսակց. 5 եւ 8 ֆր.։

Բարեկենդանի անկուտները 3.50, Բռնի ամուսնութիւն 3.50, Լը Պարպուլիէ 2.50, Մոլորեալ ծամբորդը 2, Երանոս աղբար 3, Ամուսնական խնդրանք 2, կոյր երգչուհին 3, Սքաբէն՝ Մոլիէռի 5, Շողոքորթը՝ Պարոնեանի 5, Յալամէ 4, Տրիլբի 5, Շամլէթ 10, Օթէլլօ 10, Թագաւոր 10, Նիոբէ 5, Ֆիօսօր Եօհաննովիչ արքան 8։

Դուբեանի քերթուածները 5, երգեր ու տաղերը 2.50. Տաղ եւ Նամականին 8, Խասիակեանի Հայրենի աղբիւրիցը 30, Ինտրայի Նոճաստանը 7, Ծմար Խայեամ 4, Հաֆըզի քառեակները 4։

25 Ֆրանքէ աւելի գիրք նուէրին 5 Ֆր.ի գիրք նուէրին 10 Ֆր.է աւելիին 10 Ֆր.է աւելի նուէր, իսկ 100 Ֆր.է աւելի առնողին 15 Ֆր.ի գիրք նուէր։ փոսթի ծախք չունի դիմել թուղթով հասցէին—

L. Mozian, 51 Bld. Arago Blanqui, Paris (13e).

ՍԱԿԱՐԱՆ

26 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ

Ստերլին,	L. St.	
Տոլար,	Dollar	
Մարք (ոսկի)	100 Mark	
Թրքական Ցղթ.	L. Tiq.	
Թրք. ոսկի	»	Or
Մէճիտիէ	Médjidié	
Լէվա 100 հատ	Léva	
Տրախմի	»	Drachme
Լիր	»	» Lire
Պելճ. ֆրանք	»	Frc. Belge
Ջուից.	»	Frc. Suisse
Լէյ 100 հատ	Ley	
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	

ԱՐԾԱԹԱԳԻՐ

Եգ. Ֆր. Ֆոնիէ	1	Cr. Fonc. Eg. 3%
»	II	»
»	III	»
Թումեյի երկաթ.	Lots turcs	

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

"HARATCH"

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
28
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1927

28 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 452

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Մէկ ՉԵՌՔՈՎ ՄՈՒՐԱՂ, ՄԻՒՍՈՎ...

Այսպէս ուրեմն, Ազգերու Դաշնակցութիւնը «ապահովեց» Նանսէնեան ծրագրին իրագործումը, ճարտասանական ցուցադրումով մը:

Նոր կոչ մը պիտի ուղղուի աշխարհի բոլոր բախտաւորներուն, Ազգերու Դաշնակցութեան աւելի քան չիսուն անդամներուն, որպէսզի օգնեն:

Պակաս կը մնայ որ եկեղեցիներու դուռներն ալ պնակ մը դնեն, ինչպէս «այսքան անարդար, անագորոյն եւ ծանր կերպով զոհուած ազգի մը:»

Եւ այս բոլորը՝ 800,000էն մէկ միլիոն սղերլինի համար:

Անհատական ամբողջ ողբերգութիւն մը, աւելի անհանդուրժելի՝ անոր համար որ, այս նոր փորձն ալ ինքնին հեգնութիւն մըն է: Որովհետեւ, ինչպէս պետութիւնները, անհատներն ալ, ըրամատէր թէ առեւտրական, չեն վտանգիր խորհրդային իշխանութեան, եւ երաշխաւորութիւն կը պահանջեն արտասահմանի մէջ:

Այս անողոք իրականութեան առջեւ, ի՞նչ բանի պիտի ծառայէ նոր կոչը, որքան ալ վսեմ եւ սրտաշարժ ոճով շարադրուած ըլլայ:

Եթէ այրի կնոջ լումաներով պիտի չորնան Սարտարապատի ճահիճները, եւ լրագրական հանգանակութիւններով պիտի փոխարուին 15,000 գաղթականները, աւելորդ կը չորս տարի ըրաղեցնել Ազգերու Դաշնակցութիւնը, բազմածախս առաքելութիւններ ղրկել եւ ուսումնասիրութիւններ կատարել:

Այդքան մը «զոհողութիւն» այս ժողովուրդը ինքն ալ կրնայ ընել, տարիներու ընթացքին:

Մենք տասնոցներով հիւանդանոց պահած ենք Պոլսոյ մէջ, եւ տակաւին ընդունակ ենք շատ մը հրաշքներու:

Մեծերու անզգայութեան կամ ապիկարութեան այս պատկերին առջեւ, նորէն կը մղուինք հարցնել երեւանի կայծոռիկներուն.

— Մինչեւ ե՞րբ այսպէս, մուրացկանի տոպրակը ձեր վզին: կառավարութի՞ւն էք թէ համազգային անկելանոցի հոգաբարձութիւն: Արժանապատուութեան զգացում չունի՞ք դուք: Օրուան հոգերը, քաղքենի եւ աշխարհակալ, ահաւասիկ տասն անգամ տասը ձեւով եւ կատարեալ կոպտութեամբ իրենց անվտահութիւնը կը յայտնեն ձեզի եւ ձեր բոլոր վարպետներուն: Ա՛լ ի՞նչ կը սպասէք, եւ ինչո՞ւ կը սրամտիք...

Եւ, իբրեւ տրամաբանական ելք, կը ստիպուինք հարցնել.

— Իսկապէս հայ ժողովուրդին բարի՞քն է որ ձեզի կրել կուտայ այս նուաստացումը: Այն ատեն, ինչո՞ւ գերադոյն փորձ մը չէք փորձեր, մեր հայրենի հողերէն մասնիկ մը կցելու ձեր վարած երկրին, առանց վէճի եւ առանց թնդանօթի: Ինչո՞ւ կը զաւեշանէք ձեր նշանախօսքերուն, ազգերու ինքնորոշման սկզբունքին, եւ 250,000 հայութեամբ Ղարաբաղը մատաղ կ'ընէք Ազրբէյջանին: Ինչո՞ւ չէք պահանջեր Նախիջեւանի դատարկ հողերը, Երեւանի քթին տակ, եւ կը հանդուրժէք որ թուրք-թաթարներու համար ձիարձակարան մը դառնայ այդ գաւառը, անդարմանելի փորձանքներ փաթթելով ձեր իսկ անտէր գլխուն...Ու վերջապէս, ինչո՞ւ ետ չէք պահանջեր կարսը, նոյն իսկ խորհրդային դրօշի տակ... Այս տարրական պարտականութիւնը չկատարելէ յետոյ, ինչո՞ւ կը տեւականացնէք եւ կը զարգացնէք ահ ու սարսափի տիրապետութիւնը, գունդագունդ եւ տարի մը անընդհատ բանտերը լեցնելով ամբողջ երիտասարդութիւն մը, յեղափոխական, մտաւորական, գիւղացի, զինուոր, անկուսակցական, նոյն իսկ ընդդիմադիր պոլշեւիկ:

Դուք բանւորներու եւ գիւղացիներու իշխանութի՞ւն էք, թէ ոստիկանական տեսչութիւն: Պետութի՞ւն էք, թէ Մոսկուայի Քաղաքական Բաժնին (Չեկա) մէկ մասնաճիւղը, անխելք եւ անպատասխանատու:

Ինչո՞ւ այս ժողովուրդին արիւնը կը մանէք, անբուժելի կասկածամտութեամբ մը, որ չի կրնար փրկել ձեր գլուխը, հակառակ բոլոր զնտաններուն եւ աքսորներուն:

Սարտարապատի ճահիճները չորցնելէ առաջ, հազար անգամ աւելի մարդավայել եւ շինարարական գործ կատարած կ'ըլլայիք, եթէ ժամ առաջ ձեռնարկէիք չորցնել բոլոր այն բեռանները ու ձեռքերը որ անդադար թոյն կը հոսեցնեն եւ տապար կ'իջեցնեն ժողովուրդի գաւակներու գլխուն, պարզապէս ձեր կաշին փրկելու համար:

Ամբողջ ընտանիքներ մոխիրի վրայ նստեցնել, Ամերիկեան Նպաստամատոյցի պաշտօնեաները կաշկանդել, մէկ տունէն երկու հոգի ձերբակալել, տասնրվեց տարեկան տղաքն անգամ բանտերը քաշկռտել, միայն մէկ շրջանի մէջ 118 հոգի (որոնց 25ը Սասունցի) գնտան նետել, գաղտագողի աքսորներ կատարել, եւ յետոյ... Տօքթ. Նանսէնի բարեխօսութեան դիմել, որպէսզի դրամ գտնէ «գիշատիչ»ներէն:

Ո՛ւր է տեսնուած այսքան տմարդի հակասութիւն, այսքան անպատիւ սայթաքում:

Եւ տակաւին կը սպասէք որ այս ժողովուրդը սի՛րտ ունենայ ձեր վրայ տաքնալու, ձեր շան-քարոզները լսելու:

Աշխարհի վրայ կա՞յ ուրիշ կառավարութիւն մը, որ 830,000 խեղճուկրակ ժողովուրդի զաւակներէն հազար երկու հարիւր հոգի բանտարկէ մէկ հարուածով: Ապահովաբար զինակից եւ յեղափոխական թուրքիան անգամ պիտի զարմանայ ձեր այս քաղագործութեան վրայ: Եւ, ինչո՞ւ չէ, սրտանց պիտի շնորհաւորէ ձեզ, որովհետեւ ինք առայժմ պատեհութիւն չունի հայահալած արշաւանքներ կազմակերպելու, լայն չափանիշով: Ի՞նչպէս չօրհնեն ձեզ եւ՛ Համիտը եւ՛ Նիկոլան, Թալէաթն ու Ստոլիպինը:

Կը կառավարէ՞ք թէ կը խղդէք: Վերաշինութի՞ւն է այս թէ կազմալուծում:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆԻ ԽԵՂՃՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրք երեսփոխան եւ գրագէտ եագուպ Գատրի պէյ, *Միլլիյէթի* մէջ գրուած խմբագրականով մը կ'ողբայ թուրք լեզուին խեղճութեան վրայ.

— « *Մեր լեզուն իր ներկայ վիճակով կրնա՞յ ամէն զգացում եւ միտք արտայայտել: Եթէ կան «այո» պատասխանողներ, թող եւրոպական որ եւ է գլուխ գործոց թուրքերէնի թարգմանեն, կամ փիլիսոփայական գիրք մը մեր լեզուին վերածեն: Բոլորս գիտենք թէ վերջ արդիւնք տուած են այդ ուղղութեամբ կատարուած փորձերը: Պէտք չեմ տեսներ մէկիկ մէկիկ յիշելու այդ կէս մնացած գործերը: Միայն այն պարագան, որ մեր ազգ. գրադարանին մէջ դասական ո եւ է երկի թարգմանութիւնը չկայ, ակներեւ ապացոյցը չէ՞ միթէ թուրքերէնի տկարութեան: Զգենք դասական գործերը: Չես կարծեր թէ գտնուի կտրիճ մը, որ կարենայ իր ամբողջ նրբութեամբ եւ սահունութեամբ թարգմանել Անթոլ Ֆրանսի մէկ երկը:*

« Դալով գիտական ասպարէզի մէջ մեր ըրած թարգմանական փորձերուն, համալսարանի յարգելի պաշտօնէութեան ներողամտութիւնը խնդրելով, պիտի խոստովանիմ որ ատոնք ամէնէն շատը կրնան մեզ խընդացնելու ծառայեցնել: Թուրքերէնը ամէնէն աւելի այս գետնին վրայ է որ քայքայման ենթարկուած է: Որպէս թէ ընկերային եւ փիլիսոփայական բացատրութիւններու թուրքերէն համապատասխանները, շինած են այնպիսի խառնուրդ եւ տարօրինակ ասացուածքներ, որոնց իմաստը անկարելի է ըմբռնել, առանց եւրոպական աղբիւրին դիմելու: Թուրք աշխարհը 15 տարիէ ի վեր ի գուր կը փորձէ մարսել այդ քմածին եւ շինծու բացատրութիւնները: Ինչպէս որ Թուէնին Թուէն կ'ըսենք, շըմէնտըֆէրին շըմէնտրֆէր եւն., նոյնպէս ալ Թէքնիք, փսիքօլօժի, սօսիօլօժի եւ նման բառերը նոյնութեամբ ընդունելու ենք:

« Միւս կողմէ, գրական լեզուն ալ անիշխանութեան մէջ է: Ամէն մարդ իր ուզածին պէս կը գրէ ու կանոն կը հաստատէ: Գլխաւոր պատճառներէն մէկը այն է, որ շատ մը դրագէտներ ֆրանսերէնէն կը մտածեն ու թուրքերէն կը գրեն:

« Ո՛վ թուրքերէնը պիտի ազատէ իր ներկայ քայքայեալ, փերիշան եւ վտանգաւոր կացութենէն:»

ԹՈՒՐՔ ԿԻՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ ոստիկանութիւնը արգիլեց թուրք կիներու Միութեան գործունէութիւնը:

Պատճառը այն է որ վերջերս շատ մը անկանոնութիւններ երեւան հանուած են: Նախագահ Նէզիհէ Մուհիտտին հանըմ իրեն բնակարան յարձուցած է ընկերութեան կեդրոնը, որ 500 ոսկիի վարձուած է: Իր անձնական գործերը միութեան ծառաներուն կատարել տուած է եւ իր չուզած անդամները հրաժարեցուցած է: Իրեն դէմ ձերբակալման հրամանագիր հանուած է:

Հաւանական է որ նոր միութիւն մը կազմուի, «բարձր դասու» կիներէ:

ՇԱՀՎԷՐԴԵԱՆ ՓԱՐԻԶ.— Տեղական թերթ մը կը գրէ թէ Պ. Փիրումեան Ամերիկա ղրկուած ըլլալով, յաջորդ նշանակուած է Պ. Դ. Շահվէրդեան, որ հանրածանօթ է Պոլսէն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԳԵՂԵՑԻԿ ՁԱՌԵՐ ԻՆՊԱՍՏ ՀԱՅՏԵՐՈՒՆ

Ինչպէս գրեցինք, Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը անցած շաբաթ լսելէ յետոյ Տօքթոր Նանսէնը, ճահիճներու չորացման եւ հայ գաղթականներու Հայաստան փոխադրութեան ծրագրին մասին, որոշած էր խնդիրը ներկայացնել Ընդհանուր Ժողովին եւ կոչ ուղղել Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ բոլոր պետութեանց, որ նիւթապէս աջակցին Նանսէնի ծրագիրը գլուխ հանելու համար:

Ժընեւէն կը հաղորդեն, որ եօթուշաբթի կէսօրէ վերջ Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր Ժողովը զբաղած է այս խնդրով: Նախ լսուեցաւ Ե. Յանձնաժողովին տեղեկագիրը ինպատ հայ եւ ռուս գաղթականներու ձեռք առնուած միջոցներու մասին:

Այս առթիւ Տօքթ. Նանսէն խիստ յուզիչ նոր ճառ մը եւս խօսեցաւ, կոչ ուղղելով բոլոր ազգերուն, Եւրոպայի եւ ամբողջ աշխարհի ժողովուրդներուն, որ աջակցին հայ գաղթականները Երեւանի շրջանին մէջ տեղաւորելու համար: Տխուր շեշտերով յայտնեց թէ մեծ պետութիւնները մինչեւ հիմա ո եւ է բան չեն ըրած այդ ծրագիրը գլուխ հանելու համար, յիշեց Հայերու կրած տառապանքները. 200,000 Հայեր սպանուեցան, ըսաւ, պաշտպանելու համար արեւմտեան պետութեանց քաղաքակրթութիւնը:

Տօքթ. Նանսէնէն վերջ խօսք առաւ Ֆրանսայի պատուիրակ եւ երեսփոխան Պասթիտ, որ Պրիանի անցած շաբաթ խօսածներուն անդրադառնալով, կրկնեց նոյն բանները, այն թէ՝ Ֆրանսա արդէն կարելի զոհողութիւնները կ'ընէ հայ գաղթականներուն համար՝ Սուրիոյ մէջ, ուր անոնց թիւը կը հասնի 90,000ի: Աւոնցմէ 40,000ը միայն գաղթակայաններու մէջ կը գտնուին եւ այս 40,000էն ալ 12,000ը միայն աղքատ վիճակի մէջ են եւ տեւական օգնութեան կը կարօտին. մնացեալները աշխատանք եւ ապրուստի միջոցներ կը գտնեն, գոնէ փոքրիկ ընդհատումներով:

Պասթիտ յետոյ ցոյց տուաւ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան համար որքան վտանգաւոր պիտի ըլլար այս խնդրին մէջ արմատական անկարողութիւն ցոյց տալ, նոյնիսկ եթէ դրամական նկատումներ ըլլան անոր շարժառիթները: Կրկնեց Խորհուրդին առջեւ Պրիանի հաւաստումները թէ Ֆրանսա տրամադիր է նոր զոհողութիւններ ընել՝ օգնութեան հասնելու համար այսքան անարդար, անագորոյն եւ ծանր կերպով զոհուած ազգի մը:

Շեռագիրը սակայն չի յաղորդեր թէ այսքան գեղեցիկ ճառերէն վերջ, ընդհանուր ժողովը ի՞նչ որոշեց:

ԹՈՒՐՔ ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԸ ԿԸ ՀԵՏԵՒԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐՈՒՆ

«Սան Ֆիլ» իր երէկուան թիւին մէջ կը հրատարակէ Պոլիսէն ստացուած հետեւեալ հեռագիրը.—

Վերջացան կարմիր բանակի ռազմափորձերը խորհրդային Հայաստանի մէջ: Հայկ. վաշտերը, հրասայլերը, օդանաւերը եւ հետեւակազօրաց առաջին զօրաբաժինը կը մասնակցէին ռազմափորձերուն: Թուրք բանակի սպայակոյտը հետեւեցաւ բոլոր գործողութեանց:

Մոսկուա ետ պիտի կանչէ Ռամովսկին

Քոնիոյէն 26 Սեպտ. Թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Մոսկուայի գործավարներու խորհուրդը իր նախկին տեսակէտը վերաքննելով, Ռաքովսքին ետ կանչելու որոշում տուած է: Ռաքովսքի Ձիչէրինի ուղղուած նամակով մը յայտնած է թէ այլեւս իրեն համար անկարելի է հանդուրժել Ֆրանս. մամուլին իր դէմ բացած պայքարին եւ խնդրած է որ Պերլինի դեսպան Քրէս/Ինսքիի հետ իրենց պաշտօնները փոխանակեն: Քրէսթինսքի մերժած է այս փոխանակութիւնը:

Հրոսախումբին թմրեստը գտնուած

Պոլսոյ ոստիկանութիւնը փութով առաջ կը տանի Մէրճան Ալթունեան հրոսախումբին քննութիւնները: Չէ հաստատուած այն լուրը թէ հանրատան մը մէջ Օննիկ կամ Յակոբ անուն Հայ մը ձերբակալուած է: Գալով Ահմէտ Րէմզի անունթուրքին, որուն վրայէն կասկածելի գրութիւններ գտնուած էին, հաստատուած է որ ան ալ որեւէ կապ չունի հրոսախումբին հետ: Ոստիկանութիւնը հսկողութեան տակ առած էր Ատանացի երկու Հայեր, որոնցմէ մէկը Միհրան, իսկ միւսը Յովսէփ կը կոչուի: Ատոնք ընդհարումէն առաջ բնակած են հրոսախումբին անդամներէն Մուրատ, այլ անունով Միհրանի տունը, որ էլմատաղի կը գտնուէր. նկատելով որ ընդհարումէն յետոյ անգամ մըն ալ իրենց բնակարանը չեն հանդիպած, ոստիկանութիւնը կասկածելի նկատած է անոնց այս ընթացքը:

Ոստիկանութիւնը յաջողած է ձերբակալել այս երկու Հայերը, որոնք ոստիկանութեան տնօրէնութեան պաշտօնատունը տարուած եւ հարցաքննուած են:

Միհրան եւ Յովսէփ ամէն բան ուրացած եւ յայտարարած են թէ ո եւ է կապ չունին հրոսախումբին հետ: Անոնք աւելցուցած են թէ իրենք ալ Ատանացի են եւ իրենք հայրենակից նախընտրած են Միհրանի, այլ անունով Մուրատի հետ բնակիլ: Ոստիկանութիւնը յաջողած է երեւան հանել այն տունը,

---

(Լուրերու շարունակութիւնը Կարդալ Դ. էջ)

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ

Զինաստանի ծովեզերքը, Եունկ-Քոնկ քաղաքը ծովային սարսափելի ուրագանի մը տակ մեծ վնասներ կրեց: 5000 հոգի խեղդուեցան, 20,000 տուներ քանդուեցան, բազմաթիւ վիրաւորներ կան: Վնասները կը հասնին հարիւրաւոր միլիոն տոլարի:

**** Իրլանտայի մէջ ձմեռը սկսաւ սաստկութեամբ: Բարեխառնութիւնը այնքան իջած է, որ Լուրը սառելու մօտ է: Ջանադան տեղեր ջերմաչափը զէրոյէն մէկ աստիճան վար ցոյց կուտայ: Անգլիոյ մէջ ձիւնեց: Թէյմզ գետը սկսաւ յորդիլ: Ամբողջ հովիտը ողողուած է: Հունձքերը վնասուեցան և գաշտային աշխատանքները դադրեցան: Բազմաթիւ ափարակներ Լուրերու մէջ կը մնան:*

**** Հռենոսն ալ յորդած է: Կարեւոր կամուրջներ վնասուեցան: Դաշտերուն մէջ լիճեր կազմուեցան: Պլէնմէրնի մօտ թումբերը քանդուեցան, եւ Լուրը խուժեց գիւղի մը վրայ: Երեք տուներ քշուեցան: Ջուրը հասաւ Ռուկկէլ գիւղը: Գիւղացիները տանիքներուն վրայ բարձրացան: Ջուրը 3—4 մեղր նստաւ եւ գիւղացիները մնացին տանիքներուն վրայ ամբողջ օրը: Աւստրիացի զինուորներ նաւակներով օգնութեան հասան: Երկու հոգի կորսուած են: Հարկ եղաւ պաթէուզիկներով քանդել ուրիշ մեծ թումբ մը, Հաակի մօտ, եւ Լուրը քաշուեցաւ, ազատելով դաշտերու բնակչութիւնը:*

Վնասները չափազանց մեծ են:

**** Թիրոլի շրջանին մէջ եւս տեղատարափ անձրեւները ողողումներ պատճառեցին: 40ի մօտ գիւղացիներ կորսուած են:*

Շողեկառք մը, որ օգնութեան կ'երթար, Ատիճէի վրայէն անցած ատեն գետը իննկաւ: Բազմաթիւ աշխատաւորներ մեռան:

ԺԱՄԸ 453 ՔԻԼՈՄԵԹՐ

Ինչպէս երէկ գրեցինք, երկուշաբթի Լիտոյի ծովեզերքն մօտ տեղի ունեցաւ շնայտերի բաժակին մրցումը, զոր անցեալ տարի շահած էին իտալացիները: Այս պատճառով մրցումը տեղի ունեցաւ Իտալիոյ մէջ: Երկուշաբթի Անգլիացի օդաւաւորդները տարին մրցանակը: Մրցումը, գալ տարի, Անգլիոյ մէջ:

Շնայտերի բաժակի մրցումները սկսան 1913ին, երբ, առաջին անգամ, Ֆրանսացի Մօրիս Փրէվո շահեցաւ բաժակը, մէկ ժամուան մէջ կտրելով 71 քիլոմեթր:

Այս անգամ մրցումը կատարուեցաւ 50 քիլոմեթրնոց շրջանակի մը վրայ, զոր եօթն անգամ պիտի դառնային, այսինքն 350 քիլոմեթր: Անգլիացի եւ Իտալացի մրցորդներուն օդանաւերը կը ներկայացնէին 1000 ձիու ուժ: Անգլիացի օդանաւորդ մը, Ուէպսթըը, տրուած միջոցը կարեց մօտ 46 վայրկեանէն: Երկրորդ եկաւ Ուըրսլիյ, նոյնպէս Անգլիացի: Իտալացիները լքեցին մրցումը:

Ուէպսթըը ժամը 453 քիլոմեթր 282 մեթր արագութեամբ մը կը թռչէր գիծին վրայ:

100,000 քազմութիւն մը խրնուած էր ծովեզերքը: Լէվին եւ Շինչ քլիֆ, որ *Միս Քոլոմպիայով* վիէննայէն վենետիկ գացած էին, ներկայ էին մրցումներուն:

ՕՁԻՆ ՊԱՐԸ

Հնդկաստանի մէջ, երաշտ օրերուն, Հնդիկները օձի պար մը կը դառնան դաշտերուն մէջ, աղաչելով Մեծն Ոգիէն անձրեւ իրենց ցանքերուն: Պարի միջոցին, Հնդիկները իրենց ձեռքին մէջ կը դարձնեն, օդը կը նետեն, չուանի պէս կ'ոլորեն իրական օձեր:

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՋՔՈՎ

Իտալիոյ վարչապետին վրայ մատենագրարան մը գրուած է։ Չկայ թերթ մը, որ իրմով զբաղած, իր կենսագրական գիծերը ներկայացուցած չըլլայ։ Եւ չկայ անհատ մը որ լսած չըլլայ իր անունը։ Ինքնագատուած է իր վարդապետութիւնը, գնահատուած մէկ քանիներէն, իսկ իր անձը հետաքրքրական է ամէնուն համար։

Մուսոլինիի տարիներու հաւատարիմ աշխատակցուհին, Մարկրիթ Սարֆաթթի հրատարակեց գործ մը խիստ շահեկան՝ «Dux» անունով՝ թարգմանուած գերմաներէնի եւ անգլիերէնի։ Ուրիշ մատենագիր մը, Ֆլորանսի «Լա Վոչէ» դպրոցէն ճիուզէփէ Ծրէցցոլինի, լոյս ընծայեց «Մուսոլինի» գործը։

Ահա նախկին ընկերվարական մը, տարիներէ ի վեր լքած պայքարի ու հանրային կեանքը, բանախօսութեամբ մը կը ներկայացնէ Մուսոլինի իբրեւ պետ.անձ (Ferri, Mussolini, Uomo di Stato)։ Էնրիքօ Ֆէրրի կ'առաջադրէ առարկայական ուսումնասիրութիւն մը ընել «տուչէ»ին վրայ որ «իսկապէս արտակարգ դէմք մըն է»։

Ֆէրրիի համաձայն, Իտալիա բազմաթիւ քաղաքական անձեր ունեցած է, Ռաթացցիէն մինչեւ Ճիոլիթթի, բայց երկու պետական անձեր են միայն՝ Քաւուր եւ Մուսոլինի, որ «Իտալիոյ եւ մարդկային քաղաքակրթութեան պատմութեան մէջ պիտի ձգեն անջնջելի հետք մը»։

Ֆէրրի կը պատկանի Լոմպրոզոյի մարդաբանական դպրոցին, կը քննէ մարդաբանօրէն Մուսոլինիի կազմուածքը։ Այդ դպրոցին համեմատ՝ միջահասակները գործի մարդիկ են, բարձրահասակները՝ վերացական միտքեր ունին։ Այսպէս պատմութեան բոլոր մեծ դէմքերը՝ կեսար, Նափոլէոն, Քավուր, Կարիպալտի, Լէնին, Մուսոլինի բարձրահասակ չեն։ Մարդաբանները «Նափոլէոնեան դէմք» կը կոչեն բարձրացօն ճակատ եւ քառակուսի կզակ ունեցող դիմագիծերը։ Մուսոլինի, ինչպէս նաեւ Սարա Պէրնար եւ Լէլէոնորա Տուզէ այդ դէմքն ունէին, որ յատկանիշն է դերազանցօրէն կամքի տիրապետութեան։ Արդարեւ Մուսոլինի կամքի, գործի մարդն է, Լոմբրոզոյի սահմանումով՝ «ուժականն անձ մը»։

Գործունէութիւնը Մուսոլինիի խառնուածքին եւ պարագաներուն արդիւնքն է։ Ֆաշիսմ եւ Մուսոլինի երկու եղերք են, դրեթէ անբաժանելի, ինչպէս Քավուր և իտալական վերածնութիւնը, Պիզմարք եւ գերման կայսրութեան հիմնարկութիւնը։

Ֆէրրի կը բաղդատէ Ուիլսընը, Լէնինը եւ Մուսոլինին։ Ուիլսընն հայեցող միտք մըն էր, անձանօթ Եւրոպայի ընկերային պայմաններուն, գաղափարապաշտ մը յարգելի, որ կ'անգիտանայ իրականութիւնը։ Լէնին կամքի տէր, գործունեայ անհատ մըն էր, բայց զուրկ ազգային իրականութեան պատմական իմացողութենէն։ Մտածեց ռուս ժողովուրդին ընկերային հոլովոյթը իրականացնել, ցարական աւատապետական կազմութենէն համայնավարութեան անցում, պատրանքներէն իրականութեան՝ միշտ սխալելով, եւ քայքայեց հսկայ կայսրութիւն մը։

Ընդհակառակն Մուսոլինի պատմական իմացողութիւն ունի։ Իր գործունէութիւնը սկսաւ՝ երբ անհրաժեշտօրէն պէտք զգաց, երբ Իտալիոյ պատմական վարկեանն հասած էր վճռական քայլն առնելու։

Բարլայլ եւ Էմըրսըն պատմութիւնը կը բացատրեն ներկայացուցիչ անձերու միջոցաւ։ Բազմաթիւ մտածողներ ալ ամբոխին կը վերագրեն պատմութեան հոլովոյթը։ Մեծ մարդիկ վճռական ազդեցութիւն չունին, կը յայտարարեն, պատմութեան ընթացքին պատճառն ըլլալէ աւելի արդիւնքն են։ Ֆէրրի միջին ճամբան կը բռնէ, նկատելով զանոնք էլեկտրական կուտակիչներ, որոնք կը հաւաքեն մթնոլորտին մէջ սփռուած էլեկտրականութիւնը եւ յարմար առներն, երբ հասած է ձգտումի վերին աստիճանին, կը ցնցեն եւ լոյս կ'արձակեն։

Մուսոլինի էլեկտրական կուտակիչին նման ամբարեց ու ղեկավարեց ամբոխին ուժը։ Իբրեւ ընկերվարական-կազմակերպեց ընչազուրկներու զանգուածը, իբրեւ ֆաշիստ՝ պայքարող զունդերը։ Քարլայլի բացատրութիւնը գործածելով «կարգաւորող դէմք մըն է» Տուչէն։

Մուսոլինի կը վերադառնայ հռոմէական միակ եւ ամբողջական պետութեան՝ հակակշռելով եւ ենթարկելով հանրային ամէն կազմակերպութիւն։ Ֆրանսական յեղափոխութեամբ հանրայինները կայսրացուցչութիւնը ընդհանրացան։ Երեսփոխանները կը մտատանջուէին աւելի ընտրական խնդիրներով քան պետական անհրաժեշտ գործերով եւ բազմաթիւ անօրինակ վէճերով կ'անդամալուծէին կառավարութիւնը։ Մուսոլինի ջնջեց ընտրական ներկայացչութիւնը, սահմանափակեց հանրային ապատութիւնները, պետութիւնն անկախ ընելու համար ամէն մտահոգութենէ եւ միայն ազգային յառաջդիմութեան վրայ մտածելու համար։

Էնրիքօ Ֆէրրի վերյիշելով 1921ին Մուսոլինիի խօսած ճառը երեսփոխանական ժողովին մէջ՝ կը պարծի նախատեսած ըլլալ ֆաշիսմի ուժը եւ ապագայ յաջողութիւնը։ «Ընկերվարական բարեկամներս կը կարծէին որ յարդի բոց մըն է ֆաշիսմը։ Պնդեցի որ կը սխալին. ֆաշիսմը քաղաքակրթութեան ովկէանին մէջ հոսանք մըն է, գործի եւ մտածման ուժական հոսանք մը, որ կը դիմադրէ յետպատերազմեան քաոսին»։

Ուրիշներու նման, Ֆէրրի կը յուսայ որ ժամուկի եւ միութիւններու ապատութիւնները պիտի վերադարձուին, երբ հանրային անդորրութիւնն ապահովուած ըլլայ։ Մուսոլինի պետական անձ մըն է, որուն ուժգադափարն է պետութեան գերագահութիւնը։ Այս գաղափարը կը բացատրէ իր ամէն գործունէութիւնը։ Անգամ մը որ պետութեան այդ ըմբռնումը ունեցան ամէնքը, կարելի է անվտանգ վերադառնալ ազատութեան։ «Կը զգամ թէ Մուսոլինիի հոգիին մէջ դեռ կ'ապրի ընկերվարական գաղափարին ամէնէն ազնիւ եւ վսեմ մասը, որովհետեւ ընկերվարութեան մէջ ալ վսեմ գաղափար մը կայ։ Կը բաւէ մտածել որ նոյն ինքն Յիսուս նախակարապետն եղաւ ընկերվարութեան՝ քարոզելով մարդոց եղբայրութիւնը, քանի որ ամէնն ալ գաւակներն են նոյն հօրը։ Այդ քարոզով քանդեց դերութիւնը, որ հռոմէական կայսրութեան քաղաքական, տնտեսական հիմն էր։»

Մուսոլինի բարձրացուց Իտալիոյ վարկը։ Հորիզոնի միջադէպը (Օգոստոս 1923) ցոյց տուաւ որ Իտալիա չհենթարկուիր այլեւս այս կամ այն պետութեան քաղաքականութեան։ Չկարծուի սակայն որ պատերազմասէր է։ 1922 Նոյ. 27ին Ներակոյտին մէջ կ'ըսէր թէ արտաքին քաղաքականութեան ձգտումն է խաղաղութեան պահպանումը, ոչ թէ աշխարհակալութեան հետապնդում մը։

Ազատական կուսակցութեան պետ եւ ընդդիմադիր Ճիոլիթթի միշտ դրուատած է Մուսոլինիի արտաքին քաղաքականութիւնը, որ կը ձգտի Միջերկրականի մէջ ապահովել Իտալիոյ գերակշիռ դիրքը եւ տեղ գտնել բազմածին երկրի մը գաղթականութեան համար։ Ֆէրրի կը յիշէ Մէթէրնիխի լիշաատակներէն քաղուած դատաստան մը Նափոլէոնի վրայ։ Աւստրիոյ հռչակաւոր դիւանագէտը կը գրէր որ Նափոլէոն չէ հասկցած Անգլիան եւ այդ անհասկացողութիւնը պիտի ըլլայ իր անկման պատճառներէն մէկը։

Արդ, Մուսոլինի ըմբռնեց Անգլիոյ դերն աշխարհի եւ մանաւանդ Միջերկրականի մէջ եւ կնքեց ուղղամիտ գործակցութեան համաձայնութիւն մը։

Մուսոլինի տարբեր ձեւով մը կ'ուզէ լուծել ընկերային հարցը։ 1926 Ապրիլ 3ի օրէնքով կը կազմուէր նոր պետութեան մը նախագիծը, որ կը տատանի ազատական եւ համայնավարական պետութիւններու միջեւ։ Ազատականը ժողովրդական ներկայացուցիչներու միջոցաւ կը քուէարկէ օրէնքներ եւ կը կառավարէ։ Ֆաշիստական պետութիւնը արհեստակցական միութիւններու ներկայացուցիչներէն կը կազմէ երեսփ. ժողով մը։ Չկայ արտադրող խմբակցութիւն մը որ միացած չըլլայ, հետեւաբար արհեստաւոր եւ արուեստաւոր իր ներկայացուցիչը պիտի ունենայ ոչ իբրեւ անհատ, այլ իբրեւ խմբակցութեան անդամ, ոչ թէ ոեւէ անհատ՝ այլ խմբակցութեան պատկանող, արհեստին ու արուեստին պէտքերուն ծանօթ անձ մը։

Իրաւաբանական այս նորութիւնը անկարելի է դատել առայժմ։ Սպասելու է գործնական արդիւքին, թէեւ Ֆէրրի համակիր է ասոր ալ։ Այս դրութիւնը ցոյց կուտայ, ըստ Ֆէրրիի, որ Մուսոլինի հակառակ չէ գործաւոր դասակարգին։ Իրաւունք կուտայ հունգար ուսուցիչ Քօնէգիի որ բանախօսութեան մը մէջ ըսած է. «Մուսոլինի ընկերվարութիւնը կը գործադրէ վերէն վար, փոխանակ վարինը վերինին դէմ հանելու։»

ՀԵԹՈՒՄ

ՏԱՐԵԼԻՑ ՄԸ

Մէկ տարի անցած է այն տխուր Թուականէն, երբ գուրտ հողին յանձնեցինք, պէյրութի մէջ, մեր ամէնուն սիրելի ընկերը՝ Վահան Վարդապետեան։ Ունար եղերական սպանութեան լուրը ցնցեց սիրտերը, պզտիկէն մինչեւ մեծը, աղքատէն մինչեւ հարուստը եւ նոյնիսկ հակառակորդը։

Մազապուր ազատած թրքական արիւնռուշտ եաթաղանեբէն, Վահան Վարդապետեան ինկաւ 1926 Սեպտեմբեր 28ին, խումբ մը սրիկաներու գիշերային դարանակալ յարձակումովը, Կիլիկիոյ կաթողիկոսին բնակարանին մէջ, Լիբանանի Գաւառական ժողովի Գ. Նիստին։

Պարտուած ընտրութիւններուն մէջ ե՛ւ առաջին ե՛ւ երկրորդ անգամ, մեր անարժան հակառակորդները, ուզեցին վրէժ լուծել եւ յաջողեցան։

Ո՞վ էր Վահան Վարդապետեան։

Դժուար է տալ իր բազմակողմանի կեանքին բոլոր գիծերը, բայց իբրեւ մօտէն ճանչցող մը, եւ ուղղակի մասնակից այդ օրերուն կատարուած դէպքերուն, բարոյական պարտք կը համարեմ տալ իր ամփոփ կենսագրականը։

Վարդապետեան ծնած է Կեսարիա, 1881ին։ Իր բնածին յատկութիւններով, կը ստանայ ընտանեկան տիպար դաստիարակութիւն մը։ Ցաւեցօթ տարեկանին, մտնելով Կեսարիոյ Ս կարապետ վանքի վարժարանը, շրջանը կ'աւարտէ փայլուն վկայականով մը։

Փիլթականի պակասով, չի կրնար բարձրագոյն կրթութիւն մը առնել եւ ինքնաշխատութեամբ կը տիրանայ հայ գրականութեան, յեղափոխական պատմութեան եւ աննկուն կամքով կը հետեւի հայկական դատի բոլոր փուլերուն։

Խերու բերումով, Վահան ինքգինքը կը նետէ առեւտրական ասպարէզը, կարգուելով տնօրէն Թոքատի Իրանոսեան վաճառատան։ Ցետոյ կ'անցնի Ռումանիա, եւ այնտեղէն Պլիկիա, 1909ի վերջերը։ Վառնայի մէջ կ'ամուսնանայ հայ օրիորդի մը հետ 1912ին, եւ կը վերադառնայ Ատանա, երբ պայթած էր համաշխարհային պատերազմը։ Վահագն Տաթեւեանի կախուելէն վերջ, գինքը կ'աքսորեն Ղաթմա, ուրկէ հազարումէկ դժուարութիւններով կը փախչի Հալէպ։ Բայց թուրք կառավարութիւնը իմանալով այս, կը հետապնդէ։

Վահան հրաշքով կ'ազատի եւ ինքգինքը կը նետէ Երուսաղէմ։ Անտեղ կը մնայ չորս տարի եւ յետոյ կը փոխադրուի պէյրութ, Լիբանանի Հանրապետութեան մայրաքաղաքը։ Շուտով դառնակը սուրիահայ գաղութի եռանդուն եւ գոհաբերող մարդը, թէ՛ բարոյապէս եւ թէ նիւթապէս։ Ընդամէնը երկու Ազգային միութեանց։

Երբ Կիլիկիոյ կաթողիկոսը լուծեց առժամեայ Ազգային Միութիւնը, վարդապետեան անդամ եղաւ նոր կազմուած մարմնին։ Ու վերջապէս մեծամասնութեան ձայնով ընտրուեցաւ անդամ Լիբանանի Գաւառական ժողովին։

Վահան Դաշնակցական էր, բառին իսկական իմաստով, անկեղծ եւ գիտակից. կուսակցական կեանքի մէջ ալ վարեց պատասխանատու պաշտօններ։ 1920—1922ին եղաւ տեղական կոմիտէի անդամ. իսկ 1922—24ին կեդր. կոմիտէի անդամ։ Սուրիոյ դաշնակցական «Փիւնիկ»ի, ապա «Նոր Փիւնիկ»ի հիմնադիրներէն մէկն էր։ Քիչ խօսող, շատ գործող մարդ էր։ Ընկերական կեանքի մէջ՝ Վահան եղած է ամէնուն հետ եւ ամէնուն համար։

Մեր տարաբախտ ընկերոջ անարգ սպանութիւնը կը պարունակէ մէկէ աւելի դասեր։ Ո՛չ սուր, ո՛չ դանակ չեն կրնար ազդել մեր վրայ եւ ուղիղ ճամբէն շեղեցնել մեզ։

Հասկցողին շատ բարեւ։

Մարսէյլ Հ. ԲԱՐՍԵՂԵԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Ալեքսանդրապոլի մէջ, ձմեռ ժամանակ եւս շինարարական աշխատանքները շարունակելու համար, սկսած են հիմնել ջերմատուն մը։

*** *Սեպտեմբերի վերջին շաբթուն Հայաստանի մէջ կը սպասուին 1500 գաղթական։*

*** *Մեղրի գաւառին Գիալուր գիւղին շրջականները երեւան հանուած է «դժգունափայլ» կոչուած հանք մը։ Այս հանքը պիտի գործածուի պողպատի եւ ներկի արդիւնաբերութեան մէջ։*

ՍԵԻԱՆԻ ՀՈՎԻՏԻՆ ԲՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Շիլկոմիկեան, որ կը վարէր Սեւանի բուսաբանական արշաւախումբը, հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ իրենց քննութեանց մասին.—

Երկու ամիս արշաւախումբը ուսումնասիրութիւններ կատարեց Սեւանի հովիտին մէջ, մանաւանդ արեւմտեան ափունքներուն մօտ։ Լիճին եղերքը, մանաւանդ հիւսիս-արեւելեան ադեղը, «Գիւնէյի» կոչուած տեղը, Մարմէնի տափաստանը շրջապատող լեռնաշղթային վրայ բուսական հարստութիւնը մեծ հետաքրքրութիւն արթնցուցած է։ Հաստատուած է որ «Գիւնէյի»ն, անցեալին մէջ, անտառով ծածկուած էր, այժմ անտառին մնացորդները կը մնան կիրճերուն մէջ։

Արշաւախումբը պատրաստած է 10,000 թերթնոց բուսաբանական հաւաքածոյ մը։

ԹԱՏՐՈՆ

«ՀԱՅՐ ԼԸՊՈՆԱՐ»

Տրամաթիքը սկսաւ իր ձմեռնային ներկայացումներուն եւ Շաբաթ երեկոյ տուաւ Ժան Էքարի Հայր Լըպոնարը։

***

Խաղը ծանօթ է ցաւագի ընթերցողներուն։ Աշխատակից մը գայն ներկայացուցած էր այս էջերուն վրայ։ Կը յիշեցնեմ խաղի գիծերը.—

Հայր Լըպոնար, ժամագործ մը, որ հարստացած է, բայց կը պահէ իր համեստութիւնը։ Կինը, գոռոզ ու ամբարտաւան, ազնուականութիւն կը ձախէ, եւ մարքիզի մը աղջկան հետ կ'ուզէ ամուսնացնել իր տղան, որ իր ամուսինէն չէ, իսկ դուրիւ ազնուականի մը հետ՝ աղջիկը, որ հարազատ է։ Հայր Լըպոնար, ընդհակառակն, աղջիկը կ'ուզէ ամուսնացնել իր սիրածին՝ բժիշկի մը հետ, որ ընտանիքի մը հարազատ զաւակը չէ, սակայն պարկեշտ է ու համբաւաւոր։ Կռիւ մը պահուն, կը պոռթկայ գաղտնիքը, զոր կը պահէր, կը յայտնէ կնոջ անհաւատարմութիւնը։ Տիկին Լըպոնար, ընկճուած, տեղի կուտայ։ Համաձայնութիւնը կնքուած է. աղջիկը կ'ամուսնանայ սիրուած բժիշկին հետ, զոր հայրը ընտրած է, իսկ տղան կ'ամուսնանայ մարքիզին աղջկան հետ, զոր մայրը կ'ուզէր։

***

Քննադատներու գործադրութեան տարիներ են, ինչպէս կը յայտարարեն Ֆրանսացի քննադատները։ Հրատարակիչները աւելցուս քննադատներուն չեն դրկեր այն գիրքերը, որոնք նոր լոյս կը տեսնեն։ Գիրքին մէջքին կը փաթթեն դեղին կամ կարմիր թուղթէ ժապաւէն մը, որուն վրայ կը գրեն «գլուխ-գործոց», «տիեզերական գրականի հազուագիւտ տաղանդով մը կը պատկերացնէ...», եւայլն։ Ու «կը քշուի» գիրքը։ Թող ճաթի քննադատը։ Հիմա հրատարակիչները քննադատ են յամին Շնորհաց Ճարտարարուեստին։ Ժան Էքարի Հայր Լըպոնարն ալ, յայտագիրին վրայ, կոչուած է «գլուխ-գործոց մը, ծանօթ՝ ամբողջ աշխարհին»։ Բայց... միջակութիւն մըն է։

Նախ, հեղինակին առած կառուցումը կատարեալ չէ։ Խաղը կը հասունցնայ առանց ելեւէջի, մակընթացութեան ու տեղատուութեան, այնպէս որ հերոսը կը քալէ ուղիղ հորիզոնի մը վրայէն։ «Պատերազմը», տրամաբանական ու... սովորական, նուազ եղերական է։ Արարուածը դերասաններու հանդստութեան եւ հանդիսատեսներու շնչառութեան նշանակութենէն աւելի կարեւոր՝ ուրի՛շ խմաստ մը ունի։ Արարուածը անհրաժեշտ տարր մըն է, հակայ դեր կը կատարէ։ Արարուած չինել շա՛տ դժուար է։ Եւ «չորս արարուած այս տրամը» ուէ արարուած չունէր։ Նոյնպէս հեղինակը, հոս, շատ քիչ զբաղած էր հանդոյցներու լուծման հարցով։ Սկսիլը այնքան դժուար չէ, որքան վերջացնելը, սակայն սկիզբն ու վախճանը հեռաւոր կապեր ունին իրարու հետ։ Այս մասին կարծիքները բանաձեւելու համար, վերածենք երկուքի. ա) սկսիլ ըստ կամս, եւ ընդհատել՝ երբ յաջողուած է յարձակիլ յուզումով, յոգնեցնել տպաւորութիւններու ծանրութիւնով բեմին դուրսը։ Վախճանը կնճռոտ սկիզբ չունի եւ ոչ ալ վախճան, կեանքի բեմէն կը հեռանան անոնք, որ յարձակած են կամ յոգնած։ Այս ձեւը, որ վաղուանցն է, դժուարութիւններ կը ներկայացնէ։ բ) սկսիլ պատրաստելով հանդոյց մը եւ վերջացնել Շէյքսփիրեան վախճանով մը։ Այսինքն, ինչպէս Շէյքսփիր կը սպաննէր իր հերոսները, սպառնել տիպարներուն նշանակութիւնը վերջին եւ ուժգին պայթումով մը։

Ժան Էքար, վախճանաբանութեան մէջ, միջակ ալ չէ։ Ան վարագոյրը կ'իջեցնէ սակարկութեան տեսարանի մը վրայ։ Պէտք է խոստովանիլ որ նախ կը քալէ դէպի նպատակը մը. կ'ուզէ շինել «ընտանեկան բարոյախօսական տրամ» մը։ Ուզեր զրաղիլ այդ նպատակով, ոչ ալ կ'ուզեմ վերլուծումը խաղին նշանանակութեան։ Սէնք միայն որ Էքար կը ներկայացնէ բարքերու պատկեր մը, բայց տեղատուութեամբ աղքատ, ուեստի արիւնէն զուրկ, նոր դէմքերու անծանօթ։

Ու կ'աշխատի դնել այդ չավայրին մէջ, իր տիպարները։ Օ՛, տիպար ստեղծելը մարմա՛ջը։ Կը պաշտամ զայն, կը հաւատամ ըսելիքին, կը հասկնամ անհատապաշտութիւնը՝ կը բայց, կը հարցնեմ, մի՞թէ պարը կը փրկէ մեր մտահոգութիւնները, չի՞ դաւաճաներ ուեստին։ Բեմին վրայ տիպար լուսանկար է, խօսուն խաղ, կենդանի բեմադրութիւն անջատուած շարժուն գործ։ Մնաց որ, Էքար աշխատած պատրաստել միայն մէկ պար, Հայր Լըպոնարը, բարոյաստէր, գիմառատ, եւ քան կակուղ ու տկար, սիրելի աղջկան ամուսնութիւնը յաջողցնելու համար, սակայն մեր բարքերու պատկեր մը, բանկութեան մը նման, կը ձաւձայնուի իր ապօրինի բայց բանկան» զաւակը կապել նուականութեան հետ, կ'ատէ, ինչպէս կը խոստովանի նով մը։

Արդարութեան համար, որ խաղը կը խօսէր ներկայ ղովուրդին։ Պատճառաբանութիւնը հասկնալի է։

***

Դերասանները։

Պ. Նշանեան (Հայր Լըպոնար) հագուեցաւ իր տիպարը վայելչութեամբ։ Ան «վաւ կարդէր»։ Դիտած եմ որ նշանակիչ միշտ կը տիրանայ ծերոնի հայրերու դերին։ Պաշար բազմաթիւ դիտողութիւններ Հայրենի գործին անհրաժեշտ թիւնը, որ կը տարբերի, նկարագրի մարդոց լայն խաղադրութիւնը որ կը ճառագայթէ, նահատութիւնը, որ շարժումին կ'անուշցնէ։ Ու Նշանեան դժուար տիպարով յաջողութեան վերլուծումը։ Ունար էր երրորդական դերը որով պահեց խաղին ամբողջականութիւնը։

Պ. Գամբէթեան ու Պ. Ճեան հասկցուած խաղարկութիւն մը ցոյց տուին։

Ամբողջութիւնը լաւ էր։

***

Ապարանջանը կատակին Տիկին Ս. Նշանեան լա՛ խոցոցաւ, տանջրհինդ վարպետ անընդհա՛տ, առանց խօսքի լու Պ. Թոլայեանի, որ լռելու դանդատող կինը.. ապարանջանով մը։

Օ՛ ունայնութիւն, որ բնակիս կիներու մէջ։

Շ. ՆԱՐԻՒՆԵԱՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՒԵՏԻՍԻՐ

Խորհրդային Միութիւնը իր չին 11 ամիսներու ընթացքին 1,322,000,000 րուբլիի արտահանութիւն ըրած է. այս գումարին 691,400,000 րուբլին արտածումներու 630,600,000 րուբլին ներածումներու համար։ Արտածումները 60 միլիոն 800,000 րուբլի աւելի են, մինչ անցած տարի քան ժամանակի մէջ ներածումները 101,600,000 րուբլի աւելի էին։

ԽՈՑԻՍ ԻՄՈՒՄՈՎ ՎԴՎԼԵԿԻ

— Հինգ տարի է, որ ես իմ սիրելի ծերունի հորեղբոր՝ Մեհրուժ Ծերունի Ծիրանյանի հետ միասին ապրում եմ Ալեքսանդրապոլում։ Ես ծնվել եմ Ալեքսանդրապոլում, իսկ հայրս՝ Ծերունի Ծիրանյանը, ծնվել է Բերգոտ գյուղում։ Նա ծնվել է 1860 թվին, ուրեմն հիմա 70 տարեկան է։ Ես ծնվել եմ 1890 թվին, ուրեմն հիմա 40 տարեկան եմ։ Հայրս ինձ ծնել է, երբ ինքն արդեն 30 տարեկան էր։ Ես հորս միակ զավակն եմ։ Մայրս մահացել է, երբ ես 5 տարեկան էի։ Հայրս ինձ չի ամուսնացրել, որովհետև ասում է, թե ես ամուսնանալու տարիքի չեմ։ Ես էլ նրան չեմ հակառակվում։ Ինչո՞ւ պիտի հակառակվեմ, երբ ես էլ նույն կարծիքին եմ։ Ես էլ կարծում եմ, որ ամուսնանալու տարիքի չեմ։ Ես ամուսնանալու տարիքի չեմ, որովհետև ամուսնանալու ցանկություն չունեմ։ Ես ամուսնանալու ցանկություն չունեմ, որովհետև ամուսնանալու պատճառ չունեմ։ Ես ամուսնանալու պատճառ չունեմ, որովհետև ամուսնանալու անհրաժեշտություն չունեմ։ Ես ամուսնանալու անհրաժեշտություն չուն

ուր հրոսակները պիտի ապաստանէին՝ երկրագի յարձակումէն յետոյ: Գտնուած է նաեւ այն անձը, որ յիշեալ տունը տրամադրած է հրոսակներուն: Հաստատուած է թէ խնդրոյ առարկայ տունը կը պատկանի Թորոս անուն հայ թիթեղագործի մը, եւ Սան-Սթէֆանոյի մէջ կը գտնուի: Հրոսախումբի կազմած ատեն Մէրճան Ալթունեան յաջողած է թիթեղագործ Թորոսի հետ բարեկամանալ: Այսպէսով Թորոս Մէրճանի տրամադրութեան տակ դրած է իր տունը: Այս մասին Մէրճանի եւ Թորոսի միջեւ համաձայնութիւնը գոյանալէ վերջ, Թորոս ոստիկանութեան տնօրէնութեան դիմելով, յաջողած է Ռումանիա երթալու համար անցագիր մը առնել: Այս անցագիրը տրուած է 5 Սեպտեմբեր 1927ին: Անցագիրը գրպանելէ յետոյ, Թորոս սպասած է երկրագի յարձակումին, որպէսզի իր վարձատրութիւնը ստանալուն պէս Ռումանիա ապաստանի:

Սեպտեմբեր 14ին սակայն կացութիւնը բոլորովին նոր բնոյթ մը կը ստանայ: Ոստիկանութիւնը Սեպտեմբեր 14ի Զօրեքշաբթի օրը ընդհարում մը կ'ունենայ եւ կը ձերբակալէ հրոսախումբին անդամները: Յաջորդ առտուն այս լուրը թերթերուն մէջ կարդալուն պէս, Թորոս նոյն օրն իսկ (15 Սեպտեմբեր Հինգշաբթի) շոգենաւ կը նստի եւ Ռումանիա կը մեկնի: Ոստիկանութիւնը միջոցներ ձեռք առած է Թորոսը ձերբակալելու համար:

Դատական գործավար Մահմուտ Էսատ պէյ «Րէսաֆէ» ափարթմանը երթալով անձամբ քննութիւն մը կատարած է այն սենեակին մէջ, ուր տեղի ունեցաւ աղետալի ընդհարումը: Հրոսախումբին միւս անդամները, Մելքոն, Ֆուատ, Ճօրճի եւ Ահմէտ տակաւին բանտը կը գտնուին:

Փուալիարէի խաղախական մեծ ճառը

Սովորութիւն է, որ ամէն տարի, խորհրդարանի բացման նախօրեակին, կառավարութեան պետը կը խօսի քաղաքական ճառ մը, որուն մէջ կը պարզէ իր ծրագիրը նոր շրջանին համարեա տեսակէտները օրուան խնդիրներուն մասին: վարչապետ փուանքարէ այս կարգի ճառ մը խօսեցաւ երկուշաբթի օր մէօզի նահանգային ընդհանուր ժողովին մէջ, որուն նախագահն է: Ընգամ մը եւս ցաստատել յետոյ թէ պատերազմը պարտադրուեցաւ Ֆրանսայի, փուանքարէ ըսաւ.

«*Երբ պատերազմը մեզի պարտադրուեցաւ, մեր ամբողջ հոգիով ուզեցինք յաղթանակ մը, որ ոչ միայն ետ մղէր թշնամին, այլ եւ Ֆրանսան վերահաստատէր իր հողային ամբողջութեան մէջ եւ անոր երաշխաւորէր, իր վնասներու դարմանումին հետ, լիակատար ապահովութիւն մը: Կարելի չէ լուրջ նկատել այն առասպելը թէ արշաւանքը եղաւ քաղաքավար, ու յարգուեցան քաղաքային եւ անպաշտպան բնակիչները: Շատ մը ծերեր ու կիներ սպանուեցան պատերազմի առաջին շաբաթներուն՝ մեր գրաւուած շրջաններուն մէջ, շատ մը տուներ հրկիզուեցան, այնպէս որ մեր հայրենակիցները պարտականութիւն ունին բողոքելու, երբ կը տեսնեն թէ իրականութիւնը կ'ուրացուի: Անոնք կ'ուզեն մոռնալ անցեալը, սակայն չեն ուզեր որ տեղ գտնէ սուտը:*»

Ցետոյ խօսելով ներքին քաղաքականութեան մասին, փուանքարէ ըսաւ.

«*Կարծեմ մարդ չի կրնար ուրանալ թէ մէկ տարիէ ի վեր ելմտական եւ ղրամական կացութիւնը արտակարգ կերպով բարւոքած է, ելմտացոյցը հաստատօրէն հաւասարակշռուած է, հանրային վարկը վերահաստատուած, մեր պարտքի շիջեցումը լայնօրէն գործադրուած, մեր արժեթուղթերու գինը մեծապէս բարձրացած, եւ մեզի սպառնացող տնտեսական տագնապը մեծ մասամբ անհետացած է: Ազգային միութեան կազմութեան շնորհիւ էր որ խախտած վարկը արագօրէն ամրապնդուեցաւ եւ երկիրը յանձն առաւ իր փրկութեան անհրաժեշտ զոհողութիւնները: Այդ միութիւնը խորտակելը, պիտի նշանակէր ամէն ինչ քանդել, չեմ ըսեր նոյն իսկ վտանգել:*

«*Ֆրանսայի ղրամական վերականգնումը ոչ միայն իր հմայքը բարձրացուցած է արտասահմանի մէջ, այլ եւ աւելցուցած է իր ազդեցութիւնն ու գործունէութեան միջոցները: Իմ մասին դասալքութիւն պիտի նկատէի ձգել այն պաշտօնը, որուն կոչուած եմ: Զայն պիտի ձգեմ այն ատեն միայն, երբ խորհրդարանը մերժէ ինծի իր վստահութիւնը, եւ կամ քուէարկուին այնպիսի բաներ, որ սպառնան սկսուած գործին, եւ կամ հիմնական կէտի մը վրայ իմ համոզումներուս հակառակ լլլան: Իմ որոշումս աշխատակիցներուս ալ որոշումն է եւ հակառակ չարամիտ ենթադրութեանց, հրաժեշտի ճաշը չէ որ տուին անոնք ինծի՝ դահլիճի տարեդարձին առթիւ:*»

Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի բանակցութիւնները

Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ գոյութիւն ունեցող առկախ խնդիրները լուծելու համար մօտ օրէն Պոլիս կը սպասուի Պարսկաստանի պատերազմական նախարար Ֆիրուզի Խանը: Պարսից պատերազմ. նախարարը ներկայիս Փարիզ կը գտնուի, Էնկիւրիի նորընտիր պարսիկ դեսպան Էպուքասըմ Նիզամ-իւլ-Մէմալիքի հետ: Հաւանական է որ երկու պարսիկ պաշտօնատարները միասին Պոլիս հասնին: Ֆիրուզի Խան ուղղակի Էնկիւրի երթալով պիտի տեսակցի արտաքին գործավար Թեվֆիք Րիւշտի պէյի հետ:

Միութականներու կեդրոնը կողոպտուած

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ երկուշաբթի առաւօտ քանի մը հարիւր անգործ Հրեայ բանուորներ Թել-Ավիվի սիոնական կազմակերպութեան գրասենեակը պաշարեցին եւ բարձրաձայն պոռչտուքներով պահանջեցին որ անմիջապէս վճարուին իրենց խոստացուած նպաստի գումարները: Աշխատաւորական ներկայացուցիչները, որոնք գրասենեակ կը գտնուէին, չկրցան հանդարտեցնել գերագրգռուած անգործները որոնք իրենց դրամը կ'ուզէին անպատճառ գանձել նոյն իրիկունն իսկ:

Ցուցարարները կղպեցին բոլոր դուռները՝ արգիլելու համար որ իրենց պետերը շէնքէն մեկնին: Ցետոյ տակնուվրայ ըրին եւ վճացուցին սիոնական կազմակերպութեան բոլոր դիւանաթուղթերը: Ի վերջոյ Աշխատանքի Դաշնակցութեան անդամները հասնելով, յաջողեցան ցրուել զանոնք, վերջնապէս խոստանալով այդ օրն իսկ վճարել դրամները:

Բոլոր գործազուրկները հանդարտած են, բացի բուռ մը համայնավարներէ:

*** *Պալի սիոնական 15րդ. համաժողովին կողմէ նշանակուած Գործադիր մարմինը առջի օր գումարեց իր առաջին նիստը: Նախագահ վերընտրուեցաւ Լէոն Մոցքին, փոխ-նախագահներ՝ ռաբբի Սթէֆըն Ուայզ, երեսփոխան Ֆարպշթայն, Քափլանսքի, խորհրդականներ՝ Սփրինցաք, Ուսիցքին, Վիլքանսքի եւ Իապպինմէր:*

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի ընկերները վաղը Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին քաֆէ օ ֆլէօ տը լա Լիւնի վերնայարկը:

Մէթրօ Խթալի:

Օրակարգ. Ազգային եւ արտաքին քաղաքականութիւն:

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը

ՓԱՐԻԶ

2 Հոկտ. կիրակի ժամը 2.30էն մինչեւ կէս գիշեր, *Քըթի Ժուռնալի սրահը, 21 Rue Cadet:*

Բանախօսութիւն, նուագ եւ պար:

ԼԻՈՆ

Հոկտ. 1 Շաբաթ երեկոյ Յրդ Քաղաքապետարանի սրահը:

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ բանախօսութիւն:

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՓՈՆ ՏՕՊՆԱ

Հոկտ. 2ին: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆ

Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սյալ տէ ֆոնֆէրանսի մէջ:

Պիտի ըլլան՝ բանախօսութիւն, երգեր, արտասանութիւններ:

ՎԻԷՆ

Այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին, պիտի բանախօսէ ընկ. Աբօեան: Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

ԿԱՐՏԱՆ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Հ. Յ. Դ. ցան մէջ:

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ, նուագ եւ ներկայացում:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ՝ ԱԼՖՈՎԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.45ին

Ալֆովիլի մառշէի մեծ սրահին մէջ (Rue Etienne Dolet)

ՊԻՏԻ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ *ՄԱՍՆԱԻՈՐ ԽՆԱՄԲՈՎ*

ՁԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Գոլսական կեանքէ առնուած կատակերգութիւն 3 արար

Տէքօռներու եւ զգեստի մասնաւոր հոգ տարուած է

ԳԻՆԵՐԸ.— 7, 5 ԵՒ 3 ՖՐԱՆՔ

ՅՈՒՇԱՏԵՏԻ

Հ. Յ. Դ. Եւագոյն խումբի ընկերական ժողովը՝ այս Ուրբաթ երեկոյ ժամը ճիշտ 8ին, 80 Rue Charles Chefson Bois-Colombes, անդամատետրները միասին բերել:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի Զ. Ռայոնական ժողովը՝ 1 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին, 63 Րիւ տը լա Րէփիւպլիք:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը՝ 30 Սեպտ. Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 63 րիւ տը լա Րէփիւպլիքի վերնայարկը: կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Սէնթ-Էթիէնի ենթակոմիտէի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 6.30ին, Ծանօթ հարսանեաց սրճարանը, ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէն ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները, վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Դաշնակցութեան գրադարանը. ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է: Օրակարգ՝ Շրջ. ժողովի հարցերու քննութիւնը:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Իշխան» ենթակոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին, ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է: Ներկայանալ անդամատոմսերով միասին:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի մասնաճիւղի Հնդհ. ժողովի Մայր Դիւանը նիստի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները Ցելօրիա ճաշարանին մէջ, Շաբաթ իրիկուն, 1 Հոկտ. ժամը ճիշտ 9ին: Օրակարգ՝ Շրջանային ժողովի մասին պատգամաւորական զեկուցում եւ վարչութեան ընտրութիւն:

ՆԱՄԱԿ ունի Ա. Պօռանեան, դիմել՝ խմբագրատուն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆ Փ

Ֆիլատէլֆիա, *ժ. է.— 150:*
Լիոն, *Դորձ.— 459.20:*
Լիոն, *Պ. Ս.— 10 ֆրանք:*

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻՒ

"ՁԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

թիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ

ԳԻՆ՝ 1.50 ՖՐԱՆՔ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ Թերթերու գործակալներուն: կը պրկուի մէկուկէս ֆրանքի դրոշմանիշի փոխարէն:

ԹԷՈԴԻԿԻ 1928Ի "ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ,,

Ի մօտոյ հրապարակ կ'ելլէ «Մասիս» տպարանէն՝ գեղարուեստական աննախընթաց տպագրութեամբ եւ նախորդ տարիները գերազանցող ամենաճոխ բովանդակութեամբ: Հայելի ազգային կեանքի: Ջանազան բաժիններու մէջ աշխատակցած են բոլոր հայ յայտնի գրողները եւ արուեստագէտները: Բազմաթիւ պատկերներ կը ճոխացնեն անոր ծայրէ ի ծայր *ութը փունթօ* տառերով հոծ էջերը, գին՝ 2 տոլար ամէն տեղի համար: Հասցէ

THÉOTIG
Imprimerie MASSIS
208 bis, Rue Lafayette
PARIS (10e)

ՃԱՇԱՐԱՆ ՄԱՍԻՍ

Ա.ուաջին անգամ ըլլալով բացուած է ֆոն տը Շէրիւիի մէջ, հայկական ճաշարան մը: ցեղական եւ Ա.րեւելեան համեղ կերակուրներ եւ անթերի սպասարկութիւն:

Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ծախու է *Ֆաուշէ - Լիոնի մէջ պարագայ մը, աժան գինով հանգստատեղ տուն: Դիմել՝ Լիոն 75, ave. Berthelot (18 թիւ պարագան) Պ. Ս.ին:*

Ծախու է 500 մեդր հող, պտղատու ծառերով, եւ մէջը տուն մը 2 սենեակներով 1 խոհանոց եւ քար:

Ջուր, կազ, ելեկտրական լոյս եւ մաքուր ճամբայ: Դիմել՝ Աւետիսեանին, 16, Rue Beauséjour Sarcelles (S. et O.):

ՍԱԿԱՐԱՆ

27 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄՆԵՐ		Ֆր.	
Սթերլին,	L. St.	124	02
Տոլար,	Dollar	25	48
Մարք (ոսկի)	100 Mark	607	75
Թրքական Ոգի.	L. Trq.	12	97
Թրք. ոսկի	» or	107	50
Մէճիտիէ	Medjidié	9	90
Լէվա 100 հատ	Léva	15	75
Տրախմի	» Drachme	33	30
Լիր	» » Lire	139	—
Պելժ. ֆրանք	» Frc. Belge	71	50
Զուից.	» Frc. Suisse	491	50
Լէյ 100 հատ	Ley	15	80
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)	124	—

ԱՐԺԵԹՈՒԹԵՐ			
Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.	3425	—
»	II »	2020	—
»	III »	1680	—
Թուրքի երկաթ.	Lots turcs	165	—

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Ցարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր:

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis
Téléph. Provence 09-32:

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մեր մօտ կը գտնուին ԴՐՕՇԱԿի, Հ. Յ. Դ. ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՄԻՆՆԵՐՈՒ եւ ծանօթ հեղինակներու հին եւ նոր հրատարակութիւնները:

ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ՝ իմ Գիրքը 20 ֆրանք, ձամբորդը 20, Աղաւնի ձանապարհին 20, կաթուղիկը 4: ՎԱՐԱՆԴԵԱՆ՝ Հոսանքներ 10, Շարժման նախապատմութիւն (Ա. եւ Բ. հատոր) 15ական ֆր., դրամը նորագոյն պատմութեան մէջ 15, Համայնավարութիւն եւ մաշխարհային ցեղափոխութիւն 15: ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆ՝ Դաշնակցութեան անելիքը 10, Դաշնակցութեան Լիկւիդացիան 9, Ընկերվարութիւն եւ դեմօկրատիզմ 3, Դաշնակցութեան քաղաքական ուղին 9, Հայ տանի անկախութիւնը 4: ՉԱՐԵԻԱՆ՝ Կրնա՞նք հաշտուիլ Թուրքիոյ հետ եւ միացեալ Ազկախ Թուրանիա 16: ՍԱՄՈՒԻՆ՝ Տաճկահայաստանի ռուսական տիրապետութեան տակ 15: ԻՇԽԱՆԵԱՆ՝ Երկու բոլշեւիկեան բանտում 13: ՇԱՆԹ՝ Կայսրը 10: Արեւելեան վիպակներ Մինաս Չերազ 20, Գովք-կէօլճիւք 22, Տեսակաս խնդիրներ 4, Ուղիներ 12, Ի՞նչ պատմեց Թրէբոնէմը կամ սիֆիլիզը 6, «Փետրուար 5, «Մայիս 28» 5, Էջեր իմ օրագրէն 6, Յոյսեր եւ երազներ 12 ն. ՊԷՅԻԿԹԱՇԼԵԱՆ՝ Ընկեր Շահազար 5 ֆրանք:

ՈՒՆԻՆԻ՝ Քրիստափոր Միքայէլեանի, Հայկ. Ազատամարտի փոխական հերոսներու եւ հայդուկային խումբերու նկարներ, տարբեր մեծութիւններով 3, 2 եւ 1.50 ֆր. քարտ փոստեր 0.25 թիմ. փոստի ծախք չառնուիր ֆրանսայի համար:

Դիմել՝ ՅԱՌԱՋԻ խմբագրատունը L. KÉVONIANի

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մոլթային քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ ցեօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՁԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊԱՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ

ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԷ

*Ժամագործ Մինաս 2, Վարպետ բժիշկը 3, Չարշըլը Աղթին 5, Աղջիկ Լիւնի 3, Աբշին մալ ալան 4, Սեւ թէ ձերմակ 3, Կրացիէլլա 8, Ոսկի աղաղ 10, Տղու հոգիները 6, Երազահան 6, 8, 10, 12.50, Երգահան 5, 6, 7, 10.25, Շողոքորթը 5, Աքու լալա 5, 7.50, 20, Լոյս գուաթէ 3, Բաղդանի անկուտիները 2.50, Անոյշ 5, Երանուս աղբար 2, Պաշտօնս խմբագիր 2, Կոյսի մը օրագիրը 5, Հարուածը 3, Ալպար Հէքեաթներու 3, Իմ սրտի 5, Ծանր գլուխ 6, Չարլսթըն 1,50, Եօթը պատմուածքներ 5, Մանուկ աղջիկը 20, Տօքթ. Մօրի վրէժը 4, Թահրա պէյ 5, Փարոսի պահապանը 2, Երկու խուլեր 2.50, Պէպէքօս 10, Բժիշկին գիրքէն փրցուած էջեր 12.50, Աբսէն Լիւբէն 18, Ռաֆայէլ 18, Համլէթ 10, Օթելլօ 10, Տրիլբի 5, Ծաղկարատ, 4, Էպուլէպիճի 5, Սիրելու եւ սիրուելու արուեստը 1, Դուքերթուածները 5, Խոսգիւղի քնաշրջիկը 10, Աւազակապետը 30, Աղբայր 6, Ինքնուսուցիչ գրուցատրութիւն 10, Ոսկոսիս 20, Սամսոյ 5, Աշուղ Ղարիպ 5, Հէքիմարան 50, Մատեան Մանկանց 50, Հայրենիք համար 20, Ճամբորդը 20, ՇԱՆԹի Կինը 6, Դարձը 8, Թերասանութիւն 10, Կայսրը 10, ՕՏԵԱՆԸ, ՉՕՀԱՐԱՊԻ ամբողջ գործերը, Աբշակ Բ. 4, Պետրոս տակ 5, Լը Պարպուլիէ 2, Նամուս 10, Չար Ոգի 10, Պատուի Հարց 10, Արտիստը 20, Յակոբոս աղա 3, Թիւպէրքիւլոզ 2.50, Վէներական Ախտ 2, Ինչպէս նաեւ՝ ՉՈՒՀԱՃԵԱՆի Նոթատետրէն Ave Maria 2.50, Laura 2.50, ԿՈՄԻՏԱՍ Վրդ-ի Հայաստանը 25, Հովիկ եւ Բալիկին օրորը 1, Երգիչ ղութիւնք Ս. Պատարագի 4. եւ ուրիշ ամէն տեսակ գիրք: Բաղդատեցէք մեր գիները: ԳՐԱՏՈՒՆԱԿԸ ՉՐԻ: Դիմել նամակով՝ VAHRAM SÉVOUNI 5 Ave. Quihou, St. Mandé (Seine).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԴԱՌՆԱԼ

քիչ վարձատրութեամբ եւ արագ կերպով

Դիմեցէք Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆի

Իրաւագիտական գրասենեակը անձամբ եւ կամ նամակով

5, Rue Cardinal Mercier, Paris (9e)

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Վարձու են պարտէզով օգտակար սենեակներ եւ պզտիկ ապարթըմաններ: Հասցէ՝ 20 Rue de Bezons, Courbevoie: Հայորդակցութեան լաւ միջոցներ ամէն տեղի համար:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ, ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԴԱԿԱՆ դատերու, ամէն տեսակ պաշտօնական գործերու օրինաւոր եւ ապահով ձեռնակերպութեան համար դիմել ամէն օր 9—12 *ՍԱԱՃԵԱՆի*, 21, Rue Vivienne, Paris (2me) —Métro Bourse— Tél. Louvre 16-32:

Կ'ուզուի ժամագործական սորվիլ ուզող տղու կերտ մը 16-18 տարեկան: Դիմել Պէօճէնեանի 49 Rue Fondary Paris (15e).

Ծախու է հայ տպագրական գիրերի գործիքներ: Դիմել՝ Նամակով՝ D. Kévorkian, 312 Rue St Jacques, Paris (5e).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris(10e)
Le Gérant : H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration — Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 29 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1927

29 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 453

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

Մ. Քէմալ իր ուզածին պէս, բոլորովին միատեսակ, միեւնոյն խաղապարէն երեսփոխաններով «Ազգ. Մեծ ժողով» մը կազմելէ յետոյ, կը պատրաստուի խօսիլ ճառ մը որ չորս օր պիտի տեւէ, ընդհատ կը հաղորդեն հեռագիրները:

Իր իշխանութիւնը կանգուն պահելու համար, Թուրք դիկտատորը կանգ չառներ ո՛ր և է միջոցի առջեւ:

Եւ որովհետեւ երկրին մէջ, գոնէ առ այժմ, չկայ ընդդիմադիր ուժ մը, որ կարենայ խափանել իր ծրագիրներն ու յաւակնութիւնները, իր աստղը փայլուն է տակաւին: Ներքին հոգեր միշտ ալ կան, բայց ուժեղ է իր թաթը, եւ աննշան կասկածի մը վրայ, շարժման մէջ կը դրուի ամբողջ պետական մեքենան, ահռելիութենէն մինչեւ բանակը:

Մինչեւ այսօր, կը շարունակուին քրտական արշաւանքները, թէեւ սահմանափակ չափով:

Քիւրտերը տակաւին չկրցան ամփոփել իրենց ուժերը, վերսկսելու համար ընդարձակ շարժում մը: Հասկնալով 1925 փետրուարի ճակատագրական հետեւանքները, քիւրտ վարիչները կը փորձեն, ամէն բանէ առաջ, վերակազմել իրենց գինուորական համրանքը, եւ պատրաստել յստակ ծրագիր մը:

Շէյխ Սաիտի ձեռնարկը տարերային փորձ մըն էր, առանց պողիկումը, որ վիժեցաւ, իբրեւ հետեւանք չափազանց եռանդի եւ անվարժ դեկավարութեան: Այդ շրջանին, Քիւրտերը քարթափումի մէջ էին իրենց քաղաքական պահանջներու մասին: Անոնք ալ, մեզի պէս, Թուրքիայէն մինչեւ Պարսկաստան եւ Միջագետք: Եւ ճիշտ միեւնոյն պատճառներով, քրտական շարժումը կ'օգտագործուի բոլորովին հակոտնեայ տարրերու կողմէ:

Մէկ բան պարզ է,— Քիւրտերը կ'ուզեն ազատագրուիլ: Թուրքերուն եւ Թուրներուն համար, այդ շարժումը «հակայեղափոխական» է, երբ կ'ուղղուի Թուրքիոյ դէմ: Սորհրդային իշխանութիւնը երբեք չծածկեց իր զգացումները, եւ բանիւ ու գործով քաջալերեց էնկիւրին, առաջին ապստամբութիւնը չախչախելու համար: Բայց միեւնոյն իշխանութիւնը մինչեւ այսօր ալ կը ճգնի մոլորեցնել Քիւրտերը, եւ անոնց ապստամբութեան ձեռնարկները ուղղել Միջագետքի, ուրիշ խօսքով՝ Անգլիոյ դէմ: Այսպիսի քայլի մը համար լայն աջակցութիւն խոստացած եւ մասնաւոր բանակցութիւններ փորձած է: Շէյխ Մահմուտի վերջին ձեռնարկը առոր մէկ դրուագն է:

Միեւնոյն հետեւողականութեամբ, Մոսկուայի գործակալները կը ճգնին Քիւրտերը գրգռել նաեւ Պարսկաստանի դէմ: Իսկ Թուրքիան յատկապէս կը յարդարէ այդ ճակատը, որպէս զի փորձանքը հեռացնէ իր գլխէն: Պարապ տեղը չէ որ պարսիկ մամուլը հրապարակային ազդարարութիւններ կ'ուղղէ Թուրք վարիչներուն, մանաւանդ վերջերս: Անցեալ օր արտասպեցինք լուրջ թերթի մը, «Շաֆաղ Սորխ»ի մէկ խմբագրականը, որ խստօրէն կը ձաղկէր Թուրքերու սարքած դաւերը, Արարատականի սահմաններուն վրայ, քրտական հրոսախումբերու միջոցաւ: «Շանգուցեալ փաշթոցաւոր Թուրքիոյ այս երախաները, այնքան անիրաւ փորձերէ յետոյ, պէտք էր ի՛սկ ու՛յժմ հասկնային թէ այսպիսի քաղաքականութիւն մը նոյնքան վնասակար է իրենց, որքան մեր շահերուն»:

Այսօր ալ կ'արտատպենք ուրիշ թերթի մը, «Իրան»ի դառն տողերը, միեւնոյն դաւերու մասին: «Ո՞վ կը գիտէ սահմանի քիւրտ աշիրէթները, ուրկէ՞ կը քաջալերուին սահմանագլուխի վրայ կատարուած յարձակումները՞»:

Դժուար է պնդել թէ Քիւրտերը տակաւին չեն կրցած մէկ ծրագրի շուրջ եւ մէկ ճակատի վրայ ամփոփել իրենց ուժերը: Անշուշտ մէկ օրէն միւսը կարելի չէ թօթափել աշիրէթական հոգեբանութիւնը: Ուշ-կանուխ, անկախութեան կուսակիցները պիտի պարտադրեն ուղիղ ճամբան. քանի որ աւելի զօրաւոր են եւ հասուն. եւ մանաւանդ, գիտեն թէ իրենց առաջին թշնամին Թուրքիան է, ինչպէս եւ իրենց ազատագրութեան կռանը՝ այդ երկրին մէջ կը գտնուի, ոչ թէ ուրիշ տեղ: Պարսիկ թերթերու մատնանշած սայթաքումները անկասկած տեղի պիտի տան քրտական ազատամարտի վարիչներուն հիմնական քաղաքականութեան առջեւ: Այլապէս, քիւրտ ժողովուրդը իր տունը պիտի քանդէ իր ձեռքերով, երեք ճակատի վրայ ուժասպառ իյնալով:

Քիւրտերու կարգին, Թուրք փախստականներն ալ որոշ գործունէութիւն կը ցուցնեն վերջերս:

Կը թուի թէ Հաճի Սամիի ձեռնարկը մատնակի պատահար մը չէ: Թուրք ոստիկանութիւնը տակաւին չկրցաւ լուսաբանել այդ գործին մանրամասնութիւնները, բայց մամուլին վրդովմունքը, մանաւանդ Յունաստանի դէմ յայտնուած տրտունջները ապացոյց են տիրող մտահոգութեան:

Մենք առհասարակ թերահաւատ ենք Թուրք ընդդիմադիրներու գործնական արժէքի մասին: Գոնէ մինչեւ այսօր կատարուած փորձերը ցոյց կուտան թէ՝ անոնք սկզբունքներէ աւելի անձերու դէմ կը կռուին, իսկ վճռական ժամերուն, հոգեկան ջլատման կ'ենթարկուին: Այդպէս եղաւ անցեալ տարի ա՛յ, Իզմիրի մահափորձին առթիւ: Այսօր հոգեբանական փոփոխութիւն կա՞յ թէ ոչ,—գոնէ մեզի յայտնի չէ:

Ամէն պարագայի մէջ, հանդիստ չկայ Թուրքիոյ համար, թէ ներսէն եւ թէ դուրսէն:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ ՊԱՐՍԻԿՆԵՐԸ

Պարսիկ մամուլը կը շարունակէ քննադատել Թուրքիոյ գրգռիչ ընթացքը, Պարսկաստանի հանդէպ: Անցեալ օր արտատպեր էինք կարեւոր Թերթի մը ծանր մեղադրանքները: *Իրան* Թերթն ալ ժանրամասնօրէն քննելով Արտպատականի սահմանին վրայ քիւրտ հրոսախումբերու կողմէ կատարուած արշաւանքները, դիտել կուտայ թէ այդ շարժուձեւերը սերտ կապ ունին Թրքական կառավարութեան քաղաքականութեան հետ եւ կը շարունակէ.

— «Ի՞նչն է պատճառը այս դէպքերուն. սահմանի քրտական աշիրէթները ո՞վ կը զինէ, սահմանապուլխին վրայ կատարուած յարձակումները ո՞ր տեղէն կը քաջալերուին:

«Տաճկական կառավարութեան խնդրանքին վրայ, մենք մեր հողամասին վրայ ապրող Քիւրտերը զինաթափ ըրինք: Մենք այս ձեւով մեծ օգնութիւն ցոյց տուինք այն ամենագէշ րոպէներուն, երբ Տաճկաստանը խուճապի էր մատնուած քրտական ապստամբութեանց շնորհիւ: Թուրքիան ժամանակին մեզ կը հաւաստէր թէ Արտպատականին սահմանամերձ աշիրէթները զինաթափուած են, մինչդեռ փաստն այն է, որ անոնք ընդհակառակն զինուած են նորագոյն դրութեամբ զէնքերով: Ո՞ւրկէ կուգան այդ զէնքերը: Ահա հարցեր որոնց մասին պատկան հիմնարկութիւնները պատասխան չեն տար:

«Այսօր մեր սահմանները կը պաշտպանուին զինուորական ուժերով, որոնք կատարելապէս պատրաստ են իրենց պարտականութիւնները կատարելու հարկին հանդէպ:

«Եթէ Թուրքերը կը պնդեն, թէ Եւրոպան տակաւին չի ճանչնար Տաճկաստանը, մենք ալ կը պնդենք թէ Թուրքիան չի ճանչնար նաեւ ներկայ Պարսկաստանը, որ ամէն կերպով շահագրգռուած է իր հայրենիքի ամբողջականութեան պաշտպանութեամբ, որու քաջարի բանակը պատրաստ է իր արիւնի գնով, իր սահմանները պաշտպանելու: Տաճկաստանը չի ճանչնար ներկայ Իրանը, որ կը ղեկավարուի հայրենասէր անձերու կողմէ, որոնք կը ձգտին անոր յառաջդիմութեան եւ բարձրացման:

«Մենք կը սպասենք որ Տաճկաստանի ներկայ վարիչները յիշեալ ճշմարտութիւնները նկատի ունենալով, արդիւնեն այն սահմանային բոլոր գործողութիւնները որոնք կրնան բարդութիւններու տեղի տալ»:

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՀՐԴԵՀԸ

Գրած էինք թէ Մալաթիոյ մէջ 500 խանութներ այրած են: Նոր տեղեկութիւններու համաձայն, հրդեհը ծագած է Հիւանի Մանսուր գաւառակին մէջ եւ կարճ ատենի մէջ ժոխիրի վերածուած են 506 խանութ եւ 4 տուն: Այրած շէնքերուն մէջ կը գտնուին էվգաֆի պաշտօնատունն ու գաւառակին միակ դեղարանը:

ԳԵՐՄԱՆ օդանաւորդ Քէօննէքէ, որուն համար կ'ըսուէր թէ էնկիւրիէն Պասրա գացած ատեն ճամբան կորսուած էր, տակաւին էնկիւրի կը գտնուի: Մեքենան խանդարուած ըլլալով, օդանաւորդը մինչեւ այսօր չէ կրցած շարունակել իր ճամբան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ Կ'ՈՒԶԷ ԿՈՎԿԱՍ ՂՐԿԵԼ

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ

Երէկ գրեցինք Ազգերու Դաշնակցութեան Ընդհանուր Ժողովին առջեւ Տոքթ. Նանսէն դարձեալ խօսեցաւ իր ծրագրին մասին եւ կոչ ըրաւ բոլոր պետութիւններուն նիւթապէս աջակցիլ ժրնեւէն հաղորդուած նոր մանրամասնութիւններու համաձայն, բացի Ֆրանսայի ներկայացուցիչ Պասթիտէ, խօսեցաւ նաեւ Անգլիոյ պատուիրակը հազարապետ Էլիոթ, գովասանքներ հիւսելով Տոքթ. Նանսէնի հասցէին՝ հայ եւ ռուս գաղթականներու մասին իր կատարած աշխատանքներուն համար: Ըսաւ թէ այժմ Նանսէնեան կոչուած անցագիր մը կը տրուի ինքնապահ գաղթականներուն, որոնք հինգ ֆրանք ոսկեդրամ կը վճարեն՝ ամէն անգամ որ նորոգեն իրենց անցագիրները: Այդ գումարը կը յատկացուի այն գաղթականներուն, որոնք տակաւին կարօտ են:

Յուսատանի արտաքին նախարար Միխալաքօփուլօս ըսաւ թէ տակաւին տասնեակ հազարաւոր հայ գաղթականներ կան իր երկրին մէջ եւ թէ հեղլէն ելմտական նախարարութիւնը աւելի երկար չի կրնար տանիլ անոնց բեռը: Արդէն մինչեւ հիմա Հայերուն համար ծախսուած է քառորդ միլիոն անգլիական ոսկի եւ հիմա կը խնդրէ որ Կովկաս փոխադրուին անոնք: Հեղլէն կառավարութիւնը պատրաստ է վճարելու փոխադրութեան ծախքերու մէկ քառորդը:

Կացութիւնը պարսկաստանի մէջ

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ Շեհիլի նահանգին մէջ սահմանագլուխին մօտակայ Քոչանա քաղաքին մէջ նոր եղեռնափորձ մը կատարուեցաւ: Ժամը 19ին առեներները, անծանօթներ երկու ձեռնառումբեր նետեցին պահակագօրքի սպաներուն կոմբին առջեւ: Ռումբերը չպայթեցան: Ոստիկանութիւնը վերցուց ռումբերը, որոնք պուլկար բանակին մէջ գործածուած հին տիպէ են: Քաղաքապետը անմիջապէս տեղւոյն վրայ փութաց: Բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կը նախատեսուին:

Սոֆիայի սերպ դեսպան Նէշիչ առջի առաւօտ այցելեց Պուլկարիոյ վարչապետ Լիափչէֆի եւ անոր հետ խօսեցաւ վերջին օրերս պուլկարեւսերպ սահմանին վրայ Մակեդոնացիներու կողմէ կատարուած խռովարարական շարժուձեւերուն, մասնաւորապէս կէվկէլիի մօտ կառախումբին դէմ կատարուած եղեռնափորձին մասին: Դեսպանը յայտնեց թէ բողոք չէ որ կ'ընէ, քանի որ գիտէ թէ պուլկար կառավարութիւնը ո եւ է կերպով չի կրնար պատասխանատու բռնուիլ այս միջադէպին համար:

Երկուստեք բացատրութիւնները տեղի ունեցան բերանացի եւ ոեւէ ծանուցագիր չներկայացուեցաւ: Քննուեցան սահմանին երկու կողմը պատահած վերջին բոլոր դէպքերը, ոչ միայն Մակեդոնացիներու կողմէ Եուկօսլաւիոյ մէջ գործուած ոճիրները, այլ նաեւ հողագործական-համայնավար գաղթականներու կողմէ Պուլկարիոյ մէջ գործուածները: Երկուստեք համաձայնեցան միացնել ջանքերը՝ այսպիսի միջադէպեր անկարելի դարձնելու համար: Լիափչէֆի բացատրութիւն պահանջեց Սերպիոյ մէջ Մակեդոնացի ուսանողներու ձերբակալութեան մասին: Նէշիչ յայտարարեց թէ անոնք ձերբակալուած են ոչ թէ պուլկար թերթեր եւ գիրքեր ստանալուն համար, այլ որովհետեւ յարաբերութիւն ունէին խռովարարական կազմակերպութեանց հետ եւ պիտի դատուին սովորական ձեւով:

*** Պուլկարիոյ նախկին վարչապետ Մալինօֆ քանի մը բարեկամներու հետ ինքնաշարժով Քէօսթէնտիլէն Սոֆիա կ'երթար, երբ ճամբան աւազակներ կասեցուցին կառքը Քէօսթէնտիլի եւ Ռատոմիրի միջեւ, կողոպտեցին ճամբորդներուն բոլոր ունեցածը եւ 100,000 լեվա (150 տոլարին) փրկագին պահանջեցին՝ զիրենք ազատ ձգելու համար:*

Ընդհանուր ժողովը փակուեցաւ

Ազգերու Դաշնակցութեան 8րդ Ընդհանուր ժողովը որ բացուած էր Սեպտ. 5ին, փակուեցաւ երեքշաբթի օր: Այս նստաշրջանին մասնակցեցան 49 պետութիւններ, 55ի վրայ: Պատգամաւորներուն մէջ կային երկու վարչապետներ եւ 20 արտաքին նախարարներ:

Ընդհանուր ժողովը զբաղեցաւ գանազան հարցերով. հանդիսաւորապէս հակառակ արտայայտուեցաւ յարձակողական պատերազմներու, ծրագիր պատրաստեց իրաւարարութեան, ապահովութեան եւ զինաթափութեան համար, աջակցեցաւ Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ՝ այս երկու երկիրներու եւեմուտքը բարեկարգելու համար, ու... գեղեցիկ ճառեր խօսեցաւ հայ գաղթականներուն համար, եւլն.:

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդն ալ իր վերջին նիստը գումարեց երէկ: Ֆրանսայի պատգամաւորները վերադարձան:

Քիւրտ հրոսակներ ալ ապստամբած

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ քիւրտ աւազակապետ Չիւսէյին, որ Թուրքիայէն Սուրիա գաղթած էր, տաճկէ մը ի վեր իր խումբով կ'ասպատակէր Այնթապի, Մարաշի, եւ Ճէպէլը

(Լուրերու շարունակութիւնը Կարդալ Գ. էջ

ՆՈՐԷՆ ԹՐՔԱՑՈՒՄԸ

Թուրք մամուլի գրգռութեանց հետեւանքով, պոլսոյ Հրեաները իրար անցած են: կարգ մը հրեայ երեւելիներ ժողովներ կը գումարեն եւ հրապարակաւ կը յայտարարեն թէ «կատարեալ Թուրք պիտի ըլլան»: Ասոնք ծրագրած են միութիւն մը կազմել, Թուրքերէնը տարածելու համար: Այս առթիւ *Սօն Սաաթ* դիտել կուտայ.

— «Հրեաներուն այս ձեռնարկը թէեւ յապաղած, բայց գնահատելի է: Միայն թէ կը փափաքինք որ պարզ խօսքերը բաւական չնկատուին եւ իսկոյն գործունէութեան ձեռնարկուի: Պէտք է գիտնալ թէ, այլեւս չորս խօսքերով համոզուելու չափ միամիտ չենք, մանաւանդ որ մեր շահերն ալ թոյլ չեն տար պարապ խօսքերով խաբուելուս»

Իսկ Վաղթ աւելի ընդհանրացնելով խնդիրը, կը գրէ.

— «Առատաձեռնօրէն մեր բոլոր հայրենակիցներուն շնորհեցինք մեր փառաւոր անունը. ներկայիս բոլոր հայրենակիցներու անձնագիրներուն մէջ «Թուրք» բառը նշանակուած է: Դժբախտաբար մինչեւ հիմա երբեք նկատի չեն առնուած այն պարտականութիւնները, որոնք պէտք է պահանջուին բոլոր Թուրքերէն: Երբեք չէ քննուած թէ մարդ մը ի՛նչպէս Թուրք կ'ըլլայ, եւ Թուրք ըլլալը ի՛նչ կը նշանակէ: Կ'երեւի թէ խնդրին հոգին այս հարցումներուն մէջ խտացած է: Երկրին մէջ ի՞նչպէս կարելի է սրտի, գաղափարի, եւ զգացումի միութիւն ստեղծել, երբ Հրեաները, Հայերն ու Յոյները ամէն տեղ իրենց տարբեր լեզուները կը խօսին:

«Անժխտելի փաստ մըն է որ լեզուն մեծ դեր կատարած է ազգերու պատմութեան մէջ: Գերութեան ենթարկուած ազգեր, անոր շնորհիւ դարեր յետոյ պատմութեան եւ հայրենիքի տէր եղած են: Աչք մը պտտցուցէք հակայական օսմանեան կայսրութենէն բաժնուած հողամասերուն վրայ, եւ ամէն տեղ լեզուներու աւերները պիտի տեսնէք: Բանի որ այս ճշմարտութիւնը կարելի չէ հերքել, այլ եւս պէտք է հասկնանք մեր ուսերուն վրայ ծանրացող պարտականութիւնը: Միջոցներ գտնենք, որպէս զի «Թուրք եղող»ներուն ալ կարենանք ներարկել Թուրքին լեզուն, Թուրքին մշակոյթը, Թուրքին զգացումները, որոնցմով կ'օժտենք ծնունդով Թուրքերը: Դպրոցական ծրագիրները ըստ այնմ պատրաստենք:

«Այսօր անկարելի է Եէնիչէրիներու բռնութեանց շրջանը վերադառնալ: Մանաւանդ որ անուշ վարժունքը բռնութենէն շատ աւելի օգտակար արդիւնքներ կրնայ տալ:

«6—7 տարեկան տղոց համար պարտաւորիչ մանկապարտէզներ պէտք է բանալ. մանկապարտէզներու շրջանաւարտները պէտք է ընդունիլ նախակրթարաններուն մէջ: Այսպէսով, 30 տարուան ընթացքին Թրքական մշակոյթը կատարելապէս ընդհանրացած կ'ըլլայ»

«ՏՆԻ»Ի ՎԵՐՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻՄԸ

Հաճութեամբ կ'իմանանք թէ ռուս ընկերվարական-յեղափոխականներու Փարիզի օրկանը, «Տնի», որ տասնէ մը ի վեր դադրած էր, Հոկտեմբեր 9ին պիտի վերսկսի իր հրատարակութիւնը, խմբագրութեամբ Ա. Կէրէնսկիի:

ԲԱԶՄԱԾՆՈՒԹԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Թղթակցութիւն Իտալիայէն)

Ժողովուրդի մը բնակչութեան թիւը ապահովաբար կարեւորագոյն ազդակ մըն է պետութեան ուժին եւ անտեսական գերակշիռ դիրքին: Պատմական արշաւանքներու պատճառներէն մէկն եղած է բնակչութեան յաւելումը: Աշխարհագէտ Ժան Պրիւն աշխարհաւեր պատերազմին պատճառներէն մէկը կ'ընդունի Գերմանիոյ բազմածնութիւնը:

Իտալիոյ վարչապետն ալ յայտարարեց օրագրողի մը, թէ Իտալիա խաղաղօրէն կ'ուզէ վայր մը ապահովել իր բազմաթիւ զաւակներուն համար, որոնք ամէն տարի ստիպուած են հեռանալ մայրենի հողէն, հակառակ պարագային պիտի պայթի:

Հակասական պիտի թուի այս յայտարարութիւնը երեսփ. ժողովին մէջ վարչապետին խօսած ճառին հետ, որով անհրաժեշտ կը գտնէր 60 միլիոն բնակչութիւնը՝ բազմածին Սլաւներու, Գերմաններու, Ֆրանսայի եւ գաղութներու բնակչութեան բաղդատմամբ: Որովհետեւ կը կարծէ թէ մեծ պատերազմ մը պիտի ծագի 1935էն 40 թուականներուն՝ կ'ուզէ պատրաստել Իտալիան այդ հաւանականութեան:

Ցորենի պայքարէն ետք, ահա՛ բազմածնութեան պայքարը: Բայց հարցը շատ աւելի բարդ է, քան արժութիւն մը ուժականութիւնն ու կենդանաբուծութիւնը: Տնտեսական խնդիր մը չէ լոկ, այլ բարոյական, ընկերային եւ կենսաբանական:

Վերջերս հաստատուեցաւ ամուրիութեան տուրքը: 25 տարեկանէն վեր ամուրիները պիտի վճարեն որոշ գումար մը որ պիտի յատկացուի կարօտ երախաներու պաշտպանութեան: Հրատարակութիւններու միջոցաւ կը փառաբանուի ընտանեկան կեանքը, ցոյց կը տրուի ամուրիութեան եսասիրական կողմը: «Պայքար ամուրիութեան դէմ» հատորի մը մէջ Մատրիտի նախկին դեսպանին որդին, կամաւոր մարտիրոս մը պատերազմին, կը գրէ հետեւեալ տողերը:

— «Եթէ անհատ մը հաւաքականութեան շահերը հանդիստ ապրելուն ենթարկել կը կարծէ, ազգը իրաւունք ունի եթէ ոչ ամուսնութիւն պարտադրելու, այլ գոնէ ուրիշներու ապագայ ներունդին բեռը թեթեւցնելու: Հետեւաբար ամուրիութեան տուրք մը արդար եւ օգտակար է: Ո՛վ որ զաւակ չի տար ազգին՝ պէտք է վճարէ լքուած մանուկներու համար:

Բնակչութեան թիւն անհրաժեշտ է քաղաքական եւ քաղաքակրթական դեր մը կատարելու համար: «Դարերու թմրութենէն ետք, ժամանակ է որ մեր ցեղն ալ ըլլայ ազգերու կարապետը: Երիտասարդ ժողովուրդ մըն ենք, առոյգ ու կայտառ, զառամած եւ ծնգած ժողովուրդներու տեղը բռնելու ենք: Ջանալու ենք որ մարդկային արժէքներու վերանորոգման պաշտօնը ուրիշներու չպատկանի: Ուստի ազգին համար, քաղաքակրթութեան համար, պայքարինք ամուրիութեան դէմ, անոնց դէմ որոնք մեր առաքելութեան համար չեն տար դիւցուրներ եւ առաքեալներ»:

Ընտանիքի մը կազմութիւնը չի բաւեր, եթէ ամուլ է ան: Նպատակը ընտանեկան բոյն մը կազմել չէ, այլ զաւակներ ունենալը, ժանաւանդ բազմածնութիւնը: Կառավարութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առաւ նոր-ամուսնականութեան տարածման դէմ: Անշուշտ ծնունդներու թիւը այնքան հոգ չի պատճառեր ինչպէս Ֆրանսայի մէջ, բայց պէտք է պայքարիլ, այժմէն կանխելու համար այդ ժահրոգութիւնը: Իտալիոյ մէջ ծնունդներու թիւն էր 1913ին 31.7 առ հազար, այժմ 27.7 է, Գերմանիոյ մէջ 27.6 էր, այժմ 19.3 է:

Ֆրանսայի մէջ մայրութեան պաշտպանութեան օրէնքը լաւագոյն արդիւնքներ ունեցաւ, մանաւանդ այնպաւառներուն մէջ, ուր խղճմտօրէն կիրարկուեցաւ: Աղքատ մայրերն ու նորածիններ կը խնամուին, բազմածին ընտանիքներ կը վարձատրուին, բնակարան կը հայթայթուի աղջիկ-մայրերուն, շրջուն բժիշկներ կը ղրկուին ամէն կողմ յղի կիներու օգնութեան:

Իտալիան նոյն միջոցներուն կը դիմէ, կանխելու համար ընտանեկան դժբախտութիւններ և ապահովելու լքեալ մանուկներու եւ պատանիներու ապագան:

Կառավարութեան համար կարեւորը թիւն է, դիտումներուն համար՝ որակը:

Պոլոնիայի Il Resto del Carlino թերթին տնօրէնը դիմեց բազմաթիւ կենսաբաններու, իրաւաբաններու եւ բժիշկներու, հասկնալու համար թէ պետութիւնը կրնա՞յ արգիլել ախտաւոր անհատներու ամուսնութիւնը, քաջալերել առողջ անհատներուամուսնութիւնն ու զաւակաբերութիւնը: Շատեր պատասխանեցին որ բոնի միջոցներով ամուսնական ընտրութիւն չի կրնար ըլլալ: Բժշկական վկայագիրն ալ բաւականչէ: Ախտաւոր ժառանգականութեան տէր անհատներ երեւութապէս զօրաւոր առողջութիւն ունին, մանաւանդ երբ մէկը առողջ է, միւսը՝ ախտաւոր, զաւակներուն մէջ թագուն կը մնայ հօր կամ մօր ախտը:

Պոլոնիայի համալսարանին պատժական իրաւաբանութեան ուսուցիչ Ձերակուտական Սթոփփաթօ կը հաստատէ թէ օրէնքին պարունակութիւնը միայն բաւական չէ, այլ կիրարկումը: Պետութիւնը բռնադատելով անհատն ու ընտանիքը առողջ սերունդներ արտադրելու կամ ամլանալու, պիտի ստեղծէ ճնշումի եւ բռնակալութեան վիճակ մը, որ ընկերային անզօրրութեան ժխտումն իսկ է:

Ստուգիւ բարոյական տեսակէտէն անասնացումն է մարդկային կեանքին: Հակառակ ընկերութիւն մը պիտի փոխուի ախտոի մը, ուր պիտի այցելեն մասնագէտ կենդանաբոյժներ, արտադրութեան ընդունակ կենդանիները զատելու համար: Ո՞վ պիտի արդիլէ ապօրինի ծնունդները: Պատուաւոր անհատներ պիտի զրկուին ընտանեկան երջանկութենէ, եթէ տկարակազմ են: Կա՛մ պիտի թոլսատուի ամուսնութիւնը, նախապէս ամլացնելով, կոտելով ամոլը:

Յաճախ կենսաբանական եւ հոգեբանական տարրերը համեմատական չեն: Ախտաւոր ծնողներու զաւակներ իսկապէս մեծ դէմքեր են, երբեմն հանճարներ: Լէոփարտի բանաստեղծը պիտի չծնէր ապնուացեղման մեթոտը գործադրող պետութեան մը մէջ:

Ամուսնութեան բժշկական վկայագիրը պիտի ծառայէ միայն տեղեկացնելու ապագայ պատասխանատուութեան մը հետեւանքները: Այդ պատասխանատուութեան զգացումը զօրացնել երիտասարդութեան մէջ՝ դաստիարակութեան աւագ պարտականութիւնն է:

Բազմածնութեան առաքեալները կը ժխտեն նաեւ սննդառութեան հարցը, որ կապուած է տնտեսական պայմաններու հետ: Իտալացի գիտունները, Փայլիանի եւ Մուսսօ, ժամանակին ապացուցին որ աճումն ու առողջութիւնը լաւագոյն սննդառութեան մը արդիւնք են: Հարուստներու տղաք աւելի արագ կ'աճին, քան աղքատներունը: Չինուորութենէ մերժուած բազմաթիւ երիտասարդներ անուսում օրեր անցուցած են: Արդ, բազմանդամ ընտանիք մը ի վիճակի չէ լաւագոյն սնունդ տալու եւ հետեւաբար առողջ սերունդ մը ծոդելու:

Ռուսաստան մինչեւ ցայսօր յայտնի է թէ քաղաքները մարդակուլ են: Հոն ընտանիքը կը հիւծի, հոն կը խուժեն գիւղի առողջ զաւակները: Ցարիզմ կառավարութիւնը արգիլեց որոշ թիւէ մը աւելի գործարաններու շինութիւնը, հետեւաբար բնակչութեան համախմբում:

Օրէնքը պիտի բաւէ բարոյական ազդակ մը դառնալու դիւզացի ընտանիքի բազմածնութեան պահպանման: Տնտեսական հոլովոյթը Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ մէջ երկրագործութենէ քաղքենիութեան մղեց գիւղացի երիտասարդութիւնը: Բնակչութեան հետ կ'աւելնայ սպառումը եւ հարկ է որ աւելնայ արտադրութիւնը, ուստի եւ աճի ճարտարարուեստական կեանքը: Մուսոլինի կը կարծէ որ ամուրիութեան դէմ եղած օրէնքը ազդեցութիւն պիտի ունենայ, որովհետեւ Իտալացին դեռ կենսունակ է: Հռոմէական օրէնքները անզօր մնացին, որովհետեւ հռոմայեցի ընտանիքը քայքայուած էր արդէն:

Ֆիւսթել տը Քուլանժ ցոյց տուաւ ժամանակին եւ ընկերաբան-հոգեբաններ համաձայն են թէ կայսրութիւնը քայքայուիլ սկսաւ, երբ Հռոմի իտէալը կորսնցուց իր ուժը, երբ քաղաքային պալքարներ չլատեցին ընտրանին եւ ընտանեկան ոգին անհետացաւ, անհատը դարձաւ ինք իր տէրը:

Հոն ուր պետութիւնը միջամուխ կ'ըլլայ ընտանեկան կեանքին, քայքայումը կը սկսի: Այսպէս պատահեցաւ Սպարտայի մէջ, այսպէս կը պատահի հոմանդավար Ռուսիոյ մէջ: Ընտանիքը զոհուելու չէ եւ՝ պետութեան եւ՝ անհատին:

Եթէ բազմածնութեան քաղաքականութիւնը քաղաքակրթութեան սատարելու համար է, այսինքն եթէ քանակը անհրաժեշտ կը նկատուի որակին համար, կարելի է դիտել տալ որ Աթէնքի եւ Հռոմի բնակչութիւնները շատ նուազ էին եւ իտալական փոքրիկ հանրապետութիւնները, Վենետիկ, Ճենովա, Ֆլորանս, Փիզա, շատ աւելի հանճարներ արտադրեցին քան իտալական միապետութիւնը: Այս տեսակէտէն բազմածնութիւնը կը յանգի ընկերային տարուիւնականութեան, — բնական ընտրողութեան սկզբունքին համեմատ շատ արտադրել լաւագոյնները ընտրելու համար: Բայց ժառանգական օրէնքները այնքան բարդ են եւ այնքան անծանօթ, որ կարելի չէ դիտակցօրէն ղեկավարել ընտանեկան կեանքը, հետեւաբար լաւագոյններու ծնունդը:

Դեռ կը խօսինք այս մասին:

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

Ռուս առողջապահական գործավարը, Սըմաշքօ, «Փրավտա»-յի մէջ (8 Մեպտ.) կը գրէ.—

Պարբերական քննութիւնները կը հաստատեն պարագաներ, որոնք երբեք գոհացուցիչ չեն: Ընդհանուր պատճառներէն զատ, որոնք գէշ ազդեցութիւն մը կը գործեն կոմունիստ երիտասարդներու եւ արիներու առողջութեան վրայ, մեծ դեր մը կը կատարեն ընկերային բեռնաւորուած աշխատանքները, հանգիստի եւ աշխատութեան ժամերու գէշ պայմանները: Առողջութեան համար կատարուած պայքարները կը դժուարանան գէշ մոլութիւններու պատճառով, ալքոլը, ծխախոտը, սեռական յարաբերութեանց չափազանցութիւնները, կանխահաս կամ անկանոն: Այդ գետնին վրայ դրուած դաստիարակութիւնը անբաւական է: Յաճախ հարկ կ'ըլլայ աշխատիլ միայն սեռական հարցերու եւ վեներական հիւանդութեանց դարմանումին համար:

«Աղքատ ենք» կը պատասխանեն երիտասարդները:

Աղտոտութեան մէջ ապրելով, կուփամարտի ատեն ուրիշին քիթը կոտրելը մարզանք ընել չի նշանակեր, պէտք է դասեր տալ մարմնակրթութեան եւ առողջապահութեան մասին:

ՆՈՐ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԿԵՐՎ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ

Ասկէ առաջ հպարդեր էինք այս ընկերակցութեան կազմութիւնը: կ'արժէ ծանօթացնել նաեւ անոր ծրագիրը:

Լիգայի հիմնական նպատակն է՝ Արեւելեան Եւրոպայի մէջ ազգային խնդիրը խաղաղ ճամբով լուծելու համար ստեղծել զաղափարական, բարոյական ու քաղաքական անհրաժեշտ մթնոլորտ:

Լիգան՝ ունենալով ժողովրդավար եւ իսկապէս ընկերվարական տեսակէտներ, նոյն խնդրի էութիւնն հասկնալու եւ լուծելու համար, կ'առաջադրէ.

1.— Ազգերու ինքնորոշման լիակատար ազատութիւն: Անթոլատրելի է, որ մէկ ազգութիւն իր իշխանութիւնը պարտադրէ ուրիշ ազգութեան մը:

2.— Սկզբունքի տեսակէտով բոլոր ազգութիւնները իրաւահաւասար են ու հաւասարժէք: Անընդունելի են մեծ ու փոքր, պատմական ու ոչ-պատմական բաժանումները:

3.— Համամարդկային քաղաքակրթութեան շահերու տեսակէտէն՝ պէտք է այս բոլոր ազգութիւնները միահամուռ եւ կազմակերպուած աշխատանքի կոչել:

Համաձայն այս սկզբունքներուն, Լիգան կ'ընդունի.

1.— Ամէն ազգութիւն, որ որոշ երկրամասի մը վրայ գերակշիռ մեծամասնութիւն ունի, իրաւազօր է, իր բնական ու ազդարարական սահմաններուն մէջ, ինքնուրոյն, անկախ պետութիւն ստեղծելու, եթէ այդ երկրամասի ազգաբնակութեան մեծամասնութիւնը յայտնապէս այդ կը պահանջէ:

2.— Մատնանշուած տուեալները չունեցող ազգային խմբակցութիւնները իրենց ազգային մշակոյթի զարգացումն ապահովելու համար, իրաւազօր են կազմելու ազգային եւ հոգային ընդհանուր միութիւններ, որոնք օժտուած պիտի ըլլան իրաւական անձի հիմքերով եւ իրենց իրաւասութեան սահմաններուն մէջ, պարտադրող իշխանութեամբ:

3.— Քաղաքական հասունութեան տիրացած ամէն անձ ազատ է որոշելու իր՝ այս կամ այն ազգութեան պատկանելու խնդիրը:

4.— Ամէն անձ, առանց որ և է սահմանափակումի, իրաւունք ունի տարածելու իր լեզուն ու մշակոյթը, ընդարձակելու իր ազգութեան յարողներու շրջանակը եւ այս նպատակով կազմելու մասնաւոր հիմնարկութիւններ կամ ազգային միութիւններ:

5.— Երբ ազգային խմբակցութեան մը շահերն ու իրաւունքները շփման մէջ են ուրիշ ազգային խմբակցութիւններու շահերուն հետ՝ վերոյիշեալ անձերն ու հիմնարկութիւնները բարոյա-քաղաքական պարտք ունին իրենց ազգային ու մշակութային զարգացումը հիմք դարձնել ներդաշնակ ու ընկերվարական փոխադարձ յարաբերութիւններու:

Ազգութիւններու հոգեկան ու նիւթական կեանքի անկախ զարգացումէն զատ՝ վրայ իրարու հետ ունեցած փոխադարձ յարաբերութիւնները ներդաշնակօրէն կարգաւորելու, եւ նեղ ազգային եսասիրութիւնը, նուաճողականութիւնն եւ հայրենամոլութիւնը վանելու նպատակով, Լիգան կը ձգտի.

1.— Միջցեղային ու միջպետական բոլոր վէճերը լուծել խաղաղ ճանապարհով, կողմերու փոխադարձ համաձայնութեամբ, իսկ ձախողման պարագային, պարտադիր իրաւարարութեամբ կամ միջազգային յատուկ բարձր ժամիսի մը միջոցով:

2.— Առանձին պետութիւններու ապահովութեան եւ անոնց հողերու անձեռնմխելիութեան միջազգային երաշխիք ընդդէմ հարեւաններու բռնադատութեանց:

3.— Կարելի եղածին չափ կատարեալ ու ընդհանուր զինաթափութիւն՝ լիակատար ապահովման ենթարկել սահմանային շրջանները, յատկապէս այն տեղերը, որոնք մէկ պետութենէ միւսին վրայ յարձակելու առանձնայատուկ յարմարութիւններ կ'ընծայեն,

4.— Ազգային փոքրամասնութիւններու իրաւունքներու միջազգային երաշխիք՝ ընդդէմ գերակշռող ազգութիւններու հնարաւոր ոտնձգութեանց:

5.— Կատարեալ միջազգայնացման ենթարկել բոլոր այն շրջանները, որոնց տիրապետութիւնը կամ բացարձակ օգտագործումը մէկ պետութեան կամ ազգի կողմէ կը հակասէ ամբողջ մարդկութեան շահերուն եւ առանձնաշնորհեալ դիրք կը ստեղծէ տիրապետողին համար (նեղուցներ, ջրանցքներ, որոնք համաշխարհային նշանակութիւն ունին եւլլն.):

6.— Առանձին համաձայնագրերով կամ միջազգային բարձր մարմիններու վճռով, կարգադրել որ շահագրգռուած պետութիւնները եւ յատկապէս ժանր ժողովուրդները օգտուին հարեւան պետութեան հողամասի մը կէտերէն ու շրջաններէն, որոնք առաջինները համար մշակութային ու տնտեսական զարգացման անհրաժեշտ պայման կը հանդիսանան:

7.— Համամարդկային հաւասարութեան ու յառաջդիմութեան շահերու տեսակէտէն, միջազգային ճանապարհով կարգաւորել ներդաղթի խնդիրը: Մէկ տեղէն միւսը շարժելու կամ մէկ պետութեան քաղաքացիներուն միւս պետութեան սահմաններուն մէջ ապրելու արգելքները վերցնել:

8.— Օտարականներու եւ համապատասխան պետութիւններու քաղաքացիներու ընչական եւ քաղաքացիական իրաւունքներու լիակատար հաւասարութիւն:

(Շարունակելի)

ՓԱՐԻԶԻ ՕԴԸ

Քանի մը շաբաթ առաջ Էյֆելի աշտարակին երեք յարկերուն վրայ փորձեր կատարուեցան, բաղադրելով օդը, գտնելու համար պարունակած թոյները:

Ասոնք օր գիտութեանց Ակադեմիային յանձնուեցաւ քաղաքութեան տեղեկագիրը, որուն համաձայն, վարի յարկերուն վրայ բնածխային թթուն աւելի քիչ է քան վերը: Գագաթը 37.5 առ հարիւր հազար համեմատութեամբ բնածխային թթու կայ, մինչդեռ վարի յարկերը իջնելով համեմատութիւնն կ'իջնէ 31ի: Կը հետեւի որ աւելի բարձրերը բնածխային թթուն թունաւոր կազ մըն է, որ գինովցնելով կը սպաննէ, այսինքն թունաւորումը տեղի կ'ունենայ անզգալաբար, ինչպէս շատեր թունաւորուած ու մեռած են իրենց սենեակին մէջ, շնչելով ածուխին բնածխային թթուն:

ՔՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐԸ

Լէնինկրատի արեւելեան լեզուներու համալսարանին ուսուցիչներէն Վիլչեւսքի Երեւանէն մեկնած է քրդաբնակ շրջանները, հաւաքելու համար քրդական երգերը, պատմուածքները, ասացուածքները: Վիլչեւսկիի հաւաքածոյէն պիտի օգտուի նաեւ Հայաստանի կրթական գործակատարութիւնը քրդական բառարանի մը կազմութեան առթիւ:

ՆՈՐԷՆ ԵՒ ՆՈՐԷՆ

Կը յիշեցնենք գաւառի մեր թղթակիցներուն որ չմոռնան օրը օրին գրել տեղական անցուդարձերը, հանդէս կամ դէպք:

ՊԵՐԼԻՆԻ ՕԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Ընդրանիկի մասնաւոր յանկարծակիի բերաւ ազգաժողովը: Պանտց մինչ իսկոյն կազմակերպեց օդահանդէս մը, բերելու համար պատիկ պատկը քալ Հիտլերի: Հանդիսքը տեղի ունեցաւ երեկոյեան ժամ 8ին, 18 Մեպտեմբեր կէսօրէ առաջ Հարտենպէրկ փողոցի Ընթերցարանին մէջ: Պատին սեւ թուղթ մը, իսկ վերը, սեղանին վրայ ծաղկեպսակ էր Ընդրանիկի պատկի մէջ եւ մոմեր վրան պատուած:

Պէթհովէնի մահերգին ընդմէջ Տիկին Լէթէ սկսաւ խօսելու պերլինի նախկին գեսպան տոքթ. Ֆիլս: «Կ'ըսեն թէ Հայերը ճարտար ազգ են: Քաջ էին ունին ուրիշ յատկութիւններ եւ մասնաւորաբար գիւղատնտեսական արժանիքներ, որոնք անծանօթ են: Բազի հին պատմական ջրանեերու փառքերէն, որոնք Միջին դարը եւ վերջերը ոչնչացան, որ Բիւզանդիոնի գանձերը տիրացան, իսկ ռուսական բանակներու մէջ հայ գինուորներ, ինչպէս Լօռիս Մելիքեան

ՅՈՒՍԻՍ ԱՎԱՅԻՆ ՎԴԱՀՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅ ԳՐՈՂՆԵՐԸ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

Ռուսաստանում հրատարակվող «Ռուսական հարցեր» ամսագրի 1946 թ. 6-րդ համարում տպագրված է Ա. Ա. Ֆադեևի հոդվածը՝ նվիրված հայ գրողների ստեղծագործությանը։ Հոդվածագիրը գրում է, որ հայ գրականությունը ռուս ընթերցողին ծանոթ է դեռևս 19-րդ դարի առաջին կեսից։ Ռուսերեն թարգմանվել են Ալիշանի, Աբովյանի, Պատկանյանի, Նարեկացու, Խորենացու, Ղազար Փարպեցու, Ագաթանգեղոսի, Սեբեոսի, Ալամդարյանի, Րաֆֆու, Մուրացանի, Շիրվանզադեի, Թումանյանի, Իսահակյանի, Վարուժանի, Սիամանթոյի, Չարենցի, Տերյանի, Ավետիսյանի, Ալազանի, Ակոփյանի, Ջրբաշյանի, Ահարոնյանի, Մեծարենցի, Շահնազարյանի, Դեմիրճյանի, Զոհրապի, Զարյանի, Ալեքսանյանի, Ասատուրի, Ալավերդյանի, Ալտունյանի, Ալիխանյանի, Ալիքյանի, Ալիքսանյանի, Ալիքսանդրյանի, Ալիքսանդրովի, Ալիքսանդրովայի, Ալիքսանդրովնայի, Ալիքսանդրովիչի, Ալիքսանդրովիչայի, Ալիքսանդրովիչնայի, Ալիքսանդրովիչնաի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաիիի, Ալիքսանդրովիչնաի

Պէրէգէթի կուսակալութեանց սահմաններուն մէջ։ Հակառակ ամենախիստ հետապնդումներու, մինչեւ հիմա կարելի չէր եղած ձերբակալել քիւրտ աւազակապետը։ Անցեալ օր, սակայն, Ալաճա գիւղին մօտերը թակարդի մէջ ինկած է Հիւսէյին եւ ոստիկան զինուորներու հետ կատարուած ընդհարման միջոցին ձեռք անցուած է սպաննուած վիճակի մէջ։ Քիւրտ Հիւսէյինի ընկերներէն մէկն ալ վիրաւորուած է թեթեւ, բայց յաջողած է փախչիլ։

Իզմիրի կալուածներն գաղթականներուն

Փոխանակութեան Խառն Յանձնաժողովի թուրք պատուիրակութեան նախագահ Սարաճ օղլու Շիւքրի պէյ Էնկիւրիէն Պոլիս վերադարձաւ։ Խառն Յանձնաժողովը արտակարգ նիստ մը պիտի գումարէ։ Այս առթիւ Շիւքրի պէյ կարգ մը նոր եւ վճռական առաջարկներ պիտի ներկայացնէ յանձնաժողովին։ Թուրք թերթերու համաձայն, հակառակ թուրքահեղլլէն համաձայնութեան գործադրութեան դրուելուն, հելլէն կառավարութիւնը տակաւին չէ վերադարձուցած Թուրքերուն կալուածները։ Միւս կողմէ, սակայն, Թուրքիա փութով կը գործադրէ համաձայնագրին պայմանները եւ «վէսիքա»ներ կուտայ Էթապլի Յոյներուն։ Շիւքրի պէյ Խառն Յանձնաժողովէն պիտի պահանջէ որ ազգու միջոցներ ձեռք առնուին, թուրք գաղթականներու վիճակը բարւոքելու համար։ Թուրք գաղթականները եւս իրենց կողմէ դիմած են հանրապետութեան նախագահին եւ պետական ղեկավարներուն, խնդրելով որ բարելաւուի իրենց վիճակը։

«Ագշամ» կը գրէ թէ շատ դիւրին է լուծել գաղթականներուն տրուելիք կալուածներու խնդիրը, որովհետեւ մեծաքանակ կալուածներ կան Պոլսոյ եւ Իզմիրի մէջ։ Միայն Իզմիրի մէջ 27 միլիոն ոսկիի արժէքով տրամադրելի կալուածներ կան։ Նոյն թերթին համաձայն, այս կալուածները պիտի տրուին Յունաստանէն եկած թուրք գաղթականներուն, որոնք փոխանակութեան Խառն յանձնաժողովէն վկայական ունին։

Պոլշեւիկեան ներխուժում

Մոսկուայի պաշտօնական «Թաս» գործակալութիւնը կը հերքէ Գերմանիոյ մէջ տարածուած այն լուրը թէ 1924ին Իտալիոյ եւ Խորհրդային Միութեան միջեւ գաղտնի դաշնագիր մը կնքուած է Թուրքիոյ դէմ։

Խորհրդային Միութեան հեղինակաւոր շրջանակներուն մէջ դիտել կուտան որ այս զրոյցները կը տարածուին անվստահութեան զգացումներ ստեղծելու համար Խորհրդային Միութեան եւ Թուրքիոյ միջեւ, որոնք բարեկամական կապերով կապուած են։

Յիշեալ գործակալութիւնը նոյնպէս կը հերքէ ֆրանսական թերթերու հրատարակած այն լուրը թէ Ռաքովսքիի դիմումին վրայ, գործաւարներու խորհուրդը որոշած է զայն ետ կանչել Փարիզի դեսպանութենէն։

Մոսկուայի թուրք նոր դեսպանը

Մոսկուայի Թուրք դեսպան Զէքեայի պէյ երեսփոխան ընտրուած ըլլալով, հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն։ Զէքեայի պէյ ներկայիս Մոսկուա կը գտնուի ու զբաղած է կովկասէն փոխադրուելիք թուրք գաղթականներու խնդրին կարգադրութեամբ։ Այս բանակցութիւնները լրանալէն վերջ, Զէքեայի պէյ Էնկիւրի պիտի դառնայ։

Զէքեայի պէյի տեղ, Մոսկուայի դեսպան նշանակուեցաւ հանրապետութեան նախագահութեան ընդհ. քարտուղար Թեւֆիք պէյ։

Զինաթափումը Սուրիոյ մէջ

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ ֆրանսական իշխանութիւնները մեծ գործունէութեան լծուած են Սուրիոյ բնակչութիւնը զինաթափելու համար։ Քաղաքներու եւ գիւղերու մէջ բոլոր զէնքերը հաւաքուած են արդէն եւ կարգը եկած է աշիրէթներուն։ Այս վերջիններէն, սակայն, բնաւ ակնկալ չեն կախեր կառավարութեան հրամաններուն։ Մինչեւ հիմա հազիւ քանի մը փոքր ցեղեր իրենց զէնքերը յանձնած են։

Զաղլուլ փաշայի յաջորդը

Գահիրէէն կը հեռագրեն թէ վաֆտի պատկանող երեսփոխանները հանգուցեալ Զաղլուլ փաշայի տեղ կուսակցութեան վարիչ ընտրեցին Մուսթաֆա փաշա Նահասը։ Զինքը երեսփոխանական ժողովի նախագահ ընտրելու խնդիրը յետաձգուեցաւ ուրիշ օրուան։

Մուսթաֆա փաշա հաղորդակցութեանց նախարար եղած է 1924ին Զաղլուլի գահակիցին մէջ եւ անոր բնկերացած է Լոնտոն կատարած ճամբորդութեան ընթացքին։ Այդ առթիւ երկար տեսակցութիւններ ունեցած էր վարչապետ Մաքտոնըլտի հետ։

Ռուսական պատմէն եւ Ռամովամիի խնդիրը

Տեղական թերթ մը կը տեղեկանայ թէ ֆրանքեւխորհրդային խորհրդաժողովի ֆրանս. պատուիրակութիւնը արտաքին նախարարութեան շէնքին մէջ ժողով գումարած է առջի օր՝ քննելու համար պոլշեւիկեան առաջարկները։ Կ'ըսուի թէ Ռաքովսքիի ներկայացուցած պայմանները անընդունելի նկատուած են եւ նոյնիսկ լիակատար ժողովին մէջ քննութեան չեն առնուած։

Նախարարական խորհուրդը եւս յառաջիկայ շաբաթ քննելով այս խնդիրը, ժխտական պատասխան պիտի ղրկէ Մոսկուա։

Գալով Ռաքովսքիի իբր դեսպան փարիզ մնալուն, խորհրդային կառավարութեան բացարձակապէս հաղորդուած է թէ անկարելի է բանակցութիւնները շարունակել անոր հետ։ Ռաքովսքի Հոկտեմբերի սկիզբները Մոսկուա պիտի երթայ, ներկայ ըլլալու համար կեդրոնական գործադիր կոմիտէի լիակատար ժողովին։ Մոսկուայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ այս բանաւոր մեկնումը առիթ պիտի տայ Մոսկուայի կառավարութեան՝ միանգամ ընդ միշտ Ռաքովսքին փարիզ չվերադարձնելու համար։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՖղԱՆԻՍՏԱՆի մագաւորը պաշտօնական այցելութիւն պիտի տայ Եւրոպայի մայրաքաղաքներուն, մասնաւորապէս Լոնտոն ու Փարիզ։ Ամանուլլահ խան ճամբայ պիտի ելլէ Սեպտեմբերի առաջին շաբթուն։

ՏԻԿ. ՄՈՒՍՍՈԼինի մանչ մը ունեցաւ։ Անունը դրին Թոմասո։ Նէ աղջիկ ծնէր, պիտի կոչուէր Թոմասա։

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 2.30ԷՆ ՄԻՆՉԵԻ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

«ՓԸՔԻ ԺՈՒՌՆԱԼ»Ի ՍՐԱՀԸ, 21 RUE CADET, MÉTRO CADET

Բանախօսութիւններ յայսմիսի հոգեսորներու կողմէ, եւրոպական նուագախումբ, ճաշ-պարեվերակ, խմբերգ, արտասանութիւն, հայկական եւ եւրոպական պարեր, պիւֆէ։ Մուտք 7 ֆր.։ Դիմել «ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրատունը։ Իսկ հանդիսաւոր օրը կիչէն։

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՅԱՋՈՐԴՈՎ

ԼԻՈՆ

Հոկտ. 1 Շաբաթ երեկոյ 3րդ Քաղաքապետարանի սրահը։

Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ բանախօսութիւն։

ՄՈՒՏՔԸ ԱՋԱՏ Է

ՓՕՆ ՏՕՊՆԱ

Հոկտ. 2ին։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆ

Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սալ տէ ֆոնֆերանսի մէջ։

Պիտի ըլլան՝ բանախօսութիւն, երգեր, արտասանութիւններ։

ՎԻԷՆ

Այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին՝ պիտի բանախօսէ Ընկ. Աբօեան։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ԿԱՐՏԱՆ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Հ. Յ. Դ. Տան մէջ։

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ, նուագ եւ ներկայացում։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

Ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի ընկերները այսօր Հինգշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին քաֆէ օ քլէօ տը լա Լիւնի վերնայարկը։

Մէթրօ Խթալին։

Օրակարգ· Ազգային եւ արտաքին քաղաքականութիւն։

Բացակայողները պատասխանատուութեան կ'ենթարկուին։

ՀՐԱԺԵՇՏԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՑՈՒՄ

Ցայտնի դերասանուհի ՏԻԿ. ԴՈՒՐԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆ

9 Հոկտ. կիրակի ժամը 8.45ին, Albert Ier թատրոնը, 64 Rue Rocher

Հովանաւորութեամբ փարիզահայ գեղարուեստասէրներու մասնախումբի.— տիկիններ՝ Մարի Կիւլպէնկեան եւ Ս. Ֆրէնկեան, Պ. Պ. Բաշալեան, Տ. Կամսարական, Ա. Շաւթարթուտեան, Մ. Յակոբեան, Է. Շահին, Ա. Զօպանեան, Տ-ման Քէլէքեան, Տօքթ Քօլօլեան մասնակցութեամբ կովկասի պետ. թատրոնի ծանօթ դերասան

Լ. ԵՐԱՄԵԱՆի

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ՝

"ԱՆՆԱ ՔՐԻՍՏԻ,, (ԱԼԵԿՈՄ ԾՈՎԸ)

Ցրամ 4 արար, թարգմ. Լ. ԵՐԱՄԵԱՆ

Կը մասնակցին՝ Տիկ. ԴՈՒՐԵԱՆ-ԱՐՄԷՆԵԱՆ, Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ, Պ. Պ. Լ. ԵՐԱՄԵԱՆ, ՏՐԴԱՏ ՆՇԱՆԵԱՆ, ԿՈՍՏԱՆԵԱՆ, եւայլն։

ԳԻՆԵՐԸ՝ ՊԱՏՈՒՀԱՏ ՏՈՄՍԵՐԷՆ ՁԱՏ.— 25, 15 ԵՒ 10 ՖՐԱՆԿ

Տոմսակները կը ծախուին բոլոր հայկական ճաշարանները

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.45ին

Ալֆորվիլի մառուխի մեծ սրահին մէջ (Rue Etienne Dolet)

ՊԻՏԻ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ *ՄԱՍՆԱԿԻՑ ԽՆԱՄՔՈՎ*

ՁԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Պոլսական կեանքէ առնուած կատակերգութիւն 3 արար

Տէքօռներու եւ զգեստի մասնաւոր հոգ տարուած է

ԳԻՆԵՐԸ.— 7, 5 ԵՒ 3 ՖՐԱՆԿ

ՅՈՒՇԱՏԵՏ

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ընկերական ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8ին, 80 Rue Charles Chefson, Bois-Colombes, անդամատետրները միասին բերել։

Հ. Յ. Դ. Ալֆորվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէն իրատրեդարձին եւ դաշնակցութեան օրուան առթիւ սարքած է թէյասեղան, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, երիտասարդաց ակումբը։ երգ, նուագ եւ արտասանութիւն։

Հ. Յ. Դ. Պէլֆօռի վազգէն խումբի դասախօսական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 11.30ին, ընկ. Պաղեանի սենեակը Caserne d'Offemont։ կը խօսի ընկ. Անտրէ։ կը հրաւիրուին Պէլֆօռի եւ Հէրիքուրի ընկերները։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի Զ. Ռայմոնական ժողովը՝ 1 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին, 63 Բիւ տը լա Բէփիւպլիք։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, 63 Բիւ տը լա Բէփիւպլիքի վերնայարկը։ կարեւոր օրակարգ։

Հ. Յ. Դ. վալանսի «Արծիւ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, դաշնակցութեան ակումբը։

Հ. Յ. Դ. վալանսի «Շամազասպ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 3 Հոկտ. երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին։

Հ. Յ. Դ. Սէնթ-Էթիէնի ենթակոմիտէի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 6.30ին, ծանօթ հարսանեաց սրճարանը։ ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի մասնաճիւղի Ընդհ. ժողովի Մայր Դիւանը նիստի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները Թլօրիա ճաշարանին մէջ, Շաբաթ իրիկուն, 1 Հոկտ. ժամը 9ին։ Օրակարգ՝ Շրջանային ժողովի մասին պատգամաւորական զեկուցում եւ վարչութեան ընտրութիւն։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻի

"ՁԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՑԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Թիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ

ԳԻՆ 1.50 ՖՐԱՆԿ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ թերթերու գործակալներուն։ կը դրկուի մէկուկէս ֆրանքի դրոշմանշուդի փոխարէն։

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— Կը փնտռուի Պուլտիկեան Յակոբ 20 տարեկան, մօր անունը Տուտու, հօրը՝ Յակոբ, Մարաշցի, որ 1924ին Ֆրանսա եկած էր, տարի մը առաջ Լիոնէն նամակ գրած է մօրը եւ անկէ ի վեր լուր չկայ իրմէ։ Տեղեկացնել՝ Near East Relief, 15 Bld. bes Italiens Paris.

— Կը փնտռեմ գաւակս Պետրոս Տէօվլէթեան 21 տարեկան, բնիկ Եօզղատցի, մայրը Էնկիւրիցի, աքսոր գացած է կեսարիայէն, անցեալ տարիներ պէյրութի տեսնուած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ Simpat Deuvletian, 18—20 Rue de Bézon (Courbevoie) Seine France.

Կը խնդրուի սուրիական թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Սերաստիոյ Պալմադալ գիւղին Սիմոն Տէր Աբելեան որ նիւ եօրք կը գտնուէր։ Իր վերջին հասցէն էր Նիւ եօրք 144 Av. 70 St. եւ յետոյ 151 East 26th St. New York. Իմացնել՝ իր եղբօր Շամբարձում Տէր Աբելեանի, 19bis Rue des Brochets.

— Սիրարփիկ Վարդանեան 25 տարեկան, հօր անունը Յովհաննէս Վարդանեան, մօր անունը Նազլը։ 1915ին ընտանեօք աքսորուած է Շամա եւ շրջանները։ Լուր տուողին կարեւոր նուէր։ Իմացնել՝ Mr. Jacques, 151 Av. de la République, Courbevoie (Seine).

— Կը փնտռուի Արմուճաղ գիւղացի կարապետ Ջանալեան, որ Պոստօ ըլլալ կը կարծուի. իմացնել՝ Ցիվրիկի Աշուղէն գիւղացի կարապետ Թօրիկեանի, 3 Rue d'Austerlitz, Paris (12e).

— *Կը փնտռուի Պիթլիսի Ախլաթ գաւառի Ծղակ գիւղացի Նազար Սէֆէրեան, որ Յունաստանէն Ամերիկա մեկնած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ իր եղբօր՝* Agop Séférian, 11 Impasse Pernant, 66 Rue Hoche Colombes (Seine), France.

— *Կը փնտռեմ եղբայրս Ներկիզ Ճիղոկեան, Շապին Գարահիսարի Ազպըտեր գիւղացի։ Հօր անունը Յակոբ, մօրը՝ Մանուշ։ Տեղեկացնել՝ Ա. Ճիղոկեան,* Etablissements H. Pellet. Vienne (Isère).

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԻ

Գարակէօզեան հաստատութեան դերձակատան մէջ մէկ ուկէս տարի աշխատած տղայ մը՝ 17 տարեկան՝ կը փափաքի փարիզի մէջ դերձակ վարպետի մը քով աշխատիլ։ Գրել՝ Foyer Howard Karagheusian, la Gaudinière, la Ville-aux-Clercs, (L. et Ch.).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշկերտ մը 16-18 տարեկան։ Դիմել՝ պէօճէնեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).

Ծախու է հայ տպագրական գիրեր ու գործիքներ։ Դիմել՝ նամակով D. Kévorkian, 312 Rue St. Jacques, Paris (5e).

ՏՕՔԹ. Ա. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

կ'ընդունի բացի կիրակիէ, կէսօրէ վերջ ժամը 3—8 կամ ժամադրութեամբ։

36 Rue de Bellefond, (9e) Métro: Poissonière կամ Cadet

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՕՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տիկնոջ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բացէ ի մէկէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ նեարդային եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Ե. ՄԻՆԱՍԵԱՆՑ

Նախկին բժշկապետ կարմիր խաչի հայկական հիւանդանոցի մասնագէտ ներքին, վիներական, միզասեռական հիւանդութիւններու։

Ամէն օր 5-7, կիրակի 9-12

Rue des Acacias 42, Métro Ternes-Etoile, Tél. Galvani, 28-54

ՍՏԱՑԱՆՔ ՆՈՐ ՓԼԱՔՆԵՐ

Հայերէն.— Թուրքերէն երգեր.— Թամպուրի ձէմիլ, Հաճըեաշար, Աշիր, Իպրահիմ, Քէմանի Անաստաս.ի, Թագսիմ, կոշ եւ շարպըներ, գեղչեալ գիներով։

Դիմեցէք՝ Արեւելեան նպարավաճառ Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆի

28, Rue Le Sage, PARIS (20e) — Téléphone: Ménil. 61-86

Métro Belleville: Tramway 5 et 26

Ծախու է Ցուսյ-Լիսի մէջ պարտատան, աժան գինով հանգուցեալ տունը։ Դիմել՝ Լիոն 75, Berthelot (*18 թիւ պարտատան Պ. Ս.ին։*

Ծախու է 500 մեդր երկայնութեամբ պատուաստած խաղողի այգի մը, եւ մէջը տուն մը 2 սենեակներով 1 խոհանոց եւ բակ։ Ջուր, կազ, էլեկտրական լոյս եւ մաքուր ճամբայ։ Դիմել՝ Պետրոս Տիսեանին, 16, Rue Beausejour Sarcelles (S. et O.)։

ՁԱՅՆ ՄԱՍԻՆ

Առաջին անգամ ըլլալով լոյս ընծայուած է փոն տը Շերիւիի մէջ հայկական ճաշարան մը։ Տրուին եւ Արեւելեան համեղ բակուրներ եւ անթերի սարկութիւն։

Յ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ

28 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄ ՆԵՐ

Ստերլին,	L. St.	124
Տոլար,	Dollar	25
Մարք (ոսկի)	100 Mark	607
Թրքական Ոսկի	L. Trq.	112
Թրք. ոսկի	» or	107
Մէճիտիէ	Médjidié	9
Լեվա	100 հատ Léva	13
Տրախմի	» Drachme	33
Լիր	» » Lire	139
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge	71
Ջուից.	» Frc. Suisse	491
Լէյ	100 հատ Ley	13
Չերվոնեց	(10 Roubles or)	124

ԱՐԺԵԹՈՒՊԵ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	1 Cr. Fonc. Eg.	3425
»	II »	2020
»	III »	1650
Թումեայի երկաթ.	Lots turcs	185

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՈՒԹԻՒՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 ամ.	10 ամ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette - PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
30
ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ
1927

30 Septembre 1927

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 454

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՄԱՐԴԱՅ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ ԹՐՔԱՊԱՏՈՒՄ

Լսինք, արէկ, թէ հանգիստ չկայ Թուրքիոյ համար։ Մ. Քէմալն ու իր արիւնոտ աջ բազուկը, Գրլըճ Ալի եւ Ճիւանները, խորապէս կ'ըմբռնեն այս իրողութիւնը։ Եւ գիշերը ցորեկին խառնած, հնարքներ կը մտածեն. չարիքը խափանելու համար։

Այդ մտահոգութեամբ, երկրին իշխանութիւնն ու սահմանադրութիւնն անգամ յարմարցուցած են իրենց աթոռին եւ մարքին ապահովութեան պահանջներուն։

Անշուշտ վտանգ մը ձանձրանալն է մէկ պատճառը, եթէ Մ. Քէմալ ղեկային անբուժելի հիւանդութեան մը բռնուած է, ինչպէս կը պնդեն զանազան աղբիւրներէ։ Առանց ատոր ալ, իբրեւ անձնարձակ վայելող, Թուրքիոյ դիկտատորը քայքայած է իր ֆիզիքականը։

Քրտական տագնապէն յետոյ, Թուրքիոյ համար լուրջ վտանգ մը կը ներկայացնէ հանրապետական կարգ ու սարքին խախուտ հանգամանքը։

Ըրքան գիտենք, Թուրքիոյ բոլոր ընդդիմադիրները, նախկին իթթիհատական թէ իթիլաֆական, կողմնակից են վերահաստատելու սահմանադրական միապետութիւնը, Սուլթանով եւ թերեւս Խալիֆայով։ Այս ծրագիրը հաճելի է ամբոխին համար ալ, որ երբեք չէ վարժուած նոր բարքերուն։

Միւս կողմէ, ինչպէս հաստատուեցաւ վերջին երեք-չորս տարիներու ընթացքին, եւ Իզմիրի մահափորձին դատավարութեան առթիւ, պետական պաշտօնեաներու եւ սպաներու ամբողջ սերունդ մը կայ, որ չի հանդուրժեր ներկայ վարչաձեւին։ Երկուան հերոսները, Րէուֆ, Րէֆիկ, Գարապէկիր Ֆեազիմ, Ճաֆէր Թայեար, Ալի Իհսան կամ Նուրէտտին փաշաները երբեք չեն ծածկած իրենց միապետական հակումները։ Հիւսէյին Ճահիտ անգամ ճարահատ, ճնշումի տակ էր որ խոստովանեցաւ թէ հանրապետական վարչաձեւը աւելի լաւ է։

Ասոնք բոլորը ասպարէզէն քշուած են այսօր, նոյն իսկ երեսփոխանութենէն զրկուելով, եւ միշտ ենթակայ հսկողութեան։ Բայց երբ նպաստաւոր պարագայ մը ներկայանայ, դժուա՛ր թէ ձեռքերը ծալլած սպասեն։ Մ'անաւանդ որ, Րէուֆներ եւ Ճահիտներ ալ կան արտասահմանի մէջ, Խալիտէ Էտիպ հանդիսներուն հետ, որ «դաւաճան» հռչակուեցաւ քէմալական մամուլին կողմէ։

Ջենք ժխտեր թէ Թուրքիոյ ներկայ իշխանութիւնը իր կողքին ունի նոր շունչով սնած երիտասարդութիւն մը, Թունդ ազգայնական եւ յաճախ աւելի արմատական։ Բայց անոր արժէքը կապուած է տիրող վարչաձեւին ամրութեան հետ։ Եթէ ճեղք մը բացուի, այդ պատնէշն ալ դիւրաւ կը ճարճատի։

Ուրիշ հոգ մը, ներկայ Թուրքիոյ համար, համայնավարական վտանգն է։

Ընթերցողները անշուշտ հետեւեցան Թուրք մամուլի արտայայտութեանց, «Փրավատա»ի երկու յօդուածներուն առթիւ։

Մոսկուայի պաշտօնաթերթը այդ յօդուածներով դառնօրէն կը գանգատէր, թէ Թուրքիոյ մէջ հալածանքի կ'ենթարկուի համայնավար կուսակցութիւնը, որ «ստիպուած է գաղտնի գործել», եւ կը կեղեքուին բանուորները։

Թուրք մամուլը չծածկեց իր վրդովումը, այս քննադատութեանց առթիւ։ «Ազգամ» կը գրէր, չանի մը օր առաջ.

— «Ռուսերուն ամէնէն մեծ յանցանքը այն է որ իրենց քիթը կը խօթեն ուրիշ երկիրներու գործերուն մէջ»։

Ու կը հարցնէր.— «Այս վիճակը ղէմ չէ՞ Թուրքեւռուս բարեկամութեան»։

Աւելի կարեւոր թերթ մը, «Միլլիյէթ», որուն խմբագրապետը, Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ, Մուսթաֆա Քէմալի աչքին լոյսն է, դիտել կուտար.

— «Մենք չենք կարծեր որ պաշտօնական Ռուսիան Թուրքիոյ մէջ կը հովանաւորէ եւ կը քաջալերէ պոլշեւիկեան կազմակերպութիւն մը, Թունդ ազգայնական եւ յաճախ աւելի արմատական։ Բայց անոր արժէքը կապուած է տիրող վարչաձեւին ամրութեան հետ։ Եթէ ճեղք մը բացուի, այդ պատնէշն ալ դիւրաւ կը ճարճատի։

Ուրիշ հոգ մը, ներկայ Թուրքիոյ համար, համայնավարական վտանգն է։

Ընթերցողները անշուշտ հետեւեցան Թուրք մամուլի արտայայտութեանց, «Փրավատա»ի երկու յօդուածներուն առթիւ։

Մոսկուայի պաշտօնաթերթը այդ յօդուածներով դառնօրէն կը գանգատէր, թէ Թուրքիոյ մէջ հալածանքի կ'ենթարկուի համայնավար կուսակցութիւնը, որ «ստիպուած է գաղտնի գործել», եւ կը կեղեքուին բանուորները։

Թուրք մամուլը չծածկեց իր վրդովումը, այս քննադատութեանց առթիւ։ «Ազգամ» կը գրէր, չանի մը օր առաջ.

— «Ռուսերուն ամէնէն մեծ յանցանքը այն է որ իրենց քիթը կը խօթեն ուրիշ երկիրներու գործերուն մէջ»։

Ու կը հարցնէր.— «Այս վիճակը ղէմ չէ՞ Թուրքեւռուս բարեկամութեան»։

Աւելի կարեւոր թերթ մը, «Միլլիյէթ», որուն խմբագրապետը, Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ, Մուսթաֆա Քէմալի աչքին լոյսն է, դիտել կուտար.

— «Մենք չենք կարծեր որ պաշտօնական Ռուսիան Թուրքիոյ մէջ կը հովանաւորէ եւ կը քաջալերէ պոլշեւիկեան կազմակերպութիւն մը, Թունդ ազգայնական եւ յաճախ աւելի արմատական։ Բայց անոր արժէքը կապուած է տիրող վարչաձեւին ամրութեան հետ։ Եթէ ճեղք մը բացուի, այդ պատնէշն ալ դիւրաւ կը ճարճատի։

Ուրիշ հոգ մը, ներկայ Թուրքիոյ համար, համայնավարական վտանգն է։

Ընթերցողները անշուշտ հետեւեցան Թուրք մամուլի արտայայտութեանց, «Փրավատա»ի երկու յօդուածներուն առթիւ։

Մոսկուայի պաշտօնաթերթը այդ յօդուածներով դառնօրէն կը գանգատէր, թէ Թուրքիոյ մէջ հալածանքի կ'ենթարկուի համայնավար կուսակցութիւնը, որ «ստիպուած է գաղտնի գործել», եւ կը կեղեքուին բանուորները։

Թուրք մամուլը չծածկեց իր վրդովումը, այս քննադատութեանց առթիւ։ «Ազգամ» կը գրէր, չանի մը օր առաջ.

— «Ռուսերուն ամէնէն մեծ յանցանքը այն է որ իրենց քիթը կը խօթեն ուրիշ երկիրներու գործերուն մէջ»։

Ու կը հարցնէր.— «Այս վիճակը ղէմ չէ՞ Թուրքեւռուս բարեկամութեան»։

Աւելի կարեւոր թերթ մը, «Միլլիյէթ», որուն խմբագրապետը, Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ, Մուսթաֆա Քէմալի աչքին լոյսն է, դիտել կուտար.

— «Մենք չենք կարծեր որ պաշտօնական Ռուսիան Թուրքիոյ

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՆՉՊԷՍ ԿԸ ԿԱԶՄՈՒԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔ ՄԸ

Յուսաբեր (21 սեպտ.) պարզելով հրէական հայրենիքի կազմութեան գժուարութիւնները, կը նկատէ.

— «*Սիոնական կազմակերպութիւնը կը յուսար, որ առաջին տարին իսկ հրեայ ժողովուրդէն, ներգաղթին համար, պիտի կարենայ հանգանակել 25 միլիոն ոսկերլին։ Մինչդեռ ամբողջ եօթը տարիներու ընթացքին ան կրցաւ հանգանակել հազիւ 3 միլիոն ոսկերլին։*

«*Այս համեմատութեամբ ալ ձախող ընթացան անոր նաեւ միւս գործերը։*

«*Ճիշդ է, հրեայ ժողովուրդին քանակը 83,800էն (1922ին) բարձրացաւ 158,000ի (1926ին), սակայն ասիկա այն քանակը չէր, զոր կը յուսար տեսնել Սիոնական կազմակերպութիւնը Պաղեստինի մէջ։ Այս տարիներուն հրեայ ժողովուրդին տոկոսը 11էն հազիւ հասաւ 18ի, սակայն ի վերջոյ այս 18 տոկոսը ընդհանուր ազգաբնակութեան (887,000) հազիւ մէկ հինգերորդն է, եւ դեռ բան մըն ալ պակաս։*

«*Պաղեստինը թափառական ժողովուրդի մը երազական օջախը չի դառնար, հակառակ այն փաստին, որ այդ ժողովուրդը կ'ուզէ զայն ունենալ եւ զայն տնտղելու հաւար ունի նիւթական անհրաժեշտ միջոցները, մարդկային համրանքը եւ քաղաքական աշխարհի դրաւոր եւ բաշխիքները։*

«*Փաստը եկաւ ցուցնելու, որ այս ամէնը շատ քիչ են, դուրսէն հայրենիք մը վերակերտելու համար Պաղեստինի մէջ։*

«*Հոն, ուր երկրին իշխանութիւնը, աջակցութեամբը երկրին ժողովուրդին, նպատակ չի դներ հայրենիքին մէջ համախմբել թափառական զանգուածները, հոն անոյշ են գաղութները, մինչեւ իսկ հրէական նման հարուստ, ազդեցիկ եւ մեծազանգուած։*

«*Սիոնական կազմակերպութեան խորին ճգնաժամը՝ ճգնաժամն է բոլոր երազատեսներու, որոնք բաղձանքներով կ'ուզեն հայրենիք շինել, երբ ան պէտք ունի քաղաքական հզօր աջակցութեան եւ նիւթական մեծամեծ զոհողութեանց։*

«*Եւ միթէ՞ նոյն ճգնաժամը չէ, թերեւս աւելի մեծ չափով, որ կ'ապրինք մենք այսօր։*

«*Եօթը տարիներու ընթացքին հազիւ եօթը հազար հայ ներգաղթած է դէպի Անդրկովկաս, երբ անգին, այս եօթը տարիներու ընթացքին, աւելի քան 200,000 հայ արտագաղթած է Հայաստանէն եւ հայկական շրջաններէն դէպի օտար երկիրներ։*»

ՕԴԱՆԱԻԱՅԻՆ ԱՐՇԱԻՆԵՐ

Գերման Քէօննէքէ Լինկիւրիէն ճամբայ կ'ելլէ դէպի Պասրա։ Ճամբան Միւսլիմիէի մօտ մեքենաւի խանգարման պատճառաւ վար իջնէ։ Ֆրանսացի օդանաւորդներ օգնեցին իրեն եւ Քէօննէքէ շարունակելով իր ճամբան, իրիկունը հասաւ Պասրա։

Ֆրանսացի հարիւրապետ Ժօնք, որ մտադրած էր մէկ թռիչքով Նիւ Եորքէն Պոլիս երթալ, հրաժարեցաւ իր ծրագրէն։ Օդանաւը՝ վիլ սը փարի քակուելով Նիւ Եորքէն Ֆրանսա պիտի բերուի։ Ինքն ալ վաղը ճամբայ պիտի ելլէ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Թուրք մամուլը կը շարունակէ զբաղիլ Մոսկուայի պաշտօնաթերթի *Փրավատա*յի ծանօթ յօդուածներով։ *Աքշամէն*, *Սօն Սաաթէն* եւ *Հաքիմիյէթը Միլլիյէէն* վերջ, այս անգամ ալ Պոլսոյ *Միլլիյէթին* մէջ Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ կը քննէ խնդիրը ու կ'ըսէ.—

«Հասարակաց շահեր, եւ երկու երկիրներու անցուցած յեղափոխութիւնները անհրաժեշտ կը դարձնեն Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ բարեկամութիւնը։ Սակայն իրականութիւն մը կայ, որ դիտմամբ կը մոռցուի կարգ մը դրդիչներու կողմէ։ Հարեւան ազգի մը հետ քաղաքական բարեկամութիւն մշակել, չի նշանակեր անպայման հաւնիլ այդ ազգին ներքին վարչաձեւին, ոչ ալ զայն կիրարկել իր երկրին մէջ։

«Միլլի պայքարի ընթացքին եւ աւելի յետոյ արտասահմանի մեր թշնամիները մեզ ամբաստանեցին թէ պոլշեւիկութեան կողմնակից ենք։ Ասկէ գատ սկսան հանրային միտքը պղտորել, երբեմն ըսելով թէ Ռուսերը գաղտնի պատրաստութիւններ կը տեսնեն Թուրքիոյ դէմ, երբեմն ալ կրկնելով թէ Թուրքիա հաւատարիմ ու անկեղծ չէ Ռուսիոյ հանդէպ։ Ծանօթ ըլլալով այն իրողութեան թէ՝ քաղաքականութեան մէջ բարոյականութիւն չկայ, երբեք չենք ազդուիր չարակամներու այս խօսքերէն։ Մեր զարմանքը հոն է որ, մեր մէջէն մարդիկ կ'աշխատին խանգարել Թուրքեւռուս բարեկամութիւնը։

«Արդարեւ, «Փրավատա»յի հրատարակած երկու յօդուածները կը ցուցնեն թէ այդ չարակամներէն մենք ալ ունինք մեր մէջ։ Ռուս յօդուածագիրը դասակարգային պայքար կ'երեւակայէ Թուրքիոյ մէջ և կ'ըսէ թէ Թուրք բանուորները բռնակալ քաղքենիներու վերութեան տակ կը գտնուին։

«Ամէնէն աւելի զարմանք եւ քիչ մըն ալ ցաւ կը զգանք անոր համար որ, իննդրոյ առարկայ յօդուածները տեղ գտած են կիսապաշտօնական «Փրավատա»յի մէջ։ Եթէ մենք ալ գրէինք թէ համայնավար վարչաձեւը մեծ տագնապ մը կ'անցընէ, խիստ կենսական տարակարծութիւններ կան կուսակցութեան պետերուն միջեւ, ժողովուրդը թշուառութեան մէջ կը տուայտի, Եւրոպայի մէջ ժխտական հոսանքներ կը կազմուին Ռուսիոյ դէմ, վերջապէս Մոսկուա ամէն օր զոհողութիւններ կ'ընէ տնտեսական քաղաքականութեան մէջ, այն ատեն «Փրավատա»յի պէս շարժած կ'ըլլայինք։

«Պէտք է յիշել թէ բարւոք յարաբերութեանց պահպանումը միայն դիւանագէտներուն գործը չէ. մասնաւորապէս մամուլն ալ պարտականութիւն մը ունի։ Կը թուի թէ «Փրավատա» կը մոռնայ այս պարտականութիւնը։

Երկրաշարժ եւ հրդեհ Թուրքիոյ մէջ

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ խիստ սաստիկ երկրաշարժ պատահած է Սեբաստիոյ շրջանին մէջ։ Աղէտին տարածութեան մասին մանրամասնութիւնները կը պակսին դեռ։

Երկու օրէ ի վեր հրդեհ մը կը լափէ Ալէմտաղի անտառները, Վոսփորի ասիական եզերքին վրայ. շրջակայ քանի մը գիւղեր այրելու վտանգին տակ են։

Պուլկար ռահիրաձիներ Սելանիկի մէջ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ Սելանիկի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց երեք պուլկար քոմիթաճիներ, որոնք հոն եկած էին Սելանիկի ճարտարարուեստական ցուցահանդէսին առթիւ և նպատակ ունէին ռումբերով օդը հանել սերպ հիւպատոսարանը, հելլէնեւսերպ դրամատան շէնքը, չէզոք գօտիին շէնքերը, Սելանիկի կառավարիչին պալատը, ցուցահանդէսի շէնքերը եւ ուրիշ քանի մը զինուորական հաստատութիւններ։

Ձերբակալուած Մակեդոնացիներէն են վասիլ Նանօֆ, պուլկար մաքսային ոստիկանութեան ենթասպայ, Նիքօլա Փանտէլի, Սօֆիայէն եւ Եորկի Փուլէլիչ։ Այս վերջինը ձերբակալուեցաւ կէս գիշերին, Սելանիկ-Սէրէզ ճամբուն 20րդ քիլոմեթրին վրայ, երբ ինքնաշարժով ռումբեր, ատրճանակներ եւ փամփուշտներ կը փոխադրէր։

Սելանիկի կառավարիչը այս առթիւ յայտարարեց.

«Դարձեալ դէմ առ դէմ կը գտնուինք Սօֆիայի Մակեդոնական կոմիտէին հետ, որուն գործունէութիւնները կ'երկարին Եուկօ-Սլաւիայէն մինչեւ Ցունաստան եւ որուն նպատակն է արտասահմանի հանրային կարծիքին վրայ բուռն ազդեցութիւն գործել։ Սակայն ամէն սիջոց ձեռք առնուած է անոր դէմ կռուելու համար։»

Հելլէն շրջանակները կը կարծեն թէ քոմիթաճիները կը յուսան այս ձեւով խանգարել պուլկարեւհելլէն մերձեցում մը, որուն նշանները կ'երեւան վերջերս։ Կ'ըսուի թէ անոնք նոյնիսկ ծրագրած են աւելի հեռուները երթալ եւ լուրջ դժուարութիւններ առաջ բերել Ցունաստանի եւ Սերպիոյ միջեւ։

Պուլկարեւհունգրեւի բարեկամութիւն

Ասկէ առաջ տասը հելլէն լրագրողներ այցելած էին Պուլկարիա եւ լաւ ընդունելութեան արժանացած։ Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ հինգ պուլկար լրագրողներ փոխադարձ այցելութեան եկած են եւ խիստ սրտագին ընդունելութեան կ'արժանանան պաշտօնական շրջանակներու կողմէ։ Պուլկար քոմիթաճիներու արարքները թեթեւ պատուհաս մը առաջ բերին,

(Լուրերու շարունակութիւնը Կարդալ Գ. էջ)

ՀԱՅ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Մէն Նպէրէն 28 Սեպտեմբեր թուականով կը հեռագրեն թէ Լա Պօլ քաղաքին ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Պոլսեցի Հայ մը՝ եղուարդ Քէսէճեան, 29 տարեկան։ Յիշեալը Լա Պօլի մէջ վարիչն էր փարիզեան ճերմակեղէնի վաճառատան մը մասնաճիւղին։ Վաճառատան տէրը՝ ժաք Թէսիօ, որ վերջին օրերս կասկածներ ունէր իր վարիչին մասին, քանի մը օր առաջ անակնկալ կերպով Փարիզէն Լա Պօլ գնաց եւ հաշիւները քննած առեն, մնառուկին մէջ 23,000 ֆրանք պակաս կտաւ։ Երկար հարցուփորձերէ վերջ, Քէսէճեան խոստովանեցաւ թէ այդ դրամները առած է կազինոյին մէջ պաքարա խաղալու համար, եւ բնականաբար կորսնցուցած էր։

Խաղամոլ պաշտօնեան այժմ բանտն է։

ԼՈՆՏՈՆԷՆ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ՁՈՐՍ ԺԱՄԷՆ

կարելի է օդանաւով ժամը 800 մղոն ճամբայ առնել եւ Ատլանտեանը կտրել 4—5 ժամէն։ կը կարծենք թէ պէտք չէ յոռետես ըլլալ այս մասին եւ առանց վարանելու հաստատական պատասխան տալ։ Այս օրերս ֆրէգտէնէն Լոնտոն եկած է գալ Ռոզենթալ, անգլիացի դրամատէրներուն ներկայացնելու համար օդանաւի շարժիչ մեքենաներու նոր տիպար մը, զոր հնարած է գերման հռչակաւոր հնարիչ Ումս Պէօմնէր։

Նոր գիւտին սկզբունքը կը կայանայ գործածութեանը մէջ երեք ժամնաբաժինով գլանի մը, որ կը համապատասխանէ սովորական տիպի երեք գլաններու։ Ժամնաբաժիններէն իւրաքանչիւրը ունի մասնաւոր խուսափուկ մը եւ մխոց մը։ Ատոնց շնորհիւ շարժիչ մեքենային ուժը մեծապէս կ'աւելնայ եւ կարելի կ'ըլլայ գործածել խիստ մեծ պտուտակ մը, գեր-պտուտակ մը։

Հնարիչին համաձայն, այսօրուան անդրատլանտեան թռիչքներու մեծագոյն արգելքներն են հովը, օդային յորձանքները եւ փոթորիկները։ Արդ, այս վտանգները ինքնին պիտի անհետանան այն օրը, ուր կարելի պիտի ըլլայ շինել օդանաւ մը, որ բաւական զօրաւոր ըլլայ՝ կարենալ բարձրանալու համար օդային խանգարումներու գոտիէն վեր եւ ճամբորդել այդ խաղաղ գոտիին մէջ։

Ահա՛ այս պէտքին է որ գոհացումկուտայ Պէօմնէրի գիւտը։ Աւելի զօրաւոր շարժիչ մեքենայ մը եւ աւելի մեծ պտուտակ մը օդանաւը պիտի հասցնեն շատ բարձրը։ Օդանաւորդը, կզգիացած իր խիստ ամրափակ խցիկին մէջ, թեւուածինի իր մնունդը պիտի կրնայ ստանալ մասնաւոր գործիքներով։

Այս նոր մեքենայով, կարելի պիտի ըլլայ ժամը եթէ ոչ 800, գոնէ 750 մղոն ճամբայ առնել։

Նոյն շարժիչ մեքենան պզտիկ փոփոխութիւնով մը կարելի պիտի ըլլայ յարմարցնել ինքնաշարժ կառքերուն։

70 ՄԻԼԻՈՆ ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ

Լեհաստան 70 միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը պիտի կնքէ Միացեալ Նահանգներէն, իր դրամը ամրապնդելու համար։ Ամերիկեան դրամատունները հաւանած են այդ դրամը տալ եւ կառավարութիւնը յայտնած է թէ ոեւէ առարկութիւն չունի։

„ԲՈՑՈՒՄ ՉԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻՆ ՄԻԱՑԵՔ“

Մոսկվայում ընթերցողների հետ հանդիպումներ ունեցող «Պրավդա»-ի խմբագրության անդամ ընկ. Ս. Գուսևը հրատարակել է հետևյալ հոդվածը.

Ես ուզում եմ պատմել մի քանի խոսքով այն տպավորությունների մասին, որ ստացա Ուրալի մի շարք գործարանների բանվորների հետ հանդիպումներից։

Ուրալի գործարանների բանվորները մեծ հետաքրքրություն են ցուցաբերում կուսակցության կյանքի հարցերի նկատմամբ։ Նրանք ուզում են ամեն ինչ իմանալ։ Ուրալի բանվորները ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում Մոսկվայում, ինչ է կատարվում Լենինգրադում, ինչ է կատարվում Ուկրաինայում, ինչ է կատարվում Կենտրոնական Ասիայում, ինչ է կատարվում Կովկասում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում ամբողջ աշխարհում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում Ռուսաստանում, ինչ է կատարվում Ուրալում, ինչ է կատարվում իրենց գործարանում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության մեջ, ինչ է կատարվում կուսակցության կենտրոնական կոմիտեում, ինչ է կատարվում կուսակցության շրջանային կոմիտեներում, ինչ է կատարվում կուսակցության գործարանային կազմակերպություններում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների մեջ, ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների միջև։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների և կուսակցության զանգվածների միջև։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների և կուսակցության զանգվածների միջև։

Ուրալի գործարանների բանվորները մեծ հետաքրքրություն են ցուցաբերում կուսակցության կյանքի հարցերի նկատմամբ։ Նրանք ուզում են ամեն ինչ իմանալ։ Ուրալի բանվորները ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում Մոսկվայում, ինչ է կատարվում Լենինգրադում, ինչ է կատարվում Ուկրաինայում, ինչ է կատարվում Կենտրոնական Ասիայում, ինչ է կատարվում Կովկասում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում ամբողջ աշխարհում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում Ռուսաստանում, ինչ է կատարվում Ուրալում, ինչ է կատարվում իրենց գործարանում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության մեջ, ինչ է կատարվում կուսակցության կենտրոնական կոմիտեում, ինչ է կատարվում կուսակցության շրջանային կոմիտեներում, ինչ է կատարվում կուսակցության գործարանային կազմակերպություններում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների մեջ, ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների միջև։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների և կուսակցության զանգվածների միջև։

Ուրալի գործարանների բանվորները մեծ հետաքրքրություն են ցուցաբերում կուսակցության կյանքի հարցերի նկատմամբ։ Նրանք ուզում են ամեն ինչ իմանալ։ Ուրալի բանվորները ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում Մոսկվայում, ինչ է կատարվում Լենինգրադում, ինչ է կատարվում Ուկրաինայում, ինչ է կատարվում Կենտրոնական Ասիայում, ինչ է կատարվում Կովկասում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում ամբողջ աշխարհում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում Ռուսաստանում, ինչ է կատարվում Ուրալում, ինչ է կատարվում իրենց գործարանում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության մեջ, ինչ է կատարվում կուսակցության կենտրոնական կոմիտեում, ինչ է կատարվում կուսակցության շրջանային կոմիտեներում, ինչ է կատարվում կուսակցության գործարանային կազմակերպություններում։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների մեջ, ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների միջև։ Նրանք ուզում են իմանալ, թե ինչ է կատարվում կուսակցության ղեկավարների և կուսակցության զանգվածների միջև։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

Ընկ. Ստալինի ողջույնի հեռագիրը

Հայկական սովետական գրականության առաջին համագումարի անունից ընկ. Ստալինին ուղարկված հեռագրին ընկ. Ստալինը պատասխանել է հետևյալ հեռագրով.

Երևան. Հայկական սովետական գրականության առաջին համագումարի նախագահ ընկ. Չարենցին

Շնորհակալություն ողջույնների համար։ Ցանկանում եմ հայ սովետական գրողներին հաջողություն։

Ստալին

Համագումարի նախագահ ընկ. Չարենցը հեռագրով պատասխանել է ընկ. Ստալինին։

Համագումարի մասնակիցները ընկ. Ստալինի ողջույնի հեռագիրը ընդունեցին մեծ ոգևորությամբ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Համագումարի նախագահությունը ընտրվեց հետևյալ կազմով՝ Ե. Չարենց, Ա. Իսահակյան, Ա. Շիրվանզադե, Ե. Թադևոսյան, Ա. Ահարոնյան, Ա. Բակունց, Ա. Ալազան, Ա. Մալխասյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ալավերդյան, Ա. Ալիխանյան, Ա. Ալիքյան, Ա. Ալիշան, Ա. Ալիշանյան, Ա. Ալիքսանյան, Ա. Ալիքսանդրյան, Ա. Ալիքսանդրովա, Ա. Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա։

Համագումարի նախագահությունը ընտրվեց հետևյալ կազմով՝ Ե. Չարենց, Ա. Իսահակյան, Ա. Շիրվանզադե, Ե. Թադևոսյան, Ա. Ահարոնյան, Ա. Բակունց, Ա. Ալազան, Ա. Մալխասյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ալավերդյան, Ա. Ալիխանյան, Ա. Ալիքյան, Ա. Ալիշան, Ա. Ալիշանյան, Ա. Ալիքսանյան, Ա. Ալիքսանդրյան, Ա. Ալիքսանդրովա, Ա. Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա։

Համագումարի նախագահությունը ընտրվեց հետևյալ կազմով՝ Ե. Չարենց, Ա. Իսահակյան, Ա. Շիրվանզադե, Ե. Թադևոսյան, Ա. Ահարոնյան, Ա. Բակունց, Ա. Ալազան, Ա. Մալխասյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ալավերդյան, Ա. Ալիխանյան, Ա. Ալիքյան, Ա. Ալիշան, Ա. Ալիշանյան, Ա. Ալիքսանյան, Ա. Ալիքսանդրյան, Ա. Ալիքսանդրովա, Ա. Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Համագումարի նախագահությունը ընտրվեց հետևյալ կազմով՝ Ե. Չարենց, Ա. Իսահակյան, Ա. Շիրվանզադե, Ե. Թադևոսյան, Ա. Ահարոնյան, Ա. Բակունց, Ա. Ալազան, Ա. Մալխասյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ալավերդյան, Ա. Ալիխանյան, Ա. Ալիքյան, Ա. Ալիշան, Ա. Ալիշանյան, Ա. Ալիքսանյան, Ա. Ալիքսանդրյան, Ա. Ալիքսանդրովա, Ա. Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա։

Համագումարի նախագահությունը ընտրվեց հետևյալ կազմով՝ Ե. Չարենց, Ա. Իսահակյան, Ա. Շիրվանզադե, Ե. Թադևոսյան, Ա. Ահարոնյան, Ա. Բակունց, Ա. Ալազան, Ա. Մալխասյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ալավերդյան, Ա. Ալիխանյան, Ա. Ալիքյան, Ա. Ալիշան, Ա. Ալիշանյան, Ա. Ալիքսանյան, Ա. Ալիքսանդրյան, Ա. Ալիքսանդրովա, Ա. Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Համագումարի նախագահությունը ընտրվեց հետևյալ կազմով՝ Ե. Չարենց, Ա. Իսահակյան, Ա. Շիրվանզադե, Ե. Թադևոսյան, Ա. Ահարոնյան, Ա. Բակունց, Ա. Ալազան, Ա. Մալխասյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ալավերդյան, Ա. Ալիխանյան, Ա. Ալիքյան, Ա. Ալիշան, Ա. Ալիշանյան, Ա. Ալիքսանյան, Ա. Ալիքսանդրյան, Ա. Ալիքսանդրովա, Ա. Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա։

Համագումարի նախագահությունը ընտրվեց հետևյալ կազմով՝ Ե. Չարենց, Ա. Իսահակյան, Ա. Շիրվանզադե, Ե. Թադևոսյան, Ա. Ահարոնյան, Ա. Բակունց, Ա. Ալազան, Ա. Մալխասյան, Ա. Ղազարյան, Ա. Ալավերդյան, Ա. Ալիխանյան, Ա. Ալիքյան, Ա. Ալիշան, Ա. Ալիշանյան, Ա. Ալիքսանյան, Ա. Ալիքսանդրյան, Ա. Ալիքսանդրովա, Ա. Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկի, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա, Ա. Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա-Ալիքսանդրովսկայա։

ՅՈՒՅՍԻ ՅՎՈՅՈՒ ՎԴՎՆԼՈՎԻ

ՎԱՅԳՆԱՅՍՂՔՈՒՆ ՄԻ ՔԱՂԱՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

Ս. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ

Ա

սակայն երկուստեք պաշտօնապէս մեծ չանքեր կ'ըլլան մերձեցում մը առաջ բերելու համար։

Վերջին տարուան ընթացքին Պուլկարիա Յունաստանէն ներածած է մէկուկէս միլիառ լեվայի ապրանք, ինչ որ մեծ յաւելում մը կը ներկայացնէ։ Յունաստան Պուլկարիայէն ներածած է միայն պուլկար ներածութիւներու մէկ տասնըհինգերորդին չափ։

«Շիքակօ Թրիպիւն»ի թղթակիցը կ'ըսէ թէ պուլկար այցելու հրապարակագիրներուն եղած բազմաթիւ բարեկամական ցոյցերը նշան մըն են թէ հելլէնեւպուլկար համաձայնութիւն մը դժուար պիտի չըլլայիրականացնել,եթէ կարծիքներու ազատ փոխանակութիւնով երկու երկիրներու միջեւ առկախ խնդիրները նախապէս կարգադրուին։

∴ Հելլէն կառավարութիւնը հրացան եւ ռազմանիւթ բաժնեց ոստիկաններուն, իբրեւ նախազգուշութիւն Փանկալոսեան խռովութիւններուն դէմ։

Փարիզի մարաթոնը կը շարունակուի

Փարիզի ոստիկանութիւնը կը շարունակէ իր մաքրագործումը Օգոստոս 23էն ի վեր, երբ Սաքքօ - Վանցէթթիի համար բուռն ցոյցեր կատարուեցան Փարիզի պողոտաներուն վրայ։ Յուզարկութիւնները միշտ կը կատարուին գիշեր ատեն, եւ ամէն գիշեր, զանազան թաղերու մէջ, գաղտնի ոստիկանները կը հարցաքննեն մօտ 2000 հոգի, ու անոնք որ օրինական անհրաժեշտ թուղթերը չունին, կը ձերբակալուին եւ բանտ կը տարուին։ Տեղական թերթ մը կը գրէ թէ ոստիկանութիւնը շատ գոհ է մինչեւ հիմա ձեռք բերած արդիւնքներէն։ Այս խուզարկութիւնները կը կատարուէին մասնաւորապէս Ամերիկեան Լեգէոնին ժամանումին առթիւ, սակայն դեռ պիտի շարունակուին այնքան ատեն, որ անհրաժեշտ նկատուի։

Առջի գիշեր 6րդ թաղամասին մէջ 60 հոգի հարցաքննուեցան եւ 41 հոգի ձերբակալուեցան զանազան պատճառներով։ 8րդ թաղամասին մէջ 150 հոգի հարցաքննուեցան, 28 ձերբակալուեցան։ Պէյթ փողոցին մէջ պանդոկ մը եւ գիշերային հաստատութիւն մը խուզարկուեցան. 35 հոգի հարցաքննուեցաւ եւ երկու օտարական ձերբակալուեցաւ։

Մոսկուայի մարթագործումը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն 29 սեպտեմբեր թուականով.— Մաուրը կը հրատարակէ Մոսկուայի հաւատարիմ կուսակցութեան վերատուգիչ մարմնին որոշումը վտարմանը մասին ընդդիմադիր 14 պետերու, որոնք ամբաստանուած են թէ անկուսակցական մտաւորականներու հետ միասին ստեղծած էին հակակուսակցական գաղտնիկազմակերպութեան մը, որուն կարգ մը անդամները շփման մէջ են բացէ ի բաց հակապոլշեւիկ տարրերու հետ։ Այս կազմակերպութիւնը ունէր գաղտնի տպարան մը, ուր կը տպուէին թէ' կուսակցութեան գաղտնի փաստաթուղթերը եւ թէ ընդդիմադիրներու թռուցիկները կուսակցութեան դէմ։ Կազմակերպութեան գլուխը իր գտնուէին հին Թրոցքիստներ, ինչպէս Վրաչօքսկի, Մոսկուայի Թրըմթսերէն մէկուն նախագահը, որ գաղտնի տպարանը կը վարէր։

Համայնավարներու դատապարտութիւնը

Համայնավար թերթերու պատասխանատու տնօրէններէն եւ խմբագիրներէն ութ հոգի Փարիզի պատժադատ 12րդատեանին կողմէ զանազան պատիժներու դատապարտուեցան՝ զինուորները անհնազանդութեան հրաւիրող յօդուածներ հրատարակած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Անոնցմէ վեցը ընդունած էին դատաստանի ենթակայութիւն. դատարանի իրաւասութեան դէմ բողոքեցին միայն Ռընէ Պէլանժէ, «Իւմանիթէ»ի նախկին պատասխանատու տնօրէնը, եւ Միշլէ. «լ'Օպ Սօսիալ» թերթին աշխատակիցը։ Հետեւաբար դատարանը ի բացակայութեան երեքական տարի բանտարկութեան եւ 2000ական ֆրանք տուգանքի դատապարտեց Պէլանժէն եւ Միշլէն։ Յետոյ ի ներկայութեան դատուեցան միւսները եւ դատարանը տուաւ հետեւեալ վճիռները.—

Ժաք Տիւքլօ, Սէնի երեսփոխան եւ «Բազէրն» թերթի պատասխանատու տնօրէն, դատապարտուեցաւ վեց անգամ հինգ տարի բանտարկութեան եւ վեց անգամ 3000 ֆրանք տուգանքի. երեսփոխան Ա.նարէ Մարթի՝ երկու անգամ հինգ տարի բանտարկութեան եւ երկու անգամ 3000 ֆրանք տուգանքի. երեքական տարի բանտարկութեան եւ 2000ական ֆր. տուգանքի դատապարտուեցան «Բազէրն»ի խմբագիր Մօրէլ, այլ անունով «Ֆէերբա», նոյն թերթի աշխատակից Ալուայէզ, «Ժան լը Կուէն» էջին խմբագիր Չանբի Պարպէ, «Անամիթ» թերթին պատասխանատու տնօրէն Ժիւլիէն Մօնվէօ։

Ջիւն եւ ողողում

Հոնոսի յորդումը Զուիցերիոյ մէջ մեծ վնասներ պատճառեց։ Ռուհէլ գիւղին մէջ ջուրը կը հասնի տուներուն առաջին յարկին։ Բնակիչները իրենց տուներուն տանիքները բարձրացած են եւ սակայն բազմաթիւ տուներ քանդուեցան ու քշուեցան։ Շատեր փախան գիւղէն, ձգելով իրենց տուները։ Գիւղացի մը, որ նաւակով կ'ուզէր ապահով տուն մը մտնել, չկրցաւ դիմադրել ալիքներուն, որոնք նաւակը գարկին ծառի մը։ Ամբաշէն բանակէն զինուորներ ղրկուեցան, զետին եղերքը պատնիշելու համար։ Զինուորները յաջողեցան ազատել 40 գիւղացի։ Երեք նաւերով կը շրջին եւ կը հաւաքեն տանիքները։ Գերմարդկային ճիգեր կը թափեն օգնութեան հասնելու համար բոլորին։ Անասունները, որ բաւական զոհեր տուին, առ այժմ թողուած են իրենց բախտին։ Քամիները, Շատ գիւղերը կարելի եղաւ փրկել։ Պլէնեօ եւ Լէվան ին գիւղերուն մէջ քանդուեցան հօթը տուն, քսան ախոռ եւ սղոցարան մը։

∴ Սարսափելի ուրկան մը պատած է Սերպիոյ մէջ։ Նովի-Սար եւ Վինքովցէ շրջաններուն մէջ ուրկանին ուժգնութենէն քանդուեցան հեռագրական ձողերը։

Փեթրովիցա գիւղին մօտ, գիւղացի մը կառքով, հովին սաստկութենէն գահավիժեցաւ Պետրոս Թագաւորին ջրանցքը։

Վելքիի մէջ ելեկտրական պարան մը փրթաւ եւ հանդիպեցաւ աղջկան մը, որ անմիջապէս մեռաւ։

∴ Ռոն գետը յորդելով լիճի վերածած է Վէրտէօնի դաշտերը։

Սոն գետն ալ յորդելով փոսուած է արտերուն մէջ։ Շալոն եւ Ժէրժի գիւղերը ջուրերու մէջ են։

Ջիւն տեղացած է Լիւշոնի լեռներուն վրայ։ Սիւվէրպալանէրի դաշտերը ճերմկած են։ Զափազանց ցուրտ կ'ընէ։

Ձմեռը սկսաւ։

"ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՕՐ,,Ը ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 2.30ԷՆ ՄԻՆՉԵԻ ԿԷՍ ԳԻՇԵՐ

«ՓԸՔԻ ԺՈՒՌՆԱԼ»Ի ՍՐԱՀԸ, 21 RUE CADET, MÉTRO CADET

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ՝ ԸՆԿ. ԹԱՒԱՐԹ ՄԻՍԱՔԵԱՆԻ

Կը խօսին՝ ընկերներ Անարոնեան, Անաստուին, Զաւարեան եւ Կ. Սասունի, եւրոպ. նուագախումբ, ձագ-պաւեն, վեներգ, խմբերգ, արտասանութիւն, հարկ. եւ եւրոպ. պարեր, պիւֆէ։

Մուտք 7 ֆր.։ Դիմել «ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրատունը։ Իսկ հանդէսին օրը կիշէն։

ԱԼՖՈՆՎԻԼ

Շ. Ց. Դ. Ալֆոնվիլի սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէն իր տարեդարձին եւ դաշնակցութեան օրուան առթիւ սարքած է թէյասեղան, վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, երիտասարդաց ակումբը։ երգ, նուագ եւ արտասանութիւն։ կը խօսի ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ։

ԼԻՈՆ

Վաղը Շաբաթ երեկոյ Յրդ Քաղաքապետարանի սրահը։ Գեղարուեստական ճոխ բաժին եւ բանախօսութիւն։

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՓՈՆ ՏՕՊՆԱ

Հոկտ. 2ին։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ՍԷՆ ՇԱՄՕՆ

Վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, սալ տէ ֆոնֆէրանսի մէջ։ Պիտի ըլլան՝ բանախօսութիւն, երգեր, արտասանութիւններ։

ՎԻԷՆ

Այս կիրակի կէսօրէն վերջ ժամը 3ին, պիտի բանախօսէ ընկ. Աբօեան։ Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ԿԱՐՏԱՆ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Շ. Ց. Դ. Տան մէջ։ Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ, նուագ եւ ներկայացում։

ՓՈՆ ՏԸ ՇԻՐԻՒԻ

Հոկտ. 9ին կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Օթէլ-տը-Ֆրանսի սրահին մէջ։

երգ, նուագ, արտասանութիւն, Հայկական եւ կովկասեան պարեր նաեւ ներկայացում։ Մուտքը ազատ է։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷՆ

ԸՆԿ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի ընկերները այսօր Ուրբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին քաֆէ օ քլէա տը լա Լիւնի վերնայարկը։ Մէթրօ Խթալի։

Օրակարգ. Ազգային եւ արտաքին քաղաքականութիւն։

Բացակայողները պատասխանատուութեան կ'ենթարկուին։

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՅԹԻ ՕՐԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

(ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆԻՆ ԱՌԹԻՒ)

կազմակերպուած գաղթային միութեան կողմէ

Մեծ հանդէս երեկոյթ, Շոկտ. 8 Շբ. իրիկուն ժ.ը 9էն մինչեւ առտու

Kustlerhaus am Potzdamerplatz *Մուտք մէկ մարք*

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴԵՐԱՍԱՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԲԸ՝ ԱԼՖՈՆՎԻԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.45ին

Ալֆոնվիլի մառշէի մեծ սրահին մէջ (Rue Etienne Dolet)

ՊԻՏԻ ԲԵՄԱԴՐՈՒԻ *ՄԱՍՆԱԻՈՐ ԽՆԱՄԿՈՎ*

ՁԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Պոլսական կեանքէ առնուած կատակերգութիւն 3 արար

Տէքօռներու եւ զգեստի մասնաւոր հոգ տարուած է

ԳԻՆԵՐԸ.— 7, 5 ԵՒ 3 ՖՐԱՆԿ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Շ. Ց. Դ. Պէլֆօռի վազգէն խումբի դասախօսական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 11.30ին, ընկ. Պաղեանի սենեակը Caserne d'Offemont: կը խօսի ընկ. Անտրէ, կը հրաւիրուին Պէլֆօռի եւ Հէրիքուրի ընկերները։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջանի Զ. Ռայոնական ժողովը՝ վաղը 1 Հոկտ. Շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին, 63 Րիւ տը լա Բէփիւպլիք։

Շ. Ց. Դ. վալանսի «Շամզասպ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 3 Հոկտ. երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին։

Շ. Ց. Դ. Ս.էնթ'Լթիէնի ենթակոմիտէի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 6.30ին, ծանօթ հարսանեաց սրճարանը։ Ընկերներու ներկայութիւնը կարեւոր է։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի մասնաճիւղի Ընդհ. Ժողովի Մայր Դիւանը նիստի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները Յէօրիա ճաշարանին մէջ, վաղը Շաբաթ իրիկուն, ժամը ձիշտ 9ին։ Օրակարգ՝ Շրջանային ժողովի մասին պատգամաւորական զեկուցում եւ վարչութեան ընտրութիւն։

Շ. Մ. Ը. Մ.ի Շավիլ-Վիւօփլէյի մասնաճիւղի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 163 Café Restaurant de l'Avenir սրահը, (Pointe de Chavilleի հանրակառքի կայարանին ձիշտ դէմը)։ Օրակարգի կարեւորութեան պատճառաւ անհրաժեշտ է բոլոր գործօն եւ հմակիր անդամներու ներկայութիւնը։

ՄԱՐԲԵՐԴԻՆԵՐՈՒ Հայրենակ. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը՝ վաղը Շաբաթ երեկոյ ժամը 9ին՝ 44 Rue de Montrouge, Gentilly։ Օրակարգ. վարչական կարեւոր հարցեր։

ՏԻՍԻՆի Սերաստիոյ Փաթրին գիւղի Հայրենակց. Միութեան կողմէ իր կազմութեան Ա. տարեդարձին առթիւ ի նպաստ կարօտ հայրենակիցներու վիճակահանութիւն մը կազմակերպուած է 28 Հոկտ. Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Րիւ Ուէլսան, Ա. Թիւֆէնկճեանի բնակարանը։

Լիոնի Դատեմի Լուս. Ընտրմ. միութեան վարչութեան կազմակերպած վիճակահանութիւնը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 7.30ին, Rue Boileau, Էմիլ Զօլայի վերնայարկը, ճոխ գեղարուեստական բաժինով, եւ քրքջալիր զաւեշտով, «Զավալլըն»։ Մուտքը ազատ է։

Շահող թիւերը պիտի յայտարարուին Թերթով։

ԼԻՈՆԻ ԸՆԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Լիոնի եւ շրջականերու գաւառական ընդհ. ժողովոյ ընտրութեան համար արձանագրութեան պայմանաժամը վերջին անգամ ըլլալով երկարաձգուած է մինչեւ յառաջիկայ Շոկտ. 16 կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը 6։ Այդ թուականէն անդին կը փակուի արձանագրութիւնը եւ քուէարկութեան օրը կ'որոշուի։

Ընտր. Յանձնախումբ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՐՄԷՆ ՀԱՑԿՈՒՆԻԻ

"ՁԱՐԼՍԹՕՆ,,

ԿԱՄ

ՍԱՄԱԹԻԱՅԻ ԱԲԻԿ ԱՂԱ

Խիստ ծիծաղաշարժ զաւեշտը

ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ - ԾԻԾԱՂ

ԳԻՆ 1.50 ՖՐԱՆԿ

Դիմել նամակով՝ Vahram Sévouni, 5 Av. Quihou St. Mandé (Seine), ինչպէս նաեւ բոլոր գրավաճառներուն եւ թերթերու գործակալներուն, կը դրկուի մէկուկէս ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն։

Վարձու սենեակ դիւրաժամտելի պայմանով, փոքր տիթալիի պիսէթի փազարին ամմիջապէս կից։ Դիմել՝ Լեւոն Ջանիկեանի, 12 Rue Elie, Gentilly, (Seine).

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ

ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՊՈԼՍՈՅ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶ

3, Rue de l'Amiral Cloué, Tél. Auteuil 69-68, Métro Mirabeau

Հիւանդները կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերը

Յորեկէն վերջ ժամը 3—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : N-rd 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ ամն օրեր 9-12

ՔՍԱՆ ՖՐԱՆՔՈՎ *եթէ կ'ուզէք կատարել ձեր նպատակները Լիկասիոնի, անցագրի, գաղթական թուղթերի, ամուսնական, զաւակներու ծննդեան եւլն-ի օրինական թուղթերը՝ դիմեցէք*

OFFICE FRANÇAIS de RENSEIGNEMENTS

45, Rue de Laborde-:-PARIS (8e). 4րդ յարկ թիւ 20: Métro : St.Augustin

Բաց է ժամը 2էն 6,30, շաբաթ՝ մինչեւ ժամը 7:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, ականջի եւ ախտի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԿԸ ՓՆՏՈՒԻՒԻ

— Կը փնտռուի Պուլտիկեան Յակոբ 20 տարեկան, մօր անունը Տուտու, հօրը՝ Յակոբ, Մարաշցի, որ 1924ին Ֆրանսա եկած էր, տարի մը առաջ Լիոնէն նամակ գրած է մօրը և անկէ ի վեր լուր չկայ իրմէ։ Տեղեկացնել՝ Near East Relief, 15 Bld. des Iitaliens Paris.

— Սիրարփիկ Վարդանեան 25 տարեկան, հօր անունը Յովհաննէս Վարդանեան, մօր անունը Նազլը։ 1915ին ընտանեօք աքսորուած է Շամա եւ շրջանները։ Լուր տուողին կարեւոր նուէր։ Խնդրել՝ Mr. Jacques, 151 Av. de la République, Courbevoie (Seine).

— Կը փնտռուի Պիթլիսի Ախլաթ գաւառի Ծղակ գիւղացի Նազար Սէֆէրեան, որ Յունաստանէն Հարաւային Ամերիկա մեկնած ըլլալ կը կարծուի։ Իմացնել՝ իր եղբօր՝ Agop Séférian, 11 Impasse Pernant, 66 Rue Hoche Colombes (Seine), France.

Կ'ուզուի *ժամագործութիւն սորվիլ ուզող աշկերտ մը 16-18 տարեկան։ Դիմել՝ Պէօճէկեանի 49 Rue Fondary, Paris (15e).*

Ծախու է *հայ տպագրական գիրեր ու գործիքներ։ Դիմել՝ Նամակով D. Kévorkian, 312 Rue St. Jacques, Paris (5e).*

ՋԱՇԱՐԱՆ ՄԱՍԻՍ

Առաջին անգամ ըլլալով բացուած է փոն տը շէրիւիի մէջ, հայկական ճաշարան մը։ Ցեղական եւ Արեւելեան համեղ կերակուրներ եւ անթերի սպասարկութիւն։

Յ. ՄԱՆՈՒԿԼԵԱՆ

Ծախու է *500 մեդր հող, պտղատու ծառերով, եւ մէջը տուն մը 2 սենեակներով 1 խոհանոց եւ քար։*

Ջուր, կազ, ելեկտրական լոյս են մաքուր ճամբայ։ Դիմել՝ Աւետիսեանին, 16, Rue Beausejour Sarcelles (S. et O.).

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՌԷ

Գարակէօզեան հաստատութեան դերձակատան մէջ մէկ ուկէս տարի աշխատած տղայ մը՝ 17 տարեկան՝ կը փափաքի փարիզի մէջ դերձակ վարպետի մը քով աշխատիլ։ Դրել՝ Foyer Howard Karagheusian, la Gaudinière, la Ville - aux - Clercs, (L. et Ch.).

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ

Իլ-սէն թերմէնի մէջ կը նամ ասելնագործութեան աշխատանոց մը ուր պիտի դունուին շրջականերու բնակող կիներ եւ աղջիկներ։

Ամէն տեսակ ասելնագործութիւն գիտցող կամ սորվիլ ուզող նոյնպէս իրենց տան մէջ պիտի ուզող անձեր կրնան դիմել իրենց մօտ եղող աշխատանքներէն մէկուն կամ ուղղակի

1. Mme. Vartanouche, Raymond du Temple à Vincennes.
2. Mme. Kerkbechian, du Moulin à Vent, Sarcelles (S. et O.).
3. Mme. N. Kévorkian, Allée de la Seine, a l'Ile Germain.
4. Mr. Keukdjian, 31 Basfroi, XIe (մէթրօ Ժամը 8.30—9.30 եւ 2.30ին։

ԱՋԳԻ եւ ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ԹԻՒՆԵՐՈՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՏՕՔ. ՏԷՐ ԴԱՒԹԵԱՆ

Chaville (S. O.) 19bis Rue Anatole France, Villa Félix

Ամէն օր ժամը 10-12 եւ ժամը 7—8 երեկոները։

Paris, 29 Place des Fêtes, Polyclinique երեքշ. շաբաթ ժամը 4—6։

ՀԱՍԱԿԱՐԱՆ

29 Սեպտեմբեր 1927

ԴՐԱՄ ՆԵՐ

Սթերլին,	L. St.
Տոլար,	Dollar
Մարք (ոսկի) 100 Mark	
Թրքական ոսկի	L. Trq.
Թրք. ոսկի	» or
Մէճիտիէ	Médjidié
Լէվա 100 հատ	Léva
Տրախմի	» Drachme
Լիր	» Lire
Պելճ. ֆրանք	» Frc. Belge
Ջուից.	» Frc. Suisse
Լէյ 100 հատ	Ley
Ջերվոնեց	(10 Roubles or)

ԱՐԺԵԹՈՒԹԻՒՆ

Եգ. Քր. Ֆոնսիէ	I Cr. Fonc. Eg.
»	II »
»	III »
Թուրքի երկպ.	Lots turcs

IMPRIMERIE - MASSIS - Editeur
208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant : H. TEURNIER